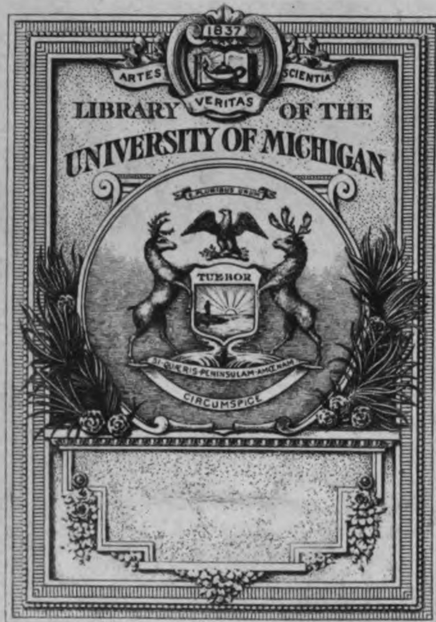
Fornsvensk bibliografi

Robert Geete

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

FORNSVENSK BIBLIOGRAFI

UTARBETAD

AF

ROBERT GEETE

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1903

SAMLINGAR

UTGIFNA AF

SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET

FORNSVENSK BIBLIOGRAFI

FORNSVENSK BIBLIOGRAFI

FÖRTECKNING

ÖFVER

SVERIGES MEDELTIDA BOKSKATT PÅ MODERSMÅLET

SAMT DÄRTILL HÖRANDE

LITTERÄRA HJÄLPMEDEL

UTARBETAD AF

ROBERT GEETE

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1903

FÖRETAL.

Föreliggande förteckning öfver den tryckta fornsvenska litteraturen och därtill hörande »opera auxiliaria» afslutades år 1901 och har tryckts under år 1902 och början af 1903. Den är afsedd att omfatta litteraturen för tiden t. o. m. år 1900. Af det som under de närmast följande två åren publicerats inom det hithörande området har endast det viktigaste kunnat medtagas.

Rörande omfånget af den förtecknade *fornsvenska* litteraturen (afd. **A**) må här särskildt framhållas, att fullständighet, för såvidt sådan kan vinnas, varit afsedd endast för de rent litterära texterna och lagtexterna (af olika grupper). Hvad åter stadgar, offentliga och enskilda handlingar o. d. (underafd. II 7, 8 och III) beträffar, har ett urval måst göras. Ögonmärket har därvid städse varit att lämna en kronologiskt fortgående följd af dokument, som kunna belysa svenska språkets utveckling genom medeltiden (jfr noten å sid. 181). Afd. **B** afser att lämna tillgång till litterärt material för studium af den svenska medeltidens skilda kulturområden, särskildt i den mån dessa hänga samman med den bevarade fornsvenska litteraturen. Att denna afdelning måste bli i någon mån subjektivt behandlad ligger i öppen dag

och manar dess förtecknare att utbedja sig sakkunnige läsares benägna bistånd genom meddelanden rörande upptäckta brister, önskvärda förbättringar eller tillägg, allt till fromma för en framtida ny upplaga.

För deras räkning, som komma att begagna förevarande hjälpreda, tillåter dess utarbetare sig att gifva ett par erinringar. Först och främst tillrådes läsaren att använda den s. IX o. ff. intagna öfversikten öfver innehållet, för att dymedelst vinna orientering i det omfångsrika materialet. Därnäst anbefalles innehållsregistret i slutet af boken, hvilket jag sökt göra så fullständigt och praktiskt som möjligt. I ett arbete som detta torde nämligen registrets användbarhet vara af särskild vikt och utgöra ett hufvudvilkor för vinnande af det gagn, som med arbetet afsetts.

Vidkommande principerna för titlarnes inordnande å resp. fack och i registret, när ej uppgifvet författarnamn gör platsen självklar, må här nämnas, att jag bland de olika system, som stå till buds, valt det som (i st. f. att lägga all vikt vid »första oböjda substantivet» i titeln) tager till uppslagsord det *första* ordet i titeln (dock med undantag för artikeln, den bestämda såväl som den obestämda), detta ord må nu vara substantiv, adjektiv, pronomen, verb eller partikel. En sådan anordning måste alltid blifva den populäraste och för alla tillgängligaste, såsom den minst »konstiga».

Alltså — i här föreliggande bibliografi användes (med ofvannämda reservation) städse *första* ordet såsom uppslagsord i anonyma titlar och vid ordnandet af en författares särskilda arbeten sins emellan. Detta

gäller specielt i fråga om textafdelningen. I fråga om de särskilda författarnes (resp. öfversättarnes, utgifvarnes o. s. v.) i innehållsregistret under hvars och ens namn sammanförda arbeten gäller åter af praktiska skäl den regeln, att de inom sig ordnats efter det absolut första ordet (alltså eventuelt äfven på best. och obest. artikeln).

Undantag från den alfabetiska anordningen af författares skrifter finnas på några ställen i afd. **B**. Detta slags anordning har nämligen i några speciella fall fått vika för en kronologisk. Så är t. ex. fallet med förteckningen öfver Birgitta-biografier (**B** N:is 247—310) liksom med skrifter af några författare (såsom *A. Kock*, *M. F. Lundgren*, *A. Noreen*, *F. Tamm* m. fl.), hvilka i sina arbeten behandlat sins emellan sammanhörande ämnen. Den kronologiska anordningen låter här resp. författares evolution i vetenskapligt hänseende komma till synes.

Innehållsregistret, ett kombineradt person- och sakregister, är afsedt att äfven gifva uppslag öfver realia, som behandlats i bibliografiens skilda afdelningar. Titlar eller ämnen, i hvilka ett *namn* (ort- eller personnamn) ingår, återfinnas, utom på sin af titelns början betingade plats, äfven under detta *namn* såsom uppslagsord. Af fornsv. dikter återfinner man »incipit» i registret, en åtgärd som befunnits erforderlig, emedan titlarne ofta äro rätt sväfvande eller godtyckliga.

Till sist har jag att fullgöra en kär plikt, i det jag uttalar mitt varma tack till alla dem, som med intresse och råd främjat detta arbete. Främst mitt tack till Svenska Fornskriftsällskapet och särskildt

till dess sekreterare d:r HARALD WIESELGREN, genom hvars välvilliga intresse denna publikation fått en plats i sällskapets »Samlingar». Vidare hembäres en uppriktig gärd af erkänsla åt professor ADOLF NOREEN, som med oegennyttig välvilja ställt till mitt förfogande sina anteckningar till de föreläsningar öfver fornsvensk litteratur, som af honom höllos i Upsala åren 1887—88. Slutligen till min kollega d:r K. H. KARLSSON mitt tack för bl. a. verksamt biträde vid identifierandet af handskriftskällor för en del af här intagna handlingar och aktstycken.

Stockholm d. 1 Mars 1903.

R. G.

INNEHÅLLSÖFVERSIKT.

A. Fornsvenska texter.

II. Lagar, rätter och stadgar.

B. Litterära hjälpmedel.

Innehållsöfversikt.

Register.

Använda förkortningar.

Ant:s saml. = Ur en antecknares samlingar (utg. af G. E. Klemming).
BiärkR. = Biärköarätten.
Cod. AM. = Handskrift tillhörig Arnamagnæanska samlingen i Universitetsbibl. i Köbenhavn.
Cod. Berol. = Hdskr. i Berlin.
Cod. Holm. = Hdskr. i Kongl. Biblioteket i Stockholm.
Cod. Holm. *Rål.* = Hdskr. tillh. Rålambska samlingen i Kongl. Bibl. Sth.
Cod. Linc. = Hdskr. tillhörig Linköpings Stiftsbibliotek.
Cod. RA. = Hdskr. tillh. Svenska Riksarkivet.
Cod. Skokl. = Hdskr. tillh. Skoklostersamlingen. (Förvaras i Riksarkivet.)
Cod. Ups. = Hdskr. tillh. Upsala Universitets-bibliotek.
DaleL. = Dalelagen (äfven kallad Äldre Vestmannalagen).
fsv. = fornsvensk (-t, -an).
GotlL. = Gotlandslagen.
HelsL. = Helsingelagen.
KgB. = Konungsbalken.
KgStyr. = Konunga ok höfdinga styrelse.
KkB. = Kyrkobalken.
KrLL. = Kristofers Landslag.
Kyl. (efter hdskr.) = Kylanders katalog öfver hdskr. i Linköpings Stiftsbibl.
LBH. = Linköpings Biblioteks handlingar.
LUÅ. = Lunds Universitets årsskrift.
MELL. = Magnus Erikssons Landslag.
MEStL. = Magnus Erikssons Stadslag.
SdmL. = Södermannalagen.
SFSS. = Svenska Fornskriftsällskapets samlingar.
SmL. = Smålandslagen.
SRS. = Scriptores rerum Suecicarum.
SS. = Scriptores Suecici medii ævi (ed. J. E. Rietz).
SSGL. = Samling af Sveriges gamla lagar (ed. Collin o. Schlyter).
Sv. landsm. = Nyare bidrag till känned. om de svenska landsmålen (utg. af J. A. Lundell).
UplL. = Uplandslagen.
UUÅ. = Upsala Universitets årsskrift.
VGL. = Vestgötalagen.
VmL. = Vestmannalagen.
ÖGL. = Östgötalagen.

A.

FORNSVENSKA TEXTER.

I. Litterära texter.

1. Allmänna samlingar. (Poesi och prosa.)

a. Codex-editioner.

1. Svenska Fornskriftsällskapet.

1) Samlingar utgifna af S— F—. D. 1—35 (forts.). Sthlm 1844—1902. 8:o o. 4:o.

1. Flores och Blanzeflor. Utg. af G. E. Klemming. 1844. 8:o. (Se N:o 68.)
2. S. Patriks-sagan. Utg. af G. Stephens o. J. A. Ahlstrand. 1844. 8:o. (Se N:o 133.)
3. PEDER MÅNSSONS Stridskonst och Stridslag. Utg. af G. O. Hyltén-Cavallius. 1845. 8:o. (Se N:o 325.)
4. Vadstena klosterreglor. Utg. af C. F. Lindström. 1845. 8:o. (Se N:o 241.)
5. Herr Ivan Lejonriddaren. Utg. af J. W. Liffman o. G. Stephens. 1845—49. 8:o. (Se N:o 70.)
6. Namnlös och Valentin. Utg. af G. E. Klemming. 1846. 8:o. (Se N:o 347.)
7. Ett fornsvenskt legendarium. Bd 1—2, utg. af G. Stephens. 1847, 58. Bd 3, utg. af F. A. Dahlgren. 1877. 8:o. (Se N:o 130.)
8. Konung Erik XIV:s krönika af D. HANSSON HUND. Utg. af F. A. Dahlgren. 1847. 8:o. [Ej fornsv.]
9. Svenska medeltidens bibelarbeten. Bd 1—2. Utg. af G. E. Klemming. 1848—55. 8:o. (Se N:o 114.)
10. Sagan om Didrik af Bern. Utg. af G. O. Hyltén-Cavallius. 1850, 54. 8:o. (Se N:o 343.)

11. Hertig Fredrik af Normandie. Utg. af J. A. Ahlstrand [ɔ: G. E. Klemming]. 1853. 8:o. (Se N:o 69.)
12. Konung Alexander. Utg. af G. E. Klemming [ɔ: J. A. Ahlstrand]. 1855, 62. 8:o. (Se N:o 67.)
13. Skrå-ordningar. Utg. af G. E. Klemming. 1856. 8:o. (Se N:o 423.)
14. H. BIRGITTAS uppenbarelser. Bd 1—5. Utg. af G. E. Klemming. 1857—84. 8:o. (Se N:o 107.)
15. BONAVENTURAS betraktelser öfver Christi lefverne. Legenden om Gregorius af Armenien. Utg. af G. E. Klemming. 1859—60. 8:o. (Se N:o 109.)
16. H. BERNHARDS skrifter. Utg. af H. Wieselgren. 1864, 66. 8:o. (Se N:o 106.)
17. Svenska medeltidens rimkrönikor. D. 1—3. Utg. af G. E. Klemming. 1865—68. 8:o. (Se N:o 45.)
18. SUSOS Gudeliga snilles väckare. Utg. af R. Bergström. 1868—70. 8:o. (Se N:o 305.)
19. Själens tröst. Utg. af G. E. Klemming. 1871—73. 8:o. (Se N:o 134.)
20. Skrifter till läsning för klosterfolk. Utg. af F. A. Dahlgren. 1874—75. 8:o. (Se N:o 113.)
21. Om djefvulens frestelse af JOH. GERSON. Öfvers. af Er. Nicolai. Tr. 1495. Facsim. 1876. 8:o. (Se N:o 295.)
22. Klosterläsning. Utg. af G. E. Klemming. 1877—78. 8:o. (Se N:o 112.)
23. Svenska medeltids-postillor. D. 1—3. Utg. af G. E. Klemming. 1879—92. 8:o. (Se N:o 280.)
24. GERSONS Lärdom huru man skall dö. Tr. 1514. Facsim. 1881. 8:o. (Se N:o 252.)
25. Svenska medeltids dikter och rim. Utg. af G. E. Klemming. 1881—82. 8:o. (Se N:o 13.)
26. Läke- och örteböcker från Sveriges medeltid. Utg. af G. E. Klemming. 1883—86. 8:o. (Se N:o 354.)
27. SÖDERWALL, K. F., Ordbok öfver svenska medeltidsspråket. 1884 ff. 4:o. (Se **B** N:o 642.)

28. Prosadikter från Sveriges medeltid. Utg. af G. E. Klemming. 1887—89. 8:o. (Se N:o 338.)
29. Historia Trojana. Utg. af R. Geete. 1892. 8:o. (Se N:o 344.)
30. Jungfru Marie örtagård. Utg. af R. Geete. 1895. 8:o. (Se N:o 258.)
31. Speculum virginum (Jungfruspegel). Utg. af R. Geete. 1897—98. 8:o. (Se N:o 304.)
32. H. MECHTILDS uppenbarelser (Liber spiritualis gratiæ). Utg. af R. Geete. 1899. 8:o. (Se N:o 299.)
33. Svenska kyrkobruk under medeltiden. Utg. af R. Geete. 1900. 8:o. (Se N:o 240.)
34. Helige mäns lefverne jämte legender och järtecken. Utg. af R. Geete. 1902. 8:o. (Se N:o 127.)
35. Upplandslagen efter Ängsöhandskriften. Utg. af O. v. Friesen. 1902. 8:o. (Se N:o 396, ed. *g*.)

II) Småstycken på forn svenska. Samlade af G. E. Klemming. Sth. 1868—81. 8:o. [Utg. såsom bilagor till sällsk:s årsberättelser.] (Se N:o 6.) — Af denna samling började 1900 en ny följd, hvaraf hittils (1902) 3 n:r utkommit, alla utg. af R. Geete, näml.

1. Den vises sten. Bil. till årsmötet 1900. (Se N:o 98.)
2. Nio kapitel ur H. Birgittas uppenbarelser (fr. 1385). Bil. 1901. (Se N:o 286, ed. *f*.)
3. Två svenska rimdikter från medeltiden. Bil. 1902. (Se N:o 14.)

III) Bibliografi.

1. KLEMMING, G. E., Sveriges dramatiska litteratur t. o. m. 1875. Sth. 1863—79. 8:o. — (3), 652 s.

   Inneh. bl. a. aftryck in extenso af »En syndares omvändelse» (se N:o 102, ed. *b*) och »Huru jul och fasta trätte» (se N:o 99, ed. *b*).

2. GEETE, R., Fornsvensk bibliografi. (Här föreliggande arbete.)

Rec. *G*[*aston*] *P*[*aris*] i Revue critique 4 (1869): Sem. 1, s. 342—45. [*K. F. Söderwall*] Svenskt fornspråk och fornsvensk literatur. I Sv. tidskr., utg. af H. Forssell, 4 (1873) s. 221—42. [Undert. —*e*—.]

2. Fragmentum runico-papisticum, seu Soliloqvium Deiparæ Virginis qverulum, circa passionem Domini, anonymo auctore, lingvâ & runis Gothorum, in membrana conscriptum; qvod ex fragmento vetusti m:s[ti] accurate delineatum, ac literis recentioribus descriptum, cum gemina versione edidit Johann: Fred: Peringskiöld. Sthlmiæ 1721. Fol. — (2), 10, (12), 22 s.

Inneh. Marias klagan öfver Kristi lidande (runtext med omskrifning), Böner till Jungfru Maria (bl. a. J. Marias 7 sorger, 5 böner af J. Marie bedröfvelse, 5 d:o af J. Marie fem svärd, S. Bernhards bön till J. Maria, En H. Birgittas bön till d:o, 5 diverse böner till d:o, S. Mechtilds tre böner till d:o, 3 andra böner till d:o) samt »Af warfru en wisa» (på vers).

Hdskr. Ej uppgifna.

3. Monumenta historica vetera ecclesiæ Sveogothicæ. Ex codd. mss. collegit et illustravit Er. Benzelius fil. Ups. 1709—10. 4:o. — XLVI, 260, (4) s.

Inneh. följ. litterära texter: 1. Omstændelig berættelse huru the Swenske af Tyskarna blefwo i Stockholm forrådhne oc brände, åhr 1389; s. 62—68. (Se N:o 332, ed. *a.*) — 2. Biscop Brynolph then tridies Chrönica om alla them som förr honom vti Schara warit biscopar; s. 72—80. (Se N:o 55, ed. *a.*) — 3. Cronica episcoporum Lincopensium. Paa Svensche; s. 115—44. (Se N:o 54, ed. *b.*)

Om använda handskrifter se de särskilda uppsatserna.

4. Scriptores rerum Svecicarum medii ævi. Ed. [t. I:] E. M. Fant, [t. II:] E. G. Geijer o. J. H. Schröder, [t. III:] Cl. Annerstedt. T. I—III. Ups. 1818—76. Fol.

Inneh. följ. fornsv. texter:

T. I: sectio I, 1818: Fragmentum catalogi regum Sveciæ. — Catalogus regum Sveciæ ab Olavo Skötkonung ad Ericum Läspe. — Then gamble Svenske crönica. — Gamla och Minsta Svenska rimchrönikan (Chron. rhythm. minus).

T. I: II, 1818: Stora rimchrönikan (Chron. rhythm. majus).

T. II: I, 1828: Vita S:i Anscharii per S. Rembertum. — Vita & Miracula S. Erici regis & martiris. — Legenda de S. Erico rege. — Legenda S. Sigfridi. — De S. Eskillo relatio svecica.

T. II: II, 1828: Thomæ episc. Strengn. Carmen de Engelbrecto anno 1437. — Ejusdem Carmen de violata fide Erico Puke publice data 1437. — Bref från bisk. Thomas till Karl Knutsson Bonde 1436. — Henr. Tidemanni episc. Lincop. Carmen de Carolo VIII Canuti rege.

T. III: I, 1871: Historia Gotlandiæ. — Oratio Hemmingii Gadd contra Danos in senatu anno 1509 habita. — Narratio de cæde Holmiensi anno 1520 a canon. Ups. composita.

T. III: II, 1876: Chronicon rhythm. episcoporum Lincop. — Chronicon vetus episcop. Scarensium. — Chron. rhythm. episcop. Scarens. — Chron. de genere et nepotibus S. Birgittæ auctore Marg. Clausdotter. — Translatio Katherinæ anno 1489, Nic. Ragvaldi auctore.

Om använda handskrifter se de särskilda styckena.

5. Scriptores Suecici medii ævi cultum culturamque respicientes. E (2—3: codicibus) manuscriptis hucusque ineditis edidit Joh. Ernest. Rietz. 1—3. Lundæ 1842—44. 8:o.

Inneh.

1, 1842. — (2), VII, 300, III s. — Bonaventuræ Meditationum vitæ Christi versio Suecana. — Vita S. Gregorii Armeniensis. — Revelationes S. Birgittæ. Fragm. — Legenda S. Mechthildæ. Fragm.

2, 1843. — (4), XIV, 288, (1) s. — Helgonasagor.

3, 1844. — (5), 258 s. + 1 facsim. — Claustrum animæ. — Henr de Hassia De vita coenobitica tractatus. — Joh. Matthæi Ad sorores monasterii Vadstenensis epistola hortativa. — Antonius archiep. Florent. De instructione simplicium confessorum. — Meditationes vitæ monasterialis secundum regulas ordinum SS. Basilii et Benedicti. — Margaretæ Nicolai filiæ De S. Birgitta chronicon. — Ordo regiminis monasterii Vadstenensis a:o 1451 datus. — Relatio de S. Gregorio missam celebrante et indulgentiis per eum ... datis.

En Del 4 (titel tryckt i ett enda ex., för att användas å ett ansökningsexemplar, och bärande tryckåret 1850 förvaras i K. Bibl.) var, såsom pagineringen (s. 1—195) å de särskilda skrifterna visar, planlagd, men utgafs aldrig samlad (endast i form af akad. disputationer). Den var afsedd att innehålla följande skrifter: Skaftauils lek (s. 1—111). — Om Sancta Katherina (s. 113—75). — Watzstena clostirs gotze væstan staangabro (s. 177—88). — Jus aulicum regis Caroli VIII Canuti [rättare: Erici XIII] (s. 189—95).

Om använda handskrifter se de särskilda styckena.

6. Småstycken på forn svenska, samlade af G. E. Klemming. Sth. 1868—81. 8:o. — (2), 318 s. — = SFSS. Bil. till Sällsk:s årsberättelser 25 (1868) — 39 (1882).

Inneh.

1. Ett fragment af Konungastyrelsen. (Se N:o 352 II, ed. *a.*)
2. Timmermäns skrå af 1454. (Se N:o 441, ed. *b.*)

3. **Bagarnes skrå fr. börj. af 1500-t.** (Se N:o 430, ed. *b.*)
4. **Smedernas i Ystad skrå af 1496.** [Danska.]
5. **Magnus Erikssons Gårdsrätt.** (Se N:o 420, ed. *b.*)
6. **Eriks af Pommern d:o.** (Se N:o 422, ed. *b.*)
7. **Skogsstadga för mädhal tridhiung i Trögd.** (Se afd. II, 8.)
8. **Fragment af Östgötalagen.** (Se N:o 405, ed. *g.*)
9. **D:o af Äldre Vestgötalagen.** (Se N:o 398, ed. *e.*)
10. **Stadga för S. Görans gille vid Kopparberget.** (Se N:o 427, ed. *c.*)
11. **Stadga för ett S. Eriks gille nära Upsala.** (Se N:o 424.)
12. **Stadga för ett S. Görans gille.** (Se N:o 426, ed. *b.*)
13. **Privilegier för Norberg 1354.** (Se afd. II, 7.)
14. **Stadga för ett J. Marie gille.** (Se N:o 429.)
15. **Stadga för S. Karins gille i Björke s:n 1443.** (Se N:o 428, ed. *b.*)
16. **Stadga för Preste- ell. H. Lekamagillet i Sthlm 1405.** [Lat.]
17. **Marias klagan vid korset (runhandskr.).** (Se N:o 149, ed. *c.*)
18. **Yngre Vestgötalagens äldsta fragment antecknade af Lydekin omkr. år 1300.** (Se N:o 398, ed. *g.*)
19. **Sveriges krönika (den Prosaiska).** (Se N:o 326, ed. *c.*)
20. **Bröderne af S. Gertruds gille i Sthlm 1419—1484.** [Namnlängd.]

Om handskrifterna se de särskilda titlarne.

b. Läseböcker och utdrag.

α. Fornsvenska texter.

7. Altschwedisches Lesebuch, mit Anmerkungen und Glossar von Ad. Noreen. Halle (tr. Upsala) 1892—94. 8:o. — VI, 180, (1) s.

Inneh. (s. 1—112) utdrag ur Ä. Vestgötalagen, Uplandslagen (stadfästelsen), Södermannalagen, Östgötalagen, Dalelagen, Guta lag, M. E:sons landslag, Kopparbergs privilegier (1347), Guta saga, Kristi pina (vers), H. Birgittas avtograf, Apostla gärningar, postillor, Själens tröst, Konungastyrelsen, Flores och Blanzeflor, Kroppens och själens träta, Sju vise mästare, Alexandersagan, kommentaren till Moseböckerna, ordspråk, utdrag ur Eriks- och Karlskrönikorna, Om abboter, »Hur jul och fasta trätte» (vers), den svenska Katerinalegenden, Thomas' »Friheten», besvärjelseformler, gillestadgar, Didrikskrönikan, Marg. Clausdotters Birgittakrönika, Peder Månssons läkebok och dikten om Paris och Vienna. Dessutom lemnas (s. 113—20) litterära anvisningar och förklaringar till svårtydda ställen samt (s. 121—80) glossar.

Rec. *R. C. Boer* i Museum. Maandblad voor philol. en geschied. 3 (1895): N:o 3.
The Athenæum 1895: 2, sp. 65.
F. Holthausen i Anz. f. deutsch. alterth. 22 (1896) s. 33—36.

8. Läsebok i svensk litteratur, utg. ... af E. Hildebrand. Afd. 1. Katolska tiden ... Sth. 1897. 8:o. — VIII, 122, (2) s.

Inneh. utdrag jämte nysv. öfvers. ur följ.: 1. Gamla hednalagen (s. 6). — 2. Äldre Västgötalagen (s. 7—9). — 3. Magnus Erikssons Landslag (s. 10—11). — 4. Konunga- och höfdinga styrelse (s. 11—13). — 5. Birgittas uppenbarelser (s. 16—18). — 6. Psalm: »Then signadhe dagh» (s. 19—20). — 7. Flores och Blanzaflor (s. 21—24). — 8. Erikskrönikan (s. 24—26). — 9. Karlskrönikan (s. 26—29). — 10. Visan om Engelbrekt (s. 29—30). — 11. Visan om friheten (s. 31). — 12. Visan om Brunkebergs slag 1471 (s. 31—32). — 13. Folkvisor, i nysv. form (s. 33—37).

9. Medeltidens statsskick omkr. 800—1350. Valda texter utg. af Harald Hjärne. Ups. 1895. 8:o. — XXII, 426 s.

Sverige upptager s. 277—426, hvarest aftryckts aktstycken på lat. och svenska, de senare hemtade från Sverges traktater, utg. af O. S. Rydberg; Svenskt diplomatarium; (Collin och) Schlyters edit. af Sveriges gamla lagar; Konungastyrelsen, utg. af R. Geete.

De fornsv. utdragen äro ur: Vestgötalagen (s. 294—95), Gotlandslagen (s. 322—24), Uplandslagen (s. 328—40), Helsingelagen (s. 344—47), Magnus Erikssons Landslag (s. 394—423), Konungastyrelsen (s. 348—63), Svenskt diplomatarium (s. 384—85), Sverges traktater (s. 424—25).

10. Vitterhet på prosa för literärt studium sammanstäld af Alex. Boldt. H:fors 1899. 8:o. — VIII, 592 s.

»Svensk medeltidsliteratur» (i fornsv. text, delvis med öfvers.) upptager s. 62—77 och innehåller: 1. Strödda drag ur Äldre Vestgötalagen. (Vendells fsv. text med Otmans nysv. öfvers.; s. 62—73.) — 2. Ur Konungastyrelsen. (Aftr. efter Geetes uppl.; s. 74—75.) — 3. Ur H. Birgittas uppenbarelser. (Efter Klemmings text; s. 75—77.)

11. Öfversigt af svenska språkets och litteraturens historia. Utg. af Herm. Bjursten. 2. Läsebok. Sth. 1861. 8:o. — XII, 529 s.

»Andra tidehvarfvet. (Sednare katolska tiden.)», s. 28—49, inneh. följande fornsv. texter, af hvilka lagtexterna äro försedda med

nysv. öfvers.: stycken ur Vestgötalagen, Uplandslagen, Konungastyrelsen, Stora och Mindre rimkrönikan, »folkvisan Elisif nunna i Risberga kloster, af Nic. Hermanni (sednare hälften af 1300-talet)», den sistnämnda i sin helhet (s. 37—44), samt biskop Thomas' Sång om Engelbrekt.

— 2:a uppl. Sth. 1863. 8:o. — X, 531 s.
»Andra tidehvarfvet», s. 28—49, har samma innehåll som uppl. 1.

β. Nysvenska öfversättningar.

12. Valda urkunder till Finlands historia, utg. af P. Nordmann. H. 1. H:fors 1899. 8:o. — IV, 160 s.
Inneh. (s. 1—57) utdrag ur en mängd fsv. texter och urkunder i nysv. öfvers. äfvensom öfvers. af lat. original berörande Finlands (och Sveriges) historia och litteratur. De utgöras af påfvebref, helgonlegender (Erik d. heliges och Henriks), stycken ur landskapslagar (med kortare prof på fsv.), ryska annaler, medeltidens svenska rimkrönikor, Sveriges traktater, Vadstena klosterstadgar, Åbo domkyrkas »Svartbok», (Arvidssons) Handlingar till Finlands historia, (Grönblads) Nya källor till d:o, m. m.

---

2. Rimverk.

a. Samlingar. (Blandad andlig och världslig poesi.)

13. Svenska medeltids dikter och rim, utg. af G. E. Klemming. Sth. 1881—82. 8:o. — (4), 554 s. — = SFSS. 25. (= H. 78—80.)

Inneh.

Andliga dikter. S. 3—172 *a—m*.

1. Christi pina. 2. Adam och Christus. 3. Christi förtjenst. 4. Christi pina. 5. Sång om Christi pina. 6. Marias sju fröjder. 7. Vår frus pina. 8 *a—c*. Tio Guds bud. 8 *d*. Sju dödeliga synder. 9. Kroppens och själens träta. 10. Kroppens och själens skilsmessa (fragm.). 11. En syndares omvändelse. 12. Bön till vår herre. 13. Bön till Jesus. 14. Bön till Jesu sår och pinoredskap. 15. Böner om Jesu fyrahanda gråt. 16. Böner vid gudstjenstens sju tider. 17. Böner till J. Maria. 18. Bön till s. Joachim. 19. Bön till s. Josef. 20. Böner vid gudstjensten. 21. Bön till din apostel. 22. Bön till din helga ängel. 23. Bön till alla helga Guds änglar. 24. Bön till din patrona. 25. Psalm: Een rikir man. 26. Psalm: Marias fem frögder. 27. Psalm: Then signadhe dagh. 28. Psalm: Glätz Maria.

Verldsliga dikter och rim. S. 175—518.

1. Inledning till skogsstadga för Trögden. 2. Om konung Albrekt. 3. Riddar s. Göran. 4. Schacktafvels lek. 5. Historia s. Olai 6. Julens och fastans träta. 7. Engelbrekt och Karl Knutsson. 8. Friheten. 9. Troheten. 10. Konstens och dygdens förakt.[1]) 11. Erik förste kung i Göthaland. 12. Striden om Visby 1449. 13. Thord Bondes mord 1456. 14. Slaget vid Brunkeberg 1471. 15. Konungen. 16. Sveriges lag. 17. Klokskapsråd för hushållning. 18. Om bohag m. m.[2]) 19. Skara biskopskrönika af biskop Brynolf III. 20. Riddar Paris och Jungfru Vienna. 21. Om ett gyllene år. 22. Slaget vid Brännkyrka 1518. 23—27. Peder Måns-

[1]) N:o 7—10 af biskop Thomas.
[2]) N:o 15—18 af biskop Henrik.

sons förspråk till Läkebok, Stridskonst, Stridslag, Barnabok och Bergsbok. 28. Linköpings biskopskrönika. 29. Gillevisa. 30. S. Annas skål. 31. Brudgummens skål. 32. Brudens skål. 33. Glädjens skål. 34. Kärleksvisa. 35—42. Rim ur lagböcker. 43. En svensk man.

Rec. O. *Hoppe* i Nord. tidskr. (Letterst.) 6 (1883) s. 319—29. [*E. Hildebrand*] i Hist. tidskr. 3 (1883) s. xxxix—xl.

Om handskrifterna se de särskilda titlarne.

14. Två svenska rimdikter från medeltiden. Efter gamla handskrifter utg. af R. Geete. Sth. 1902. 8:o. S. 41—54. = Bilaga till Sv. Fornskr.-sällsk:s årsmöte 1902.

Inneh. 1. En allegorisk dikt (dröm eller saga). (Se N:o 73.) — 2. Jungfru Marias sju fröjder. Variant C. (Se N:o 22, ed. *b.*)

Om handskrifterna se de särskilda titlarne.

b. Andliga kväden (med psalmer, rimmade böner o. d.).

α. Till Kristus, Jungfru Maria och helgonen.

15. **Adam och Kristus.**

Fager tingh utaff adam oc werlzens uphaff. (*Inc.:* »Gudh skop adam förste man.») 354 rader.

Hdskr. Cod. Skokl. 156 fol. (fr. omkr. 1450; birgittinsvenska).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 7—18.

Utdr. G. Stephens, Ivan Lejonridd. (SFSS. 5), 1845—49, s. civ (blott början o. slut).

Författadt omkr. 1450 (*Klemming*, anf. st. s. 520).

16. **Kristi förtjänst.**

Inc.: »En wiis man seger til siälffuen segh.» 204 r.

Hdskr. Cod. Skokl. 156 fol. (fr. omkr. 1450; birg.-svenska).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 19—25.

Utdr. G. Stephens, Ivan Lejonridd. (SFSS. 5), 1845—49, s. ciii (endast början o. slut).

Stycket förf. omkr. 1450 (*Klemming*).

17. **Kristi pina.**

Inc.: »Adamas är mins hiärta moþ.» 99 r.

Hdskr. Cod. Holm. *A 34* (»Cod. Bureanus»), fr. 1350—70.

Edit.

a) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 72—79. (Deladt på 5 kväden.)

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 3—6.

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 40—42. (Aftr. efter ed. *b*.)

Jfr *A. Kock* (textemendation) i Arkiv f. nord. filol. 2 (1884/85) s. 110 f.

18. **Kristi pina.**

Inc.: »Maria modher loffuat wardhe tw.» 80 r.

Hdskr. Cod. Holm. *A 49* (fr. midt. o. sen. h. 1400-t.).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 45—48.

Består af 7 mycket oregelbundna strofer och är förf. i förra h. af 1400-t. (*Klemming*, anf. st. s. 520).

19. **Kristi pina.** (Längre dikt.)

Vars herre pine fager ath höre oc lese. (*Inc.:* »Jek er ein arm synderinne.») 586 r.

Hdskr. Cod. Skokl. 156 fol. (fr. omkr. 1450; birg.-svenska).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 26—44.

Utdr. G. Stephens, Ivan Lejonridd. (SFSS. 5), 1845—49, s. C—CI (blott början o. slut).

Författadt omkr. 1450 (*Klemming*).

20. **Jesus och Maria.**

Inc.: »þät var eigh minst ii þina þranga.» 10 r.

Hdskr. Cod. Holm. *A 34* (»Cod. Bur.»), fr. 1350—70.

Edit.

a) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 79.

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 6 (såsom slutet af kvädet om »Kristi pina», se N:o 17).

21. **Vår frus pina.**

Wor frw pinä thar honn hafde tha hon saa sin signade sons pino. (*Inc.:* »Maria mit hierta löpter iak til tik vp.») 512 r.

Hdskr. Cod. Skokl. 156 fol. (fr. omkr. 1450; birg.-svenska).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 61—77.

Utdr. G. Stephens, Ivan Lejonridd. (SFSS. 5), 1845—49, s. XCIX f.

Författadt omkr. 1450 (*Klemming*, anf. st. s. 520).

22. **Marias sju fröjder.**

vij fryghde marie. (*Inc.:* »Glädz maria modhir...») 158 à 162 r.

Hdskr. 3 olika uppteckningar, hvardera i en hdskr. **A.** Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430. — **B.** Cod. Holm. *A 49* (fr. midt. o. sen. h. 1400-t.). — **C.** Cod. Ups. *C 480* (fr. midt. 1400-t.).

Edit.

a) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 49—54 (efter cod. *B*), 55—60 (efter cod. *A*). Den senare texten dessutom förut utg. af Klemming i Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 202—30 (inryckt på vederbörliga ställen i prosatexten, som fins blott i nämda hdskr.).

b) R. Geete, Två svenska rimdikter fr. medelt. (Bil. t. Sv. Fornskr.-sällsk:s årsmöte 1902), s. 45—51. (Efter cod. *C*.)

23. **J. Maria och Simeon.**

Inc.: »Simon sagþe tel mariam.» 4 r.

Hdskr. Cod. Holm. *A 34* (»Cod. Bur.»), fr. 1350—70.

Edit.

a) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 73.

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 3: rad. 8—11. Utgör en del af dikten om »Kristi pina» (se N:o 17).

24. Sankt Göran.

Aff ridder sancte yrian. (*Inc.:* »Loff hedher oc äre haffwe gudh.») 460 r.

Hdskr. Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50).

Edit.

a) S. Heurlin, Legenda S. Georgii Cappadociensis e cod. manuscr. Bibl. Reg. Holm. Diss. acad. (præs. E. S. Bring). Lundæ 1844. 8:o. — XI, 18 s.

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 185—99 (där upptagen bland världsliga dikter).

Författad troligen i slutet af 1300-t. (*Klemming*, anf. st. s. 521).

β. Andra andliga dikter.

25. Kroppens och själens skilsmässa. (Fragm. 44 r.)

Hdskr. Ett fragment fr. slutet af 1400-t., bestående af 2 bl., löstagna ur Joh. Burei »Sumle» (Cod. Holm. *F a 12*).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 121—22.

Fragmentet utgör blott slutet af en dikt fr. omkr. 1450 ell. något senare. (Se *Klemming*, anf. st. s. 527 f.)

26. Sju dödliga synder.

vij dödhelighe söndher. (*Inc.:* »Hoffwd synder ära siw.») 4 r.

Hdskr. Okänd.

Edit.

a) Svenska tideboken. Ups. c. 1525. Omtr. i Klemmings uppl. 1854, s. lxxviij.

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 91. (Aftr. efter *a*.)

27. Tio Guds bud.

Inc.: »Gudh fadher oc son oc then helghe andh.» 176 à 218 r.

Hdskr. 2 variantuppteckningar, hvardera i en hdskr. A. Cod. Holm. *A 54* (fr. förra h. 1400-t.), kortare. — B. Cod. Skokl. 156 fol. (fr. omkr. 1450; birg.-svenska), längre.

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 78—83 (efter cod. *A*) och 84—91 (efter cod. *B*).

Förf. senast i början af 1400-talet.

28. **Tio Guds bud.**

x gwdz bwdhordh. (*Inc.:* »Cristen jak biwder tik.») 8 r.

Hdskr. Okänd.

Edit.

a) Svenska tideboken. Ups. c. 1525. Omtr. i Klemmings uppl. 1854, s. lxxviij.

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 91. (Aftr. efter *a*.)

γ. Psalmer.

29. **Psalm.**

Inc.: »Een rikir man ok welloger han.» Öfvers. af Ericus Olai (d. 1486), trol. från lat. 126 r.

Hdskr. Okänd.

Edit.

a) Tr. i Upsala hos Paulus Grijs [1514 ell. 1515], à 2 kvartblad. (Enda kända ex. i K. Bibl.) — Fotolitogr. aftr. [af G. E. Klemming]. Sth. 1870 (i 20 ex.).

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 167—71. (Aftr. efter *a*.)

Jfr *J. H. Schröder*, Incunabula, 1842, s. 22.
G. E. Klemming, Sveriges bibliogr., 1889 ff., s. 111 f.
H. Schück, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 202.

30. **Psalm.**

Inc.: »Gwd fader han tog sin signade son.» 59 r.

Hdskr. Cod. AM. 792, 4:o (fr. sen. h. 1400-t.); skrifven i margen af bl. 136.

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 172 *i—l*.

31. **Psalm.**

Af warfru en wisa. (*Inc.:* »Glätz maria, himmerikis keysarinna.») 78 r.

Hdskr. Okänd. (»Ex schedis antiquis», *Peringsk.*)
Edit.
a) J. F. Peringskiöld, Fragmentum runico-papisticum, 1721, [Bih.] s. 21—22.
b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 172 *f—h.* (Aftryck efter *a.*)

Författad omkr. 1450 eller något senare (*Klemming*, anf. st.).

32. **Psalm.**

Inc.: »Then första frigh marie mö at hende.» 42 r.
Hdskr. Cod. Ups. *C 4*, 4:o (fr. omkr. 1450; Vadst.-hdskr.).
Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 172 *a—b.*

33. **Psalm.**

Inc.: »Then signadhe dagh ther jak nw se.» 64 r.
Hdskr. Cod. Ups. *C 4*, 4:o (fr. omkr. 1450; se föreg.).
Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, 172 *c—e.*
Utdr. E. Hildebrand, Läsebok i sv. litt. 1, 1897, s. 19—20.

Är svenskt orig. (bearb. återfins i Sv. psalmb. N:o 424). Jfr *H. Schück*, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 202.

34. **Psalm.**

Inc.: »Then som vill en god christen vara.» Författad af Henricus Tidemanni (d. 1500).
Hdskr. Okänd.
Outg. Psalmen nämnes af A. v. Stiernman i hans »Tal om de lärda vettenskaper», 1758, s. 58. Jfr G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter, s. 524.

δ. Rimmade böner.

35. **Bön till Jesus.**

Inc.: »Heel Jesu myn härre käre.» 102 r.
Hdskr. Okänd.
Edit.
a) Sv. tideboken, Ups. c. 1525. Omtr. i Klemmings uppl. 1854, s. ci—ciiij.

b) G. Stephens, On the dialect of the first book printed in Swedish, 1879, s. 7—9. (Aftr. efter *a*.)

c) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 138—41. (Aftr. efter *a*.)

36. **Bön till Jesus.**

En godh oc fagher bön aff warom herra ihesu christo. (*Inc.:* »O aldra mildaste herra ihesu cristh.») 20 r.

Hdskr. Cod. Holm. *A 43* (»Ingegärd Ambjörnsdotters bönbok»), fr. börj. 1500-t. (1501—27), Vadst.-hdskr.

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 137.

37. **Böner om Jesu fyrahanda gråt.**

Aff fyra handa grath som war herra ihesus christus gräth her j werldinne j sinom mandom. (*Inc.:* »Iak thakkar thik herra ihesu christ.») 90 r.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit.

a) G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 181—86.

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 146—49.

38. **Bön till Jesu sår och pinoredskap.**

Inc.: »Heel gudz dyraste hiertans saar.» 90 r.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Schürer* N:o 104), fr. sl. 1400-t.

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 142—45.

Författad omkr. 1450 ell. något senare (*Klemming*).

39. **Bön till Jungfru Maria.**

Aff jomfrw maria een ärlik godh och mikit nöttog bön. (*Inc.:* »O Maria haff thw loff heder och ära.») 49 r.

Hdskr. Okänd.

Edit.

a) Sv. tideboken, Ups. c. 1525. Omtr. af Klemming i hans uppl. 1854, s. lxx f.

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 158—59. (Aftr. efter *a*.)

40. **Bön till S. Joachim.**

En godh bön aff sancte Joachim. (*Inc.:* »Häl ärofullir Joachim hälghe fadher.») 40 r.

Hdskr. Cod. Holm. *A 38* (»Christina Hansdotters bönbok»), fr. omkr. 1500.

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 160—61.

41. **Bön till S. Josef.**

En godh bön aff sancte Josepe. (*Inc.:* »O sancte iosep herra godher.») 28 r.

Hdskr. Cod. Holm. *A 38* (fr. omkr. 1500; se föreg.).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 162—63.

Författad omkr. 1450 ell. något senare (*Klemming*).

42. **Fyra böner till änglar och helgon.**

1. Tyl thyn helga apostel. 2. Een bön til thin helga ängel. 3. Een god bön til alla helga gudz ängla. 4. Een bön til thin patrona. Tills. 32 r.

Hdskr. Okänd.

Edit.

a) Sv. tideboken, Ups. c. 1525. Omtr. af Klemming 1854, s. lix—lxi.

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 165—66.

43. **Böner vid gudstjänsten.** (4 stycken.) 33 r.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit.

a) G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 191—93.

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 163—64.

44. **Böner vid gudstjänstens sju tider.** (7 stycken.) 207 r.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit.

a) G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 168—81.

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 150—57.

c. Rimkrönikor och historiska dikter.

α. Samlingar.

45. Svenska medeltidens rim-krönikor. Efter handskrifter utg. af G. E. Klemming. D. 1—3. Sthlm 1865—68. 8:o. = SFSS. 17. (= H. 43, 44, 46—49, 51.)

D. 1. Gamla eller Eriks-krönikan. 1865. — xxiii, 293 s.
» 2. Nya eller Karls-krönikan. 1866. — xxxviii, 384 s.
» 3. Nya krönikans fortsättningar eller Sture-krönikorna. 1867—68. — xxvii, 303, (1) s.

Hdskr. Se de särskilda titlarne här nedan.

Rec. [*H. Forsse*]*ll* i Sv. literaturtidskr. 5 (1869) s. 134—35.

46. Två gambla Svenske rijm-krönikor, then förre kort, och innehåller 62 Svea och Götha konungar, förste gång vplagd åhr 1615 [jfr N:o 51]. Then andra vidlyftigh, och beskrifver 22 konungars lefverne och bedriffter, til en deel tryckt åhr 1616 [jfr N:o 52], bägge aff Joh. Messenio. Nu på nytt vplagde medh andre delen aff then vidlyfftige Rijm-krönikan. Ther hoos *variæ lectiones* aff andre codicibus äre tillagde . . ., vthgångne aff Joh. Hadorphio. D. 1(—2). Sth. 1674. (D. 2 1676.) 4:o. — D. 1: (20), 594, (48) s. (D. 2 se afd. II, 7.)

Inneh. 1. Lilla rimkrönikan, s. 1—16. 2. Stora rimkrönikan, s. 17—594. (Allt i Del 1.)

Hdskr. Se de särskilda titlarne (N:o 51 I *b* och 52 I *b*). Åtskilliga stycken, som saknas i Hadorphs text, äro (efter cod. Skokl. N:o 46, 4:o) utg. af S. Lagerbring, Tilökningar til Stora rimkrönikan, i Samling af åtsk. handlingar . . . i svänska historien, utg. af Sven Bring, 1 [1750-talet] s. 59—94.

β. Regentkrönikor.

47. **Engelbrektskrönikan.**

Benämning för den äldre delen af Karlskrönikan (se N:o 50), nämligen perioden 1389—1436. Denna del är författad af annan person än det öfriga af nämda krönika.

48. Erikskrönikan.

I) Gamla eller Erikskrönikan (ss. självständigt verk; förf. omkr. 1320 af en person, som tillhört härtig Eriks hof, troligen samme man som öfversatt Eufemiavisorna, se N:o 66).

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *D 2* (älsta handen: fr. 1470-t.), den bästa, ehuru ej älsta red. — **B.** Cod. Holm. *Verel.* (fr. 1457; 1:a bl. — v. 1 t. o. m. 82 — saknas och dessutom 144 vers). — **C.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476; härstammar fr. samma källa som cod. *B*; har samma uteslutningar, men saknar dessutom de 83 sista v.; början finnes däremot).

Edit. G. E. Klemming, Gamla eller Eriks-krönikan. Folkungarnes brödrastrider med en kort öfversigt af närmast föregående tid. 1229—1319. I Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 1, 1865, s. 1—155. (Efter cod. *A* med var. ur *B*.)

Utdr.

a) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 86—92.

b) E. Hildebrand, Läsebok i sv. litt. 1, 1897, s. 24—26.

Jfr *G. Cederschiöld*, Om Erikskrönikan, ett historiskt epos från folkungatiden, 1899. (Se **B** N:o 670.)

G. Storm, Sagnkredsene om Karl d. store og Didrik af Bern, 1874, s. 132 ff. (Se **B** N:o 777.)

II) Ny början med tillägg om Erik den heliges efterkommande (däribl. den falska uppgiften om Karl Knutssons härstamning från honom), skr. vid år 1452.

Hdskr. Cod. Lund. *Lagerbr.* (sign. H. L. a. 4:o 23), fr. 1480-t.

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 1, 1865, s. 163—66.

III) Yngsta inledningen till Gamla krön. i dess 3:dje redaktion, gjord på 1520-talet (jfr N:o 52 II, ed. *b*).

Hdskr. Cod. Linc. Benzel. N:o 51 (fr. 1520-t.).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 1, 1865, s. 193—98.

IV) Fortsättning (för åren 1319—89) af Gamla krönikan för att sammanbinda henne med den Nya till ett helt verk (den s. k. »sammanfogningen»); skr. vid år 1452 (jfr N:o 49).

Hdskr. Cod. Lund. *Lagerbr.* (sign. H. L. a. 4:o 23), fr. 1480-t.

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 1, 1865, s. 171—92.

49. **Eriks- och Karlskrönikorna.**

Gamla och Nya krönikorna sammanfogade till ett verk. (Med ny inledn. och den s. k. »sammanfogningen».)

Hdskr. **A.** Cod. Lund *Lagerbr.* (sign. H. L. a. 4:o 23), fr. 1480-t. — **B.** Cod. Ups. *C 62* (fr. sen. h. 1400-t.; i starkt sammandrag). — **C.** Cod. Linc. Benzel. 78 (Kyl:s förteckn. N:o 59, 4:o), fr. sl. 1500-t. ell. börj. 1600-t. — **D.** Cod. Linc. Benzel. 6 (Kyl. N:o 3, fol.), fr. förra h. 1600-t. — (**E.** En cod. Rålamb., använd af Hadorph, nu förlorad.)

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 1, 1865, s. 163—66 (den nya inledn.) o. 171—92 (»sammanfogn.»), bägge efter cod. *A*. För de öfriga delarne af texten se N:o 48 o. 50.

50. **Karlskrönikan.**

Nya eller Karlskrönikan (såsom självständigt verk); skr. vid år 1452.

Hdskr. Blott en känd, men denna en orig.-hdskr., Cod. Holm. *D 6* (fr. omkr. 1452).

Edit. G. E. Klemming, Nya eller Karls-krönikan. Början af unions-striderna samt Karl Knutssons regering. 1389—1452. I Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D 2, 1866, s. 1—330. (Förf:s ändringar i codex för blifvande renskrift s. 332—72.)

Utdr.

a) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 81—82.

b) E. Hildebrand, Läsebok i sv. litt. 1, 1897, s. 26—29.

Om Karlskrönikans förening med Erikskrönikan se N:o 49.

51. **Lilla rimkrönikan.**

I) Chronicon rhythmicum minus. Äldre redaktion.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *Verel.* (fr. 1457). — **B.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476). — **C.** Cod. AM. 191, fol. (»cod. Askabyensis»), fr. 1492. — **D.** Cod. Holm. (6 bl. fol.). — **E.** Cod. Ups. (perg.-rulle fr. sen. hälft. 1400-t.). — **F.** Cod. Ups. Lag N:o 48 (fr. sl. 1400-t.). — **G.** Cod. Ups. (Nordinska saml. N:o 9, fol.), fr. sl. 1500-t. — **H.** Cod. Ups. (Rosenhaneska saml. N:o 24, fol.), fr. 1600-t. — **I.** Cod. Lund. (»H. c. 4:o 1 a»), fr. 1584. — **K.** Cod. Holm. *F b 8* (fr. sl. 1500-t.). Dessutom flere yngre hdskr. (bl. a. Ups.-codd. Nordinska saml. N:o 10, 20 o. 89, alla fol., samt en J. H. Schröder förr tillhörig), använda för Fants text i SRS. (se nedan).

Edit.

a) J. Messenius, Then gamble och minsta Svenske rijmkrönikan, i Twå små gamble Sveriges och Göthes crönikor, 1615, s. 81—102. (Efter cod. *B.*) — Omtr. 1643.

b) J. Hadorph, Twå gambla Svenske rijm-krönikor, 1674, s. 1—16. (Efter cod. *B.*)

c) E. M. Fant i SRS. I I, 1818, s. 251—61. (Med begagnande af alla de nämda hdskr. jämte andra, yngre.)

d) G. E. Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 1, 1865, s. 215—31 (efter cod. *A*), med tillägg 1—7 (efter cod. *D—I*) s. 232—53.

Utdr. H. Bjursten, Öfversigt af sv. spr:s o. litt:s hist. 2 (Läsebok), 1861, s. 47—49. (2:a uppl. 1863.)

II) Yngre och utförligare red., hopfogad med de båda större krönikorna på 1520-talet. Utgör del af den yngsta red. af Stora rimkrönikan (se N:o 52 II).

Hdskr. **A.** Cod. Linc. Benzel. 51 (fr. 1520-t.). — **B.** Cod. Skokl. N:o 46, 4:o (fr. sl. 1500-t.). — **C.** Cod. Holm. *D 7* (fr. börj. 1600-t.).

Edit.

a) S. Lagerbring, Tilökningar til Stora rimkrönikan [samt till Lilla Rkr. af de stycken, som saknas i Hadorphs uppl. 1674], i Samling af åtsk. handl. . . . i svänska historien, utg. af Sv. Bring, 1 [1750-talet] s. 62—87. (Efter cod. *B.*)

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 1, 1865, s. 254—88. (Efter cod. *A.*)

Lilla rimkr. är affattad i monologform (trol. efter mönstret af den populära »dödsdansen»). Omfattar tiden från den svenska sagohistoriens början t. o. m. k. Kristoffer och är författad under Karl Knutssons regeringstid med Prosaiska krönikan (se N:o 326) och Didrikskrönikan (se N:o 343) såsom källor.

Jfr *G. E. Klemming*, anf. arb. D. 3, 1868, s. 291 ff.
G. Storm, Sagnkredsene om Karl d. store og Didrik af Bern, 1874, s. 132 ff.
H. Schück, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 127 f.
Schück-Warburg, Illustr. sv. litt.-hist. 1, 1896, s. 158.

52. Stora rimkrönikan.

I) Chronicon rhythmicum majus. (Eriks- och Karlskrönikorna med forts.: Sturekrönikorna.)

Hdskr. **A.** Cod. Linc. Benzel. 54 (Kyl. 42, 4:o), fr. börj. 1500-t. — **B.** Cod. Holm. *D 5* (fr. börj. 1500-t.). — **C.** Cod. AM. 899, 4:o (fr. sl. 1500-t.). — **D.** Cod. Skokl. 20, 4:o (fr. sl. 1500-t.). — **E.** Cod. Ups. *E 1* (fr. sl. 1500-t.). — **F.** Cod. Holm. *D 15* (fr. sl. 1500-t.). — **G.** Cod. Ups. (Celses saml. N:o 30), fr. sl. 1500-t. — **H.** Cod. Holm. *D 8* (fr. börj. 1600-t.). Jfr äfven hdskr:erna under *Erikskrönikan* (N:o 48) och *Karlskrönikan* (N:o 50), hvilka af somliga utgifvare användts för delar af St. Rkr.

Edit.

a) J. Messenius, Then gamble rijmkrönikes förste deel (1222—1439), 1616. (Efter cod. *B.*)

b) J. Hadorph, Twå gambla Svenske rijm-krönikor, 1674, s. 17—594. (Efter cod. *B* t. o. m. sid. 554; det öfr. efter cod. Holm. *D 7*; se nedan II.)

c) E. M. Fant i SRS. I II, 1818, s. 1—215. (Hufvudsakligen efter cod. *B*.)

d) G. E. Klemming, Gamla och Nya rimkrönikorna med fortsättningar, i Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 1, 1865, o. 3, 1868. (De ofvan citerade hdskr. använda ss. variant-codices; se ib. D. 3: s. 261—69. För öfrigt aftryckta efter andra codices; jfr N:o 48 o. 50.)

Utdr. H. Bjursten, Öfversigt af sv. spr:s o. litt:s hist. 2 (Läsebok), 1861, s. 32—36. (2:a uppl. 1863.)

II) Rimkrönikornas (de sammanfogade Lilla Rkr., Eriks- o. Karls-krönikorna) yngsta redaktion med ny inledning, tillägg inuti och ny fortsättning: 1452—1520; skr. i Vadstena på 1520-talet.

Hdskr. **A.** Cod. Linc. Benzel. 51 (fr. 1520-t.). — **B.** Cod. Skokl. N:o 46, 4:o (fr. sl. 1500-t.). — **C.** Cod. Holm. *D 7* (fr. börj. 1600-t.). — **D.** Cod. Holm (*Engestr*. sign. B. III. I. 6, 7), fr. börj. 1600-t., inneh. blott rimmen om k. Kristiern.

Edit.

a) S. Lagerbring, Tilökningar til Stora rimkrönikan [ɔ: stycken af yngsta inledn. till Gamla Rkr. och af Lilla Rkr., hvilka stycken saknas i Hadorphs uppl. (se här ofvan I, ed. *b*); hos Lagerbring aftryckta efter cod. *B* här], i Saml. af åtsk. handl. ... i svänska historien, utg. af Sv. Bring, 1 [1750-talet] s. 59—94.

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 1, 1865, s. 193—98 (yngsta inledn.), 254—88 (yngre, utförligare red. af Lilla Rkr.; de därpå följande Gamla och Nya Rkr. med »sammanfogning» skilja sig, med undantag af den genomgående jag-formen, föga från den af Klemming utg. red. — en öfversikt af afvikelserna i de första 2,000 verserna meddelas af honom D. 1: s. 199—204 — och äro därför ej omtryckta) och D. 3, 1868, s. 145—230 (Sturekrönikorna 1452—1520 m. ett tillägg om k. Kristiern II), — allt efter cod. *A*.

53. **Sturekrönikorna.**

I) Nya krönikans fortsättningar eller Sturekrönikorna. (Äldre red.) — Består af 3 partier, skrifna hvartdera vid sitt slutår, näml. 1: omfattande åren 1452—70. 2: 1470—87. 3: 1488—96. (Om forts. till 1520 se N:o 52 II.)

Hdskr. **A.** Cod. Linc. Benzel. 54 (Kyl. 42, 4:o), fr. börj. 1500-t., inneh. blott vers. 1—148 af 1:a afd. — **B.** Cod. Holm. *D 5* (fr. börj. 1500-t.; har i 2:a afd. 2 luckor om 63 o. 66 v.). — **C.** Cod. AM. 899, 4:o (fr. sl. 1500-t.). — **D.** Cod. Skokl. 20, 4:o (fr. sl. 1500-t.). — **E.** Cod. Ups. *E 1* (fr. sl. 1500-t.). — **F.** Cod. Holm. *D 15* (fr. sl. 1500-t.). — **G.** Cod. Ups. (Celse N:o 30), fr. sl. 1500-t. — **H.** Cod. Holm. *D 8* (fr. börj. 1600-t.). — »Bjelkeska» hdskr., som citeras af Hadorph, är numera förlorad.

Edit.

a) J. Hadorph, Två gambla Svenske rijm-krönikor, 1674, s. 442—554. (Efter cod. *B* med var. ur »Bjelkeska» hdskr.; se ofvan.) Hit hör ett löst blad, utg. af N. H:son Dal (1726, 4:o), afsedt att fylla en lucka i Hadorphs edit. Det är hemtadt ur cod. *C.*

b) E. M. Fant i SRS. I II, 1818, s. 149—209. (Hufvudsakligen efter ed. *a*, med Dals suppl.)

c) G. E. Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 3, 1868, s. 1—144. (Efter cod. *B*, med lakunerna utfylda efter cod. *C.*)

II) Yngsta red. af Sturekrönikorna, 1452—1520, med tillägg om k. Kristiern II (jfr N:o 52 II).

Hdskr. **A.** Cod. Linc. Benzel. 51 (fr. 1520-t.). — **B.** Cod. Skokl. N:o 46, 4:o (fr. sl. 1500-t.). — **C.** Cod. Holm. *D 7* (fr. börj. 1600-t.). — **D.** Cod. Holm. (*Engestr.* sign. B. III. I. 6, 7), fr. börj. 1600-t., inneh. blott tillägget om k. Kristiern.

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 3, 1868, s. 145—230 (Sturekrön.; efter cod. *A*), s. 231—36 (yngre variant af tillägget om k. Kristiern; efter cod. *D*).

γ. Biskopskrönikor.

54. Linköpings biskopskrönika.

Chronicon rhythmicum episcoporum Lincopensium. (Skrifven c. 1523.) 668 r.

Hdskr. Ingen gammal sådan känd. De yngre afskrifter, som äro bevarade, tillhöra: 1) Kongl. Bibl. (sign. *D 27*). 2) Ups. Univ. bibl. (Celse'ska saml. N:o 27 fol.). 3) Link. stiftsbibl. (se J. H. Lidén, Repertor. Benzel. N:o 97). 4) D:o d:o (cod. Ribbing; se Link. bibl:s handl. 2: s. 149).

Edit.

a) Cronica episcoporum Lincopensium. Paa Svensche hur mange beskoper vti Lincopings domkirkja haffva varet aff förstha byrielse och til then tid vij scrive Gutz aar 1523. Sudercopie (Ol. Ulrici) 1523. lit. 8:o. — *Orig.-uppl.*, troligen utg. af bisk. Hans Brask, *nu förlorad.* Jfr J. H. Schröder, Incunabula, 1842, s. 23—24, och G. E. Klemming, Sveriges bibliogr. 1889 ff., s. 132—33.

b) E. Benzelius i Monumenta hist. vetera ecclesiæ Sveogoth., 1709—10, s. 115—44. (Efter en afskr. af den förlorade Söderköpings-uppl.)

c) C. Annerstedt i SRS. III II, 1876, s. 103—12. (Aftr. efter ed. *b*; försedd m. historiska noter.)

d) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 485—510. (Efter ed. *b*, med var. ur de yngre afskrifterna.)

Behandlar biskopsserien fr. början t. o. m. Hans Brask och är troligen författad af någon andlig i biskop Brasks omgifning.

55. Skara biskopskrönika.

Chronicon rhythmicum episcoporum Scarensium. (Förf. af biskop Brynolf III Gerlaksson i Skara, d. 1505.) 252 r.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 35* (Kr. LL.), fr. sl. 1400-t. — (**B.** Cod. Palmsk., o. **C.** En cod., ej närmare angifven. Bägge dessa använda för Benzelii uppl., men numera förlorade.)

Edit.

a) E. Benzelius, Biscop Brynolph then tridies Chrönica om alla them som förr honom vti Schara warit biscopar. I Monumenta hist. vetera eccl. Sveogoth., ed. E. Benzelius, 1709—10, s. 72—80. (Efter cod. *B* o. *C*.)

b) C. Annerstedt i SRS. III II, 1876, s. 115—20. (Efter cod. *A*.)

c) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 432—42. (Efter cod. *A* med anförande af läsarter ur Benzelii uppl.)

Krönikan utgör text till bilder, som biskopen låtit måla i Husaby biskopsgård, och går från älsta tider t. o. m. författarens. Lilla rimkrönikan tyckes ha varit förebild, dock utan att 1:a pers. användts. (Jfr N:o 328.)

δ. Legendariska krönikor.

56. **S. Olafs saga.**

Historia S. Olai. . 2003 r.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *D 2* (»Spegelbergs bok»; af 1523). — (**B.** En numera förlorad cod. Rålamb., äldre o. bättre än föreg., användes år 1675 af Hadorph för hans uppl.)

Edit.

a) J. Hadorph, Sanct Olaffs saga på Svenske rim, fordom öffver 200 år sedan uthdragin af then gambla och vidlyftige Norske sagan [ɔ: Sn. Sturlusons] och här korteligare författat ... Sth. 1675. 8:o. — (7), 173, (21) s. (Efter cod. *A* med »variæ lectiones» ur *B*.)

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 313—76. (Efter cod. *A* med varianter efter Hadorphs text.)

Utgör en öfvers. i sammandrag af en hdskr. af Snorre Sturlusons »Olaf d. heliges saga» (cod. Holm. Isl. perg. 4:o N:o 2; se *V. Gödel*, Katalog öfver K. Bibl:s fornisl. och fornnorska handskrifter, Sth. 1897—1900, s. 36), som sannolikt kom till Vadstena jämte andra gåfvor af manuskript från birgittinklostret Munkalif i Bergen (*Gödel*). Enl. andra (t. ex. *Klemming*) förmodas den hafva af k. Karl Knutsson medförts från Norge efter hans kröning där 1449. Öfvers.-bearbetn. är gjord vid midten af 1400-t.

Jfr *J. I. Reenhielm*, Observationes brevissimæ ad Chronicon rhytmicum S. Olai, Norrigiæ regis, cura Joh. Hadorphii editum. I Schwedische Bibliothec, hrsg. v. Chr. Nettelbladt. Stück 3, 1729, s. 324—33.
G. Storm, Om kilden til den svenske Rimkrönike om St. Olaf. I Arkiv f. nord. filol. 1 (1882/83) s. 304.
—, Snorre Sturlassöns historieskrivning, Kbhn 1873, s. 220, och Monumenta historica Norvegiæ ed. G. Storm, Kria 1880, s. LIII f.
V. Gödel, Fornnorsk-isländsk litteratur i Sverige 1, Sth. 1897, s. 20 ff.

ε. Historiska dikter och visor.

57. Om konung Albrekt.

(Allegorisk dikt öfver k. Albrekt af Mecklenburg. Skr. i sl. af 1300-talet.) 225 r.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50; saknar senare hälften). — (**B.** En numera förlorad hdskr., som följts af Messenius och Hadorph samt medelbart af Fant.)

Edit.

a) J. Messenius, En lustigh lijknelse om Sverige och K. Albrecht, i Then gamble rijmkrönikes förste deel, 1616, å 7 opag. sid. i börj. (Efter cod. *B*.)

b) J. Hadorph, med samma titel, i Twå gambla svenske rijm-krönikor . . ., 1674, bl. *b iiij—c ij*. (Efter cod. *B*.)

c) E. M. Fant i SRS. I II, 1818, s. 210—12. (Efter ed. *b*, ehuru cod. *A* uppgifves.)

d) G. E. Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 1, 1865, s. 207—14. (Vers. 1—116 efter cod. *A;* v. 117 —225 efter Messenii uppl.) Omtr. i följ.

e) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 177—84. (Efter samma källor som ed. *d*.)

58. Brännkyrka-slaget (1518).

En wijsa om Brennekirchio slagh anno nostræ salutis 1518. (*Inc.:* »Swerighis menn achtar iagh att loffwa.») 63 r.

Hdskr. Blott ett fragm. af gammalt datum: **A.** Ett lösryckt blad ur en gammal visbok, inhäftadt i cod. Holm. *F a 12* (Burei »Sumle»), inneh. 27 rader (senare hälften) af en med slaget nära samtidig uppteckning. — Dessutom 2 upp-

teckningar fr. senare tid, bägge fullständiga, näml.: **B.** Cod. Holm. 8:o (»Een vijse book», bl. M. Aschanei saml.; detta stycke fr. sl. af 1500-t.). — **C.** Cod. Ups. (Stjernelds saml.), fr. sl. af 1500-t.

Edit.

a) Geijer-Afzelius, Sv. folkvisor D. 2, 1816, s. 302—4. (Efter uppteckn. *C.*) — Ny uppl., utg. af R. Bergström, D. 1, 1880, s. 463—65. (Efter samma källa.)

b) G. O. Hyltén-Cavallius o. G. Stephens, Sveriges hist. o. polit. visor D. 1, 1853, s. 157—59 (efter *B*) och s. 160 (efter *A*).

c) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 471—73 (efter *B*) och s. 473—74 (efter *A*).

Visan författad omedelbart efter slaget.

59. **Brunkebergsslaget** (1471).

En wisa om Brunchabergx slagh anno 1471. (*Inc.*: »Willen j höra huadh jagh will göra.») 13 v. × 9 r.

Hdskr. Ingen gammal känd, endast två yngre uppteckningar (*A* och *B*) i en cod. Holm. 8:o (»Een vijse book», tillh. Aschanei saml.; detta st. fr. sl. af 1500-t.), bägge kompletterande hvarandra. Den förra (bättre) har den mindre lämpliga öfverskr. »Een wisa om k. Christiern», den senare har ofvanstående rubrik.

Edit.

a) Geijer-Afzelius, Sv. folkvisor D. 2, 1816, s. 263—65. (Efter uppteckn. *A.*) — Ny uppl., utg. af R. Bergström, D. 1, 1880, s. 454—57. (Likaledes efter *A.*)

b) G. O. Hyltén-Cavallius o. G. Stephens, Sveriges hist. o. polit. visor D. 1, 1853, s. 145—49 (uppteckn. *A*); s. 150—53 (uppt. *B*).

c) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 414—18. (Efter uppt. *A* med rättelser och varianter, bl. a. rubriken, efter *B.*)

Utdr. E. Hildebrand, Läsebok i sv. litt. 1, 1897, s. 31—32.

Visan författad omedelbart efter 1471 med Gotlandsvisan (se N:o 65) ss. förebild.

60. **Eriksvisan.**

Erik förste kung i Götaland. (*Inc.:* »Erich han war den förste Kong | I Göthe landett wijde.») 10 v. × 5 r.

Hdskr. Ingen fornsv. sådan känd. Det har uppgifvits att Joh. Magni vid sin afresa från Sverige 1526 skulle medfört det svenska originalet, enligt antagande författadt omkr. 1450 (Klemming, Sv. medelt. dikter, s. 523 f.). Den enda kända sv. texten fins i Elai Engelb. Terseri otryckta öfvers. (från 1600-talets 1:a årtionde) af Joh. Magnis »Historia de omnibus regibus Gothorum», i hvilken öfvers. dikten (10 vers) återges på modernt språk, mycket afvikande från det lat. originalets text (tr. 1554), där visan iklädts antik meter. Af Terseri text finnas 2 hdskr.: **A** i Kongl. Bibl.; **B** i v. Essenska bibl. å Kaflås.

Edit. (hela texten).

a) En (afsiktligt?) arkaiserad text (likaledes 10 vers, afvikande fr. Terseri text, men troligen bearbetad efter denna) i Er. Schroderi öfvers. af Joh. Magni, »Svea och Götha crönika», Sth. 1620, fol., s. 9—10.

b) C. Säve, Eriks-visan. Ett fornsvenskt qväde, behandladt i språkligt hänseende. Sth. 1849. 8:o. — (1), 65 s. (Äfven utg. ss. akad. afh. P. 1—4, Ups. 1848—49; p. 1 præs. J. H. Schröder, de 3 öfr. under förf:s eget præsidium.) Texten inneh. dels Terseri text (s. 58—59, efter cod. *A* med var. ur *B*), dels Schroderi text, ed. *a* här ofvan (s. 8—9), dels Verelii, ed. *f* nedan (s. 62), äfvensom normaliserad fsv. text m. m.

c) G. O. Hyltén-Cavallius o. G. Stephens, Sveriges hist. o. polit. visor D. 1, 1853, s. 10—11 (Terseri text efter cod. *A*), s. 2—3 (Schroderi text), s. 4 (Wattrangii text, *e* här nedan), s. 5—6 (Verelii text, *f* ned.), s. 6 (Lundii text, *g* ned.), s. 7 (Hadorphs text, *h* ned.).

d) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 401—2 (Terseri text efter cod. *A*).

Edit. af fragm. (andra uppteckningar än de föreg., men alla närmast anslutande sig till Schroderi text, ed. *a* här ofvan).

e) M. J. Wattrangius, Theatridium Sveogoth. antiquitatum, Ubsal. 1647, s. 23—24 (inneh. 2 vers).

f) Ol. Verelius, Hervarar saga, Ups. 1672, s. 113 (inneh. 3 vers). Ånyo aftr. hos E. G. Geijer, Svea rikes häfder 1, 1825, s. 113; A. M. Strinnholm, Sv. folkets hist. 1, 1834, s. 90; P. Wieselgren, Sveriges sk. lit. 2, 1834, s. 77; m. fl.

g) C. Lundius, Zamolxis primus Getarum legislator, Ups. 1687, s. 44 (inneh. 1 vers).

h) J. Hadorph i en 1690 afslutad (outg.) uppl. af Prosaiska krönikan (inneh. 2 vers). Tr. af E. M. Fant SRS. I I, 1818, s. 240.

Eriksvisan har länge gått och gält för att vara vårt älsta kväde (enl. *Stephens* och *Säve* skulle den t. o. m. nedskrifvits i runor på 1200-talet, men författats långt förut!!). Senare har den dömts såsom ett falsarium från 1500-talet. Enligt den nyaste versionen är visan troligen först författad på lat. af Joh. Magni, som byggt den på Lilla rimkrönikans inledning. Den sv. texten skulle då härröra från 1600-talet. Jfr *H. Schück* i Hist. tidskr. 11 (1891) s. 283—88.

61. **Om ett gyllene år.**

(Om k. Hans' tåg till och nederlag i Ditmarschen år 1500.) *Inc.:* »Huilckenn som her will grantth till lydha.» 606 r.

Hdskr. Ingen gammal bevarad, endast en afskr. fr. börj. 1600-t. i cod. Holm. *D 8* (»Cod. Aurivillianus»).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 451—70.

Enligt egen uppgift är denna smädedikt mot Danmark förf. af en tysk och öfvers. t. sv. år 1503 af en Sven Månsson fr. Stockholm.

62. **Om konung Kristiern II.**

(Tillägg till yngsta red. af Sturekrönikorna.)

Hdskr. **A.** Cod. Linc. Benzel. 51 (fr. 1520-t.). — **B.** Cod. Holm. *D 2* (fr. 1523). — **C.** Cod. Holm. (*Engestr.* sign. B. III. I. 6, 7.) fr. börj. 1600-t. Hvardera af dessa tre codices representerar en redaktion af dikten. — **D.** Cod. Holm. *D 7* (fr. börj. 1600-t.).

Edit.

a) J. Hadorph, K. Christierns Klippingz krönika, i Twå gambla Svenske rijm-krönikor, 1674, s. 586—94. (Efter cod. *B* med varianter ur *D*.)

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 3, 1868, s. 213—30 (cod. *A* o. *B* aftr. parallelt) och s. 231—36 (efter cod. *C*).

63. THOMAS [?], **Engelbrektsvisan.**

Engelbrekt och Karl Knutsson, 1437. (*Inc.*: »Thet war en man han heet Engilbrikt.») 27 v. × 6 r.

Hdskr. Cod. Holm. *B 42* (Kr. LL.), fr. sen. h. af 1400-t.

Edit.

a) E. G. Geijer o. J. H. Schröder, Carmen de Engelbrecto anno 1437, i SRS. II II, 1828, s. 161—64.

b) G. O. Hyltén-Cavallius o. G. Stephens, Sveriges hist. o. polit. visor D. 1, 1853, s. 114—20.

c) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 385—90.

Utdr.

α) H. Bjursten, Öfversigt af sv. spr:s o. litt:s hist. 2 (Läsebok), 1861, s. 44—47. (2:a uppl. 1863.)

β) E. Hildebrand, Läsebok i sv. litt. 1, 1897, s. 29—30.

Biskop Thomas' författarskap grundar sig endast på ett gammalt antagande. Jfr *Klemming* anf. st. s. 523.

64. **Thord Bondes mord.**

Her Tord Bonde huru han yncheligha förrodder bleff. (*Inc.*: »The heligha trefaldigheett medh sinn nådh.») 39 r.

Hdskr. Ingen gammal känd, endast två yngre uppteckningar. **A.** Cod. Holm. 8:o (»Een vijse book», i M. Aschanei saml.; detta st. fr. sl. 1500-t.). — **B.** Cod. Ups. (Stjernelds saml.), fr. sl. 1500-t.

Edit.

a) Geijer-Afzelius, Sv. folkvisor D. 2, 1816, s. 288—89. (Efter cod. *B*.) — Ny uppl., utg. af R. Bergström, D. 1, 1880, s. 452—53. (Efter cod. *A*.)

b) G. O. Hyltén-Cavallius o. G. Stephens, Sveriges hist. o. polit. visor D. 1, 1853, s. 140—42. (Efter cod. *A* med var. ur *B*.)

c) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 412—13. (Efter cod. *A* med några förbättringar efter *B*.)

Visan förf. kort efter mordet (1456).

65. **Visbystriden.** (»Gotlandsvisan.»)

Gottlandia a Swecis ablata anno 1449. (*Inc.*: »Wij klaghe thett alle.») 28 v. × 9 r.

Hdskr. Ingen gammal känd, endast följande afskrifter. **A.** Cod. Holm. 8:o (»Een vijse book», i Aschanei saml.; detta st. fr. sl. 1500-t.). — **B.** Cod. Ups. (Stjernelds saml.), fr. sl. 1500-t. — **C.** Cod. Holm. (»Harald Oluffsons visbok», skr. 1572—73; dock ej i själfva H. O:s bok, utan i ett däri inhäftadt fragm. af »Joh. Larssons visbok» fr. 1541; defekt: nära 5 strofer i börj. saknas).

Edit.

a) Geijer-Afzelius, Svenska folkvisor D. 2, 1816, s. 280—85. (Efter cod. *B*.) — Ny uppl., utg. af R. Bergström, D. 1, 1880, s. 444—51. (Efter cod. *A*.)

b) G. O. Hyltén-Cavallius o. G. Stephens, Sveriges hist. o. polit. visor D. 1, 1853, s. 129—40. (Efter cod. *A* med var. ur *B* o. *C*.)

c) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 403—11. (Efter cod. *A* med rättelser efter *B* och *C*.)

d) Noreen-Schück, Harald Oluffsons visbok, 1884, s. 87—91 (= D. 1 af »1500- och 1600-talens visböcker», utg. dels bl. Skrifter utg. af Sv. lit.-sällsk. 7, 1, dels i Sv. landsmålen Bih. II, 1). Efter cod. *C*.

Visan författad kort efter 1449. Årtalet uppges i hdskr. ss. 1444, hvilket datum bibehållits i edit. *a* och *b*, men af Klemming behandlats ss. skriffel.

d. Rimmade romaner och sagor.

α. Samlingar.

66. **Eufemiavisorna.**

Utgör ett gemensamt namn för de tre rimmade riddarromanerna: 1. Ivan Lejonriddaren (se N:o 70). 2. Härtig Fredrik af Normandie (se N:o 69). 3. Flores och Blanzeflor (se N:o 68). Uppkallade efter Norges drottning Eufemia (1299—1312), på hvars föranstaltande de öfversattes.

Om dikternas original samt tiden och sättet för deras öfverflyttande till svenska handla bl. a. följande uppsatser:

1. *J. H. Schröder* i Litteratur-Tidning, Ups. 1817: N:o 30.
2. *L. Hammarsköld*, Sv. vitterh. D. 1, 1818, s. 28. — 2:a uppl., utg. af P. A. Sondén, 1833, s. 20—21.
3. *G. W. Gumælius* i Iduna H. 9 (1822) s. 127 ff.
4. *P. Wieselgren*, Sveriges sköna litt. D. 2, 1834, s. 474.
5. *N. M. Petersen*, Sv. språkets hist., öfvers. af J. W. Liffman, 1837, s. 80.
6. *G. E. Klemming*, [Om sättet för Eufemia-dikternas öfverflyttande till svenska], i Flores o. Blanzeflor (SFSS. 1), 1844, Inl. s. VII—XV.
7. *G. Stephens*, Öfverflyttades Eufemia-dikterna på svenska eller norska? i Herr Ivan Lejonridd. (SFSS. 5), 1849, Inl. s. XVII—XXIII.
8. *A. Geffroy*, Poëmes d'Euphémie, i Notices et extraits des manuscrits ..., 1855, s. 41—51. (Se **B** N:o 683.)
9. *E. Kölbing*, Die Quelle der Ívents Saga ..., 1872. (Se **B** N:o 705.)
10. *G. Storm*, Om Eufemiaviserne, i Nord. tidskr. for filol. og pædag. Ny R. 1 (1874) s. 23—43.
11. —, Sagnkredsene om Karl d. store og Didrik af Bern, 1874, s. 132 ff. (Se **B** N:o 777.)
12. *R. Geete*, Studier rör. Sveriges romantiska medeltidsdiktning. 1. Eufemiavisorna. 1875. 8:o. — (3), 61 s.
13. *E. Kölbing*, Zur älteren romantischen Litteratur im Norden, i Germania 20 (1875) s. 226—28(—49).
14. *G. v. d. Ropp*, Zur deutsch-skandinavischen Geschichte des XV. Jahrh., 1876, s. 123—24.
15. *O. Klockhoff*, Studier öfver Eufemiavisorna. 1880. 8:o. — (1), 86 s.
16. *K. M[aure]r* i Lit. Centralbl. 1881, sp. 299—300.

17. *E. Schröder* i Götting. gel. Anzeigen 1882, s. 26—32.
18. *H. Schück*, Sv. literaturhist., 1885—90, s. 103—07.
19. — o. *K. Warburg*, Ill. sv. litteraturhist. 1, 1896, s. 119—23.
20. *E. Kölbing*, Der schwedische Herra Iwan Lejon-riddaren und anspielungen auf den Iwein-stoff in der späteren isl. dichtung, i Ívens saga, hrsg. v. E. Kölbing, 1898, Einl. s. XVI—XXIII.

β. Enskilda verk.

67. Alexander Magnus.

Hdskr. Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50; 3 blad saknas).

Edit.

a) J. Hadorph, Alexandri Magni historia på svenska rijm aff Latinen in på vårt språåk vänd och bekostat, genom ... Hr: Boo Jonszon, fordom Sveriges rijkes drotzet ... Wijsingzborg 1672. 4:o. — (7), (408) s.

b) G. E. Klemming [rätteligen J. A. Ahlstrand],[1]) Konung Alexander. En medeltids dikt från latinet vänd i svenska rim omkr. år 1380 på föranstaltande af riksdrotset Bo Jonsson Grip. Efter den enda kända hdskr. utg. Sth. 1855—62. 8:o. — (1), 365 s. = SFSS. 12. (= H. 23, 25, 39.)

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 72—76.

Dikten öfversatt omkr. 1380 (1375—86), på befallning af Bo Jonsson Grip, från den ital. prästen *Leos* lat. »Historia de preliis», en på 900-talet verkstäld prosaöfvers. från »Pseudo-Callisthenes». Den lat. texten är, under titeln: Die Vita Alexandri Magni des Archipresbyters Leo (Historia de preliis), utg. af G. Landgraf. Erlang. 1885. 8:o. (Lat. texten s. 25—137.)

Jfr *J. Lundblad*, De historia Alexandri Magni a Boëtio Jonæ filio svecicis rythmis composita. Diss. acad. Lundæ 1802. 4:o. — **14** s.
H. Schück, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 107 f.
Schück-Warburg, Ill. sv. litt.-historia 1, 1896, s. 123 f.

68. Flores och Blanzeflor.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50). — **B.** Cod. AM. 191, fol. (»Cod. Askabyensis», fr. 1492; har omkr. 50 vers mer än cod. *A*). — **C.** Cod. Holm. *Verel.* (fr.

[1]) Det oriktiga utgifvarnamnet »tillkom genom misstag». (Se *L. A. Andersson*, Bibliographia Klemmingiana, 1891, s. 10.)

1457; har 12 vers mindre än *A*). — **D.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476; något defekt).

Edit. G. E. Klemming, Flores och Blanzeflor. En kärleksdikt från medeltiden. Efter gamla handskrifter. Sth. 1844. 8:o. — XXX, 122 s. + facsim. (Efter cod. *A*, med varianter ur de öfriga.) = SFSS. 1. (= H. 1.)

Utdr.

a) A. Noreen, Altschwed. Læseb., 1892—94, s. 58—64. (Enligt cod. *A*.)

b) E. Hildebrand, Läsebok i sv. litt. 1, 1897, s. 21—24. (Enligt cod. *A*.)

Dikten öfversattes 1312 på anmodan af drottn. Eufemia af samme man som öfversatt »Ivan» och »Härtig Fredrik». Rörande frågan om diktens original och sättet för dess öfverflyttning till svenska se litteraturanvisningarna under N:o 66.

Jfr *H. Herzog*, Die beiden Sagenkreise von Flore und Blanscheflur, 1884. (Se **B** N:o 688.)

E. Hausknecht, Die verbreitung der sage von Flore und Blancheflor ausserhalb Englands, i: Floris and Blancheflore. Mittelengl. gedicht aus dem 13. jahrh. Hrsg. v. E. Hausknecht. Th. 1. Berl. 1885. 8:o. S. 1—88. (»Die skandinavischen bearbeitungen» s. 20—21.) Utgör Bd 5 af Sammlungen engl. denkmäler in kritischen ausgaben.

69. Härtig Fredrik af Normandie.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50; 1 bl. saknas). — **B.** Cod. Holm. *Verel.* (fr. 1457; har 20 vers som saknas i cod. *A*, men saknar 44 v. som finnas där). — **C.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476; har 20 v. mer, men 212 mindre än *A*). — **D.** Cod. Skokl. 115, 116, 4:o (fr. börj. 1500-t.; har 23 v. mer, men 229 mindre än *A*). — **E.** Cod. Holm. *K 45* (fr. börj. ell. f. h. 1500-t., daniserande; har 20 v. mer, men 220 mindre än *A*). — **F.** Cod. Holm. *D 2* (detta stycke skr. 1523; har 33 v. mer, men 230 mindre än *A*). — Bäst af alla var den numera förlorade hdskr., som finnes öfvers. t. danska i en (jylländsk) hdskr.: Cod. Holm. *K 47*, fr. c. 1500, utg. i 1853 års uppl. (*b* här nedan) s. 157—221.

Edit.

a) G. W. Gumælius, Hertig Fredrik af Normandie. Ett qväde från medeltiden. Sth. 1822. 8:o. — 152 s. Särtr. ur Iduna H. 9 (1822) s. 119—88 och H. 10 (1824) s. 99—178. Inneh. blott v. 1—2146. Forts. utgafs ej. (Efter cod. *A* i L. F. Rääfs afskrift; med läsarter ur *D*, *E*, *F*.)

b) J. A. Ahlstrand [rätteligen G. E. Klemming].[1]) Hertig Fredrik af Normandie. En medeltids-roman. Efter gamla handskrifter på svenska och danska. Sth. 1853. 8:o. — (2), 288 s. (Sv. texten s. 3—106, efter cod. *A* med var., s. 108—50, ur *B*—*F*.) = SFSS. 11. (= H. 21.)

Öfversatt fr. lågtyskan 1307/8 (enl. cod. *A* 1301) på anmodan af drottning Eufemia af samme man som skrifvit Ivan. Rörande diktens (förlorade) original och öfverflyttning till svenska se litteraturanvisn. under N:o 66, särsk. mom. 3, 11, 17, 18 o. 19.

70. **Ivan Lejonriddaren.**

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50), här något defekt. — **B.** Cod. Holm. *Verel.* (fr. 1457). — **C.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476), något defekt. — **D.** Cod. Skokl. 156, fol. (fr. 1450-t., norvegiserande), inneh. blott c. ²/₃ af Ivan.

Edit. J. W. Liffman o. G. Stephens, Herr Ivan Lejonriddaren, en svensk rimmad dikt ifrån 1300-talet, tillhörande sago-kretsen om konung Arthur och hans runda bord. Efter gamla handskr. utg. Sth. 1845—49. 8:o. — CCVIII, 388 s. + 1 tab. (Efter cod. *A* med var. ur de 3 öfriga.) = SFSS. 5. (= H. 5, 6, 13.)

Dikten öfversattes 1303 till sv. på föranstaltande af den norska drottn. Eufemia, troligen af en person i härtig Eriks följe. Om de olika åsikterna rörande den svenska sagans original och tillkomst se litteraturanvisningarna under N:o 66, särsk. mom. 9, 10, 11, 13, 18, 19 o. 20.

71. **Namnlös och Valentin.**

I denna prosadikt äro inströdda 84 verser. Se N:o 347.

---

[1]) »Uppgiften på titelbladet har tillkommit genom misstag.» (Se *L. A. Andersson*, Bibliogr. Klemmingiana, 1891, s. 5.)

72. **Paris och Vienna.**

Riddar Paris och jungfru Vienna. (Fragment; endast början.) (*Inc.:* »J ffrancharike war en kung.») 208 r.

Hdskr. Cod. Holm. *D 2* (yngre delen, fr. 1523), endast början af dikten (möjligen forts. aldrig utförd).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 443—50. (Jfr ibid. s. 525.)

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 109—12.

Dikten utgör en fri öfvers. (ej på knittel, utan i folkviseton), troligen fr. början af 1500-t., af en mycket spridd prosaroman, som antages hafva sitt ursprung från Provence.

Jfr *H. Schück*, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 110.
Schück-Warburg, Ill. sv. litt.-hist. 1, 1896, s. 124.
R. G:son Berg, Ett fall af attraktion, 1900. (Se **B** N:o 505.)

e. Världsliga dikter, visor och rim.

73. **Allegori.**

En allegorisk dikt (dröm eller saga). (*Inc.:* »Mik mötte en gamul kerling.») 3 v. × 16 r.

Hdskr. Cod. Ups. *C 4* (fr. förra h. 1400-t.)

Edit. R. Geete i Två svenska rimdikter fr. medelt. (Bil. t. Sv. Fornskr.-sällsk:s årsmöte 1902), s. 43—44.

74. **Dansvisa.**

(Blott en strof, började:) »Redhu kompana redhobona», det älsta spåret af en svensk ballad eller folkvisa, citeras i Cod. Bildsten. (= Cod. Ups. *C 528*), fr. 1420—50.

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 2, 1858, s. 877.

Jfr *C. Rosenberg*, Nordboernes åndsliv 2, 1879—80, s. 410.
H. Schück, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 113 not.

75. **Om giftas.**

Visa om giftas. (Självständigt inlägg i den sv. bearbetningen af Schacktafvels lek; se N:o 90.) *Inc.:* »Sik see om kring j hwariom ringh.» 15 v. × 6 r.

Hdskr. **A.** Cod. AM. 191, fol. (»Cod. Askabyensis»), fr. 1492. — **B.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476).

Edit.

a) J. E. Rietz, De ludo scacchorum, 1850, s. 20—22 (= v. 558—613). (Efter cod. *A*.)

b) G. E. Klemming, Schacktafvels lek, i Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 221—23 (= v. 643—732). (Efter cod. *A* med rättelser o. tillägg efter *B*.)

76. **Gillevisa.**

Inc.: »Jesus Christus war herre och han war födder i Bethlehem.» 23 r.

Hdskr. Ingen gammal känd, endast en afskr. fr. 1600-t. (1602—37) i cod. Holm. *F a 12* (Burei »Sumle»).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 511—12.

Visan härstammar troligen fr. sen. hälften af 1400-t.

77. HENRICUS TIDEMANNI, **Om bohag.**

Om bohagx handell [ungef. = bosättning]. (*Inc.:* »Allt såsom tz war fordom | både medh gerningh oc ordom.») 114 r.

Hdskr. Endast en ung afskr.: cod. Holm. *D 27* (fr. sen. h. 1500-t.; detta stycke skr. 1558).

Edit. G. E. Klemming, Om bohag m. m., i Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 427—31.

78. ——, **Om hushållning.**

Klokskapsråd för hushållning. (*Inc.:* »Folket minnes att thet är funnet | Sweriges städer offta brunnet.») 84 r.

Hdskr. Endast unga afskrifter, näml. **A.** Cod. Ups. (Palmsk. saml. 390, 4:o, ny n:r 403). — **B.** Cod. Holm. (Afskr. af A. J. Prytz).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 424—26. (Efter cod. *A* med en rättelse ur *B*.)

79. ——, **Konungen.**

Konungen. [Syftar särskildt på Karl Knutsson.] *Inc.:* »Then konung vtföre sölff oc gull.» 82 r.

Hdskr. Cod. Holm. *D 2* (yngre delen, fr. 1523).

Edit.

a) E. G. Geijer o. J. H. Schröder, Carmen de Carolo VIII Canuti rege Sveciæ et Norvegiæ 1495, i SRS. II II, 1828, s. 169—70.

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 419—21.

80. HENRICUS TIDEMANNI, **Sveriges lag.**

Inc.: »Reen läre och kyrckiones lähre.» 34 r.

Hdskr. Endast en ung afskr. i Ups. (Palmsk. saml. 390, 4:o, ny n:r 403).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 422—23.

De fyra sistnämda dikterna gå gemensamt under benämningen »Biskop Henriks rim.» Se *Klemming*, anf. arb. s. 524.

81. **Hexametrar.**

De två älsta hexametrar på svenska återfinnas i *Susos* Gudeliga snilles väckare, R. Bergströms uppl., 1868—70, s. 16. (Se N:o 305.)

Jfr *G. E. Klemming*, Ur en ant:s saml., 1868—73, s. 3 f. Uppl. 1880—82, s. 2.

82. **Kärleksvisa.**

Inc.: »Glädhe oc frögd oc hiertans hug.» 35 r.

Hdskr. Cod. AM. 792, 4:o (fr. sen. h. 1400-t.; visan vårdslöst skrifven i margen af bl. 90).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 172 *l*—*m* (införd bland andliga dikter).

83. **Kärleksvisa.**

Inc.: »J mith hiärthä der yppäs änh sorgh.» 44 r.

Hdskr. Cod. AM. 191, fol. (»Cod. Askabyensis»), tillskrifven i börj. af 1500-t.

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 514—15.

84. **Lagrim.**

Rim ur lagböcker. (8 st.)

Hdskr. N:o 1 (4 rader) ur Cod. Holm. *B 5 b* (MELL. m. m.), fr. sen. h. 1300-t. — N:o 2—8 (à 2—12 rader) ur Cod. Holm. *B 1* (MELL o. StL. m. m.), fr. sen. h. 1400-t.

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 516—18. (Jfr ibid. s. 526.)

En rik skörd af lagrim kan ännu göras i outgifna codices af våra landskapslagar, hvarest rimmade balkslut ej äro sällsynta.

85. **Ordspråk.**

(37 rimpar jämte 1 defekt.)

Hdskr. Cod. Holm *F a 12* (Burei »Sumle», skr. 1602—37), säkerligen afskrifna efter gammal hdskr.

Edit. G. E. Klemming i hans uppl. (utdrag) af Burei Sumle, i Sv. Landsm. Bih. I, 2, Sth. 1886, s. 233—34.

86. **Ordstäf.**

Ett ordstäf å 4 rimmade rader, afslutande texten i Karl Magnus' krönika (se N:o 346) i en af dess fyra hdskr.

Hdskr. Cod. AM. 191, fol. (»Cod. Askabyensis»), fr. 1492.

Edit.

a) J. E. Rietz i hans uppl. af Fabula Caroli Magni suecana, 1847, s. 53 (tryckt ss. prosa).

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. rimkr. (SFSS. 17) D. 3, 1868, s. 275.

87. PEDER MÅNSSON, **Till bönder.**

Bondom [ɔ: En vädjan till Sveriges bönder]. (*Inc.:* »Adam oc Ewa föräldrana baadhe.») 88 r.

Hdskr. Cod. Reval., 12:o (Ritter- u. Domschule), skr. 1516 i Rom af förf:s egen hand.

Edit. L. Daae, (Sv.) Hist. tidskr. 8 (1888) s. 168—70.

De anteckningar i landthushållning, i hvilka denna rimdikt ingår, äro f. ö. alldeles outgifna.

88. ——, **Förspråk.**

Rimmade förspråk till: 1. Läkebok. (50 r.) — 2. Stridskonst. (20 r.) — 3. Stridslag. (34 r.) — 4. Barnabok. (72 r.) — 5. Bergsbok. (42 r.) — Jfr de särsk. rubrikerna.

Hdskr. N:o 1—3 cod. Linc. Benzel. 92 (Jur. N:o 8), förf:s orig.-hdskr. fr. 1522. — N:o 4, 5 cod. Ups. (gamla saml. N:o 252, 4:o), afskr. enl. Klemming fr. sl. af 1500- ell. börj. af 1600-t., enl. C. Eichhorn (jfr **B** N:o 674) fr. omkr. 1572.

Edit.

a) N:o 1, 2 S. Lagerbring i Saml. af åtskilliga handl.... i sv. hist. D. 1 [1750-t.] s. 15—17 (N:o 1) o. 19—20 (N:o 2).

b) N:o 1—5 G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 475—76 (N:o 1), 477 (N:o 2), 478—79 (N:o 3), 480—82 (N:o 4), 483—84 (N:o 5).

c) N:o 1 A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 107—09.

89. **Pluto och Proserpina.**

Inc.: »Pluto satte Proserpina | käre mällä sinä.» (Daniserande.) 54 r.

Hdskr. Cod. Ups. *C 239* (= Teol. 83), detta st. fr. sl. 1400-t.

Edit. H. Schück, En medeltidsdikt, i Samlaren Årg. 6 (1885) s. 65—67.

Diktens ursprung okändt. Säkerligen ej svenskt orig. I föreliggande form närmast att anse såsom en dansk afskrifts-öfvers. af svensk förebild.

90. **Schacktafvels lek.**

Skaftavils lek. (*Inc.:* »J gudz nampn oc til hans loff.») 3322 r.

Hdskr. **A.** Cod. AM. 191, fol. (»Cod. Askab.», fr. 1492). — **B.** Cod. Holm *D 3* (fr. 1476), defekt, inneh. mindre än halfva dikten.

Edit.

a) J. E. Rietz, De ludo scacchorum seu de moribus hominum et officiis nobilium ac popularium. Poema Suecanum vetustum e cod. mscrpto Bibl. Reg. Univ. Havn. nunc primum editum. Lundæ (1848—)1850. 8:o. — 111 s. (Afsedd att ingå i den aldrig utgifna T. 4 af SS.; se N:o 5). Först utg. sås. akad. disp. (pars 1—14). Lundæ 1848—49. 8:o. (Efter cod. *A*.)

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 200—312. (Efter cod. *A* med några läsarter efter *B*.)

Dikten utgör en fri öfvers. fr. tiden 1450—76 af en plattysk dikt »Dat schakspil», som själf vid midten af 1300-t. bearbetats efter *Jac. de Cessolis*' lat. prosaverk »Ludus Scacchorum» (fr. sl. af

1200-t.). Den sv. dikten är ofulländad och omfattar blott omkr. ²⁄₃ af förebilden. Dock finnas däri inlagda några stycken, som saknas i orig. och således troligen äro författade af bearbetaren. Ett sådant är t. ex. den burleska visan »Om giftas» (se N:o 75). Det hela är en samling sedolärande berättelser med schackspelets figurer såsom symboler för olika människoklasser. Jfr Klemming, anf. st. s. 521 f., 532—42.

91. **Skålverser.**

1. S. Annas skål. — 2. Brudgummens d:o. — 3. Brudens d:o. — 4. Glädjens d:o. Tills. 17 r.

Hdskr. Cod. Skokl. 156, fol. (tillskrifna i sl. af 1400-t.).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 512—13. (Jfr ibid. s. 525.) — N:o 1 förut utg. af G. Stephens i Ivan Lejonridd. (SFSS. 5), 1845—49, s. CV.

92. **Slutstrofer.**

Åtskilliga prosatexter afslutas med flere eller färre rimmade rader, oftast inrymmande en anbefallning af författaren eller öfversättaren och merendels af ringa poetiskt värde, närmast jämförliga med s. k. »skrifvarverser». Exempel härpå äro verserna vid slutet af:

S. Ansgarii lefverne, à 5 rader (se N:o 160), Guidos siäls uppenbarelse, 6 parvis rimmade rader (se N:o 189), m. fl.

93. **En svensk man.**

Inc.: »Ware skall madher motteligha gladher.» 12 r.

Hdskr. Cod. Holm. Riksark. (Ol. Petri's krönika).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 518. (Jfr ibid. s. 526.)

Då ingen medeltidshdskr. af dikten är känd, låter det tänka sig att den härrör från 1500-talets midt och således ej hör till denna bibliografi.

94. THOMAS, **Friheten.**

Om Friheten. (*Inc.:* »Friiheeth är thet betzta thing.») 8 v. × 6 r.

Hdskr. Cod. Holm. *B 42* (Kr. LL.), fr. sen. h. 1400-t.

Edit.

a) J. H. Schröder, SRS. II II, 1828, s. 164.

b) G. O. Hyltén-Cavallius o. G. Stephens, Sveriges hist. o. polit. visor D. 1, 1853, s. 121—23.

c) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 391—92.

d) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 96—97.

Utdr. E. Hildebrand, Läsebok i sv. litt. 1, 1897, s. 31.

Ovisst är huruvida denna visa är orig. eller endast öfvers.

95. THOMAS, **Troheten.**

Om Troheten. (*Inc.:* »Thet märke medh sik | swa fatigh som riik.») 20 v. × 6 r.

Hdskr. Cod. Holm. *B 42* (Kr. LL.), fr. sen. h. 1400-t.

Edit.

a) J. H. Schröder, Carmen de violata fide Erico Puke publice data, 1437. I SRS. II II, 1828, s. 166—67.

b) G. O. Hyltén-Cavallius o. G. Stephens, Sveriges hist. o. polit. visor D. 1, 1853, s. 123—28.

c) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 393—97.

96. THOMAS [?], **Konstens förakt.**

Konstens, dygdens och ärans förakt. (*Inc.:* »Gammel och vng | karsk och så sund.») 13 v. × 6 r.

Hdskr. Ingen gammal finnes, endast en afskrift fr. omkr. 1671 i cod. Holm. *D 80* (E. Wennæsii afskr.).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 398—400.

Enligt uppgift sedan gammalt är visan författad af biskop Thomas.

97. **Tröghbolagh.**

Inledning (versifierad) till skogsstadga för Trögden (c. 1320). (*Inc.:* »Gudh hafui loff hedhir oc ära.») 50 r.

Hdskr. **A.** En numera förlorad, använd för ed. *a*. — **B.** Cod. Skokl. (MELL.) fr. sen. h. 1400-t.

Edit.

a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter Biärköa R.), 1687, s. 23—26. (Efter ej angifven källa; något olik Klemmings.)

b) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 175—76. (Efter cod. *B*.) Jämte hela stadgan förut utg. af dens. i Småstycken på forn sv., 1872, s. 71 ff. (Se afd. II, 8.)

98. **Den vises sten.**
Inc.: »En mestare hafdhe en steen oc gaf | en man ther döther laa i en graff.» 12 v. × 13 r.
Hdskr. Cod. Ups. *C 391* (detta stycke skr. 1379).
Edit. R. Geete, Den vises sten. En hittils okänd rimdikt från 1300-talet. Efter en Upsala-hdskr. fr. år 1379 utg. Sth. 1900. 8:o. — 16 s. (texten s. 3—8). = Bilaga till Sv. Fornskr.-sällsk:s årsmöte 1900.

f. Qvasi-dramatik. (»Samtal.»)

99. **Julens och Fastans träta.**
Huru jwll och fasta the trättä. (*Inc.:* »Jach är skyldug först at mälä.») 46 r.
Hdskr. Cod. Holm. *Verel.* (fr. 1457).
Edit.
a) G. H. J. Ljunggren, Samtal mellan Jul och Fasta, i: Svenska dramat. Lund 1864. S. 133—34.
b) G. E. Klemming, Sveriges dramat. litt. (SFSS. Bibliogr.), (1863—)1878(—79), s. 523—24.
c) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 382—84.
d) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 84—85.
Utgör en burlesk dialog, möjligen ett lösryckt stycke ur ett drama, förf. omkr. 1450.

100. **Samtal mellan Angelus och Diabolus.**
Inc.: »Var ej falsker i vitnom thinom.» 26 r.
Hdskr. Ingen känd, endast en afskrift af en år 1460 gjord inskrift å Vendels (Upl.) kyrkovägg, hvilken återgifvits af Joh. Th. Bureus i hans »Sumle» (cod. Holm. *F a 12*).
Edit. G. E. Klemming i hans utdrag ur Burei Sumle. I Sv. landsm. Bih. I, 2. Sth. 1886. 8:o. S. 52—53.
Behandlar 10 Guds bud i dialogform.

101. **Själens och Kroppens träta.**
Huru siälin oc kroppin thrätto. (*Inc.:* »Jak er en mästare i boka list.») *A* 482 r.; *B* 372 r.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50). — **B.** Cod. Skokl. 156, fol. (skr. omkr. 1450, för att läsas af norrmän).

Edit.

a) C. G. Modigh, Contentio inter animam et corpus. Rhytmi Suethici e cod. mscrpto Bibl. Reg. Holm. Diss. acad. Ups. (præs. J. H. Schröder). Holmiæ 1842. 8:o. — 28 s. (Efter cod. *A*.)

b) G. E. Klemming, Kroppens och själens träta, i Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 92—107 (efter cod. *A*), 108—20 (efter cod. *B*).

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 64—69. (Efter cod. *A*.) — Några rader äfven hos G. Stephens, Ivan Lejonridd. (SFSS. 5), 1845—49, s. CII.

Förf. i sl. af 1300-t. (*Klemming*, anf. st. s. 520). Utgör en fri öfvers. af ett under medeltiden mycket spridt ämne. Såsom förf. till den lat. förebilden (också den på rimmad vers) uppgifves en biskop *Rob. Grossteste*, d. 1253. Den lat. texten är senast utg. af G. Dottin i Revue celtique 23 (1902) s. 8—39. Jfr äfven *Klemming*, Ur en ant:s saml., 1868—73, s. 15—19. Uppl. 1880—82, s. 14—17.

102. En syndares omvändelse.

De vno peccatore qui promeruit graciam. (*Inc.:* »Alt got folk j hören här til.») 362 r.

Hdskr. Cod. AM. 191, fol. (»Cod. Askabyensis»), fr. 1492.

Edit.

a) J. E. Rietz, En syndares omvändelse. Ett qväde från medeltiden. Efter en hdskr. på Köpenhamns univ.-bibl. första gången utg. Lund 1842. 8:o. — (1), 14 s. (Äfv. utg. ss. disp.)

b) G. E. Klemming, Sveriges dram. litt. (SFSS. Bibliogr.), 1863(—79), s. 1—6. (Äfv. separat.)

c) G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82, s. 123—36.

Utdr. G. H. J. Ljunggren, Svenska dramat, 1864, s. 112—13.

Från tiden omkr. 1450 ell. senare. Trol. öfvers. fr. lat.

g. Folkvisor (från medeltiden).[1])

Samlingar.

103. Svenska folkvisor från forntiden, samlade och utgifne af E. G. Geijer och A. A. Afzelius. D. 1—3. Sth. 1814—16. 8:o. Härtill höra: Musikbilagor ... harmoniskt bearbetade af Hæffner. — D. 1: 2:a uppl. Sth. 1846.
D. 1. inneh. bl. a. en inledning af *E. G. Geijer*, Om den gamla nordiska folkvisan. D. 3 s. 226—48 inneh. af samme förf.: Om omqvädet i de gamla skandinaviska visorna.

103 a. ——. Ny, betydligt tillökad upplaga, utg. af R. Bergström och [musiken:] L. Höijer. D. 1—3. Sth. 1880—82. 8:o. (1: Text. 2: Anmärkningar. 3: Musik.)
Rec. [*C. Eichhorn*, Histor. bibliotek, utg. af C. Silfverstolpe, 7 (1880): Gr. o. anm. s. XXXIV ff.
C. G. Estlander, Finsk tidskr. 9 (1880) s. 310—14.
H. Schück, Om den svenska folkvisan, i Nord. tidskr. (Letterst.) 5 (1882) s. 203—15.

104. Svenska fornsånger. En samling af kämpavisor, folkvisor, lekar och danser samt barn- och vallsånger, utg. af A. I. Arwidsson. Bd 1—3. Sth. 1834—42. 8:o. (Hvarje del med notbilagor.)

105. Sveriges historiska och politiska visor. Samlade och utgifna af G. O. Hyltén-Cavallius och G. Stephens. D. 1*. Från äldre tider intill år 1650. Örebro 1853. 8:o.

---

[1]) Då folkvisorna i sin nu bevarade form tillhöra den (jämförelsevis) nyare tiden, kunna de ej här inordnas bland den fornsvenska litteraturens alster, äfven om några bland dem hafva sitt ursprung i medeltiden. Det må därför vara tillfyllest att anföra de viktigare samlingarna, medan de få verkliga medeltidsvisorna (mest historiska eller politiska) återfinnas å resp. afdelningar, hvarom registret må lemna upplysning.

3. Prosaverk.

a. Samlingar. (Blandade prosaverk.)

106. Helige BERNHARDS skrifter i svensk öfvers. från medeltiden. Efter gamla hdskr. utg. af H. Wieselgren. Sth. 1864—66. 8:o. — XVIII, (1), 304 s. = SFSS. 16. (= H. 41, 45.)

Innch. 1. Bok til sinne syster af ett gudhelikt lifwärne. — 2. Thänkilse (Meditationes). — 3. Bok til märkelikin kännedom... them som til renlifnadh i kloster gifne äru. — 4. Höfwisks lifwernis skipan ... — 5. Huru thu skalt fulkomlika koma til thz thu actar. — 6. Bön til thz hälgho kors. — 7. Bref til erligher riddare härra Robert af at styra sit hws och sigh sielfuan.

Hdskr. Se de särskilda titlarne.

Jfr *L. Janauschek*, Bibliographia Bernardina, 1892, 8:o. (Se **B** N:o 25).

K. F. Söderwall, Smärre bidrag till textkritiken af sv. medeltidsskrifter, i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 23—24.

107. [H. BIRGITTAS skrifter på svenska.] — Heliga Birgittas uppenbarelser. Efter gamla hdskr. utg. af G. E. Klemming. Bd 1—5. Sth. 1857—84. 8:o. Med facs. (i bd 4). — 1, 1857—58: (1), 408 s. 2, 1860: (1), 344 s. 3, 1861: (1), 485, (1) s. 4, 1862: (1), 532 s. 5, 1883—84: (2), 275 s. = SFSS. 14. (= H. 29, 30, 34—38, 62, 65, 81, 83.)

Innch. Bd 1: Uppenb., bok 1—3. Bd 2: d:o, bok 4—5. Bd 3: d:o, bok 6—8. — Bd 4: Regula Salvatoris med tillhör. Revel. extrav.; Tillägg: Sju stycken uppenb. (ur Cod. Lund. Bergman.; numera förlorade), Böner, Egenhändiga utkast till uppenb., Lat. urorig. till lib. 3: cap. 8, De 15 Birgitta med orätt tillskrifna bönerna (»Femton O»); Sermo angelicus (»Ängelens diktamen»); Variant af 8:de boken; Stycken på birgittin-norska. — Bd 5: S. Augustini regel; Constitutiones Petri Olavi (Tillägg t. Salvatorsregeln) m. biskop Knuts stadfästelse därå; Lucidarium; Stadga 1451 för Vadstena klosters syssloman; Biskop Nils' klosterstadga af 1455; Birgittas bref till sonen herr Birger; Handskr.-beskrifn. och Birgittalitteratur.

Hdskr. Se de särskilda titlarne.

Rec. *K. L[yngby]* i Tidsskr. f. Philol. og Pædag. 3 (1862) s. 52—53.

108. [»Lilla Birgittaboken.»] — In celebrandum anniversarium quinquies seculare festi Sancte Birgitte de Suecia canoni misse sollenniter adscripte Rome die vij. mens. Oct. A. D. mccclxxxxj. [Utg. af H. Wieselgren med teckn. o. illum. initialer af Agi Lindegren samt textning af Anna Berglund.] Sth. 1892. 4:o. — (37) s.

Innehåller (i prydligt pränt, stundom i facsimile efter orig.) delar af H. Birgittas egenhändiga utkast till uppenbarelser, början af Vadstena klosterregel, stadfästad af bisk. Nils i Linköping 1452, utdrag af Birgittas lefverne och uppenbarelser, af officier till hennes ära samt Rasmus Ludvigssons relation om hennes kanonisation 1391 [efter Lars Romare; se **B** N:o 310].

109. BONAVENTURAS betraktelser öfver Christi lefverne. — Legenden om Gregorius af Armenien. Efter gamla hdskr. utg. af G. E. Klemming. Sth. 1859—60. 8:o. — XXXV, 424 s. = SFSS. 15. (= II. 32, 33.)

Hdskr. Se de särskilda titlarne.

Rec. *K. L[yngby]* i Tidsskr. f. Philol. og Pædag. 3 (1862) s. 53—54.

110. Gutniska urkunder: Guta lag, Guta saga och Gotlands runinskrifter språkligt behandlade af C. Säve. Acad. afh. [Ups.]. Sth. 1859. 8:o. — (1), XLII, 81 s.

Hdskr. Cod. Holm. *B 64* (fr. omkr. 1350) o. (ensamt för Guta lag) Cod. AM. 54, 4:o (en 1587 gjord afskr. af en nu förlorad hdskr. fr. 1470). Se äfven de särskilda titlarne för de två första arbetena (N:o 390 o. 316).

111. Jöns Buddes bok. En handskrift från Nådendals kloster, utg. genom O. F. Hultman. H:fors 1895. St. 8:o. — (1), XXII, (3), 256 s. = Skrifter utg. af Sv. Lit.-sällsk. i Finland XXXI.

Inneh. 1. Lucidarius. 2. Om S. Julianus o. S. Basilissa. 3. Om S. Justina o. trollkarlen Cyprianus. 4. Tundalus, hans syn o. uppenbarelse. 5. Guidos själs uppenbarelse. 6. Den usle bisk. Udo. 7. S. Bernhards betraktelser. 8. Om bisk. Albert d. helige. 9. Om de 12 gyllene fredagarne. 10. Om den hel. fru Karin, S. Birgittas dotter.

Hdskr. Cod. Holm. *A 58* (af Buddes egen hand), fr. 1487—91.

Rec. *H. Vendell* i Finsk tidskr. 40 (1896) s. 303—05.

112. Klosterläsning. [Inneh.] Järteckensbok, Apostla gerningar, Helga manna lefverne, Legender, Nichodemi evangelium. Efter gammal hdskr. utg. af G. E. Klemming. Sth. 1877—78. 8:o. — (1), 440 s. = SFSS. 22. (= H. 68—70.)

Hdskr. Cod. Holm. *Oxenstiern.* (fr. 1485 o. ngt senare).

113. Skrifter till läsning för klosterfolk. Efter gamla hdskr. utg. af F. A. Dahlgren. Sth. 1874—75. 8:o. — (IV), 288 s. = SFSS. 20. (= H. 63, 64.)

Inneh. 1. Henricus de Hassia, Om klosterlefverne. 2. Själens kloster. 3. Joh. Matthæi, Förmanelsebref till systrarna i Vadstena. 4. Antoninus, Undervisning för skriftefäder. 5. Om SS. Basilii o. Benedicti klosterregler. 6. Tundalus och hans syn. 7. Guidos själs uppenbarelse.

Hdskr. Se de särskilda titlarne.

b. Bibeln och bibliska berättelser.

α. Samlingar.

114. Svenska medeltidens bibel-arbeten. Utg. af G. E. Klemming. Bd 1—2. Sth. 1848—55. 8:o. — 1: (2), 597 s. 2: 433 s. = SFSS. 9. (= H. 11, 16, 19, 20, 24, 26.)

Inneh. Bd 1: Fem Mose böcker. Bd 2: Josua bok, Domareboken, Judith, Esther, Ruth, Machabeerna, Johannis uppenbarelse, Nichodemi evangelium.

Hdskr. Se de särskilda arbetena.

Om dessa, de älsta öfvers. af stycken ur bibeln, se följ. författare:

1. *J. Messenius*, Scondia illustrata T. 3, 1700, s. 7; T. 9, 1703, s. 43; T. 15, 1705, s. 59.
2. *E. Benzelius* i hans Annotationes till Vastovii Vitis Aquilonia, 1708, s. 65 f.
3. *O. Celsius*, De versionibus S. Bibliorum Sveo-Gothicis, 1716, s. 7—10.
4. *A. v. Stiernman*, Tal om de lärda vettenskapers tilstånd i Sverige, 1758, s. 33 f.
5. *S. J. Alnander*, Anvisning till et utvaldt theologiskt bibliothek D. 2, 1763, s. 155 f.
6. *S. Loenbom*, Utkast til en historia om svenska bibel-öfvers., 1774, s. 13—19.
7. *S. Lagerbring*, Svea rikes historia D. 3, 1776, s. 624—26.

8. *E. M. Fant*, Historiola litteraturæ Græcæ in Svecia Sect. 1. 1778, s. 7 f.
9. *J. A. Schinmeier*, Geschichte der schwedischen Bibel-Uebers. St. 2, 1778, s. 22—66.
10. *R. Nyerup*, De 5 Mose-Böger paa Svensk, i Skandin. Museum 1800: H. 3, s. 152—70.
11. *L. Hammarsköld*, Svenska vitterheten 1, 1818, s. 51. — 2:a uppl., 1833, s. 35.
12. *J. H. Schröder*, De luxu aulæ Magni Smek, i Nova acta Soc. scient. Ups. 8 (1821) s. 337.
13. *Chr. Molbech*, Den ældste danske Bibel-Oversættelse, 1828, s. XII.
14. *P. Wieselgren*, Sveriges sköna litteratur D. 1, 2:a uppl., 1846—47, s. 85—92; D. 2, 1834, s. 408.
15. *H. Reuterdahl*, Några undersökningar om de första försöken att bearbeta bibeln på svenska, i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 18 (1846) s. 1—36.
16. *O. Fryxell*, Hvarjehanda H. 1, 1847, s. 19—46.
17. *H. Pleijel*, Om Nya testamentet på fornsvenska. Sth. 1899. 8:o. — 23 s.

Jfr *K. F. Söderwall*, Smärre bidrag till textkritiken af svenska medeltidsskrifter, i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 5—12.

β. Särskilda delar af Bibeln.

115. Apostla gärningar.

Actus apostolorum.

Hdskr. Cod. Holm. *Oxenstiern.* (fr. 1385).

Edit. G. E. Klemming, Klosterläsning (SFSS. 22), 1877—78, s. 131—78.

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 45—47.

Jfr (för textkritik) *K. F. Söderwall* i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 10—12.

116. Apostla gärningar. (Fragm.)

Apostla gärningar kap. 9: v. 1—31 (Pauli omvändelse) med en kort (självständig) inledning.

Hdskr. Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50.

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 2, 1858, s. 895—98.

117. **Domareboken.**
Öfvers. af Nicolaus Ragvaldi (Vadstenamunk, död 1514).
Hdskr. Cod. Holm. *A 1* (enda kända hdskr.), fr. 1526.
Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt:s bibelarbeten (SFSS. 9) D. 2, 1853—55, s. 69—141.
Jfr (för textkrit.) *K. F. Söderwall* i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 8.

118. **Esthers bok.**
Öfversatt 1484 af Jöns Budde (i Nådendal).
Hdskr. Cod. Holm. *A 1* (enda kända hdskr.), fr. 1526.
Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt:s bibelarb. (SFSS. 9) D. 2, 1853—55, s. 179—204.
Jfr (för textkrit.) *K. F. Söderwall* i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 8.

119. **Johannis uppenbarelse.**
Öfvers. omkr. 1500 af obekant person.
Hdskr. Cod. Holm. *A 1* (enda kända hdskr.), fr. 1526.
Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt:s bibelarb. (SFSS. 9) D. 2, 1853—55, s. 331—70.
Jfr (för textkrit.) *K. F. Söderwall* i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 9.

120. **Josua bok.**
Öfvers. af Nicolaus Ragvaldi.
Hdskr. Cod. Holm. *A 1* (enda kända hdskr.), fr. 1526.
Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt:s bibelarb. (SFSS. 9) D. 2, 1853—55, s. 3—66.
Jfr (för textkrit.) *K. F. Söderwall* i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 8.

121. **Judiths bok.**
Öfvers. 1484 af Jöns Budde.
Hdskr. Cod. Holm. *A 1* (enda kända hdskr.), fr. 1526.
Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt:s bibelarb. (SFSS. 9) D. 2, 1853—55, s. 145—75.
Jfr (för textkrit.) *K. F. Söderwall* i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 8.

122. **Machabeernas böcker.**
Öfvers. 1484 af Jöns Budde.
Hdskr. Cod. Holm. *A 1* (enda kända hdskr.), fr. 1526.

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt:s bibelarb. (SFSS. 9) D. 2, 1853—55, s. 217—328.

Om en i Vadstena omkr. 1502 påbörjad afskr. af Machab., som numera ej fins kvar, se *Klemming*, anf. st. 2, s. 432.

Jfr (för textkrit.) *K. F. Söderwall* i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 8.

123. **Mose böcker.** (Spridda kap.)

Stycken ur 1:a (Genesis) o. 2:a (Exodus) Mose bok, näml. Gen. kap. 1 samt Exod. delar ur kap. 12, 14 o. 16.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502), stycken här använda ss. lektier. — **B.** Cod. Holm. *A 10* (fr. 1500—10).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt:s bibelarb. (SFSS. 9) D. 1, 1848—55, s. 541—43 (Gen. kap. 1, efter cod. *A*), s. 554—55 (Exod. kap. 12, efter cod. *B*) samt s. 556—59 (Exod. kap. 14 o. 16, bägge efter cod. *A*).

Tid och öfversättare okända, liksom huruvida flere kapitel än dessa varit öfversatta. Om Parafrasen öfver Moseböckerna se N:o 301.

124. **Nichodemi evangelium.**

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *Oxenstiern.* (detta st. skrifvet senast första åren af 1400-t.). — **B.** Cod. Skokl. N:o 3, 4:o (fr. 1450—70). — Större delen af evang. finnes äfven ss. lektier i den för uppläsning »in collatione» afsedda cod. Holm. *A 3* (fr. 1502).

Edit.

a) G. E. Klemming, Sv. medelt:s bibelarb. (SFSS. 9) D. 2, 1853—55, s. 373—411. (Efter cod. *B*; cod. *A* var då okänd.)

b) G. E. Klemming, Klosterläsning (SFSS. 22), 1877—78, s. 377—419. (Efter cod. *A*.)

Det mycket spridda apokryfiska evang. om Jesu pina och nedstigande till helvetet (ursprungligen två olika arbeten) är öfvers., trol. från latin, af obekant person senast vid år 1400, enligt andra vid midten af 1300-talet.

Jfr (för textkrit.) *K. F. Söderwall* i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 9—10.

125. **Ruths bok.**

Öfversatt 1484 af Jöns Budde.

Hdskr. Cod. Holm. *A 1* (enda kända hdskr.), fr. 1526.

Edit.
a) Ol. Fryxell, Hvarjehanda II. 1 (1847) s. 19—46.
b) G. E. Klemming, Sv. medelt:s bibelarb. (SFSS. 9) D. 2, 1853—55, s. 207—14.
Jfr (för textkrit.) *K. F. Söderwall* i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 8.

c. Legender med helgonbiografier.

α. Samlingar. (Vitæ sanctorum.)

126. Helgona-sagor. Efter 2:ne [rätteligen *en*] perg.-handskr. från Vadstena kloster första gången utg. af J. E. Rietz. Lund 1843. 8:o. — (4), XIV, 289 s. = J. E. Rietz, SS. 2.
Inneh. Legender om S. Otilia, Phara, S. Bartholomæi moder, S. Elizabeth, Rachel, Thecla, Maria, påfven Stephanus, Jachelina, Joleyda, Felicula o. Petronilla, Stephanus (protomartyr), Albinus, Joh. Chrysostomus, Amalberga, Macharius Romanus, Servacius, Sju sofvare, S. Maria Oegniacensis, S. Emerentia o. S. Anna, Gregorius stylista. Dessutom ss. Appendix: legenden om S. Anna samt kardinal Manfred (de båda sistnämda aftryckta efter de unika Upsalaupplagorna in 4:o från Paulus Grijs, af år 1515.
Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

127. Helige mäns lefverne jämte legender och järtecken. Efter gamla handskrifter utg. af R. Geete. Sth. 1902. 8:o. — XIII, 280 s. = SFSS. 34. (= H. 121.)
Inneh. 1. S. Ansgarii lefverne af Rimbertus. 2. S. Hieronymi lefverne af Eusebius, Augustinus och Cyrillus. 3. Legender och järtecken. 4. Bihang. Om hel. Birgittas släkt.
Hdskr. Se de särskilda titlarne.

128. Järteckensbok. (Exempelsamling af 192 järtecken om Kristus, Maria och helgon.)
Hdskr. **A.** Cod. Holm. *Oxenstiern.* (fr. 1385). — **B.** Cod. AM. 787, 4:o (fr. börj. 1400-t.; inneh. blott början). — **C.** Ett fragm., 2 bl. 4:o, i Helsingfors univ.-bibl., skr. något efter 1400.
Edit. G. E. Klemming, Klosterläsning (SFSS. 22), 1877—78, s. 3—128. (Efter cod. *A*; varianter ur cod. *B*

anförda s. 428—29; det korta fragm., cod. *C*, tryckt s. 430—34.)

Anm. Järtecknen 111, 112, 161, 163 o. 171 förekomma i annan red. i cod. Holm. (f. d. *Engsö;* fr. omkr. 1430) och äro utg. af G. E. Klemming i Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, resp. s. 234, 237, 284, 274 o. 499.

129. Svenska medeltidens kloster- och helgona-bok, en samling af de äldste på svenska skrifne legender och äfventyr. Efter gamla handskrifter af G. Stephens. 1—2. Sth. 1844—74. 8:o.

Inneh. 1. S. Patrikssagan, 1844. (SFSS. 2.) 2, afsedd att omfatta Ett fornsvenskt legendarium, 1847—74. (SFSS. 7), kom aldrig att använda ofvanst. titel.

130. [»Det stora legendariet.»] — Ett fornsvenskt legendarium, innehållande medeltids klostersagor om helgon, påfvar och kejsare ifrån det 1:a till det 13:de årh. Efter gamla hdskr. af G. Stephens (Bd 3 af G. Stephens o. F. A. Dahlgren). Bd 1—3. Sth. 1847—74. 8:o. — = SFSS. 7: 1—3. (= H. 8, 9, 12, 17, 18, 28, 31, 42, 52, 56, 61.) — Bd 1, 1847: (2) + s. 1—654; Bd 2, 1858: (1) + s. 655—1341. (Bd 1 o. 2 hufvudsakl. efter cod. *A* o. *B*, den senare delvis för varianter, liksom cod. *C*, hvarur äfven några stycken, bd 2: s. 994, 999—1006, aftryckts. Äfven cod. *D* använd för varianter, liksom cod. *D* $\frac{1}{1}$, hvarur ett stycke aftryckts bd 1: s. 584—86.) Bd 3, 1865—74: IV, 730 s. — Legend. var afsedt att utgifvas under tit.: »Svenska medeltidens kloster- och helgona-bok 2» (N:o 1: S. Patriks-sagan), en titel som sedan öfvergafs.

Hdskr. Bd 1—2: **A.** Cod. Holm. *A 34* (»Cod. Bureanus»; fr. 1350—70), mycket defekt, särsk. i slutet (nu blott 60 bl. af omkr. 200). — **B.** Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildstenianus», fr. 1420—50). — **C.** Cod. Skokl. 3, 4:o (fr. omkr. 1450—70), mycket lik föreg., något defekt, mest i slutet; har några stycken som saknas i de föreg. — **D.** Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502). — **D** $\frac{1}{1}$. Cod. Linc. fragm. 6 bl. (urspr. en forts., del 3, till cod. *D* och samtidig med denna). — **E.** Cod. Holm *A 10* (fr. omkr. 1500—10). — **F.** Cod.

Holm. *D 4* (fr. 1430—50). — **G.** Cod. Holm. *A 54* (fr. börj. l. förra h. 1400-t.). — **H.** Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.). — **I.** Cod. Holm. *D 61 a* (f. d. *Schantz*, en afskr. fr. år 1730).

Bd 3: **A.** Cod. Ups. *C 9* (fr. omkr. 1450). — **B.** Cod. Linc. *Grensholm.* (fr. börj. 1500-t.). — **C.** Cod. Holm. *A 3* (se ofvan cod. *D*). — **D.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476). — **E.** Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (se ofvan cod. *H*). — **F.** Cod. Holm. (f. d. *Schürer* N:o 104), fr. sl. 1400-t. — **G.** Cod. Linc. 91, 4:o (fr. börj. 1500-t.). — **H.** Cod. Holm. *A 49* (fr. omkr. 1450). — **I.** Cod. Holm. *A 9* (fr. omkr. 1480—1500). — **K.** Cod. Holm. *A 10* (se ofvan cod. *E*). — **L.** Cod. Holm. *A 58* (fr. 1487—91). — **M.** Cod. Holm. (*Engeströms* saml.), afskr. 1817 af S. F. Lidman efter en cod. Vatic. Rom.

Det stora legendariet (egentl. bd 1—2), ett af vår medeltidslitteraturs älsta och mest betydande verk, är förf. omkr. 1270 (enl. *Schück* 1265—73) af en dominikanmunk i Skeninge, sannolikt *Petrus de Dacia* (d. 1288 som prior i Visby), och utgör en fri bearbetning (med tillägg af svenska legender m. m.) efter »Legenda aurea» af *Jac. de Voragine*, ett verk som införlifvats med de flesta nyare språk. (Se *H. Schück*, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 149 ff., 194 ff.)

Rec. *K. L[yngby]* i Tidsskr. f. Philol. og Pædag. 3 (1862) s. 53.

Jfr *H. Schück*, Författarskapet till legendariet i Cod. Bildst. 1. I Samlaren 5 (1884) s. 43—64.

C. J. G. Landtmanson, Om ordböjningen i den sv. fornskriften Cod. Bureanus, 1875. (Se **B** N:o 465.)

O. Ottelin, Studier öfver Cod. Bureanus 1, 1900. (Se **B** N:o 481.)

131. Legendarium. (Fragment.)

Inneh. Legender om H. Barbara, Juliana, »Silvester af Monteka och H. Birgitta», H. Clara, Franciscus och Blasius. Utgör endast början af en större legendsamling.

Hdskr. Cod. Holm. *Oxenstiern.* (yngsta handen, kanske fr. första åren af 1400-t.).

Edit. G. E. Klemming, Klosterläsning (SFSS. 22), 1877—78, s. 307—74.

132. Legender och järtecken.

Inneh. 1. Om Bonifacius af Monteca och H. Birgitta. 2. Om S. Gregorius (fragm.). 3. Om S. Macra. 4. Om en jungfru, som

fick pröfva J. Marias sorg öfver sonen. 5. Om en munk, som fick skåda paradiset och skärselden. 6. Om en fader- och moderlös grefve (järtecken om S. Katerina af Egypten).

Hdskr. Se de särskilda titlarne.

Edit. R. Geete, Helige mäns lefverne jämte legender och järtecken (SFSS. 34), 1902, s. 245—72.

133. S. Patriks-sagan, innehållande [1:] S. Patrik och hans järtecken, [2:] Nicolaus i S. Patriks skärseld och [3:] Tungulus. Efter gamla handskrifter af G. Stephens o. [3:] J. A. Ahlstrand. Sth. 1844. 8:o. — (8), LII, 89 s. + facsim. = SFSS. 2. (= H. 2.) — Äfven med tit.: Svenska medeltidens kloster- och helgona-bok... 1. (N:o 2: Ett fornsvenskt legendarium.)

Hdskr. För dessa se de särskilda titlarne (för 1 o. 2: N:o 220, för 3: N:o 234, ed. *a*).

134. Själens tröst. Tio Guds bud förklarade genom legender, berättelser och exempel. Efter en gammal hdskr. utg. af G. E. Klemming. Sth. 1871—73. 8:o. — XII, 599 s. (Efter cod. *A* med var. efter *B*, s. 560—62.) = SFSS. 19. (= H. 57—60.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430. — **B.** Cod. AM. 191, fol. (»Cod. Askaby.», fr. 1492), inneh. två berättelser, afskrifna efter cod. *A* ell. annan likartad hdskr., näml. »De Alexandro rege» (se N:o 340) och »Amicus och Amelius» (se N:o 341). — **C.** Ett fragm. af 12 bl.: cod. Ups. *C 529* (motsv. tr. uppl. s. 1—30: r. 6, och = denna), obegagnadt.

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 51—54.

Utgör en bearbetning, sannolikt af någon Vadstenamunk, af ett medellågtyskt kompilationsarbete, »Der selen troyst», fr. omkr. år 1400 (*Klemming*) eller omkr. 1350 (*Schück*). De rimmade styckena i den fsv. texten (se N:o 22, 37, 43 o. 44) motsvaras i den tyska förebilden af prosa. Jfr *Klemming*, anf. arb. inledn., och *H. Schück*, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 185 f.

135. Vitæ patrum. — »Af hälghra härmeta oc munka lifwerne.»

Hdskr. Cod. Holm. *Oxenstiern.* (fr. omkr. 1385).

Edit. G. E. Klemming, Klosterläsning (SFSS. 22), 1877—78, s. 181—304.

Utgör en öfvers. fr. 1300-talet (en dylik gjordes tidigare till isl. under tit.: »Heilagra manna sǫgur») af den älsta kända samling af helgonbiografier, »Vitæ patrum», som tillskrifvits S. Hieronymus, men troligen är af hans yngre samtida Palladius. Den sv. öfvers. har förmodats vara gjord af **Nicolaus Hermanni**, hvars »Hvite boock» i sådant fall skulle vara = »Vitæ bok» (*J. H. Schröder*). Jfr *H. Schück*, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 171 o. 194.

β. Legender om Jesu lefverne (passion o. s. v.).

136. Jesu födelse.

Om Jesu födelse.

Hdskr. Cod. Holm. *A 54* (fr. börj. ell. förra h. 1400-t.).

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 45—46.

137. Tolf tecken vid Jesu födelse.

Af wars herra ihesu christi vndirs teknom som hände j hans födzlo tima.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502). — **B.** Cod. Holm. *A 10* (fr. omkr. 1500—10).

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 65—70. (Efter cod. *A*, med var., ibid. 2: s. 944, efter *B*.)

138. Sagan om Vår herre.

Sagan om Vår herre. (Med tillagda rimdikter.)

Hdskr. Cod. Holm. *A 34* (»Cod. Bur.»), fr. 1350—70.

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 61—65, 70—79.

139. Jesu fyrahanda gråt.

Aff fyra handa grath som war herra ihesus christus gräth her j werldinne. (Med rimmade slutböner.)

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 181—86. — De rimmade bönerna dessutom särskildt utg. (se N:o 37).

140. **Passio Domini.**

Jesu pino historia (lidande, död och uppståndelse).

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 27* (fr. sen. h. 1400-t.). — **B.** Cod. Ups. *C 19* (fr. omkr. 1450; oafslutad).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt:s postillor (SFSS. 23) D. 2, 1880, s. 5—30. (Efter cod. *A*; med var. ur cod. *B*, s. 297—98.)

141. **Passio Domini.**

Jesu pino historia, och om de 15 ställen där han lidit. (Delvis utdrag ur o. bearbetning af Bonaventuras betraktelser, kap. 62, 64—69.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 49* (fr. omkr. 1450; saknar slut; mer än de 2 sista »ställena» fattas). — **B.** Cod. Holm. (f. d. *Schürer* N:o 104, yngsta handen, fr. börj. 1500-t.) med särskild längre inledning.

Edit. Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 69—107. (Efter cod. *B*; cod. *A*, ehuru 50—60 år äldre och i flere afseenden skiljaktig, har ej användts.)

142. **Passionale.**

Jesu pino historia (på svensk-danska).

Hdskr. Cod. Holm. *A 31* (fr. omkr. år 1500).

Edit. Outgifven.

Utdr. C. J. Brandt, Gammeldansk Læsebog, 1857, s. 243—47.

143. **Legend om Helga kors.**

De ligno domini.

Hdskr. Två skilda uppteckningar. **A.** Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50. — **B.** Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50).

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 80—96. (Efter cod. *A:* s. 80—89, eft. *B:* s. 89—96.)

144. **Järtecken om Helga kors.**

Miracula aff thy hälgha korsse. (4 st.)

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871 —73, s. 295—303.

γ. Maria-legender.

145. **Jungfru Marias saga.**
Om J. Marias lif, död och himmelsfärd m. m.
Hdskr. Tre olika red.: **A.** Cod. Holm. *A 34* (»Cod. Bur.»), fr. 1350—70. — **B.** Cod. Holm. *D 4*, fr. 1430—50. — **C.** Cod. Holm. *A 54* (fr. börj. ell. förra h. 1400-t.).
Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, *A:* s. 3—31, *B:* s. 16—17 (inskjuten i föreg.), 31—44, *C:* s. 45—46.

146. **Jungfru Marias aflelsefest.**
J. Marie aflelse. Med fyra järtecken (abboten Elsinus, en abbedissa, en kanik, en studens).
Hdskr. Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502).
Edit. Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 46—59.

147. **Järtecken om Jungfru Maria.**
Järtecken om Den omvände juden och djäfvulen.
Hdskr. **A.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476). — **B.** Cod. Linc. *Grensholm.* (fr. börj. 1500-t.).
Edit. Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 60—64. (Efter cod. *A.*)

148. **Järtecken om Jungfru Maria.**
Järtecken om Riddaren och jungfrun.
Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-talet).
Edit.
a) J. E. Rietz, SS. 2 (1843) s. 31—35.
b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 64—69.

149. **Jungfru Marias klagan.**
Marias klagan vid korset. (Fragment af en runhandskrift.)
Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Vallentuna* kyrkas), 6 bl. perg. fr. förra h. af 1400-t.

Edit.

a) J. Peringskiöld, Fragmentum runico-papisticum, 1721, s. [1—12]. Runtext med omskrifning i vanliga typer.

b) J. G. Liljegren, Runurkunder, Sth. 1833, s. 284—91. Omskrifven text med nysv. öfvers.

c) G. E. Klemming, (fotolitogr. facsim. med omskrifn. i vanl. typer), Småstycken på forn svenska (SFSS. Bil. 1878), 1868—81, s. 161—76.

I nysv. omskrifning af P. Wieselgren, Sveriges sköna litt. 2, 1833, s. 498—501, och G. Ljunggren, Svenska dramat, 1864, s. 108—09.

Facsim. (dåligt) af sista sidan hos *P. G. Thorsen*, Om Runernes Brug til Skrift. Kbh. 1877.

Såsom (enl. allmänt antagande) ett svenskt litteraturalster, på 1400-talet nedskrifvet med runor, skulle detta stycke hafva sin stora märkvärdighet. Skada blott att dess svenskhet ej är höjd öfver allt tvifvel. *Fr. Läffler* har nämligen i Sv. landsmålen bd 6 (1885—89) s. CII framkastat den förmodan att stycket är forndanskt eller fornskånskt (i detta fall fr. förra hälften af 1300-talet), något som *A. Noreen* (otryckta föreläsn.) anser »rätt troligt». Säkerligen är det i hvarje fall öfvers. från tyskan, på hvilket språk ämnet flere gånger behandlats under medeltiden. Jfr i afseende på hithörande litteratur: *A. Schönbach*, Ueber die Marienklagen. Leipz. 1874. 8:o. (Innehåller flere närbesläktade red., men alla vidlyftigare.)

150. **Jungfru Marias sju fröjder.**

Af varfru fröghdhom. (Med rimmade böner.)

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 199—231. (Tio därtill hörande mirakler s. 231—39.) — De rimmade bönerna dessutom särsk. utg. af dens. (se N:o 22, ed. *a*).

151. **Jungfru Marias fem sorger.**

Aff wara frw fäm sorghom.

Hdskr. Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50).

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 43—44.

δ. Enskilda helgon och andra personer.

152. **S. Albert.**

Aff S. Alberto biscope. (Om biskop Albert den helige och Frälsarens tio råd till honom.)

Hdskr. Cod. Holm. *A 58* (fr. 1487—91).

Edit. O. F. Hultman, Jöns Buddes bok, 1895, s. 179—83.

153. **S. Albinus.**

Legend om S. Albinus.

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 38—43.

b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 262—70.

154. **S. Alexius.**

Legend om S. Alexius.

Hdskr. **A.** Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50. — **B.** Cod. Linc. fragm. 6 bl. fol. (forts. af cod. Holm. *A 3*), fr. 1502.

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 581—83 (efter cod. *A*), s. 584—86 (efter *B*; något afvikande red.).

155. **S. Amalberga.**

Legend om S. Amalberga. (Öfvers. 1503 fr. latin af Nicol. Ragvaldi i Vadstena, d. 1514.)

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.)

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 55—83.

b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 276—320.

156. **S. Anna.** (Jungfru Marias moder.)

Inc.: »Maria och s. anna. Hon war en ändalykth oppa thz gambla testamentith.»

Hdskr. Okänd.

Edit.

a) Utan titel tr. hos P. Grijs, Ups. 1515. 4:o. — 12 s. (däraf 3 blanka). Numera unicum, i Kongl. Bibl. — Fotolitogr. uppl. (i 20 ex.) utg. af G. E. Klemming, Sthlm 1870. 4:o.

b) J. E. Rietz, Legenda de S:ta Anna i SS. 2, 1843, s. 279—84. (Omtryck efter Upsala-trycket.)

Jfr *J. H. Schröder*, Incunabula artis typogr., 1842, s. 21.
G. E. Klemming, Sveriges bibliogr. 1481—1600, Ups. 1890, s. 112.

157. **S. Anna.**

S. Annas lefnad (efter Jac. de Voragine) och 10 hennes järtecken.

Hdskr. Cod. Ups. *C 9* (fr. omkr. 1450). — En nära liknande skildring (med 6 järtecken) i cod. Holm. *A 3* (fr. 1502) är outgifven.

Edit. Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 1—26.

158. **Järtecken om S. Anna.**

Två järtecken: Rådmannens son i Ungern, och Procopius af Ungern.

Hdskr. **A.** Cod. Linc. *Grensholm.* (fr. början 1500-t.). — **B.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476; här defekt).

Edit. Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 27—37.

159. **S. Anna och S. Emerentia.**

Utförlig lefnadsbeskrifning öfver S. Anna med inledning om hennes moder S. Emerentia. (Öfvers. från tyskan af Lars Elfsson i Vadstena.)

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. början 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 161—264.

b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 585—727.

160. **S. Ansgarius.**

S. Ansgarii hälgha lifwerne. (Öfvers. fr. Rimberti Vita S. Anscharii.)

Hdskr. Cod. Holm. *A 49* (fr. midt. 1400-t., detta stycke dock ej efter 1442).

Edit.

a) S. Anscharii, primi Hamburgensium archiepiscopi et in Scandiana vicinarumque gentium regna . . . legati, vita gemina . . . nec non [Rimberti] vitæ versio vetus Svecica . . ., primus in Svecia edidit Cl. Arrhenius [Örnhielm]. Holmiæ 1677. 4:o. — (8), 280, (16) s. (Parallel svensk och lat. text.)

b) J. H. Schröder, Vita S. Anscharii per S. Rembertum (Lat. et Sveth.), i SRS. II I, 1828, s. (173,) 177—257.

c) R. Geete, Hel. mäns lefverne (SFSS. 34), 1902, s. 3—92.

161. S. Barbara.

Legend om S. Barbara.

Hdskr. Två olika red. **A.** Cod. Holm. *Oxenstiern.* (något efter 1385). — **B.** Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit.

a) G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 262—66. (Efter cod. *B.*)

b) G. E. Klemming, Klosterläsning (SFSS. 22), 1877—78, s. 307—14. (Efter cod. *A.*)

162. S. Bartholomæus.

Legend om S. Bartholomæus.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 34* (»Cod. Bur.»), fr. 1350—70; detta stycke defekt i slutet. — **B.** Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50. — **C.** Cod. Linc. fragm. 6 bl. fol. (forts. af cod. Holm. *A 3*), fr. 1502; detta stycke saknar början o. slut.

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 203—16. (Efter cod. *A*, med slutet, s. 210—16, suppleradt efter *B*, samt var., ibid. 2, 1858, s. 981, efter *C.*)

163. **S. Bartholomæi moder.**

Legend om S. Bartholomæi moder (ɔ: folksagan om »kvinnan utan händer»). Öfvers. af Karolus Benedicti i Vadstena, d. 1529.

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 7—10.

b) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 217—22.

H. Birgitta.

164. De vita beate Birgitte, ell. s. k. »Vita abbreviata». (*Inc.:* »Ärofullir gudh hulkin som dygdh ok makt ok styrk gifwir.»)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *Oxenstiern.* (fr. 1385 ell. ngt senare). — **B.** Cod. Holm. *A 5 a* (fr. 1400—25, ngt daniserande). — **C.** Cod. Skokl. 136, fol. (fr. samma tid som och = *B*). — **D.** Cod. Holm. *A 33* (fr. omkr. 1450). — **E.** Cod. Ups. *C 61* (fr. börj. 1500-t.).

Edit. C. F. Lindström, Vadstena klosterreglor (SFSS. 4), 1845, s. II—XXI. (Efter cod. *D*; de öfriga vid utg. dels okända, ss. *A*, hvilken alldeles liknar *D*, men är vårdslösare och har uteglömt flere ord; dels obegagnade.)

Denna lefnadsteckning utgör en 1373—85 gjord öfvers. af Nic. Hermanni's (d. 1391) på latin författade bearbetning efter den lat. »Vita S. Birgittæ», som 1373 utarbetades af hennes skriftefäder, m:r Petrus och prior Petrus. Öfversättaren är ej känd.

Jfr *H. Schück*, Rosa rorans, ett Birgitta-officium af Nic. Hermanni, 1893, s. 30 ff. (LUÅ.) Nicolai lat. text är här utgifven för första gången.

164 a. Järtecken om H. Birgitta. Se: *Silvester af Monteca.* (N:o 227.)

165. **S. Blasius.**

Legend om S. Blasius.

Hdskr. Tre olika red., hvardera i en hdskr. **A.** Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50. — **B.** Cod Holm. *Oxenstiern.* (detta stycke fr. omkr. 1400; de sista raderna fela). — **C.** Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit.

a) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 2, 1858, s. 899—903. (Efter cod. *A*.)

b) G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 101—10. (Efter cod. *C*.)

c) G. E. Klemming, Klosterläsning (SFSS. 22), 1877—78, s. 369—74. (Efter cod. *B*.)

166. **Bonifacius af Monteca.**

Legend om Bonifacius af Monteca och H. Birgitta. Se N:o 227.

167. **S. Briccius.**

Legend om S. Briccius, öfvers. i Vadstena af »war fadher Her Törkil» (Thorgillus Elavi, d. 1513).

Hdskr. Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502).

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 635—38.

168. **S. Brynolf.**

Vita S. Brynolphi. (Öfvers. på sv. af herr Torchil, se föreg.)

Hdskr. Ingen fullst. sådan känd, endast ett fragm. o. en nyare afskr. (af vita, men ej miraklerna). **A.** Cod. Linc. fr. omkr. 1502 (endast ett fragm. af slutet; utgör en del af ett Vadstena-lectionarium, hvari äfven ingår ett stycke om S. Katherinas translation 1489). — **B.** En afskrift, nu tillhörig Ups. Univ.-bibl., tagen af C. Örnhielm medan hdskr. ännu var fullständig, dock med förbigående af miraklerna.

Edit.

a) L. F. Rääf, Handl. rör. Skand:s hist. 9 (1821) s. 3—10. (Efter cod. *A*.)

b) J. H. Schröder, Vita Brynolphi svethice. Ex apographo Örnhjelmiano Bibl. R. Acad. Ups. aucta et illustrata. Diss. acad. Ups. 1836. 4:o. — 40 s. (Sv. o. lat. text, efter cod. *B*.)

Lat. orig. af Skara-biskopens Vita författades 1417.

Jfr *G. E. Klemming*, Vita beate Brynolphi, i Ant:s saml., 1868—73, s. 130—35. Ny uppl., 1880—82, s. 122—26.

H. Schück, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 196.

169. **S. Christina.**

Legend om S. Christina.
Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.
Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 247—61.

170. **S. Chrysostomus.**

Aff liffwerne S. Iohannis Chrysostomi. Öfvers. från »tyska passionale».
Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).
Edit.
a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 43—54.
b) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 2, 1858, s. 660—75.

Anm. En helt olika legend om samma helgon fins i Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), utg. af G. Stephens i Fornsv. legend. 2, s. 657—60.

171. **S. Clara.**

Legend om S. Clara.
Hdskr. Cod. Holm. *Oxenstiern.* (detta stycke fr. omkr. 1400).
Edit. G. E. Klemming, Klosterläsning (SFSS. 22), 1877—78, s. 321—67.

172. **Cyrus.**

Legend om konung Cyrus.
Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.
Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 336—40.

173. **S. Elisabeth** af Brabant.

Legend om S. Elisabeth.
Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t., efter 1514).
Edit.
a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 10—12.
b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 478—80.

S. Elisabeth af Ungern.

174. Legend om S. Elisabeth.

Hdskr. **A.** Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50. — **B.** Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502; endast början af legenden).

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 2, 1858, s. 803—06. (Efter cod. *A* med var. efter *B*.)

175. S. Elisabeths uppenbarelser, öfvers. fr. latin af Anna Fickesdotter Bylou.

Hdskr. Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502), här ss. lektie; en annan hithörande lektie (se *Klemming*, Bonaventuras betraktelser, s. XIX) är outgifven.

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 2, 1858, s. 807—26.

176. **Erik den helige.**

K. Erik den heliges legend (ɔ: vita & miracula).

Hdskr. Två svenska öfvers. af »vita» kända, den ena af dessa åtföljd af 50 miracula. De representeras hvardera af en hdskr. **A.** Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.», fr. 1420—50), inneh. endast »vita». — **B.** Cod. Vatic. (drottn. Christinas saml.), fr. 1400-t., tidigast 1411 (från hvilket år ett mirakel finnes antecknadt), inneh. på lat. och sv. »vita» o. de 50 »miracula» (2 blad saknas). En afskrift, tagen 1817 i Rom af S. F. Lidman (nu i K. Bibl. *Engestr.* sign. B. III, I, 40), har användts vid utg. (se nedan). — Legenden har dessutom (enl. den bevarade inneh.-förteckn.) förr ingått i cod. Skokl. 3, 4:o (fr. omkr. 1450—70), å några numera bortskurna blad i slutet, hvilka därjämte innehållit legender om S. Olof, S. Magnus Orkneyjarl och S. Sigfrid. Texten synes (enl. *Stephens*) närmast liknat den i cod. Bildst.

Edit.

a) J. Langebek, Scriptores rer. Danic. 4 (1776) s. 597—99. (Efter cod. *A*.)

b) Handl. rör. Skand:s hist. 6 (1818) s. 1—55. (Efter cod. *B* i Lidmans afskrift.)

c) J. H. Schröder, SRS. II I, 1828, s. 318—20 (efter cod. *A*) och s. 273—315 (efter cod. *B*, dock i en betydligt moderniserad form, enl. hvad där uppgifves efter en afskr. af Nordin efter en Sthlms-codex). Parallelt med *B*-texten löper här Isr. Erlandi's lat. text.

d) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 2, 1858, s. 883—88 (efter cod. *A*) o. D. 3, 1865—74, s. 343—85 (efter cod. *B* i Lidmans afskr.).

Lat. orig., enl. J. Schefferus (se nedan) författadt af Isr. Erlandi (Ängel), prior i Sigtuna 1298—1311, sedan biskop i Vesterås, död 1328, återfinnes dels i Riksark:s cod. *A 17* (»Registrum Upsalense»), skrifven 1344 för Upsalastiftets räkning, och är utgifvet af Joh. Schefferus under tit.: »Isr. Erlandi filii de vita et miraculis S. Erici Succiæ regis», Holmiæ 1675; dels ingår det i den nämda cod. Vatic., utg. af Henschenius i »Acta sanctorum» Maji T. 4. — En medellågtysk öfvers. af »vita», öfverensstämmande med texten i cod. Bildst., finnes utg. i »Leuen der hylligen», Lübeck 1507, bl. 211 v:o, hvarifrån den omtryckts af Langebek anf. arb. (se ed. *a* här ofvan) s. 599—601 och i SRS. II I, s. 319—21 (parallelt med *A*-texten).

Jfr *H. Schück* i Samlaren 5 (1884) s. 47 o. 57.

——, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 196.

K. Stjerna, Erik d. helige. En sagohistorisk studie. Lund 1898.

C. M. Kjellberg, Erik d. helige i historien och legenden, i Finsk tidskr. 45 (1898).

O. Janse, De nyaste åsikterna om Erik d. helige, i Hist. tidskr. 18 (1898).

177. S. Eskil.

De S. Eskillo relatio svecica.

Hdskr. Ingen känd.

Edit.

a) En kort historia om biskop S. Eskil i Strengnäs. I Fuhrmanns Calendarium, Strengn. 1680, förvaradt bland Palmskölds saml. i Ups. Univ.-bibl. (Jfr J. Björnstjerna, Förteckning på svenska calendarier 1600—1770, Ups. 1771, s. 29). Språkformen säkerligen mycket moderniserad.

b) J. H. Schröder, SRS. II, I, 1828, s. 397—99. (Aftr. efter *a*.)

178. **Esther.**

Legenden om Esther.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871 —73, s. 220—29.

179. **Om Farao och Moses.**

Aff konug pharao huru thz gig mz honom.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871 —73, s. 323—36.

180. **SS. Felicula och Petronilla.**

Vitæ S. Feliculæ et Petronillæ.

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. början 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 31—35.

b) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 331—36.

Anm. Annan äldre (kortare) red. i Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50, utg. af G. Stephens ibid. 1, s. 329—330.

181. **S. Franciscus.**

Legend om S. Franciscus (af Assisi).

Hdskr. Cod. Holm. *Oxenstiern.* (detta stycke fr. omkr. 1400).

Edit. G. E. Klemming, Klosterläsning (SFSS. 22), 1877 —78, s. 368—69.

Anm. En äldre och något längre red. i Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50, utg. af G. Stephens i Fornsv. legend. 2, 1858, s. 800—02.

182. **S. Genoveva.**

Legend om S. Genovepha.

Hdskr. Cod. Holm. *A 49* (fr midt. 1400-t., senast 1442); detta styckes början felar.

Edit. Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 237—61.

183. **S. Germanus.**

Legend om Germanus Antisiodorensis [ɔ: fr. Auxerre] archiepiscopus.

Hdskr. Cod. Holm. *A 49* (fr. midt. 1400-t., senast 1442).
Edit. Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 197—236.
Anm. Början till en kort red. af samma legend fins i Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50, utg. af G. Stephens i Fornsv. legend. 2, 1858, s. 904—05.

S. Gregorius (påfve).

184. Legend om påfven S. Gregorius (den 1:ste?). Fragm. utan slut.
Hdskr. Cod. AM. 683 d in 4:o.
Edit. J. E. Rietz, Relatio de S. Gregorio missam celebrante et indulgentiis per eum et succedentes pontifices datis, i SS. 3, 1844, s. 257—58.

185. ——. Legend om S. Gregorius (fragm.).
Hdskr. Cod. Linc. *Grensholm.* (börj. 1500-t.).
Edit. R. Geete, Hel. mäns lefverne (SFSS. 34), 1902, s. 252—53.

186. **Gregorius den store.**
Legend om påfven Gregorius d. store.
Hdskr. Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50.
Edit.
a) J. H. Schröder (med ofvanst. tit.). Akad. afh. Ups. (resp. L. G. Welin). Sth. 1848. 8:o. — 16 s.
b) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 2, 1858, s. 711—19.

187. **Gregorius af Armenien.**
Legenden om Gregorius af Armenien.
Hdskr. **A.** Cod. Lund. *Bergman.* (fr. omkr. 1420); något defekt. — **B.** Cod. Holm. *A 49* (fr. omkr. 1442).
Edit.
a) J. E. Rietz, Vita S. Gregorii Armeniensis. Legenda Svecana, i SS. 1, 1843, s. 245—93. (Efter cod. *A.*)
b) G. E. Klemming, Bonaventura (SFSS. 15), 1859—60, s. 259—325 (efter cod. *A*) o. s. 350—419 (efter cod. *B*).
Legenden är öfvers. i slutet af 1300-t. fr. »Vita et martyrium S. Gregorii Magnæ Armeniæ» af Simeon Metaphrastes (jfr *Klemming*, anf. arb. s. IV).

Jfr (för textkritik) *K. F. Söderwall*, Smärre bidrag till textkritiken af sv. medelt.-skrifter, i Ant. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 14—15.

188. **S. Gregorius stylista.**

Legenden om S. Gregorius »oppa stenenom». Öfvers. från tyskan af Christina Elfsdotter i Vadstena (d. 1541).

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t., efter 1514).

Edit.

a) S. Th. Östman, Legenda S. Gregorii Suecana ... Diss. acad. (præs. G. S. Tillberg). Gryphiæ 1815. 4:o. — 20 s.

b) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 264—78.

c) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 321—42.

189. **Guidos själs uppenbarelse.**

Guidonis siels openbarilse. (Troligen öfvers. af Jöns Budde.)

Hdskr. Cod. Holm. *A 58* (detta stycke fr. 1491).

Edit.

a) F. A. Dahlgren, Skrifter t. läsn. f. klosterfolk (SFSS. 20), 1874—75, s. 255—87.

b) O. F. Hultman, Jöns Buddes bok, 1895, s. 123—43.

190. **S. Helena.**

Legenden om S. Helena, kejsar Konstantins moder.

Hdskr. Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50.

Edit.

a) J. H. Schröder, Legenda Svecana vetusta S. Helenæ..., hactenus inedita. Diss. acad. Ups. (resp. O. Fryxell). Holmiæ 1845. 8:o. — 16 s.

b) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 80—89.

191. **Biskop Hemming.**

Biskop Hemmings i Åbo skrinläggning 1513. (Sv. och lat. text.)

Hdskr. 1 bl. pp. i Åbo Univ.-bibl., sedermera förstördt vid Åbo stads brand 1827.

Edit. J. Bilmark, Dissertatio hist. solennem inscrinationis actum b. episcopi Aboënsis Hemmingi exhibitura. Diss. acad. P. 1—2. Aboæ 1775. 4:o. — 24 s. (Texten, på sv. o. lat., utgör en af Hemming Gad författad undervisning om de i Rom brukliga ceremonier, som borde iakttagas vid biskop H:s skrinläggning.)

Jfr *H. G. Porthan*, Historia Bibliothecæ R. Academiæ Aboënsis, 1787, s. 191 (sub N:o XLI).

192. **Herodes.** (Tre konungar.)

Om tre konungar Herodes.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 368—74.

193. **S. Hieronymus.**

S. Hieronymi lefverne af Eusebius, Augustinus (i bref till Cyrillus) och Cyrillus (svar t. Augustinus).

Hdskr. Cod. Holm. *A 10* (fr. 1500—10).

Edit. R. Geete, Hel. mäns lefverne (SFSS. 34), 1902, s. 97—239.

194. **Holofernes.**

Olofernes ther manga änkior oc fadherlös barn hafdhe giort.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 340—44.

195. **S. Jachelina.**

Legend om S. Jachelina. (Öfvers. fr. latin, enl. uppgift efter Thomas de Cantiprato, d. 1263.)

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 26—28.

b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 386—89.

196. **S. Joachim.**

Legend om S. Joachim (J. Marias fader). Öfvers. af priorissan Anna Fickesdotter Bylou i Vadstena.

Hdskr. Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502).

Edit. Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 38—45.

197. **Johannes döparen.**

Johannes döparens saga.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 34* (»Cod. Bur.»), fr. omkr. 1350—70. — **B.** Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50.

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 49—58. (Efter cod. *A*, med komplettering efter *B*.)

198. **S. Joleyda.**

Legend om S. Joleyda.

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 28—31.

b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 448—51.

Uppges af den sv. öfversättaren vara förf. af Thomas Brabanticus, men återfinnes ej bland dennes skrifter.

199. **S. Joseph.**

Legend om S. Joseph.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 396—411.

200. **Judas Ischariot.**

Legenden om Judas Ischariot.

Hdskr. 2 olika red. **A.** (kortare) Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50. — **B.** (vidlyftigare) Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit.

a) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 243—45. (Efter cod. *A*.)

b) G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 86—90. (Efter cod. *B*.)

Jfr *P. O. Bäckström*, Svenska folkböcker 2, 1848, s. 198—206.

201. **S. Juliana.**

Legend om S. Juliana.

Hdskr. Cod. Holm. *Oxenstiern.* (något efter 1385).

Edit. G. E. Klemming, Klosterläsning (SFSS. 22), 1877—78, s. 314—17.

202. **SS. Julianus och Basilissa.**

Aff S. Juliani ok S. Basilisse hyonelaghi. (Öfvers. af Jöns Budde.)

Hdskr. Cod. Holm. *A 58* (detta stycke fr. 1491).

Edit. O. F. Hultman, Jöns Buddes bok, 1895, s. 71—88.

203. **S. Justina.**

»Aff S. Justina ok Cipriano koklare» (rubr. i *A 58*).

Hdskr. 3 olika versioner. **A.** Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50. — **B.** Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430. — **C.** Cod. Holm. *A 58* (fr. 1487—91; öfvers. af Jöns Budde).

Edit.

a) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 445—49. (Efter cod. *A*.)

b) G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 306—14. (Efter cod. *B*.)

c) O. F. Hultman, Jöns Buddes bok, 1895, s. 89—95. (Efter cod. *C*.)

S. Katherina af Egypten.

204. Legenden om S. Katharina. (Början o. slut saknas.)

Hdskr. Cod. Linc. 91 (fr. börj. af 1500-t.).

Edit. Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 108—53.

Anm. En äldre, betydligt kortare, red. fins i *a*) Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), första början äfven i Cod. Holm. *A 34* (»Cod. Bur.»), bägge utg. af G. Stephens i Fornsv. legend 1, 1847, s. 533—39. — *b*) Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502), ss lektie, ordagrant = cod. Bildst.

205. Järtecken om S. Katherina. (Om »en grewe som war badhe fadherlös oc modherlös»), öfvers. af »broder Sven» i Vadstena.

Hdskr. Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502).

Edit. R. Geete, Hel. mäns lefverne (SFSS. 34), 1902, s. 269—72.

H. Katherina af Sverige.

206. Aff helga fru Kadrin S. Birgitte dotter. (Början o. slut saknas.)

Hdskr. Cod. Holm. *A 58* (fr. 1487—91; trol. öfvers. af Jöns Budde, som skrifvit hela hdskr.).

Edit.

a) J. E. Rietz, Legenda S. Catharinæ, filiæ S. Birgittæ. E codice Aboensi nunc primum edita. Diss. acad. Lundæ 1847—50. 8:o. S. 113—75.

Afsedd att ingå i den tillämnade, men aldrig utgifna 4:e delen af SS. (se N:o 5).

b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 519—84.

c) O. F. Hultman, Jöns Buddes bok, 1895, s. 189—229.

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 93—95.

Lat. orig., författadt af Vadstenamunken Ulpho (d. 1433), är tryckt i Sth. 1483, vår älsta tryckta bok.

Jfr *G. E. Klemming*, Om Vita Catharinæ, i Ant:s saml., 1868—73, s. 92—101. Ny uppl. 1880—82, s. 85—92.

207. Translatio Katherinæ anno 1489. (Sammansatt ngt efter 1500 af Nicolaus Ragvaldi i Vadstena.)

Hdskr. **A.** Cod. Ups. (Örnhielms »Suecia sancta» T. 1), afskr. fr. 1600-t. efter äldre, numera okändt orig., ej närmare uppgifvet af Örnhielm. — **B.** Cod. Linc., fragm. fol. fr. omkr. 1502 (del af ett Vadstena-lectionarium, äfven innehållande ett fragm. af S. Brynolfs lefverne). — **C.** Cod. Ups. (Palmsk. saml. T. 334, s. 527 ff.): en af Rasmus Ludvigsson gjord kompilation »ex vetusto mscr. Archivi Regni» (trol. samma mskr. som varit orig. till *A*, ehuru det af afskrifvaren behandlats med stor frihet).

Edit.

a) L. F. Rääf, Fragment af en berättelse om St. Catharinas translation 1489, i Handl. rör. Skand:s hist. 9 (1821) s. 11—16. (Efter cod. *B*.)

b) J. H. Schröder, Translatio S. Catharinæ a. 1489 Wadstenis celebrata et anecdoto Bibl. Acad. Ups. illustrata. Diss. acad. Ups. 1832—33. 4:o. — X, 19 s. (Efter cod. *A*.)

c) C. Annerstedt, Translatio Katerinæ a. 1489 Nicolao Ragvaldi conf. generali auctore, i SRS. III II, 1876, s. 269—75. (Efter cod. *A* och *C*.)

208. **S. Macharius.**

Legend om S. Macharius Romanus.

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 84—102.

b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 452—77.

209. **S. Macra.**

Passio S. Macre virginis.

Hdskr. Cod. Holm. *A 49* (fr. midt. 1400-t., senast 1442); detta stycke saknar slut.

Edit. R. Geete, Hel. mäns lefverne (SFSS. 34), 1902, s. 254—58.

210. **S. Magnus Orkney-jarl.**

Legend om S. Magnus, jarl af Orkney (d. 1115).

Hdskr. Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50. — (Legenden har dessutom funnits i Cod. Skokl. N:o 3, 4:o (fr. omkr. 1450—70), å numera bortskurna blad, hvilka dessutom innehållit legender om S. Erik, S. Olof och S. Sigfrid.)

Edit.

a) J. H. Schröder, Legenda Svecana vetusta S. Magni, comitis Orcadensium, hactenus inedita. Diss. acad. Ups. 1839. 4:o. — IV, 16 s. (Sv. texten ur Cod. Bildst. upptager s. 1—10.)

b) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 2, 1858, s. 875—80.

211. **Kardinal Manfred.**

Legend om »en cardhenal som Manfredus heeth». (*Inc.*: »I then tijdh Honorius war paawe j Rom . . .»)

Hdskr. Ingen känd.

Edit.

a) Utan tit. tr. Ups. [1514 ell. 1515] hos Paul Grijs. 4:o. — 6 s. (Ex. unicum i Kongl. Bibl.). — Foto-

litogr. aftryck (i 20 ex.) af G. E. Klemming, Sth. 1870. 4:o (tillsamman med legenden »Maria och S. Anna» — se N:o 156 — samt psalmen »Een rikir man ok welloger han . . .», se N:o 29).

b) Legenda Cardinalis Manfredi. Ed. J. E. Rietz, i SS. 2, 1843, s. 285—88. (Aftr. efter Ups.-uppl.)

Jfr *G. E. Klemming*, Sveriges bibliogr. 1481—1600, Ups. 1890, s. 111.

212. **S. Margaretha.**

Passio de S. Margaretha.

Hdskr. A. Cod. Holm. *A 54* (fr. börj. 1400-t.). — **B.** Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50 (kortare legend).

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 545—54 (efter cod. *A*) o. 540—44 (efter *B*).

213. **S. Margaretha regina.**

Legend om S. Margarita regina.

Hdskr. Cod. Holm. *A 10* (fr. omkr. 1500—10).

Edit. Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 497—518.

214. **S. Maria.**

Legend om en helig jungfru vid namn Maria.

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 22—25.

b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 64—69.

215. **S. Maria af Igny.**

Legend om S. Maria af Oegnies (ɔ: S. Maria Igniacensis).

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 132—61.

b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 390—432.

Lat. orig. uppgifves vara af predikarmunken Thomas de Cantiprato fr. Brabant (d. 1263).

216. **SS. Nereus, Achilleus och Domicilla.**
Legend om S. Nereus, S. Achilleus o. S. Domicilla.
Hdskr. Cod. Holm. *A 9* (fr. omkr. 1480—1500).
Edit. Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 481—96.

217. **Nicolaus.**
Nicolaus i S. Patriks skärseld. Se *S. Patrik* (N:o 220).

218. **S. Olof.**
Sagan om S. Olof, Norges konung.
Hdskr. Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50. — Legenden har (enl. registret) funnits äfven i Cod. Skokl. N:o 3, 4:o (fr. omkr. 1450—70) å ett af de bortskurna bladen i slutet.
Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 2, 1858, s. 859—72.

219. **S. Otilia.**
Legend om S. Otilia.
Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).
Edit.
a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 1—3.
b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 443—47.

220. **S. Patrik.**
Legenden om S. Patrik, i två skilda uppteckningar: 1. S. Patrik och hans järtecken. 2. Nicolaus i S. Patriks skärseld.
Hdskr. **A.** Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»; fr. 1420—50), »den enda som, veterligen, innehåller dessa tvenne pa svenska skrifna berättelser» (*Stephens*, nedan anf. arb. s. IX). — **B.** Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430; inneh. blott berättelsen N:o 2 här ofvan, i en form som något skiljer sig från cod. *A*.
Edit.
a) G. Stephens, S. Patriks-sagan (SFSS. 2), 1844, s. 3—23 (bägge uppteckningarna efter cod. *A*).
b) G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 78—82 (endast N:o 2, efter cod. *B*).

221. S. Phara.

Legend om S. Phara.

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 3—7.

b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 271—75.

222. Pilatus.

Sagan om Pilatus och judarnes straff.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 358—68.

223. S. Rachel.

Legend om S. Rachel.

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 12—19.

b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 433—42.

224. Fru Sapientia.

Aff een dyghdhelike frw heth sapiencia oc aff henna dötrum.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 19—22.

225. S. Servacius.

S. Seruasii hälga liffwerne.

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 102—26.

b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 158—96.

226. S. Sigfrid.

Legend om S. Sigfrid.

Hdskr. Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. omkr. 1420—50. — (Legenden har fordom enl. registret funnits äfven i Cod. Skokl. N:o 3, 4:o (fr. omkr. 1450—70), å

hvars bortskurna slutblad den ingått jämte legenderna om S. Erik, S. Magnus Orkney-jarl och S. Olof.)

Edit.

a) M. A. v. Celse, De natalibus Sigfridi Svionum apostoli diu frustra quæsitis, Lund 1790, s. 11—23.

b) J. H. Schröder, SRS. II I, 1828, s. 347—63.

c) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 2, 1858, s. 839—55.

Är troligen den älsta af alla svenska legender, författad som den är (på latin) redan år 1206.

227. **Silvester af Monteca.**

Legend om Silvester (al. Bonifacius) af Monteca och H. Birgitta.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *Oxenstiern.* (något efter 1385). — **B.** Cod. Ups. *C 24* (fr. förra h. 1400-t.). — **C.** Cod. Ups. *C 61* (fr. börj. 1500-t.), öfverensstämmer fullständigt med *A*, dock moderniserad.

Edit.

a) G. E. Klemming, Klosterläsning (SFSS. 22), 1877—78, s. 317—20. (Efter cod. *A*.)

b) R. Geete, Hel. mäns lefverne (SFSS. 34), 1902, s. 247—51; två uppteckningar, den senare def. i slutet. Silvester kallas här Bonifacius. (Efter cod. *B*.)

228. **Sju sofvare.**

Legenden om sju sofvare (»De septem dormientibus»). Öfvers. af Jöns Nilsson Räff i Vadstena, d. 1532.

Hdskr. **A.** Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50; inneh. en kortare red. — **B.** Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.), längre red.

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 126—31. (Efter cod. *B*.)

b) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 433—34 (efter cod. *A*) och s. 435—42 (efter cod. *B*).

Jfr *P. O. Bäckström*, Svenska folkböcker 2, 1848, s. 217—23.

229. **S. Staffan** (förste martyren).

Aff S. Staffans föslo oc wngdoms oppbörian. (Öfvers. af Joh. Matthæi i Vadstena, d. 1524.)
Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).
Edit.
a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 35—38.
b) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 291—94.

230. **S. Stephanus** (påfve).

Legend om ›S. Stephano pawa›. (Öfvers. af ›Herr Jöns Ewangelista› i Vadstena.)
Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).
Edit.
a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 25—26.
b) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 399—400.

En annan ännu mindre red. ingår i cod. Holm. *A 34* (›Cod. Bur.›), utg. af G. Stephens i Fornsv. legend. 1, s. 398.

231. **Susanna.**

Legend om Susanna.
Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.
Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 436—39.

232. **S. Thekla.**

Legend om S. Thekla. (›Vändh aff tysko.›)
Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).
Edit.
a) J. E. Rietz, SS. 2, 1843, s. 19—21.
b) Stephens-Dahlgren, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 3, 1865—74, s. 154—57.

233. **S. Theodora.**

Legend om S. Theodora.
Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.
Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 374—80.

234. **Tungulus. (Tundalus.)**

Tungulus (Tundalus), hans syn och uppenbarelse rör. skärselden.

Hdskr. Två skilda red.: *a* (Tungulus) i följ. hdskr., alla härstammande fr. ett och samma orig.; näml. **A.** Cod. Holm. *Verel.* (fr. 1457). — **B.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476). — **C.** Cod. Linc. *Grensholm.* (fr. börj. 1500-t.). — **D.** Cod. Holm. *K 45* (fr. börj. 1500-t.). — **E.** Cod. Holm. *D 80* (afskr. 1670 af E. Wennæsius efter cod. *B* med var. antecknade ur *A*). — Red. *b* (Tundalus) i en hdskr.: **F.** Cod. Holm. *A 58* (detta arbete dat. 1491).

Edit.

a) J. A. Ahlstrand, S. Patrikssagan (SFSS. 2), 1844, s. 27—43 (red. *a* efter cod. *A* med var., s. 44—48, ur cod. *B—D*).

b) F. A. Dahlgren, Skrifter t. läsn. f. klosterfolk (SFSS. 20), 1874—75, s. 215—22 (red. *b*, efter cod. *F*).

c) O. F. Hultman, Jöns Buddes bok, 1895, s. 97—121 (red. *b*, efter cod. *F*).

Sagan är af irländskt ursprung och var mycket spridd under medeltiden. Öfversattes, trol. först på 1400-t., till sv. från den lat. bearbetningen »Visio Tungdali», som verkstälts af en Marcus Monachus (omkr. 1160). Den sv. bearbetn., i två skilda redaktioner, af hvilka den senare möjligen verkstälts af J. Budde (som med egen hand nedskrifvit hela cod. *A 58*), är något förkortad. Jfr *H. Schück*, Bibliogr. o. literaturhist. anteckn., 1896, s. 134 ff.

235. **Biskop Udo.**

Vdo vsal biscoper, hans lifuerne ok ändälykt.

Hdskr. Cod. Holm. *A 58* (fr. 1487—91).

Edit. O. F. Hultman, Jöns Buddes bok, 1895, s. 145—55.

En kort framställning af samma ämne i cod. Holm. *Oxenstiern.* (fr. 1385 o. senare) är utg. af G. E. Klemming i Klosterläsning (SFSS. 22), 1877—78, s. 119—21.

236. **En fru i Rom** (onämd).

Aff eene ärlike frw j room.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 443—50.

237. **En jungfru** (onämd).

Legend om en jungfru, som fick pröfva J. Marias sorg öfver sonen.

Hdskr. Cod. Holm. *A 49* (fr. midt. 1400-t., senast 1442).

Edit. R. Geete, Hel. mäns lefverne (SFSS. 34), 1902, s. 260—64.

238. **En munk i Rom.**

Legend om en munk i Rom, som fick skåda paradiset och skärselden.

Hdskr. Cod. Holm. *A 49* (fr. midt. 1400-t.).

Edit. R. Geete, Hel. mäns lefverne (SFSS. 34), 1902, s. 265—68.

239. **Om två bröder.**

Aff thwem brödhrom oc waro badhe riddara.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 439—43.

d. Kyrko- och klosterbruk.

α. Samlingar.

240. Svenska kyrkobruk från medeltiden. En samling af utläggningar öfver kyrkans lärobegrepp, sakrament, ceremonier, botdisciplin m. m. Efter gamla hdskr. utg. af R. Geete. Sth. 1900. 8:o. — XXVII, 369 s. = SFSS. 33. (= H. 119.)

Inneh. 1. De sju sakramenten. 2. Speculum missæ. 3. Lucidarius. 4. När biskopen viger kyrka. 5. De arte bene moriendi. 6. Tolf fastefredagar om året. 7. Mässor och fastor för att lösa en själ ur skärselden jämte S. Jörans fasta. 8. Tros- och Syndabekännelser. 9. Ord med hvilka påskljusen vigas. 10. Antifoner och Responsorier m. m. i Advent. 11. Anvisning till självpröfning och bikt. 12. Huru en döende skall gifva sig Gud i våld.

Om använda handskrifter se de särskilda titlarne.

Rec. *O. Norberg* i Kyrkohist. årsskrift 2 (1901) s. 298—99.

241. Wadstena kloster-reglor. Efter gamla hdskr. utg. af C. F. Lindström. Sth. 1845. 8:o. — (1), L, 100 s. = SFSS. 4. (= H. 4.)

Inneh. 1. Vita [abbreviata] b. Birgittæ (se N:o 164), s. II—XXI. — 2. Rasmus Ludvigssons [efter Lars Romare öfversatta] relation om h. Birgittas kanonisering (se **B** N:o 310), s. XXXIV—XXXIX. — 3. Vadstena klosterregel af 1451 (se N:o 275), s. 1—56. — 4. Regula S. Salvatoris (se N:o 250, ed. *a*), s. 57—82.

Om handskrifterna se de särskilda titlarne.

β. Enskilda skrifter.

242. **Antifoner och responsorier.**

Antifoner och responsorier m. m. i Advent.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 9* (fr. omkr. 1480—1500). — **B.** Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502). (Bägge äro ordagrant lika, den senare helt visst afskrift af den förra.)

Edit. R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 321—39. (Efter cod. *A*.)

243. ANTONINUS, **Undervisning för skriftefäder.**

Lärdom enfalloghom skreffta fädhrom.

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, De instructione simplicium confessorum Suethice, i SS. 3, 1844, s. 138—52.

b) Antonini Undervisning för skriftefäder (De instructione simplicium confessorum). Utg. af F. A. Dahlgren, Skrifter t. läsn. för klosterfolk (SFSS. 20), 1874—75, s. 151—66.

Antoninus, ärkebiskop i Florens, d. 1459.

244. **Anvisning till självpröfning och bikt.**

Hdskr. Cod. Ups. *C 50* (fr. midt. o. sen. h. 1400-t.).

Edit. R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 341—61.

245. AUGUSTINI **klosterregel.**

S. Augustini regel. (Afsedd att uppläsas i Vadstena kloster hvarje månad.)

Hdskr. Cod. Berol. Kgl. Bibl. (Ms. Germ. 726, fol.), skr. i Vadstena omkr. 1487—96.

Edit. G. E. Klemming, H. Birgittas uppenb. (SFSS. 14) D. 5, 1883—84, s. 3—14.

246. BASILII och BENEDICTI **klosterregel.**

Kännedomber aff s. basilii oc benedicti reglo.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 27* (fr. sen. h. 1400-t.). — **B.** Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.; slutet fattas).

Edit.

a) J. E. Rietz, Meditationes vitæ monasterialis (secundum regulas ordinum SS. Basilii et Benedicti) Suethice, i SS. 3, 1844, s. 153—93. (Efter cod. *B.*)

b) F. A. Dahlgren, Skrifter t. läsn. f. klosterfolk (SFSS. 20), 1874—75, s. 169—212. (Efter cod. *B.*)

Den i cod. *A* ingående texten, kallad: S. Bernards Undervisning för klosterbröder (»Kännedomber aff S. Benedicti regula ad fratres»), är ej begagnad af utg:ne och ej häller intagen i H. Wieselgrens uppl. af »H. Bernhards skrifter» (SFSS. 16), 1864—66, förmodligen emedan den ansetts apokryfisk. Ett utdrag »Om ödmjukhet» (se N:o 310) fins stundom för sig själf (så i cod. Holm. *A 49*).

247. H. BERNHARD [?], **Om klosterlefverne.**

S. Bernardi bok til märkelikin kännedom ... them som til renlifnadh i kloster gifne äru huru the skulu lifwa.

Hdskr. Cod. Holm. *A 27* (fr. sen. h. 1400-t.).

Edit. H. Wieselgren, H. Bernhards skrifter (SFSS. 16), 1864—66, s. 243—64.

Denna skrift är ej känd bland B:s latinska verk och är därför antingen en öfvers. från obekant lat. källa eller möjligen en fri bearb. af ett pseudo-bernhardiskt arbete »Opusculum in hæc verba: ad quid venisti?»

248. —— [?], **Undervisning.**

Undervisning för klosterbröder. (»Kännedomber aff S. Benedicti regula ad fratres»). Se N:o 246.

249. **Biktformulär.** (Fragment.)

Prästens frågor till den sjuka på sotesängen.

Hdskr. Cod. Holm. *A 49* (detta stycke fr. sen. h. 1400-t.).

Edit. R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 285—86.

250. H. BIRGITTA, **Regula S. Salvatoris.**

Regula Salvatoris. (Dit höra såsom utläggning de s. k. »Revelationes extravagantes».)

Hdskr. **A.** Cod. Berol. Kgl. Bibl. (Ms. Germ. 726, fol.), fr. omkr. 1487—96, skr. i Vadstena (inneh. äfven Revel. extrav.). — **B.** Cod. Holm. *A 29* (fr. börj. 1500-t., daniserande), tämligen olik föreg., saknar dennas inledn. samt Revel. extrav.

Edit.

a) C. F. Lindström, Wadstena klosterreglor (SFSS. 4), 1845, s. 57—82. (Efter cod. *B.*)

b) G. E. Klemming, H. Birgittas uppenb. (SFSS. 14) D. 4, 1862, s. 3—40 (själfva »regeln»; Revel. extrav. följa s. 40—120). (Efter cod. *A.*)

Af Salvatorsregeln finnes äfven en red., där Kristus ej talar själf, utan nämnes i 3:e pers. Den kallas »Regula tercie persone», ingår i ofvannämda Berlin-codex och är ännu outgifven (skilnaden mellan bägge red. obetydlig).

251. **Fastor för själar i skärselden.**

Hdskr. Cod. Linc. *Grensholm.* (fr. börj. 1500-t.).

Edit. R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 298.

252. GERSON, **Ars moriendi.**

Ars moriendi, Johannis Gerson lärdom hwrw man skal lära dö.

Hdskr. Tre öfvers. (resp. bearbetn.) till svenska äro kända, af hvilka två bevarade i hdskr., näml. **A.** Cod. Ups. *C 74* (fr. omkr. 1450), utgör en parafras, »Tractatus de arte bene moriendi», hufvudsakligen efter Gerson, men med anlitande äfven af andra »böcker», har 5 kapitel (Gerson endast 4); förf. obekant. — **B.** Cod. Ups. *C 195* (= Theol. 39), trol. fr. 1484—86 (*Schück*), utgör en trogen, men sammandragen (Gersons 4:e kap. saknas alldeles) öfvers., »De arte moriendi Joh. Jarsonis», af Ol. Joh. Gutho (stud. i Ups. 1477—86). — **C.** En tredje öfversättn. och bearbetning, gjord af Ericus Nicolai på uppmaning af (o. med tillägg af) ärkeb. Jac. Ulfsson, utförd senare än föreg., fins kvar endast i Ups.-trycket af 1514 (se nedan *a*).

Edit.

a) Med ofvanst. titel tr. 1514 i Upsala af P. Grijs. 4:o. 36 opag. s. (Endast 3 fullst. ex. kända.) — Foto-litogr. facsim. utg. af G. E. Klemming (SFSS. 24). Sth. 1881. 8:o. (Se cod. *C* ofvan.)

b) H. Schück, Ars moriendi, i Samlaren 6 (1885) s. 164—67. (Efter cod. *B*.)

c) R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 255—84. (Efter cod. *A*.) — Början meddelad af H. Schück i nyss anf. arb. s. 168—69.

Jfr *H. Schück*, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 174, och »Ars moriendi» i Samlaren 6 (1885) s. 162—69.

G. E. Klemming, Sveriges bibliogr. 1481—1600, Ups. 1890, s. 109—10.

253. HENRICUS DE HASSIA, **Om klosterlefverne.**

Innefattar två skrifter: 1. »Kännedomber at weta sik göma oc förwara för ... proprietas oc styldh oc eghelikhet at haffwa i clostreno» (ɔ: De vitio proprietatis monachorum). — 2. »Hwru renliffnadz liffwerne ... war först oppböriat oc oppfwnnit» (ɔ: De vita religiosa).

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, De vita coenobitica, i SS. 3, 1844, s. 105—27.

b) F. A. Dahlgren, Skrifter t. läsn. f. klosterfolk (SFSS. 20), 1874—75, s. 3—26.

Förf. dog 1397 och var då theol. prof. i Wien. Om öfversättaren vet man ingenting. Att Jöns Budde skulle haft sin hand med (se *Schück*, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 173) är obestyrkt.

254. HENRICUS TIDEMANNI, **Råd till klosterfolk.**

Goda råd gifna Vadstena kloster 1495 af biskop Henr. Tidemanni (i Linköping).

Hdskr. Ett blad i K. Bibl., förr inklistradt i frampärmen af Cod. Holm. *A 5 b* (fragm. af H. Birgittas uppenb.), sannolikt förf:s egen hand (enl. Klemming).

Edit. G. E. Klemming i Samlaren 6 (1885) s. 174—77. — Omtr. i Klemming, Saml:s anteckningar, 1883—86, s. 234—37.

255. **Huru en döende skall gifva sig Gud i våld.**

Huru människian scal aff sighias dyäflenom ok antwarda sik jnnärlika sinom gudh j waldh j sinom ythirstha dödz thima.

Hdskr. Cod. Ups. *C 321* (fr. 1500).

Edit. R. Geete, Svenska kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 363—69.

256. **Huru man bör skicka sig i kyrkan.**

Huru thu skalt hafwa thik j kyrkionne. (Med rimmade böner och 5 mirakler.)

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 186—99. — De rimmade bönerna äro dessutom särsk. utg. af dens. (Se N:o 43, ed. *b*.)

257. JOHANNES MATTHÆI, **Förmaningsbref till Vadstenanunnorna.**

Epistola som fadher her Ioghan Matei screff systromen siista sin til rättilse. (Skr. 1515.)

Hdskr. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, Joh. Matthæi ad moniales Vadstenensium epistola hortativa Suethice, i SS. 3, 1844, s. 128—37.

b) F. A. Dahlgren, Förmanelsebref till systrarna i Vadstena kloster, af Johannes Matthæi, i Skrifter t. läsn. f. klosterfolk (SFSS. 20), 1875, s. 139—48.

258. **Jungfru Marie örtagård.**

Jungfru Marie örtagård. Vadstenanunnornas veckoritual i svensk öfvers. från år 1510. Efter den enda kända hdskr. med tillfogande af lat. orig.-texten samt inledning utg. af R. Geete. Sth. 1895. 8:o. — (3), xc, 308 s. = SFSS. 30. (= H. 107, 109.)

Hdskr. Cod. Holm. *A 12* (fr. 1510).

Veckoritualen är förf. på latin af Birgittas biktfader m:r Petrus Olavi, som själf författat 29 af hymnerna, samt öfversatt och utlagd af generalkonfessorn Nicolaus Ragvaldi (d. 1514).

Rec. [*C. Silfve*]*rst*[*olpe*] i Hist. tidskr. 16 (1896). Öfvers. och granskn. s. 52—57.
O. Q[*uensel*] i Kyrklig tidskrift 2 (1896) s. 287—89.
E. Beauvois i Revue hist. 69 (1899) s. 170—71.

259. **S. Jörans fasta.**

Om Sankt Jörans fasta (ɔ: fasta på S. Jörans dag).
Hdskr. Cod. Linc. *Grensholm.* (fr. börj. 1500-t.).
Edit.
a) Handl. rör. Skand:s hist. 9 (1821) s. 17—19.
b) R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 299—300.

260. **Lucidarium.**

Systranna [aff S. Salvatoris orden] Lucidarium, huru the skulu sik haffua i chorenom oc ... hemma i clostreno.
Hdskr. Cod. Berol. Kgl. Bibl. (Ms. Germ. 726, fol.), skr. i Vadstena omkr. 1487—96.
Edit. G. E. Klemming, H. Birgittas uppenb. (SFSS. 14) D. 5, 1883—84, s. 59—106.

Öfvers. fr. lat. Ett fragm. af lat. orig. är utg. af S. G. Elmgren, Kloster-reglor för Vadstena nunnor, i Historiallinen arkisto 2 (1868) s. 89—110. — En fullständig öfvers. af Lucidarium på tyska, ingående i en samling af handlingar rör. de tyska birgittinklostren (*mskrpt*), förvaras i Kongl. Bibl. Sthlm.

261. **Lucidarius.**

(Ett teol. kompendium, förf. af Honorius af Autun i börj. af 1100-t.).
Hdskr. Två red. på sv. kända, af hvardera en hdskr.: **A.** Vidlyftigare, mera trogen öfvers., gjord 1487 af Jöns Budde: Cod. Holm. *A 58* (fr. 1487—91). — **B.** Kortfattadt sammandrag ur lat. förebilden, utfördt af okänd hand: Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50).
Edit.
a) O. F. Hultman, Jöns Buddes bok, 1895, s. 1—70. (Efter cod. *A*.)
b) R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 121—246 (efter cod. *A*) och s. 95—120 (efter cod. *B*).

Jfr *K. Schorbach*, Studien über das deutsche Volksbuch Lucidarius und seine Bearbeitungen in fremden Sprachen. Strassb. 1894. 8:o.

262. **Om mässans dygder.**

Hälgha mässonna dygdher ok wttydhilse.

Hdskr. Stycket utgör en episod, inskjuten af den svenske öfvers. eller afskrifvaren i Cod. Holm. *A 4* (Susos »Horologium div. sapientiæ»), fr. sl. 1400-t.

Edit. R. Bergström, Susos Gudel. snilles väckare (SFSS. 18), 1868—70, s. 303—26. — Till innehållet besläktad med, men betydligt vidlyftigare än Speculum missæ (se N:o 269).

263. **Mässor att lösa själar i skärselden.**

Hdskr. **A.** Cod. Linc. *Grensholm.* (fr. börj. 1500-t.). — **B.** Cod. Ups. *C 19* (fr. omkr. midt. 1400-t.; endast inledn.).

Edit. R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 295—97 (efter cod. *A*) o. Inledn. s. xv (efter cod. *B*).

264. **När biskopen viger kyrka.**

Nakor stykke som biscopin gör tha han wighir kirkio.

Hdskr. Cod. Holm. *A 9* (fr. omkr. 1480—1500).

Edit. R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 247—52.

265. **Prior PETRI tillägg till Salvatorsregeln.**

Constitutiones s. Additiones prioris Petri ad regulam S. Salvatoris. (Stadfästade 1420.)

Hdskr. Cod. Berol. Kgl. Bibl. (Ms. Germ. 726, fol.), skr. omkr. 1487—96 i Vadstena.

Edit. G. E. Klemming, H. Birgittas uppenb. (SFSS. 14) D. 5, 1883—84, s. 17—53.

Lat. urtexten återfins bl. a. i Cod. Holm. *A 45* och Cod. Ups. *C 47*.

266. **Påskljusens invigning.**

Ordh mz hwilkom som pascha liwset wighis mz.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502). — **B.** Cod. Holm. *A 10* (fr. omkr. 1500—10).

Edit. R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 313—19 (efter cod. *A* med var. ur *B*).

267. **Sju dagstider.**

Om de sju dagstiderna (horæ canonicæ); med 7 rimmade böner.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 167—81. — De rimmade bönerna dessutom särskildt utg. af dens. (Se N:o 44, ed. *b*.)

268. **Sju sakrament.**

Siw sacramenta.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50). — **B.** Cod. Holm. *A 54* (fr. 1434—50), fragm., inneh. blott den sista fjärdedelen (fr. o. m. »Sjunde sakramentet»), ungef. = cod. *A*.

Edit. R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 3—78. (Efter cod. *A*.)

Jfr *H. Schück*, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 172.

269. **Speculum missæ.**

Aff mässona thydilsom.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50). — **B.** Fragm. löstaget ur Burei »Sumle» (Cod. Holm. *F a 12*), fr. sl. 1400-t.; slutet fattas. — **C.** Cod. Skokl. 156, fol. (på birgittin-svenska; skr. i Norge eller för norskt bruk).

Edit. R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 81—85 (efter cod. *A*) o. 86—90 (efter *B*). — Cod. *C*, ej anmärkningsvärd, sluter sig till den äldre cod., som legat till grund för både *A* o. *B*.

270. **Svenska tideboken.**

Den svenska tideboken. [Inneh.:] Vår fru tider, Helge ands tider, Helga kors tider, Sju [bot]psalmer med Litanian, gudeliga böner, Syndabekännelsen samt kalendarium.

Hdskr. Ingen känd (har kanske ej häller funnits).

Edit.

a) Utan titel (*Inc.:* »Här bygynnes vorfruwe tydher paa swenskä»), tr. Ups. hos G. Richolff u. å. [c. 1525] lit. ½ 8:o. 88 [?] bl. — Blott 2 (ofullst.) ex. kända: i K. Bibl. o. Ups. Univ.-bibl.

b) Den svenska tideboken ... [Utg. af G. E. Klemming.] Sth. 1854. 8:o. — (7), ciiij s. + 2 sid. facsim. (Aftr. efter *a*.)

Innehåller utom de ofvan nämda liturgiska styckena: det apostoliska Credo (se N:o 273), »x gwdz bwdhordh» (N:o 28) och »vij dödhelighe söndher» (N:o 26). De »gudeliga bönerna» äro 69 och gälla Kristus, J. Maria och särskilda helgon (se N:o 279). Hela samlingen utgör väsentligen en öfvers. af en lat. kyrkohandbok (trol. för Strängnäs stift) med liknande innehåll: »Horæ b. Virginis» o. s. v., tr. Ups. (hos Richolff) 1525 i lit. 8:o.

Jfr *J. H. Schröder*, Incunabula artis typogr., 1842, s. 27 f.
G. E. Klemming, Sveriges äldre liturgiska lit., 1879, s. 41 f.
—— (o. *Aks. Andersson*), Sveriges bibliogr. 1481—1600, Ups. 1892, s. 149 ff.

271. **Syndabekännelse** (för nunnor).

Hdskr. Cod. AM. 422, 12:o (fr. omkr. 1480).

Edit. R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 309—12.

272. **Tolf fastefredagar om året.**

Aff xij gyllene friedagom.

Hdskr. Två varierande uppteckningar. **A.** Cod. Holm. *A 58* (fr. 1487—91). — **B.** Cod. Ups. *C 213* (fr. omkr. 1450), kortare red.

Edit.

a) O. F. Hultman, Jöns Buddes bok, 1895, s. 185—88. (Efter cod. *A*.)

b) R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 289—91 (efter cod. *A*) o. 292 (efter cod. *B*).

273. **Trosbekännelsen.**

Det apostoliska Credo.

Hdskr. **A.** Cod. Ups. *C 381* (fr. sen. h. 1300-t.). — **B.** Cod. Holm. *A 54* (fr. 1434—50). — **C.** Cod. Ups. *C 50* (fr. midt. o. sen. h. 1400-t.). — **D.** Cod. Holm. *Birgitta Andersdotters bönbok* (fr. omkr. 1520).

Edit.

a) J. H. Schröder, Bönen Fader vår och Tron på gammal Svenska, Ups. 1829. (Efter cod. *A*; vårdslöst aftr., bl. a. en hel mening utfallen.)

b) R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 303 (efter cod. *A*), s. 304 (efter *D*) och Inledn. s. XVI (efter *C*).

Ingår äfven (i det närmaste liknande *C*) uti Svenska tideboken, ed. G. E. Klemming, 1854, s. lxxviij.

274. **Tros- och syndabekännelse.**

En tros- och syndabekännelse.

Hdskr. Cod. Ups. *C 213* (fr. omkr. 1450).

Edit. R. Geete, Sv. kyrkobruk (SFSS. 33), 1900, s. 305—08.

275. **Vadstena klosterregel** (1451).

(Utgör en vidlyftig omredigering af Salvatorsregeln — se N:o 250 — med tillägg bl. a. af regler för intagning af noviser; slutar med biskop Nils' i Linköping stadfästelseurkund af 1452.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 24* (orig. urkund fr. 1451—52). — **B.** Cod. Ups. *C 74* (fr. omkr. midt. 1400-t.).

Edit. C. F. Lindström, Wadstena klosterreglor (SFSS. 4), 1845, s. 1—56. (Efter cod. *A*.)

Om stadgan för Vadstena klosters syssloman, ett utdrag ur och bearb. af ett kapitel ur ofvanstående, se afd. II, 8.

276. **Stadga för Vadstena kloster** (1455).

Klosterstadgc af 1455, utfärdad af biskop Nils i Linköping.

Hdskr. **A.** Orig. eller samtidig afskr. å 3 bl. perg., 4:o, i Kgl. Bibl. — **B.** Cod. Ups. *C 19* (fr. omkr. midt. 1400-t.).

Edit. G. E. Klemming, H. Birgittas uppenb. (SFSS. 14) D. 5, 1883—84, s. 129—39. (Efter cod. *A* med några luckor fylda efter *B*.)

(277 vacat.)

e. Uppbyggelseskrifter, homilier, uppenbarelser och böner.

α. Samlingar.

278. **Böner till Jungfru Maria.**

(En samling af 14 dylika, utan uppgift om anv. hdskr., som emellertid tyckes vara Cod. Holm. *A 43*, skr. 1501—27.)

Edit. J. F. Peringskiöld, Fragmentum runico-papisticum, 1721, [Bih.:] s. 1—10. Fol.

Inneh. 1. Siu märkeliga sorger undir korsit. — 2. Fäm böner aff J. M. dröffuilsom. — 3. Fäm d:o aff J. M. fäm swärdh. — 4. S. Bernhards bön till J. M. — 5. En S. Birgittas bön (= Klemming, H. Birg. uppenb. D. 4, 1862, s. 169 f.). — 6. Bön till J. M. (med lång rubrik). — 7. Af J. M. wptakilse til himmelrikes. — 8. S. Augustini bön till J. M. — 9. Hwru thu skalt tik antwardha wnder henna gömo. — 10. En godh bön til J. M. — 11. S. Mechtilds »3 ave». — 12—14. Smärre böner till J. Maria.

279. **Böner.** (Samling.)

(Utan gemensam titel och utan uppgift om hdskr. ingår en samling böner i följ.)

Edit. Svenska tideboken, tr. Ups. c. 1525. I det af G. E. Klemming besörjda aftrycket, 1854, upptager samlingen större delen af senare hälften, näml. s. liij—lxxxiiij, xcvij o. ci—ciiij.

Inneh. Af dessa böner, tillsammans 69 st., äro 6 på vers. Dessa äro utg. af G. E. Klemming i Sv. medelt. dikter (SFSS. 25), 1881—82. (Se här ofvan N:o 35, 39, 42.) De prosaiska bönerna äro följande: Femton böner om Jesu pina, med orätt tillskrifna H. Birgitta (se N:o 293), »söndagsbönen», böner till S. Peder, Erasmus, Helga trefaldighet, riddar sancte Örien, femton nödhjälpare, S. Laurentius, Jesu namn, nattvardsböner (7 st.). Sancte Erick konungh, S. Olof, Antonius, Sebastianus, Kristus (7 st.), Jungfru Maria (9 st.), S. Anna, Maria Magdalena, Katherina (af Egypten), Barbara, Dorothea, Michael, Jacob, Alla kristna själar, »Aff alla gudz helge men j hymerikis glädi äro», S. Kristoffer.

280. **Postillor.**

Svenska medeltids-postillor, efter gamla hdskr. utg. af G. E. Klemming. D. 1—3. Sth. 1879—93. 8:o. — 1, 1879: (1), 366 s. 2, 1880: (1), 305 s. 3, 1890—93: (1), 533, (2) s. = SFSS. 23. (= H. 73—76, 101, 102, 106.)

Hdskr. D. 1 efter Cod. AM. 787, 4:o (fr. börj. 1400-t.). — D. 2 efter **A.** Cod. Holm. *A 27* (fr. sen. h. 1400-t.). **B.** Fragm., 4 bl., i Lunds Univ.-bibl. (DelaGard. saml.); hör samman med **C.** Fragm., 2 bl., i Helsingf. Univ.-bibl. (*B.* o. *C.* fr. börj. 1500-t., skr. i Vadstena). **D.** Cod.

Ups. *C 19* (fr. omkr. 1450; inneh. Passio Domini). **E.** Cod. Holm. *A 33* (fr. omkr. 1450; inneh. utläggn. af Tio Guds bud). **F.** Cod. Ups. *C 61* (fr. börj. 1500-t.). — D. 3 efter Cod. Ups. *C 56* (fr. sen. h. 1400-t.). — Postillor (hittils outgifna) innehållas dessutom i följ. hdskr.: 1. Cod. Ups. *C 35*, inneh. sommarhalfåret (påsk—25 sönd. efter Trinitatis), och 2. Cod. Linc. 20, 4:o Kyl., inneh. vinterhalfåret (advent—dominica passionis). Dessa bägge postillor (trol. fr. sl. 1400-t.) komplettera sålunda hvarandra och utgöra tillsamman en hel årgång.

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 47—51. (Enl. cod. AM. 787, 4:o.)

Vår älsta postilla är skrifven omkr. 1400 eller något förr, i hvarje fall efter H. Birgittas död (1373), dock innan hennes uppenb. öfversatts till sv. i den nu bekanta formen (se N:o 286). De många lånen ur dessa uppenb. äro näml. enkom öfversatta för postillan, som kan anses för svenskt orig., ehuru med flitigt lånande från utländska författare. Den älsta utförliga red. är förlorad så när som på två sammanhörande fragm. om tillsamman 6 bl. (se cod. *B*, *C* här ofvan), utg. af Klemming, anf. arb. 2: s. 275—96.

β. Enskilda skrifter.

281. H. Bernhard, **Om gudeligt lefverne.**

S. Bernardi bok til sinne syster af ett gudhelikt lifwärne (ↄ: Modus bene vivendi ad sororem).

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 9* (fr. omkr. 1480—1500). — **B.** Cod. H:fors (fragm. af 10 bl., inneh. delar af kap. 19—22, 40—42, 51—52 o. 67—70, öfverensstämmande med cod. *A*). — **C.** 1 bl. o. några fragm. i Ministeriernas arkiv Kbhn (f. d. omslag å räkenskaper), inneh. delar af kap. 33, 34, 44, 45, 59 o. 70.

Edit.

a) H. Wieselgren, H. Bernhards skrifter (SFSS. 16), 1864—66, s. 1—195. (Efter cod. *A*.)

b) O. Nielsen i Ny kirkehist. Samlinger 3 (1864—66) s. 443. (Ett helt litet stycke, »aff wredhe», aftryckt efter cod. *C*; det liknar i det närmaste cod. *A*.)

Jfr (för textkrit.) *K. F. Söderwall*, Smärre bidrag t. textkrit. af sv. medeltidsskrifter, i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 23—24.

282. H. BERNHARD, **Om höfviskt lefverne.**

Höfwisks lifwerne skipan älla maata, diktadh af S. Bernardo (ɔ: Formula honestæ vitæ ell. Speculum de honestate vitæ.)

Hdskr. A. Cod. Holm. *A 49* (fr. midt. 1400-t., senast 1442; enda fullst.). — B. Cod. Ups. *C 23* (fr. omkr. 1500; fragm., endast 11 rader af början).

Edit. H. Wieselgren, H. Bernhards skrifter (SFSS. 16), 1864—66, s. 267—76.

S. Bernhards författarskap till detta arbete är tvifvel underkastadt (jfr *Wieselgren*, anf. arb. s. XII f.).

Jfr (f. textkrit.) *K. F. Söderwall* i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 24.

283. ——, **Sermo sive doctrina.**

Sermo siue doctrina, quam S. Bernardus dedit cuidam monacho. (*Inc.:* »Vilt thw fulkomlika koma til thz thw actar.»)

Hdskr. Cod. Ups. *C 23* (fr. omkr. 1500).

Edit. H. Wieselgren, H. Bernhards skrifter (SFSS. 16), 1864—66, s. 277—81.

Ovisst är huruvida orig. till detta stycke är af S. Bernhard.

284. ——, **Tänkelsebok.**

S. Bärnardhi thänkkilse (ɔ: Meditationes S. Bernardi).

Hdskr. Två skilda red. kända: en fullständig (*a*) och en ofullbordad (*b*). Af red. *a* finnas följ. hdskr. A. Cod. Holm. *A 9* (fr. omkr. 1480—1500). — B. Cod. Holm. *A 27* (fr. sen. h. 1400-t.). — C. Fragm. i Helsingf. Univ.-bibl. (inneh. delar af kap. 1—4, öfverensst. med *A*). — Af red. *b* (oafslutad öfvers. i förkortad form, möjligen af Jöns Budde) fins blott en hdskr.: D. Cod. Holm. *A 58* (fr. 1487—91).

Edit.

a) H. Wieselgren, H. Bernhards skrifter (SFSS. 16), 1864—66, s. 199—239. (Efter cod. *A* med några få var. ur *B*, ibid. s. 302—03.)

b) O. F. Hultman, Jöns Buddes bok, 1895, s. 157—77. (Efter cod. *D*.)

S. Bernhards författarskap till detta stycke är ovisst.
Jfr (för textkrit.) *K. F. Söderwall* i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 24.

285. H. BERNHARD [?], **Bön till Helga kors.**

S. Bernardi bön til thz hälghe kors.

Hdskr. Cod. Holm. *A 29* (fr. börj. 1500-t.; daniserande).

Edit. H. Wieselgren, H. Bernhards skrifter (SFSS. 16), 1864—66, s. 282—87.

Förefaller understucken, enl. utg. (anf. arb. s. XIV f.).
Jfr (f. textkrit.) *K. F. Söderwall* i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 24.

286. H. BIRGITTA, **Uppenbarelser.**

H. Birgittas uppenbarelser (i egentlig mening; jfr N:o 107). Utgöra tillsammans 8 böcker.

Hdskr. Cod. Holm. *A 33* (fr. omkr. 1450; inneh. bok 1—3; 3 blad fattas). — **B.** Cod. Holm. *A 5 a* (fr. omkr. 1400—25; inneh. bok 1—8). — **C.** Cod. Skokl. 136, fol. (fr. alldeles samma tid och till inneh. alldeles = föreg.). — **D.** Cod. Lund. *Bergman.* (fr. omkr. 1420) har innehållit 7 kapitel, som numera gått förlorade, men dessförinnan utgifvits af Lagerbring (se nedan edit. *a*). — **E.** Två skilda blad i Kongl. Bibl., inneh. Birgittas egenhändiga utkast (»Avtogr.»), det ena till bok 4: kap. 49, det andra till bok 8: 56, slutet, och bok 4: 141. — **F.** Cod. Holm. *A 44* (fr. förra h. 1400-t.; utgör en var.-uppteckning af 8:e boken). — **G.** Cod. Holm. *Oxenstiern.* (fr. 1385; inneh. 9 spridda kap. näml. bok 1: kap. 8, 28, 31, 36, 42, 52, 53, 58 o. bok 4: kap. 110). — **H.** Cod. Skokl. 5, 4:o (fr. börj. 1400-t.; inneh. spridda uppenb., 25 st., på birgittin-norska). — **I.** Cod. Ups. *C 50* (fr. sen. h. 1400-t.) har några utdrag ur B:s uppenb. (se *Geete*, Sv. kyrkobruk, 1900, s. XXII). — **K.** Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502) inneh. en mängd utdrag ur uppenb., använda ss. lektier. — **L.** Cod. Holm. *A 5 b* (fr. börj. 1500-t.) inneh. fragm. af bok 1—4. — **M.** Cod. Ups. *C 61* (fr. börj. 1500-t.) inneh. flere stora fragm. af bok 3—8, men i försämradt språk.

Edit.

a) En gammal berättelse om S. Brita med några af hennes uppenbarelser, i Saml. af åtsk. handl:ar ... i svänska hist., utg. af Sv. Bring [ɔ: Lagerbring] 3 (1758) s. 70—108 (fornsv. texten, s. 85—104, efter cod. *D*).

b) Revelationes S. Birgittæ. Fragm. Ed. J. E. Rietz i SS. 1, 1842, s. 294—99. (Efter cod. *D* enl. Lagerbrings edit.; se föreg.)

c) Birgittas »avtogr.» utg. af G. E. Klemming i »Ett bref [till L. F. Rääf]». Sth. 1854. 4:o. — 17 opag. s. + facsim. (Efter hdskr. *E*; avtograftexten upptager s. 3—6 o. 11—13.)

d) G. E. Klemming, H. Birgittas uppenbarelser (SFSS. 14) D. 1, 1857—58 (inneh. bok 1—3 efter cod. *A* med utfylda luckor o. var. efter *B* o. *C*), D. 2, 1860 (bok 4—5 efter cod. *B* med var. efter *C*), D. 3, 1861 (bok 6—8 likaledes efter cod. *B*), D. 4, 1862[—75] (inneh. bl. a. »Sju uppenbarelser», efter cod. *D* enl. Lagerbrings edit.; »Två egenhändiga utkast», efter hdskr. *E*; »Variant till 8:e boken», efter cod. *F*, samt spridda uppenb. på birgittin-norska, efter cod. *H*).

e) Birgittas egenh. utkast (»Avtogr.») jämte motsvarande lat. text utg. af H. Schück, Några anmärkningar ... (se nedan) s. 39—46. (Efter hdskr. *E*.)

f) Nio kapitel ur H. Birgittas uppenbarelser, nedskrifna omkr. 1385. Utg. af R. Geete. (Bil. t. Sv. Fornskr.-sällsk:s årsmöte 1901.) S. 19—39. Sth. 8:o. (Efter cod. *G*.)

Utdr.

α) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 43—45. (Enl. hdskr. *E*.)

β) E. Hildebrand, Läsebok i sv. litt. 1, 1897, s. 16—18. (Efter Klemmings edit., *d* här ofvan.)

γ) A. Boldt, Vitterhet på prosa, 1899, s. 75—77. (Efter samma källa.)

Birgittas uppenbarelser nedskrefvos ursprungl. på svenska. Af orig. finnas nu endast två blad (hdskr. *D* här ofvan) i behåll.

Sierskans sv. textutkast öfversattes under hennes ögon till latin af prior Petrus i Alvastra och hennes egna biktfäder, m:r Mathias o. m:r Petrus. Indelningen i böcker och granskningen af det hela verkställdes af spanske eremiten Alfonso af Jaen på anmodan af Birgitta. Hela verket öfversattes sedan i sl. af 1300-t. till svenska inom Vadstena kloster. Till »Birgittas uppenbarelser» i vidsträckt mening höra utom de här nämda: *Sermo angelicus* (Ängelens diktamen»; se N:o 290) och *Regula S. Salvatoris* (»Salvatorsregeln») med tillhörande *Revelationes extravagantes*, hvilka alla syfta på Birgittinordens-stadgar och regler (se N:o 250).

Jfr *C. Silfverstolpe*, Om kyrkans angrepp mot Revelationes S Birgittæ. Sth. 1895. 8:o. (Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. D. 32: 4. = Ny följd 12: 4.)

H. Schück, Ur Birgittas uppenbarelser, i Dagny 6 (1891) s. 215—18.

——, Några anmärkningar om Birgittas revelationer. (Nedskr. 1894.) Sth. 1901. (Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. D. 33: 1. = Ny följd 13: 1.)

287. H. Birgitta, **Bref till sonen Birger.**

H. Birgittas bref från Rom till sonen »Byrier Wlffson».

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 4* (»Arvid Trolles lagbok»; detta st. fr. sen. hälft. 1400-t.). — **B.** En numera förlorad hdskr. af Petrus Benedicti Upsaliensis, aftr. af Burman (se nedan).

Edit.

a) I Burmans Almanach för 1728. (Efter cod. *B.*) Jfr *Klemming*, nedan anf. arb. 5: s. 248.

b) G. E. Klemming, H. Birgittas uppenb. (SFSS. 14) D. 5, 1883—84, s. 140—41.

288. ——, **Fyra större böner.**

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 36* (fr. sen. h. 1400-t.). — **B.** Cod. Holm. *A 27* (fr. sen. h. 1400-t.). — **C.** Cod. Holm. *A 29* (fr. börj. 1500-t.; daniserande).

Edit. G. E. Klemming, H. Birgittas uppenb. (SFSS. 14) D. 4, 1862, s. 132—46 (efter cod. *A*) o. 146—58 (efter *B*).

289. ——, **Mindre böner.**

(Dessa utgöra 25 st., af hvilka dock 18 i föga afvikande form ingå i uppenbarelserna.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 36* (fr. sen. h. 1400-t.), inneh. 9 st. — **B.** Cod. Holm. *A 29* (fr. börj. 1500-t.; daniser.), inneh. 18 st. — **C.** Cod. Holm. *A 38* (fr. omkr. 1500), inneh. 6 st. — **D.** Cod. Holm. *A 43* (fr. 1501—27), inneh. 4 st. — **E.** Cod. Holm. *Birgitta Andersd:rs bönbok* (fr. omkr. 1520), inneh. 3 st. — **F.** Cod. Holm. *A 37* (fr. 1501—08), inneh. 7 st.

Edit. G. E. Klemming, H. Birgittas uppenb. (SFSS. 14) D. 4, 1862, s. 159—63 (efter cod. *A*), 163—68 (efter *B*), 168—69 och 171—73 (efter *C*), 169—70 och 173—75 (efter *D*), 170—71 (efter *E*) och 175—76 (efter *F*). — Jfr N:o 293.

290. H. Birgitta, **Sermo angelicus.**

Ängelens diktamen till H. Birgitta.

Hdskr. Cod. Holm. *Oxenstiern.* (fr. 1385).

Edit. G. E. Klemming, H. Birgittas uppenb. (SFSS. 14) D. 4, 1862[—75], s. 215—76.

291. Bonaventura, **Betraktelser.**

Bonaventuras betraktelser öfver Christi lefverne.

Hdskr. **A.** Cod. Lund. *Bergman.* (fr. omkr. 1420), saknar de 8 första kap. o. en bit af det 9:de. — **B.** Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502), några lektier, kap. 58—81, 90—92, sannolikt direkt afskrifna ur *A*; kap. 6 och 7 bevarade endast i denna hdskr. — **C.** Cod. Holm. *A 31* (fr. omkr. år 1500; daniserande), inneh. kap. 62—81, 90—94. — **D.** Cod. Holm. *A 49* (fr. midt. 1400-t., senast 1442), inneh. blott kap. 62 och 64—69.

Edit.

a) J. E. Rietz, Bonaventuræ Meditationum vitæ Christi versio Suecana ..., i SS. 1, 1842, s. 1—237. (Efter cod. *A*.)

b) G. E. Klemming, Bonaventura m. m. (SFSS. 15), 1859—60, s. 1—256, 329—49. (Efter cod. *A* med läsarter ur *B* samt utdrag ur *C* och *D*.)

Öfvers. och bearb. af Bonaventuras (d. 1274) »Meditationes vitæ Christi», gjord i Vadstena i slutet af 1300-t.

Jfr (för textkrit.) *K. F. Söderwall*, Smärre bidrag till textkritiken af sv. medelt.-skrifter, i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 12—14.

292. Fader vår.

Bönen Fader vår.

Hdskr. **A.** Cod. Ups. *C 381* (fr. sen. h. 1300-t.). — **B.** Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430; inneh. äfven ett mirakel. — **C.** Cod. Ups. *C 50* (fr. midt. o. sen. h. 1400-t.). — **D.** Cod. Holm. *Birg. Andersd:rs bönb.* (fr. omkr. 1520). — **E.** Cod. Holm. *A 29* (fr. börj. 1500-t.; daniserande).

Edit.

a) J. H. Schröder, Bönen Fader vår och Tron på gammal Svenska. Efter en perg.-cod. i Ups. Acad:s bibl. utg. Ups. 1829, s. 5—6. (Efter cod. *A*, med tillägg af red. i Sv. tideboken, se nedan.)

b) G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 314—16. (Efter cod. *B*.)

Ingår äfven i Svenska tideboken, ed. G. E. Klemming, 1854, sid. j, efter hvars orig. (fr. omkr. 1525) bönen förut aftryckts af J. H. Schröder (se *a* här ofvan).

293. Femton böner till Jesus.

Femton böner (de s. k. »15 O») om Jesu lidande, *utom Sverige* länge tillskrifna H. Birgitta.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 37* (fr. 1501—08). — **B.** Cod. Holm. *A 38* (fr. omkr. 1500). — **C.** Cod. Holm. *A 36* (fr. sen. h. 1400-t.). — **D.** Cod. Ups. *C 12* (fr. sl. 1400-t.). — **E.** Cod. Holm. *A 29* (danis.), fr. börj. 1500-t.

Edit.

a) Svenska tideboken, fr. omkr. 1525. Omtr. i Klemmings uppl. 1854, s. liij—lvij. (Hdskr. ej uppgifven.)

b) G. E. Klemming, H. Birgittas uppenb. (SFSS. 14) D. 4, 1862, s. 197—203 (efter cod. *A*) och 203—10 (efter *B*). Cod. *C—E* hafva, såsom obehöfliga, ej aftryckts.

På fornsv. finnes dessutom en annan redaktion af de »15 bönerna», denna senare riktad till Jesu kroppsdelar, troligen samtidig med den förra, men aldrig tillskrifven Birgitta. Denna red. finnes bevarad i följ. handskr.: 1. Cod. Holm. *A 49* (fr. midt. 1400-t.). 2. *A 29* (se *E* här ofvan). 3. Cod. Holm. *A 43* (fr.

1501—27). 4. Cod. Holm. *Birg. Andersd:rs bönbok* (fr. omkr. 1520). Den är ännu *outgifven.*

294. **Femton domedagstecken.**

Aff fämptan teknom fore doma dagh. (Öfvers. fr. lat.)

Hdskr. Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50).

Edit. G. Stephens, Herr Ivan Lejonriddaren (SFSS. 5), 1845—49, Inledn. s. LXXXVII.

Lat. orig. har tit.: »Quindecim signa ante diem judicii».

Jfr *G. Nölle,* Die Legende von den fünfzehn Zeichen vor dem jüngsten Gerichte, i Paul-Braunes Beiträge 6 (1879) s. 413—76.
H. Schück, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 172.

295. GERSON, **Om djäfvulens frestelse.**

Mesther Johannis Gerson bock aff dyäffwlsens frästilse. (Öfvers. 1493 af »scholasticus» Ericus Nicolai.)

Hdskr. Ingen känd.

Edit. Orig.-uppl. (vårt älsta tryck på svenska) tr. i Stockholm hos Joh. Smedh år 1495. (Exemplar unicum i K. Bibl.) — Fotolitogr. aftr. efter det enda kända ex. Sth. 1876. 8:o. — (1), 49 s. = SFSS. 21. (= H. 66.)

Orig:s förf. var kansleren vid Paris univ. Jean Gerson (d. 1429). Den sv. öfvers. företogs på föranstaltande af ärkeb. Jacob Ulfsson.

Jfr *G. Stephens,* On the dialect of the first book printed in Sweden. Ups. 1880. 4:o.
J. H. Schröder, Incunabula artis typogr., 1842, s. 12.
G. E. Klemming, Sveriges bibliogr. 1481—1600, Ups. 1889, s. 58 f.

296. **Guds tillkomst och födelse.**

Aff gudz tilkwämpd oc hans födhilse.

Hdskr. Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50).

Edit. G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 31—36.

297. **Homilier.** (Enstaka.)

En samling af prof på svenska predikningar från medeltiden är utg. af J. E. Rietz såsom *Bihang* till hans ed. af »Svensk järteckens postilla», Lund 1850, s. 91—168 (se N:o 298).

Hdskr. A. Cod. Linc. 20, 4:o Kyl. (trol. fr. sl. 1400-t.). — B. Cod. Linc. 59, 4:o Kyl. (trol. oriktig uppgift af Rietz

möjligen = cod. Linc. 47, fr. omkr. 1500). — C. Cod. AM. 787, 4:o (fr. börj. 1400-t.).

De i nämda bihang intagna homilierna äro på: 1. Juldagen (efter cod. *A*), s. 91—99. — 2. Första söndagen i fastan (efter *B*), s. 100—06. — 3. Första sönd. i advent (efter *C*), s. 107—15. — 4. Sönd. septuagesima (efter *A*), s. 117—26. — 5, 6. Tredje sönd. i fastan (2 st., efter *A* och *B*), s. 227—43. — 7. Första sönd. i advent (efter *A*), s. 144—54. — 8. Andra sönd. i adv. (efter d:o), s. 155—64. — 9. Nyårsdagen (oafslutad; efter d:o), s. 165—68. Af dessa är N:o 3 äfven utg. af G. E. Klemming i Sv. medelt. postillor (SFSS. 23) D. 1, 1879, s. 3—10.

298. **Järteckens postilla.**

Svensk järteckens postilla. Efter en gammal hdskr. fr. Norrige första gången utg. af J. E. Rietz. Lund 1850. 8:o. — (2), 168 s. (Först utg. ss. akad. afh.) Inneh. (s. 91—168) såsom bihang nio prof på svenska homilier (se N:o 297).

Hdskr. Cod. Holm. 4:o (vid utgifvandet tillhörig en enskild person i Norge), 2-spaltad; defekt i börj. o. slutet. Om tid och ort för nedskrifvandet är ingenting nämdt i hdskr., men enl. anteckning därstädes af P. A. Munch härrör den fr. midten ell. senare hälften af 1400-t.

299. H. Mechtild, **Uppenbarelser.**

H. Mechtilds uppenbarelser (Liber spiritualis gratiæ), öfvers. från latinet år 1469 af Jöns Budde. Efter gamla handskrifter utg. af R. Geete. Sth. 1899. 8:o. — (2), XLV, 394 s. = SFSS. 32. (= H. 116, 117.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 13* (skr. strax före 1500), den enda bevarade och (så når som på slutet) fullständiga hdskr. af hela boken, sedan det Åbo Univ.-bibl. fordom tillhöriga ex. förstörts i Åbo brand 1827. — Spridda kap. i en från cod. *A* skiljaktig öfvers. finnas i följ. hdskr. **B.** Cod. Lund. *Bergman.* (fr. omkr. 1420), inneh. ett stycke af 1:a bokens kap. 52. — **C.** Cod. AM. 422, 12:o (fr. sista fjärded. 1400-t.), inneh., utom »25 pater noster», 1:a bokens kap. 86 (»tre ave»), hvilket kap. äfven ingår i de följande 4 hdskr. (bönböckerna *D—G*). — **D.** Cod. Holm. *A 37* (fr. 1501—08), inneh., utom nämda kap. 86

i 1:a boken, samma boks kap. 40 (»fem böner om Kristi uppståndelse»). Samma två kap. ingå likaledes i **E.** Cod. Holm. *A 38* (fr. omkr. 1500), **F.** Cod. Holm. *A 43* (fr. 1501—27) och **G.** Cod. Holm. »Birgitta Andersdotters bönbok» (fr. omkr. 1520). Denna sistnämda inneh. därtill samma boks kap. 39 äfvensom stycket om »25 pater noster». — **H.** Cod. Holm. *A 9* (fr. omkr. 1480—1500), inneh. 1:a bokens kap. 66 och 67. — **I.** Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502), inneh. 12 hela kapitel, afskrifna direkt efter cod. *A*.

Edit. Texten i den ofvannämda cod. *A* utgör hufvuddelen (s. 3—358) af här ofvan citerade edit. (*a*). De spridda kapitlen äro utg. i följ. textpublikationer.

b) J. E. Rietz, Legenda S. Mechthilde. Fragm., i SS. 1, 1842, s. 300. (Bok 1: kap. 52 efter cod. *B*.)

c) G. E. Klemming, Bonaventuras betrakt. (SFSS. 15), 1859—60, Inledn. s. VI. (1: 52 efter cod. *B*.)

d) R. Geete i ofvannämda uppl. s. 379—91. (1: kap. 39, 40, 52, 66, 67 o. 86 samt »25 pater noster» efter cod. *BCFGH*.)

Jfr *H. G. Porthan*, Historia Bibl. R. Acad. Aboënsis, 1787, s. 184 ff. Omtr. i förf:s Opera selecta 8, 1867, s. 143 ff.

H. Schück, Bibliografiska och litt.-historiska anteckningar, 1896, s. 134.

300. **Om ocker.**

Om ocker. Tio spörsmål.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 489—92.

301. **Parafras öfver fem Mose böcker.**

Hdskr. **A.** Cod. Havn. St. Kong. Bibl. (Thotts saml. N:o 4, 4:o), fr. 1430—50, trol. skr. i Vadstena. — **B.** Cod. Holm. *A 1* (fr. 1526; i vissa fall ålderdomligare än föreg.).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt:s bibelarb. (SFSS. 9) D. 1, 1848—55, s. 1—509. (Efter cod. *A* med utdrag o. utförliga var. efter *B*, särsk. s. 514—40, 543—54, 556, 557—58, 559—74.)

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 77—78. (Enl. cod. *A.*)

Utgör en sammandragen öfvers. fr. latin af 5 Mose böcker med fortlöpande kommentar jämte historisk inledning (judafolkets historia) och tvänne afhandlingar (en bibel-filosofisk i början och en om Mose lag i slutet). Då intet utländskt orig. anträffats, har det förmodats att här torde föreligga en öfvers. af början till det nu förlorade latinska verket »Concordantia super totam bibliam», förf. af Birgittas biktfader m:r Mathias (d. omkr. 1350). Öfversättaren är obekant, men tanken på Mathias själf är ej utesluten. Jfr *G. E. Klemming*, anf. arb. 1, s. 575 ff. *H. Schück*, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 153 ff.

Jfr *R. Nyerup*, De fem Mose-Böger paa Svensk. Et 300 Aar gammelt Manuscript paa det Kgl. Bibl. [Kbhn], i Skandin. Museum 1800, s. 152—70.

***K. F. Söderwall* (textkrit.) i Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 5—8.**

302. Sjunde budet.

Utläggning af Sjunde budet i fem spörsmål.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 429—33.

303. Själens kloster.

Claustrum anime, siälennas andelikit closter. (Öfvers. 1480 i Nådendal af Jöns Budde.)

Hdskr. A. Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.). — B. Ett fragm. i cod. Ups. *C 50* (fr. sen. h. 1400-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 3, 1844, s. 1—103. (Efter cod. *A.*)

b) F. A. Dahlgren, Skrifter t. läsn. f. klosterfolk (SFSS 20), 1874—75, s. 29—136. (Efter cod. *A.*)

Denna allegori är ej öfvers. från Hugo de S:to Victore, hvars bok »De claustro animæ» ej har någon likhet med denna. — Lat. orig. till vår öfvers. återfins i cod. Ups. *C 26.*

Jfr *H. Schück*, Själens kloster, i Samlaren 6 (1885) s. 63—65.

304. Speculum virginum.

Speculum virginum — Jungfruspegel — öfvers. från latinet af Mathias Laurentii, munk i Vadstena. Efter den enda kända hdskr. utg. af R. Geete. Sth. 1897—98.

8:o. — XXVII, 618 s. = SFSS. 31. (= H. 111, 113, 115.)

Hdskr. Cod. Holm. *A 8* (fr. omkr. 1500).

Lat. orig. förf. omkr. 1100 af en anonym munk i bened.-klostret Hirsau. Sv. öfvers. gjord vid tiden 1473—86.

305. Suso, **Gudelig snilles väckare.**

Henr. Susos Gudeliga snilles väckare (Horologium æternæ [ell. divinæ] sapientiæ). Efter gamla hdskr. utg. af R. Bergström. Sth. 1868—70. 8:o. — XII, (1), 478 s. = SFSS. 18. (= H. 50, 53, 54.)

Hdskr. Två red. kända, en utförlig i 2 böcker (*a*) och en förkortad bearb. utan bokindelning (*b*), motsv. bok 1: k. 1, 3, 4, 5, 10, 13, 14 o. bok 2: k. 3, 4, 6, 7 i red. *a*. Af *a* finnas följande hdskr.: **A.** Cod. Holm. *A 4* (fr. sl. 1400-t.; fullst. i 2 böcker om tillsamman 27 kap.). **B.** Cod. Holm. *A 3* (fr. 1502; inneh. 4 st. utdrag i lektier). — Af *b* finnas följ.: **C.** Cod. Holm. *A 27* (fr. sen. h. 1400-t.; inneh. 11 kap.). **D.** Cod. Holm. *A 49* (fr. midt. 1400-t., senast 1442) har å 6 blad några hithörande stycken (ej använda). Dessutom finnas af red. *b* två st. utdrag i form af lektier i ofvannämda cod. *A 3* (*B*) äfvensom i ett fragm. (4 blad in 4:o) i Helsingfors Univ.-bibl. — Dessa hdskr. äro af utg. begagnade sålunda: Cod. *A* är aftryckt s. 2—380 och cod. *C* s. 381—462.

Orig. »Horologium æternæ sapientiæ», förf. 1338 af Heinrich v. Berg, kallad *Suso* (d. 1365), under form af ett samtal mellan Sapientia (»Snillen») och Discipulus, öfversattes fr. latin till sv. i sin helhet vid slutet af 1400-talet.

Jfr (för textkrit.) *K. F. Söderwall*, Smärre bidrag till textkritiken af sv. medelt.-skrifter, Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4 (1881) s. 16—23.

306. **Tio Guds bud.**

Tio Guds bud (i öfversikt).

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), fr. omkr. 1430.

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 534—45.

307. **Tolf mästare af Paris.**

Tolff meystara aff Paris.

Hdskr. Cod. Ups. *C 390* (= Sermon. 135), skr. i Vadstena efter 1420 af ell. genom Gervinus Petri, d. 1445.

Edit. H. Schück, Samlaren 6 (1885) s. 156—59.

Utgör en samling af religiösa sentenser, lagda i de 12 mästarnes mun. Bearb. efter ett tyskt orig. fr. 1300-t., utg. af W. Wackernagel i Haupts Zeitschr. f. deutsch. Alterth. 4 (1844) s. 496—500. Kanske var Gervinus Petri själf bearbetaren. (Jfr *Schück*, anf. st. s. 156.)

308. **Utläggning af Tio Guds bud.**

Hdskr. **A.** Cod. AM. 787, 4:o (fr. börj. 1400-t.). — **B.** Cod. Holm. *A 27* (fr. sen. hälft. 1400-t.). — **C.** Cod. Holm. *A 33* (fr. omkr. 1450). — **D.** Cod. Ups. *C 61* (fr. börj. 1500-t.; = cod. *C*).

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt:s postillor (SFSS. 23) D. 1, 1879, s. 313—21 (efter cod. *A*), och D. 2, 1880, s. 162—76 (efter cod. *B*; utdrag och var. ur cod. *C* ibid. 2, s. 299—302).

309. **En Vadstenanunnas bönbok.**

En Wadstena-nunnas bönbok. Efter en hdskr. på Köpenhamns Univ.-bibl. första gången utg. med inledning och ordförklaringar af J. E. Rietz. Med en facsimile. Lund 1842. 8:o. — (2), XXVIII, 36 s. (Äfven utg. såsom akad. disp.)

Hdskr. Cod. AM. 422, 12:o, fr. sista fjärded. 1400-t. (Enär hdskr. är sammansatt af 6 skilda bönböcker, af hvilka några ej äro skrifna för nunnor, är titeln mindre lyckligt vald. Texten är dessutom vårdslöst utgifven, hvadan den kommer att ånyo tryckas i en för SFSS. afsedd samling »Svenska böner från medeltiden».)

310. **Om ödmjukhet.**

Aff ödhmiwkt oc aff tolf ödhmywktenna trappom.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *A 49* (fr. midt. 1400-t., senast 1442). — **B.** Cod. Holm. *A 27* (fr. sen. h. 1400-t.). — **C.** Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.; def. mot slutet).

Edit.

a) J. E. Rietz, SS. 3, 1844, s. 166—72. (Efter cod. *C.*)

b) F. A. Dahlgren, Skrifter t. läsn. f. klosterfolk (SFSS. 20), 1874—75, s. 183—89. (Efter cod. *C.*)

Stycket är isoleradt i cod. *A*, men ingår i de bägge öfriga i »Undervisning om Basilii och Benedicti regel», hvilken utläggning i cod. *B* tillskrifves Hel. Bernhard (jfr N:o 246).

f. Skrifter af historiskt, politiskt, biografiskt och geografiskt innehåll.

311. Om Alvastra och Nydala.

Om Alvastra och Nydala klosters anläggning.

Hdskr. Cod. Linc. 43, fol. Kyl. (fr. 1513—27).

Edit.

a) Linköpings Bibl:s handl. 1 (1793) s. 92.

b) C. Annerstedt, SRS. III II, 1876, s. 297.

312. Arvid Trolles anteckningar.

Arvid Trolles kalendarium och kronologiska anteckningar. (På blandad lat. och svenska.)

Hdskr. Cod. Holm. *B 4* (»Arvid Trolles lagbok», fr. omkr. 1450 o. senare).

Edit. E. M. Fant, SRS. I I, 1818, s. 233—35 o. 236—37.

313. Danaholmsmötet.

(Handlar om gränsregleringen för Vestergötland i k. Emunds tid.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 59^I* (fr. 1281—90). — **B.** Cod. Holm. *B 58* (fr. omkr. 1350). — **C.** Cod. Holm. *B 10^III* (fr. sen. hälft. 1800-t.), har blott slutet af Danaholmsmötet, sammanfogadt med »Vestergötl:s gränsorter» (se N:o 334). — **D.** Cod. Holm. *B 6* (fr. sen. h. 1300-t., ngt yngre än föreg.), äfven här förenadt med VG:s gränsorter. — **E.** Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50). — **F.** Cod. Holm. *D 26* (fr. omkr. 1455 ell. ngt senare).

Edit.

a) J. Messenius, Två små gamble Sveriges och Göthes chrönikor, 1615, s. 55 ff. Nya uppl:or 1643 o. f. s. 47 ff. (Efter cod. *F.*)

b) G. Stiernhielm, Wästgötha laghbook, 1663, s. 98—99. (Efter cod. *A.*)

c) E. M. Fant, SRS. I I, 1818, s. 250. (Efter cod. *F.*)

d) Collin-Schlyter, VGL. (SSGL. 1), 1827, s. 67—68. (Efter cod. *A* med var. ur de öfriga fem.)

e) Sv. Dipl. 1, 1829, s. 28 ff.

f) Schwartz-Noreen, Äldre VGL., 1876, s. 62. (Efter cod. *A.*)

g) O. S. Rydberg, Sverges traktater 1, 1877, s. 46. (Efter cod. *A* med var. ur de fem öfriga.)

h) G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (SFSS. Bil. 1881), 1868—81, s. 280. (Efter cod. *A.*)

i) H. Vendell, Äldre Västgötalagen, 1897, s. 67. (Efter cod. *A.*)

Nysv. öfvers. I. Otman, Äldre Västgötalagen, öfvers. o. förkl., 1883, s. 96—98.

Fransk öfvers. L. Beauchet, Loi de Vestrogothie, trad. et annotée, 1894, s. 261.

Denna traktat, kanske den älsta historiska uppsats från vår medeltid, i hvarje fall i afseende på hdskr:s ålder, finnes utom i de nämda sex hdskr. äfven i flere yngre (fr. 1400-t. och senare), i dessa i förfalskad form. Af de senare äro tre st. (1 förnorskad o. 2 fördanskade) skrifna med runor, hvarom se Collin-Schlyter, anf. arb. s. XXXVI f. Den »norska» texten (cod. Holm. *C 14*, fr. 1400-t.) är utg. af *a*) C. Örnhielm i Hist. Sveonum Goth:que ecclesiastica, 1689, s. 604—06; *b*) E. J. Biörner, Cogitationes de orthographia linguæ Sviogothicæ, 1742, s. 60. Den »danska» texten fins i två hdskr. 1) Cod. AM. 28, 8:o, fr. börj. 1300-t., utg. af O. Worm i Regum Daniæ series ..., Havn. 1642, s. 28—31, i fotolitogr. aftryck hos P. G. Thorsen, Codex runicus, 1877, s. 97—100, och 2) Cod. Holm. *B 81*, fr. 1500-t., utg. af J. G. Liljegren i Sv. Dipl. 1, 1829, s. 28—31. Alla de tre sistnämda texterna äro använda ss. varianter af O. S. Rydberg Sv. traktater (se ofvan, ed. *g*).

314. **Förteckning öfver fältslag mot danskarne.**

Elenchus pugnarum cum Danis.

Hdskr. Cod. Linc. 43, fol. Kyl. (»Registrum ecclesiæ cathedr. Lincopensis», skr. delvis af Spegelberg, trol. efter diktamen af bisk. Brask, sål. omkr. 1513—27).

Edit.

a) Linköpings Bibl:s handl. 1 (1793) s. 90.

b) C. Annerstedt, SRS. III I, 1871, s. 33.

315. **Gesta Danorum.**

Aff Danmarkis konongom. (Början af en dansk sagohistoria.)

Hdskr. Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50).

Edit.

a) Handl. rör. Skand:s hist. 17 (1832) s. 23—25.

b) G. Stephens, Herr Ivan Lejonriddaren (SFSS. 5), 1849, Inl. s. LXXIV—LXXVI.

c) Varianter citeras hos M. Lorenzen, Gammeldanske krøniker, 1887, s. 2—8.

316. **Guta saga.**

Historia Gotlandiæ.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 64* (fr. omkr. 1350; utgör äfven hufvudcodex för Guta lagh, se N:o 390). — **B.** En numera förlorad hdskr., som innehållit både »sagan» och »lagen» i en äldre red. än föreg., öfversattes 1401 af hospitalsföreståndaren Struve i Visby till medelhögt. (delvis medellågt.), en öfvers., som återfinnes i cod. Holm. *B 65* och är utg. af Schlyter, GotlL. s. 162—68. — **C.** Cod. Holm. *D 2* (älsta delen, fr. 1470-t.), inneh. en senare omskrifning af st. 2 och 3 enl. Schlyter.

Edit.

a) J. Hadorph, Gothlandz-laghen på gammal Göthiska, Sth. 1687, fol., s. 47—53. (Efter cod. *A*; inneh. äfven sv. öfvers.)

b) K. Schildener, Guta-lagh ..., Greifsw. 1818, 4:o, s. 106—15. (Dåligt aftr. efter ed. *a*.)

c) C. J. Schlyter, GotlL. (SSGL. 7), 1852, s. 93—104. (Efter cod. *A*; med parallel nysv. öfvers.)

d) C. Säve, Gutniska urkunder, 1859, s. 31—35, med »Anmärkningar» s. 67. (Efter cod. *A*.)

e) C. Annerstedt, SRS. III I, 1871, s. 9—12. (Efter cod. *A*.)

Utdr.

α) O. S. Rydberg, Sverges trakt. 1, 1877, s. 39—40 o. 70—71 (endast kap. 2 o. 6, efter cod. *A*).

β) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 37—40. (Enl. cod. *A*.)

317. Hemming Gads **oration mot danskarne.**

Oratio contra Danos. (Uppgifves hafva hållits i Kalmar 1509 eller 1510.)

Hdskr. Ingen orig.-hdskr. bevarad. Af den sv. texten finnas 2 redaktioner: en kortare (ursprungligare), *A*, och en vidlyftigare, *B*, hvardera i 2 varianter (*a*, *b*). *A a* (utgörande endast den första, kortare, afdelningen af talet) finnes bevarad i en Ups.-hdskr., 9 blad, af C. G. Nordins hand, afskr. »ex cod. Reg. Gymn. Geval.» (den sen. förstörd vid Gefle brand 1869, men dessförinnan omnämd af E. M. Fant i hans disp. »De Gymnasio R. Gevaliensi», Ups. 1788, ss. tillhörande Laur. Petris krönika i ett ex. utskrifvet 1593 af Elias Caroli Medelpadius). — *A b*, 18 bl., yngre till språkformen än föreg., men fullst., nu i Riksark.; afskrift däraf i 2:dra hand af O. Sundel (d. 1829). — Red. *B* är känd i tvänne afskrifter: *B a*, fr. sl. af 1500-t., förvaras i Ups. Univ.-bibl. bland Collectanea Hogenskildii Bjelke, T. 2: bl. 594—608. Afskr. är tydligen gjord efter ett äldre (svårläst) mskrpt och kan, på grund af de många olikheterna, ej vara öfversatt från Joh. Magni's lat. text. *B b* är en afskr. fr. sl. 1500-t., nu i Riksark. Handskrifternas förhållande är följande. Orig.-codex är *A:s* urkälla (hvaraf vi äga kvar afläggar i Nordins och Sundels afskrifter). Denna källa har utvidgats till *B:s* urskrift, ett sekundärt alster, hvaraf vi bl. a. hafva en afläggar i Bjelkes afskrift. Från *B* härflyter åter den lat. öfvers., som återfinnes hos Joh. Magni.

Edit. C. Annerstedt, Oratio Hemmingi Gadd contra Danos in senatu anno 1509 habita, SRS. III I, 1871, s. (43—) 47—67. (De två bästa texterna tryckta parallelt.)

Lat. texten (i mycket olik den svenska) först utg. af *Joh. Magni*, Historia de omnibus Gothorum Sveonumque regibus. (Ed. princ.) Romæ 1554, fol., s. 753—76.

Jfr *E. Hildebrand*, Hemming Gads oration mot danskarne, i (Sv.) Hist. tidskr. 6 (1886) s. 235—40.
L. Daae, (Norsk) Hist. Tidsskr. 2. Række. 5 (1886) s. 238—44.
H. Schück, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 140—42.
——, (Sv.) Hist. tidskr. 11 (1891) s. 315—16.
E. Petersen, (Dansk) Hist. Tidsskr. 6. Række. 4 (1892/94) s. 464—73.

318. **Kristne konungar i Sverige.**

Vestgötalagens kristna konungalängd. — Catalogus regum Sveciæ ab Olavo Skötkonung ad Ericum Läspe (1222).

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 59*^{III} (fr. omkr. 1325), skr. af 4—5 händer. — **B.** Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50).

Edit.

a) VGL. ed. G. Stiernhielm, 1663, s. 93—95. (Efter cod. *A*.) — (Lat. öfvers. af J. Loccenius 1693.)

b) Vestustus catalogus regum Svio-Gothicorum. Diss. acad., præs. Joh. Ihre. Ups. 1752—55. (Med Loccenii lat. öfvers.) — Sv. texten, endast aftryck efter Stiernhielms ed. utan jämförande af cod. *A*., klandrades af A. v. Stiernman i hans »Tal om de lärda vettenskapers tilstånd», 1758, s. 80, hvaraf framkallades ännu en efter samma hdskr. [af C. J. Strand] utg. uppl. näml. i:

c) »Brefväxling emellan tvänne vänner», Sth. 1759, s. 32—44. (Ej häller denna text korrekt.)

d) E. M. Fant, SRS. I I, 1818, s. 7—13. (Efter cod. *A* och *B*.)

e) Collin-Schlyter, VGL. (SSGL. 1), 1827, s. 298—303. (Efter cod. *A* med var. ur *B*.)

f) Handl. rör. Skand:s hist. 17 (1832) s. 19—25. (Efter cod. *B*.)

g) G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (SFSS. Bil. 1881), 1868—81, s. 276—79. (Efter cod. *A*.)

En gammal *lat.* öfvers. och forts. af ofvanstående svenska konungalängd finnes bevarad i Riksark:s cod. *A 17* och är utgifven af bl. a.:

1) E. Benzelius, Monumenta hist. vet. eccl. Sv.-Goth., Ups. 1709—10, s. 69—71. (Äfven randtillägg äro där införda i texten och en hednisk konungalängd, af senare hand, tillfogad. Felen upprepas i följ.)
2) E. M. Fant, SRS. I I, 1818, s. 15—16.
3) J. Ihre i nyssnämda diss. s. 34—38. (Aftryck af Benzelii text.)
4) Collin-Schlyter, VGL., s. 298—304 (parallelt tr. under sv. texten).

Fransk öfvers. L. Beauchet, Loi de Vestrogothie, trad. et annotée, 1894, s. 433—36.

319. Fragment af en svensk konungalängd.

En hednisk konungalängd (fragm.) och en kristen d:o t. o. m. Albrekt.

Hdskr. Cod. Holm. *B 17* (fr. förra h. 1400-t.).

Edit. Bägge längderna utg. af E. M. Fant, SRS. I I, 1818, s. 5 och 17—18.

Den förra (hedniska) längden dessutom af

a) E. M. Fant, Specimen scriptorum rerum Svecicarum medii potissimum ævi ex collectionibus Nordinianis. Diss. acad. Ups. 1815. 4:o. S. 7—8. (Efter nämda *B 17.*)
b) G. Storm, Monumenta historica Norvegiæ, Kr:ia 1880, s. 226—28. (Jfr ibid. s. XVIII.)

Ett fragm. af en (kristen) konungalängd t. o. m. Magnus Eriksson finnes i ett outgifvet fragm. af Östgötalagen (1 bl. fr. sl. 1400-t., som äfven inneh. fragm. af en rågångsförteckning). Se *Schlyter*, Magnus Erikssons Landslag (SSGL. 10), 1862, s. LV. — Outgifna konungalängder t. o. m. Karl Knutsson finnas dessutom i 1) cod. Ups. Lag N:o 20 (midt. af 1400-t.) och 2) en cod. Skokl. fr. sl. af 1300-t. (se *Schlyter*, Söderm.-lagen, 1838, s. XIV ff.)

320. Konungens ingälder af Vestergötland.

Konungx vtskyller af ärliko oc godho landhe västergötlandh. [Bih. till VGL.]

Hdskr. Cod. Ups. Lag N:o 18 (enda kända hdskr., fr. förra h. 1400-t.).

Edit. C. Annerstedt, Oratio Hemmingi Gadd contra Danos in senatu anno 1509 habita, SRS. III I, 1871, s. (43—) 47—67. (De två bästa texterna tryckta parallelt.)

Lat. texten (i mycket olik den svenska) först utg. af *Joh. Magni*, Historia de omnibus Gothorum Sveonumque regibus. (Ed. princ.) Romæ 1554, fol., s. 753—76.

Jfr *E. Hildebrand*, Hemming Gads oration mot danskarne, i (Sv.) Hist. tidskr. 6 (1886) s. 235—40.

L. Daae, (Norsk) Hist. Tidsskr. 2. Række. 5 (1886) s. 238—44.

H. Schück, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 140—42.

——, (Sv.) Hist. tidskr. 11 (1891) s. 315—16.

E. Petersen, (Dansk) Hist. Tidsskr. 6. Række. 4 (1892/94) s. 464—73.

319. **Kristne konungar i Sverige.**

Vestgötalagens kristna konungalängd. — Catalogus regum Sveciæ ab Olavo Skötkonung ad Ericum Läspe (1222).

Hdskr. A. Cod. Holm. *B 59^III^* (fr. omkr. 1325), skr. af 4—5 händer. — B. Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50).

Edit.

a) VGL. ed. G. Stiernhielm, 1663, s. 93—95. (Efter cod. *A*.) — (Lat. öfvers. af J. Loccenius 1693.)

b) Vestustus catalogus regum Svio-Gothicorum. Diss. acad. præs. Joh. Ihre. Ups. 1752—55. (Med Loccenii lat. öfvers.) — Sv. texten, endast aftryck efter Stiernhielms ed. utan jämförande af cod. *A*., klandrades af A. v. Stiernman i hans »Tal om de lärda vettenskapers tilstånd», 1758, s. 80, hvaraf framkallades ännu en efter samma hdskr. [af C. J. Strand] utg. uppl. näml. i

c) »Brefväxling emellan tvänne vänner», Sth. 1759, s. 3—44. (Ej häller denna text korrekt.)

d) E. M. Fant, SRS. I I, 1818, s. 7—13. (Efter cod. *A* och *B*.)

e) Collin-Schlyter, VGL. (SSGL. 1), 1827, s. 298—303. (Efter cod. *A* med var. ur *B*.)

f) Handl. rör. Skand:s hist. 17 (1832) s. 19—25. (Efter cod. *B*.)

g) G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (SFSS. Bil. 1881), 1868—81, s. 276—79. (Efter cod. *A*

En gammal *lat.* öfvers. och forts. af [illegible] svenska konungalängd finnes bevarad i [illegible] *A* [illegible] och är utgifven af bl. a.:

1) E. Benzelius, Monumenta [illegible] Ups. 1709—10, s. 69—7[illegible]. ([illegible] äro där införda i texten och en [illegible] konungalängd af [illegible]nare hand, tillfogad. [illegible])

2) E. M. Fant, SRS. I 1, 18[illegible], s. 1[illegible]—16.

3) J. Ihre i [illegible] s. 34—[illegible]. ([illegible] af Benzelii text.)

4) Collin-Schlyter, VGL., s. 2[illegible]—[illegible]4 ([illegible] under sv. texten).

Fransk öfvers. L. Beauchet, [illegible] et annotée, 1894, s. 433—3[illegible].

319. **Fragment af en svensk konungalängd.**

En hednisk konungalängd fragm., [illegible] Albrekt.

Hdskr. Cod. Holm. *B 1*[illegible] ([illegible] 14[illegible]).

Edit. Bägge längderna [illegible] af E. M. Fant, SRS. I 1, 1818, s. 5 och 17—18.

Den förra (hedniska) längden [illegible] af

a) E. M. Fant, Specimen [illegible] medii potissimum ævi ex [illegible] acad. Ups. 1815. 4:o. S. 7—[illegible]. ([illegible] *B 1*[illegible].)

b) G. Storm, Monumenta [illegible] s. 226—28. (*Jfr* ibid. s. XVIII.)

Ett fragm. af en kristen konungalängd [illegible] Magnus Erikson finnes i ett outgifvet fragm. af [illegible] som äfven inneh. fragm. af en [illegible] Magnus Erikssons Landslag [illegible] konungalängder t. o. m. Karl Knutsson [illegible] Ups. Lag N:o 30 [illegible] af 1300-t. (se Schlyter, Södermannalagen [illegible])

320. **Konungens ingälder af Vestergötland.**

Konungx vtskyller af [illegible] [Bih. till VGL.]

Hdskr. Cod. Ups. Lag N:o 1[illegible] [illegible] fr. [illegible] h. 1400-t.).

Edit. Collin-Schlyter, VGL. (SSGL. 1), 1827, s. 345—47.

Fransk öfvers. L. Beauchet, Loi de Vestrogothie, trad. et annotée, 1894, s. 449—51.

321. **K. Kristierns handel.**

Danske kong Christierns handel. (Smädeskrift mot Kristiern I.)

Hdskr. Cod. Ups. (*Stjernelds* saml.), från sl. af 1400- ell. börj. af 1500-t.

Edit.

a) Handl. rör. Skand:s hist. 5 (1818) s. 3—17.

b) Dipl. Dalekarl. 1, 1842, s. 115—20. (Aftr. efter *a*.)

322. **Lagmän i Vestergötland.**

Namn þerræ mannæ ær wæstrægötlanz lagh görðþo oc fram förðþo.

Hdskr. Cod. Holm. *B 59*^{III} (fr. omkr. 1325). Af denna hdskr. finnas dessutom följ. tre yngre afskrifter: *α*. Cod. Ups. *R 716* (þorsteinssaga Vikingssonar på isl., som äfven inneh. en af J. Rugman 1663 efter *B 59* gjord afskr.). — *β*. Cod. Holm. *B 62* (L. Bures afskr.). — *γ*. Cod. Ups. Lag N:o 3 (fr. 1600-t.).

Edit.

a) G. Stiernhielm, Wästgötha laghbook, 1663, s. 96—97.

b) O. Rabenius, De antiquis Westro-Gothiæ legiferis. Diss. acad. Ups. 1769. (Efter en af R. Brocman gjord afskr. af *B 59* jämte Loccenii lat. öfvers. och egna anm:r.)

c) Collin-Schlyter, VGL. (SSGL. 1), 1827, s. 295—97. (Ingår här i afd. IV: 14.)

d) A. Noreen i Væsgöta laghbok, ed. Börtzell o. Wieselgren, 1888—89, Bih. s. (9)—(10).

Fransk öfvers. L. Beauchet, Loi de Vestrogothie, trad. et annotée, 1894, s. 430—33.

323. Margareta Clausdotter, **Birgitta-krönika.**

Krönika om S. Birgittas släkt. — Chronicon de genere et nepotibus S. Birgittæ.

Hdskr. **A.** Cod. Linc. 39, fol. Kyl. (fr. börj. 1500-t.). — **B.** Cod. AM. 191, fol. (»Cod. Askaby.»), fr. 1492. — **C.** Cod. Holm. »Birg:a Andersd:rs bönbok» (fr. 1520-talet), inneh. ett sammandrag (dock med några självständiga tillägg) af red. i de båda föreg. — Af krönikan förekomma dessutom utdrag (något vidlyftigare än i *C*) i följande två sentida hdskr.: **D.** Cod. RA. *H 6* (Peder Thureson Bjelkes anteckn:r fr. omkr. midten af 1500-t.). — **E.** Ett fragm. på 2 bl. vid slutet af cod. Holm. *D 27* (fr. sl. 1500-t.), där äfven andra källor än Marg. Claus-d:rs krönika anlitats.

Edit.

a) J. G. Örnewinge, Genealogia Brahæa, 1647, s. 39—42. (Efter cod. *C*; krönikan aftryckt in extenso, hvarvid af utg. tillfogats personalhistoriska tillägg, tryckta med mindre typer. I den ibid. s. 13—16 tryckta latinska öfvers. af den nämda fsv. texten har alltsammans, utan angifvande af interpolationerna, tryckts i ett sammanhang och med samma typer, till följd hvaraf Örnewinge rent af blifvit beskyld för ett litterärt falsarium. Ö:s källa uppges i SRS. III II, s. 207 oriktigt vara cod. *E*.)

b) E. Benzelius, Margarethæ Nicolai filiæ, abbatissæ Vadstenensis, de S. Birgitta chronicon, ex codd. mss. erutum, versione [latina] et notis illustratum. Diss. acad. (resp. N. H:son Dal). Ups. 1710. 4:o. — (4), 36 s. + 8 sp. (numrer. 37—44). — (Efter cod. *A* med var. ur *B*.)

c) J. E. Rietz, Margarethæ Nicolai filiæ de S. Birgitta chronicon, i SS. 3, 1844, s. 195—219. (Efter cod. *A* med var. ur *B*.)

d) C. Annerstedt, Chronicon de genere et nepotibus S. Birgittæ auct. Margaretha Clausdotter, i SRS. III II, 1876, s. 207—16. (Efter cod. *A* med texten i cod. *E* parallelt aftryckt s. 209—10 o. 212—16, äfvensom några var. efter *C* — i Örnewinges aftryck — och *D*.)

e) R. Geete, Om hel. Birgittas släkt, i Hel. mäns lefverne (SFSS. 34), 1902, s. 275—80. (Efter cod. *C*.)

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 104—07. (Enl. cod. *A*.)

Förf., Marg. Clausdotter (fr. Söderköping), var abbedissa i Vadstena, död 1486. Krönikan handlar nästan uteslutande om Birgittas släkt.

324. PEDER MÅNSSON, **Sjökonsulat.**

Sjökonsulatet, öfvers. af P. Månsson från den urgamla sjörätten, kallad »Consulatus maris». (En sjörätt för Medelhafvet. De 2 sista kapitlen äro original.)

Hdskr. Cod. Linc. N:o 92 Benz. (P. Månssons originalhdskr. fr. 1522).

Edit. Ej i sin helhet utgifvet.

Utdr. Kap. 1, 39, 40, 54, 60, 66, 115, 132, 136—138 utg. af G. O. Hyltén-Cavallius i Peder Månssons Stridskonst och Stridslag (SFSS. 3), 1845, Inledn. s. XI—XVII.

325. ——, **Stridskonst och Stridslag.**

Hdskr. Cod. Linc. N:o 92 Benz. (Peder M:sons egenhänd. hdskr. fr. 1522). Två afskrifter äro kända: *α*. R. Brocmans i Kongl. Bibl., och *β*. L. F. Rääfs i Krigsvet.-akad:s bibl.

Edit. G. O. Hyltén-Cavallius. Sth. 1845. 8:o. — (8), CVI, (2), 78 s. + facsim. = SFSS. 3. (= H. 3.)

Om de rimmade inledningarna se N:o 88.

326. **Prosaiska krönikan.**

Sveriges krönika (vanligen kallad den Prosaiska) från Gog t. o. m. Karl Knutsson (1450) samt utdrag ur Danmarks krönika.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *D 26* (skr. något efter midten af 1400-t., dock ej orig.; 1 blad fattas). — **B.** Cod. Holm. *Verel.* (fr. 1457; slutet fattas). — **C.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476; defekt). — **D.** Cod. AM. 191, fol. (»Cod. Askaby.», fr. 1492; början saknas). — **E.** Cod. Holm. *D 5* (fr. börj. 1500-t.). — **F.** Cod. Linc. 54 Benz. (42, 4:o Kyl., fr. börj. 1500-t.; defekt). — **G.** En förlorad hdskr., hvarur J. Bureus afskrifvit ett förloradt blad, det

5:te, i cod. *A* här ofvan. — **H.** En likaledes förlorad hdskr., efter hvilken Messenius tryckt kap. 1—4 o. 17—20 i sin edit., *a* här nedan. — **I.** Cod. Linc. 78 Benz. (59, 4:o Kyl.), fr. sl. 1500- ell. börj. 1600-t.; början fattas. — **K.** Cod. Holm. *D 8* (»Cod. Aurivill.», fr. börj. 1600-t.).

Edit.

a) J. Messenius, Två små gamble Sveriges och Göthes chrönikor, 1615, s. 1—81. Nya uppl. 1643 o. senare. (Kap. 1—4 o. 17—20 efter cod. *H*, kap. 22—43 efter cod. *E*, kap. 5—16 o. 21 efter en dansk öfvers. af Snorres Konungasagor.)

b) E. M. Fant, SRS. I I, 1818, s. 240—51. (Efter cod. *A* med ett stycke, ib. s. 250—51, ur *E*.)

c) G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (SFSS. Bil. 1881), 1868—81, s. 217—96. (Efter cod. *A* med var. ur *B*—*F*.)

Utdr. G. Storm, Sagnkredsene (se nedan) s. 227—28.

Krönikan, så godt som det enda försöket i svensk rikshistoria under medeltiden, ehuru nästan utan historiskt värde, är bygd på följande källor: Adam af Bremen, Jordanes, Rodericus Toletanus »De rebus Hispaniæ», den fornsv. Didrikskrönikan, Registrum Upsalense af 1344 (cod. Riksark. *A 17*), Catalogus regum Sueciæ ad 1333 (i cod. Holm. *B 17*), Historia Norvegiæ, VGL:s konungalängd (se N:o 318), Danaholmsmötet (se N:o 313), franciskanernas annaler och de s. k. »Annales Esromenses» (cod. AM. 841, 4:o). Författad vid år 1452 eller något senare, dock före 1457, af en gråbroder (franciskan) i Riddarholmsklostret.

Jfr ***P. A. Munch***, Kilderne til Sveriges Historie i den förchristelige Tid, i Annaler f. nord. Oldkynd. og Hist. 1850, s. 315—29. Omtr. i Saml. Afhandl. 2, 1874, s. 495—505.

G. Storm, Sagnkredsene om Karl d. store og Didrik af Bern, 1874, s. 140—41.

G. v. d. Ropp, Zur deutsch-skandinav. Geschichte des XV. Jahrh:s, 1876, s. 160—66.

G. E. Klemming, ofvan anf. arb., s. 292—93.

H. Schück i Samlaren 6 (1885) s. 60—62.

——, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 125—27.

—— o. ***Warburg***, Illustr. sv. litt.-hist. 1, 1896, s. 157—58.

327. **Rågångsbeskrifning.**

Beskrifning öfver gränserna mellan Sverige och Norge. (Utgör þingmala B. fl. xv af HelsL.)

Hdskr. Se under Helsingelagen (N:o 392).

Edit.

a) C. J. Schlyter, HelsL. (SSGL. 6), 1844, s. 93.

b) O. S. Rydberg, Sverges trakt. 1, 1877, s. 250.

328. **Skara biskopslängd.**

Chronicon vetus episcoporum Scarensium. (Författad något före 1250; behandlar de 17 första biskoparne i Skara.)

Hdskr. Cod. Holm. *B 59^III^* (Äldre VGL.: Vidhemsprästens hand; fr. omkr. 1325).

Edit.

a) G. Stiernhielm (med oriktig rubrik: »Om christne biscupär i Swerike») i ed. af VGL., 1663, s. 95—96.

b) Collin-Schlyter, VGL. (SSGL. 1), 1827, s. 304—07.

c) C. Annerstedt, SRS. III II, 1876, s. 112—15.

Fransk öfvers. L. Beauchet, Loi de Vestrogothie, trad. et annotée, 1894, s. 436—39.

329. Sten Stures **tal inför Upsala kapitel.**

Sten Stures tal till ärkeb. Jacob Ulfsson i närvaro af capitulares och några riksens råd, 1495.

Hdskr. Cod. RA. *J 8*, fol. (»Sten Stures registratur»).

Edit.

a) E. M. Fant, De meritis Jacobi Ulphonis. Diss. acad. Ups. 1784. 4:o. [Append.] 6 opag. sidor. (S. 9—10 uppges stycket hemtadt ur »en gammal codex» i Ups. Univ.-bibl.)

b) Handl. rör. Skand:s hist. 18 (1833), s. 23—34. (Efter ofvanst. cod. *J 8*.)

330. **Sten Sture d. y:s släktförhållanden.**

Anteckningar om Sten Sture d. y:s släkt- och arfsförhållanden, förf. af Birgitta Andersdotter fr. Lödöse (nunna i Vadstena 1491, d. 1532), skrifna omkr. 1529 på begäran af Sten Stures enka Christina Nilsdotter (Gyllenstjerna).

Hdskr. Endast yngre afskrifter kända. **A.** Cod. Wik (afskr. i Stureska kopieboken), trol. från sen. hälft. af 1500-t. — **B.** En med den förra samtidig afskrift i Riksarkivet.

Edit. Hist. handl. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. 1 (1861) s. 1—15.

331. **Stockholms blodbad 1520.**

Berättelse om Stockholmska blodbadet under k. Kristiern 1520. (Uppsatt af Jöran domprost, Peder Galle, scholasticus, och Eric Geting, cantor i Upsala, nedskrifven före midsommar 1523.)

Hdskr. Cod. Ups. (N:o 20 bland »Chronica Suecana», som innehålla Ol. Petri Chronicon, där detta tillägg upptager bl. 240—41).

Edit.

a) Handl. rör. Skand:s hist. 2 (1816) s. 1—12.

b) C. Annerstedt, SRS. III I, 1871, s. 68—70.

332. **Tyskars öfverväld på svenskar år 1389.** (Käplingemorden.)

Omständelig berättelse huru the Svenske af Tyskarna blefvo i Stockholm forrådhne oc brände, åhr 1389. På samma tijd scrifven.

Hdskr. **A.** Cod. Ups. *C 2* (fr. sl. 1300-t.). — **B.** Cod. Ups. *C 62* (fr. börj. 1500-t.; inneh. blott den första sjättedelen, 3 sidor, föga skiljaktig från cod. *A*).

Edit.

a) E. Benzelius (med ofvanstående »gjorda» titel) i Monumenta historica vetera ecclesiæ Sveo-Goth., 1709—10, s. 62—68. (Efter cod. *A*, ehuru det ej angifvits af utg.)

b) E. M. Fant, SRS. I II, 1818, s. 212—15. (Efter cod. *A*.)

333. **Vestergötlands allmänningar.**

Væstgötha almænnigs scoghær.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 59^III^* (fr. omkr. 1325). — **B.** Cod. Holm. *B 10* (fr. sen. h. 1300-t.). — **C.** Cod. Ups. Lag N:o 20 (yngre hand fr. 1440-t.). — **D.** Cod. Holm.

D 4 (fr. 1430—50). — **E.** Cod. Linc. 4:o, perg. (fr. sen. h. 1400-t.). — **F.** Cod. Holm. *B 35* (fr. sl. 1400-t.).

Edit.

a) G. Stiernhielm, Wästgötha laghbook, 1663, s. 98. (Efter cod. *A*.)

b) Collin-Schlyter, VGL. (SSGL. 1), 1827, s. 290—92. (Afd. IV: 11; efter cod. *A* med var. ur de öfriga.)

334. **Vestergötlands gränser.**

Förteckning öfver Vestergötlands gränsorter.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 59*[III] (fr. omkr. 1325). — **B.** Cod. Holm. *B 10* (fr. sen. h. 1300-t.). — **C.** Cod. Holm. *B 6* (fr. sen. h. 1300-t.). — **D.** Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50). Codd. *B—D* ha detta stycke sammanfogadt med Danaholmsmötet (se N:o 313).

Edit.

a) Collin-Schlyter, VGL. (SSGL. 1), 1827, s. 287—90. (Afd. IV: 10; efter cod. *A* med var. ur de öfriga.)

b) O. S. Rydberg, Sverges trakt. 1, 1877, s. 47—48. (Efter *A* med var. ur de öfriga.)

335. **Vestergötlands kyrkor.**

Væstgöta kyrkior.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 59*[I] (fr. 1280-t.). — **B.** Cod. Holm. *B 58* (fr. omkr. 1350). — **C.** Cod. Holm. *B 10* (fr. sen. h. 1300-t.). — **D.** Cod. Holm. *B 6* (fr. sen. h. 1300-t.). — **E.** Cod. Ups. Lag N:o 48 (fr. sl. 1400-t.), ngt olik de öfriga.

Edit.

a) Collin-Schlyter, VGL. (SSGL. 1), 1827, s. 74. (Efter cod. *A* med var. ur *B—D*.)

b) Schwartz-Noreen, Äldre Västgötalagen, 1876, s. 67. (Efter cod. *A*.)

c) H. Vendell, Äldre Västgötalagen, 1897, s. 71—72. (Efter cod. *A*.)

Nysv. öfvers. I. Otman, Äldre Västgötalagen, öfvers. o. förkl., 1883, s. 105—06.

Fransk öfvers. L. Beauchet, Loi de Vestrogothie, trad. et annotée, 1894, s. 267.

336. Vestgöta landskapsböters fördelning.

»Horo þinglot skal skiptæ.» (Om böters fördelning mellan Vestergötl:s härader.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 59*[I] (fr. 1280-t.). — **B.** Cod. Holm. *B 58* (fr. omkr. 1350). — **C.** Cod. Holm. *B 10* (fr. sen. h. 1300-t.). — **D.** Cod. Holm. *B 6* (fr. sen. h. 1300-t.).

Edit.

a) G. Stiernhielm, Wästgötha laghbook, 1663, s. 84—85. (Efter cod. *A*.)

b) Collin-Schlyter, VGL. (SSGL. 1), 1827, s. 69—70. (Efter cod. *A* med var. ur *B—D*.)

c) Schwartz-Noreen, Äldre VGL., 1876, s. 63—64. (Efter cod. *A*.)

d) H. Vendell, Äldre VGL., 1897, s. 67—68. (Efter cod. *A*.)

Nysv. öfvers. I. Otman, Äldre Västgötalagen, öfvers. o. förkl., 1883, s. 99—100.

Fransk öfvers. L. Beauchet, Loi de Vestrogothie, trad. et annotée, 1894, s. 262—63.

337. Vidhems sockenindelning.

Anteckningar om Vidhems sockens (i Vestergötl.) indelning i tredingar o. s. v.

Hdskr. Cod. Holm. *B 59*[III] (fr. omkr. 1325).

Edit. Collin-Schlyter, VGL. (SSGL. 1), 1827, s. 294—95. (Afd. IV: 13.)

g. Prosaromaner, sagor och berättelser.

α. Samlingar.

338. Prosadikter från Sveriges medeltid, utg. af G. E. Klemming. Sthlm 1887—89. 8:o. — (1), 363, (1) s. = SFSS. 28. (= H. 91, 96, 97.)

Inneh. 1. Barlaam o. Josaphat. — 2. Sju vise mästare. — 3. Karl Magnus. — 4. Joan prest af India land. — 5. Herr abboten.

Om använda handskrifter se de särsk. titlarne här nedan.

β. Enskilda stycken.

339. **Herr abboten.**

Aff abotum allum skemptan myklä.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *Verel.* (fr. 1457). — **B.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476).

Edit.

a) G. E. Klemming, Ant:s saml., 1868—73, s. 59—60. Ny uppl. 1880—82, s. 48—50. (Efter cod. *A.*)

b) G. E. Klemming, Prosadikter (SFSS. 28), 1887—89, s. 353—55. (Efter cod. *A* med var. efter *B.*)

c) A. Noreen, Altschwed. Lesebuch, 1892—94, s. 82—84. (Aftr. efter ed. *b.*)

Utdr. Svenska magazinet, utg. af C. C. Gjörwell, 1766, s. 86 not. (Efter cod. *B.*)

Nysv. öfvers. A. U. Bååth, Nordmannaskämt efter medeltida källor, 1895, s. 167—69.

Utgör det enda exemplet på svensk goliardlitteratur och är helt visst en bearbetning fr. latinsk förebild. (En vidlyftig sådan fins i »Magister Golyas de quodam abbate».)

340. **Alexander Magnus.**

Alexander den stores krönika (på prosa; jfr N:o 67).

Hdskr. **A.** Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), skr. i Vadstena omkr. 1430. Efter denna afskrifven i **B.** Cod. AM. 191, fol. (»Cod. Askabyensis»), fr. 1492.

Edit.

a) J. E. Rietz, Fabula Alexandri Magni Suecana ... Diss. acad. Lundæ 1847—50. 8:o. Med paginering 54—74. (Efter cod. *B.*) — (Utgifven tillsamman med den under E. S. Brings præs. publicerade diss. Fabula Caroli Magni Suecana, som upptager s. 1—53; se N:o 346, ed. *a.*)

b) Ingår i Själens tröst, utg. af G. E. Klemming (SFSS. 19), 1871—73, s. 510—33. (Efter cod. *A* med var. ur *B.*)

Jfr *K. Kinzel*, Zur Kentnis der Alexandersage im Mittelalter, i Zschr. für deutsche Philol. 15 (1883) s. 222—29.

341. **Amicus och Amelius.**

Aff Amelio oc Amico.

Hdskr. A. Cod. Holm. (f. d. *Engsö*), skr. i Vadstena omkr. 1430. — B. Cod. AM. 191, fol. (»Cod. Askabyensis»), fr. 1492 (afskr. efter *A*).

Edit. G. E. Klemming, Själens tröst (SFSS. 19), 1871—73, s. 450—70. (Efter cod. *A* med var. ur *B*.)

Jfr *E. Kölbing*, Zur Ueberlieferung der Sage von Amicus und Amelius, i Paul-Braunes Beiträge 4 (1877) s. 271—314.

——, Amis and Amiloun, Heilbr. 1884, s. XCVI—CXXI (i Altengl. Bibliothek Th. 2); lat. prosatexten å s. XCVII—CX.

342. **Barlaam och Josaphat.**

Sagan om Barlaam och Josaphat.

Hdskr. Två red., den ena vidlyftig (*a*), den andra ett (äldre) kort sammandrag (*b*). A. Cod. Holm. *A 49* (fr. 1442 ell. ngt förr), inneh. red. *a* i öfversättarens eget koncept med många ändringar o. tillägg samt renskrift af början. — B. Cod. Ups. *C 528* (»Cod. Bildst.»), fr. 1420—50 (red. *b*).

Edit.

a) G. Stephens, Fornsv. legend. (SFSS. 7) D. 1, 1847, s. 609—21. (Efter cod. *B*.)

b) G. E. Klemming, Prosadikter (SFSS. 28), 1887—89, s. 3—110.

Sagan handlar om huruledes eremiten Barlaam omvänder prins Josaphat. Många »exempel» lagda i B:s mun. Denne senare är synonym med Buddha, hvars år 76 e. Kr. i Indien förf. biografi ombildades till kristen legend af en Joh. Damascenus (ovisst hvilken: den äldre lefde på 700-talet, den yngre omkr. 1090) och öfversattes till latin (senast på 1100-t.) samt därifrån bl. a. till fornnorska 1250—57. Den sv. öfvers. (af okänd hand) gjordes trol. ngt före 1442 (*A 49* inneh. ss. nämdt konceptet). Dess början tyckes vara öfvers. fr. den norska sagan, det öfriga ett sammandrag af det lat. orig.

Jfr *H. Schück*, Öfversättaren af Barlaam och Josaphat, i Samlaren 6 (1885) s. 160—62.

——, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 193 f.

G. Storm, Om Tidsforholdet mellem Kongespeilet og Stjórn samt Barlaams og Josafats Saga, i Arkiv f. nord. filol. 3 (1885/86) s. 83—88.

E. Braunholtz, Die erste nichtchristliche Parabel des Barlaam und Josaphat, ihre Herkunft u. Verbreitung. Halle 1885. 8:o. — VIII, 110 s.

343. Didrikskrönikan.

Sagan om Didrik af Bern.

Hdskr. **A.** Cod. Skokl. N:o 115, 116, 4:o (fr. börj. 1500-t.; något defekt). — **B.** Cod. Holm. *K 45* (fr. börj. 1500-t., daniserande; defekt, börj. o. sen. hälften saknas).

Edit. G. O. Hyltén-Cavallius, Sagan om Didrik af Bern. Sth. 1850—54. 8:o. — (2), XLV, 487 s. (Efter cod. *A* med var. ur *B.*) = SFSS. 10. (= H. 14, 15, 22.)

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 102—03.

Didrikskrönikan utgör en något förkortad öfvers. af den fornnorska Didrikssagan, efter en (nu förlorad) hdskr., som 1449 hemförts från Norge af k. Karl Knutsson. Öfvers. gjord trol. 1454 (säkert 1449—57), hvarvid hänsyn möjligen äfven tagits till från Tyskland inkomna ballader öfver samma ämne.

Jfr [*G. W.*] *G*[*umæliu*]*s*, Om en gammal svensk handskrift [ɔ: cod. *A* här ofvan] af Wilkina saga, i Iduna 10 (1824) s. 243—81. Tillägg af [*Sv.*] *H*[*ylande*]*r*, ibid. s. 282—87, hvarest redogöres för cod. *B.*

G. Storm, Sagnkredsene om Karl den store og Didrik af Bern hos de nordiske Folk, 1874, s. 132—60. (Se **B** N:o 777.)

H. Treutler, Zur Thiðrekssaga, i Germania 20 (1875) s. 151—89.

G. Storm, Nye Studier over Thidreks saga. Kbhn 1878. 8:o. (Ur Aarböger f. nord. Oldk. og Hist. 1877.)

O. Klockhoff, Studier öfver Þiðreks saga af Bern. Ups. 1880. 8:o. 26 s. (UUÅ.)

F. Holthausen, Studien zur Thidreks saga. Inauguraldiss. Halle 1884. 8:o. 53 s.

H. Schück, När öfversattes Didrikskrönikan?, i Samlaren 6 (1885) s. 60—62.

——, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 109.

R. C. Boer, Ueber die handschriften und redactionen der Þiðreks saga, i Arkiv f. nord. filol. 7 (1890/91) s. 205—43.

Schück-Warburg, Ill. sv. litt.-hist. 1, 1896, s. 124.

344. Historia Trojana.

Historia Trojana. En medeltidsroman om trojanska kriget, från latinet öfvers. till svenska år 1529.

Hdskr. Cod. Holm. pp. 4:o (utan gammalt signum).

Edit. R. Geete (med ofvanst. tit.). Sthlm 1892. 8:o. — (1), VIII, 328 s. = SFSS. 29. (= H. 104.)

Jfr *H. Wieselgren*, Hystoria Troyana, i densammes »Reconditi labores. Otryckta böcker af sv. förf. från 15- och 16-hundratalen. N:o 8», i Samlaren 11 (1890) s. 27—31.

R. Geete, En svensk Trojasaga från 1529, i Arkiv f. nord. filol. 9 (1892/93) s. 31—49.

345. **Joan präst.**

Joan präst af India land.

Hdskr. **A.** Cod. Ups. *C 213* (= Theol. 57), fr. omkr. 1450. — **B.** Cod. Holm. *D 27* (fr. sen. h. 1500-t.). — Sagan har fordom ingått äfven i cod. Holm. *D 4*, fr. 1430—50 (upptagen i dess innehållsförteckning), men är numera där förlorad.

Edit. G. E. Klemming, Prosadikter (SFSS. 28), 1887—89, s. 345—50. (Efter cod. *A* med var. ur *B*.)

Utgör en fabulerad beskrifning på Indien och prest-kejsaren Joans välde, troligen öfvers. fr. latinet.

346. **Karl Magnus' krönika.**

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50; början fattas). — **B.** Cod. AM. 191, fol. (»cod. Askabyensis», fr. 1492; 3 blad saknas). — **C.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476; endast första raderna saknas). — **D.** Cod. Holm. *Verel.* (fr. 1457; något defekt i början). — Cod. *A*, *C*, *D* representera en red., cod. *B* en annan.

Edit.

a) J. E. Rietz, Fabula Caroli Magni Suecana . . . nunc primum edita. Diss. acad. (præs. E. S. Bring). Lund 1847. 8:o. — 53 s. (Efter cod. *B* med var. efter *C* och *D*.)

b) G. E. Klemming, Prosadikter (SFSS. 28), 1887—89, s. 249—342. (Cod. *A* o. *B* fullständigt aftryckta, särskilda stycken och var. ur *C* o. *D*.)

Utdr. G. Storm, Sagnkredsene om Karl d. store og Didrik af Bern, 1874, s. 228—45 (episoden om Jerusalemsfärden, efter cod. *A* med utfyllning af lakuner efter *D*, särskildt början, samt *B* och *C*).

Krönikan utgör en i början af 1400-t. (eller slutet af 1300-t., enl. *Klemming*) verkställd förkortad öfvers. af den norska prosabearbetningen (fr. 1240—50; äfven en yngre norsk bearb., fr. 1300-t., fins) efter normandiska dikter om Karl d. store. Den sv. redaktionen har numera blott 2 kapitel (norska textens kap. 7 o. 8), näml. Jerusalemsfärden och Roncevalsslaget, men har möjligen en gång varit fullständig, liksom den danska texten, hvilken troligen öfversatts från svenska.

Jfr *G. Storm*, anf. arb., s. 132 ff., särsk. s. 160—66.

347. **Namnlös och Valentin.**

Nampnlos och Falantin.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *Verel.* (fr. 1457). — **B.** Cod. Holm. *D 3* (fr. 1476). — **C.** Cod. Holm. *K 45* (fr. börj. 1500-t., danis.; defekt i sl.).

Edit. G. E. Klemming, Namnlös och Valentin. En medeltidsroman. Sth. 1846. 8:o. — XXII, 134 s. (Efter cod. *A* med var. efter *B* o. *C.*) = SFSS. 6. (= H. 7.)

Utdr. W. Seelmann, Valentin und Namenlos (se nedan), 1884, s. 105—08. (Efter Klemmings edit.)

Den sv. romanen är öfversatt på 1400-talet (senast vid dess midt enligt *Noreen;* enligt *Schück* vid »medeltidens slut») från den plattyska dikten »Valentin und Namelos», som ytterst härstammar från en nu förlorad fornfransk dikt, tillhörande den karolingiska sagokretsen. I den svenska texten äro smärre stycken af texten (tillsammans 84 verser) i bunden form (se N:o 71).

Jfr *A. Geffroy*, Notices et extraits des manuscrits ... (se **B** N:o 683), 1855, s. 52—67.

W. Seelmann, Valentin und Namenlos. Die niederdeutsche Dichtung (se **B** N:o 766), 1884.

H. Schück, Sv. lit.-hist.. 1885—90, s. 110.

—— o. *Warburg*, Illustr. sv. litt.-hist. 1, 1896, s. 124.

348. **Sju vise mästare.**

De septem sapientibus.

Hdskr. De 3 kända hdskr. representera 3 skilda redaktioner. **A.** Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50). — **B.** Cod. Holm. *A 49* (fr. midt. 1400-t.). — **C.** Cod. AM. 191, fol. (»cod. Askabyensis»), fr. 1492; endast fragm.

Edit. G. E. Klemming, Prosadikter (SFSS. 28), 1887—89, s. 113—246 (*A:* s. 113—72, *B:* s. 175—218, *C:* s. 221—45).

Utdr.

a) P. O. Bäckström, Sv. folkböcker 1, 1845, s. 123—24. (Efter cod. *A* o. *C*.)

b) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 69—72. (Enl. cod. *A*.)

Utgör egentl. en samling af sagor, framförda af de vise mästarne. Verket härstammar från orienten (Indien, Arabien) och har genom latinet införlifvats med de flesta europeiska språk. Enl. *Schück* har den sv. öfvers. gjorts fr. latinet, enl. andra (*Bäckström*) fr. franskan, enl. andra åter (*Klemming*) fr. en lågtysk bearbetning.

Jfr *P. O. Bäckström*, anf. arb. 1, s. 1 ff.

H. Schück, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 191 ff.

—— o. *Warburg*, Illustr. sv. litt.-hist. 1, 1896, s. 109.

348 a. **En Vadstenanunnas kärleksbref.**

Nunnan syster Ingrid Persdotters bref till herr Axel Nilsson. År 1498. [Dijkman: 1445.]

Hdskr. Ingen gammal hdskr. numera känd (Dijkman — se nedan — tycks dock hafva användt en sådan), endast senare afskrifter.

Edit. Tryckt flere gånger (se *P. Wieselgren*, Sveriges sköna litt. 2, 1834, s. 408—09), bl. a.

a) En uppl. in 8:o, Sth. 1708, 16 s., indrogs på anmälan af censor librorum G. Peringer-Lillieblad. (Ex. fins i K. Bibl.)

b) [B. Bergius], Småsaker til nöje och tidsfördrif 2 (1756) s. 70—77.

c) Collectanea in historiam Svecanam. Diss. acad. (præs. C. M. Brandelius), Gryphiæ 1789, 4:o, s. 5—8.

d) Nytta och nöje [tidskr.] 1793, s. 121—25. Sth. 8:o.

e) P. Wieselgren, De la Gardieska archivet 2, 1832, s. 112—20.

Utdr. P. Dijkman, Antiquitates ecclesiasticæ, 1703 (afslutad redan 1678), s. 57 o. 242.

Enl. *H. Schück* är brefvet en modern omskrifning af ett äkta Vadstenabref, som numera gått förloradt; enl. *C. Silfverstolpe* är det ett falsarium fr. 1600-talets slut ell. 1700-talets början.

Jfr [*C.*] *S*[*ilfverstolp*]*e*, Lyckadt skämt, i Samlaren 10 (1889) s. 106—10.

H. Schück i Hist. tidskr. 11 (1891) s. 317—18.

h. Lefnadsvishet och ordspråk.

349. **Barnaboken.**

»Årligom, welbördigom, ungom barnom till godh lärdom.» (En af Peder Månsson gjord öfvers. från *Erasmi Roterodami* »Institutio principis christiani».)

Hdskr. Ingen gammal känd, blott en yngre afskrift: cod. Ups. (gamla saml. N:o 252, 4:o), skr. omkr. 1600 ell. ngt förr enl. *Klemming;* omkr. 1570 enl. *Eichhorn.*

Edit. Outgifven så när som på några prof hos Eichhorn (nedan anf. st.) o. Schück (Samlaren 6, s. 69 ff.). Det poetiska förspråket, utg. af G. E. Klemming, Sv. medelt. dikter (se N:o 88, ed. *b*).

Skriften utgör en tämligen fri öfvers. i starkt sammandrag från ofvannämda källa med några själfständiga tillägg, särsk. i slutet och hela den versifierade inledn. Arbetet utfördes troligen under Peder Månssons (d. 1534) vistelse i Rom 1508—24.

Jfr *C. Eichhorn*, Politiska betraktelser från Sveriges medeltid, i förf:s Svenska studier, ny saml., Sth. 1872, s. 120—31.
H. Schück i Samlaren 6 (1885) s. 67—72.
——, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 136 ff.
—— o. *Warburg*, Illustr. sv. litt.-hist. 1, 1896, s. 159.

350. Bernhards **bref till herr Robert.**

S. Bernardi bref til erligher riddare härra Robert af at styra sit hws och sigh sielfuan.

Hdskr. Cod. Ups. *C 22* (fr. sen. hälft. 1400-t.).

Edit. H. Wieselgren, H. Bernhards skrifter (SFSS. 16), 1864—66, s. 288—93.

Anm. Såsom författare har uppgifvits en viss *Bernhardus Silvestris*, således ej den hel. Bernhard, hvilken dock för den svenske öfversättaren gällt såsom författare. Öfversättn. troligen gjord fr. latinet. Finnes äfven på italienska, holländska och franska.

351. **Domareregler** (från Vestergötland).

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 59^III^* (fr. omkr. 1325). — **B.** Cod. Ups. Lag N:o 20 (fr. förra h. 1400-t.). — **C.** Cod. Ups. Lag N:o 18 (yngre handen, fr. förra h. 1400-t.). —

D. Cod. Holm. *B 47* (fr. omkr. 1450). — **E.** Cod. Holm. (f. d. Arboga Rådh.-arkivs; fr. omkr. 1450). — **F.** Cod. Holm. *B 17* (yngre hand; fr. börj. 1500-t.). — **G.** Cod. Linc. pp. 4:o (fr. börj. 1500-t.). — **H.** Cod. Skokl., fol. (fr. midt. 1500-t.). — **I.** Cod. RA. 4:o (fr. förra h. 1500-t.). — **K.** Cod. Ups. Lag 38 (Nordins saml. N:o 968; fr. sl. 1500-t.).

Edit.

a) G. Stiernhielm, Wästgötha laghbook, 1663, s. 87—88. (Efter cod. *A*.)

b) Collin-Schlyter, VGL. (SSGL. 1), 1827, s. 292—94. (Efter cod. *A* med var. ur *B* jämte några få d:o ur *C*, *D* o. *F*.)

Fransk öfvers. L. Beauchet, Loi de Vestrogothie, trad. et annotée, 1894, s. 429—30.

352. **Konunga och höfdinga styrelse.**

Hdskr. Ingen fullständig sådan numera känd. Ett *fragment* fr. 1400-talets förra hälft (enl. *Klemming* skrifvet i Vadstena omkr. 1435), 2 bl. fol. perg., med sammanhängande text, funnet i Helsingfors 1867 (användt ss. omslag för räkenskaper, hvilka år 1810 utlemnats fr. Kammarkollegium i Sthlm), tillhör numera K. Bibl.

1) *Edit.* af hela skriften:

a) En nyttigh bok, om konnunga styrilse och höfdinga, fordom för några hundrade åhr, af en förståndigh Svensk man skrifvin, och nu nyliga framkommen, och ... strax ord från ord trykt blifvin och sedhan i medler tijd medh torftige register förbettrad och nu publicerat [af J. Th. Bureus]. [Sthlm] 1634. 4:o. — (12), 87, (40) s. (Efter en i Joh. Skyttes bibl. fordom befintlig hdskr., som numera är förlorad.)

b) Omtryckt efter föreg. Sthlm 1650. 12:o. — (1) s., 87 bl. (= 174 s.) + (38) s. Denna uppl. ingår äfven i Sveriges rijkes gamble laghböker, 1650. (Se N:o 384.)

c) Kununga ok höfdinga styrilse. Hoc est regum principumque institutio ab incerto auctore gentis Sueticæ ante sæcula nonnulla patrio sermone conscripta. Quam

... in sermonem Latinum vertit, notisque necessariis illustravit Joannes Schefferus. Holmiæ 1669. Fol. — (14), 234 s. (Utgör ett modifieradt aftryck efter Burei text, *a* här ofvan.)

d) Um styrilsi kununga ok höfþinga. Normaliserad uppl. utg. af R. Geete. Sthlm 1878. St. 8:o. — (1), VIII, (1), 126 s.

Rec. H. H[*ildebran*]*d* i Hist. bibl., utg. af C. Silfverstolpe, 5 (1878) s. XXXIX—XLII.

A. Noreen i Nord. tidskr. (Letterst.) 1 (1878) s. 679—83.

S. Elmgren i Finsk tidskr. 6 (1879) s. 155—58.

II) *Edit.* af fragmentet:

a) Ett fragment af Konunga styrelsen (utg. af G. E. Klemming), i Småstycken på forn svenska (SFSS. Bil. 1868), 1868—81, s. 1—16. (Med facsim.) — Äfven sep. i »några få exemplar» med tryckåret 1867. — 20, (1) s. + facsim.

b) Fragment af boken Om konunga styrilse och höfdinga (utg. af S. G. Elmgren), i Historiallinen arkisto 2 (1868) s. 78—88.

III) *Utdrag:*

a) H. Bjursten, Öfversigt af sv. spr:s o. litt:s hist. 2 (Läsebok), 1861, s. 29—31. (Efter Schefferi edit.) — 2:a uppl. 1863.

b) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 54—58. (Fragmentet, efter Klemmings edit.)

c) H. Hjärne, Medeltidens statsskick, 1895, s. 348—63. (Efter Geetes edit.)

d) E. Hildebrand, Läsebok i sv. litt. 1, 1897, s. 11—13.

e) A. Boldt, Vitterhet på prosa, 1899, s. 74—75. (Efter Geetes edit.)

Den märkliga svenska skriften, författad omkr. 1335—50, förmodligen af en andlig (hvars person, trots en mängd gissningar, ännu är alldeles okänd), är en fri bearb. efter *Aegidii Romani* »De regimine principum», förf. omkr. 1280, med användande äfven af andra källor, ss. Thomas ab Aquino, Augustinus m. fl. Rörande ålder, författare, källor och språk se (utom de nämda textedit. och recens.) följande:

1. *C. G. Nordin*, Monumenta Suiogothica vetustioris ævi falso meritoque suspecta. Ups. 1773. S. 1—28.
2. *P. Wieselgren*, Sveriges sköna litteratur 2, 1834, s. 385—91.
3. *J. G. Wahlström*, Liber qui inscribitur: Um styrilse kununga ok höfdingia sub examen revocatus. Ups. 1839.
4. *J. E. Rydquist*, Sv. språkets lagar 1, 1850, s. XXXI—XXXVII, 3, 1863, s. 298—303, o. 4, 1868, s. 223—24.
5. *H. Reuterdahl*, Sv. kyrkans historia 3, 1863, s. 437—54.
6. *K. J. Lyngby*, Dansk og svensk litteratur og sprog i anden halvdel af det 14de og i det 15de årh., i Tidskr. f. Phil. og Pædag. 5 (1864) s. 89—91.
7. *C. J. G. Landtmanson*, Undersökn. öfv. språket i skriften: Um styrilsi kununga ok höfdinga. Ups. 1865. (En knapphändigare afhandl. af samma förf. öfver samma ämne utgafs Ups. 1863.)
8. *K. F. Söderwall*, Om verbets rektion i fornsv., 1865, s. 7—9. (LUÅ.)
9. ——, Studier öfver Konungastyrelsen 1, 1880. (LUÅ.)
10. ——, Några anmärkningar om bearbetningar af skriften *De regimine principum* af Egidius de Columna [förebilden till KgStyr.], i Vitt. akad:s månadsblad årg. 9 (1880) s. 51—56.
11. *G. Stjernström*, Om Konungastyrelsen. Sth. 1880. 8:o. Särtr. ur Nord. tidskr. (Letterst.) 3 (1880) s. 449—58.
12. *K. F. Söderwall*, Smärre bidrag till textkritiken af sv. medeltidsskrifter, i Antiqv. tidskr. 6: 4 (1881) s. 1—5.
13. *H. Schück*, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 135 f.
14. —— o. *Warburg*, Illustr. sv. litt.-hist. 1, 1896, s. 159 f.

353. **Medeltidsordspråk.**

(En samling af 1,110 fornsv. ordspråk m. lat. paralleltext.)

Hdskr. Cod. Ups. (Palmsk. saml. N:o 405), trol. fr. förra h. af 1400-t.

Edit.

a) Gamla ordspråk på latin och svenska, efter en Upsala-hdskr. utg. och med glossarier försedde af H. Reuterdahl. Lund 1840. 8:o. — (2), XIX, 154, (1) s.

b) Östnordiska och latinska medeltidsordspråk. Peder Låles ordspråk och en motsvarande svensk samling utg. av Ax. Kock o. Carl af Petersens. 1—2. Kbhn 1889—94. 8:o. (= Samf. til udg. af gam. nord. litt. XX.) — 1: Texter med inledning. 1889—94.

VIII, 148, 283 s. — 2: Kommentar av Ax. Kock. 1891—92. (1), IV, (2), 445 s.

Rec. *W. Golther* i Literaturbl. f. germ. u. rom. Philol. 15 (1894) sp. 357—58.

K. W[einhold] i Zeitschr. d. Ver. f. Volksk. 5 (1895) s. 233.

H. B. i Finsk tidskr. 39 (1895) s. 303—05.

[*E. Mo*]*gk* i Lit. Centralbl. 1895, sp. 1799—1800.

M. Kristensen i Dania 3 (1895/96) s. 190—92.

—*k* i Zeitschr. f. vergl. Litt.-gesch. N. F. 8 (1895) s. 502.

P. K. Thorsen i Nord. tidsskr. f. filol. 3:e R. 4 (1895/96) s. 183—85.

L. P. i Revue crit. 33 (1899) s. 200. (Anmälaren anser lat. orig. vara en franco-gallisk ordspråkssamling, uppblandad såsom den är med franska solecismer.)

E. Wadstein i Anzeiger f. indogerm. Sprach- u. Altertumsk. 11 (1900) s. 116—18.

Utdr. A. Noreen i Altschwed. Leseb. 1892—94, s. 78—80.

Jfr *C. Eichhorn*, Sv. folket i sina ordspråk, i förf:s Sv. studier, ny saml., 1872, s. 191—99.

A. O. Freudenthal, Om två ordspråk [ɔ: Reuterd. N:o 157 o. 722], i Skrifter utg. af Sv. lit.-sällsk. i Finl.: Förhandl. o. uppsatser 1 (1885/86) s. 46—47.

Ax. Kock, Emendationer o. ordförklaringar t. »Gamla ordspråk» o. a. fornsv. skrifter, i Arkiv f. nord. filol. 2 (1884/85) s. 97—115.

S. Bugge, Bemærkninger t. Östnord. o. lat. medelt.-ordspråk, ibid. 10 (1893/94) s. 82—114. Med Efterskrift af *A. Kock*, ibid. s. 114—16.

E. Wadstein, Medeltidsordspråk tolkade eller belysta, Sth. 1896. 8:o. 72 s. (= Sv. landsm. Bd 11: 6.)

i. Medicin med besvärjelser och prognostica.

α. Samlingar.

354. Läke- och örteböcker från Sveriges medeltid, utg. af G. E. Klemming. Sth. 1883—86. 8:o. — (1), 504 s. = SFSS. 26. (= H. 82, 84, 90.)

Inneh. (1.) Läkeböcker N:o 1—10 (se N:o 363), utgörande s. 3—449. (2.) Strödda läkedomsråd, s. 450—53. (3.) Hästläkedom, s. 454—60. (4.) Himmelstecknens och månadernas inflytelse, s.

461—69, 474—84, 487—88. (5.) Månens och de tolf himmelstecknens inflytelser, s. 470—71. (6.) Nyårsdagen och veckodagarne (prognostica), s. 472—73, 484—86. (7.) Månadens dagar, s. 490—95.

Om använda handskrifter se de särsk. titlarne här nedan.

β. Enskilda skrifter.

355. **Besvärjelse.**

Besvärjelse mot gikt.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 4* (»Arvid Trolles lagbok»; detta st., halfdanskt, fr. sen. hälft. 1400-t.). — **B.** Cod. Ups. *C 213* (fr. omkr. 1450).

Edit. G. E. Klemming, Ant:s saml., ny uppl., 1880—82, s. 102. (Fins ej i uppl. 1868—73.)

356. **Besvärjelse.**

»Här skal man stille bloth mz.»

Hdskr. Cod. Holm. *B 4* (»Arvid Trolles lagbok»; detta st. fr. sen. hälft. 1400-t.).

Edit. G. E. Klemming, Läke- o. örteböcker (SFSS. 26), 1883—86, s. 452—53.

357. **Besvärjelse.**

Besvärjelse mot råttor, möss och ormar. (Fragment.)

Hdskr. Cod. Holm. (uttagen ur J. Burei »Sumle», *F a 12*), fr. omkr. 1500. Början saknas.

Edit.

a) Hyltén-Cavallius, Värend o. Virdarne D. 2, 1868, Tillägg s. XLV.

b) A. G. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 97—98.

358. **Besvärjelser.**

Besvärjelser mot råttor och möss (3 st.).

Hdskr. Cod. Holm. *B 4* (»Arvid Trolles lagbok»; detta st. fr. sen. hälft. 1400-t.).

Edit.

a) G. E. Klemming, Ant:s saml., ny uppl., 1880—82, s. 101. (Fins ej i uppl. 1868—73.)

b) A. G. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 98.

359. **Besvärjelser.**

Besvärjelser mot råttor och möss (3 st.).

Hdskr. Cod. Linc. 94 Benz. (fr. börj. 1500-t.). — En liknande uppteckning i en cod. af Landslagen, tillh. Christian Hammers saml., har ej varit tillgänglig för Klemming.

Edit.

a) G. E. Klemming, Ant:s saml., 1868—73, s. 107 f. Ny uppl. 1880—82, s. 100—01.

b) G. E. Klemming, Läke- o. örteböcker (SFSS. 26), 1883—86, s. 223—25.

c) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 98—99.

Rörande den anropade »Sancta Kakukylla» se följande skrifter:

F. Holthausen, Zu dem altschwed. ratten- und mäusezauber, i Arkiv f. nord. filol. 14 (1897/98) s. 93—94.

W. Drexler, Noch einmal Sancta Kakukakilla-Cutubilla, i Zeitschr. d. Vereins f. Volkskunde 8 (1898) s. 341—42.

360. HARPESTRENG, **Läkebok.**

Henrik Harpestrengs (d. 1244) Läkebok på svenska.

Hdskr. Cod. AM. 45, 4:o (fr. 1450 ell. senare).

Edit.

a) Nye danske Magazin 1, Kbh. 1794, s. 57—62 (efter afskr. af Langebek).

b) G. E. Klemming, Läke- o. örteböcker (SFSS. 26), 1883—86, s. 3—10. (= Läkeb. 1.)

Är ett utdrag ur Harpestrengs (kanik i Roeskilde) örteböcker, hvilka i sin ordning äro grundade på en lat. dikt (fr. 900-talet) af en pseudo-Macer (orätt tillskrifna lat. skalden Aemilius Macer.)

361. **Himmelstecknen och månaderna.**

Himmelstecknens och månadernas inflytelser.

Hdskr. 3 olika red. (*a*—*c*) i följ. 2 hdskr. **A.** Cod. Holm. *Rål.* N:o 11, 12:o (fr. sen. h. 1400-t.). — **B.** Cod. Holm. *K 45* (fr. börj. 1500-t., danis.; inneh. 2 olika red.).

Edit. G. E. Klemming, Läke- o. örteböcker (SFSS. 26), 1883—86, s. 461—69 (red. *a*), 474—84 (red. *b*), 487—88 (red. *c*).

362. **Hästläkedom.**

Hdskr. 2 red. kända: en (*a*) fr. slutet af 1300-t., en (*b*) fr. senare hälften af 1400-t. **A** (red. *a*). Cod. Ups. *C 54* (skrifven å sista bl. af denna f. ö. latinska codex fr. sen. h. 1300-t.). — **B** (red. *b*). Cod. Ups. *C 601* (fr. omkr. 1500).

Edit.

a) G. E. Klemming, Ant:s saml., 1868—73, s. 136—37. Ny uppl. 1880—82, s. 127—28. (Efter cod. *A*.)

b) G. E. Klemming, Läke- o. örteböcker (SFSS. 26), 1883—86, s. 454—55 (red. *a*, korrektare aftr. efter cod. *A*) och s. 455—60 (red *b* efter cod. *B*).

363. **Läkeböcker.**

(Tio st. olika läkeböcker: Klemmings *Läkeb. 1—10.*)

Hdskr. **A.** Cod. AM. 45, 4:o (fr. 1450 ell. senare). — **B.** Cod. Ups. *C 601* (fr. omkr. 1500). — **C.** Cod. Holm. (f. d. *Huss*), fr. börj. 1500-t. — **D.** Cod. Holm. *A 49* (fr. sen. h. 1400-t.). — **E.** Cod. Ups. *C 19* (fr. omkr. 1450). — **F.** Cod. AM. 792, 4:o (fr. sen. h. 1400-t.). — **G.** Cod. Linc. 94 Benz. (fr. börj. 1500-t.). — **H.** Cod. Linc. *Grensholm.* (fr. börj. 1500-t.). — **I.** Cod. Linc. 92 Benz. (= Jur. 8), fr. 1522. — **K.** Cod. Ups. *C 22* (fr. sen. h. 1400-t.).

Edit. G. E. Klemming, Läke- o. örteböcker (SFSS. 26), 1883—86, s. 3—449, näml.: Läkeb. 1: Harpestreng (efter cod. *A*), s. 3—10. — N:o 2 (eft. *B*), s. 11—49. — N:o 3 (eft. *C* med några var. efter *B*), s. 51—144. — N:o 4 (eft. *D*), s. 153—62. — N:o 5 (eft. *E*), s. 164—80. — N:o 6 (eft. *F*), s. 182—94. — N:o 7 (eft. *G*), s. 196—395. — N:o 8 (eft. *H*), s. 400—09. — N:o 9: Peder Månssons (eft. *I*), s. 411—44. — N:o 10 (eft. *K*), s. 446—49.

Af ofvanstående är N:o 4 förut utg. af:

P. J. Bergius, Tal om Stockholm för 200 år sen, 1758, s. 45—50.

364. **Läkedomsråd.**

Strödda läkedomar. (2 olika samlingar o. ett enstaka stycke.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 4* (»Arvid Trolles lagbok»), fr. omkr. 1450; inneh. 7 stycken. — **B.** Skrift å sista bl. af ett psalterium (obekant hvar), tryckt på 1480-talet i Lybeck (hos Ghotan). — **C.** Cod. Holm. *K 45* (fr. börj. 1500-t., danis.), inneh. blott 1 st.: mot »ffallendis soth».

Edit. G. E. Klemming, Läke- o. örteböcker (SFSS. 26), 1883—86, s. 450—53 (efter cod. *A*), s. 453 (efter cod. *B*), s. 486 (efter cod. *C*).

365. **Månadens dagar.**

Aff trätighi dagha ther äro j hwart manadha skipte. Månadens dagar och deras inflytelser. (Bondepraktiska rön.)

Hdskr. Cod. AM. 45, 4:o (fr. omkr. 1450 ell. sen. h. 1400-t.).

Edit. G. E. Klemming, Läke- o. örteböcker (SFSS. 26), 1883—86, s. 490—95.

366. **Månen och himmelstecknen.**

Månens ställning till de tolf himmelstecknen och däraf beroende inflytelser.

Hdskr. Cod. Holm. *B 4* (»Arvid Trolles lagbok»), detta st. fr. sen. h. 1400-t.

Edit. G. E. Klemming, Läke- o. örteböcker (SFSS. 26), 1883—86, s. 470—71.

367. **»Mäster Alexanders» läkebok.**

(En kompilation ur Harpestreng m. fl. = Klemmings »Läkeb. 3». Se N:o 363.)

368. **Nyårsdagen och veckodagarne.**

Nyårsdagens förhållande till veckodagarne och dettas betydelse för väderleken. (Väderleksprognostica.)

Hdskr. 2 olika red. **A.** Cod. Holm. *B 4* (»Arvid Trolles lagbok»), detta st. fr. sen. h. 1400-t. — **B.** Cod. Holm. *K 45* (fr. börj. 1500-t., daniser.).

Edit. G. E. Klemming, Läke- o. örteböcker (SFSS. 26), 1883—86, s. 472—73 (efter cod. *A*), 484—86 (efter *B*).

369. PEDER MÅNSSON, **Läkarebok.**

P. Månssons Läkarebok, öfvers. o. utdragen (utom förspråket på vers) ur Joh. de Rupe Scissa (Jean de Roquetaillade) skrifter. (Med rimmad inledning.) Skrifven 1522.

Hdskr. Cod. Linc. Benz. 92, 12:o (P. Månssons orig. af 1522).

Edit. G. E. Klemming, Läke- o. örteböcker (SFSS. 26), 1883—86, s. 411—44 (= Läkeb. 9). — Den rimmade inledn. särskildt utgifven (se N:o 88).

Utdr.

a) G. O. Hyltén-Cavallius, Peder Månssons Stridskonst o. Stridslag (SFSS. 3), 1845, Inledn. s. XXVI—XXXIX.

b) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 107—09.

Jean de Roquetaillades arbete »De consideratione quintæ essentiæ» är själf en bearb. af Raimundus Lullus, »De secretis naturæ seu de quinta essentia» (se *Klemming*, anf. st. s. 504).

370. ——, **Anteckningar i läkekonst.**

P. Månssons Strödda anteckningar i läkevetenskapen (i 15 kap.).

Hdskr. Cod. Linc. Benz. 92, 12:o (förf:s egenh. hdskr. fr. 1522).

Edit. Dessa stycken i sin helhet outgifna. (Jfr N:o 369.)

Utdr. G. O. Hyltén-Cavallius, Peder Månssons Stridskonst o. Stridslag (SFSS. 3), 1845, Inledn. s. LIII f.

371. **Väderleksspådom.**

Aff aaranna skipilsom. (Julmärken om väderleken.)

Hdskr. Cod. Holm. *D 4* (fr. 1430—50).

Edit. G. Stephens, Herr Ivan Lejonriddaren (SFSS. 5), 1849, Inledn. s. LXXX f.

k. Ekonomi och teknologi.

372. HANS BRASK, **Calendarium oeconomicum.**

H. Brasks Regler för hushållet m. m.

Hdskr. Cod. Linc. 43, fol. Kyl. (fr. 1513—27).

Edit. Calendarium oeconomicum afskrifvet ur en gammal hushållsbok efter biskop Brask, förvarad på Linköpings

bibliothek. Inneh. föreskrifter för biskopens gårdsfolk rör. matordning och andra hushållsmål. Tr. efter afskrift af Per Kylander; i Linköpings bibl:s handl. 1 (1793) s. 263—74.

373. HANS BRASK, **Matordning.**

Hdskr. Cod. Linc. 43, fol. Kyl. (fr. 1513—27).

Edit.

a) »Köks-Calender», i Götheborgska magasinet 3 (1761) s. 194—96 o. 321—25.

b) H. Hildebrand, Matordningen i biskop Hans Brasks hus. (Ur en pp.-hdskr., som af biskop A. O. Rhyzelius skänkts till Link:s stifts bibl.) I Vitt. hist. o. ant. akad:s månadsbl. 14 (1885) s. 1—21. (Själfva texten upptager s. 1—15.)

374. HANS BRASKS **officiales.**

Förteckning å bisk. Brasks tjänstemän, deras instruktioner och ämbetsed.

Hdskr. Cod. Linc. 43, fol. Kyl. (fr. 1513—27).

Edit. S. Lagerbring, De episcopo principe, diss. acad. Lund 1758, s. 31—32 o. 35—37.

Utdr. H. Hildebrand, En svensk biskops hofhållning i början af 1500-talet, i Sv. fornm.-fören:s tidskr. H. 10 (1878) s. 28 (blott en sida aftryckt; resten, s. 29 f., i form af résumé).

I samma hdskr. finnas flere andra (outg.) stycken, som höra till biskop Brasks hofhållning och stiftsstyrelse, ss. Promemoria för biskopens fogde (jfr Link. bibl:s handl. 1, 1793, s. 86 f.), Förteckning öfver biskopens gods och inkomster (jfr ibid. s. 85 f.), Anteckningar om rågångar, fiskevatten o. d. (jfr ibid. s. 110 f.), Förteckningar å prebenden, patronatskyrkor, socknar o. kloster i Link. stift (jfr ibid. s. 98 ff.) m. m.

375. PEDER MÅNSSON, **Bergsbok.**

Peder Månssons Anteckningar i bergsvetenskap.

Hdskr. Orig. förloradt. Endast en afskrift, cod. Ups. (gamla saml. 252, 4:o), fr. sl. 1500-t.

Edit. Outgifven (utom det rimmade förspråket; se N:o 88).

Jfr *C. Eichhorn*, Politiska betraktelser fr. Sveriges medeltid, i förf:s Sv. studier, ny saml., 1872, s. 125 ff.

376. PEDER MÅNSSON, **Om klockor.**

Om klockors vidd och rymd eller proportion af deras vikt (i 33 punkter). Detta stycke skr. 1518.

Hdskr. Cod. Holm. 12:o (P. M:s egenhänd. anteckningsbok), skr. i Rom 1514—22.

Edit. Outgifven.

Jfr *G. E. Klemming*, Ant:s saml., 1868—73, s. 152—58. Ny uppl. 1880—82, s. 146—51. Här anföras två stycken ss. prof (i resp. upplagor s. 157 och 150).

377. ——, **Konstbok.**

Peder Månssons Konstbok, innehållande strödda samlingar i teknologi och farmakologi (222 kap.).

Hdskr. Cod. Linc. Benz. 92, 12:o (= Jur. 8), skr. 1522 af förf. själf.

Edit. Outgifven i sin helhet.

Utdr. G. O. Hyltén-Cavallius, Peder Månssons Stridskonst o. Stridslag (SFSS. 3), 1845, Inledn. s. XL—LII.

P. Månsson efterlemnade tre böcker af hithörande anteckningar, hvilka böcker han själf betecknade med sign. *A*, *B* och *C*; af dessa finnes numera blott en, *C* (= ofvanstående), kvar. Källorna, som begagnats, äro ej närmare kända.

378. ——, **Regler för landthushållning.**

Hdskr. Cod. Reval., 12:o (Ritter- u. Domschule), förf:s orig.-hdskr., dat. Rom 1516.

Edit. Outgifven.

Utdr. Endast ett rimmadt stycke: »Bondom» (till Sveriges bönder), utg. af L. Daae. (Se N:o 87.)

379. ——, **Om skinnberedning.**

Peder Månssons Anvisning i konsten att bereda och färga skinn. (»Gwlskins oc selffskins konsth.»)

Hdskr. Cod. Holm. 12:o (P. M:s egenhänd. anteckn.-bok), skr. i Rom 1514—22.

Edit. Outgifven.

Jfr *G. E. Klemming*, Ant:s saml., 1868—73, s. 152—58. Ny uppl. 1880—82, s. 146—51 (särsk. mom. 4).

1. Ordsamlingar och glossor.

380. **Latinskt-svenskt glossarium.**

Hdskr. Cod. Ups. *C 20* (trol. fr. sen. hälft. 1400-t.). Ett fragm. (1 blad) af ännu ett ex. af samma ordbok satt förr ss. försätsblad i cod. Ups. *C 10* (så hos *Schück*, nedan anf. arb. s. 141), men är numera sammanfogadt med *C 20.*

Edit. Outgifvet.

Utdr. H. Schück, Bibliogr. o. litteraturhist. anteckningar, 1896, s. 138—41 (efter *C 20*) o. 142 (fragmentet).

381. **Latinsk-svensk ordlista.**

Hdskr. Cod. Ups. *C 22* (fr. sen. h. 1400-t.).

Edit. J. H. Schröder, Glossarii Latino-Svethici specimen vetustum. Diss. acad. Ups. 1845. 4:o. — VIII, 8 s.

382. **Diverse glossor.**

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 59*^{III} (fr. omkr. 1325), inneh. å 2 blad 12 sv. glossor. — **B.** Cod. AM. 792, 4:o (fr. sen. h. 1400-t.), inneh. likaledes 12 sv. glossor.

Edit.

a) Collin-Schlyter, VGL. (SSGL. 1), 1827, s. XIII f. (Efter cod. *A.*)

b) M. Lorenzen, Småstykker, udg. af Samf. t. udg. af gam. nord. litt., Kbh. 1884, s. 66—73 (efter cod. *A*) o. 74—77 (efter *B*).

Outgifna glossor o. d. återfinnas i åtskilliga andra handskrifter, ss. codd. Ups. *C 213*, *218*, *223*, *237*, *308*, *321*, *365*, *392*. Jfr *H. Schück*, Bibliogr. o. litt.-hist. anteckningar, 1896, s. 138.

II. Lagar, rätter och stadgar.

1. Samlingar.

a. Fornsvenska texter.

383. Sveriges rijkes Landz- och Stadzlagh, ... sampt Vplandz, Östgötha, Helsinge laghen ... Sth. 1643. 4:o.

Alla med särskilda titlar o. egen paginering. (Lands- och Stadslagen äro de af Karl IX år 1608 stadfästade. Beträffande de tre landskapslagarne se de särsk. titlarne.)

384. Sveriges rijkes gamble laghböker, såsom: Vplandz-, Östgötha-, Helsinge-laghen sampt Konunga styrilse. Sth. 1650. 12:o.

De särskilda skrifterna, hvar och en med egen titel o. paginering, äro sammanförda under ofvanstående gemensamma titel. (Se vidare under de särsk. titlarne.)

385. Sverikes rikes lagh-böker, som äre Landz-lagh, Stadz-lagh, Vplandz lagh, Västgötha lagh, Östgötha lagh, Söderman. l., Västmanna och Helsinglagh ... Nu på nytt med nyttige concordantier och register förbättrat och vthgången. Sth. 1666. Fol. (Kallas gemenligen »Meurers upplaga» efter boktryckaren-utgifvaren.)

De särskilda lagarna (se här nedan under de särskilda titlarne), som hafva egna titelblad och egen paginering, äro tryckta under åren 1663—66 och här sammanförda med gemensamt (graveradt) titelblad och tillegnan.

386. Samling af Sveriges gamla lagar — Corpus juris Sveo-Gotorum antiqui — utg. af (1—2: H. S. Collin och) C. J. Schlyter. Vol. 1—13. Sth., Lund 1827—77. 4:o.

1. Vestgötalagen. Sth. 1827. (Se N:o 398, ed. *c*.)
2. Östgötalagen. Sth. 1830. (Se N:o 405, ed. *e*.)
3. Uplandslagen. Sth. 1834. (Se N:o 396, ed. *f*.)

4. Södermannalagen. Lund 1838. (Se N:o 394, ed. *b*.)
5. Vestmannalagen. Lund 1841. (Se N:o 389, ed. *b*, o. 404, ed. *b*.)
6. Helsingelagen (se N:o 392, ed. *e*), Kristnubalken af Smålandslagen (se N:o 393, ed. *b*) och Bjärköarätten (se N:o 413, ed. *b*). Lund 1844.
7. Gotlandslagen. Lund 1852. (Se N:o 390, ed. *c*.)
8. Visby stadslag och sjörätt. Lund 1853. [*Ej fornsv.*]
9. Skånelagen. Lund 1859. [*Ej fornsv.*]
10. K. Magnus Erikssons Landslag. Lund 1862. (Se N:o 406.)
11. K. Magnus Erikssons Stadslag. Lund 1865. (Se N:o 414, ed. *h*.)
12. K. Christoffers Landslag. Lund 1869. (Se N:o 408, ed. *i*.)
13. Ordbok. Lund 1877. (Se B N:o 638).

Rec. *F. Dyrlund* i Tidskr. for Philol. og Pædag. 6 (1865) s. 314—23.

b. Öfversättningar till latin.

387. Codex legum regni Sveciæ antiquarum, quales sunt Uplandicæ, Westgothicæ, Ostgothicæ, Sudermannicæ, Wesmannicæ, Helsingicæ, Dalicæ, a Ioh. Loccenio Latine versæ. (Mskrpt in 4:o i Kongl. Bibl.)

c. Öfversättningar till nysvenska.

388. Valda stycken ur Sveriges gamla lagar. Öfvers. och förklarade af Fredr. Widmark. Ups. 1864. 8:o. — VI, 26 s.

Inneh. utdrag ur: 1. Äldre Vestgötalagen, s. 1—12. — 2. Östgötalagen, s. 12—15. — 3. Uplandslagen, s. 15—24. — 4. Äldre Vestmannalagen [ɔ: Dalelagen], s. 25—26.

2. Landskapslagar.

389. **Dalelagen.**

Dalelagen, äfven kallad Äldre Vestmannalagen. (Jfr N:o 404.)

(Författad kort efter 1318 enl. Schlyter, efter 1327 enl. R. Tengberg o. K. H. Karlsson. Har alltifrån Stiernhööks tid ansetts ss. Dalarnes lag, men antogs af Schlyter vara lag för Dalarne *och* Vestmanland (»Äldre VmL.»). Den förra åsikten har åter upptagits i nyare tid, hvarom se nedan. Åtskilliga partier af VmL. äro hemtade från UplL. o. SdmL.)

Hdskr. Cod. Holm. *B 54*, äldre delen, fr. omkr. 1350 (enda kända codex).

Edit.

a) Dahle laghen, then i forna tijder hafver brukat varit öfver alla Dalarna och them som in om Dala råmärken bodde. Nylig igenfunnin vthi ett gammalt ms^{to} . . . (utg. af Joh. Hadorph). Sth. 1676. Fol. — (14), 36, (4) s.

b) C. J. Schlyter i SSGL. 5, Lund 1841, s. 3—66.

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 25—29.

» *i nysv. öfvers.* F. Widmark, Valda stycken ur Sveriges gamla lagar, 1864, s. 25—26.

Jfr *G. E. Sundström*, Lex Dalecarlica antiqua sub examen revocata. Diss. acad. (præs. J. E. Boëthius), 1827. (Se **B** N:o 1171.)

K. H. Karlsson, Äldre Vestmannalag eller Dalalag?, i Hist. tidskr. 9 (1889) s. 45—48.

H. Schück, Bidrag till frågan om Dalelagen, Ups. 1890. 8:o. — 11 s. (Jfr **B** N:o 1162.)

E. Brate, Äldre Vestmannalagens ljudlära, 1887. (Se **B** N:o 415.)

——, Dualis in dem altschwed. älteren Westmanna-gesetze, 1888. (Se **B** N:o 414.)

——, Dalalagens böjningslära, 1890. (Se **B** N:o 413.)

390. **Gotlandslagen.**

(GotlL. ell. Guta lagh är i sin nu kända form författad trol. i slutet af 1200-t. att döma af texten i den älsta bevarade hdskr. Dock torde en ännu äldre red. hafva funnits, som legat till grund för både den forntyska och danska öfvers. (se nedan). Inga balkar finnas här, endast korta kapitel i fortlöpande följd.

Jfr *Schlyter*, GotlL., sid. v ff., o. *Schück*, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 143.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 64* (fr. omkr. 1350). — **B.** Cod. AM. 54, 4:o (en 1587 af Dav. Bilefeld gjord afskrift efter en numera förlorad hdskr. fr. 1470; har 6 stycken [»additamenta» hos Schl.] utöfver föreg.). — **C.** Lemningar af en tredje (äfvenså förlorad) hdskr. finnas kvar i form af citat i margen af cod. *B* (jfr ed. *e* nedan). — Af cod. *B* finnes dessutom en afskr. i St. Kong. Bibl. Kbhn (Gam. kong. Saml. 3363, 4:o), och af denna senare likaledes en afskr. i samma bibl. (Kall'ske Saml. 650, 4:o).

Edit.

a) Gothlandz-laghen på gammal göthiska, med en historisk berättelse vid ändan, huruledes Gothland först är vpfunnit och besatt ... Med nu brukelig svensk vthtolkning och fullkomligit register (utg. af Joh. Hadorph). Sth. 1687. Fol. — (14), 53, (23) s. (Eft. cod. *A*.)

b) Guta-Lagh das ist: der Insel Gothland altes Rechtsbuch. In der Ursprache und einer wiederaufgefundenen altdeutschen Uebersetzung hrsg.; mit einer neudeutschen Uebers. nebst Anmerkungen versehen von Karl Schildener. Greifsw. 1818. 4:o. — XLVIII, (1), 274, (1) s. (Aftr. efter ed. *a*.)

Gutniska texten med parallel medelhögtysk (efter cod. Holm. *B 65*, fr. 1401) och nytysk öfvers. upptager s. 1—92.

c) Gotlandslagen [med Guta saga och addit. äfvensom gammal tysk o. dansk öfvers. med tillägg af 2 danska förordningar af 1492 o. 1537]. Utg. af C. J. Schlyter. Lund 1852. 4:o. — (2), XXXI, 382 s. + 2 taf. facs. = SSGL. 7.

Den forngutn. texten (cod. *A*) med parallel nysv. öfvers. upptager s. 3—104, Addit. (ur cod. *B*) s. 104—12, GotlL. på medelhögtyska (efter cod. Holm. *B 65*) s. 113—62 och på danska (efter cod. AM. 55, 4:o, fr. omkr. 1550) s. 169—218. Resten utgöres af glossarier. (Jfr N:o 316.)

d) C. Säve, Gutniska urkunder, 1859, s. 1—31 (efter cod. *A*, normaliserad text), s. 36—39 (tillägg o. var. efter cod. *B*) samt Anmärkningar, s. 59—67.

e) H. Pipping, Gotländska studier, 1901 (se **B** N:o 196), s. 1—69. (Efter cod. *B*, som underkastats en noggrann undersökning s. 71—85.)

Utdr.

α) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 36—37. (Enl. cod. *A*.)

β) H. Hjärne, Medelt:s statsskick, 1895, s. 322—24.

391. **Hednalagen.**

Den s. k. hednalagen (»Om kamp och envige»).

(Fragment af en fornsv. lag, möjligen hörande till en form af Ä. VGL. tidigare än Schlyters cod. *A*.)

Hdskr. Ingen fullst. sådan känd. Möjligen höra några i Norge funna gamla fragm. af VGL. (beskrifna af P. A. Munch, Saml. afhandl. 1, 1873, s. 278—79, och utg. af Klemming 1874 i Småstycken på forn sv., s. 99—102), förut använda ss. omslag för räkenskaper fr. 1600-talet, samman med »hednalagen» (*Läffler*). Yngre afskrifter äro begagnade i nedanstående tryck.

Edit.

a) [Jonas Bure], Vplandz laghen, 1607, bl. LXIIII verso.

b) E. M. Fant i SRS. I II, 1818, s. 237. (Efter 5 yngre hdskr.)

c) C. J. Schlyter i UplL., 1834, s. 275 not. 100. (Aftr. efter ed. *a*.)

d) Ol. Petri Svenska krönika, utg. af G. E. Klemming. Sth. 1860. 8:o. S. 50—51. (Efter en hdskr. tillh. Sv. Riksark.) Det kan här anmärkas att »hednalagen» finnes af Ol. Petri's hand inskrifven å bl. 42 v. af Engsöcodex af UplL. (utg. 1902 af O. v. Friesen; se N:o 396, ed. *g*), men detta stycke är ännu outgifvet.

e) E. Hildebrand, Läsebok i sv. litt. 1, 1897, s. 6.

Jfr *Fr. Läffler*, Om den fornsvenska hednalagen, 1880. (Se **B** N:o 1129.)

392. **Helsingelagen.**

(Författad 1320—47, med ansenliga lån ur UplL. Gälde äfven för Norrland och Finland. Numera blott en hdskr. i behåll.)

Hdskr. **A.** Cod. Ups. Lag N:o 49 (fr. omkr. 1350, bestämdt efter 1320), ngt defekt. — **B.** En numera för-

lorad codex (värdefullare än den föreg.), som legat till grund för edit. af 1609. — C. Anteckningar vid slutet af uppl. 1609 (efter okända hdskr.): »Åtskilnader på några ord ...»

Edit.

a) Hälsinge laghen, som öfver alle Nordlanden, thet är Sundhedhi, Mädelpada, Ångermanland och Norrebotn, fordom brukades ... [Utg. af Jonas Bure.] Sth. 1609. Fol. — (1), 27, (1) bl. (Efter cod. *B*.)

b) Hälsinge laghen ... Sth. 1643. 4:o. — 52 s. (Äfven i Sveriges rijkes Landz- och Stadzlagh ..., 1643.) (Aftr. efter ed. *a*.)

c) Hälsinge-laghen ... Sth. 1650. 12:o. — 84 s. (Äfven i Sveriges rijkes gamble laghböker, 1650.) (Aftr. efter ed. *b*.)

d) Hälsinge laghen ... Sth. 1665. Fol. (Äfven i Sverikes rikes lagh-böker, ed. I. Meurer, 1666.) (Nytt aftr. efter ed. *a*.)

e) C. J. Schlyter i SSGL. 6. Lund 1844. 4:o. — S. I—XVII o. 3—93. (Efter cod. *A* såsom hufvudcodex.)

Utdr. H. Hjärne, Medeltidens statsskick, 1895, s. 344—47.

Jfr *A. Liljenstrand*, Om Helsingelagens ålder och betydelse för lagskipningen i Finland under äldsta tider, 1866. (Se **B** N:o 1121.)

393. **Smålandslagen.**

Smålandslagens Kristnubalk.

(Lagen, författad omkr. 1300 ell. ngt senare, gälde blott för Tiohärads lagsaga. Den har lånat från UplL. o. ÖGL. Ingen fullständig hdskr. finnes numera i behåll (1340 fans dock en sådan, enl. hvad ett diplom ger vid handen), utan endast KkB.)

Hdskr. **A.** Cod. Skokl. 4:o perg. (fr. sen. h. 1300-t.). — **B.** Cod. AM. 51, 4:o (2:dra handen; fr. sen. h. ell. sl. 1300-t.), defekt i sl. — Af cod. *A* finnas två afskrifter, den ena i Palmsk. saml. i Ups. Univ.-bibl., den andra i Rålambs saml. i Kongl. Bibl. — En numera förlorad hdskr. (C) har användts af M. v. Celse för hans edition (se nedan).

Edit.

a) M. v. Celse, Fragmentum legis Smolandicæ, titulum de jure ecclesiastico continens ... (med lat. öfvers.),

i Acta literaria et scient. Sveciæ anni 1732. Ups. 1735. 4:o. S. 71—101. (Efter cod. *A* och *C.*)

b) C. J. Schlyter i SSGL. 6. Lund 1844. 4:o. S. XVIII—XXIX o. 97—110 (+ Gloss. s. 197—220). (Efter cod. *A* med var. m. m. ur *B.*)

Jfr *C. J. Schlyter*, Om det i Smålandslagens Kristnubalk fl. 1 införda, till en förlorad konungsbalk hörande stadgande, som angår eriksgatan, 1879. (Se **B** N:o 1153.)

E. Björkman, Smålandslagens ljudlära, 1896. (Se **B** N:o 411.)

394. **Södermannalagen.**

(Troligen författad omkr. 1295, samtidigt med och påverkad af UplL., stadfästad först 1327 af Magnus Eriksson, i hvars »Confirmatio» lagen säges vara tillkommen genom en revision af gamla stadgar, verkstäld af lagmannen Laufrinz Ulfsson m. fl. Af de fsv. hdskr:er, som finnas kvar, innehålla blott 2 (codd. *A* o. *B*) hela lagen, de öfriga nästan endast KkB. och företalet.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 53* (skr. ej långt efter 1327). — **B.** Cod. Havn. St. K. B. (Ny kong. Saml. N:o 2237), skr. ej långt efter 1335. — **C.** Cod. Holm. *B 5 b* (äldre delen; fr. sen. h. 1300-t.). — **D.** Cod. AM. 52, 4:o (äldre handen; fr. sen. h. 1300-t.). — **E.** Cod. Skokl. fol. perg. (fr. sl. 1300-t.). — **F.** Cod. Holm. (*Engestr.* saml.), skr. 1459. — **G.** Cod. Havn. St. K. B. (Thott N:o 2196, 4:o), fr. midt. 1400-t. — **H.** Cod. RA. 4:o perg. (fr. midt. 1400-talet.). — **I.** Cod. Skokl. fol. perg. (fr. midt. 1400-t.). — **K.** Cod. Ups. Lag N:o 25 (fr. sen. h. 1400-t.). — **L.** Cod. Holm. *B 17* (fr. sen. h. 1400-t.). — **M.** Cod. Havn. St. K. B. (Thott N:o 2204, 4:o), fr. sen. h. 1400-t. — **N.** Cod. Paris. Bibl. Nat. N:o 10,503 (fr. sl. 1400-t.). — **O.** Cod. Holm. *B 44* (fr. sl. 1400-t.). — **P.** Cod. Ups. Lag N:o 16 (fr. börj. 1500-t.). — **Q.** Cod. Holm. *B 42* (fr. börj. 1500-t.). — Dessutom 33 codices, i allt 49 st. — I senare tid har upptäckts ett hdskr.-fragm. om 2 bl. fr. förra hälften af 1300-t., tillh. Deutsches Seminar i Göttingen, okändt för Schlyter. (Se nedan.)

Edit.

a) Sudhermanna laghen ... vthaff ett gamalt ms^{to} som finz in Archivo Regni, medh flijt affskrifvin och medh

the andra laghbökerne jämfördt af Claudio Åkerman. Sth. 1666. Fol. — (2), 44 bl. (Efter cod. *A*.) — Äfven i Sverikes rikes lagh-böker, ed. I. Meurer, 1666.

b) C. J. Schlyter i SSGL. 4. Lund 1838. 4:o. — (2), LV, 338 s. + 2 taf. facsim. (Efter cod. *A* med var. ur de öfriga.) Additamenta (diverse stadganden, marg.-anteckningar o. d.) N:o 1—11 (efter cod. *B*), 12 (efter cod. *N*) ibid. s. 184—95.

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 15—18. (Enl. cod. *A*.)

Jfr *C. M. Kjellberg*, Södermannalagen och dess konungabalk, 1898. (Se **B** N:o 1098.)

C. J. Schlyter, Om en föregifven ännu i behåll varande äldre red. af Södermannalagen, 1881. (Se **B** N:o 1154.)

A. R. Larsson, Södermannalagens språk 1. Ljudlära. 1891. (Se **B** N:o 466.)

Rörande det nyfunna fragm. se följande uppsatser:

K. Maurer, Ein neues Bruchstück von Södermannalagen, i Sitzungsberichte d. philos.-philol. u. d. hist. Classe d. k. Bayer. Akad. d. Wiss. München Jahrg. 1894 s. 427—42. Münch. 1895. 8:o. (Den fornsv. texten aftryckt s. 433—37.)

F. H[agerup], Gammelt Haandskrift af Södermannalagen, i Tidsskr. for Retsvidensk. 7 (1894) s. 500.

A. R. Larsson, Om det nyfunna fragmentet af Södermannalagen, i Arkiv f. nord. filol. 13 (1896/97) s. 53—66.

N. Flygare, Än en gång det nyfunna fragmentet av Södermannalagen, i Arkiv f. nord. filol. 15 (1898/99) s. 390—400. (Hela lagtexten aftryckt s. 391—96.)

395. **Södermannalagen** (Dansk).

(Södermannalagens kyrkobalk i dansk öfversättning.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *C 66* (fr. sen. h. 1400-t.). — **B.** Cod. Havn. St. K. B. (Gam. kong. Saml. N:o 3137), fr. 1500-t. — **C.** Cod. AM. 23, 4:o (fr. 1500-t.). — **D.** Cod. Havn. St. K. B. (Gam. kong. Saml. N:o 3124), fr. förra h. 1500-t. — **E.** Cod. Havn. St. K. B. (Thott N:o 2125), fr. sen. h. 1500-t. Dessa motsvara Schlyters codd. 34—38.

Edit. G. J. Thorkelin i Samling af danske Kirke-Love. Kbhn 1781. 4:o. S. 31—43. (Efter cod. *D*.)

Att denna lag blifvit inryckt bland danska lagar beror på en felläsning af utg., som i st. f. »Jus eccles. *Swenorum*» läst »J. e. *Scanorum*». (Jfr *Schlyter* SdmL. Föret. s. XLVII f.)

396. **Uplandslagen.**

(Författad 1295, troligen af domprosten Andreas And, öfversedd af honom jämte lagm. Birger Persson till Finsta och 10 bisittare; utgör en reviderad redaktion af gamla stadgar, såsom Vigher Spa's »flockar». Stadfästad 1296. Endast 3 fsv. hdskr., codd. *A—C* (+ en förlorad, cod. *E*), innehålla hela lagen, de öfriga endast KkB. och ett stycke af KgB.)

Hdskr. **A.** Cod. Ups. Lag N:o 12 (trol. skr. år 1300). — **B.** Cod. Holm. (f. d. *Schildener*) älsta delen, fr. förra h. 1300-t.; defekt. — **C.** Cod. Holm. *B 52* (fr. omkr. 1350). — **D.** Cod. Ups. Lag N:o 49 (fr. omkr. 1350). — **E.** Den numera förlorade (trol. den älsta) cod., som legat till grund för edit. af 1607; möjligen en defekt afskr. af orig. af 1295. — **F.** Cod. Ups. Lag N:o 53 (fr. sl. 1500-t.). — **G.** Cod. Holm. *B 11* (fr. sen. h. 1300-t.). — **H.** Cod. Ups. Lag N:o 18 (skr. 1384). — **I.** Cod. Holm. *B 7* (fr. sl. 1300-t.). — **K.** Cod. Holm. (f. d. Sths Rådhusark.), fr. sen. h. 1300-t. — **L.** Cod. Holm. Lag N:o 21 (fr. börj. 1400-t.). — **M.** Cod. Havn. St. K. B. (Thott N:o 2198), fr. börj. 1400-t. — **N.** Cod. Holm. *B 57* (fr. sl. 1300-t.). — **O.** Cod. Ups. Lag N:o 9 (fr. midt. 1400-t.). — **P.** Cod. Holm. (f. d. Calmar.), fr. midt. 1400-t. — **Q.** Cod. d'Albedyhll. — **R.** Cod. Holm. *B 23* (fr. midt. 1400-t.). — **S.** Cod. Ups. Lag N:o 13 (fr. sen. h. 1400-t.). — **T.** Cod. Havn. St. K. B. (Ny kong. Saml. N:o 2234), fr. midt. 1400-t. — Utom dessa 19 finnas dessutom 104 yngre hdskr., delvis afskrifter. — En (efter Schlyters tid) 1867 upptäckt cod. (fr. midt. af 1300-t.) å *Engsö* slott har först nyligen beaktats och utgifvits (se nedan ed. *g*). Den öfverensstämmer i det hela med cod. *F* här ofvan, som helt visst är afskrifven efter Engsö-codex. (Se *v. Friesen*, nedan anf. arb. s. XII f.)

Edit.

a) Vplandz laghen, sum af Byrgher Magnusa son Svea och Giötha kununge, åhrom äfter Ch. b. 1295 för-

bätradhes. [Utg. af Jonas Bure.] Sth. 1607. Fol. — 64, (1) bl.

b) I Sveriges rijkes Landz- och Stadzlagh ... Sth. 1643. 4:o. — 120 s. (Aftr. efter edit. *a*.)

c) I Sveriges rijkes gamble laghböker ... Sth. 1650. 12:o. — 196 s. (Aftr. efter edit. *b*.)

d) C. Åkerman, i Sverikes rikes lagh-böker ..., ed. I. Meurer. Sth. 1666. Fol. (UplL. tr. 1665.) — (1), 54 bl. (Aftr. efter edit. *a*.)

e) Jus vetus Uplandicum, quod Birgerus Magni filius, Svionum Gothorumque rex, a:o 1295 recognovit, et e Svionico in Latinum transtulit Johannes Loccenius; verum vernaculi codicis castigatissima editione, notis, animadversionibus, et prolegomenis collationem quandam legum veterum Gothicarum et Græcarum, inprimisque Atticarum, continentibus, illustravit Carolus Lundius, ac edidit Olavus Rudbeckius. Ups. 1700. Fol. — (10), 22, (2), 184 s.

Innehåller (parallelt tryckta) den fsv. lagtexten (aftr. efter edit. *a*) och Loccenii lat. öfvers. (s. 1—130) samt därefter Lundii »Notæ» (s. 131—84).

f) C. J. Schlyter i SSGL. 3. Sth. 1834. 4:o. — (2), LXXXIII, 456 s. + 3 taf. facsim. (Efter cod. *A* med var. ur de öfriga.)

g) O. v. Friesen, Upplandslagen efter Ängsöhandskriften (SFSS. 35), 1902. — (2), XXI, 167 s. + 2 fotolit. pl. (Efter cod. *Engsö*, förut ej använd; se ofvan.)

Utdr.

α) H. Bjursten, Öfversigt af sv. spr:s o. litt:s hist. 2 (Läsebok), 1861, s. 29. (2:a uppl. 1863.)

β) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 9—11. (Enl. cod. *A*.) Inneh. Konfirmationen o. Förordet.

γ) H. Hjärne, Medelt:s statsskick, 1895, s. 328—40.

Utdr. i nysv. öfvers. F. Widmark, Valda stycken ur Sveriges gamla lagar, 1864, s. 15—24.

Jfr *Fr. Läffler*, Om 1607 års upplaga af Uplandslagen. Ups. 1880. 8:o. — (1), 32 s. (Särtr. ur UUÅ.)

397. **Uplandslagen** (Lat.).

(Uplandslagen i latinsk öfversättning.)

1. Hela lagen öfvers. i:

J. Loccenius, Jus vetus Uplandicum ... Ups. 1700. Fol. (Se N:o 396, ed. *e.*) Utgör öfvers. af sv. texten i ed. *a* ibid., som aftryckts jämsides.

2. UpplL:s KkB. finnes i följ. lat. öfvers:ar.

a) Ragvald Ingemundssons öfvers., som ingår i hans 1481 verkstälda öfvers. af MELL., utg. af J. Messenius 1614 (se N:o 407). För denna öfvers. hafva användts unga, mindre goda hdskr., hvartill komma flere misslyckade »emendationer» af Messenius.

b) J. Loccenius, Sveciæ regni leges civiles aut civitatum, Sth. 1672, fol. (se N:o 415), s. 145—68. Öfvers. af en text, som är olik alla andra bevarade och härrör från en numera förlorad hdskr., aftryckt i Sverikes rijkes Landzlagh, Sth. 1608, fol. (se N:o 408, ed. *a*), s. LXXX—LXXXIX.

398. **Vestgötalagen.**

(Består af fyra särskilda partier af olika ålder. I. Äldre VGL. (förf. sannolikt i börj. af 1200-talet af lagman Eskil med ledning af äldre stadgar). II. Yngre VGL. (en ny redaktion af föreg., gjord mellan 1281 och c. 1300). III. Lydekini excerpter o. anteckningar fr. omkr. 1300. IV. Anteckningar och rättelser af två okända förf. fr. omkr. 1325; se nedan cod. *D*. — Af Ä. VGL. finnes blott en (nästan) fullst. hdskr. och 3 fragm. (codd. *G*, *I* o. det norska fragm., hvarom nedan: sist bl. *Hdskr.*). Af Y. VGL. finnes ingen fullst. hdskr., men 12 st. större eller mindre fragment.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 59^I* (älsta handen, bl. 1—43, fr. 1281—90), 1:a bl. saknas; randglossor af yngre händer (se cod. *D*). — **B.** Cod. Holm. *B 58* (inneh. blott afd. II, dock ej alldeles fullst.), fr. omkr. 1350. — **C.** Cod. Holm. *B 59^II* (andra handen, bl. 59—66, inneh. III), fr. omkr. 1300; 1 bl. inuti bortskuret. — **D.** Cod. Holm. *B 59^III—IV* (inneh. IV, skr. omkr. 1325, dels — större delen — af en onämd präst fr. Vidhems s:n, dels — en mindre del — af en munk af Johannes' af Jerusalem orden). — **E.** Cod.

Holm. *B 59*^{v} (fragm., 1 bl., af en infogad f. d. själfständig handskr.), fr. omkr. 1350. — **F.** Cod. Ups. fragm., 2 bl. perg. (fr. omkr. 1350). — **G.** Cod. Holm. *B 6* (fr. sen. h. 1300-t.), inneh. bl. a. ett fragm. af Ä. VGL. — **H.** Cod. Holm. *B 10* (fr. sen. h. 1300-t.). — **I.** Tillägg i cod. Holm. *B 56* (VestmL.; fr. börj. ell. förra h. 1300-t.), inneh. Y. VGL. och ett fragm. af Ä. VGL. — **K.** Cod. Ups. Lag N:o 20 (fr. förra h. 1400-t.). — **L.** Cod. Holm. *B 35* (fr. sl. 1400-t.). — **M.** Cod. *Sack* (Bergshammar), fr. sen. h. 1400-t. — **N.** Cod. Linc. perg. 4:o (fr. sen. h. 1400-t.). — **O.** Cod. Ups. *C 36* (fr. midt. 1400-t.). — Några yngre codd. innehålla enskilda stycken af de i afd. IV ingående (se därom Collin-Schlyter VGL. Inl.). — Till de nu nämda codd. af VGL. (alla använda, helt och hållet eller i form af varianter) kommer ett i norska Rigsarkivet upptäckt, sedan 1862 K. Bibl. tillhörigt fragm. (2 bl. perg.) af Ä. VGL. fr. slutet af 1200-talet (*Klemming*), inneh. delar af Ærfþa, Rætlösæ o. Jorþar B. Det är en afskr. efter sv. orig., gjord af en norrman och alltså starkt norvegiserande. Jfr *P. A. Munch* i Langes Norsk tidskr. 1847, s. 31 f. (omtr. i Saml. Afh. 1, 1873, s. 278—79), samt *C. J. Schlyter* i (tidskr.) Frey 1847, s. 193 ff. Om nämda fragments offentliggörande i tryck se (nedan) edit. *e*.

Edit.

a) Wästgötha laghbook ... vthaff ett off-gammalt ms[to] som fins in Archivo Regni [ɔ: Riksarkivet], medh flijt vthskrifvin ... aff Georg Stiernhielm ... Första gången tryckt. Sth. 1663. Fol. — (4), 112 s. (Äfven i Sverikes rikes lagh-böker, ed. I. Meurer, 1666.) — (Efter cod. *A*, *C—E*, *K*, mycket otillfredsställande.)

b) Codex juris Vestrogothici, ex vetusto Bibl. Regiæ Holm. manuscripto transscriptus, quem Latine vertit notisque illustravit Ebbe Sam. Bring. P. 1*. Lund 1818 [—22]. 4:o. — 174 s. (oafsl.). Äfven utg. ss. disp. (P. 1—21) under Brings præsidium, Lund 1812—22. (Efter cod. *B* i en afskr., tagen af J. Holmbergson

efter Wennæsii afskr., under jämförande med hufvudcodex *B 58*; onöjaktig enl. *Schlyter*.)

c) H. S. Collin o. C. J. Schlyter, Vestgötalagen, i SSGL. 1, Sth. 1827. 4:o. — (16), LXXVII, 592 s. + 8 taf. facsim.

Inneh. I. Äldre codex af Vestgötalagen (efter cod. *A*), s. 3—74. — II. Yngre codex af VGL. (Föret. o. KyrkoB. efter cod. *G*, det öfr. efter cod. *B*), s. 77—253. — III. Lydekini excerpter o. anteckn:ar (efter cod. *C*, som dock här ej är fullst. utg.), s. 257—81. — IV. Anteckn:ar af 2 onämda förf., större delen af prästen från Vidhem (aftr. efter cod. *D* o. *E*), s 285—344. — V. Appendix: »Konungx vtskyller af ... væstergötlandh» (efter cod. Ups. Lag N:o 18), s. 345—47. — Varianter anförda efter de flesta af de ofvannämda handskrifterna.

d) En upplaga af Ä. VGL., afsedd till begagnande vid föreläsningar, utgafs (arkvis) af M. B. Richert, Ups. 1869—76?, 8:o. (Aftryck efter ed. *c*.)

e) G. E. Klemming, Ett fragment af äldre Vestgötalagen, i Småstycken på forn sv. (Bil. t. Sv. Fornskr.-sällsk:s årsmöte 1874), 1868—81, s. 99—102. (Efter det i Norge funna hdskr.-fragmentet, se här ofvan.)

f) Äldre Västgötalagen. Normaliserad text (utg. af E. Schwartz o. A. G. Noreen). Ups. 1876. 8:o. — (2), VIII, (4), 67 s.

Rec. —*r* i Hist. bibliotek, utg. af C. Silfverstolpe, 3 (1876) s. XXXVII ff.

I. Flodström i Nord. tidskr. for filol. Ny R. 4 (1879/80) s. 60—70.

g) G. E. Klemming, Yngre Vestgöta lagens äldsta fragment antecknade af Lydekin omkr. år 1300, i Småstycken på forn svenska (Bil. t. Sv. Fornskr.-sällsk:s årsmöte 1880), 1868—81, s. 179—216. (Fullst. text efter cod. *C*, som blott delvis utgifvits af Collin-Schlyter, VGL. s. 257—81; se ofvan ed. *c*.)

h) Væsgötæ laghbok. [Fotogr. facsimile af cod. Holm. *B 59*, älsta delen, utg. af A. Börtzell o. H. Wieselgren.] Sth. 1888—89. 4:o. — 58 bl. facsim. + (11) s. typtryck.

Tillägget innehåller följ. stycken: 1. Början af kyrkobalken (med nyare typer). 2. Hela nämda balk i nysv. öfvers. (efter Iv. Otman, reviderad af A. Noreen). 3. Vestgöta lagmanslängd (hdskr:s bl. 48).

Rec. *E. H[ildebran]d* i Hist. tidskr. 9 (1889): Öfvers. o. gr. s. 50—51.

i) Äldre Västgötalagen. Normaliserad text jämte noter och anmärkningar till de studerandes tjänst utg. af H. Vendell. H:fors 1897. 8:o. — (2), VII, 104 s.

Rec. *F. Detter* i Deutsche Litt.-zeitung 20 (1899) sp. 1917.

Utdrag.

1. H. Bjursten, Öfversigt af sv. spr:s o. litt:s hist. 2 (Läseb.), 1861, s. 28. (2:a uppl. 1863.)
2. A. Noreen, Væsgötæ laghbok, ed. Börtzell o. Wieselgren, 1888—89, Bih. s. (3)—(4), inneh. början af kyrkobalken (efter cod. *A*).
3. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 1—8 (efter cod. *A*), s. 12—15 (efter cod. *D*).
4. H. Hjärne, Medeltidens statsskick, 1895, s. 294—95 (Rætlöso-balk. 1—3).
5. E. Hildebrand, Läsebok i sv. litt. 1, 1897, s. 7—9. (Efter cod. *A*.)
6. A. Boldt, Vitterhet på prosa, 1899, s. 62—73. (Efter Vendells text o. Otmans öfvers.)

Jfr En arfsfråga i äldre Vestgötalagen, 1898. (Se **B** N:o 1033.)

R. Kjellén, Studier i äldre Vestgötalagen, 1898. (Se **B** N:o 1099.)

Fr. Läffler, Hedniska edsformulär i äldre Vestgötalagen, 1878. (Se **B** N:o 1130.)

——, Ännu några ord om de hedniska edsformulären i Norden, 1880. (Se **B** N:o 1131.)

O. Rabenius, De antiquis Westrogothiæ legiferis. Diss. acad. Ups. 1769. 4:o. (Se **B** N:o 233.)

G. Cederschiöld, Om några ställen i äldre Västgötalagen, 1898. (Se **B** N:o 523.)

K. H. Karlsson, Växlingen mellan *a* och *æ* i stamstafvelser uti Vestgötalagen I—V [enl. Schlyters edit.], 1883. (Se **B** N:o 423.)

O. Klockhoff, Relativsatsen i den äldre fornsvenskan med särskild hänsyn till de båda Vestgötalagarna, 1884. (Se **B** N:o 507.)

E. Lidblom, Lydekinushandskriften i Kongl. Bibl. (sign. K. B. g. s. B 59) 1, 1901. (Se **B** N:o 467.)

K. T. Melin, Öfversigt af substantivens böjning i äldre Västgötalagen, 1889. (Se **B** N:o 472.)
A. G. Noreen, Bidrag till äldre Västgötalagens täkstkritik 1—2, 1889, 1891. (Se **B** N:o 557.)
M. B. Richert, Om den rätta betydelsen af Vestgötalagens inlednings- och slutord, 1879. (Se **B** N:o 1144.)
A. P. Wadstein, Kasusläran i äldre Vestgötalagen, 1874. (Se **B** N:o 512.)
E. Wadstein, Västgötalagens *konong vrækæ*, 1899. (Se **B** N:o 575.)

399. **Vestgötalagen** (Nysv.).

(Äldre Vestgötalagen i nysvensk öfvers.)

Äldre Västgötalagen öfvers. och förklarad. Akad. afh. af Ivar Otman. H:fors (tr. Borgå) 1883. 8:o. — (1), IX, 147, (2) s.

Inneh. 1. Text, s. 3—106. 2. Bihang, s. 107—47: däribland »Rim och verslämningar i VGL. I», s. 121—40.

Rec. A. Noreen i Nord. revy 1883/84, sp. 17.
A. O. Freudenthal i Finsk tidskr. 15 (1883) s. 372—73.

Utdrag.

1. F. Widmark, Valda stycken ur Sveriges gamla lagar, 1864, s. 1—12.
   Inneh. 1. Af mandrapi. 2. Rætlöso-balken 5. 3. Fornæmis-balken 1—8.
2. Kyrkobalken, öfvers. af A. G. Noreen, i Væsgötæ laghbok, ed. Börtzell o. Wieselgren, 1888—89. (Se här ofvan N:o 398, ed. *h*.)
3. Spelmansbalken, i Nordmannaskämt, efter medeltida källor af A. U. Bååth. Sth. 1895. 8:o. S. 171.

400. —— (Lat.).

(Äldre Vestgötalagen i latinsk öfvers.)

Legum W. Gothicarum in Svionia liber, qvem e Gothico in Latinum convertit Joh. Loccenius, uberioribus notis ac animadversionibus illustravit C. Lundius, edidit autem Ol. Rudbeckius. Vpsalis s. a. [1690-talet; efter 1693, men före 1697]. Fol. — (22), 148 s.

401. —— (Lat.).

»Statuta generalia dicta Kirkiobalker.»

(En latinsk sammanställning af Äldre o. Yngre VGL:s KirkioB. med Brynolfs stadge (se N:o 455) och Lydekini anteckningar.)

Hdskr. Flere sådana fr. fornsv. tid (se Collin-Schlyter, VGL. s. x ff., xiv, xxx, Schlyter, MELL., 1862, s. L f.).
Edit. Collin-Schlyter, VGL., 1827, s. 317—44.

402. **Vestgötalagen** (Fransk).
(Vestgötalagen i fransk öfvers.)
La loi de Vestrogothie (codex antiquior). Traduite et annotée par Ludov. Beauchet. Paris 1889. 8:o. — (4), 142, (2) s. (Särtr. ur Nouvelle revue hist. de droit français et étranger 1886—87.) Ny utvidgad uppl. däraf:

403. Loi de Vestrogothie (Westgöta-lagen), traduite et annotée et précédée d'une étude sur les sources du droit suédois par Ludov. Beauchet. Paris 1894. 8:o. — xxii, 464 s. (Anordningen alldeles = Collin-Schlyters.)
Rec. I. S. Landtmanson i Tidsskr. for Retsvidensk. 8 (1895) s. 170—90. Kri:a. 8:o.

404. **Vestmannalagen.**
»Yngre Vestmannalagen» (till skilnad från »Äldre VmL.» eller Dalelagen, se N:o 389).
(Författad mellan 1320-talet, Dalelagens ungefärliga affattningstid, och 1347, då MELL. tillkom. Hvilar på UplL:s grund, med delvis ordagranna lån från denna. Endast 3 fullst. fsv. hdskr. äro kända.)
Hdskr. (A hör till Dalelagen; se N:o 389). — **B.** Cod. Holm. *B 57* (äldre handen, fr. förra h. 1300-t.). — **C.** Cod. Holm. *B 56* (fr. börj. ell. förra h. 1300-t.). — **D.** Cod. Holm. *B 55* (fr. sen. h. 1300-t.). — **E.** Cod. Ups. Lag N:o 10 (fr. sl. 1300-t.), inneh. blott KkB. — Efter tiden för Schlyters edit. af VmL. har dessutom tillkommit Cod. Holm. Lag N:o 43 (fr. sen. h. 1400-talet), som inneh. ett fragm. af denna lag (jämte MELL. m. m.; jfr *Schlyter* MELL., 1862, s. xxxix), outgifven.
Edit.
a) Wästmanna laghbook ... vthaff ett gamalt ms[to] som finz in Archivo Regni [Riksarkivet] medh flijt affskrifvin, och medh the andra lagharne jämfört af Claudio Åkerman. Sth. 1666. Fol. — (2), 51 bl. (Efter cod. *C* med var. ur *D:* »Åthskilnadher» i sl. af hans

edit.). — Äfven i Sverikes rikes lagh-böker, ed. I. Meurer, 1666.

b) C. J. Schlyter i SSGL. 5, Lund 1841, s. 69—239. (Efter cod. *B* med var. ur *C—E*.)

Jfr *K. K:son Siljestrand*, Ordböjningen i Västmannalagen 1—3, 1891—93. (Se **B** N:o 484.)

405. **Östgötalagen.**

(Redigerad omkr. 1290, trol. af en andlig. Gälde äfven för Öland. Blott en fullst. hdskr. fr. fsv. tid, dessutom flere fragment, af hvilka tre innehålla blott KkB.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 50* (fr. omkr. 1350), den enda fullst. fsv. hdskr. — **B.** Den numera förlorade hdskr. (trol. äldre än föreg.), som legat till grund för edit. 1607 (se *a* här nedan). — **C.** Cod. Ups., fragm. af 31 bl. o. 10 små remsor fr. sen. h. 1300-t. (förr använda af bokbindare). Senare hafva af samma hdskr. ytterligare två fragm. upptäckts, inlimmade i bokband i K. Bibl. Varianter ur dessa äro anförda af Schlyter i SkåneL. 1859, Addenda s. 651 f. — **D.** 4 blad i 8:o af en cod. (fr. omkr. 1350), inklistrade i pärmarne till cod. Holm. *B 24*. — **E.** Ett bl. (fr. omkr. 1350), fastklistradt i pärmen till cod. Ups. *C 30*. — **F.** Cod. Rosenblad perg. 4:o (fr. 1500-t.). — **G.** Varianter hemtade ur Tillägg till edit. 1607. (Jfr cod. *B*.) — **H.** Cod. Skokl. pg. fol. (fr. sen. h. 1300-t.). — **I.** Cod. Holm. *B 1* (fr. sl. 1400-t.). — **K.** Cod. Ups. Lag N:o 68 (fr. omkr. 1450). — (De tre sistnämda inneh. endast Kyrkobalken.) — **L.** Cod. Holm. *B 51* (1590 afskr. efter cod. *A*). — Dessutom hafva efter Collin-Schlyters tid framkommit följande 2 fragment, hvilka alltså ej kunnat af dem begagnas, näml.: **M.** Cod. Holm. perg. (10 bl. i 8:o, fr. midten af 1300-t., sammansydda och anv. ss. räkenskapsomslag; funna i Kammararkivet). — **N.** Cod. AM. 1056, 4:o, fragm. v. 2 bl., perg., fr. förra h. 1300-t., således äldre än någon förut känd hdskr. af ÖGL. (hafva varit anv. ss. omslag för räkenskaper i danska Rentekammerarkivet). Se edit. *g* och *f* här nedan.

Edit.

a) Östgötha laghen, thän af forna Svea ok Götha konungar ok regänter, ok särdeles kunung Knuth Eriks hin heligas son ok Birger Jarl, stadgadh ok förbätradh är vidh åhrom 1168 ok 1260 [var. 1251]. [Utg. af Jonas Bure.] Sth. 1607. Fol. — (1), 65, (2) bl. (Efter en numera förlorad hdskr., se cod. *B*.)

b) I Sveriges rijkes Landz- och Stadzlagh ... Sth. 1643. 4:o. — 142 s. (Aftr. efter edit. *a*.)

c) I Sveriges rijkes gamble laghböker ... Sth. 1650. 12:o. — 220 s. (Aftr. efter edit. *b*.)

d) Östgötha laghen ... Nu på nytt vthgången och medh nyttige concordantier förmeredt. Sth. 1665. Fol. — (1), 61 bl. (Aftr. efter edit. *a*.) — Äfven i Sverikes rikes lagh-böker ..., ed. I. Meurer. Sth. 1666. Fol.

e) H. S. Collin o. C. J. Schlyter i SSGL. 2. Sth. 1830. 4:o. — (2), XXXI, 403 s. + 4 taf. facsim. (Efter cod. *A*, med var. ur *B*—*K*.)

f) O. Nielsen, Levninger af nordiske Håndskrifter fra Middelaldren, i Tidskr. f. Philol. og Pædag. 6 (1865) s. 258—61. (Efter cod. *N*.) — Texten omtryckt af C. J. Schlyter i Kr. LL. (SSGL. 12), 1869, Inledn. s. CV—CVII.

g) G. E. Klemming, Fragment af Östgötalagen, i Småstycken på forn svenska (Bil. t. SFS:s årsmöte 1873), 1868—81, s. 81—98. (Efter cod. *M*.)

h) Östgötalagen. Aftryck efter 1830 års upplaga [Collin-Schlyters], ombesörjdt af L. Fr. Leffler. Ups. 1880. 8:o. — (1), 154 s. (Efter edit. *e*.)

Afsedd att användas vid utg:s föreläsningar. Collin-Schlyters ändringar godkännas ej alltid.

i) Östgötalagen [efter Collin-Schlyters text] med förklaringar utg. af A. O. Freudenthal. H:fors 1895. 8:o. — IV, 280 s. (= Skrifter utg. af Sv. litt.-sällsk. i Finland XXIX.)

Rec. *H. B.* i Finsk tidskr. 38 (1895) s. 321—24.

k) Östgöta laghbok. [Fotolitogr. reproduktion efter cod. *A*, utg. af A. Börtzell.] Sth. 1898. Fol. — 106 bl. facsim.-text + 1 s. (efterskrift).

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 19—21 (enl. cod. *N*) o. 29—32 (enl. cod. *A*).

Utdr. i nysv. öfvers. F. Widmark, Valda stycken ur Sveriges gamla lagar, 1864, s. 12—15. (Inneh. Vådamål och Såramål.)

Jfr *E. Estlander*, Östgötalagens stadganden om oäkta barns arfsrätt samt om arf efter oäkta barn, 1899. (Se **B** N:o 1065.)

F. A. Tamm, Anmärkningar till Östgötalagen (textkodex), 1892. (Se **B** N:o 570.)

---

3. Allmänna landslagar.

406. **Magnus Erikssons Landslag** (1347).

(Författad vid tiden 1340—47 af en af konungen tillsatt nämd af tre lagmän (Tiohärads, Vestergötlands och Värmlands) på grundval af landskapslagar och särskilda stadgar och särskildt med UplL. o. ÖGL. till närmaste förebild och källa. På grund af prästernas motstånd (vid möte i Örebro 1347) antogs ingen KkB., och ingen kunglig stadfästelse utfärdades. Dock antogs lagen efter hand i de särskilda landskapen, ofta med tillfogande af egen lags KkB. eller med lån af UplL:s. Ej sällan saknas i de äldre hdskr. hela KkB. Omkr. ett 100-tal fornsv. hdskr., hela ell. fragment, äro bevarade.)

Hdskr. **A.** Cod. AM. 51, 4:o (älsta handen, fr. omkr. 1350). — **B.** Cod. Holm. Lag N:o 21 (älsta handen, fr. sen h. 1300-t.). — **C.** Cod. Linc. perg. 4:o (älsta handen, fr. omkr. 1350). — **D.** Cod. Skokl. 4:o (fr. sen. h. 1300-t.). — **E.** Cod. Ups. Lag N:o 6 (fr. sen. h. 1300-t.), 1 bl. saknas. — **F.** Cod. Holm. *B 5 b* (fr. sen. h. 1300-t.), def. — **G.** Cod. Holm. *B 11* (fr. sen. h. 1300-t.), def. i sl. — **H.** Cod. Ups. Lag N:o 23 (fr. sen. h. 1300-t.), 2 bl. i börj. saknas. — **I.** Cod. Holm. *B 6* (fr. sen. h. 1300-t.). — **K.** Cod. Holm. *B 10* (fr. sen. h. 1300-t.). — **L.** Cod. AM. 53, 4:o (fr. sen. h. 1300-t.), def. —

M. Cod. Skokl. 4:o (fr. sen. h. 1300-t.). — **N.** Cod. Lund. (J. 4:o N:o 22), fr. sen. h. 1300-t.; 1 bl. saknas. — **O.** Cod. Skokl. 4:o (fr. sl. 1300-t.), 3 bl. saknas. — **P.** Cod. Havn. St. K. B. (Ny k. Saml. 2234), fr. sl. 1300-t. — **Q.** Cod. Ups. Lag N:o 69 (fr. sl. 1300-t.). — **R.** Cod. Holm. *B 7* (fr. sl. 1300-t.). — **S.** Cod. Havn. St. K. B. (Thott N:o 2198), fr. börj. 1400-t. — **T.** Cod. Ups. Lag N:o 50 (skr. 1411). — Dessutom ännu en mängd hdskr., delvis afskr., i allt 101 st. — Efter Schlyters tid hafva i Kbhn upptäckts 6 st. perg.-fragm., tillhörande 2 blad af en cod. i 4:o (närmast lik cod. *N*) af MELL. fr. 1300-talet (förut använda af bokbindare), nu (m. sign. 921, 4:o, VII) införlifvade med AM.-samlingen å Univ.-bibl. i Kbhn (jfr *Lorenzen* här nedan).

Edit. C. J. Schlyter, Magnus Erikssons Landslag, i SSGL. 10. Lund 1862. 4:o. — (6), CIII, 459 s. + 2 taf. facsim. (Efter cod. *A* med var. ur en mängd andra.)

Rec. *K. Olivecrona* i (Naumanns) Tidskr. för lagstiftning 1 (1864) s. 13—22.

Utdr.

α) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 32—36. (Enl. cod. *A*.)

β) H. Hjärne, Medelt:s statsskick, 1895, s. 394—423. (Enl. cod. *A*.)

γ) E. Hildebrand, Läseb. i sv. litt. 1, 1897, s. 10—11.

Jfr *M. Lorenzen*, Nyfundne fragmenter af en codex af Magnus Erikssons landslag, i Arkiv f. nord. filol. 5 (1888/89) s. 110. (Hvarken text eller varianter anföras.)

H. O. H. Hildebrand, När antogs k. Magnus Erikssons landslag?, 1874. (Se **B** N:o 1085.)

K. Maurer, Udsigt over de nordgerm. Retskilders Hist., 1878, s. 174—81.

C. J. Schlyter, Om den i några äldre handlingar förekommande benämningen »medleste lagen», 1846. (Se **B** N:o 1151.)

407. **Magnus Erikssons Landslag** (Lat.).

(MELL. — med UplL:s Kkb. — i latinsk öfvers. af Ragv. Ingemundsson. Från 1481 enl. Messenius.)

Hdskr. **A.** Cod. Linc. fol. (skr. 1506). — **B.** Cod. Ups. Lag N:o 46 (skr. 1595). — En Cod. Lund. (J. fol. N:o 16) är endast en afskr. efter Messenii edit.

Edit. Leges Svecorum Gothorumque per doctorem Ragvaldum Ingemundi, ecclesiæ archidiaconum Vbsalensis, anno 1481 latinitate primum donatæ; nunc autem zelo patriæ illustrandæ Iohannis Messenii ... luci publicæ cum legum indice locupletissimo consecrantur. Sthlmiæ 1614. 4:o. — (8), 341, (18) s.

408. **Kristofers Landslag** (1442).

(**Närmast en bearbetning af MELL., stadfästad 1442. KkB. saknas äfven här, men lånas ofta, vanligen fr. UplL., stundom fr. SdmL. Fornsv. handskrifter finnas i behåll till ett antal af 25.**)

Hdskr. **A.** Cod. Havn. St. K. B. (Gam. k. Saml. 1209), fr. omkr. 1450. — **B.** Cod. Holm. (f. d. *Cl. Livijn*), älsta handen, af år 1446. — **C.** Cod. Holm. *B 23* (fr. omkr. 1450). — **D.** Cod. Berol. Kgl. B. (Ms. Germ. 84, 4:o), fr. sen. h. 1400-t. — **E.** Cod. Holm. *B 34* (fr. sen. h. 1400-t.). — **F.** Cod. Havn. St. K. B. (Thott N:o 2204), fr. sen. h. 1400-t. — **G.** Cod. d:o d:o (Thott N:o 2200), fr. samma tid. — **H.** Cod. Ups. Lag N:o 13 (fr. sen. h. 1400-t.), def. i sl. — **I.** Cod. Holm. *B 35* (fr. omkr. 1470). — **K.** Cod. Holm. *B 22* (fr. sen. h. 1400-t.), def. — **L.** Cod. Ups. Lag N:o 5 (fr. sl. 1400-t.). — **M.** Cod. Holm. *B 40* (fr. sl. 1400-t.), def. i börj. — **N.** Cod. Ups. Lag N:o 52 (fr. år 1500). — **O.** Cod. Wolffenb. (Helmst. Samml. N:o 770), skr. 1507. — **P.** Cod. Holm. (f. d. Ovikens), fr. sl. 1400-t. — **Q.** Cod. Holm. *B 24* (fr. börj. 1500-t.). — **R.** Cod. Holm. *B 42* (fr. börj. 1500-t.), def. — **S.** Cod. Holm. *B 36* (fr. börj. 1500-t.). — Dessutom en mängd yngre hdskr., i allt 160 st.

Edit.

a) Sverikes rijkes Landzlagh, som af Rijksens rådh blef öfversedd och förbättrat: och af k. Christofer ... 1442 stadfäst: så och af menige Sverikes rijkes ständer samtykt ... [utg. af Jon. Bure?]. Sth. 1608. Fol. — (4), 99 bl. (Efter en numera förlorad hdskr., närmast lik cod. *A*.)

b) Sverikes Landz lagh, effter som han är aff Carll then nijonde ... öffuersedd, confirmerat, och åhr 1608 publicerat vorden. Nu ... på nyt vplagd ... Sth. 1621. Fol. — (4), 99, (1) bl.

c) Sverikes Landz lagh ... Sth. 1635. 4:o. — 200, (27) s.

d) Sverikes Landzlagh ... Sth. 1638. St. 4:o. — 174, (15) s.

e) Sveriges rijkes Landz- och Stadzlagh ... Sth. 1643. St. 4:o. — 174 s.

f) Sverikes Landzlagh ... Nu medh flere concordantier förbättrat och på nytt vthgången. Sth. 1665. Fol. — (5), 96, (37) s. Äfven i Sverikes rikes lagh-böker, ed. I. Meurer. Sth. 1666. Fol.

g) Sverikes Landz-lagh ... (Utg. af P. Abrahamsson.) Sth. 1702. Hög 12:o. — (16), 462 s.

h) Sverikes rijkes Lands-lag ... Nu å nyo andra gången ... uplagd. (Samme utg. som föreg. edit.) Sth. 1726. 4:o. — (11), 888, (3) s. — Därtill hör ett särskildt: Orde-register öfver de anmärckningar som vid Sveriges rikes Landz-lag af Petter Abrahamsson gjorde och åhr 1726 af trycket utgångne äro, uprättadt ... af Hindr. Drysell. Sth. 1728. 4:o. — (7), 370, (3) s. (Ed. *b*—*h* äro alla aftr. efter ed. *a*.)

i) C. J. Schlyter i SSGL. 12. Lund 1869. 4:o. — (2), CXVII, 486 s. + 2 taf. facsim. (Efter cod. *A* med var. ur de öfriga.)

Jfr *K. Maurer*, Udsigt over de nordgerm. Retskilders Hist., 1878, s. 181—86.

H. Hjärne, Om förhållandet emellan landslagens båda redaktioner. Några kritiska anmärkningar, 1884. (Se **B** N:o 1089.)

K. H. Karlsson, Förhållandet mellan landslagens båda redaktioner [riktad mot näst föreg.], 1884. (Se **B** N:o 1095.)

409. **Kristofers Landslag** (Lat.).

(Kr. LL. i latinsk öfvers.)

Sveciæ regni leges provinciales, prout quondam a ... Carolo IX. ... post recognitionem confirmatæ & anno 1608 pu-

blicatæ sunt. A Joh. Loccenio in Latinam linguam traductæ, & brevibus notis illustratæ. Holmiæ 1672. Fol. — (12), 202, (2) s. (Öfvers. efter ed. af 1608; se N:o 408, ed. *a*.)

—— [Ny uppl.] Londini Scanorum 1675. 8:o. — (15), 349 s.

410. **Kristofers Landslag** (Dansk).

(Kr. LL. i dansk öfvers.)

Hdskr. **A.** Cod. Lund. (J. fol. N:o 28), fr. midten af 1500-t. — **B.** Cod. Ups. Lag N:o 65 (skr. 1576). — **C.** Cod. Holm. *C 79* (skr. 1594).

Edit. Ej utgifven.

411. —— (Finsk).

(Kr. LL. i finsk öfvers. fr. 1602.)

Sveriges rikes Landslag, stadfästad af k. Christopher år 1442. Öfvers. på finska språket af Ljungo Thomæ. Utg. af W. G. Lagus. H:fors 1852. 4:o. — (2), 230 s. (Endast titeln svensk.)

412. —— (Tysk).

(Kr. LL. i tysk öfvers.)

Schwedisches Land-recht, wie dasselbe vor Zeiten von ... Carl dem Neundten ... übersehen, confirmiret, und anno 1608 publiciret, neulicher Zeit aber im Reiche wieder auffgeleget, und mit vielen ... Anmerckungen ... vermehret und erkläret ausgekommen, jetzo ... aus der Schwedischen in die Teutsche Sprache ... übersetzet, und mit kurtzen notis marginalibus illustriret. Frankf. u. Leipz. 1709. 4:o. — (16), 536 s. — Förekommer äfven tillsammans med MEStadsL. (i tysk öfvers.) med gemensamt (graveradt) titelblad. (Se N:o 417.)

---

4. Stadslagar.

413. Bjärköarätten.

(Författad omkr. 1300, närmast för Stockholm, men användes äfven i några andra städer, ss. Lödöse m. fl. Inneh. mest ordningsstadgar samt sjö- och handelsrätt. Blott en fullst. hdskr. bevarad.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 58* (fr. 1345—50), enda fullst. cod.; är lämpad för Lödöse. — **B.** Cod. Holm. *B 53* (fr. tiden närmast efter 1327), inneh. ett enda bl. (början) af lagen, som trol. varit använd af någon stad i Södermanland (resten af cod. utgöres af SdmL.).

Edit.

a) Biärköa rätten, thet är: then äldsta Stadz lag i Sveriges rjke, först brukat i Biörköö många hundrade åhr sedan. Men af Byrger Järl sedermera något tillökt åhr 1254 och Stockholms stad gifven. Nu först på gammalt pergament igenfunnen och vplagd. Hvar hoos föllia några the äldsta konunga stadgar som ... fordom vid domstolarne brukade varit. (Utg. af Joh. Hadorph.) Sth. 1687. Fol. — (12), 15, (9) s. (»Stadgarne» upptaga 72, (25) s. Se vidare N:o 447.)

b) C. J. Schlyter i SSGL. 6. Lund 1844. 4:o. S. XXX—XL, 113—34 o. (Gloss.) 221—50. (Efter cod. *A* med var. ur *B*.)

Jfr *K. Maurer*, Udsigt over de nordgerm. Retskilders Hist., 1878, s. 170—71.

H. Schück, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 145.

G. F. Zetterberg, Bjärköarättens ljud- och böjningslära, 1893. (Se **B** N:o 502.)

414. Magnus Erikssons Stadslag.

(Utarbetad 1350—57 på grundval dels af MELL., dels af äldre rättssedvänjor i städerna; erhöll aldrig kungl. stadfästelse, men uppgifves redan 1365 vara utgifven af K. Magnus. KkB. saknas äfven här, men lånas ofta från UplL., någon gång från SdmL. De flesta hdskr. skrifna efter 1471 ha en olika red. af KgB. fl. 2 o. 3, beroende på de detta år af rikets råd gjorda ändringar i afs. på magistratens sammansättning. Orig.-brefvet aftr. hos

Schlyter, StadsL. s. 401—02 (ss. Add. A). Af StadsL. finnas 45 hdskr. o. fragm. från medeltiden bevarade.)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. (f. d. Rådhusark. Sth.), fr. sen. h. 1300-t., efter 1357. — **B.** Cod. Holm. (f. d. Rådhusark. Söderköp.), skr. 1387. — **C.** Cod. Holm. Lag N:o 47 (fr. sl. 1300-t.), 1 bl. saknas. — **D.** Cod. Linc. perg. 4:o (fr. sen. h. 1300-t.). — **E.** Cod. Holm. *B 5 b* (äldre delen, fr. sen. h. 1300-t.). — **F.** Cod. AM. fragm. Addit. fol. N:o 17 (fr. sen. h. 1300-t.). — **G.** Cod. Ups. Lag N:o 50 (skr. 1411), def. — **H.** Cod. Havn. St. K. B. (Thott N:o 2197), fr. midt. 1400-t. — **I.** Cod. Karlstads Lärov.-bibl., perg. 4:o (fr. midt. 1400-t.). — **K.** Cod. Holm. Lag N:o 46 (fr. midt. 1400-t.). — **L.** Cod. Holm. (f. d. Rådhusark. Arboga), fr. midt. 1400-t. — **M.** Cod. Holm. *B 47* (fr. midt. 1400-t.). — **N.** Cod. Holm. *B 4* (fr. midt. 1400-t.). — **O.** Cod. Linc. N:o 17, perg. (skr. 1469). — **P.** Cod. Skokl. perg. 4:o (fr. sen. h. 1400-t.). — **Q.** Cod. Berol. Kgl. B. (Ms. Germ. N:o 84, 4:o), fr. sen. h. 1400-t. — **R.** Cod. Paris. (Bibl. Nat. 7830), fr. sen. h. 1400-t. — **S.** Cod. Ups. Lag N:o 27 (fr. sen. h. 1400-t.), def. — Dessutom en mängd yngre hdskr., i allt 110 st. (Se Schlyters edit. Inledn.)

Edit.

a) Sverikes rijkes Stadz lagh, effter ... Gustaf Adolffs ... befalning vthgången aff trycket. [Utg. af Jonas Bure.] Sth. 1617 (i sl. 1618). Fol. — (2), 95, (3) bl. (Efter cod. *A* med läsarter ur andra.)

b) Sverikes rijkes Stadz lagh ... aff trycket åhr 1618. Sampt itt nytt register här til bijfoghat. Sth. 1635. 4:o. — 184, (40) s.

c) —— [Ny uppl.] Sth. 1638. St. 4:o. — (3), 160, (51) s.

d) I Sveriges rijkes Landz- och Stadz lagh ... Sth. 1643. St. 4:o. — (3), 160, (29) s.

e) Sverikes rijkes Stadz lagh ... nu på nytt vplagdt, medh nyttige concordantier och register förbättrat ... Sth. 1665. Fol. — (2), 74 bl. (Äfven i Sverikes rikes lagh-böker, ed. I. Meurer. Sth. 1666. Fol.)

f) Sverikes Stadz-lagh ... (Utg. af P. Abrahamsson.) Sth. 1702. Hög 12:o. — (7), 392, (72) s.

g) Sverikes Stadzlagh ... Nu åter å nyo med anmärckningar vplagd. (Utg. af Isr. Arnell.) Sth. 1730. 4:o. — (5), 828, (80) s. (Alla uppl. *b*—*g* aftr. efter *a*.)

h) C. J. Schlyter, Magnus Erikssons Stadslag, i SSGL. 11. Lund 1865. 4:o. — (2), cv, 490 s. + 2 taf. facsim. (Efter cod. *A* med var. ur de öfriga.)

Rec. K. Olivecrona i (Naumanns) Tidskr. f. lagstiftning o. lagskipn. 3 (1866) s. 509—12.

Jfr *K. Maurer*, Udsigt over de nordgerm. Retskilders Hist., 1878, s. 180—81.

415. **Magnus Erikssons Stadslag** (Lat.).

(MEStL. i latinsk öfvers.)

Sveciæ regni leges civiles aut civitatum, secundum ... Gustavi Adolphi ... mandatum publicatæ & typis excusæ a. 1618. A Joh. Loccenio in Latinam linguam traductæ, & brevibus notis illustratæ. Accedunt regulæ juris Sveogothici, atque index. Holmiæ 1672. Fol. — (4), 168, 66, (2) s.

—— [Ny uppl. med samma titel.] Londini Scanorum 1675. 8:o. — (5), 437, (1) s.

416. —— (Finsk).

(MEStL. i finsk öfvers. fr. 1609.)

Sveriges rikes Stadslag öfvers. på finska språket af Ljungo Thomæ. Utg. af W. G. Lagus. H:fors 1852. 4:o. — (6), 173 s.

417. —— (Tysk).

(MEStL. i tysk öfvers.)

Des Reichs Schweden Stadt-Recht, welches auff ... Gustav Adolphs ... Befehl anno 1618 gedruckt; nun aber ... von neuen aufgeleget und mit ... Anmerckungen ... vermehret und erkläret worden, ... aus der Schwedischen in die Teutsche Sprache ... übersetzet ... Frankf. u. Leipz. 1709. 4:o. — (7), 308, [Reg. über die Schwed. Land- u. Stadt-Lagh:] (92) s. — Förekommer äfven sammanförd med *Kr. LL.* i tysk öfvers. med gemensamt (graveradt) titelblad: Das Schwedische Land- und Stadt-

Recht mit denen dazu gehörigen Notis und Allegaten. S. l. & a. [1709]. 4:o.

418. **Magnus Erikssons Stadslag** (Kommentar).

(Kommentar till MEStL.)

Vår äldsta lagkommentar utg. af C. G. E. Björling. 1. Lund 1896. 4:o. — (2), 32, XIV s.

Texten (s. 1—31) utgör en icke officiel, i flere codices (19 st.) af MEStL. intagen kommentar öfver denna lag, förbigången af Schlyter. Älsta hdskr. är fr. förra hälften af 1500-talet.

419. **Söderköpingsrätten.**

(Författad senare än Östgötalagen, som varit dess källa, således troligen omkr. år 1300.)

Hdskr. Ingen fornsv. sådan numera bevarad, men ännu på 1600-t. fans en cod., skrifven (att döma af språket) före 1350. Ur denna hafva på sin tid excerpter tagits dels af Joh. Bureus (i hans handskrifna ordböcker: cod. Holm. *F a 13*), dels af Laur. Bureus (i ett af honom 1650 skrifvet arbete »Lexicon antiquæ lingvæ Scanzianæ», hvaraf 2 band, omfattande bokstäfverna A—B, föreligga i hdskr.; tillh. resp. Ups. Univ.-bibl., sign. *R 594*, o. K. Bibl., sign. *F e 1*). Efter dessa citat har texten rekonstruerats af Klemming.

Edit.

a) G. E. Klemming, Upplysningar och anmärkningar om Söderköpings-rätten, i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 25 (1867) s. 261—86. (Efter ofvan nämda samlingar af citat.)

b) C. J. Schlyter i SSGL. 11 (MEStL.), 1865, Inl. s. LXIV—LXVII. (Texten i smndrag aftr. s. LXVI f. efter Klemmings excerpter, som redan då förelågo i tryck (korrekturafdrag?) och tillstälts Schlyter af utg.)

Jfr *J. E. Rydqvist*, Sv. spr:s lagar 4, 1868, s. 222—23.

V. Gödel, Fornnorsk-isländsk litt. i Sverige 1, 1897, s. 236—37. (Om L. Burei lexikon.)

---

5. Gårdsrätter.

420. Magnus Erikssons Gårdsrätt.

(Gälde för konungens och stormännens husfolk, senare äfven för deras krigsfolk. Går sannolikt tillbaka till en stadga eller privat uppteckning från sl. af 1200-talet, hvilken bekräftades af k. Magnus Eriksson, troligen 1319, och med vederbörliga förändringar äfven af hans efterträdare. Omkr. 25 fsv. hdskr. kända, de flesta dock otillräckligt undersökta, hvarför det ej kan afgöras huruvida de alla äro den af k. Magnus stadfästade eller falla under efterföljande. Af den nu omhandlade gårdsrätten finnas två något olika red. (*a* och *b*) hvilka (enl. *Maurer*) kunna föras tillbaka till en gemensam äldre urkälla.)

Hdskr. **A.** Ett fragm. å ½ sida, fr. omkr. 1400, nu i norska Rigsarchivet, inneh. många olikheter mot öfriga kända hdskr. — **B.** Cod. Ups. Lag N:o 20 (fr. förra h. 1400-t.). — **C.** Cod. Holm. *B 47* (fr. midt. 1400-t.). — **D.** Cod. Ups. Lag N:o 5 (fr. midt. 1400-t.). — **E.** Cod. Karlstads Lärov. bibl. perg. 4:o (fr. midt. 1400-t.). — **F.** Cod. Holm. *B 14* (fr. midt. 1400-t.). — **G.** Cod. Holm. (*Engestr.* saml.), fr. 1459. — **H.** Cod. Holm. *B 2* (fr. sen. h. 1400-t.). — **I.** Cod. Linc. perg. 4:o (fr. sen. h. 1400-t.). — **K.** Cod. Skokl. perg. 4:o (fr. sl. 1400-t.). Dessutom 16 hdskr. (kanske ej alla hithörande) fr. sen. h. 1400-t. eller börj. 1500-t.

Edit.

a) J. Hadorph i Gambla stadgar (efter BiärköaR.), 1687, s. 8—10. (Efter cod. *H* med några var. ur *K*.)

b) G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsmöte 1871), 1868—81, s. 53—57 (red. *a*, efter cod. *H* med var. efter *K*) o. 58—62 (red. *b*, efter cod. *I*).

c) K. Maurer, Zum alten schwedischen Hofrechte, i Germania 24 (1879) s. 64—65. (Efter cod. *A* enl. G. Storms läsning.)

Jfr *K. Maurer*, Das älteste Hofrecht des Nordens, 1877 (se B N:o 1136), särskildt s. 31 ff.

K. Maurer, Udsigt over de nordgerm. Retskilders Historie, 1878, s. 186—87.

421. **Drottning Margaretas Gårdsrätt.**

(= Eriks af Pommern d:o, endast något knappare.)

Hdskr. »Ex cod. membr.» (*Hadorph*), trol. = cod. Rål. N:o 14, 4:o (fr. sen. h. 1400-t.).; se N:o 422.

Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärköaR.), 1687, s. 32—34. Med tillägg ur Eriks af Pommern Gårdsrätt (båda f. ö. lika), s. 34.

På danska utg. af J. H. Schröder, Reginæ Margarethæ Jus aulicum Svecanum Danice. E cod. mss. Hallenbergiano Bibl. Reg. Acad. Upsal. Diss. acad. Ups. 1842. 4:o. — 8 s. Förut utg. af P. K. Ancher, Om gamle Gaardsrætter, Kbh. 1809 (i förf:s Samlede jurid. Skrifter D. 2: Afd. 1), samt i Danske Gaards-Retter og Stads-Retter, Kbh. 1827 (= Gamle danske Love D. 5).

422. **Eriks af Pommern Gårdsrätt.**

(Endast en yngre red. af Magnus Erikssons Gårdsrätt. Minst 17 hdskr. äro kända.)

Hdskr. **A.** Cod. Ups. Lag N:o 9 (fr. midt. 1400-t.). — **B.** Cod. Ups. Lag N:o 7 (fr. midt. 1400-t.). — **C.** Cod. Holm. (f. d. Arboga Rådhusarkiv), fr. midt. 1400-t. — **D.** Cod. Holm. *B 23* (fr. midt. 1400-t.). — **E.** Cod. Holm. *B 5 b* (yngre hand, fr. midt. 1400-t.). — **F.** Cod. Skokl. perg. 4:o (fr. sen. h. 1400-t.). — **G.** Cod. Havn. St. K. B. (Thott N:o 600), fr. sen. h. 1400-t.; inneh. § 1—22, afsedd att tillämpas af Vadstena klosters syssloman. — **H.** Cod. Holm. *Rål.* N:o 14, 4:o (fr. sen. h. 1400-t.), kallar sig »Dr. Margaretas Gårdsrätt» o. är troligen den af Hadorph utgifna (se föreg. N:r). — **I.** Cod. Skokl. pp. 4:o (fr. sl. 1400-t.), kallar sig »Karl Knutssons Gårdsrätt»; *outgifven*. Dessutom 6 hdskr. fr. sen. h. ell. slutet af 1400-t.

Edit.

a) J. E. Rietz, Jus aulicum regis Caroli VIII Canuti [oriktig titel i st. f. ofvanst.]. Diss. acad. [Lund 1850.] 8:o. S. 189—95. — Afsedd att ingå i SS. T. 4 (aldrig utg.; jfr här ofvan N:o 5), såsom synes af pagineringen 189—192, med hvilken sistn. sida

disp. slutar. Resten, s. 193—95, trycktes jämväl af utg., men är numera mycket sällsynt. (Tr. efter cod. *G.*)

b) G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsmöte 1871), 1868—81, s. 63—68. (Efter cod. *F* med var. efter *C* o. *D.*)

Jfr *K. Maurers* under N:o 420 anförda arbeten.

---

6. Gillestadgar och skråordningar.

a. Samlingar.

423. Skrå-ordningar, samlade af G. E. Klemming. Sth. 1856. 8:o. — (5), 335 s. + 4 kolor. taf. = SFSS. 13. (= H. 27.)

Inneh. 1. Bältare-svennernas före 1437. — 2. Skomakarnes före 1474, med tillägg 1477, 89, 99 o. 1502. — 3. Köttmånglarnes 1477. — 4. Smedernas 1479. — 5. Murarnes 1487. — 6. Skräddarnes 1501, med tillägg 1508, 17. — 7. Guldsmedernas 1501?, med stadgar, bref o. ordningar 1473—89. — 8. Dragarnes 1502?, 1503? — 9. Bagarnes 1506—10? — 10. Tunnbindarnes fr. börj. af 1500-t. — 11. Hamnskrå 1450 (i två red.). — Dessutom upptagas 5 andra skråordningar m. m. från nyare tid. (Om de använda hdskr. se de särskilda titlarne.)

b. Enskilda gillen.

424. **S. Eriks gille.**

Stadga för ett S:t Eriks gille nära Upsala.

Hdskr. Cod. Holm. *B 92 b* (fr. börj. 1500-t.), def.

Edit. G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsmöte 1875), 1868—81, s. 111—25.

Utdr. A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 99—102.

425. **S. Gertruds gille.**

Bröderne af S. Gertruds gille i Stockholm 1419—84.

Hdskr. Cod. Holm., hög, smal fol., perg. (orig.-cod.).

Edit. G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsmöte 1882), 1868—81, s. 297—318.

426. **S. Görans gille.**

Stadga för ett S:t Görans gille (fr. 1500-talets början).

Hdskr. Ingen gammal känd, endast en af P. Salan gjord (god) afskrift i Cod. Ups. (Cels. saml.), 4:o pp., fr. börj. 1500-t., något def. i början.

Edit.

a) Statuta confraternitatis a S. Georgio dictæ Svethice. E cod. mscr. Bibl. Reg. Acad. Upsal. ed. J. H. Schröder. Diss. acad. Ups. 1836. 4:o. — 8 s.

b) G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsmöte 1876), 1868—81, s. 127—34.

427. **S. Görans gille vid Kopparberget.**

Stadga för S:t Görans gille vid Kopparberget.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. Ant.-ark.), 4:o pg. o. pp., fr. sen. hälften af 1400-t., def.

Edit.

a) Statuta convivii a S. Georgio dicti ad Magnum Cuprimontem Dalekarliæ. Diss. acad. (præs. J. H. Schröder) resp. C. W. Böttiger. Ups. 1833. 4:o. — 10 s. (Efter en i Nordinska saml. Ups. befintlig, felaktig, afskr. af ofvanst. cod.)

b) Diplom. Dalek. 1, 1842, s. 57—60.

c) G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsmöte 1874), 1868—81, s. 103—10.

428. **S. Karins gille.**

Stadga för S. Karins gille i Björke s:n på Gotland 1443 (på forngutniska).

Hdskr. Ingen bevarad.

Edit.

a) Joh. Schoumacher, De Gothlandia. Diss. acad. (præs. J. Steuch). P. 1*. Ups. 1716. 4:o. — 16 s. (Den begagnade hdskr. numera förlorad.)

b) G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsmöte 1877), 1868—81, s. 149—51. (Aftr. efter edit. *a*.)

c) Haqv. Spegel, Rudera Gothlandica . . . anno 1683, ed. O. V. Wennersten. Visby 1901. 12:o. S. 184

—86. (Bil. t. Gotlands Alleh.) Den af Spegel begagnade hdskr. har tydligen varit densamma som den, hvilken tryckts af Schoumacher. Spegel har dock ett stycke, som saknas hos den andre.

429. **Jungfru Marie gille.**

Stadga för ett Jungfru Marie gille.

Hdskr. Ingen gammal bevarad, endast en afskrift i Cod. Holm. *F b 6* (Aschanei saml.).

Edit. G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsmöte 1877), 1868—81, s. 143—48.

c. Enskilda skrån.

430. **Bagarnes skrå.**

Bagarnes skrå från början af 1500-talet (c. 1506—10).

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. Rådhusark. Sth.), lit. 8:o perg., orig. fr. omkr. 1506—11.

Edit.

a) G. E. Klemming, Skråordningar (SFSS. 13), 1856, s. 211—15. (Aftr. efter en dålig afskrift fr. 1600-talet, befintlig i en saml. »Skråordningar fr. 1600-t.» i Vitt. H. o. A. akad. Orig. var då okändt.) Å nyo utg. af:

b) G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsmöte 1870), 1868—81, s. 33—38. (Efter den 1865 till K. Bibl. skänkta orig.-hdskr.)

431. **Bältaresvennernas skrå.**

Bältaresvennernas [ɔ: sadelmakarnes] skrå före 1437 (med något yngre tillägg).

Hdskr. Cod. Holm. *B 92 a* (orig. fr. börj. 1400-t., med tillägg af många händer fr. 1400- o. börj. 1500-t.).

Edit. G. E. Klemming, Skråordningar (SFSS. 13), 1856, s. 3—10.

432. **Dragarnes skrå.**

Dragarnes [ɔ: vindragarnes] skrå fr. 1502 eller 1503.

Hdskr. Cod. Holm. (f. d. Rådhusark. Sth.), lit. 8:o perg., orig.

Edit. G. E. Klemming, Skråordningar (SFSS. 13), 1856, s. 185—208. Med 2 facsim.-bilder i färger.

433. **Guldsmedernas skrå.**

Guldsmedernas skrå fr. 1501?

Hdskr. Cod. Holm. (orig., f. d. tillh. Guldsmedsämb. i Sth.), lit. 8:o perg.

Edit. G. E. Klemming, Skråordningar (SFSS. 13), 1856, s. 141—59. Med 2 facsim.-bilder i färger. (Om de af Klemming ibid. s. 160 ff. tryckta äldre stadgarne för guldsmeder af 1473, 74, 85 (2 st.) o. 89 se afd. 7 här nedan under resp. år.)

434. **Hamnskrå.**

Hamnskrå af 1450 (närmast en fiskeristadga).

Hdskr. Ingen gammal känd. I K. Bibl. finnas 2 st. (sinsemellan något varierande) afskr. (*a*, *b*) i Hadorphs saml. af författningar. (Orig. förmodligen förstördt i slottsbranden 1697.) Af var. *b* finnes ännu en afskr. i en cod. Lund. (DelaGard. saml. *C II 6*), fr. omkr. 1600, samt en förkortad text (37 till 40 punkter) i flere afskrifter, tryckt flere gånger in 4:o (u. o. o. å.) vid midt. o. slutet af 1600-talet (några var. anförda af Klemming). En tredje red. (*c*), där stadgan uppgifves vara författad år 1400(!), är bevarad i två handskrifter: 1) Cod. Holm. Lag N:o 51 (fr. sen. h. 1500-t.), och 2) en Cod. RA. (fr. sl. 1500-t.), bägge outgifna. Jfr Schlyter, MEStL., 1865, s. XXXIII o. XXXVI f.

Edit. G. E. Klemming, Skråordningar (SFSS. 13), 1856, s. 289—98 (var. *a*, i 45 punkter) o. 298—309 (var. *b*, i 75 punkter), bägge efter Hadorphs afskrifter.

435. **Köttmånglarnes skrå.**

Köttmånglarnes skrå af 1477.

Hdskr. Ingen gammal känd, endast 2 (moderniserade) afskrifter: **A.** Cod. RA. (Oxenstj. saml.), fr. början af 1600-t. — **B.** Cod. Ups. (Nordins saml. N:o 841, 4:o), yngre än *A*.

Edit. G. E. Klemming, Skråordningar (SFSS. 13), 1856, s. 47—53. (Efter bägge hdskr., med af utg. gjord arkaiserad stafning.)

436. **Murarnes skrå.**
Murarnes skrå af 1487.
Hdskr. Cod. Holm. (f. d. Murmästare-ämb:s i Sth.), lit. 8:o perg., orig.
Edit. G. E. Klemming, Skråordningar (SFSS. 13), 1856, s. 77—88. (Med 2 facsim.-bilder i färger.)

437. **Skomakarnes skrå.**
Skomakarnes skrå före 1474. Med flere tillägg t. o. m. 1502.
Hdskr. Cod. Vitt. H. o. Ant. akad. (f. d. van Suchtelen tillh.), lit. 4:o perg., fr. förra h. 1400-t. m. yngre tillägg.
Edit. G. E. Klemming, Skråordningar (SFSS. 13), 1856, s. 13—34.

438. —— (Nysv.).
Skomakara-skra: Skomakare-skråordning, af Stockholms stads magistrat gillad och stadfäst år 1474, jemte några sedan tillagda stadganden. [Utg. af J. G. Liljegren.] Sth. 1835. 12:o. — 86 s.

439. **Skräddarnes skrå.**
Skräddarnes skrå 1501, med tillägg fr. 1508 o. 1517.
Hdskr. Cod. Holm. (orig., f. d. tillh. Skräddare-ämb. i Sth.), lit. 8:o perg.
Edit. G. E. Klemming, Skråordningar (SFSS. 13), 1856, s. 95—119, m. 2 facsim.-afbildn. i färger. (Om de här utg. stadgar för skräddare af 1356 o. 1453 se afd. 7 här nedan under resp. år.)

440. **Smedernas skrå.**
Smedernas skrå af 1479.
Hdskr. Ingen gammal bevarad. Tre yngre (moderniserade) afskrifter kända: **A.** Cod. RA. (Oxenstj. saml.), fr. förra h. af 1600-t. — **B.** Cod. Holm. (Hadorphs saml. af författn.), något yngre än *A.* — **C.** Cod. Ups. (Nordins saml. N:o 841, 4:o), yngst.
Edit. G. E. Klemming, Skråordningar (SFSS. 13), 1856, s. 61—73. (Efter alla tre afskrifterna med någon normalisering.)

441. **Timmermäns skrå.**
Timmermäns skrå 1454.
Hdskr. Ingen känd.
Edit.
a) Een copia vthaff Timbermänz skråån, lydandes ord ifrå ord, lyka medh skråån. Sth. u. å. [1604], lit. 4:o. — 16 s. (Ex. unicum i K. Bibl.)
b) G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsmöte 1869), 1868—81, s. 17—31. (Aftr. efter *a*.)

442. **Tunnbindarnes skrå.**
Tunnbindarnes skrå fr. börj. af 1500-t. (trol. 1500—20).
Hdskr. Ingen gammal bevarad, endast en officiel afskr. i Nord. museets saml., på 6 perg.-bl. i lit. 4:o, fr. år 1579.
Edit. G. E. Klemming, Skråordningar (SFSS. 13), 1856, s. 219—25.
Jfr *P. G. Vistrand*, Anteckningar om handtverksämbeten i Stockholm, 1895 (se **B** N:o 921), s. 14.

---

7. Offentliga stadgar och urkunder. (Förordningar, traktater, privilegier o. d.)

a. Samlingar.

443. Fyra k. Albrekts förskrifningar »uppå åtskillige måhl som aff honom emot lagh bedreffne voro».
Hdskr. Ej uppgifven.
Edit. J. Hadorph i Bih. till Rimkr. (se N:o 446), 1676, s. 34—41.
Förskrifningarna äro af åren 1371, 1375, 1378 o. 1383.

444. Trenne k. Albrechtz förskrijffningar [af åren 1369, 1370 o. 1383], ther uthaff Her Boo Jonssons välde och myndigheet kan intagas. [Wisingsborg 1672.] 4:o. — 9 opag. sid. Utgör bil. t. Alexandri Magni historia på svenska rijm ...

bekostat genom Hr: Boo Jonszon ... (ed. J. Hadorph). Wijsingzb. 1672. 4:o. (Jfr N:o 67, ed. *a.*)

445. [Bergsordningar.] Kongl. stadgar, förordningar, privilegier och resolutioner, angående justitien och hushållningen vid bergverken och bruken ... uti Sveriges rike och ther under lydande provincier. Sth. 1736. 4:o. — (49), 878 s. + Reg. (182 opag. sid.).

Inneh. bl. a. 19 st. på sv. från medelt. (1347—1525), aftryckta efter orig. eller »tilförlåtelige» afskrifter. De äro följande: 1. K. Magni privilegier för Kopparbergsmännen i Falun, 1347. — 2. Dens:s bergsordning o. stadga för Norberg, 1354. — 3. Dens:s ordning o. stadga för Jernbergslagen, 1360. — 4. K. Albrekts artiklar för Norbergs bergslag, 1368. — 5. K. Eriks privilegier för Vermlands bergslag, 1413. — 6. Dens:s bref om frihet uppå Åtvidaberg för dem som där bergsbruk öfva, 1413. — 7. Dens:s privilegier för Kopparbergslagen i Falun, 1413. — 8. Dens:s privilegier för Norberg, Bitsberg, Vikaberg, Silfverberg, Tunaberg o. Skinskatteberg, 1420. — 9. K. Kristofers konfirmation på Kopparbergs privil., 1442. — 10. Dens:s privilegier för Norberg, 1444. — 11. K. Karl VIII:s konfirm. på privil. för Kopparberg, 1449. — 12. Dens:s privilegier för Norberg, 1449. — 13. K. Kristierns stadfästelse af Kopparbergs privil., 1458. — 14. Dens:s privilegier för Norberg, 1458. — 15. Sten Sture d. ä:s o. RR:s förordn. om malmberg å skattejord, 1485. — 16. K. Hans' privilegier för Norberg, 1497. — 17. Dens:s privilegier för Kopparberg, 1499. — 18. Sten Sture d. y:s konfirmation å Kopparbergs privil., 1512. — 19. K. Gustaf I:s konfirmation å Kopparbergs privilegier, 1525. — (Se f. ö. här nedan under afd. b å de särskilda åren.)

446. [Bihang till Rimkrönikorna, ed. J. Hadorph.] — Then andra delen til Rijm-chrönikorne hörande, innehåller åtskillige konglige och furstlige förlijkningar, föreningar, försäkringar, dagtingan, förbund, förskrijffningar, legdebreff, etc. ...: uplagd aff Johan Hadorphio. Sth. 1676. 4:o. — (XXIV), 474, (30) s.

Inneh. 218 aktstycken för åren 1308—1523, de flesta på svenska, däribland svenska traktater o. d. särskildt s. 77—474 (åren 1434—1523).

447. [Gambla stadgar vid Biärköarätten, ed. J. Hadorph.] — Några gambla stadgar, ifrån k. Magni Ladulåses tijdh åhr

1280 til k. Gustaffs den förstes, som mycket hafva brukelige varit vidh domstolarne, och en deel förr tryckte ... här af sina original eller bästa exemplar tryckte. [Utg. af Joh. Hadorph.] Sth. 1687. Fol. — 97 (delvis opag.) sidor. Tryckta vid J. Hadorphs edit. af Biärköa rätten ... Sth. 1687 (se N:o 413, ed. *a*).

Inneh. följande aktstycken på svenska. 1. Magnus Ladulås' stadga om landsfred, 1280. — 2. D:o d:o om gästning, 1285. — 3. D:o d:o om lönmord, 1284. — 4. Magnus Erikssons Gårdsrätt, 1319. — 5. Dens:s stadga vid eriksgatan, 1335. — 6. D:o d:o af Skeninge, 1335. — 7. D:o d:o af Upsala, 1344. — 8. D:o d:o af Telge, 1345. — 9. Stadga om frälsejord m. m., Jönköp. 1360 [ɔ: 1352]. — 10. K. Albrekts stadga för Hamars treding i Trögd, 1369. — 11. Dens:s stadga 1375. — 12. Dens:s bref om vargs o. björns skjutande, 1376. — 13. Telge stadga, 1380. — 14. Dr. Margaretas Gårdsrätt m. tillägg ur Eriks af Pommern d:o. — 15. Eriks af Pommern påbud om krogars upprättande, 1413. — 16. Dens:s påbud om räfsteting, 1413. — 17. Wäxiöstadgan 1414. — 18. D:o d:o den 2:a af samma år. — 19. Eriks af Pommern stadga 1416 [ɔ: 1414] (»For thy at wij annamadhom ...»). — 20. Strängnässtadgan 1437. — 21. »Om höghmålis ogärningar» (gamla straffordningen), 1439. — 22. K. Kristofers plakat till stiften, 1441. — 23. Dens:s förbudsplakat mot oenighet bland fogdar m. m., 1442. — 24. Dens:s påbud om sakörens lagliga delning, 1444. — 25. Karl Knutssons artiklar, 1448. — 26. Dens:s stadga om varuvärden, 1450. — 27. Dens:s förordning om mynt, 1453. — 28. K. Kristierns plakat om »olaga gästerij och landtrijdh», 1458. — 29. Dens:s plakat om skattegodsens vidmakthållande, 1459. — 30. Dens:s påbud till Vestergötland o. andra landsändar, 1462. — 31. Kalmare recess 1474. — 32. D:o d:o den 2:a, 1483. — 33. Sten Stures o. RR:s stadga om fotekvarnar, 1485. — 34. Des:s förordn. om malmberg, 1485. — 35. Des:s förordn. om guldsmeder, 1485. — 36. Des:s förordn. om silfver- o. guldkontroll m. m., 1489. — 37. Des:s stadga om sventjänares löner o. hästar, 1489. — 38. Telge stadga »om åtskillige mål», 1491. — 39. K. Hans' biafsked fr. riksd. i Sth. 1499 samt resolution på allmogens klagepunkter. — 40. Regerings o. Råds stadga »om femte mans arf», 1507. — 41. Wäxiö stadga 1514. (Om de särsk. styckena se afd. b här nedan, under resp. år.)

448. **Magnus Ladulås'** fridstadgar, 1285(?): *a*. Riksfrid. *b*. Konungsfrid [allmän landsfred]. I H. Hjärne, Medeltidens statsskick, 1895, s. 314—22.

Aftryckta: *a* ur Collin-Schlyter, VGL., 1827, s. 310—16; *b* ur Sv. Dipl. 1, 1829, N:o 813. (Om andra editioner af nämda fridstadgar se här nedan afd. b, N:o 457 o. 458.)

449. Myntordningar (3 st.). I Lagerbrings Samling af åtskill. handl. ... i sv. hist. D. 3, 1758, s. 263—71. Lund. 8:o.

Inneh. följande myntordningar. 1. Karl VIII Knutssons, 1449. — 2. Sten Sture d. ä:s, 1480. — 3. K. Hans', 1497. (Se vidare å resp. år i afd. b här nedan.)

450. [Norbergs privilogier.] — Privilegier för Norberg. I G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsber. 1876), 1868—81, s. 135—42.

Inneh. 1. K. Magnus Erikssons privil., 1354. — 2. K. Albrekts d:o, 1368. (Om hdskr. o. öfriga edit. se under resp. år å afd. b här nedan.) — Om förnyade privil. för Norberg se afd. b under åren 1420, 1444, 1449, 1458 o. 1497.

451. [Norska förbund.] — Några norska förbund med Sverige [utg. af J. Hadorph]. I Sanct Olaffs saga på Svenske rim, utg. af J. Hadorph, Sth. 1675, 8:o, s. 79—130. (Jfr N:o 56, ed. *a*.)

Inneh. 15 handlingar på svenska från åren 1441 (2 st.), 1449 (6 st.) o. 1482 (7 st.).

452. Paa Halland oc Skane. Trenne k. Waldemars i Danmark förskrifningar på Skåne, Halland, Bleking in under Sverige til evigh tijd.

Hdskr. Öfvers. fr. lat. c. 1520 i »Spegelbergs bok» (cod. Holm. *D 2*), af annan (dock samtidig) hand än Spegelbergs. (Hos Hadorph heter det: »af en gammal book i Archivo Reg.»)

Edit.

a) J. Hadorph, Bih. t. Rimkrön., 1676, s. 19—31. (Lat. o. sv. text parallelt.)

b) Sv. Dipl. 5, 1858—65, N:o 3537 a, 3741 a, 3747 a.

Inneh. tre urkunder af 1341, 1343 (2 st.) ang. Skåne, Halland o. Blekings afträdande till k. Magnus Eriksson.

453. Svenska riksdagsakter jämte andra handlingar, som höra till statsförfattningens historia. Utg. af Em. Hildebrand och O. Alin. D. I: 1 (1521—44). Sth. 1887. 8:o. — (8), XIV, 412 s.

Handlingar fr. 1522—25 aftryckta s. 3—39. Forts. af arbetet berör ej medeltiden.

454. Sverges traktater med främmande magter jemte andra dit hörande handlingar, utg. af O. S. Rydberg. D. 1—4 (forts. ej hithörande). Sth. 1877—88. St. 8:o.

Hdskr. Mest efter handlingar i Sv. Riksark. och Danska Geheimearchivet.

Inneh. D. 1, 1877, inneh. handl. f. åren 822—1335. — D. 2, 1880—83, handl. fr. 1336—1408. — D. 3, 1891—95, handl. fr. 1409—1520. — D. 4, 1885—88, handl. fr. 1521—71.

Rec. *C. Annerstedt* i Nord. tidskr. (Letterst.) 1 (1878) s. 87—95, och Hist. tidskr. 1 (1881) s. XLVI—LIII.

H. H[ildebran]d i Framtiden. N. F. 1 (1877) s. 220—23.

[*E. Hildebrand*] i Hist. tidskr. 4 (1884) Ö. & gr. s. XXV—XXVIII; ibid. 8 (1888) Ö. & gr. s. 76—80; ibid. 16 (1896) Ö. & gr. s. 45—47. (Alla tre uppsatserna undert. *Ehd.*)

b. Enstaka stadgar o. d. (Kronologiskt.)[1]

455. Bisk. Brynolfs stadga om tionde, dråp, helgedagsbrott och biskops rättighet. Skara 1281.

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B* 59^{I} (fr. 1281—90). — **B.** Cod. Holm. *B* 10^{III} (fr. efter 1350).

Edit.

a) G. Stiernhielm i Wästgötha laghbook, 1663, s. 92—93. (Efter cod. *A*.)

b) Collin-Schlyter, Vestgötalagen (SSGL. 1), 1827, s. 70—73. (Eft. cod. *A* med var. ur *B*.)

c) Sv. Dipl. 1, 1829, N:o 709. (Eft. cod. *A* m. var. ur *B*.)

d) Schwartz-Noreen, Äldre Västgötalagen, 1876, s. 64—66. (Normalis. aftr. efter ed. *b*.)

[1]) Denna förteckning gör naturligtvis ej anspråk på fullständighet. Afsikten har närmast varit att ge anvisningar till en kontinuerlig serie af handlingar, för att belysa svenska språkets utveckling äfven genom de officiella urkunderna. Särskildt för den tid som ej ingår i Sv. Dipl., d. v. s. handlingar från åren 1351—1400 och från 1421 till medeltidens slut, har man ansett ett rikligare urval vara af behofvet påkalladt, alltjämt fasthållande att det här gäller filologiska intressen, ej diplomatariska.

e) H. Vendell, Äldre Västgötalagen, 1897, s. 69—71. (Efter facsim.-edit. af cod. *A*.)

Nysv. öfvers. I. Otman, Äldre Västgötalagen öfvers. o. förkl., 1883, s. 101—05.

Fransk öfvers. L. Beauchet, Loi de Vestrogothie, trad. et annotée, 1894, s. 267.

456. K. Magnus Ladulås' stadga om lönmord, frillobarns arf m. m. 1284. (*Inc.:* »Legher maþær man til at dræpa.»)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 59^III* (fr. omkr. 1325). — **B.** Cod. Holm. *B 10^III* (fr. efter 1350).

Edit.

a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 6. (»Ex cod. ant. membr.» = cod. *B*.)

b) Collin-Schlyter, Vestgötalagen (SSGL. 1), 1827, s. 287 (IV: 9). (Efter cod. *A* med var. ur *B*.)

Fransk öfvers. L. Beauchet, Loi de Vestrogothie, trad. et annotée, 1894, s. 428.

457. K. Magnus Ladulås' stadga om frigästnings upphörande, edsörebrott, adelns privilegier m. m. Alsnö 1285. (*Inc.:* »Magnus ... Vir kyænnums þær vidþær at aff þæt walð.»)

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 59^III* (fr. omkr. 1325). — **B.** Cod. Holm. *B 10^III* (fr. efter 1350).

Edit.

a) G. Stiernhielm, Wästgötha laghbook, 1663, s. 88—92. (Källan ej angifven; öfverensst. med cod. *A*.)

b) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 3—5. (»Ex cod. membran.», ɔ: cod. *A*.)

c) Collin-Schlyter, Vestgötalagen (SSGL. 1), 1827, s. 310—16 (IV: 19). (Efter cod. *A* med var. ur *B*.)

d) Sv. Dipl. 1, 1829, N:o 799. (Efter cod. *A* med var. ur *B*.)

e) H. Hjärne, Medelt:s statsskick, 1895, s. 314—18. (Aftr. efter ed. *c*.)

Fransk öfvers. L. Beauchet, Loi de Vestrogothie, trad. et annotée, 1894, s. 440—45.

Om dateringen af denna o. närmast följ. stadga se ***R. Kjellén*** i Hist. tidskr. 14 (1894) s. 247—60. (Se **B** N:o 857.)

458. K. Magnus Ladulås' stadga om allmän landsfred m. m. Skeninge 1285. (*Inc.:* »Magnus ... Af skiæl dömom wir.»)
Hdskr. Cod. Holm. *B 10*^{III} (fr. efter 1350).
Edit.
a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 1—3. (»Ex ant. cod. membr.») Dateras här oriktigt 1280.
b) Sv. Dipl. 1, 1829, N:o 813.
c) H. Hjärne, Medelt:s statsskick, 1895, s. 318—22. (Aftr. efter ed. *b*.)

459. Nöteborgska fredstraktaten 1323.
Hdskr. Orig. numera okändt. Följ. afskrifter förvaras i Sv. Riksark. **a.** En sv. öfvers. af det äkta brefvet, i pp.-afskr. fr. sl. 1400-t. — **b.** Afskr. i en dagbok öfver en legation till Novgorod 1537 (kopierad efter orig.-brefvet; fullständigare än följ.). — **c.** En officiell legationsberättelse, grundad på näst föreg. dagbok och af samma år, men defekt (i börj. är dessutom ett stycke öfverhoppadt, som fins i dagboken). — **d.** Afskr. i 1547 års riksregistratur. Dessutom finnas (alla grundade på den i Novgorod tagna kopian) i samma arkiv ytterligare trenne afskr. näml. **e.** En lös sådan fr. 1500-t., **f.** En d:o fr. sl. 1500-t. (i Oxenstjernska saml.) och **g.** En d:o fr. sen. h. 1600-t. i kopieboken »Muscovitica».
Edit.
a) Suomi, tidskr. i fosterl. ämnen, 1 (1841) H. 1, s. 62—68. (Efter afskr. *g*.)
b) Sv. Dipl. 3, 1842—50, N:o 2418 (efter afskr. *c*, supplerad efter *d*), N:o 2418 *AC* (efter afskr. *a*).
c) O. S. Rydberg, Sv. trakt. 1, 1877, s. 447—49 (efter afskr. *b* med var. ur *c*—*g*) och s. 451—54 (efter *a*).

En förfalskad afskr. fr. 1520-t. finnes bevarad i biskop Brasks kopiebok (sign. *J 11*) i Riksark.
Edit.
α) Sv. Dipl. 3, N:o 2419.
β) Rydberg, Sv. trakt. 1, s. 451—54 (aftryckt parallelt med den autentiska efter afskr. *a*; se ofvan ed. *c*).

460. K. *Magnus Erikssons stadfästelse (»confirmation») af Södermannalagen 1327.

Hdskr. **A.** Cod. Havn. St. K. Bibl. (Ny kong. Saml. 2237), fr. strax efter 1335. — **B.** Cod. Holm. *B 2* (fr. sen. hälft. 1400-t.). — **C.** Cod. Holm. (f. d. Calm. Gymn.), 4:o; detta stycke afskr. fr. 1600-t. — **D.** Cod. Riksark. (»Kopieb. fr. medelt. N:o 1»; fr. midt. 1400-t.), inneh. stycket förändradt till stadfästelse af en för hela riket gällande lagbok.

Edit.

a) J. Hadorph i Föret. till Dahle laghen, 1676. (Efter en numera förlorad hdskr., närmast liknande cod. *B* o. *C* här ofvan; trol. en afskr. fr. sl. 1500-t. Jfr Schlyter, SödermL.: hdskr.-beskr. under N:o 46.)

b) C. J. Schlyter, Södermannalagen (SSGL. 4), 1838, s. 1—4. (Efter cod. *A* med var. ur de öfriga.)

c) Sv. Dipl. 4, 1853—56, N:o 2624. (Aftr. efter ed. *b*.)

461. K. Magnus Erikssons stadga om träldoms aflysning m. m. (då han red sin eriksgata). Skara 1335.

Hdskr. Orig. numera förloradt.

Edit.

a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 10—11. (»Ex orig.»)

b) Sv. Dipl. 4, 1853—56, N:o 3106. (Aftr. efter ed. *a*.)

462. K. Magnus Erikssons stadga om gästgifveri m. m. Skeninge 1335.

Hdskr. Orig. numera förloradt.

Edit.

a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 11—13. (»Orig.»)

b) Sv. Dipl. 4, 1853—56, N:o 3175. (Efter afskr. tagen fr. orig. i sl. af 1600-t., nu tillh. Kongl. Bibl., jämte var. ur edit. *a* och ur tvänne afskrifter, den ena i Lunds Univ.-bibl. (G. H. Silfverhielms), den andra i Sv. Riksark.)

463. K. Magnus Erikssons stadga för bergsmän i Närike. 1340.

Hdskr. Orig. förloradt. Yngre afskr. af C. R. Berch i Vitt. H. o. A. akad.

Edit. Sv. Dipl. 4, 1853—56, N:o 3526. (Efter Berchs afskr.)

464. **K. Magnus Erikssons stadga om gästgifveri, nämd m. m.** Ups. 1344.
Hdskr. Orig. förloradt. (Afskr. se nedan ed. *b*.)
Edit.
a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 15—19. (Efter det förlor. orig.)
b) Sv. Dipl. 5, 1858—65, N:o 3864 (efter afskr. af orig. fr. sl. af 1600-t. i K. Bibl.) o. 3864 a (efter afskr. i Brasks kopiebok i Sv. Riksark., sign. *J 11*).

465. **K. Magnus Erikssons stadga om frälse m. m.** Telge 1345.
Hdskr. Orig. förloradt.
Edit.
a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 19—22. (Källan ej uppgifven, trol. efter orig.)
b) Sv. Dipl. 5, 1858—65, N:o 3972. (Efter afskr. fr. orig. i sl. 1600-t. i K. Bibl.)

466. **K. Magnus Erikssons fullmakt för konungsnämd.** 1346.
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit.
a) Sv. Dipl. 5, 1858—65, N:o 4108.
b) H. Hjärne, Medelt:s statsskick, 1895, s. 384—85. (Aftr. efter ed. *a*.)

467. **K. Magnus Erikssons privilegier för Kopparberg.** 1347.
Hdskr. **A.** Orig. perg. i Falu grufarkiv. — **B.** Afskr. i Riksregistr. 1523—28, i Sv. Riksark.
Edit.
a) Bergsordningar, 1736, s. 1—6. (Efter hdskr. *A*.)
b) Dipl. Dalekarl. 1, 1842, s. 14—17 (efter hdskr. *A*), s. 18—20 (efter *B*).
c) Sv. Dipl. 5, 1858—65, N:o 4142. (Efter hdskr. *A*.)
d) A. Noreen, Altschwed. Leseb., 1892—94, s. 21—25. (Aftr. efter edit. *c*.)

468. **Stadga om frälsejord och utgärdesbönder, gjord i Jönköping** 1352 (i Hadorphs källa orätt: 1360).

Hdskr. **A.** Onämd, anv. af Hadorph (har år 1360). — **B.** Cod. Havn. St. K. Bibl. (Thotts saml. N:o 2198), fr. börj. af 1400-t. — **C.** Cod. Holm. *B 1* (fr. sl. 1400-t.). — **D.** Ett fragm. i Registrum eccl:æ Linc. (i Sv. Riksark.), fr. förra hälft. 1400-t. (förr Ant.-ark:s med sign. *A 18*).

Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 22—23. (Efter hdskr. *A.*)

469. K. Magnus Erikssons bergsordning och stadga för Norberg. 1354.

Hdskr. **A.** Orig. numera förloradt. — **B.** Afskr. i en cod. Ups. (Hallenbergs saml. N:o 127), äldsta hand, fr. sen. h. 1300-t. — **C.** Afskr. i Riksregistr. 1523—25, i Sv. Riksarkivet.

Edit.

a) Bergsordningar, 1736, s. 6—9. (Efter orig. eller möjligen cod. *B.*)

b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 24—26. (Efter hdskr. *C.*)

c) G. E. Klemming, Småskrifter på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsmöte 1875), 1868—81, s. 135—38. (Efter cod. *B.*)

Utdr. J. Bosworth, The origin of the Danish, and an abstract of Scandinavian literature ... Lond. 1836. 8:o. S. 29. (Innehåller börj. af Norbergs privil. på fornsv. jämte engelsk öfvers., f. ö. ingenting af svenskt intresse.)

470. K. Magnus Erikssons stadga för skräddarne i Stockholm. 1356. (Lat. orig. med notarial öfvers. till svenska.)

Hdskr. Cod. Holm. perg. (f. d. Skräddareämbetets i Sth.).

Edit. G. E. Klemming, Skråordningar (SFSS. 13), 1856, s. 121—22.

471. Erik Magnussons proklamation 1356.

Hdskr. Orig. okändt. Afskr. fr. sl. 1500-t. i Sv. Riksark. (sign. *J 3*).

Edit. O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 228.

472. K. Magnus Erikssons bref om fråntrådande af kronan till förmån för sonen Erik Magnusson. 1357.

Hdskr. Orig. i Sv. Riksark.

Edit. O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 245—47.

473. **Erik Magnussons stadga »om flock och samnad» mot fogde. 1357.**

Hdskr. **A.** Cod. Holm. *B 14* (omkr. 1450); här orätt dat. 1407. — **B.** Cod. Holm. Lag N:o 46 (omkr. 1450); här dat. 1300. — **C.** Cod. Holm. Rål. (fr. sen. h. 1400-t.), i 2 afskr:er; äfven här orätt dat. 1407. — **D.** Cod. Holm. *B 1* (fr. sl. 1400-t.); här rätt daterad.

Edit. C. J. Schlyter i Christoffers Landslag (SSGL. 12), 1869, s. 401—02 (= Addit. 6).

474. **K. Magnus Erikssons bref, hvari han utlofvar skiljedom mellan sonen Erik och dennes motparti. Lund 1358.**

Hdskr. Orig. i Sv. Riksark. (nu förloradt).

Edit.

a) J. Hadorph, Bih. t. Rimkr., 1676, s. 31—32. (Efter orig.)

b) O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 255—56. (Aftr. efter ed. *a*.)

475. **K. Erik Magnussons bref till Södermanlands innebyggare m. löfte att ej pålägga skatt i annan ordning än landslagen föreskrifver. 1358.**

Hdskr. Orig. förloradt i Sth:s slottsbrand 1697. Afskr. efter orig. fr. förra h. 1600-t. i Palmsköldska saml. i Ups. Univ.-bibl. (en kopiebok: »Gamla stadgar o. recesser»).

Edit. Hist. handl. utg. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. 2 (1862) s. 3—4. (Efter ofvannämda afskr.)

476. **K. Magnus Erikssons öppna bref och påbud om riksdag i Kalmar. Lund 1359.**

Hdskr. Orig. i Sv. Riksark.

Edit.

a) Handl. rör. Skand:s hist. 19 (1834) s. I—IV m. facsim. Äfven sep. Sth. 1834. 4:o. 3 opag. s. (i 4 spalter).

b) O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 269—70.

c) H. Hjärne, Medelt:s statsskick, 1895, s. 424—25. (Aftr. efter ed. *b*.)

477. **K. Magnus Erikssons freds- och förlikningsakt mellan honom och k. Eriks forna anhängare. Söderköping 1359.**

Hdskr. Orig. i Sv. Riksark. (nu förloradt).

Edit.

a) J. Hadorph, Bih. t. Rimkr., 1676, s. 32—34. (Efter orig.)

b) O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 266—69. (Aftr. efter ed. *a*.)

478. **K. Magnus Erikssons ordning och stadga för Jernbergslagen. 1360.**

Hdskr. Orig. okändt.

Edit.

a) Bergsordn., 1736, s. 9. (Efter ung afskr.)

b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 32. (Aftr. efter ed. *a*.)

479. **K. Håkan Magnussons bref om en allmän afgift till Vadstena klosters uppbyggande. Ups. 1361.**

Hdskr. Afskr. i »Åbo domkyrkas Svartbok» (förr tillh. Ant.-ark. med sign. *A 25*, nu i Sv. Riksark.).

Edit.

a) (H. G. Porthan) i Tidn:ar utg. af et sällsk. i Åbo 11 (1784) s. 337—39.

b) R. Hausen, Registrum eccl:æ Aboens., 1890, s. 112—13.

480. **K. Håkan Magnussons bref om rätt för Finlands lagman, prästerskap och tolf män af allmogen att deltaga i konungaval vid Mora sten. 1362.**

Hdskr. Orig. i Sv. Riksarkivet. Afskr. i »Åbo domkyrkas Svartbok», i samma arkiv.

Edit.

a) S. Lagerbring, Saml. af åtskill. handl. . . . i sv. hist. D. 1 [1750-t.] s. 193—96. (Efter orig.)

b) (H. G. Porthan) i Tidn:ar utg. af et sällsk. i Åbo 11 (1784) s. 153—55. (Efter »Svartboken».)

c) R. Hausen, Bidrag t. Finl:s hist. 1, 1881—83, s. 455—56, med facs. å särsk. blad in 4:o. (Efter orig.)

d) Dens., Registrum eccl:æ Aboens., 1890, s. 114—15 (»Svartboken»).

Detta dokument, som är dateradt d. 15 febr., har kallats »Finlands älsta grundlag».

481. K. Magnus Erikssons o. k. Håkans (sonens) proklamation mot de i landet inträngde utländingarne jämte försäkran om tillgift för dem som återvände till trohet. Arboga 1365.
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit. O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 344.

482. K. Albrekts artiklar för Norbergs bergslag. 1368.
Hdskr. **A.** Orig. nu okändt. — **B.** Afskr. i en cod. Ups. (Hallenbergs saml. N:o 127), älsta handen, fr. sen. h. 1300-t.
Edit.
a) Bergsordn., 1736, s. 12—13. (Trol. efter cod. *B.*)
b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 37. (Aftr. efter ed. *a.*)
c) G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsmöte 1875), 1868—81, s. 139—41. (Efter cod. *B.*)

483. K. Albrekts fullmakt för Bo Jonsson (Grip) att vara konungens högtbetrodde ämbetsman. Sth. 1369.
Hdskr. Orig. i Sv. Riksark.
Edit.
a) J. Hadorph, Trenne k. Albrechtz förskrijffningar. Bil. t. Alexandri Magni hist. på sv. rijm, 1672, 4:o. (Detta st. 3 opag. s.)
b) A. C. Forssenius, De dapifero principe quondam senatus Suiogoth., vulgo drotset. Diss. acad. (præs. Sv. Lagerbring). Lundæ 1781. 4:o. S. 17—19. (Efter en afskr. ur Warmholtz' saml., gjord af C. C. Gjörwell; »ganska felagtig» enl. J. G. Liljegren.)
c) Handl. rör. Skand:s hist. 16 (1831) s. 3—6. (Efter afskr., af J. G. Liljegren jämförd med orig.)

484. K. Albrekts förlikningsbref till rikets män. Sth. 1370.
Hdskr. Ej uppgifven.
Edit. J. Hadorph, Trenne k. Albrechtz förskrijffningar. Bil. t. Alexandri Magni hist. på sv. rijm, 1672, 4:o. (Detta st. 4 opag. s.)

485. Fördrag mellan k. Magnus Erikssons o. Albrekts anhängare. 1371.
Hdskr. Orig. i Sv. Riksarkivet.
Edit. O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—1883, s. 424—26.

486. K. Håkans öppna bref till innebyggarne i Agnaholms fögderi (Vesterg.) att ej lemna skatten till annan man än Erik Kettilsson. Aranäs 1371.
Hdskr. Orig., förr å Tidö, nu i Riksark.
Edit. J. H. Schröder i Handl. rör. Skand:s hist. 13 (1828) s. 15.

487. Linköpings kapitels bannlysning öfver Math. Göstafsson, som ihjälslog bisk. Gottskalk vid Linderås kyrka. Linköp. 1374.
Hdskr. »Ex ms.»
Edit. (H. Spegel), Skriftel. bevis ..., 1716, s. 130—31.

488. K. Albrekts stadga om allmän fred och om fridsbrytare. Sth. 1375.
Hdskr. »Ex orig.»
Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 27—29.

489. K. Albrekts bref till Linköpings o. a. stift om vargs o. björns skjutande samt skinns erläggande. Sth. 1376.
Hdskr. Orig. okändt. Afskr. i Riksark. (»Kopieb. N:o 1»), fr. 1400-talet.
Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 29—30. (»Ex antiquis schedis.»)

490. K. Albrekts och Riksens råds stadga. Telge 1380.
Hdskr. Ej uppgifven.
Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 30—31.

491. K. Albrekts fördrag med Danmark. 1381.
Hdskr. Orig. i Danska Geheimearkivet.
Edit. O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 451—55.

492. K. Albrekts bref om förlikning till endräkt med rikets mäktige. 1383.
Hdskr. Ej uppgifven.

Edit. J. Hadorph, Trenne k. Albrechtz förskrijffningar. Bil. t. Alexandri Magni hist. på sv. rijm, 1672, 4:o. (Detta st. å de 3 sista opag. sidorna.)

493. Drottn. Margaretas utkorande till regent. 1388.
Hdskr. Afskr. fr. 1389 i Danska Geh.-arkivet.
Edit. O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 458—61.

494. Drottn. Margaretas manifest till innebyggarne i Östergötland, Tjust o. Kind med löfte att skaffa dem fred mot vilkor af åtlydnad. 1388.
Hdskr. Orig. (nu förloradt).
Edit.
a) J. Hadorph, Bih. t. Rimkr., 1676, s. 54—55. (Efter orig.)
b) O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 473—74. (Aftr. efter ed. *a*.)

495. Drottn. Margaretas konungaförsäkran. 1388.
Hdskr. Orig. nu förloradt. Afskrifter förvaras i Sv. Riks-ark., Ups. Univ.-bibl. o. Skoklostersaml.
Edit.
a) J. Hadorph, Bih. t. Rimkr., 1676, s. 51—54. (Efter det förlor. orig.)
b) O. S. Rydberg, Sv. traktater 2, 1880—83, s. 469—72. (Hufvudsakl. efter ed. *a* med var. efter 6 yngre afskr.)

496. Drottn. Margaretas stadga om kronogodsens reduktion från k. Albrekts regementstid. Nyköp. 1396.
Hdskr. Orig. okändt. Afskr. (af börj.) i Riksark. (»Kopieb. N:o 1»).
Edit. J. Hadorph, Bih. t. Rimkr., 1676, s. 62—70. (Källa ej angifven.)

497. Svenska riksrådets öfverenskommelse med Erik af Pommern. 1396.
Hdskr. Orig. i Danska Geh.-arkivet.
Edit.
a) J. Hadorph, Bih. t. Rimkr., 1676, s. 62—70. (Källan ej uppgifven.)
b) O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 655—63. (Efter ofvannämda danska källa.)

498. Utkastet till Kalmar-unionen. 1397.
Hdskr. Orig. i Danska Geh.-arkivet.
Edit.
a) J. Hadorph, Bih. t. Rimkr., 1676, s. 58—62. (Källan ej uppgifven.)
b) O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 563—67. (Efter ofvann. danska källa.)
c) Dens., Om det från unionsmötet i Kalmar bevarade dokumentet, Sth. 1886, s. 93—97.
d) A. Taranger, Kalmarunionsbrevet af 20 juli 1397. Chria 1898. 8:o. — 11 s.

499. K. Eriks af Pommern hyllningsbref. Kalmar 1397.
Hdskr. Orig. i Danska Geh.-arkivet.
Edit.
a) J. Hadorph, Bih. t. Rimkr., 1676, s. 55—58. (Källan ej angifven.)
b) O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 560—62. (Efter orig.)

500. Förlikningsbref mellan drottn. Margareta och svenske stormän. 1398.
Hdskr. Orig. i Danska Geh.-arkivet.
Edit. O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 592—95.

501. Drottn. Margaretas plakat om skattelindring. 1403. (Halfdanskt.)
Hdskr. Ej uppgifven.
Edit.
a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 35—36. (Troligen efter orig.)
b) Sv. Dipl. Ny f. 1, 1875—84, N:o 328. (Aftr. efter edit. *a*.)

502. Riksrådets betänkande om allmogens utskylder. Ståkeborg 1403.
Hdskr. Orig. obekant. Afskr. fr. sl. af 1500-t. i Hogensk. Bjelkes saml. (»Gröna boken N:o 2») i Ups. Univ.-bibl.

Edit.

a) Hist. handl. utg. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. 7 (1870) s. 8—10. (Efter ofvann. afskr.)

b) Sv. Dipl. Ny f. 1, 1875—84, N:o 380. (Aftr. efter ed. *a*.)

503. K. Eriks af Pommern bref om allmänningarnas uppodlande i Finland. Helsingborg 1411.

Hdskr. Afskr. i »Åbo domkyrkas Svartbok» (nu i Sv. Riksarkivet).

Edit.

a) (H. G. Porthan) i Tidn:ar utg. af et sällsk. i Åbo 11 (1784) s. 371—72.

b) Sv. Dipl. Ny f. 2, 1879—87, N:o 1375.

c) R. Hausen, Registrum eccl:æ Aboens., 1890, s. 242.

504. K. Eriks af Pommern bref om frihet för bergsbruks idkare uppå Åtvidaberg. 1413.

Hdskr. Ej uppgifven.

Edit. Bergsordn., 1736, s. 14. (Saknas i Sv. Dipl. Ny f.)

505. K. Eriks af Pommern privilegier för Kopparberg. 1413.

Hdskr. Orig. i Falu grufarkiv.

Edit.

a) Bergsordn., 1736, s. 14—15.

b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 72.

c) Sv. Dipl. Ny f. 2, 1879—87, N:o 1709. (Efter B. E. Hildebrands afskr. af orig.)

506. K. Eriks af Pommern privilegier för Värmlands bergslag. 1413.

Hdskr. Orig. å perg. i Fernebo härads arkiv.

Edit.

a) Bergsordn., 1736, s. 13—14.

b) Sv. Dipl. Ny f. 2, 1879—87, N:o 1708. (Efter afskr. af orig., tagen af Joh. Johansson i Noraskog.)

c) J. Johansson, Noraskogs arkiv 2, 1895, s. 660. (Efter orig.)

507. K. Eriks af Pommern påbud om krogars upprättande i Strängnäs' och flere stift. 1413.

Hdskr. »Ex orig.»

Edit.

a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 36—37.

b) Sv. Dipl. Ny f. 2, 1879—87, N:o 1711. (Aftr. efter *a*.)

508. K. Eriks af Pommern påbud om räfsteting. Sth. 1413.

Hdskr. »Orig.»

Edit.

a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 37—39.

b) Sv. Dipl. Ny f. 2, 1879—87, N:o 1703. (Aftr. efter *a*.)

509. Växiöstadgan (den första), om landbos skyldigheter. 1414.

Hdskr. »Ex ant. membr.»

Edit.

a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 39—40. (Efter afskr. fr. 1483.)

b) Sv. Dipl. Ny f. 2, 1879—87, N:o 1968 not. (Aftr. efter ed. *a*.)

510. Växiöstadgan (den andra). 1414.

Hdskr. Orig. ej uppgifvet. En afskr. i Arvid Trolles lagbok (cod. Holm. *B 4*, fr. sen. h. 1400-t.). En annan (afvikande) afskrift finnes i en hdskr. i K. Bibl. (»Historiska o. jurid. anteckningar», lit. 4:o, fr. 1490-t.); outgifven.

Edit.

a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 40—42.

b) Sv. Dipl. Ny f. 2, 1879—87, N:o 1968. (Efter *B 4*.)

Båda de senaste stadgarne äro enl. några oäkta (*Styffe*, Bidrag t. Skand:s hist. 2, s. XCVIII not **), enl. andra förfalskade, men ej understuckna (*K. H. Karlsson*, Den svenske konungens domsrätt, 1890, s. 82 not 5).

511. Stadga utfärdad på räfsteting i Skara 1414. (*Inc.:* »For thy at wij annamadhom Swerikes lagh.»)

Hdskr. **A.** Orig., numera förloradt. — **B.** Cod. Ups. Lag 20 (detta st., utan början, fr. midt. ell. sen. h. 1400-t.). — **C.** Cod. Linc. (fr. sen. h. 1400-t.). — **D.** Cod. *Sack* (Bergshammar), fr. sen. h. 1400-t. — **E.** Cod. Holm.

B 35 (fr. omkr. 1470). — **F.** Cod. Ups. Lag 48 (fr. sl. 1400-t.). — **G.** Cod. Ups. Lag 7 (detta st. fr. 1500-t.; endast början).

Edit.

a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 42—44. (»Ex ant. cod. mss.»; Hdph uppger orätt 1416.)

b) Sv. Dipl. Ny f. 2, 1879—87, N:o 1975. (Efter cod. *F* med var. ur *B*.)

Författad i Vestergötl. i k. Eriks af Pommern tid, men ej utfärdad af honom. Stadgan fins utan titel i gamla cod. och är snarast att anse såsom »ett almogens ell. Götharijkets beslut nidan om Tidvedh, om någre puncter ell. articlar som the funno sig ther nidre i landet nyttoge vara» (*Hadorph*).

512. K. Eriks af Pommern privilegier för Norberg, Bitsberg, Vikaberg, Silfverberg, Tunaberg o. Skinskatteberg. 1420.

Hdskr. Orig. i Norbergs kyrka (oläsl.). Vidim. afskr. ibid.

Edit.

a) Bergsordn., 1736, s. 15—16. (Efter den vidim. afskr.)

b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 74—75. (Aftr. efter ed. *a*.)

c) Sv. Dipl. Ny f. 3, 1885—92, N:o 2745. (Aftr. efter *a*.)

513. K. Eriks af Pommern bref om olaglig köpenskap. Kbhn 1423.

Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.

Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 1.

514. Karl Knutssons bref om skatternas minskning. Enköping, odat. [1430-talet].

Hdskr. Orig. okändt. Afskrift fr. sl. 1500-t. i Hogensk. Bjelkes saml. i Ups. Univ.-bibl. (»Gröna boken N:o 2»).

Edit. Hist. handl. utg. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. 7 (1870) s. 12.

515. K. Eriks af Pommern bref om Finlands delning i tvänne lagsagor. 1435.

Hdskr. Orig. nu okändt. Afskr. i »Åbo domkyrkas Svartbok» (i Sv. Riksark., f. d. Ant.-ark:s med sign. *A 25*).

Edit.

a) (H. G. Porthan) i Tidn:r utg. af et sällsk. i Åbo, årg. 10 (1783) s. 340—41. (Efter »Svartboken».)

b) R. Hausen, Registrum eccl:æ Aboens., 1890, s. 349—50.

516. K. Eriks af Pommern förordning om en landsrätts inrättande i Finland. 1435.

Hdskr. Orig. okändt. Afskr. i »Åbo domk:s Svartbok» (se föreg.).

Edit.

a) (H. G. Porthan) i Tidn:ar utg. af et sällsk. i Åbo, årg. 10 (1783) s. 329—32. (Efter »Svartboken».)

b) R. Hausen, Reg. eccl:æ Aboens., 1890, s. 350—51.

517. Ärkeb. Olofs stadga om frälsemäns hemkallande ur främmande tjänst. Ups. 1435.

Hdskr. Orig. okändt. Två afskr.: den ena (*a*) i Sv. Riksark., den andra (*b*) i Hogensk. Bjelkes saml. i Ups. Univ.-bibl. (»Gröna boken N:o 2»).

Edit. Hist. handl. utg. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. 7 (1870) s. 10—11. (Efter afskr. *a* med var. ur *b*.)

518. Förslag till Kalmarunionens förnyande, framstäldt af de tre Nordiska rikenas rådsförsamlingar. Kalmar 1436. (Fick aldrig gällande kraft.)

Hdskr. Orig. okändt. Endast senare afskr:er (de flesta ganska felaktiga) i Sv. Riksark. o. Ups. Univ.-bibl.

Edit.

a) J. Hadorph, Bih. t. Rimkr., 1676, s. 117—23. (Efter en nu förlorad hdskr.; var. anföras ur A. Huitfeldts danska text i hans Krönike, Kbhn 1603.)

b) O. S. Rydberg, Sv. trakt. 3, 1890—95, s. 171—79. (Efter Riksark:s kopiebok *B 9* — gammal sign. *J 3* — fr. omkr. 1560, med var. ur andra yngre o. sämre afskrifter.)

519. Riksens råds bref om en tredings afslående af skatten i Finland. 1436.

Hdskr. Afskr. i »Åbo domkyrkas Svartbok» (i Sv. Riksark.).

Edit.

a) (H. G. Porthan) i Tidn:ar utg. af et sällsk. i Åbo 11 (1784) s. 204.

b) R. Hausen, Registrum eccl:æ Aboens., 1890, s. 352.

520. Riksens råds bref på hvar femte rök, som afslogs af skatten i Finland före det som frälse och under kyrkan kommet var. Sth. 1436.

Hdskr. Afskr. i »Åbo domkyrkas Svartbok» (i Sv. Riksark.).

Edit.

a) (H. G. Porthan) i Tidn:ar utg. af et sällsk. i Åbo 11 (1784) s. 217—19.

b) R. Hausen, Registrum eccl:æ Aboens., 1890, s. 353—54.

521. Riksens råds privilegiebref för Stockholms stad. Sth. 1436.

Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.

Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 2—7.

522. Riksens råds stadga. Strängnäs 1437.

Hdskr. (**A.** En nu förlorad, begagnad af Hadorph.) — **B.** Cod. Ups. Lag N:o 9 (fr. omkr. 1450; saknar 5 punkter). — **C.** Cod. Holm., f. d. Riksark. (fr. omkr. 1450; saknar 3 d:o).

Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1487, s. 44—45. (Efter cod. *A.*)

523. Riksens råds stiftelsebref för Nådendals kloster i Finland. 1438.

Hdskr. Orig. å perg. med 36 vidhäng. sigill, i Sv. Riksark.

Edit.

a) (H. G. Porthan) i Åbo tidningar 19 (1796) s. 1—2.

b) W. G. Lagus, Handl. t. upplysn. i Finl:s kyrkohist. 3 (1838) s. 36—37.

524. Riksrådets, prelaters o. ridderskapets stadga »om högmälis ogerningar» (ↄ: tidelag, mord o. dråp). Sth. 1439.

Hdskr. **A.** En (nu trol. förlorad) hdskr. anv. af Had. — **B.** Cod. Skokl. (detta st. fr. 1400-t.; resten fr. sl. 1300-t.). — **C.** Cod. Havn. St. K. Bibl. (Thott N:o 2196); detta st.

efter 1450. — **D.** Cod. Holm. *B 35* (fr. omkr. 1470). — **E.** Cod. Holm. *B 22* (fr. sen. h. 1400-t.). — **F.** Cod. AM. 46, 4:o (trol. fr. 1484). — **G.** Cod. Holm. Rål. N:o 14, 4:o (fr. sen. h. 1400-t.). — **H.** Cod. Moskva Kejs. ark. (fr. sen. h. 1400-t.). — **I.** Cod. Havn. St. K. Bibl. (Ny kong. Saml. 2232), fr. sen. h. 1400-t. — **K.** Cod. d:o d:o (Ny k. S. 2235), fr. sen. h. 1400-t. — **L.** Cod. Linc. (fr. börj. 1500-t.). — Dessutom flere yngre hdskr.

Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 44—47. (Efter cod. *A.*) — Ingår äfven i de första tryckta upplagorna af Landslagen (fr. 1608 o. f.) ss. tillägg till Högmälisbalken.

525. Finska landsrättens dom ang. ett gods i Ragnastala [Raunistula] by i Räntämäki s:n. Åbo 1440.

Hdskr. Afskr. i »Åbo domkyrkas Svartbok» (i Sv. Riksark.).

Edit.

a) (H. G. Porthan) i Tidn:ar utg. af et sällsk. i Åbo 11 (1784) s. 361—65.

b) R. Hausen, Registr. eccl:æ Aboens., 1890, s. 381—82.

526. K. Kristofers bref till Karl Knutsson (Bonde), hvari denne nämnes till Svea rikes drotset och tages i konungens särskilda hägn. Sth. 1441.

Hdskr. Orig. å perg. i Gyllenstjernska arkivet.

Edit. J. H. Schröder, Monumenta diplomatica Svecana, 1822, s. 7—8.

527. K. Kristofers plakat t. Linköpings och öfriga stift i riket om frid och sämja, förbud mot våldgästning och bärande af vapen. 1441.

Hdskr. »Orig.»

Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 46—47.

528. K. Kristofers förbudsplakat mot oenighet mellan fogdar, ämbetsmän och menige allmogen om deras skatter. Lödöse 1442.

Hdskr. Ej uppgifven.

Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 48—49.

529. K. Kristofers konfirmation å Kopparbergs privilegier. 1442.
Hdskr. Orig. i Falu grufarkiv.
Edit.
a) Bergsordn., 1736, s. 16—17.
b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 93—94.

530. K. Kristofers skydds- och privilegiebref för Stockholms stad. Sth. 1442.
Hdskr. Orig. okändt. Afskr. i Sths Rådhusarkiv (»Inventarium öfver Sths stadhz privil.», kopiebok fr. midt. 1600-t.).
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 10.

531. Biskop Nils' i Linköping och fem världsliga Riksens råds bref rörande häradsvatten och kungsådra i Forsviks ström. 1442.
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit. C. G. Styffe i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 24 (1864) s. 321—22.

532. K. Kristofers bref om tullfrihet för Stockholms stad. Sth. 1444.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 11.

533. K. Kristofers privilegier för Norberg. 1444.
Hdskr. Orig. i Norbergs kyrkoarkiv (förvittradt o. oläsligt). Vidimerad afskr. ibid. fr. sl. af 1600-talet.
Edit.
a) Bergsordn., 1736, s. 17—18. (Efter den vidim. afskr.)
b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 99. (Aftr. efter ed. *a*.)

534. K. Kristofers påbud om häradsingälds och sakörens lagliga delning till treskiftes. Kalmar 1444.
Hdskr. Ej uppgifven.
Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 49.

535. Riksens råds privilegiebref för Stockholms stad. Sth. 1448.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 12.

536. K. Karl Knutssons stadgar ell. artiklar om rymning undan konungs baner, nidingsverk, dråp m. m. (ɔ: en kortfattad gårdsrätt). 1448.
Hdskr. Orig. nu förloradt. På Hdphs tid funnos flere hdskr., af hvilka en användes ss. hufvudkälla och var. meddelas ur andra.
Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 49—50.

537. K. Karl Knutssons myntordning [snarare instruktion för myntmästare]. 1449.
Hdskr. Orig. okändt.
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtskill. handl. i sv. hist. 3 (1758) s. 263—64. (»Efter i Ant.-arch. befintliga handl.»)

538. K. Karl Knutssons konfirmation å privilegier för Kopparberg. 1449.
Hdskr. Orig. i Falu grufarkiv.
Edit.
a) Bergsordn., 1736, s. 18—19.
b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 102—03.

539. K. Karl Knutssons privilegier för Norberg. 1449.
Hdskr. Ej uppgifven.
Edit.
a) Bergsordn., 1736, s. 19. (Trol. efter orig.)
b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 103. (Aftr. efter ed. *a*.)

540. Halmstads dagtingan. 1450.
Hdskr. Ej uppgifven.
Edit. J. Hadorph, Bih. t. Rimkr., 1676, s. 170—73.

541. K. Karl Knutssons stadga om varors värden, handtverkares lön m. m. Vadstena 1450.
Hdskr. Ej uppgifven.
Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 51.

542. **K. Karl Knutssons förordning om mynts värde och myntare.** Sth. 1453.
Hdskr. »Orig.» (i Sv. Riksark.).
Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 51—52.

543. **K. Karl Knutssons stadfästelse af skräddarnes privilegier fr.** 1356. Gifven 1453.
Hdskr. Cod. Holm. perg. (f. d. Skräddareämbetets).
Edit. G. E. Klemming, Skråordn. (SFSS. 13), 1856, s. 122—23.

544. **K. Karl Knutssons privilegiebref för Stockholms stad.** Sth. 1456.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 13—14.

545. **K. Kristiern I:s privilegier för prästeståndet.** Sth. 1457.
Hdskr. Orig. okändt. Afskr. **a.** Cod. RA. (»Kopieb. N:o 1», fr. sl. 1400-t.), här ngt förkortad m. anteckn. att hufvudbrefven funnos i Ups. o. Linköpings domkyrka. — **b.** i Nordinska saml. i Ups. Univ.-bibl.
Edit. E. M. Fant i Handl. rör. Skand:s hist. 7 (1819) s. 3—9. (Efter *b*; språket moderniseradt, med *å* o. s. v.)

546. **Riksrådets privilegiebref för Stockholms stad.** Sth. 1457.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 14—15.

547. **Norges rikes råds skrifvelse till svenska rikets råd om k. Kristierns älste sons antagande till bägge rikenas konung efter fadren.** Skara 1458.
Hdskr. Orig. i Säfstaholms arkiv.
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 36 (1855) s. 35—38.

548. **K. Kristiern I:s skydds- och privilegiebref för Stockholms stad.** Sth. 1458.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 17—18.

549. K. Kristiern I:s plakat om »olaga gästerij och landtrijdh». Sth. 1458.
Hdskr. Ej angifven. (Börj. saknas.)
Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 52—53.

550. K. Kristiern I:s stadfästelse å Kopparbergs privilegier. 1458.
Hdskr. Orig. i Falu grufarkiv.
Edit.
a) Bergsordn., 1736, s. 19—20. (Efter orig.)
b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 108—09. (Efter d:o.)

551. K. Kristiern I:s privilegier för Norberg. 1458.
Hdskr. Orig. i Norbergs kyrkoarkiv (oläsligt). Vidim. afskr. ibid. fr. slutet af 1600-talet.
Edit.
a) Bergsordn., 1736, s. 20—21. (Efter den vidim. afskr.)
b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 108. (Aftr. efter ed. *a*.)

552. K. Kristiern I:s plakat om skattegodsens vidmakthållande m. m. Sth. 1459.
Hdskr. Ej uppgifven.
Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 53—54.

553. K. Kristiern I:s resolution på Stockholms stads besvär om olaga hamnar och om handeln i Dalarne. Djurehamn 1461.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 19—20.

554. K. Kristiern I:s påbud till Vestergötland (och likalydande till andra landsorter). 1462.
Hdskr. »Orig.»
Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 55.

555. K. Kristiern I:s återkallelse af bref som äro Stockholm till skada. Sth. 1463.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 20—21.

556. Riksens ständers beslut om k. Karl Knutssons återkallande till riket. Sth. 1464.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtskill. handl. i sv. hist. 2 (1754) s. 266—68.

557. Biskop Kettils m. fl:s bref, hvarigenom Karl Knutsson återkallas till Sverige. Sth. 1464.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtskill. handl. 2 (1754) s. 268—70.

558. Frids- och förlikningstraktat mellan k. Karl Knutsson och ärkeb. Jöns Bengtsson. Sth. 1465.
Hdskr. »Orig. på perg.»
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtskill. handl. i sv. hist. 2 (1754) s. 275—81.

559. Riksens råds bref om utländingars uteslutande ur städernas råd. Sth. 1471.
Hdskr. Orig. (med 21 sigill) i Sths Rådhusarkiv. Urkunden ingår dessutom i många handskr:er af MEStL.
Edit.
a) C. J. Schlyter, Magn. Erikssons Stadslag (SSGL. 11), 1865 (= Addit. A), s. 401—02. (Efter orig. m. var. ur flere hdskr.)
b) K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 24—25. (Efter orig.)

559 a. Sten Sture d. ä:s och Riksens råds stadga för guldsmeder. 1473.
Hdskr. Orig. på perg. (med 6 sigill) i K. Bibl. (f. d. Guldsmedsämbetets i Sth.).
Edit. G. E. Klemming, Skråordn. (SFSS. 13), 1856, s. 160—61.

560. Stadganden för guldsmeder. 1474. (Ur Kalmare recess punkt. 19—22.)
Hdskr. Orig. okändt. Afskr. »ex orig.» å K. Bibl. (i Schmedemans samling af författningar).
Edit. G. E. Klemming, Skråordn. (SFSS. 13), 1856, s. 161—62. (Efter Schmedemans afskr.)

561. Kalmare recess. 1474.
Hdskr. **A.** Orig. i Sv. Riksark., nu förloradt. — **B.** Cod. Ups. Lag N:o 39 (fr. sen. h. 1400-t.). — **C.** Cod. *Sack* (Bergshammar), fr. sen. h. 1400-t.; blott sista art. — **D.** Cod. Holm. (f. d. Falkenberg å Brokind), fr. sen. h. 1400-t. — **E.** Cod. Holm. *B 4* (fr. sen. h. 1400-t.; utvidgad text). — **F.** Cod. Holm. *B 1* (fr. sl. 1400-t.). — **G.** Cod. Holm., f. d. Riksark. (fr. 1513); börj. saknas.
Edit.
a) J. Hadorph, [Bih. till ed. af] Dahle laghen, 1676, å 4 opag. s. (Efter hdskr. *A*.)
b) Dens., Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 56—59. (Trol. efter samma källa som *a*.)
c) (Punkt. 19—22:) G. E. Klemming, Skråordn., 1856, s. 161 f. (Jfr N:o 560.)

562. Arboga kyrkomötes kungörelse om bannlysning af alla, som med beskattning, gästning eller öfvervåld besvära de andlige, deras landbor och tjänare. Arboga 1474.
Hdskr. Orig. å pp. i Sv. Riksarkivet.
Edit. Hist. handl. utg. af Samf. för utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. 8 (1879) 1, s. 38—40.

563. Sten Sture d. ä:s och Riksens råds privilegier för Upsala akademi. Strengn. 1477.
Hdskr. »Ex ms.»
Edit. (H. Spegel), Skriftel. bevis, 1716, s. 62—63.

564. Sten Sture d. ä:s myntordning. 1480.
Hdskr. Orig. i Sv. Riksark. (förut i Antikv.-ark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtskill. handl. i sv. hist. 3 (1758) s. 264—67.

565. Kalmare recess (den andra). 1483.
Hdskr. **A.** Orig. nu okändt. — **B.** Cod. Ups. Lag N:o 7 (detta st. fr. sl. 1400-t.). — **C.** Cod. Holm., f. d. Riksark. (detta st. fr. börj. 1500-t.).
Edit.
a) J. Hadorph, Bih. t. Rimkr., 1676, s. 318—33. (»Ex orig.»)

b) Dens., Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 59—62. (Här endast de punkter som ej väsentl. stämma m. Recessen af 1474; se N:o 561.)

566. Sten Sture d. ä:s och Riksens råds förordning om malmberg och kronans tionde däraf. Strängn. 1485.

Hdskr. A. Orig. okändt. — B. Cod. Karlst. lärov. saml. (detta st. fr. sl. 1400-t.; f. ö. fr. omkr. 1450).

Edit.

a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 63. (Källan ej uppgifven.)

b) Bergsordn., 1736, s. 21—22. (Utan uppgifven källa, trol. ed. *a*.)

567. Sten Sture d. ä:s och Riksens råds stadga om fotekvarnar. Jungfruhamn 1485.

Hdskr. Ej uppgifven.

Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 62.

568. Sten Sture d. ä:s och Riksens råds förordning om guldsmeder. Jungfruhamn 1485.

Hdskr. Orig. okändt. Afskr. efter orig. i K. Bibl. (Schmedemans saml. af författn.).

Edit.

a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 63—64. (Källa ej uppgifven.)

b) G. E. Klemming, Skråordn. (SFSS. 13), 1856, s. 162—63. (Efter Schmedemans afskr.)

569. Bisk. i Åbo Kort Bitzes förordning om fattigtiondens användning till kanikernas underhåll. Korois 1486.

Hdskr. Cod. Riksark. (»Åbo domkyrkas Svartbok», m. gammalt sign. *A 25*).

Edit.

a) (H. G. Porthan) i Tidn:ar utg. af et sällsk. i Åbo 12 (1785) s. 113—15.

b) W. G. Lagus i Handl:ar t. upplysn. i Finlands kyrkoh. Ny f. 3 (1838) s. 13—14.

c) R. Hausen, Registr. eccl:æ Aboens., 1890, s. 550—51.

570. Riksens regerings och råds öppna bref och förordning till Linköpings (och öfriga) stift om silfver- och guldkontroll m. m. Jungfruhamn 1489.

Hdskr. Orig. okändt. Afskr. i Ups. Univ.-bibl. (Nordins saml. N:o 841, 4:o).

Edit.

a) J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 64—65. (Källa ej uppgifven.)

b) G. E. Klemming, Skråordn. (SFSS. 13), 1856, s. 167—68. (Efter Nordins afskr.)

571. Sten Sture d. ä:s och Riksens råds stadga om sventjänares löner och hästar m. m. Sth. 1489.

Hdskr. »Orig.» (trol. i Riksark.).

Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 65—66.

572. Riksens råds och mäns stadga och försäkring om åtskilliga mål. Telge 1491.

Hdskr. Ej uppgifven.

Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 67—70.

573. Riksens råds stadfästelse å 1436 års privilegiebref för Stockholms stad. Sth. 1494.

Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark. (dit kommet fr. Kristiern II:s arkiv, den s. k. Münchensaml.).

Edit.

a) E. G. Geijer, Privilegia urbis Stockholmensis tempore Stenonis Sture senioris confirmata. Diss. acad. (resp. T. H. Wrangel). Ups. 1833. 4:o. — 10 s. (Efter afskr. af orig. tagen af D. Ekdahl.)

b) K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 26—27. (Efter orig.)

574. K. Hans' myntordning. 1497.

Hdskr. Orig. okändt.

Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtskill. handl. i sv. hist. 3 (1758) s. 267—71. (»Efter i Ant.-arch. befintliga handl.»)

575. K. Hans' privilegier för Norberg. 1497.
Hdskr. Ej uppgifven.
Edit.
a) Bergsordn., 1736, s. 23.
b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 166—67. (Aftr. efter ed. *a*.)

576. Interimistiskt skydds- och privilegiebref å k. Hans' vägnar för Stockholms stad. S:t Clara kloster 1497.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit.
a) C. G. Styffe, Bidr. t. Skand:s hist. 4, 1875, s. 231—32.
b) K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 29—30.

577. K. Hans' privilegie- och skyddsbref för Stockholms stad. Sth. 1497.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 31.

578. K. Hans' förnyade privilegier för Kopparberget. 1499.
Hdskr. Orig. ej uppgifvet. Afskr. i Riksregistr. 1523—25.
Edit.
a) Bergsordn., 1736, s. 24—25.
b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 168—69. (Efter Riksreg.)

579. K. Hans' biafsked från riksdagen i Sth. 1499 samt resolution på allmogens klagopunkter.
Hdskr. Orig. i Upsala Rådh.-arkiv.
Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 70—71. (Blott en del aftryckt.)

580. Sten Sture d. ä:s förbud mot Öregrunds m. fl. orters utrikes handel. Sth. 1502.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit.
a) C. G. Styffe, Bidrag t. Skand:s hist. 4, 1875, s. 330—31.
b) K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 32.

581. Svante Stures stadfästelse af Sten Sture d. ä:s förbud mot Öregrunds m. fl. orters utrikes handel (se föreg.). Sth. 1505.

Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.

Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 34—35.

582. Riksens regerings och råds stadga om femte mans arf. Sth. 1507.

Hdskr. **A.** Orig. okändt, men trol. begagnadt af Hdph. — **B.** Cod. Holm. *B 2* (detta stycke fr. 1500-t.). — **C.** Cod. *Sack*, Bergshammar (detta st. fr. 1500-t.).

Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 71. (Efter hdskr. *A*?)

Jfr *C. J. Schlyter* i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 18 (1846) s. 201.

583. Stilleståndstraktat på sextio år mellan Sverige och Ryssland. Novgorod 1510.

Hdskr. Orig. nu förloradt. Två afskr:er i Sv. Riksark.: **a.** i kopieboken *J 23*, äldre; **b.** annan afskr., koll. med orig. (enligt anteckn. af Runell-Palmsköld), i saml. »Muscovitica».

Edit. I Suomi, tidskr. i fosterl. ämnen, 1 (1841) h. 3, s. 56—66 (m. parall. lat. text). H:fors. 8:o. (Efter afskr. *b*.)

584. Sten Sture d. y:s konfirmation på Kopparbergs privilegier. 1512.

Hdskr. Orig. okändt. En afskr. fins i K. Bibl. (»Store Kopparbergz gamble privilegia», fr. Antikv.-ark.).

Edit.

a) Bergsordn., 1736, s. 25—26. (Källa ej uppgifven.)

b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 219—20. (Efter afskr. i K. Bibl.)

585. Traktat mellan Sverige och Ryssland med förnyelse och stadfästelse af den 1510 slutna traktaten [se N:o 583]. St. Novgorod 1513.

Hdskr. Orig. okändt. Följ. afskr:er förvaras i Sv. Riksark. **a.** En nära samtidig afskr. af den orig. bilagda öfvers., i Brasks kopiebok (sign. *J 11*). **b.** I Riksregistraturet; sämre.

Edit. O. S. Rydberg, Sv. trakt. 3, 1890—95, s. 579—81. (Efter afskr. *a* med var. ur *b*.)

586. Sten Sture d. y:s skydds- och privilegiebref för Stockholms stad. Sth. 1513.
Hdskr. Orig. okändt. Afskr. i Sths Rådhusarkiv (»Inventarium öfv. Sths stadhz privil.», kopiebok fr. midt. af 1600-t.).
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 35—36.

587. Bisk. Hans (Brask) förnyar sina företrädares stadga om prästernas tionde och sportler. Ålhem 1514.
Hdskr. Orig. okändt. Afskr. **a** i »Carl Jönssons kopiebok», fr. sl. 1500-t., i Sv. Riksark.; **b** i H. Spegels »Archivum ecclesiast.» i Ups. Domkap:s arkiv.
Edit. Hist. handl. utg. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. 8 (1879) 1, s. 65—67. (Efter kop. *a* med var. ur *b*.)

588. Stadga om giftostämma, landbors gengärd, dagsverken m. m. Wäxiö 1514.
Hdskr. Ej uppgifven.
Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 72.

589. K. Kristiern II:s skyddsbref till Stockholms stad vid dess öfverlemnande. Wognsön [ɔ: Skeppsholmen] 1520.
Hdskr. Orig. numera förloradt. Tre senare afskr. finnas: två i Sths Rådhusark., en i Sv. Riksark.
Edit.
a) J. Hadorph, Bih. t. Rimkr., 1676, s. 444. (Efter orig.?)
b) O. S. Rydberg, Sv. trakt. 3, 1885—88, s. 618—20. (Aftr. efter ed. *a*.)
c) K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 36—38. (Aftr. efter ed. *a*.)

590. K. Gustaf I:s skyddsbref vid Stockholms stads öfverlemnande. Dat. Skeppet Svanen 1523.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 39—40.

591. K. Gustaf I:s konfirmation å Kopparbergs privilegier. 1525.
Hdskr. Orig. i Falu grufarkiv.
Edit.
a) Bergsordn., 1736, s. 26—27.
b) Dipl. Dalek. 2, 1844, s. 42—43.
c) Granlund, Gust. I:s registratur 2, 1864, s. 14—15. (Aftr. efter ed. *b*.)

---

8. Diverse stadgar.

592. Stadga för klockare i Upsala. (Uppges vara fr. Magnus Ladulås' tid.)
Hdskr. Cod. Ups. (Celses saml. N:o 14, 4:o), fr. sl. 1400-t.
Edit. H. Reuterdahl, Statuta synodalia, 1841, s. 213—14. (Endast börj.; forts. liknar texten i följ.)

593. Stadga för klockare i Åbo kyrka (»Åbo klockarelag»).
Hdskr. Cod. Holm. *A 57* (fr. sen. h. 1400-t.).
Edit. H. Reuterdahl, Officium custodis ecclesiæ Aboensis, i Statuta synodalia, 1841, s. 209—13.

594. Karl VIII Knutssons krigsartiklar (eller i hvarje fall en officiel skrift från medeltiden) anses af G. E. Klemming (Läke- o. örteböcker, 1883—86, s. 500) föreligga i PEDER MÅNSSONS Stridslag (se N:o 325), hvilket arbete, enligt samme forskare endast afskrifvits af P. Månsson.

595. Tröghbolagh. — Skogsstadga för mädhal tridhiung (mellersta tredingen) i Trögd. (Författad omkr. 1320.)
Hdskr. Cod. Skokl. 4:o perg. (fr. sen. h. 1400-t.).
Edit. G. E. Klemming, Småstycken på forn sv. (Bil. t. SFS:s årsmöte 1872), 1868—81, s. 71—80. (Jfr N:o 97.)

596. ——. Stadga för Hammars treding i Trögden, utfärdad 1369 af k. Albrekt.
Hdskr. Numera förlorad.
Edit. J. Hadorph, Gambla stadgar (efter BiärkR.), 1687, s. 23—26.

Öfverensstämmer, så när som på ortnamnen och den kungl. stadfästelsen, i det närmaste med näst föreg. Äfven den rimmade inledn. (se N:o 97) är densamma.

597. Stadga för Vadstena klosters syssloman, gårdsmästare m. fl. 1451.

Hdskr. **A.** Cod. Havn. St. Kong. Bibl. (Thott N:o 600), fr. 1461. — **B.** Cod. Ups. *C 74* (fr. omkr. midt. af 1400-t.).

Edit.

a) J. E. Rietz, Ordo regiminis monasterii Vadstenensis a:o 1451 datus, i SS. 3, 1844, s. 241—56. (Efter cod. *A.*) Äfven utg. ss. akad. disp. under tit.: Watzstena-klosters stadge, Lund 1845.

b) G. E. Klemming, H. Birgittas uppenb. (SFSS. 14) D. 5, 1883—84, s. 109—26. (Efter cod. *A*; *B* ej begagnad; okänd?)

Den tryckta redaktionen utgör ett utdrag ur och bearbetning af klosterregeln af 1451 (se N:o 275) eller dess föregångare och är stadfäst af bisk. Nils 1452. I den obegagnade cod. *B* är emellertid stadfästelsen daterad 1443, hvilket tycks förutsätta en äldre red. än den utgifna.

III. Handlingar. (Diplom, bref, testamenten o. d.)

1. Samlingar. (Diplomatarier, registraturer, kopieböcker, brefsamlingar o. d.)

a. Allmänt.

598. Diplomatarium Suecanum. — Svenskt diplomatarium. Utg. (1—2) af J. G. Liljegren, (3—5) B. E. Hildebrand o. (6: 1) E. Hildebrand. Vol. 1—6: 1. Sth. 1829—78 (forts.). 4:o.

Inneh. Vol. 1 (för åren 817—1285), 1829, inneh. N:is 1—902. (2), XXII, 740, VIII s. + 5 tab. — Vol. 2 (år 1286—1310), 1834—37, inneh. N:is 903—1772. (5), 704 s. + tab. 6, 7. I detta bd ingår med särskild pag. en afhandling: »Anteckningar rör. medeltidens tideräkning» (se **B** N:o 2). — Vol. 3 (år 1311—1326), 1842—50, inneh. N:is 1773—2600. (8), 840 s. — Vol. 4 (år 1327—1340), 1853—56, inneh. N:is 2601—3532. (7), 831 s. — Vol. 5 (år 1341—1347), 1858—65, inneh. N:is 3533—4274. (4), 825 s. — Vol. 6: 1 (år 1348—1350), 1878, inneh. N:is 4275—4663. (2), 264 s. (Mera har ej utkommit intill år 1902.)

Jfr [*N. A. Kullberg*], Svenska Riksarchivets pergamentsbref fr. o. med 1351. 1—3. Sth. 1866—72. (Se **B** N:o 97.)

Svenska Riksarchivets pappershandlingar 1351—1400. Sth. 1887. (Se **B** N:o 96.)

599. Svenskt Diplomatarium [Ny följd] fr. o. med år 1401. Utg. af Riksarkivet genom C. Silfverstolpe. D. 1—3. Sth. 1875—92. (Reg. till d. 3 utg. af H. Rosman 1902.) 4:o.

Inneh. D. 1 (för åren 1401—1407), 1875—84, inneh. N:is 1—917. (1), v, 806 s. — D. 2 (år 1408—1414), 1879—87, inneh. N:is 918—2029. (1), 1000 s. — D. 3 (år 1415—1420), 1885—92, 1902, inneh. N:is 2030—2845. 720 s.

600. Bidrag till den katolska hierarkiens historia i Sverige 1463 —1515. Utg. af C. G. Styffe. Sth. 1879. 8:o. — 72 s. = Hist. handl:ar af Samf. f. utg. af handskr. rör. Skand:s hist. D. 8 (1879): 1.

Inneh., jämte 17 aktstycken på latin eller danska, 6 sådana på svenska efter orig. i Sv. Riksarkivet. De tillhöra åren 1464, 1474, 1485, 1493 o. 1514 (2 st.) och finnas upptagna här nedan i underafd. 2 på sina resp. år.

601. Bidrag till Skandinaviens historia ur utländska arkiver saml. o. utg. af C. G. Styffe. D. 1—5. Sth. 1859—84. 8:o.

Inneh. D. 1, 1859: Sveriges förhållande till Meklenburg intill slutet af 14:e seklet, samt dess inre tillstånd under k. Albrekt. 8, CIX, 220 s. — D. 2, 1864: Förhandlingar med Tyskland och Sveriges inre tillstånd under unionstiden, 1395—1448. (2), CXXXVII, 320 s. — D. 3, 1870: Sverige under Karl Knutsson o. Kristiern af Oldenburg, 1448—1470. (2), CCLXXX, 312 s. — D. 4, 1875: Sverige i Sten Sture d. ä:s tid, 1470—1503. (3), CCCXLIV, 364 s. — D. 5, 1884: Sverige under de yngre Sturarne, särdeles under Svante Nilsson, 1504—1520. (3), CLXVIII, 668 s.

Rec. [*E. Hildebrand*] i (Sv.) Hist. tidskr. 5 (1885) öfvers. o. gr. s. 4—12. (Undert. *Ehd.*)

K. H. K[*arlsson*] i Nord. revy 2 (1884/85) sp. 326—29.

602. Samling af bisk. Hans Brasks bref [åren 1523—27], gjord af framl. ärkeb. dr Eric Benzelius d. y. sådan som den befinnes på Linköpings bibliothek, [1—2]. I Link. Bibl:s handl. D. 1—2. Link. 1793, 95. 8:o.

Inneh. 1 (upptagande N:is 1—28) i LBH. 1, 1793, s. 141—207. — 2 (N:is 29—57) ibid. 2, 1795, s. 178—224.

Hdskr. N:o 1—27 efter orig. i Link. Stiftsbibl., afskr. af E. Benzelius d. y. De öfriga afskr. af Ol. Sundel ur »Riks Archivi handlingar» (se LBH. 2: s. 178).

Några (N:is 8, 13, 16, 17, 24 o. 26) af de här tryckta brefven äro redan förut offentliggjorda i olika publikationer af Celsius, Spegel, v. Troil m. fl. — Forts. af denna samling föreligger i följ.

603. Biskop Hans Brasks brefvexling, [1—4]. I Handl. rör. Skand:s hist. D. 13: s. 17—134; D. 14: s. 25—95; D. 15: s. 4—50, o. D. 16: s. 7—127. Sth. 1828—31. 8:o.

Inneh. 1 omfattar åren 1524—25. 2: 1525—26. 3: 1526. 4: 1526 —27.

Hdskr. Cod. RA. med gam. sign. *J 11* (»Brasks kopiebok»).

Jfr N:is 602 o. 604.

604. Förbigångna handlingar hörande till bisk. Brasks brefväxling. I' Handl. rör. Skand:s hist. D. 17: s. (67—)69—224, o. D. 18: s. 211—345. Sth. 1832—33. 8:o.

Inneh. 37 st. bref på svenska, resten latin.

Hdskr. »Brasks registratur 1523—27» i Linköpings Stifts-bibl.

Jfr *E. O. Senell*, Supplement till bisk. Hans Brasks brefväxling 1527—28. Akad. afh. (præs. J. H. Schröder). Ups. 1854. 4:o. — 10 s.

605. Biskop Hans Brasks kopiebok. Linköp. (tr. Sth.) 1875. 8:o. S. 1—32* (ej fortsatt). Bil. t. Östergötlands fornminnes-fören:s tidskr. 1.

Hdskr. Efter orig. i Sv. Riksark. (se N:o 603).

606. Bref från Hans Brask, bisk. i Linköping. I Svenska magazinet, utg. af C. C. Gjörwell, 1766, s. 778—82. 8:o.

Inneh. 4 bref (2 fr. 1523 och 2 fr. 1524), aftryckta efter källor i Sv. Riksark., däribl. ett till Bern. v. Meelen o. ett till Ture Jönsson.

607. DelaGardiska archivet eller Handlingar ur grefl. DelaGardiska bibliotheket på Löberöd. Utg. af P. Wieselgren. D. 1—3(—20). Sth. 1831, Lund 1832(—43). 8:o.

Svenska medeltidshandlingar finnas aftryckta i D. 2 (16 st.) och 3 (17 st.).

608. Diplomata Suecana hactenus inedita. Diss. acad. præs. E. M. Fant. P. 1—2. Ups. 1797, 1805. 4:o. — 17 s.

Inneh. 12 st. svenska medelt.-handlingar fr. åren 1340—1488. (De återfinnas å resp. år i afd. 2 här nedan.)

609. Eriks af Pommern skattebok för 1413.

Hdskr. Ingen gammal bevarad. En afskrift fans år 1545 och bevarades ännu 1681 i Riksarkivet. Ur denna afskr. har Joh. Bureus gjort utdrag i sin s. k. »Sumle» (cod. Holm. *F a 12*). Dessa utdrag äro utgifna i följ.

Edit.

a) R. Hausen, Bidrag t. Finlands hist. 1, 1881—83, s. 303—19.

b) G. E. Klemming, Sv. landsm. Bih. 1, 1886, s. 161—75.

610. Frälse- och sköldebref på svenska. I Lagerbrings Samling af åtskill. handlingar ... i svänska hist. D. 3, Lund 1758, s. 208—20.

Frälsebrefven äro 8 st. och äro utfärdade åren 1396, 1407, 1416, 1444, 1482, 1483, 1502 o. 1513.

Hdskr. Efter »orig. på pergament».

611. Gamla bref och documenter. I Lagerbrings Saml. af åtskill. handl. D. 3, 1758, s. 192—309.

Inneh. åtskilliga handlingar på svenska, fr. 1300—1500-t., såsom frälsebref (se N:o 610), Biskop Thomas' bref till Karl Knutsson 1436, Ivar Greens handbref till d:o (odat.), Karl Knutssons testamente 1470, Dens:s myntordning 1449 (se N:o 537), Sten Sture d. ä:s d:o 1480 (se N:o 564), K. Hans' d:o 1497 (se N:o 574). (Se f. ö. afd. 2 här nedan under de resp. åren.)

612. K. Gustaf den förstes registratur. Utg. af Riksarkivet genom V. G. Granlund. 1 (1521—24) — 2 (1525). Sth. 1861, 64. 8:o. (De öfriga delarne beröra ej medeltiden.) = Handlingar rör. Sveriges historia. Ser. I.

Inneh. D. 1, 1861: (2), III, 328 s. + Reg. 30, (1) s. — D. 2, 1864: (V), 285 s. + Reg. 33 s.

Hdskr. Efter orig. i Sv. Riksark.

Utdrag fr. åren 1523—25 finnas tryckta i:

a) Handl. rör. Skand:s hist. D. 23 (1839) s. 1—84.

b) Diplomatarium Dalek., 1842—53. (Aftr. efter *a*.)

c) Några stycken äfven i Arwidssons Handl. till upplysn. af Finl:s häfder, 1846—58. (Se N:o 640.)

613. E. E:son Gyllenstiernas bref och kvitton (resp. 1 och 4) af år 1502 o. 1503.

Hdskr. Orig. i Ups. Univ.-bibl:s permebrefsaml.

Edit. Chr. Högman, Om Erik E:son Gyllenstierna och Westgötha-allmogens uppresning år 1502. Akad. afh. (præs. J. H. Schröder). Ups. 1851. 4:o. S. 6—8.

Inneh. 5 handlingar fr. år 1502—03.

614. Handlingar ang. k. Magnus Erikssons landslag. I Hist. handl. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. D. 2 (1862) s. 1—4.

Inneh. (utom ett lat. bref) två svenska handlingar: ett bref ang. jordaköp 1352 och ett kungabref till Södermanlands invånare (lat. o. sv.) 1358 (se N:o 475).

615. Handlingar från 1400-talet. I Hist. handl. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. D. 7 (1870) s. 8—18.
Inneh. 7 bref från åren 1403—1438, det sista orig., de öfriga efter afskr. i Sv. Riksark. och Ups. Univ.-bibl. (Upptagna å resp. år här nedan afd. 2.)

616. Handlingar hörande till åren 1467, 1469 o. 1470 (tills. 8 st.). I Handl. rör. Skand:s hist. D. 7 (1819) s. 10—22.
Utgöra en samling af politiska bref af Erik Axelsson Thott m. fl. efter hdskrifter i »Fersenska samlingarna».

617. Handlingar rör. Skandinaviens historia (se **B** N:o 145), 1816—60. 8:o.
Svenska medeltidshandlingar innehållas särsk. i del. 3, 9, 13—17, 19, 21, 29, 32.

618. Historiska handlingar af Samfundet för utg. af handskrifter rör. Skandinaviens historia (se **B** N:o 146), 1861—1900. 8:o.

619. [Ang. kanonisering af svenska helgon.] Två bref af 1442 o. 1464. I J. H. Schröder, Prisca episcoporum jura circa beatificationem sanctorum in Scandinavia. Diss. acad. Ups. 1842. 4:o. S. III f.

620. [Ang. k. Karl Knutsson.] — Några anmärkningar och handlingar beträffande k. Karl Knutson och des regerings tid. I Lagerbrings Samling af åtskill. handl. ... i svänska historien D. 2, 1754, s. 184—288. Lund. 8:o.
Inneh. 28 st. handlingar på fornsv. fr. åren 1422—1469.

621. [——] Handlingar ang. k. Karl VIII Knutsson. I Handl. rör. Skand:s hist. D. 36 (1855) s. 1—87.
Inneh. endast 2 handlingar på svenska, näml. 1. Arfskifte efter konungens moder, 1429 (se nedan afd. 2), och 2. Norges rikes råds skrifvelse till rådet i Sverige om k. Kristierns älste sons antagande till konung i de bägge rikena, 1458 (se N:o 547).

622. [Ang. k. Kristiern I.] — Diplomatarium Christierni I. Samling af Aktstykker, Diplomer og Breve, henhörende til K. Christiern I:s Historie. Ved Hans Knudsen. Udg. af C. F. Wegener. Kbhn 1856. 4:o. — XX, 402 s. + 2 taf. (sigillafbildningar).
Bland dessa handlingar från tiden 1448—81 innehållas äfven åtskilliga aktstycken på svenska.

623. [Ang. k. Kristiern II.] — Acta historiam regis Christierni II illustrantia. Diss. acad. præs. E. G. Geijer. Ups. 1833. 4:o. — 9 s.

Inneh. (utom danska handlingar) ett stycke på svenska: RR:s skrifvelse om Stockholms slotts öfverlemnande till k. Kristiern 1520 (s. 3—4).

Hdskr. Orig. i Kristiern II:s arkiv i Kristiania (efter afskrift af N. J. Ekdahl).

624. Monumenta diplomatica Svecana. In lucem edidit et animadversionibus historicis illustravit J. H. Schröder. Facs. 1*. Ups. [1820—]1822. 4:o. — 76 s. + 1 tab. Först utg. ss. akad. dissertationer i 9 partes 1820—22.

Inneh. bl. a. 23 aktstycken (1441—1502) på svenska.

625. Peder Månssons bref från Rom till Vadstena kloster (3 st.), af år 1515, 1516 o. 1518.

Hdskr. Efter orig., som på Benzelii tid egdes af Brenner, på v. Troils tid af akad.-räntmäst. Westerdahl; nu i Ups. Univ.-bibl.

Edit. (U. v. Troil), Skrifter o. handl. D. 5, 1791, s. 325—44. — Brefvet af 1518 äfven tr. af E. Benzelius i Diar. Watzst., 1721, s. 213—16. (Se f. ö. afd. 2 här nedan under resp. år.)

625 a. Periculum antiquitatum, seu rerum magis insignium sylloge ... Fragmentatas priscæ venerandæque vetustatis schedas, ... nec non ingeniorum arte pretioque rara monumenta, maxime contermina mari Balthico, in lucem hactenus non prelo notata, sed manu prodita, a situ & vetustate nunc primum vindicanda ... (a Rich. von der Hardt). Conspectus 1—3. Holmis 1709. 4:o. — 56 opag. sid.

I detta ytterst sällsynta arbete, hvaraf ett fullständigt exemplar finnes i Ups. Univ.-bibl. (K. Bibl:s ex. är defekt i slutet) äro aftryckta åtskilliga fornsv. handlingar, däribland flere, hvilkas orig. sedermera gått förlorade. In extenso tryckta äro 7 handl. från resp. åren 1340, 1401, '22, '42, '51, '68 o. '74. I utdrag återgifvas 8 st. (fr. åren 1415—93) och i resumé (»summarier») 29 st. (likaledes fr. 1400-talet).

626. Skriftelige bevis hörande til svenska kyrckio-historien eller biskops chrönikan, uthur gambla handskrefvna böcker, och til en stor del af sina originaler sammansökte [af Haqvin

Spegel], och nu i dagljuset utgifne [af E. Benzelius]. Ups. 1716. 4:o. — (7), 160, (4) s.

Inneh. bl. a. 18 st. handlingar på svenska från tiden 1374—1513, tyvärr af utg. försedda med »bättrad» ortografi. De återfinnas under N:is 10, 16, 17, 21, 25, 26, 27—30, 31 a, b, 65, 67 (delvis), 71 a, b, 73 och 79. (De äro intagna under sina år i afd. 2 här nedan.)

627. Skrifter och handlingar til uplysning i svenska kyrko och reformationshistorien [utg. af Uno v. Troil]. D. 1—5. Ups. 1790—91. 8:o.

Inneh. 16 st. handlingar på fornsv. (alla upptagna å sina år i afd. 2 här nedan).

628. [Sten Sture den äldre.] — Registratur å publike ärender, som blifvit förhandlade emellan riksföreståndaren Sten Sture d. ä. och ärkeb. Jacob Ulfsson. I Handl. rör. Skand:s hist. D. 18 (1833) s. 3—193.

Inneh. 58 urkunder på svenska från 1490-talet.

Hdskr. Orig. »Gamble Her Stens acter» i Sv. Riksark. med gammalt (Antikv.-arkivets) signum *J 8* in fol.

629. [——] Handlingar upplysande Sveriges historia under riksförest. Sten Sture d. ä:s tid. (Biskopen i Åbo Magnus Nicolai [Stiernkors] registratur eller kopiebok till år 1500.) I Handl. rör. Skand:s hist. D. 22 (1837) s. 1—59.

Inneh. 25 urkunder på svenska från åren 1490—96. Större delen ingår äfven i Arwidssons Handlingar (se N:o 640).

Hdskr. Orig. pp.-hdskr. i Sv. Riksark. m. gammalt (Antikv.-ark:s) signum *J 13* in 4:o.

630. Bref från riksförest. Sten Sture d. ä. I Svenska magazinet, utg. af C. C. Gjörwell, 1766, s. 731—35. 8:o.

Inneh. 4 st. bref af enskildt innehåll fr. åren 1470, 1497 o. 1498 (4 st.). Källan ej angifven.

631. [Sten Sture den yngre.] — Riksförest. Sten Sture d. y:s acta och handlingar (registratur). I Handl. rör. Skand:s hist. D. 24 (1840) s. 1—156.

Inneh. 60 bref på svenska (resten latin).

Hdskr. Orig. i Sv. Riksark. med gam. sign. *J 10.*

632. [Svante Sture.] — Herr Svante Stures acta och handlingar (registratur), [1—2]. I Handl. rör. Skand:s hist. D. 19 (1834) s. 3—176, och 20 (1835) s. 3—296.

Inneh. tillsammans 161 handlingar på svenska (resten latin och lågtyska).

Hdskr. Orig. i Sv. Riksark. med gammalt (Antikv.-ark:s) signum *J 9.*

633. [Ture Jönsson.] — Vestgötalagmannen Ture Jönssons bref om uppresningen emot k. Kristiern II i sydvestra delen af riket 1521. [13 handlingar, utg. af C. G. Styffe.] I Vestergötl:s fornminnesfören:s tidskrift Bd 2: h. 1 (1901) s. 8—24.

Hdskr. N:is 1—6 efter koncepten i Sv. Riksarkivet, N:is 7—13 efter orig. i Danska Rigsarkivet.

b. Angående särskilda landsdelar och orter.

Dalarne.

634. Acta Dalecarlica an. 1503—1511. Diss. acad. præs. E. M. Fant (resp. E. Löfvenius). Ups. 1810. 4:o. — 9 s.

Inneh. Magistratens i Stockholm trenne bref till Dalarnes inbyggare 1503, 1508 o. 1511. (Se vidare afd. 2 här nedan under resp. år.)

635. Diplomatarium Dalekarlicum. Urkunder rörande landskapet Dalarne, saml. o. utg. af C. G. Kröningssvärd (1 i fören. m. J. Lidén). D. 1—3 + Suppl. Sth. 1842, Fahlun 1844, 46, Sth. 1853. 4:o.

Inneh. D. 1 (för åren 1248—1522), 1842, inneh. N:is 1—282. x, 312 s. — D. 2 (år 1359—1552), 1844, inneh. N:is 283—629. (4), 312 s. — D. 3 (år 1336—1552), 1846, inneh. N:is 630—919. (4), 246, 68 s. — Suppl. (år 1378—1548), 1853, inneh. N:is 920—970. (4), 61 s. + (Chronol. reg.) 96 s. o. Geneal. tabb.

Svenska medeltidshandlingar, aftryckta efter olika källor, återfinnas särskildt i D. 1: s. 11—283 (för år 1320—1509), D. 2: s. 1—94 (år 1359—1526), D. 3: s. 4-31 (år 1353—1526) o. s. 189—243 (år 1392—1508), Suppl. s. 1—32 o. 40—48.

Dalsland.

636. Åtskilliga handlingar rör. Dalsland för åren 1366—1525 äro, delvis efter äldre tryckta källor, utgifna af

Lignell, A., Beskrifning öfver grefskapet Dal. D. 1—2. Sth. 1851—52. 8:o. (Se reg. ibid. 2: s. 246 ff.)

Finland.[1])

637. Bidrag till Finlands historia. Utg. af Reinh. Hausen. D. 1(—2). H:fors 1881—83(—98). 8:o. — D. 1: (1), VI, (14), 456, (2) s. + 3 bl. facsim. (D. 2 inneh. intet af fornsv. intresse.)

D. 1 innehåller: 1. Dombok för s. ö. Tavastland 1443—1502 (s. 1—123; efter hdskr. i Finska Statsarkivet). — 2. D:o för s. v. d:o 1506—10, jämte fragm. af en dombok af 1464 samt en skatteräkenskap, bägge för delar af Egentl. Finland (s. 125—300; efter hdskr. i Sv. Riksark.). — 3. Joh. Burei utdrag ur k. Erik XIII:s af Pommern numera förkomna skattebok för år 1413 (s. 301—19). — 4. Birger Trolles skatteräkenskap för Åbo slott 1463—64 (s. 321—56). Såsom Bihang följer k. Håkan M:sons bref, dat. Ups. 1362, om rätt för Finland att deltaga i konungaval (s. 455—56 + facsim.; efter orig. i Sv. Riksark.).

638. Gamla handlingar til uplysning i Finlands häfder [utg. af H. G. Porthan]. I Tidningar utg. af et sällskap i Åbo. årg. 12 (1785) s. 81—83, 89—91, 97—99, 105—07, 113—15 o. 161—67.

Inneh. 9 handlingar, alla på fornsv., aftryckta efter en hdskr. i Sv. Riksark. (»Åbo domkyrkas Svartbok»), förr, med sign. *A 25*, tillhörig Ant.-ark, sedan (intill 1890) K. Bibl.

639. Handlingar och uppsatser rörande Finlands kyrkohistoria. Utg. af W. G. Lagus. H. 1—5. H:fors 1845—50. 8:o.

Inneh. åtskilliga fornsv. handlingar, bl. a. sådana rörande Nådendals kloster (se N:o 645) och Åbo domkyrka (se N:o 649).

640. Handlingar till upplysning af Finlands häfder. Utg. af A. I. Arwidsson. D. 1—10. Sth. 1846—58. 8:o.

Innehåller en mängd (omkr. 650) medeltidshandlingar på svenska, den älsta fr. år 1347, efter orig. i Sv. Riksark., Danska Geheimearchivet och Viborgs Rådhusarkiv.

641. Handlingar till upplysning i Finlands kyrkohistorie. Utg. af W. G. Lagus. Ny följd. H. 1—4. Åbo 1836—39. 4:o.

Inneh. tillsammans 39 fornsv. handl., af hvilka en stor del angår Nådendals kloster (se N:o 644). Den äldre följden, utg. af J. Tengström, 1821—32, berör ej medeltiden.

---

[1]) Äfven handlingar rör. särskilda delar af Finland och enskilda orter därstädes (t. ex. Tavastland, Nådendal, Åbo) äro inordnade under ofvanstående rubrik.

642. Nya källor till Finlands medeltidshistoria. Saml. o. utg. af Edw. Grönblad. Saml. 1*. Köpenh. 1857. 8:o. — (2), 749 s.

S. 13—712 inneh. en mängd handlingar fr. åren 1376—1521, mestadels ur Danska Geh.-archivet.

643. Valda urkunder till Finlands historia, utg. af P. Nordmann, 1899. (Se N:o 12.)

Inneh. bl. a. många fornsv. handlingar i nysv. öfvers., särskildt ur Sverges traktater (se N:o 454), »Åbo domkyrkas Svartbok» (se N:o 648), Arwidssons och Grönblads samlingar (se N:is 640 o. 642).

644. Handlingar rör. Nådendals closter. Saml. 1—3. I Handlingar till upplysn. i Finlands kyrkohist. Ny följd. Utg. af W. G. Lagus (se N:o 641), H. 1 (1836) s. 42—57; H. 2 (1837) s. 54—60; H. 3 (1838) s. 36—48; H. 4 (1839) s. 59—79. Åbo. 4:o.

Inneh. 25 fornsv. handlingar fr. tiden 1438—1504, de flesta efter afskrifter af klosterbref i Vitt. hist. o. ant. akad:s hdskr.-saml.

645. Handlingar rör. Nådendals kloster. [Saml. 4.] I Handlingar o. uppsatser rör. Finlands kyrkohistoria, utg. af W. G. Lagus (se N:o 639), H. 1 (1845) s. 24—39; H. 2 (1845) s. 5—46; H. 3 (1846) s. 1—20; H. 4 (1847) s. 1—58; H. 5 (1850) s. 1—13. H:fors. 8:o.

Inneh. tillsamman 84 st. handlingar fr. tiden 1440—1526, likaledes efter afskrifter i Vitt. hist. o. ant. akad:s hdskr.-saml.

646. Dombok för sydvestra Tavastland 1506—10, jämte fragment af en dombok af 1464 samt en skatteräkenskap, begge för delar af Egentl. Finland. I Bidrag till Finlands historia, utg. af R. Hausen, 1, 1881—83, s. 127—300.

Hdskr. Orig. i Sv. Riksark. med nytt signum *C 1* (förut i Svea Hofrätts arkiv), smal fol.

647. Dombok för sydöstra Tavastland 1443—1502. I Bidrag till Finlands historia, utg. af R. Hausen, 1, 1881—83, s. 3—123.

Hdskr. Orig. i Finska Statsarkivet, fol., skr. sannolikt i börj. af 1500-t. Ett enda protokoll (af 1486) är tryckt (sid. 80 not.) efter vidim. kopia af Margareta Finke (med något afvikande text), nu tillh. DelaGardiska saml. i Lunds Univ.-bibl.

648. Registrum ecclesiæ Aboensis eller Åbo domkyrkas Svartbok med tillägg ur Skoklosters codex Aboensis i tryck utg. af Finlands Statsarkiv genom Reinh. Hausen. H:fors 1890. 4:o. — (3), 668 s. + 2 bl. facsim.

Inneh. en betydlig samling af svenska medeltidshandlingar. En stor del har redan förut efter samma källa utgifvits af H. G. Porthan dels i Tidningar utg. af et sällsk. i Åbo, årg. 10 (1783) —12 (1785), dels i noter till hans edit. af P. Juustens (Chronicon episcoporum Finlandensium (se **B** N:o 219).

Hdskr. Cod. Riksark. (»Svartboken» med sign. fr. Ant.-ark. *A 25*). Tilläggen äro hemtade ur en pp.-cod. (samtidig m. den förra) i Skokloster-saml.

649. Om Helga Lekame altare i Åbo domkyrka. I Handlingar o. uppsatser rör. Finlands kyrkohistoria, utg. af W. G. Lagus, H. 4 (1847) s. 59—91, o. H. 5 (1850) s. 14—26.
Inneh. tillsammans 31 handlingar på svenska fr. tiden 1400—74.

Hdskr. Åbo domkyrkas kopiebok [ɔ: »Svartboken»; se föreg.].

Jämtland.

650. Fornhandlingar rörande Jämtlands län, utg. af P. Olsson. I Jämtlands läns fornm.-fören:s tidskr. Bd 1 (1893—95) s. 92—116 och Bd 2 (1896—1901) s. 116—38 o. 221—28.

Inneh. 80 n:r, omfattande åren 1420—1530, de flesta på svenska eller svensk-norska.

651. Några Jemptelandz stadgar och bref ther af man see kan huru then orten fordom vnder Upsala erckiebiskop lydt hafver. I Sanct Olaffs saga på Svenske rim, utg. af J. Hadorph, Sth. 1675 (se N:o 56), s. 137—73. 8:o.

Inneh. 8 handlingar på svenska (delvis med gammalnorsk parallel text) fr. tiden 1303—1525.

651 a. Åtskilliga medeltids-handlingar på sv. rör. Jämtland och Härjeådalen äro tryckta i Diplomatarium Norvegicum.

Norrland.

652. Äldre handlingar rörande Norrland [särskildt Jämtland]. I Handl. rör. Skand:s hist. D. 17 (1832) s. 26—46.
Inneh. 7 st. fornsv. handl. jämte norska.

Småland.

653. Småländska archifvet. Bref och handlingar hörande till Smålands historia. [Utg. af C. G. Södergren.] D. 1—3*. Wexiö 1853—74. 8:o.

Inneh. åtskilliga (mest efter tryckta källor återgifna) offentliga och enskilda handlingar, bref och diplom från medeltiden.

Stockholm.

654. Bidrag till Stockholms historia. 1—3. I Hist. tidskr. 1 (1881) s. 397—401.

Inneh. 3 aktstycken, alla efter orig. i Sturearkivet i Köbenhavn, utgörande skrifvelser från Sthlms magistrat till RF. Svante Sture, de två första med klagomål öfver Öregrunds inkräktande på utrikes handeln, dat. 1508 1/1 och 28/2; den tredje om tidens betryck samt om åtgärder till stadens förvaring, dat. 1509.

655. Handlingar rör. Stockholm åren 1352—1417. I Stockholms stads jordebok, utg. af H. Hildebrand (se N:o 656), 1, 1876, s. 416—20.

Utgöra utdrag ur original i Sv. Riksark. (och ett i Strängnäs).

656. Stockholms stads jordebok. Utg. af K. Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. genom Hans Hildebrand. 1—2: 1 (forts.). Sth. 1876, 89. 8:o. — 1: (6), 458 s. 2: 1: 256 s. = De svenska stadsböckerna fr. äldre tid 1—2: 1.

Inneh. 1 utgöres af handl. f. åren 1420—74; 2: 1 för åren 1475—94. (Det outg. häft. 2: 2 skall omfatta åren 1495—98.)

Hdskr. Orig. å perg. i K. Bibl.: 1 med gam. sign. (Ant.-ark:s) *B 100;* 2 dit öfverlemnadt 1860 af Sths stads magistrat.

657. Stockholms stads skottebok 1502—1510. Utg. af K. Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. genom Hans Hildebrand. Sth. 1889. 8:o. — 256 s. = De svenska stadsböckerna fr. äldre tid 3: 1.

Hdskr. Orig. i K. Bibl.

658. Urkunder till Stockholms historia, utg. af K. Humanist. vetensk.-samf. genom Karl Hildebrand. 1. Sthlms stads privilegiebref 1423—1700. H. 1 [1423—1614]. Sth. (tr. Ups.) 1900. 8:o. — VII, 160 s.

Inneh. bl. a. 24 st. urkunder på svenska (s. 1—40) fr. tiden 1423—1523. Af dessa äro följande n:r förut utgifna: N:o 15 (1465), 17 (1471), 18 (1494), 20 (1497), 22 (1502), 26 (1520) o. 27 (1523). (Se här nedan afd. 2 under resp. år.)

Hdskr. Större delen utg. efter orig. i Sthlms Rådhusarkiv; N:o 4 (1442), 10 (1457) o. 25 (1513) efter afskrifter fr. midten af 1600-talet och N:o 16 (1470) efter afskr. i en kopiebok fr. 1700-t., samtl. afskr. likaledes tillhörande nämda arkiv.

Vadstena kloster.

659. Vadstena klosters jordebok 1500, jemte tillägg ur klostrets äldre jordeböcker utg. af K. Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. genom Carl Silfverstolpe. Sth. 1897—98. 8:o. — (1), IV, 315 s. = Hist. handl. utg. af Samf. etc. (se ofvan) D. 16: N:o 1.

Hdskr. 1500 års jordebok, pp. afl. fol., tillhörig Sv. Riksark. De äldre jordeb. för Vadstena äro: 1. Af år 1447, pg. o. pp. 12:o, i Riksark. (förr i K. Bibl.). 2. Af år 1480, pp. fol., i Kammararkivet. Bägge dessa jordeböcker äro, liksom en uppbördsbok af klostrets syssloman fr. år 1466 (pp. afl. fol., i Ups. Univ.-bibl.), inryckta på vederb. ställen i ofvann. edition.

660. [Jordeboksfragment.] Watzstena clostirs gotze västan staangabro. Sammantr. m. Legenda S. Catharinæ, filiæ S. Birgittæ. Diss. acad. præs. J. E. Rietz. Lundæ 1847—50. 8:o. S. 177—88. (Ämnad att ingå i den outg. T. 4 af SS., hvarom se N:o 5.)

Hdskr. Cod. Havn. St. K. B. (Thotts saml. N:o 600), fr. sen. hälft. af 1400-t.

Vestergötland.

661. Äldre handlingar rör. Vestergötland. N:o 1—126. I Vestergötl:s fornminnesfören:s tidskr. H. 1 (1869) s. (57—)61—67 (under tit.: Permebref dels afskrifne af Cl. Joh. Ljungström, dels meddelade af G. A. Sparre o. C. G. Styffe), H. 2 (1872) s. 41—60, H. 3 (1877) s. 12—29(—39), H. 4/5 (1888) s. (61—)65—67 o. 69—71(—112), H. 6/7 (1893) s. 23—24(—31), H. 8/9 (1897) s. 96—108(—128), H. 10 (1899) s. 81—83(—96).

Samlingen innehåller bl. a. omkr. 60 perme- o. pp.-bref på svenska fr. tiden 1397—1526, delvis efter orig. i fornm.-fören:s o. Skara allm. lärov. samlingar (jfr Förteckning af *K. Torin;* se **B** N:o 122).

Vestmanland.

662. Permbref från Vestmanland, utg. af K. H. Karlsson. I Vestmanl:s fornminnesfören:s årsskrift H. 3 (1884) s. 87—94.
Inneh. 8 st. permebref på fornsv., däraf 3 från 1300-t. (det älsta fr. 1366), 3 fr. 1400- och 2 fr. 1500-talet, det sista fr. 1513.

Östergötland.

663. Samlingar och anteckningar till en beskrifning öfver Ydre härad i Östergötland. Af L. F. Rääf. D. 1—4. Link. (d. 1) o. Örebro 1856—65. 8:o.
Urkunder på fornsv. för åren 1359—1515 äro aftryckta i D. 1, 1856, s. 167—73 o. 178—289; D. 3, 1861, s. 380—84, o. D. 4, 1865, s. 429—33.

---

2. Enstaka aktstycken. (Kronologiskt.)[1]

664. Bengte Laurenssons morgongåfvobref till sin husfru Katrina Benedectsdotter. 1340. (Trol. feldateradt och ngt yngre, enl. *K. H. Karlsson.*)
Hdskr. Ej uppgifven.
Edit. E. M. Fant, Diplomata Svec. 2, 1805, s. 13.

665. K. Magnus Erikssons och drottn. Blankas svenska testamente. Lödöse 1346.
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark. En afskr. (fragm.) i Link. Stiftsbibl.
Edit.
a) Handl. rör. Skand:s hist. 12 (1825) s. 3—37.
b) Sv. Dipl. 5, 1858—65, N:o 4069. (Efter orig.)
Nysv. öfvers.
α) Handl. rör. Skand:s hist. 12: s. 3—37 (tryckt parall. med den fornsv. texten).
β) H. Hildebrand i Vitt. hist. o. ant. akad:s månadsbl. årg. 22 (1893) s. 31—40.

[1]) På grund af föreliggande arbetes natur äro här gifvetvis endast på fornsvenska affattade handlingar intagna. Se f. ö. noten å sid. 181, som har sin tillämpning äfven för urvalet i denna afdelning.

666 vacat.

667. Karl Hakes bref om egendomsbyte med Ravald Andersson. 1346.

Hdskr. Ej uppgifven. Brefvet fins i Ups. Univ.-bibl. med årtalet 1446, hvilket (enl. meddel. af *K. H. Karlsson*) angifver året för dess utfärdande, hvadan Fant torde läst fel.

Edit. E. M. Fant, Diplomata Svec. 2, 1805, s. 14.

668. Bref fr. mag. Petrus Olavi (Birgittas biktfader) till H. Katerina (B:s dotter), »nyligen utfaren till Rom». Odat. [1350-talet.] (*Inc.:* »Min aldra kärasta dotter gudh haffue loff oc hedher.»)

Hdskr. Cod. Riksark. (»Vadst. kopiebok» med gammal sign. *A 26*).

Edit. K. G. Grandinson, Fragmentum de vita et miraculis mag. Petri Olavi [auct. Math. Laurentii Jönek.]. Karlst. 1888. 4:o. S. 15—16.

669. Dombref utfärdadt å rättarting i Strängnäs 1352.

Hdskr. Orig. i Sv. Riksark.

Edit. Sv. skriftprof 1, 1894, pl. VIII (text s. 17).

670. Häradsh. i Bobergs härad Jöns Siggessons bref ang. lagfart af ett jordaköp. 1352.

Hdskr. Orig. i Sv. Riksark.

Edit. Hist. handl. af Samf. f. utg. af handskr. rör. Skand:s hist. 2 (1862) s. 1—2.

671. Bref (falskt) hvarigenom k. Magnus Eriksson och k. Håkan tilldöma Jowan Andersson gods och sedan byta med honom. Dat. »3:e året efter stora döden» [1353?].

Hdskr. Orig. i Sv. Riksark. (förut i Ant.-arkiv.).

Edit. C. G. Styffe i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 24 (1864) s. 328.

672. Bref (falskt) af k. Erik Magnusson om Östkinds härads allmänningsgods. 1358.

Hdskr. Orig. i Danska Geh.-arkivet.

Edit. C. G. Styffe i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 24 (1864) s. 325.

673. Fastebref å jordabyte, utstäldt af häradsh. i Tjurbo härad Rangvald. Vesterås odat. [1360-talet.]
Hdskr. Orig. å perg. tillh. Vestmanl:s fornminnesförening.
Edit. K. H. Karlsson i Vestm. fornm.-fören:s årsskr. 3 (1884) s. 87.

674. Dombref rör. Thorön i Götaskären i mål mellan fru Märeta till Fågelvik o. Bo Jonsson (Grip). Sth. 1362.
Hdskr. »Ex orig.» (i Sv. Riksark.).
Edit. O. Rabenius, De antiquis Westrogothiæ legiferis, 1769, s. XIII f.

675. Skötebref å ett hemman Gjäsvijk [ɔ: Mässvik] i Värml. 1367.
Hdskr. Ej uppgifven. (Orig. å perg. i Ups. Univ.-bibl.)
Edit. E. M. Fant, Diplomata Svec. 2, 1805, s. 15.

676. Algot Benktssons pantbref till Götmar Abramsson. Malmögha 1368.
Hdskr. »Ex orig.» (i Sv. Riksark.).
Edit. O. Rabenius, De ant. Westrogothiæ legiferis, 1769, s. XIV.

677. K. Håkans stadfästelsebref ang. fru Catharina Larsdotters eganderätt till vissa gods. Sth. 1371.
Hdskr. Orig. i Engestr. saml. (nu i Riksark.).
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 3 (1817) s. 6—7.

678. Fastebref å jord i Djupnäs, Våla s:n, utfärdadt af häradsh. i Norrbo h:d Holmbo. Fernebo tingsställe 1371.
Hdskr. Orig. å perg. i Vestmanl. fornm.-fören.
Edit. K. H. Karlsson i Vestm. fornm.-fören:s årsskr. 3 (1884) s. 88.

679. Bo Jonssons bref till ärkeb. Birger om gränsen mellan Upsala och Åbo stift. Odat. [1374].
Hdskr. Orig. å pp. i Sv. Riksark.
Edit. (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 2 (1790) s. 351—53. (Efter afskr. meddel. af G. Adlerbeth.)
Om brefvets datering se O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 174 not **.

680. Thyrgils Jonssons gåfvobref till Vadstena kloster. Odat. [1375].

Hdskr. Orig. okändt. Afskr. i cod. Havn. St. Kong. Bibl. (Thott N:o 4), fr. 1430—50.

Edit. G. E. Klemming, Sv. medelt. bibelarb. (SFSS. 9) D. 1, 1848, s. 588—89.

Dateringen framgår af en uppgift i klostrets jordebok. Jfr *C. Silfverstolpe*, Vadstena klosters jordebok 1500, Sth. 1898, s. 192.

681. Ett bref från H. Katerina (Birgittas dotter) till ärkeb. Birger Gregersson om Birgittas kanonisering. Rom u. å. [omkr. 1375—80]. (*Inc.:* »Vit ok thet min käre mästare at biscop alfonsus hauir sport.»)

Hdskr. Skrifvet på baksidan af ett bref från bisk. Alfonsus af Jaen. Bägge brefven äro nedskrifna af samma hand (sekreterarens), trol. biktfadren mag. Petrus Olavi's. Tillhör nu Sv. Riksarkivet.

Edit. G. E. Klemming, Ant:s saml., 1868—73, s. 104. Ny uppl. 1880—82, s. 97.

682. Öfverlåtelsebref af Östkinds häradsmän till riksdrotseten Bo Jonsson å allmänningsjord i utbyte mot annan uppgifven jord. Oxnö 1377.

Hdskr. Orig. å perg. i Ups. Univ.-bibl.

Edit. C. G. Styffe i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 24 (1864) s. 326—27.

683. K. Albrekts jordaskifte med bisk. Nils i Linköping. Arboga 1381.

Hdskr. »Ex ms.» (Orig. å perg. i Sv. Riksark.)

Edit. (H. Spegels) Skriftel. bevis, 1716, s. 27—28.

684. Bo Jonssons (Grip) testamente. 1384.

Hdskr. Ej uppgifven.

Edit. J. Hadorph, Herr Boo Jonssons dråtz i Sverige testamente. Tr. ss. bilaga till Hadorphs ed. af Alexandri Magni historia på svenska rijm ... Wijsingzb. 1672. 4:o. — 12 opag. s. — I åtskilliga ex. af nämda rimdikt förek. en annan uppl. af testamentet med tit.: Herr Boo — — — testamente: sampt trenne k. Albrechtz förskriffningar, ther uthaff wälbe:te herr Boo Jonssons välde och myndigheet intagas kan. 4:o. Bägge styckena tillsam. 12 (testam.) o. 9 opag. s. (Jfr N:o 67.)

685. Ridd. Algot Magnussons bref med erkännande af att han mottagit vissa slott och län af drottn. Margareta. 1388.
Hdskr. Afskr. fr. 1389 i Danska Geh.-arkivet.
Edit. O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 462—63.

686. Ridd. o. marsken Erik Ketilssons instämmande i vissa stormäns dagtingan med drottn. Margareta. 1388.
Hdskr. Afskr. fr. 1389 i Danska Geh.-ark.
Edit. O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 465—66.

687. Ett antal svenske riddares o. väpnares bref till drottn. Margareta med försäkran om trohet. Nyköp. 1388.
Hdskr. Orig. i Danska Geh.-ark.
Edit. O. S. Rydberg, Sv. trakt. 2, 1880—83, s. 466—67.

688. Ridd. Heyne Snakenborgs förklaring, att han af drottn. Margareta uppburit full betalning för de gods i Vighn (ↄ: Ving), som han förverkat genom sitt deltagande i striden mellan henne o. k. Albrekt. Kalmar 1389.
Hdskr. »Efter orig.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 17 (1832) s. 61—65.

689. Frälsebref för Sixten Olaffsson, utfärdadt af ridd. Sten Benktsson, drottn. Margaretas höfvitsman. 1390.
Hdskr. Orig. i Sv. Riksark.
Edit. Sv. skriftprof 1, 1894, s. 19 (facsim. pl. IX).

690. Fastebref å jord i Djupnäs, utfärdadt af underhäradsh. i Norrbo h:d Laurens Holmbjörnsson. Vangs tingsst. 1399.
Hdskr. Orig. å perg. i Vestmanl:s fornm.-fören:s saml.
Edit. K. H. Karlsson i Vestmanl:s fornm.-fören:s årsskr. 3 (1884) s. 89.

691. Räfstetingsdom ang. gods i Östkinds h:d, hvilka på grund af kungl. dombref frånkännas kronan. Linköp. 1413.
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit.
a) C. G. Styffe i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 24 (1864) s. 328—29.
b) Sv. Dipl. Ny f. 2, 1879—87, N:o 1833.

692. Räfstetingsdom ang. en kvarnström i Dufvedal (Motala älf), som fråntagits Vreta kloster. Skeninge 1414.

Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit.
a) C. G. Styffe i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 24 (1864) s. 318.
b) Sv. Dipl. Ny f. 2, 1879—87, N:o 1900.

693. **Räfstetingsdom, hvarigenom en ström i Dufvedal förklaras för konungstreding och tillerkännes Vreta kloster.** 1414.
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit.
a) C. G. Styffe i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 24 (1864) s. 319.
b) Sv. Dipl. Ny f. 2, 1879—87, N:o 1901.

694. **Sven Lax' frikallelsebref för Brynolf Magnusson o. hans arfvingar, sedan de gjort full rätt i fråga om arfskifte efter Lars Svensson.** Kalmar 1417.
Hdskr. Orig. å perg. i Ups. Univ.-bibl.
Edit.
a) E. M. Fant, Diplomata Svec. hactenus inedita 1, 1797, s. 10—11.
b) Sv. Dipl. Ny f. 3, 1885—92, N:o 2391.

695. **Sven Lax frikallar sin sonhustru Brita Brynolfsdotter från misstanken att hafva förgifvit sin man Lars Svensson.** Kalmar 1417.
Hdskr. Orig. å perg. i Ups. Univ.-bibl.
Edit.
a) E. M. Fant, Diplomata Svec. hactenus inedita 1, 1797, s. 10.
b) Sv. Dipl. Ny f. 3, 1885—92, N:o 2386.

696. **Öster-Reks häradsrätts bevis om skada å Strängnäs-bispens kvarn vid Husby.** 1422.
Hdskr. Orig. å pp. i Sv. Riksark.
Edit. C. G. Styffe i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 24 (1864) s. 320.

697. **Confessorn i Vadstena Erici [Johannis] rekommendationsbref för två nunnor, som ärnade vallfärda till S. Eriks graf i Ups.** Vadst. 1422.

Hdskr. Efter en »cod. Bibl. Univ. Upsal.» (hvilken uppgifves ej).

Edit.

a) S. M. Bredberg, De peregrinationibus relig., 1704, s. 32—33.

b) J. H. Schröder i SRS. II I, 1828, s. 330. (Aftr. efter ed. *a*.)

698. Nils Jönssons (Oxenstjerna), Karl Knutsson Bondes m. fl:s gåfvobref å en prebenda i Viborg. 1422.
Hdskr. Orig. å perg. (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 187—88.

699. Memmings häradsrätts dom om »kungsledet» i Munkeboda [ɔ: Motala] ström. 1424.
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit. C. G. Styffe i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 24 (1864) s. 321.

700. K. Eriks af Pommern frälsebref för Peder Stigsson. 1427.
Hdskr. Orig. på perg. (i Ups. Univ.-bibl.).
Edit. E. M. Fant, Diplomata Svec. hactenus inedita 1, 1797, s. 8.

701. Kyrkopråsten Laurens' kvittobref å en till Floda kyrka inbetald skuld. 1427.
Hdskr. Orig. å perg. i Ups. Univ.-bibl. »Afskrift meddelad af gr. Adlersparre.»
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 9 (1821) s. 23—24. (Eft. afskr.)

702. Sten Thuressons (Bjelke) bref till fostersonen Karl Knutsson Bonde på två gods i Tjust. Sth. 1429.
Hdskr. Orig. å perg. (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 194—96.

703. Arfskifte efter k. Karl Knutssons moder. 1429.
Hdskr. Orig. å Säfstaholm (f. d. Gyllenstjernska saml., Fågelvik).
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 36 (1855) s. 1—5.

704. Bisk. Sigges i Skara stadfästelse å ett testamente till förmån för Kils kyrkas (Värml.) prästbol. Thingvalla 1431.
Hdskr. »Efter orig.»
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 12 (1825) s. 78—80.

705. Magistratens i Upsala intyg om domkapitlets rätt vid ärkebiskopsval. Ups. 1432.
Hdskr. Orig. i Sv. Riksark.
Edit. (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 2, 1790, s. 370—71.

706. K. Eriks af Pommern svar på Upsala domkapitels skrifvelse om ärkebiskopsval efter Joh. Haquini. 1432.
Hdskr. »Ex ms.» (Samtidig afskr. å perg. i Sv. Riksark.)
Edit. (H. Spegels) Skriftel. bevis, 1716, s. 32—34.

707. Engelbr. Engelbrektssons bref till bisk. Thomas i Strängnäs med uppmaning att frimodigt stå emot k. Erik. Axevall 1434.
Hdskr. Orig. okändt. Afskr. i Sv. Riksark.
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 8 (1820) s. 3—4.

708. Dens:s bref till allmogen i Upland med uppmaning att vara Riksens råd i Sth. lydaktig. Axevall 1434.
Hdskr. Orig. okändt. Afskr. i Riksark.
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 8 (1820) s. 4—5.

709. Ärkeb. Olofs m. fl. biskopars samt Riksens råds testimonium för Hans Kröpelin, som vistats i riket. 1435.
Hdskr. Orig. i Ups. Univ.-bibl.
Edit. Ol. O. Celsius, Monumenta polit.-ecclesiastica ex archivo Palmskiöldiano. Diss. acad. Ups. 1750—53. 4:o. S. 1—2.

710. Riksförest. Karl Knutssons bref om Erik Pukes besvär, ett tillämnadt rådsmöte i Enköping m. m. Odat. [1435].
Hdskr. Orig. okändt. Afskr. fr. sl. 1500-t. i Hogensk. Bjelkes saml. i Ups. Univ.-bibl. (»Gröna boken N:o 2»).
Edit. Hist. handl. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. 7 (1870) s. 12—14.

711. Bref [af onämd] om tvedräkten i landet och det blifvande rådsmötet i Arboga. Skarpelösta k:a u. å. [1435].

Hdskr. Orig. okändt. Afskr. i samma saml. som näst föreg.

Edit. Hist. handl. (se föreg.) 7 (1870) s. 15—16.

712. Bref [af onämd] till hr Erik Nilsson (slottsherre på Stockholm) om ett blifvande rådsmöte i Arboga. Näs kyrka u. å. [1436].

Hdskr. Orig. okändt. Afskr. i samma saml. som de två näst föreg.

Edit. Hist. handl. (se föreg.) 7 (1870) s. 14—15.

713. Biskop Thomas bref till Karl Knutsson. 1436.

Hdskr. Orig. okändt. »Afskrift af en gammal bok uti Ant. archivum, meddel. af mag. Brocman» (*Lagerbr.*).

Edit.

a) Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. i sv. hist. 3 (1758) s. 238—45. (Efter afskr.; se ofvan.)

b) J. H. Schröder i SRS. II II, 1828, s. 167—68 (appendix till Pukevisan; se N:o 95). (Aftr. eft. ed. *a*.)

714. Rekommendationsbref fr. Vadstena kloster. 1439.

Hdskr. Cod. Holm. *A 54* (fr. förra h. 1400-t.).

Edit. E. M. Fant i SRS. I I, 1818, s. 224—25.

715. Riksens råds tacksägelsebref till marsken Karl Knutsson för hans förvaltning af riksföreståndarskapet. Arboga 1438.

Hdskr. Orig. i Sv. Riksark. (med 8 sigill).

Edit. Hist. handl. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. 7 (1870) s. 16—18.

716. Karl Knutssons morgongåfvobref å 200 eng. nobler. 1438.

Hdskr. »Orig. perg.» (i Sv. Riksark.).

Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. i sv. hist. 2 (1754) s. 197—99.

717. Tiggarbref till Vadstena fr. Munkalifs kloster (vid Bergen). Odat. [1440-t.].

Hdskr. Cod. Ups. *C 6* (fr. förra h. 1400-t.).

Edit.

a) (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 4, 1791, s. 371—72.

b) Dipl. Norveg. 16 (1901) 1, N:o 117.

718. Tiggarbref fr. d:o till »dapifer Norvegiæ» Sigurd Johannis. Odat. [1440-t.].
Hdskr. = föreg.
Edit.
a) (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 4, 1791, s. 372—73.
b) Dipl. Norveg. 16 (1901) 1, N:o 119.

719. Riksens råds förläningsbref på Borgholm och Öland till Karl Knutsson ss. pant för lån af 20,000 mark. 1440.
Hdskr. »Af orig. på pergam.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. i sv. hist. 2 (1754) s. 200—05.

720. Bengt och Bo Stenssöners förlikningsbref med riksmarsken Karl Knutsson. 1440.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 215—17.

721. Rekommendationsbref för en af klosterfolket i Munkalifs kloster af abbedissan o. konventen därst. 1440.
Hdskr. Cod. Ups. *C 6* (fr. förra h. 1400-t.).
Edit.
a) (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 4, 1791, s. 370—71.
b) Dipl. Norveg. 16 (1901) 1, N:o 116.

722. K. Kristofers förläningsbref till riksdrots. Karl Knutsson å Svartsjö o. andra kronans gods å Färingön o. Lofön. Sth. 1441.
Hdskr. »Orig. å perg. i Gyllenstjernska arkivet» (å Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monumenta diplom. Svec., 1822, s. 13—14.

723. Riksens råds förnyade förläningsbref till Karl Knutsson å Borgholm o. Öland. Kalmar 1441. (Jfr N:o 719.)
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtskill. handl. i sv. hist. 2 (1754) s. 207—12.

724. Förlikningsbref mellan Kristiern Nilsson och Karl Knutsson. 1441.

Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Samling (se föreg.) 2 (1754) s. 221—26.

725. K. Kristofers dombref mellan Karl Knutsson samt Ulf och Jon Pedersöner ang. de senares faders död, till hvilken K. K:son misstänkts vara skyldig. 1442.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Samling (se föreg.) 2 (1754) s. 231—32.

726. K. Kristofers tillstädjelsebref för ärkeb. Nils att få tillbyta sig Almarestäk med därtill lydande gods. Sth. 1442.
Hdskr. »Ex ms.» (i Sv. Riksark.).
Edit. (H. Spegels) Skriftelige bevis, 1716, s. 44—45.

727. Dens:s gåfvobref för ärkeb. Nils å Östhammars län. Lödöse 1442.
Hdskr. »Ex ms.» (i Sv. Riksark.).
Edit. (H. Spegels) Skriftel. bevis, 1716, s. 45—46.

728. Bref af Joh. Nicolai, minoriternas guardian i Skandinavien, om uppförande af ett kapell i Upgränna (Smål.) till åminnelse af k. Magnus Ladulås. Upgränna 1442.
Hdskr. Orig. i Hallenbergska saml. i Ups. Univ.-bibl.
Edit. J. H. Schröder, Prisca episcoporum jura circa beatificat. sanctorum in Scand., 1842, s. III.

729. Privilegier för S. Görans hospital i Stockholm. 1442 (vidim. o. stadf. 1471).
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit. V. Hedqvist, Den kristna kärleksverksamheten i Sv. under medelt., 1893, s. 145—47.

730. Ärkeb. Nils bref emot dem som gjorde intrång i kyrkans rättigheter. Ups. 1443.
Hdskr. Orig. i Sv. Riksark.
Edit. (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 2, 1790, s. 358—60.

731. Inventarium öfver Tynnelsö gård. 1443.
Hdskr. Cod. Riksark. med gam. sign. *A 46* (»Liber ecclesiæ Strengn.»).

Edit. J. H. Schröder, Invent. curiæ Tynnelsö anno 1443. Diss. acad. Ups. 1839. 4:o. — II, 10 s.
Inventariet, till stor del på sv., är i språkligt hänseende af vikt.

732. K. Kristofers bref om förlikning mellan Kristiern Nilssons änka o. Karl Knutsson. Sth. 1445.
Hdskr. »Orig. på perg.»
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. i sv. hist. 2 (1754) s. 227—30.

733. Riksens råds dom mellan Bo Stensson o. Erik Thuresson ang. af den förre liden oförrätt. Vestergarn 1446.
Hdskr. »Orig. på perg.»
Edit. Sv. Lagerbring, Samling (se föreg.) 2 (1754) s. 218—20.

733 a. Ärkebisk. Nicolai bref om två bannlyste våldsverkare. Sth. 1446.
Hdskr. Orig. i Sv. Riksark.
Edit. (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 2, 1790, s. 360—61.

734. Ridd. o. höfvitsm. i Åbo Magnus Greens frikallelsebref för ridd. Göst. Laurentsson (Snakenborg) samt Kalmar stads borgmästare o. råd från ansvar för brott mot af dem (åt M. Green) gifvet lejdebref. Åbo slott 1446.
Hdskr. »Orig. å perg. i Gyllenstjernska arkivet» (å Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monumenta diplom. Svec., 1822, s. 70—71.

735. Erici Vastonis bref till Vadstena kloster. Rom 1447.
Hdskr. »Orig. tillh. akad.-räntm. Westerdahl.» (nu i Ups. Univ.-bibl.).
Edit. (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 5, 1791. s. 295—99.

736. Kristiern Nilssons arfvingars kvittobref å lösen för gods, som de afstått till k. Karl Knutsson. Sth. 1449.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. i sv. hist. 2 (1754) s. 233—41.

737. Erik Nipertz' kvittobref å en summa, som han uppburit af k. Karl Knutsson. Sth. odat. [1450-t.].

Hdskr. »Orig. på perg.»
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 242—43.

738. Riksens råds dom mellan k. Karl Knutsson och Magnus Green ang. konungsräntorna af Åbo län. Sth. 1450.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 251—54.

739. Elina Göstafsdotters kvittobref å fjärdedelen af sin morgongåfva efter Knut Stensson. 1452.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 189—90.

740. Ridd. Bo Stenssons (Natt och Dag) o. medarfvingars förlikningsbref med k. Karl Knutsson ang. ett arf. 1453.
Hdskr. Ej uppgifven. (Orig. fins i Sv. Riksark.)
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 191—93.

741. Bo Stenssons bref om försäljning af hans arfvegods. Sth. 1453.
Hdskr. »Orig. å perg. i Gyllenstjernska arkivet» (å Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monumenta diplom. Svec., 1822, s. 34—35.

742. Bo Stenssons m. fl:s borgensförbindelse för Henric Jönssons fr. Norge lösepenning (800 gyllen). Sth. 1453.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 246—47.

743. Östgöta lagmansrätts dom om kungsådran i Munkeboda [ↄ: Motala] ström. 1454.
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit. C. G. Styffe i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 24 (1864) s. 323—24.

744. Vittnesbref af Erik Axelsson (Thott) o. Åke Jönsson (Svarte Skåning). Vadstena 1455.

Hdskr. »Orig. å perg. i Gyllenstjernska arkivet» (å Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monumenta diplom. Svec., 1822, s. 33.

745. Ridd. Joh. Frilles bref till k. Karl Knutsson med förbindelse å en lösesumma af 1000 renska gyllen. Örabro 1456.
Hdskr. »Orig. å perg. i Gyllenstj. arkivet» (å Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monumenta dipl. Svec., 1822, s. 71—72.

746. Magnus Haks förbindelse till k. Karl Knutsson å en lösesumma af 3000 gyllen. Örebro 1456.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 248—50.

747. Ärkeb. Jöns Bengtssons (Oxenstjerna) o. de öfrige herrarnes förläningsbref till Arend Bengtsson å Våla h:d och Ödsmo s:n. 1457.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 256—57.

748. Riksens råds förläningsbref till k. Karl Knutssons döttrar Margareta o. Magdalena å Svartsjö m. m. för deras lifstid. Sth. 1457.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 258—61.

749. Riksens råds förläningsbref till Stockholms stad å Solna o. Bränkyrka socknar. Sth. 1457.
Hdskr. Orig. okändt. Afskr. i »Invent. öfv. Sths stadhz privil.», kopieb. fr. midt. 1600-t. i Sths Rådhusarkiv.
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 16.

750. Erik Nipertz' m. fl:s borgensförbindelse till k. Karl Knutsson å lösesumman (1100 renska gyllen) för Erik Kromedike o. Herm. Meyer. 1457.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).

Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 244—45.

751. K. Kristiern I:s donation af hus och förordn. om husbyggnader i Stockholm 1458.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 18—19.

752. Ärkeb. Jöns' dom om ett gods i Gudö till förmån för Vesterås domkyrka. 1458.
Hdskr. »Ex ms.» (i Sv. Riksark.).
Edit. (H. Spegels) Skriftelige bevis, 1716, s. 52.

753. K. Kristiern I:s frikallelsebref för ärkeb. Jöns i fråga om beskyllningen att hafva varit upphof till prins Hans' val till Sveriges konung. Horsnäs 1459
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 262—63.

754. K. Karl Knutssons frikallelsebref för hans måg Eric Ericsson (Gyllenstjerna) med frihet för honom att tjäna hvem honom lyste. Danzig 1459.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 264.

755. Erici Vastonis bref om erlagd betalning för aflat till Åke Axelsson (Thott). Rom. Odat. [1460-talet].
Hdskr. Orig. i Köbenhavn.
Edit.
a) H. Gram i Danske Magazin 1 (1745) s. 101. Kbhn. 4:o.
b) Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 1 [1750-t.] s. 135—36. (Aftr. efter ed. *a*.)

756. Väpnaren Magnus Peterssons morgongåfvobref. Brybo 1460.
Hdskr. Orig. okändt. Afskr. meddel. af gr. Adlersparre.
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 9 (1821) s. 25—27.

757. K. Kristiern I:s bref till ridd. Thure Thuresson (Bjelke) om försäljning af några Karl Knutsson förut tillhöriga gods, som tillfallit k. Kristiern. Sth. 1461.

Hdskr. Gammal afskr. å pp. i Gyllenstjernska arkivet (Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monumenta diplom. Svec., 1822, s. 14—16.

758. K. Kristierns bref till Ericus Erici (Gyllenstjerna) om biläggande af en arfstvist mellan honom och riksmarsken Thure Thuresson (Bjelke). Sth. 1461.
Hdskr. Orig. å pp. i Gyllenstjernska arkivet (Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 30—32.

759. K. Kristierns adelsbref för Olof Tysk. Kbhn 1461.
Hdskr. Orig. å perg. i Skoklosters bibliotek.
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 3 (1817) s. 8—9.

760. Karl Knutssons öppna bref, hvari han kraftigt besvarar k. Kristierns i Danmark förtal. Danzig 1463.
Hdskr. Orig. å pp. i Gyllenstj. arkivet (Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 21—23.

761. Kristiern Benktsson (Oxenstjerna) m. fl. uppmana domkapitlet i Upsala att verkställa påbjuden bannlysning. Roteberg 1464.
Hdskr. Orig. å pp. i Sv. Riksark.
Edit. Hist. handl. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. 8 (1879) 1: s. 20—21.

762. Öfverenskommelse mellan Erik Nilsson (Oxenstjerna) o. Åke Jönsson (Svarte Skåning) om uppgifvande af Axvalls slott. 1464.
Hdskr. Orig. å pp. i Palmskiöldska saml. i Ups. Univ.-bibl. (Topogr. Tom. 42, vol. 295).
Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 37—40.

763. Biskop Kettils (Vase) bref med bekräftelse af förlikningen mellan Erik Nilsson o. Åke Jönsson (seföreg.). Linköp. 1464.
Hdskr. Orig. å pp. i Palmskiöldska saml. (samma som i föreg.).
Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 40.

764. Biskop Korts (Bitze) i Åbo bref till k. Karl Knutsson med undskyllan att han för ryssarnes infall ej kunde hörsamma konungens kallelse. Kustö 1464.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 271—74.

765. Bisk. i Vesterås Birgerus Magni's bref till abbedissan o. klosterfolket i Vadstena om hel. Katerinas ifrågasatta kanonisation. Sth. 1464.
Hdskr. Gammal afskr. i Schröders ägo [nu trol. i Ups. Univ.-bibl.].
Edit. J. H. Schröder, Prisca episcoporum jura circa beatif. sanctorum in Scand., 1842, s. IV.

766. Ärkeb. Jöns Bengtssons, bisk. Kettil Karlssons och flere rådsherrars förlikning med Stockholms stad. Sth. 1465.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit.
a) C. G. Styffe, Bidrag t. Skand:s hist. 3, 1870, s. 160—62.
b) K. Hildebrand, Urk. t. Sths hist. 1, 1900, s. 21—22.

767. Riksens råds försäkringsbref för k. Karl Knutssons arfvingar på hans gods. Nyköp. 1466.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 282—85.

768. Bref till Skeninge kloster af väpnaren Erik Karlssons (Vase) höfvitsman å Stekeholm. Hof 1466.
Hdskr. Orig. å perg. i Gyllenstj. arkivet (Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 68.

769. Erik Axelssons (Thott) bref till Karl Knutsson (Gera) om danskarnes angrepp. Sth. Odat. [1467].
Hdskr. Orig. å pp. i Fersenska arkivet.
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 7 (1819) s. 20—22.

770. Erik Axelssons (Thott) bref till Karl Knutsson (Gera) om danskarnes nederlag på Norrmalm. Sth. Odat. [1467].
Hdskr. Orig. å pp. i Fersenska arkivet.
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 7 (1819) s. 19—20.

771. Erik Axelssons (Thott) uppmaningsbref mot ärkeb. Jöns Bengtsson (Oxenstjerna). Sth. 1467.
Hdskr. Orig. å pp. i Fersenska arkivet.
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 7 (1819) s. 11—12.

772. Dagtingan med besättningen på Ringstadholm. Norrköp. 1469.
Hdskr. Orig. å pp. i Fersenska arkivet.
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 7 (1819) s. 13—14.

773. Lejdebref af besättningen å Ringstadholm. 1469.
Hdskr. Orig. å pp. i Fersenska arkivet.
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 7 (1819) s. 15—16.

774. Häradsh. i Tjurbo h:d, Jösse Pedersson i Brunnby, tilldömer Peder Jopsson i Fornby jord, hvarå klagan förts. 1469.
Hdskr. Orig. å perg. i Vestmanl:s fornm.-fören:s saml.
Edit. K. H. Karlsson i Vestm. fornm.-fören:s årsskr. 3 (1884) s. 89–90.

775. Pantförbindelse af hr Thord, postulatus i Upsala, till k. Karl Knutsson för en lånfången summa, afsedd att lösa påfvens konfirmation. Sth. 1469.
Hdskr. »Orig. på perg.» (i Sv. Riksark.).
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 2 (1754) s. 285—87.

776. Erici Vastonis bref om aflat till fru Märita Bengtsdotter, Åke Axelssons (Thott) efterlefverska. Rom. Odat. [c. 1470].
Hdskr. Trol. i Kbhn.
Edit. H. Gram i Danske Magazin 1 (1745) s. 102.

777. Riksens råds förpantning af Gestrikland och Upsala köpstad till Stockholms stad. Sth. 1470.
Hdskr. Orig. okändt. Afskr. i Sths Rådhusark. (kopieboken »K. förordn., privil. o. resolut. rör. Sths stad», fr. 1700-t.).
Edit. K. Hildebrand, Urk. t. Sths hist. 1, 1900, s. 22—23.

778. Riksförest. Erik Axelssons (Thott) uppmaningsbref mot Erik Karlsson (Vase). Sth. 1470.
Hdskr. Orig. å pp. i Fersenska arkivet.
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 7 (1819) s. 10—11.

779. K. Karl Knutssons testamente. 1470.
Hdskr. Afskr. i Gyllenstjernska arkivet.
Edit. Sv. Lagerbring, Saml. af åtsk. handl. 3 (1758) s. 252—61.

780. Förlikningsbref af allmogen i Ringstadholm. Söderköp. 1470.
Hdskr. Orig. å pp. i Fersenska arkivet.
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 7 (1819) s. 16—17.

781. Biskop Henriks i Linköping o. Sturarnes bref till allmogen i Ringstadholm. Vadstena 1470.
Hdskr. Orig. å pp. i Fersenska arkivet.
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 7 (1819) s. 17—19.

782. Bytesbref, hvarigenom Svintuna kvarn tillfaller Krokeks kloster. 1470.
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit. C. G. Styffe i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 24 (1864) s. 330—31.

783. Årkeb. Jacob Ulfssons o. bisk. Henric Tidemanssons bref om oron i landet. Odat. [1471].
Hdskr. Orig. förr tillh. akad.-räntm. Westerdahl; nu i Ups. Univ.-bibl.
Edit. (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 5, 1791, s. 292—94.

784. Riksens råds bref för ärkeb. Jakob Ulfsson å Nordmarken. Arboga 1471.
Hdskr. »Ex ms.» (i Sv. Riksark.).
Edit. (H. Spegels) Skriftel. bevis, 1716, s. 64.

785. Bisk. Hans' i Strängnäs bref till prästerskapet och menige allmogen i Södermanland om sammanskott till H. Birgittas hus i Rom. Strängn. 1472.
Hdskr. Orig. i Sv. Riksark. (Afskr. meddel. af G. Adlerbeth.)
Edit. (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 2, 1790, s. 371—73.

786. Synerättsdom mellan kronan samt Färnebo och Hedesunda socknar (Gestrikl.) om kronolaxfisket och kungsådran vid Elfkarleby. 1473.
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit. C. G. Styffe i Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 24 (1864) s. 324—25.

787. Ivar Axelssons (Thott) bref om hans hustrus, Karl Knutssons dotter Magdalenas morgongåfva. Sth. 1475.
Hdskr. Orig. å perg. i Gyllenstjernska arkivet (Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 45—47.

788. Arfve Knutssons morgongåfvobref på Torpa. 1477.
Hdskr. Ej uppgifven. (Orig. nu i Ups. Univ.-bibl.)
Edit. E. M. Fant, Diplomata Svec. hactenus inedita 1, 1797, s. 11—12.

789. Riksens råds gåfvobref för ärkeb. Jakob och hans efterträdare å en fjärdedel i silfvergrufvan i Films s:n. 1481.
Hdskr. »Ex ms.» (i Sv. Riksark.).
Edit. (H. Spegels) Skriftel. bevis, 1716, s. 65.

790. Sten Sture d. ä:s sköldebref för Lasse Halvordsson. 1482.
Hdskr. Orig. i Sv. Riksark.
Edit. Sv. skriftprof 1, 1894, s. 35—36; facs. pl. XIII.

791. Ärkeb. Jacob Ulfssons och Riksens råds bref, hvarigenom Bråbo o. Lysings härader i Östergötl. tillförsäkras k. Karl Knutssons dotter Kristina, änka efter Ericus Erici (Gyllenstjerna). Sth. Odat. [1482].
Hdskr. Orig. å perg. i Gyllenstjernska arkivet (Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 17—18.

792. Fastebref å jord i Tible, Bergs s:n (Vestmanl.), utfärdadt å häradsting i Snäfringe. 1482.
Hdskr. Orig. å perg. i Vestmanl:s fornm.-fören:s saml.
Edit. K. H. Karlsson i Vestmanl:s fornm.-fören:s årsskr. 3 (1884) s. 90—91.

793. Tingsbevis å erlagd mansbot, utfärdadt af häradsh. i Tjurbo h:d Laurens Nilsson. 1482.
Hdskr. Orig. å perg. i Vestmanl:s fornm.-fören:s saml.
Edit. K. H. Karlsson i Vestmanl. fornm.-fören:s årsskr. 3 (1884) s. 91—92.

794. Riksens råds förläningsbref uppå Norrebotn för ärkeb. Jacob (Ulfsson). Kalmar 1482.
Hdskr. »Ex ms.»
Edit. (H. Spegels) Skriftel. bevis, 1716, s. 66—67.

795. Riksens råds förläningsbref uppå Öland [ɔ: Olands h:d, Upl.] för ärkeb. Jacob. Sth. 1483.
Hdskr. »Ex ms.» (Orig. i Sv. Riksark.)
Edit. (H. Spegels) Skriftel. bevis, 1716, s. 67.

796. Riksens råd tilldömer bisk. Cort (Rogge) och biskopsbordet i Strängnäs halfva tomtören och sakören i Strängnäs stad och döma riksförest. Sten Sture, som förhållit bisk. denna inkomst, till 40 marks böter. Sth. 1485.
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit. Hist. handl. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. 8 (1879) 1: s. 47—48.

797. Bref på ett altare i S. Blasii kor i Sths storkyrka för guldsmederna i nämda stad. 1485.
Hdskr. Orig. på perg. (m. 5 sigill) i K. Bibl.
Edit. G. E. Klemming, Skråordn. (SFSS. 13), 1856, s. 163—64.

798. Fru Ingeborg Filipsdotters (Thott) bref om hennes makes, lagm. i Upland Gust. Karlssons (Gumsehufvud) frånfälle. Sth. 1486.
Hdskr. Orig. å pp. i Gyllenstjernska arkivet (Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 54—55.

799. Sten Sture d. ä:s bref till fru Magdalena Karlsdotter (k. Karl Knutssons dotter). Sth. 1487.
Hdskr. Orig. å pp. i Gyllenstjernska arkivet (Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 49—50.

800. Fru Ingeborgs (Thott), Sten Sture d. ä:s makas, bref till fru Magdalena Karlsdotter (se föreg.). Sth. 1487.
Hdskr. Orig. å pp. i Gyllenstj. arkivet (Krapperup).
Edit J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 49.

801. Folke Piks testamentsbref. 1488.
Hdskr. Ej uppgifven.
Edit. E. M. Fant, Diplom. Svec. hactenus inedita 2, 1805, s. 15—17.

802. Bref (till onämd) fr. Riksförest. Sten Sture d. ä. Skärkind 1489.
Hdskr. Orig. å pp. i Gyllenstj. arkivet (Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 51.

803. Bref från bisk. i Linköping Henr. Tidemanni till lagmannen i Södermanland Svarte Åke Jönsson ang. våld begånget af biskopens tjänare. Linköp. 1490.
Hdskr. Orig. i Ups. Univ.-bibl. (hofpred. dr Westins saml.).
Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 10 (1822) s. 3—5. (Efter afskr. tagen af E. M. Fant.)

804. Bref af magistraten i Vesterås ang. en gård i staden, som curatus i Svärdsjö (Dalarne) Joh. Gunnari testamenterat sin hushållerska (»focaria») och deras son Gunnar Johannis. Vesterås 1491.
Hdskr. »Ex orig. membran.» (i Ups. Univ.-bibl.).
Edit. J. H. Schröder, De celibatu clericorum in eccl. Svec., 1844—45, s. 3—4.

805. Fru Magdalenas (enka efter Ivar Axelsson Thott) öfverlåtelsebref af gods i Vesterg. till ridd. Joh. Åkesson (Thott) och hans hustru. Söderköp. 1491.
Hdskr. Afskr. å pp. i Gyllenstj. arkivet (Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 66—67.

806. Biskop Olof i Vesterås o. lagm. i Östergötl. Arvid Trolle bevittna förlikningar mellan riksförest. Sten Sture och bisk. Cort (Rogge) i Strängnäs. Enköp. 1493.
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit. Hist. handl. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. 8 (1879) 1: s. 52—53.

807. Sten Stures o. Riksens råds bref om S. Eriks baner i Upsala domk:a, som af ärkeb. o. domkap. utlemnats för att användas i ett korståg mot ryssar o. kareler. Sth. 1495.
Hdskr. Orig. å pp. i Ups. Univ.-bibl.
Edit.
a) J. Hadorph, Bih. t. Rimkr., 1676, s. 355. (Eft. orig.)
b) J. G. Peringsköld, Monum. Ulleraker., 1719, s. 56. (Källa ej uppgifven, trol. aftr. efter ed. *a*.)

c) J. H. Schröder, SRS. II I, 1828, s. 329—30. (Efter ed. *a*.)

808. Sten Sture d. ä:s personliga tacksägelsebref till ärkeb. Jacob Ulfsson för utlemnandet af S. Eriks baner (se föreg.). Sth. 1495.

Hdskr. Orig. å pp. i Ups. Univ.-bibl.

Edit.

a) (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 4, 1791, s. 378—80. (Efter samtid. afskr.)

b) J. H. Schröder, SRS. II I, 1828, s. 330. (Aftr. efter ed. *a*.)

809. K. Hans' bref för ärkeb. Jacob Ulfsson uppå Nordmarken. Sth. 1497.

Hdskr. Orig. ej uppgifvet. (Tillhör nu Sv. Riksark.)

Edit. (H. Spegels) Skriftel. bevis, 1716, s. 68. (Trol. efter en ung hdskr., då *å* förek.)

810. K. Hans' förläningsbref för ärkeb. Jacob uppå Stäkes län o. Upsala stad. Sth. 1497.

Hdskr. »Ex ms.» (i Sv. Riksark.).

Edit. (H. Spegels) Skriftel bevis, 1716, s. 68—69.

811. Sten Sture d. ä:s bref till fru Brita, Åke Jönssons änka, med anhållan om lån af öl, sängkläder m. m. vid k. Hans' gästning i Nyköping. Sth. 1498.

Hdskr. Orig. å pp. tillhörde 1836 dr J. A. A. Lüdeke i Sth.; nu i Sv. Riksark.

Edit.

a) C. C. Gjörwell i Sv. magasinet 1766, s. 733. (Illa utg.)

b) Handl. rör. Skand:s hist. 21 (1836) s. 6—7. (Efter orig.)

812. Svante Stures o. Måns Läncks attestation ang. Knut Alfenssons arf. Söderköp. 1500.

Hdskr. Orig. å pp. i Gyllenstj. arkivet (Krapperup).

Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 64—65.

813. K. Hans' bref för ärkeb. Jacob (Ulfsson) uppå Norrebottn. Enköp. 1501.
Hdskr. »Ex ms.» (i Sv. Riksark.).
Edit. (H. Spegels) Skriftel. bevis, 1716, s. 69—70.

814. Riksens råds bref till Nils Claesson (Sparre) med anledn. af hans fogdars angrepp på Fågelvik. Sth. 1501.
Hdskr. Orig. å pp. i Gyllenstj. arkivet (Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 56—58.

815. Åke Hanssons (Natt och Dag) m. fl:s vittnesmål ang. mordet på Erik Eriksson (Gyllenstjerna). Skara 1502.
Hdskr. Orig. å pp. i Gyllenstj. arkivet (Krapperup).
Edit. J. H. Schröder, Monum. diplom. Svec., 1822, s. 60—61.

816. Stockholms magistrats bref till Dalarne med anledn. af oron därstädes. 1503.
Hdskr. Orig. å pp. i St. Tuna kyrkoarkiv.
Edit.
a) E. M. Fant, Acta Dalecarl. an. 1503—11, Ups. 1810, s. 2—3. (Källa ej uppgifven.)
b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 180—81. (Efter orig.)

817. Riksens råds förpantningsbref å Gestrikland till Stockholms stad. Sth. 1504.
Hdskr. Orig. å perg. i Sths Rådhusarkiv.
Edit. K. Hildebrand, Urkunder t. Sths hist. 1, 1900, s. 33—34.

818. Vadstenabrodern Jönis Nicolai's bref till generalconfessorn Nicolaus Ragvaldi. Rom 1504.
Hdskr. Orig. å pp. i Sv. Riksark.
Edit. Sv. skriftprof 1, 1894, s. 40—42; facs. pl. XVII. (Rubriken i textaftrycket liksom underskr. å pl. har oriktigt året »1507».)

819. Bisk. Hans Brasks i Linköping förskrifning o. testamentariska anordning till Birgittas hus i Rom. 1504.
Hdskr. Orig. å pp. i Sv. Riksark.
Edit. Sv. skriftprof 1, 1894, s. 39—40; facs. pl. XVI (Brasks egen hand).

820. Bref af Vadstenabrodern Petrus Ingemari till moderklostret. Rom 1505.

Hdskr. Orig. å pp. tillhörde förr akad.-räntmäst. Westerdahl; nu i Ups. Univ.-bibl.

Edit. (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 5, 1791, s. 314—16.

821. Ärkeb. Jacob Ulfssons bekräftelsebref å ett testamente af f. d. curatus i Skellefte hr Andreas till hans dotter, gift med Andreas Jacobi (Bure). Skellefte 1507.

Hdskr. »Ex orig. membran.» (i Ups. Univ.-bibl.).

Edit. J. H. Schröder, De celibatu clericorum in eccles. Svec., 1844—45, s. 5.

822. Stockholms magistrats tvänne skrifvelser till riksförest. Svante Sture med klagomål öfver Öregrunds inkräktande på utrikes handeln 1508.

Hdskr. Orig. i Sturearkivet i Kbhn.

Edit. (Sv.) Hist. tidskr. 1 (1881) s. 397—400.

823. Stockholms magistrats bref till Dalarne med anledn. af tidens oro. 1508.

Hdskr. Orig. å pp. i St. Tuna kyrkoarkiv.

Edit.

a) E. M. Fant, Acta Dalecarl. an. 1503—11, Ups. 1810, s. 4—7. (Källa ej uppgifven.)

b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 207—09. (Efter orig.)

824. Riksförest. Svante Stures frälse- o. sköldebref för Håkan Karlsson i Byrcherydh. Kongsätra i Mark 1508.

Hdskr. Orig. å perg. i v. Essenska arkivet å Kaflås.

Edit. Handl. rör. Skand:s hist. 19 (1834) s. 177—79.

825. Stockholms magistrats skrifvelse till Svante Sture om tidens betryck och hotande faror samt åtgärder till stadens förvaring. 1509.

Hdskr. Orig. i Sturearkivet i Kbhn.

Edit. (Sv.) Hist. tidskr. 1 (1881) s. 400—01.

826. Stockholms magistrats bref till Dalarne med anledn. af tidens oro. 1511.

Hdskr. Orig. å pp. i St. Tuna kyrkoarkiv.

Edit.
a) E. M. Fant, Acta Dalecarlica an. 1503—11, Ups. 1810, s. 7—9. (Källa ej uppgifven.)
b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 217—18. (Efter orig.)

827. Vadstenabrodern Peder Månssons bref till konventet i Vadstena. Rom 1511 ell. 1512.
Hdskr. Orig. å pp. i Sv. Riksark.
Edit. Sv. skriftprof 1 (1894) s. 43—44; facs. pl. XVIII.

828. Häradsrättens i Tjurbo (Vestmanl.) fastebref å jord i Hede, Möklinta s:n. Gullegrind 1512.
Hdskr. Orig. å perg. i Vestmanl:s fornm.-fören:s saml.
Edit. K. H. Karlsson i Vestmanl:s fornm.-fören:s årsskr. 3 (1884) s. 92—93.

829. Bergsfogden Olaf Arvidssons fastebref å jord i Djupnäs, Våla s:n. Norberg 1513.
Hdskr. Orig. å perg. i Vestmanl:s fornm.-fören:s saml.
Edit. K. H. Karlsson i Vestmanl:s fornm.-fören:s årsskr. 3 (1884) s. 93—94.

830. Vadstenabrodern Peder Ingemarssons bref till abbedissan o. konventet i Vadstena. Rom 1513.
Hdskr. Orig. ej kändt.
Edit. (H. Spegels) Skriftel. bevis, 1716, s. 145—46. (»Ex ms. apud nob. Eliam Brenner.»)

831. Sockneprästen Jönis' i Råby bref om ett rån, begånget i Södermanl. af gamle herr Sten Stures tjänare. 1514.
Hdskr. Orig. på pp. i Schröders ego (nu i Ups. Univ.-bibl.).
Edit. J. H. Schröder i Handl. rör. Skand:s hist. 15 (1830) s. 1—3.

832. Ridd. o. lagmannen i Närike Erik Trolles förbindelse för sig o. sina fränder att tjäna ärkeb. Jacob Ulfsson. Arnö 1514.
Hdskr. Orig. å perg. i Sv. Riksark.
Edit. Hist. handl. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. 8 (1879) 1: s. 64.

833. Peder Månssons bref till Vadstena kloster. Rom 1515.
Hdskr. Ingår i »cod. Brenner» (i Ups. Univ.-bibl.).
Edit. (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 5, 1791, s. 325—26. (Efter afskr. meddel. af akad.-räntm. Westerdahl.)

834. Erlandi och Nils Amundi's bref till Vadstena kloster. Mariencron (vid Stralsund) 1515.
Hdskr. Orig. tillh. förr akad.-räntm. Westerdahl; nu i Ups. Univ.-bibl.
Edit. (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 5, 1791, s. 317—22.

835. Peder Månssons bref till Vadstena kloster. Rom 1516.
Hdskr. Samma som i föreg.
Edit. (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 5, 1791, s. 327—33.

836. Peder Månssons bref till klosterfolket i Vadstena om ordens privilegier m. m. Rom 1518.
Hdskr. Ingår i »cod. Brenner», som 1791 egdes af akad.-räntm. Westerdahl och nu tillhör Ups. Univ.-bibl.
Edit.
a) E. Benzelius i Diar. Vazstenense, 1721, s. 213—16. (Förkortadt o. felaktigt, enl. v. Troil.)
b) (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 5, 1791, s. 333—44 (med två infogade påfvebullor på lat.).

837. Riksens råds skrifvelse om Stockholms slotts öfverlemnande till k. Kristiern. 1520.
Hdskr. Orig. i Kristiern II:s arkiv i Kristiania.
Edit. E. G. Geijer, Acta historiam r. Christierni II illustrantia, 1833, s. 3—4. (Efter afskr. verkstäld af N. J. Ekdahl.)

838. Dalallmogens bref till k. Gustaf I om k. Kristiern o. ärkeb. G. Trolle. Tuna 1522.
Hdskr. Orig. okändt. Samtid. afskr. i St. Tuna kyrkoarkiv.
Edit.
a) (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 4, 1791, s. 352—57. (Efter afskr.)
b) Dipl. Dalek. 1, 1842, s. 242—44. (Efter afskr.)

839. Bisk. Hans Brasks bref till k. Gustaf I. 1525.
Hdskr. Brasks registratur 1523—27 m. gam. sign. *J 11*, i Sv. Riksark.
Edit.
a) (H. Spegels) Skriftel. bevis, 1716, s. 134—37. (»Ex ms.»)
b) (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 1, 1790, s. 342—47. (Aftr. efter ed. *a*.)
c) Link. Bibl:s handl. 1, 1793, s. 175—79.
d) Handl. rör. Skand:s hist. 14 (1828) s. 33—41.
e) V. G. Granlund, K. Gust. I:s registratur 2, 1864, s. 272—76.

840. K. Gustaf I:s svar på bisk. Brasks bref (se föreg.). Sth. 1525.
Hdskr. Samma som föreg.
Edit.
a) (H. Spegels) Skriftel. bevis, 1716, s. 137—39. (»Ex ms.»)
b) (U. v. Troil), Skrifter o. handl. 1, 1790, s. 347—52. (Aftr. efter ed. *a*.)
c) Link. Bibl:s handl. 1, 1793, s. 179—83.
d) Handl. rör. Skand:s hist. 14 (1828) s. 48—53.
e) V. G. Granlund, K. Gust. I:s registratur 2, 1864, s. 83—86.

B.

LITTERÄRA HJÄLPMEDEL.

I. Paleografi, [1]) paleotypografi och kronologi.

1. Alnander, J. O., Historiola artis typographicæ in Svecia. Diss. acad. (præs. Fab. Törner). Ups. 1722. lit. 8:o. — (VI), 101, (4) s.

2. Anteckningar rörande medeltidens tideräkning. Sth. 1837. 4:o. — XXXVI s. + 2 tab. I Sv. Dipl. utg. af J. G. Liljegren Bd 2: 2 (ss. inledning).

Inneh. 1. Kort öfversigt af tideräkningsläran, upptecknad år 1344. 2—5. Påsktaflor. 6—7. Rörliga festernas bestämning. 8. Calendarium för Upsala ärkestift från år 1344. 9. Rörliga sön- o. helgedagar. 10. Helgondagar o. andra orörliga fester. Tab. I. Årets rörliga sön- o. högtidsdagars inträffande i Sverige. Tab. II. Årsbokstaf till tab. I.

3. Fant, E. M., Annales typographici seculi XVI:i in Suecia. Diss. acad. P. 1—6 + Suppl. 1—4. Ups. 1793—1800. 4:o. — 52 + 4 ggr 8 s. (samt disp.-titlar).

En förteckning öfver alla intill år 1600 i Sverige tryckta skrifter, »ett arbete, som ännu ej öfverträffats» (*Schück* 1887).

4. Granberg, P. A., Nordiskt kalendarium för medeläldern. Sth. 1818. 8:o. — (5), 57 s. = Bihang t. Handl. rör. Skand:s hist. 5 (1818).

5. Hildebrand, H. R. T. Emil, Om äldre handskrifters återgifvande i tryck. I Hist. bibl., utg. af C. Silfverstolpe, 5 (1878) s. 19—48.

---

[1]) Här hafva ej upptagits de handskriftsbeskrifningar, som pläga åtfölja editioner af fornsv. texter. De komma att behandlas i ett särskildt, redan nu planlagdt arbete, som är afsedt att blifva ett komplement till närvarande bibliografi. De uppsatser däremot, som, utan att återgifva någon text, endast innehålla beskrifning öfver någon handskrift (merendels vid uppsatsens författande outgifven), äro här medtagna (se t. ex. N:o *9* och *10*).

Rec. *V. Granlund*, Om äldre handskrifters återgifvande i tryck. Med svar af *E. Hildebrand.* Ibid. Bih. 12 s. — Härpå följde ytterligare: *V. Granlund*, Om äldre hdskr:s återgifvande i tryck. Ibid. 6 (1879) s. 629—30.

6. [*Klemming, G. E.*], Försök till historia om Sveriges boktryckerier. H. 1—2. Sth. 1871—77. 8:o.

1. Tiden före 1700. — (1), 89, (4) s.

7. —— o. *Nordin, J. G.*, Svensk boktryckerihistoria. Sth. 1883. 8:o. — IV, 654 s.

Rec. *H. Hildebrand* i Nord. tidskr. (Letterst.) 7 (1884) s. 67—70. *W. C*[*hydenius*] i Finsk tidskr. 16 (1884) s. 149—50.

8. *Lengrén, C.*, Kort berättelse om boktryckeriets begynnelse och fortgång, i gemen och äfven uti Sverige. Sth. 1740. 4:o. — 18 s.

8 a. *Läffler, L. Fr. A.*, Fornsvenska runhandskrifter. I Nord. tidskr. (Letterst.) 2 (1879) s. 603—16.

9. *Nyerup, Rasm.*, De fem Mose-Böger paa Svensk. Et 300 Aar gammelt Manuscript paa det kongel. Bibl. [i Kbhn]. I Skand. Museum 1800: H. 3, s. 152—70. Kbhn. 8:o.

Beskrifningen gäller cod. Thott N:o 4, lit. 4:o, fr. 1430—50. (Jfr A N:o 301.)

10. ——, Om et gammelt svensk Manuscript paa Universitetsbibliotheket i Kjöbenhavn [ɔ: cod. Arnamagn. 191 fol., den s. k. »codex Askabyensis», fr. 1492]. I Skand. Museum 1798: Bd 1, s. 257—81. Kbhn. 8:o.

10 a. *Ottelin, Odal*, Studier öfver Codex Bureanus 1, 1900, s. 1—19. (Se N:o *481.*)

11. En höjst sjelden svensk Palæotyp. Udg. med Forerindring af R. Nyerup. Kbhn 1826. 8:o. — 15 s. + facsim.

Utgör ett blad i fol. pat., tillh. Kbhns Univ.-bibl. och inneh. ett herdabref (på lat.) af ärkeb. Jakob Ulfsson.

12. *Rääf, L. F.*, Anteckningar öfver beskaffenheten af Sveriges offentliga handlingar under medeltiden. (Med 4 planscher.) I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 15 (1839) s. 1—102.

13. *Schröder, J. H.*, Incunabula artis typographicæ in Suecia. Ups. 1842. 4:o. — 32, 18 s.

Beskrifning öfver böcker tryckta i Sverige under tiden 1483—1525.

14. Schück, J. Henr. E., Från medeltidens bokvärld. 1—6. I Ny ill. tidn. 33 (1897) s. 24—26, 38—39, 63—66, 72—74, 94. — Omtryckt under tit.:

15. ——, Från medeltidens skriftvärld. I dens:s Ur gamla papper. Ser. 3, 1897, s. 24—59.

16. ——, Några blad ur bokens historia. Med 11 afbildn. af stilprof. Sth. 1900. 8:o. — 18 s. (Studentfören. Verdandis småskrifter 91.)

Inneh. upplysningar äfven i fråga om fornsv. paleografi.

17. Stiernman, A. A. von, Abbreviationer, som läsas således. Sth. 1758. Fol. — Utgör ett blad i fol. ss. bihang till förf:s Tal om de lärda vettenskapers tilstånd ..., 1758. 8:o. (Se N:o *774*.)

Inneh. upplösning af 101 i äldre hdskr. förekommande förkortningstecken.

18. Sundell, Ol., Calendarium medii ævi, notis illustratum. Diss. acad. (præs. E. M. Fant). Ups. 1789, 90. 4:o. — 22 s. (oafsl., omfattar blott jan.—aug.).

19. Svenska skriftprof från Erik d. heliges tid till Gustaf III:s, efter original i Riksarkivet och Kongl. Biblioteket i ljustryck utförda vid Generalstabens litogr. anstalt samt i boktryck återgifna af E. Hildebrand, A. Börtzell o. H. Wieselgren. H. 1. Medeltiden. Sth. 1894. Fol. o. 8:o. — v, 64 s. + 25 pl. (fol.).

Rec. [*C. Silfve*]*rst*[*olpe*] i Hist. tidskr. 14 (1894) s. 53—55.
—*tt*— i Lit. Centralbl. 1895: sp. 400.

II. Bibliografi.

1. Allmänt med bio-bibliografi.

20. Amira, K. v., (Rechtsdenkmäler:) Nordgermanische Schriftwerke. I H. Pauls Grundriss d. germ. Philol. Bd 2: Abt. 2, 1889—93, s. 82—96. — 2:e Aufl. Bd 3, 1900, s. 100—13.

21. *Andersson, L. Aksel*, Upsala universitets styresmän, lärare och tjänstemän 1872—97. Schematisk öfversikt och biobibliografi. = Upsala universitet 1872—97, III. Ups. 1897. St. 4:o. — 183, (1) s.

22. ——, Bibliographia Klemmingiana 1844—1889. Se N:o *36*.

23. *Bagge, Alb.*, Läroverksprogram och kataloger. 1883. Se N:o *79*.

24. [*Berch, C. R.*], Förtekning på böcker, som funnits i Sverige under medeltiden. I Kongl. Bibl:s tidningar om lärda saker Årg. 1 (1767) d. 2, s. 33—44.

Titlarne (lat.) hemtade ur (mest prästers) testamenten från 13:e—15:e årh.

25. H. Bernhard (af Clairvaux). *Janauschek, L.*, Bibliographia Bernardina, qua S. Bernardi primi abbatis Claravallensis operum ... quotquot usque ad finem anni 1890 reperire potuit, collegit et adnotavit p. L— J—. Vindobonæ 1891. St. 8:o. — (x), xxxvii, 558 s.

Äfven titlarne å de fornsv. öfvers:na upptagas korrekt.

Rec. [*C. Silfve*]*rst*[*olpe*] i Hist. tidskr. 12 (1892): Öfv. o. granskn. s. 61—63.

26. H. Birgitta. *Klemming, G. E.*, Birgitta-literatur. Bibliografi. Sth. 1883. 8:o. — 99 s. Bil. t. Kongl. Bibl:s handl. 6 (1883). — Samtidigt utg. i H. Birgittas uppenbarelser (SFSS. 14) D. 5, 1883—84, s. 179—275.

Rec. El. Tegnér i Nord. tidskr. (Letterst.) 7 (1884) s. 669.

[*E. Hildebrand*] i Hist. tidskr. 4 (1884) s. 186.

27. *Bäckström, P. O.*, Öfversigt af svenska folk-litteraturen. [Sth. 1848.] 8:o. — 178, (1) s. Bihang till samme förf:s Svenska folkböcker. Sagor, legender och äfventyr Bd 2, 1848. (Se N:o *669*.)

28. [*Cederbaum, P.*], Catalogus dissertationum, quæ ad illustrandas res Suecicas faciunt, præsertim in argumentis historicis ecclesiasticis, physicis et historia naturali. Holmiæ 1765. 4:o. — 214, (48) s.

29. [*Fant, E. M.*], Kronologiskt register öfver tryckta handlingar i svenska historien. Afd. 1—4. Sth. 1816—18. 8:o. — 1 (omfattande åren 1156—1300) 55 s. 2 (1301—50)

84 s. 3: 1 (1351—84) 48 s. 3: 2 (1385—1400) 20 s. 4 (1401—30) 48 s. — = Bihang till Handl. rör. Skand:s hist. 1—4, 6. Sth. 1816—18.

30. *Geete*, *R.*, Svensk geografisk onomatologi. Ett stycke bibliografi. Sth. 1884. 8:o. — 14 s. Särtr. ur Ymer 4 (1884) s. 117—30.

Många af de här förtecknade arbetena, som syssla med tolkningen af svenska ortnamn, äga filologiskt värde och bidraga till kunskapen om medeltidens svenska ordförråd. De värdefullare bland dem äro upptagna i afd. VI: 6 här nedan. En fortsättning af ofvanstående, meddelad genom J. J. Egli, finnes intagen i Geogr. Jahrbuch, hrsg. v. H. Wagner, 14 (1890/91) s. 12, och 16 (1893) s. 14.

31. [*Hardt*, *Rich. v. der*], Holmia literata. Holmiæ 1701. 4:o. — (2), 98 s. Ny uppl. under tit.:

32. [——], Holmia literata auctior et emendatior cum appendice de variis rerum Suecicarum scriptoribus. U. o. 1707. 4:o. — 126, (24) s.

33. *Hellstenius*, *J.*, Om och ur Sveriges privatarchiver. I Nord. univ.-tidskr. 10 (1864) h. 4, s. 49—71.

34. *Janauschek*, *L.*, Bibliographia Bernardina. 1891. Se N:o *25*.

35. *Josephson*, *Aksel G. S.*, Avhandlingar ock program utgivna vid svenska ock finska akademier ock skolor under åren 1855—90. Bibliografi. Upps. 1891—97. 8:o. — XI, (7), 343, (1) s.

Inneh. 1. Alfabetisk huvudförteckning. 1891—93. XI, 269 s. — 2. Systematiskt register samt tillägg o. rättelser. 1897. S. 271—343.

36. KLEMMING, G. E. *Andersson*, *L. A.*, Bibliographia Klemmingiana 1844—1889. Förteckning öfver de af Öfverbibl. G. E. Klemming från 1844 till 1889 författade och utgifna skrifter. Ups. 1891. Fol. — (4), 40 s. med portr. Särtr. (i 25 ex.) af Ur några antecknares samlingar ... 1891, s. 1—40. (Se N:o *199*.)

37. *Klemming*, *G. E.*, Sveriges bibliografi 1481—1600. H. 1—4 (forts.; 3 o. f. red. o. utg. af L. A. Andersson). Ups. 1889—92. St. 8:o. — 1—4 utgöra tills. 216, (2) s. = Skrifter utg. af Sv. literatursällsk. 10.

H. 1 (omfattande 1481—1501) tr. 1889. 2 (1501—18) 1890. 3 (1518—27) 1892. 4 (1527—30) 1892.

38. *Klemming, G. E.*, Birgitta-literatur, 1883. Se N:o *26*.

39. ——, Sveriges äldre liturgiska literatur. Bibliografi. Sth. 1879. 8:o. — (2), 57 s. Bil. t. Kongl. Bibl:s handl. 1 (1878).

40. Källor till »Sveriges historia utg. af O. Montelius, H. Hildebrand m. fl.» redovisas i början af hvarje del af Sveriges historia fr. äldsta tid till våra dagar. Sth. 1877—81. (Jfr N:o *912*.)

41. *Lidén, J. H.*, Catalogus disputationum in academiis et gymnasiis Sueciæ atque etiam a Suecis extra patriam habitarum. Sectio 1—5. Ups. 1778—80. 8:o. — 606, 222, 256, 54, 64 s.

Forts. se *G. Marklin* (N:is *43*, *44*).

42. *Linnström, Hj.*, Svenskt boklexikon åren 1830—65. D. 1—2. Sth. 1867—84. St. 8:o. — 1: A—L, 1867—83, (2), 996 s. 2: M—Ö, 1883—84, (2), 996 s.

Forts. utgöres af Svensk bokkatalog för åren 1866—75 (tr. Sth. 1878) och 1876—85 (tr. Sth. 1890), bägge utarbetade af C. Broberg, samt af Svensk bokkatalog för åren 1886—95 (tr. Sth. 1898—1900), utarb. af A. Thelin o. A. Victorin. St. 8:o.

43. *Marklin, G.*, Catalogus disputationum in academiis Scandinaviæ et Finlandiæ continuatus. Sectio 1—3 c. Suppl. Ups. 1820. 8:o. — 1: (1), IV, 262 s. 2: 179 s. 3: 102 s. Suppl.: (1), 117 s. — Forts. under tit.:

44. ——, Catalogus disputationum in academiis Scandinaviæ et Finlandiæ iterum continuatus. Sectio 1—3. Ups. 1856. 8:o. — 1: (3), 208 s. 2: (1), 120 s. 3: (1), 88 s.

Föreg. se *J. H. Lidén* (N:o *41*). Forts. se *C. G. Wahlberg* (N:o *55*).

45. *Meijer, B.*, Svenskt literaturlexikon. 1886. Se N:o *225*.

46. *Molér, Wilh.*, Bidrag till en gotländsk bibliografi. Sth. 1890. 8:o. — (IV), 116 s.

Behandlar äfven litteraturalstren från den gutniska medeltiden.

47. [*Noreen, A. G.*], Nordiska språk. Literaturanvisning för inhämtande af de genom studieplanen af d. 30 jan. 1892 faststälda kunskapsfordringarna i nordiska språk vid Upsala univ. Ups. 1898. 8:o. — 25 s.

48. *Schefferus, Joh.*, Suecia literata seu de scriptis et scriptoribus gentis Sueciæ. Opus postumum. Holmiæ 1680. 12:o. — (16), 346, (22) s. Ny, utvidgad uppl. i följ.:

49. *Schefferus, Joh.*, Suecia literata ... denuo emendatius editum et hypomnematis historicis illustratum a Joh. Mollero, Flensburga-Cimbro. Hamburgi 1698. 8:o. — (16), 346, (26); (2) s. + s. 347—476.

50. *Schück, J. H. E.*, Skrifter i svensk literaturhistoria. I Samlaren 8 (1887) s. 111—57. (Äfven i särtryck. Anon. 8:o. 47 s.)

51. *Stiernman, A. A. von*, Aboa literata ... Holmiæ 1719. 4:o. — 171 s.

52. ——, Bibliotheca Suiogothica, in qua ... viri ... eruditionis fama clari atque insignes enumerantur; eorumque scripta edita, inedita, deperdita ac affecta accurate luci restituuntur publicæ. Additis auctorum vitis ... collecta ... per A. A. Stiernman. P. 2 [P. 1 ej tryckt]. Holmiæ 1731. 4:o. — 876 + (Index) 20 s.

53. Svensk bokkatalog för åren 1866—75, 1876—85, 1886—95. Se N:o *42* anm.

54. *Tamm, F. A.*, [Report on] Swedish [works on Northern philology. Transl. into Engl. by A. Erdmann. Lond. 1878]. 8:o. — 14 s. (Särtr. ur Transactions of the Philological soc. 1877—78. Lond.)

55. *Wahlberg, C. G.*, Förteckning öfver offentligen försvarade akad. afhandlingar vid K. universiteten i Upsala och Lund (1852—77), K. Carolinska med.-kirurg. instit. i Stockholm (1842—77) och kejserl. Alexanders-univ. i Helsingfors (1853—77) jemte ... program. Ups. 1877. 8:o. — (3), III, 144 s.

56. *Warmholtz, C. G.*, Bibliotheca historica Sueo-Gothica; eller Förtekning uppå såväl trykte som handskrifne böcker, tractater och skrifter, hvilka handla om Svenska historien, eller därutinnan kunna gifva ljus; med critiska och historiska anmärkningar. D. 1—15 m. Register (upprättadt af L. A. Andersson). — D. 1—7, utg. af C. C. Gjörwell, Sth. 1782—93; D. 8—15, utg. af P. F. Aurivillius, Ups. 1801—17; Reg. Ups. 1889. 8:o.

Inneh. D. 1. Sveriges geographie, tr. 1782. — 2. Sv:s naturalhistoria, 1783. — 3. Sv:s antiquiteter, 1787. — 4. Sv:s kyrkohistoria, 1788. — 5. Sv:s allm. hist. o. konungahist. til år 1520, 1790. — (6—11 o. 13 beröra ej medeltiden.) — 12. Sv:s regering o. statsförfattningar, ell. allm.

rätts hist., 1815. — 14. Sv:s lagar o. stats-interesse i ans. til främmande magter samt miscellanea historica, 1817. — 15. Bokeliga konsters o. lärdomens hist. i Sverige, 1817.

57. *Weibull, Mart.*, o. *Tegnér, El.*, Lunds universitets styrelse, styresmän, lärare, embets- och tjenstemän 1668—1868. I samme förf:s Lunds universitets historia D. 2. Lund 1868. St. 8:o. S. 1—452.

Inneh. bio-bibliografier för nämda personer, af hvilka många arbetat på det fornsv. språk- och litteraturområdet.

58. Öfversigt af utställningen i visningssalen [i Kongl. Bibl.]. Sth. 1885. 8:o. — 58 s. Bil. t. Kongl. Bibl:s handl. 7 (1884).

Inneh. bl. a. notiser om fornsv. handskrifter o. paleotyper.

---

2. Facklitteratur-förteckningar.

Ett antal utländska tidskrifter för filologi och litteraturhistoria (särskildt i Tyskland) tager numera i sina årliga bibliografier någon, om än långt ifrån fullständig, hänsyn till fornsvensk litteratur. Som dessa förteckningar gifvetvis äro af ringa värde för svenska forskare, nöja vi oss med att här uppräkna endast de viktigaste.

59. Bibliographische Uebersicht der Erscheinungen auf dem Gebiete der germanischen Philologie im Jahre 1863—88 [hvarje år för sig] von K. Bartsch (1863—85) und G. Ehrismann (1885—88).[1]) I Germania, Vierteljahrsschrift für deutsche Alterthumskunde, begründet von Fr. Pfeiffer, hrsg. v. K. Bartsch (1869—87) und O. Behaghel (1888—92). Wien 1864—92. 8:o.

60. Anzeiger für indogermanische Sprach- und Alterthumskunde, hrsg. von W. Streitberg. Bd 1 (1891/92) o. följ. (forts.). — Utgör Beiblatt till Indogermanische Forschungen. Zeitschrift f. indogerm. Sprach- u. Alterthumskunde, hrsg. von K. Brugmann u. W. Streitberg. Strassb. 8:o.

61. Jahresbericht über die Erscheinungen auf dem Gebiete der germanischen Philologie. Hrsg. von der Gesellschaft für

---

[1]) För den nordiska litteraturen angifves: »Mit Unterstützung von... K. F. Söderwall in Lund».

deutsche Philologie in Berlin. Jahrg. 1 (1879) o. följ. (forts.). Berlin, Leipz. 1880 o. ff. 8:o.

Afdeln. »Skandinavische Sprachen» är i 1:a årg. utarbetad af anonym förf., i 2(1880)—6(1884) af Löschhorn, 7(1885)—12(1890) af Machule, 13(1891)—18(1896) af E. Mogk och fr. o. m. 19(1897) af A. Gebhardt.

Af hithörande, inom Norden utarbetade och utgifna årsöfversikter må nämnas de bibliografier öfver filologisk och pedagogisk litteratur, som innehållas i:

62. Tidskrift for Philologi og Pædagogik Bd 1 (för 1859), 2 (för 1860) och 5 (för 1862); — äfvensom i dess fortsättning:

63. Nordisk Tidskrift for Filologi. Ny Række. Bd 1—5, innehållande förteckning å skrifter från åren 1874—80. (Jfr N:is *183* o. *184*.)

64. Nordisk tidskrift, utg. af Letterstedtska föreningen, innehåller åtskilligt hithörande i den i hvart och ett af Bd 1 (1878) t. o. m. 10 (1887) samt Ny följd 1 (1888) intagna, men ej efter 1888 fullföljda öfversikt, som har titeln »Nordisk bibliografi».

Relativt fullständiga förteckningar öfver de hvarje år alltifrån 1881 utkomna arbetena inom den fornsv. filologiens område har man erhållit först med utgifvandet af:

65. Arkiv for nordisk filologi. Bd 1 (1882/83)—4 (1887/88), utg. af G. Storm, och dess forts.:

66. Arkiv för nordisk filologi. Bd 5 (1888/89) o. följ., utg. af Ax. Kock. — Årsöfversikterna äro utarbetade: de i bd 1 (för 1881 o. 1882) af G. Stjernström, de i bd 3 (för 1883) t. o. m. 14 (för 1896) af E. H. Lind, samt fr. o. m. bd 15 af O. S. Jensen.

Af vikt för kännedomen om företeelserna på den fornsv. filologiens område äro dessutom följande:

67. (Svensk) Literaturhistorisk bibliografi 1 (för 1880) o. följ., utg. såsom Bilaga till Samlaren årg. 1 (1880) o. ff. (forts.). Ups. 8:o. — N:o 1—3 äro utarbetade af G. Stjernström, N:o 4 (för 1883) o. följ. af E. H. Lind.

68. Förteckning på böcker och skrifter berörande Sveriges historia, hvilka utkommit under åren 1875—79, ingår i Historiskt

bibliotek, utg. af C. Silfverstolpe, 2 (1876)—7 (1880). (Utarb. af utgifvaren.) Fortsatt i följ.:

69. Historisk bibliografi för Sverige, upprättad (1—10) af C. Silfverstolpe och (11 o. ff.) Kr. Setterwall. Bilaga till Historisk tidskrift årg. 1 (1881) o. följ. (forts.). Sth. 8:o.

---

3. Arkiv- och bibliotekshistoria. (Allmänt.)[1]

70. *Aurivillius, P. F.*, De bibliothecis medii ævi in Sviogothia. Diss. acad. (præs. E. M. Fant). Ups. 1782. 4:o. — (IV), 32 s.

»Ett bland 1700-talets värdefullaste bidrag till medeltidens lärdomshistoria.» (*H. Schück* 1887.)

71. *Bergh, Severin*, Notice sur les archives de Suède. Paris 1896. 8:o. — 8 s. (Extrait de la Revue internat. des archives, des bibliothèques et des musées 1896.)

72. *Eneström, G. H.*, Schwedische Bibliotheken. 1. Geschichte der schwedischen Bibliotheken bis an das Ende des 18. Jahrh. I Centralblatt für Bibliothekswesen 4 (1887) s. 329—35.

73. *Lundstedt, B. W.*, Notice sur les bibliothèques publiques de Suède. Macon 1895. 8:o. — 11 s. (Extrait de la Revue internat. des archives, des bibliothèques et des musées 1895.)

---

4. Särskilda bibliotek. (Historia och kataloger.)[2]

Stockholm.

74. *Celse, M. v.*, Bibliothecæ Regiæ Stockholmensis historia brevis et succincta. Holmiæ 1751. Lit. 8:o. — (IV), 210, (13) s.

[1]) För kännedomen om medeltida boksamlingar i Sverige se äfven *H. Reuterdahl*, Sv. kyrkans hist. D. 2: 2, s. 580—606; D. 3: 2, s. 415 ff. och 562, samt *E. M. Fant*, De statu rei litterariæ in Suecia, Ups. 1793, s. 1—12. Jfr Samlaren 7 (1886) s. 139—41.

[2]) Ordningen är följande: först svenska bibliotek och därinom: 1) Stockholm, 2) universitetsstäderna och 3) öfriga orter; därefter bibliotek utom Sverige, främst Norden.

Upsala.

75. Celsius, Ol. O., Bibliothecæ Upsaliensis historia. Ups. 1745. 8:o. — (3), 154 s. Däraf framkallades följ.:

76. [*Norrelius, Andr.*], Anonymi in Bibliothecæ Ups. historiam 1745 editam stricturæ. Ups. 1746. 8:o. — 71 s.

Förf:s namn uppgifves af C. C. Gjörwell i Kongl. Bibl:s tidningar om lärda saker 1767: D. 2, s. 34.

77. Annerstedt, Claes, Upsala Universitets-biblioteks historia intill år 1702. Med 9 bilagor. Sth. 1894. 8:o. — 119 s. = Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. Ny följd. D. 12: 2.

78. Aurivillius, P. F., Catalogus librorum impressorum Bibl. Reg. Academiæ Upsaliensis. Sect. 1—2. Ups. 1814. 4:o. — 1: (III), LXVIII, 1040 s. 2: (III), 384 s.

Nyköping.

79. Bagge, Alb., Nyköpings läroverks bibliotek. I. Läroverksprogram och kataloger. Nyköp. 1883. 4:o. — 74 s.

Utgör en förteckning (alfabetisk och systematisk) öfver afhandlingar intagna i svenska läroverksprogram.

Skara.

80. Luth, W., Catalog öfver Skara k. Gymnasii bibliothek. Skara 1830. 4:o. — XI, 644 s.

Strängnäs.

81. Aminson, H., Bibliotheca templi cathedralis Strengnensis. (Med Suppl.) Sth. 1863—64. 8:o. — VII, 687 s. Suppl.: CLVII, (2) s.

Suppl. inneh. »Codices manuscripti» m. m.

Vadstena kloster.

82. Silfverstolpe, C. G. U., En blick i Vadstena klosters arkiv och bibliotek. I Ur några antecknares samlingar. Gärd ... till G. E. Klemming, 1891, fol., s. 79—115.

Vesterås.

83. Schröder, J. H., Historiola Bibliothecæ R. Gymnasii Arosiensis. Diss. acad. Ups. 1816. 4:o. — (3), 66 s. (oafsl.).

Helsingfors.

84. *Grönblad, E.*, Tvenne medeltidshandlingar [i kejs. Senatsarkivet]. I Suomi 6 (1846) s. 202—60.

Inneh. bl. a. redogörelse för undersökningen af de då för tiden i Senatsarkivet (numera i Univ.-bibl.) befintliga c:a 6,000 fragment af medeltidshandskrifter (till stor del på svenska), hvilka fordom användts till omslag å fogdars räkenskaper under 16:e och början af 17:e årh. — Jfr samme förf:s notis (utan titel) rör. samma ämne i Literaturblad för allm. medborg. bildning 5 (1851) s. 252—53.

85. *Brunér, E. J. W. af*, Notiser om typografiska sällsyntheter och medeltidshandskrifter på Univ.-bibl. i Helsingfors. I Öfvers. af Finska vetensk.-soc:s förhandl. 7 (1864/65) s. 159—72.

Åbo.

86. *Porthan, H. G.*, Historia Bibliothecæ R. Academiæ Aboënsis. Diss. acad. Aboæ 17(71—)87. 4:o. — 370 s. Omtr. i samme förf:s Opera selecta T. 3, H:fors 1867, 8:o, s. 1—301. (= Suomal. Kirjallis. Seuran Toimit. Osa 21.)

---

5. Handskriftsförteckningar.

a. Samlingar och allmänt.

87. Handskriftsförteckningar utg. af Svenska historiska föreningen. 1—3. Sth. 1882—92. 8:o. = Bihang till Hist. tidskr. årg. 2, 5 o. 12.

Inneh. 1. *Köersner, V.*, Förteckning på handskriftssamlingen å Espelunda. 1882. 12 s. — 2. *Lagermark, J. A.*, Förteckning på handskriftssaml. å Bergshammar. 1885. 36 s. — 3. *Tegnér, El.*, Handskrifna Suecana i italienska arkiv och bibliotek efter 1523. 1892. 54 s.

88. Manuskriptsamlingar. [1—3.] Sth. 1819—21. 8:o. — 46, 76, 46 s. = Bil. till Handlingar rör. Skandinaviens hist. D. 7—9.

Inneh. förteckningar dels öfver samlingar tillhöriga släkterna Rosenhane, Sack och Rålamb, dels öfver sådana förvarade i Köbenhavn, Vexiö, Skara, Kalmar, Vesterås, Tidö m. fl.

89. Förteckning på äldre handlingar rörande Vestergötland, införda i sin helhet eller i utdrag i del I (= häft. 1—10) af Vestergötlands fornminnesförenings tidskrift. I Vesterg. fornm.-fören:s tidskr. H. 10 (1899). [Med särsk. pagin.] 16 s.

90. *Ödberg, F.*, Förteckning öfver räfstetingsdombref för Vestergötland under medeltiden. I Vestergötlands fornm.-fören:s tidskr. H. 4/5 (1888) s. 1—24.

Inneh. förteckning å 67 dombref på sv. från tiden 1222—1514 med angifvande af innehållet jämte personalhist. noter.

b. Särskilda arkiv (efter ort).[1])

Stockholm.

91. *Berch, C. R.*, Förteckning öfver Antiquitets Archivi handskrifter. Upprättad omkr. 1758. Fol. **Mskrpt** i Kongl. Bibl. (Handskrifterna äro sedan 1780 delade mellan Kongl. Bibl. och Riksarkivet.)

92. Förteckning öfver handskrifts-samlingen uti ... grefve L. von Engeströms bibliothek [numera i Kongl. Bibl.]. Sth. 1824. 8:o. — VIII, 150 s. = Handlingar ur L. v. Engeströms bibliothek H. 4, 1824.

93. *Liljegren, J. G.*, Förteckning öfver en samling af permbref uti ... gr. L. von Engeströms bibliothek. Sth. 1819. 8:o. — 57 s.

Omfattar 129 diplom från tiden 1311—1684 (däraf 100 st. från medeltiden).

94. Utdrag af Katalogen på mannuskripterna [!] uti Rålambska biblioteket på Strö [sedan Sundby, slutligen Kongl. Bibl.]. I Manuskriptsamlingar (se N:o *88*) H. 2, 1820, s. 3—39. (Med handskrifna tillägg i Kongl. Bibl:s ex.)

95. *Wieselgren, H. O.*, Rålambska handskriftssamlingen på Kongl. Bibl. I Hist. tidskr. 7 (1887) s. 82—88.

---

[1]) Om ordningen i det följande gäller detsamma som i afs. på Bibliotek (se s. 264 not. [2]).

96. Svenska Riksarchivets pappershandlingar 1351—1400 förtecknade med angifvande af innehållet. Sth. 1887. 8:o. — 39 s. (Ur Meddelanden fr. Sv. Riksark. 11 (1887) s. 87—124.) *Rec. K. G. Grandinson* i Hist. tidskr. 7 (1887): Öfvers. o. granskn. s. 95—96.

97. Svenska Riksarchivets pergamentsbref fr. o. m. år 1351 förtecknade med angifvande af innehållet [af N. A. Kullberg]. 1—3. Sth. 1866—72. 8:o.
Inneh. 1: åren 1351—82. 2: 1383—1400. 3: Register.

98. Pergamentsbref från medeltiden i Stockholms Rådhusarkiv. Förteckning med angifvande af innehållet [af Severin Bergh]. Sth. 1889. 8:o. I Meddelanden fr. Sv. Riksarkivet 13 (1889) s. 295—305.

Upsala.

99. Rosenhane, S., Förteckning på friherrl. Rosenhanska manuskripterna, som för det närvarande förvaras på Torps herregård i Södermanland. [Numera i Ups. Univ.-bibl.] I Manuskriptsamlingar (se N:o *88*) H. 1, 1819, s. 3—19.

100. Förteckning på Hr öfverkammarherren m. m. frih. A. L. Stjernelds permbrefssamling [numera i Ups. Univ.-bibl.], hvari förekomma några få, högst märkvärdiga handlingar på papper. [Tills. 129 n:r.] Sth. 1832. 8:o. — 22 opag. s. = Bihang t. Handl. rör. Skand:s hist. 17 (1832).

101. [*Kjellberg, C.*], Uppsala stads arkiv. (Undert. *C. K—g.*) I Hist. tidskr. 13 (1893) s. 378—80.

Lund.

102. Wieselgren, P., Deliciæ Bibliothecæ De la Gardianæ in Löberöd. [Numera i Lunds Univ.-bibl.] Diss. acad. (præs. A. O. Lindfors). Lond. Goth. 1823. 4:o. — (5), 28 s.

103. ——, Catalogus manuscriptorum Bibliothecæ Acad. Lundensis. Diss. acad. Sect. 1—2. Lundæ 1830. 8:o. — 36, 32 s.

104. ——, Chronologiskt register öfver de äldre handskrifna handlingar, som förvaras i ... gr. Jac. Pontusson De la Gardies archiv på Löberöd. [Numera i Lunds Univ.-bibl.; tills. 291 n:r.]

Sth. 1832. 8:o. — 39 opag. s. = Bih. till Handl. rör. Skand:s hist. 17 (1832).

105. *Tegnér*, *El.*, De la Gardieska samlingen i Lund och på Löberöd. Sth. 1894. 8:o. — 66 s. = Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. N. F. 12: 1.

Bergshammar.

106. Förteckning på manuskripterne i Bergshammars bibliothek [tillh. familjen Sack]. I Manuskriptsamlingar (se N:o *88*) H. 1, 1819, s. 20—46.

107. *Lagermark*, *J. A.*, Förteckning på handskriftsamlingen å Bergshammar. Sth. 1885. 8:o. — 36 s. Bil. t. Hist. tidskr. 5 (1885).

I afs. på Bergshammars arkiv i sin helhet se *K. F. Karlson* i hans edit. af *I. A. Börk*, Darius, sorgespel, Sth. 1874, Föret. s. III o. f.

Brokind.

108. *Hellstenius*, *J.*, Förteckning öfver handskriftsamlingen på Brokind. I Hist. handl. af Samfundet f. utg. af handskr. rör. Skand:s hist. 3 (1863) s. 383—434.

Engsö.

109. *Klingspor*, *C. A.*, o. *Schlegel*, *B.*, [Förteckning öfver] Handskrifter [i Engsö arkiv]. I förff:s Svenska slott. Engsö. Sth. 1877. St. 4:o. Bil. s. XXXVII—LXXI.

Inneh. *a*) Förteckning å perg.-handlingar (25 st. från medelt.). — *b*) Fört. å pappershandl. — *c*) Fört. å handlingar i Engsö kopiebok (17 st. från medelt.). — *d*) Handskrifna böcker (bl. a. 4 st. laghandskrifter fr. medelt.).

Espelunda.

110. *Kôersner*, *V.*, Förteckning på handskriftssamlingen å Espelunda. Sth. 1882. 8:o. — 12 s. Bil. t. Hist. tidskr. 2 (1882).

Gefle.

111. *Aurivillius*, *C. E.*, Förteckning på Gefle Gymnasii bibliotheks handskrifter. Sth. 1839. 8:o. — 18 s. = Bihang t. Handl. rör. Skand:s hist. 23 (1839).

Biblioteket förstördes vid Geflebranden 1869.

Jönköping.

112. *Styffe*, *C. G.*, Förteckning öfver de äldre handlingarna i Jönköpings Rådhus-arkiv. Sth. 1851. 8:o. — 64 s. Särtr. ur Handl. rör. Skand:s hist. 32 (1851) s. 369—432.

Kalmar.

113. Förteckning på manuscripter tjenande till upplysning i Svenska historien, hvilka förvaras på k. Gymnasii-bibl. i Calmar. I Manuskriptsamlingar (se N:o *88*) H. 3, 1821, s. 18—21.

114 vacat.

Krapperup.

115. *Wieselgren*, *P.*, Chronologiskt register på Gyllenstjernska archivet för medeltiden; förvaradt på Krapperup i Skåne. [Utgör 77 n:r.] Sth. 1832. 8:o. — 9 opag. s. = Bihang till Handl. rör. Skand:s hist. 17 (1832).

Kristianstad.

116. *Styffe*, *C. G.*, Förteckning på pergamentsbref i Christianstads Rådhusarkiv. Sth. 1854. 8:o. — 32 s. Särtr. ur Handl. rör. Skand:s hist. 35 (1854) s. 465—96.

Linköping.

117. *Lidén*, *J. H.*, Repertorium Benzelianum. Förteckning på en del af ärkeb. Erici Benzelii d. y:s manuscript-samling och ... brefsamling, begge förvarade i Linköpings bibliothek. Sth. 1791. 8:o. — 224, (25) s.

118. Förteckning på gamla pergamentsbref, som finnas förvarade dels i Linköpings Gymnasii bibliothek, dels i Wadstena hospitals archivum [många äfven af de senare numera i Linköpings Bibl.]. I Link:s Bibl:s handl. 1, 1793, s. 208—52. Därtill: Bihang (inneh. Bref rör. Asby prestgård efter orig. i Link. Bibl.), s. 253—60.

119. *Kylander*, *P.*, Handskrifter i Linköpings bibliothek till deras innehåll granskade. [1—2. Link. 1793, 95.] 8:o. I Link:s Bibl:s handl. 1, 1793, s. 1—40 (omfattar hdskr. in fol. N:o I—LVI) och 2, 1795, s. 1—177 (omfattar hdskr. in 4:o N:o I—LXXXIII).

120. *Håhl, J. I.*, Förteckning på Linköpings Gymnasii bibliotheks handskrifter. (Med append.) Sth. 1842—43. 8:o. — 64 s. (arbetet oafsl.). = Bih. t. Handl. rör. Skand:s hist. 25 (1842) o. 26 (1843).

Skara.

121. Förteckning på de historiska manuskript, som finnas i k. Gymnasii-bibl. i Skara. I Manuskriptsamlingar (se N:o *88*) H. 3, 1821, s. 3—17.

122. *Torin, K.*, Förteckning på Skara H. elem.-läroverks och Westergötlands fornminnesförenings permebref och öfriga äldre handlingar [fr. tiden 1350—1598]. I Vestergötlands fornm.-fören:s tidskr. H. 1 (1869) s. 51—56.

Skokloster.

123. *Schröder, J. H.*, Catalog öfver manuscripterna, pergamentstrycken och andra typographiska rariteter i grefl. Braheska bibliotheket på Skokloster. 1824. (Med 4 forts:ar.) Sth. 1825—32. 8:o. — 72, 138 s. = Bih. till Handl. rör. Skand:s hist. D. 12—15 o. 17.

4:e forts. (s. 117—38) har tit.: Förtekning på den uti Bibl. vid Skokloster förvarade grefl. Braheska samlingen af pergamentsbref.

Strängnäs.

124. *Tham, W.*, Förteckning på pergamentsbref, som finnas i Strengnäs Gymnasii-bibliothek. 1. Till 1523 [omfattande 72 n:r]. I Handl. rör. Skand:s hist. 28 (1847) s. 376—404.

125. *Drysén, J. A.*, Strengnäs läroverks arkiv. Sth. 1876. 8:o. — 128 s. (I Strengn. H. allm. lärov:s progr. 1875/76.)

126. *Örnberg, V.*, Förteckning på äldre handskrifter i Strengnäs läroverks bibliotek och Södermanlands fornminnesfören:s samlingar. I Bidrag till Södermanlands äldre kulturhist. H. 7 (1889) s. 111—51. Ups.

Inneh. endast förteckning å permebref, ej å codices.

Säfstaholm.

127. *Bahr, J. F.*, Conspectus diplomatum in archivo familiæ Bondeanæ in Säfstaholm. Diss. acad. (præs. J. H. Schröder) P. 1*. Diplomata ann. 1352—1468. Ups. 1833. 4:o. — (1), 12 s.

128. Sparre, G. A., Förteckning å pergaments-handlingar i Säfstaholms arkiv (tillh. gr. G. Trolle Bonde). Sth. 1855. 8:o. — 77 s. = Bih. t. Handl. rör. Skand:s hist. 36 (1855).

Omfattar 506 n:r, däribl. 65 fr. tiden 1344—1525.

129. ——, D:o d:o. Accession 1855—62. [Forts. t. föreg.] I Hist. handl. af Samf. f. utg. af handskr. rör. Skand:s hist. 4 (1864) s. 337—52.

130. Forssell, Hans, Förteckning öfver pappershandskrifterna på Säfstaholm. Sth. 1870. 8:o. — 82 s. Bil. t. Hist. handl. af Samf. f. utg. af handskr. rör. Skand:s hist. 7 (1870).

Thureholm.

131. Oxenstierna, A. G., Förteckning öfver Bielkeska arkivet på Thureholm. I Hist. handl. af Samf. f. utg. af handskr. rör. Skand:s hist. 1 (1861) s. 383—400.

Tidö.

132. Catalogue öfver manuskriptsamlingen Tidö bibliotek [o. frih. Fredr. Ridderstolpe] tillhörig. I Manuskriptsamlingar (se N:o *88*) H. 3, 1821, s. 33—46.

Oxenstiernska handskr.-samlingen å Tidö förvaras numera i Riksarkivet.

Vesterås.

133. Förteckning på handskrifter som röra Skandinaviens historia, förvarade på k. Gymnasii-bibliotheket i Westerås. I Manuskriptsamlingar (se N:o *88*) H. 3, 1821, s. 22—27.

134. Molér, W., Förteckning på handskrifter i Vesterås allm. lärov:s bibl. 1. V:ås 1882. 4:o. — 19 s. I Vesterås H. allm. lärov:s program 1881/82.

Vexiö.

135. Förtekning på en del manuscripter, som förvaras på k. Gymnasii bibl. i Wexiö. I Manuskriptsamlingar (se N:o *88*) H. 2, 1820, s. 59—75.

Vik.

136. Oxenstierna, A. G., Förteckning öfver handskriftsamlingen på Wiks sätesgård [tillh. gr. Gust. v. Essen] i Upland.

I Hist. handl. af Samf. f. utg. af handskr. rör. Skand:s hist. 4 (1864) s. 353—400.

Köbenhavn.

137. (*Kålund, Kr.*), Katalog over den Arnamagnæanske håndskriftsamling [i Univ.-bibliotheket Kbhn]. Udg. af Kommissionen for det Arnam. legat. Bd 1—2. Kbhn 1888—94. St. 8:o.

Fornsv. handskrifter beskrifvas bl. a. under n:r 292 (»Cod. Askabyensis»), 666, 688, 689, 694—697 (diverse medeltidslagar och rätter), 1920 (postilla), 1925 (läkeråd, en visa, glossor m. m.), 2029 (rimkrönikorna), 2188 (fragm. af ÖGL.), 2502 (»En Vadstenanunnas bönbok», såsom den kallas af J. E. Rietz).

Rec. [*E. Mo*]*gk* i Lit. Centralbl. 1888, sp. 1049; 1890, sp. 1036.
O. Brenner i Lit.-bl. f. germ. u. roman. Philol. 1889, sp. 11.
L. Larsson i Arkiv f. nord. filol. 7 (1890/91) s. 94—96, och 9 (1892/93) s. 309—10.
F. Burg i Anzeiger f. deutsch. Alterth. 1890, s. 349; 1896, s. 260—66.
F. Jónsson i Nord. Tidsskr. f. Filol. 3:e R. Bd 3 (1894/95) s. 63—68.
Athenæum 1896: 1, s. 249.

138. *Liljegren, J. G.*, Kort förtekning öfver handlingar, som angå Sverige och befinnas uti ... samlingar i Köpenhamn. I Manuskriptsamlingar (se N:o *88*) H. 2, 1820, s. 40—55.

De undersökta samlingarna äro: 1. Kongl. Danska Biblioteket. — 2. Arnæ Magnæi samlingar (N:o 191, 195—201 in fol.). — 3. Kongl. Bibl:s handlingar rör. Lund. — 4. Suhms samling. — 5. Åtskillige andre lärdes saml:ar. — 6. Div. saml:ar i Univ. Bibl. — 7. Tottska samlingarna. — 8. Suhmska samlingen (forts.). — 9. Rostgaardska samlingarna.

Paris.

139. [*Omont, H.*], Catalogue des manuscrits danois, islandais, norvégiens et suédois de la Bibliothèque nationale de Paris par O. Skæbne. Skalholt (i slutet: Angers) 1887. 8:o. — VII, 21 s.

Inneh. endast 3 fornsv. hdskr., af hvilka två: N:o 14: MEStL. (Anc. coll. N:o 7830) och N:o 20: MELL. (samma coll. N:o 10503), bägge från 1400-talet, ännu tillhöra Nationalbiblioteket, sedan den tredje, N:o 8: Codex Oxenstiernianus, 1871 genom byte tillfallit Kongl. Bibl. i Stockholm.
Rec. [*E. Mo*]*gk* i Lit. Centralbl. 1887, sp. 1415.

III. Lärda sällskap och institutioner samt tidskrifter.

a. Allmänt.[1])

140. **Nordiska filologmöten.** 1—5.

1. *Köbenhavn 1876.* — Beretning om forhandlingerne på det förste nordiske filologmöde i Kbhn d. 18.—21. Juli 1876. Udg. af L. F. A. Wimmer. Kbhn 1879. 8:o. — XVI, 201 s.

2. *Kristiania 1881.* — Forhandlinger paa det andet nordiske Filologmöde i Kristiania d. 10.—13. Aug. 1881, udg. af Gust. Storm. Kri:a 1883. 8:o. — XVI, 255 s.

3. *Stockholm 1886.* — Berättelse om förhandlingarna vid det tredje nordiska filologmötet i Sthlm 10—13 aug. 1886 af Nils Linder. Tryckt sås. »Tillæg» till Forhandl. paa det 4. nord. Filologmöde, s. I—LXXVIII (se följ.).

4. *Köbenhavn 1892.* — Forhandlinger paa det fjerde nordiske Filologmöde i Kbhn d. 18—21 Juli 1892. Udg. af C. Jörgensen. Med Tillæg: Berättelse om förhandl. vid det tredje nord. filologmötet (se föreg.). Kbhn 1893. 8:o. — (6), LXXVIII, 274 s. + en dubbelplansch i fototypi.

5. *Kristiania 1898.* — Berättelse ännu (1901) outgifven.

Vitterhets, historie o. antikvitets akademien.

141. K. Svenska Vitterhetsakademiens handlingar. D. 1—5. Sth. 1755—88. 8:o.

142. K. Vitterhets historie och antiqvitets akademiens handlingar. D. 1—33: 1—2 (forts.). Sth. 1789—1901. 8:o. — D. 21 o. ff. äfven med beteckn. Ny följd Bd 1 (1857) — 13: 1—2 (1901), forts. — Register till Handl. 1755—1852 af B. E. Hildebrand (i D. 20).

D. 28 oafslutad.

---

[1]) Svenska Fornskriftsällskapet, hvars hufvuduppgift är utgifvandet af fornsv. texter, har redan upptagits i afd. A under N:o 1.

143. K. Vitterhets historie och antiqvitets akad:s månadsblad. (Red. Hans Hildebrand.) Bd 1—9 (forts.). = Årg. 1—29. (Hvarje bd à 3 årg:ar.) Sth. 1872—1900. 8:o.

Af de senaste årg. (efter 1897) äro ej alla n:r utkomna.

144. Antiqvarisk tidskrift för Sverige, utg. (1—4) af B. E. Hildebrand o. (5 o. ff.) af Hans Hildebrand. D. 1—16 (forts.). Sth. 1864—99. 8:o.

Oafslutade äro (1901) D. 9, 11, 13, 15.

Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia.

145. Handlingar rörande Skandinaviens historia. D. 1—40 + Reg. [= bd 41]. Sth. 1816—60; Reg. 1865. 8:o. — Bd 11—40 äfven med tit.: Nya handlingar ... Bd 1—30. Sth. 1824—60.

Inneh., jämte några få litterära texter, en mängd bref, registraturer, kopieböcker och diplom på fornsv.

146. Historiska handlingar, till trycket befordrade af K. Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. D. 1—18 (forts.). Sth. 1861—1900. 8:o.

Svenska fornminnesföreningen.

147. Sv. fornm.-fören:s tidskrift. Bd 1—11: 1—2 (= H. 1—33), forts. Sth. 1871—1901. 8:o.

Hvart bd utgör 3 à 4 häften.

Landsmålsföreningarna i Upsala, Helsingfors och Lund.

148. Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmålen ock svenskt folklif. Tidskrift utg. på uppdrag af L— genom J. A. Lundell. Bd 1—19, 21 (forts.). Sth. 1879—1902. 8:o.

Årligen utgifvas några (3—4) häften, betecknade med årtalet och bokst. A, B, C o. s. v., ofta tillhörande skilda band. Fullst. föreligga f. n. (1902) bd 1, 2, 5—7, 11, 13, 15 o. Bih. bd 1—2.

b. Särskilda institutioner (efter ort).[1]

Upsala.

149. Universitetet. — Upsala universitets årsskrift. Årg. 1861—1900 (forts.). Ups. 8:o. — Innehållsförteckning t. årg. 1861—80. Ups. 1881. 8:o.

150. Språkvetenskapliga sällskapets i Upsala förhandlingar. Bd 1—2. = Årg. 1(1882/85)—6(1897/1900). Ups. 1886—1901. 8:o. (Särtr. ur UUÅ. 1886, 87, 91, 94, 97 o. 1900.)

150 a. Svenska literatursällskapet. — Samlaren. Tidskrift utg. af S— l—s arbetsutskott. Årg. 1—22 (forts.). Ups. 1880—1901. 8:o.

Ingår ss. N:o 1 bland Skrifter utg. af S— l—. Bland dessa utgöres N:o 10 af Sveriges bibliografi 1481—1600, utg. af G. E. Klemming (forts. af L. A. Andersson). (Se N:o *37*.)

Lund.

151. Universitetet. — Acta universitatis Lundensis. Lunds universitets årsskrift. T. 1 (1864)—36 (1900), forts. Lund. 4:o. — Inneh.-förteckn. till T. 1—30, upprättad af P. Sjöbeck, i T. 31 (1895).

152. Filologiska föreningen. — Från F— f— i Lund. Språkliga uppsatser. Lund 1897. 8:o. — 166 s.

Rec. H. Pedersen i Nord. Tidsskr. f. Filol. 3:e R. Bd 6 (1897/98) s. 110—12.

B. Kahle i Lit.-blatt f. germ. u. roman. Philol. 20 (1899) sp. 194—95.

152 a. Literaturhistoriska seminariet. — Meddelanden, utg. af H. Schück. 1—4. Lund 1892—98. 4:o. (LUÅ.)

Inneh. 1. Vita metrica S. Birgittæ, af J. Kruse. 1892. (2), 28 s. — 2. Rosa rorans. Ett Birgittaofficium af Nic. Hermanni. Utg. af H. Schück. 1893. S. 29—53. — (3. *L. Linder*, Joh. Messenius. 1893.) — 4. *K. Stjerna*, Erik d. helige. En sagohistorisk studie. 1898. 34 s.

---

[1]) I afseende på den inbördes ordningen se s. 264 not. [2]).

Linköping.

153. Stiftsbiblioteket. — Linköpings Bibliotheks handlingar (utg. af J. A. Lindblom). D. 1—2. Link. 1793, 95. 8:o. — 1: (20), 371, (7) s. — 2: (6), 416, (10) s.

Inneh. dels hdskr.-förteckningar, dels aftryck af fornsv. texter (Hans Brasks »Calendarium oeconomicum» och bref, 57 st., m. m.).

---

154. **Jämtlands läns fornminnesförening.**

Tidskrift. Bd 1—2 (à 4 häften). Östersund (2: 1 Sthlm) 1889—1901. 8:o.

Innehåller fornhandlingar rör. Jämtland samt uppsatser om Jämtlands ortnamn, styrelse m. m.

155. **Södermanlands fornminnesförening.**

Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria på uppdrag af S— f— utg. (H. 1—5) af H. Aminson, (H. 6—8) J. Wahlfisk, (H. 9) G. Westerin och (H. 10 o. f.) K. P. Leffler. H. 1—11 (forts.). Strengn. o. Ups. 1877—1900. 8:o.

156. **Vestergötlands fornminnesförening.**

Tidskrift. Utg. (H. 1—3) af Cl. J. Ljungström, (4—5) K. Torin o. (6—10) F. Ödberg. Vol. 1 (= H. 1—10), forts. Lund (H. 1—3), Sth. (4 o. ff.) 1869—99. St. 8:o.

»Förteckning på äldre handlingar rör. Vestergötland, införda i del I» finnes intagen i H. 10 (1899). 16 s. (särsk. pag.).

157. **Vestmanlands fornminnesförening.**

Årsskrift utg. (H. 1—2) af J. E. Modin, (H. 3) K. A. Örström o. (H. 4 o. f.) A. Wetterling. H. 1—5 (forts.). Westerås 1874—1901. 8:o.

158. **Östergötlands fornminnesförening.**

Tidskrift. 1*. Med Bil. Link. (tr. Sth.) 1875. 8:o.

Den tillhörande bilagan inneh. Bisk. Hans Brasks kopiebok (se A N:o 605), s. 1—32 (ej fortsatt).

Helsingfors.

159. Svenska landsmålsföreningen.

Finländska bidrag till svensk språk- och folklifsforskning utg. af S— l— i Helsingfors. H:fors 1894. 8:o. — (VI), 318 s. + tab.

160. Svenska literatursällskapet i Finland.

Skrifter. I—LI (forts.). H:fors 1886—1901. St. 8:o.

Af fornsv. intresse äro, utom Förhandlingar och uppsatser 1 (1885/86) —15 (1901), forts., Bd XIV. *K. G. Leinberg*, De finska klostrens historia (se N:o *972*); XXIX. Östgötalagen m. förklar. af A. O. Freudenthal (se A N:o 405, ed. *i*); XXXI. Jöns Buddes bok ... utg. af O. F. Hultman (se A N:o 111).

c. Tidskrifter (alfab.).

161. Antiqvarisk tidskrift för Sverige. Se N:o *144*.

162. Arkiv for nordisk Filologi, udg. ved G. Storm. Bd 1—4. Christiania 1882—88. 8:o. Forts. under tit.:

163. Arkiv för nordisk filologi, utg. genom Ax. Kock. Bd 5—18 (forts.). =Ny följd Bd 1—14 (forts.). Lund 1888—1902. 8:o. — Register zu Bd 1—16 von Aug. Gebhardt. Lief. 1. Lund 1901. 8:o.

164. Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur, hrsg. von (Bd 1—15) Herm. Paul u. Wilh. Braune; (16 o. ff.) von Edu. Sievers. Bd 1—26 (forts.). Halle 1874—1902. 8:o.

Inneh. åtskilliga uppsatser rörande fornsv. litteratur af A. Edzardi, F. Holthausen, Ax. Kock, E. Lidén, E. Wadstein m. fl.

165. Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen, hrsg. von Adalb. Bezzenberger. Bd 1—26 (forts.). Götting. 1877—1901. 8:o.

Meddelar någon gång uppsatser, som beröra fornsv. litteratur.

166. Finsk tidskrift för vitterhet, vetenskap, konst och politik. Utg. (T. 1—21) af C. G. Estlander, (22—41) F. Gustafsson o. M. G. Schybergson, (42 o. ff.) Schybergson o. R. F. v. Willebrand. Tom. 1—51 (forts.). H:fors 1876—1901. 8:o.

167. Germania. Vierteljahrsschrift für deutsche Alterthumskunde. Hrsg. von (Jahrg. 1—13) Fr. Pfeiffer, (14—32) Karl Bartsch und (33—37) Otto Behaghel. Jahrg. 1—37 (afsl.). Stuttg. 1856—58, Wien 1859—92. 8:o.

168. Historisk tidskrift, utg. af Svenska historiska föreningen genom E. Hildebrand. Årg. 1—22 (forts.). Sth. 1881—1902. 8:o. — Innehållsöfversikt till årg. 1—10 (1881—90). Sth. 1891. D:o t. årg. 11—20 (1891—1900). Sth. 1901. 8:o.

169. Historiskt bibliotek, utg. af Carl Silfverstolpe. D. 1—7. Sth. 1875—80. 8:o. (D. 3—7 äfven med tit. Ny följd. D. 1—5.)

170. Iduna. En skrift för den nordiska fornålderns älskare. H. 1—11. Sth. 1813—45. 8:o.

Den egentliga serien utgjordes af H. 1—10. 1813—24. Det senare tillkomna H. 11 (1845) inneh. endast upplysningar om författarne i de föreg. häftena samt litterära bidrag till Götiska förbundets historia.

171. Kongl. Bibliotekets tidningar om lärda saker; utg. af C. C. Gjörwell. År 1767: D. 1—2; 1768. Sth. 1767—68. 8:o.

172. Kyrkohistorisk årsskrift, utg. af Herm. Lundström. Årg. 1—2 (forts.). Ups. 1900—01. 8:o. (= Skrifter utg. af Kyrkohistor. fören. 1.)

173. Läsning för (svenska) folket, utg. af Sällskapet för nyttiga kunskapers spridande. Bd 1—66 (forts.). Sth. 1835—1900. 8:o. Äfven med serie-beteckning. [Ser. 1] Bd 1—34(1868). Ny följd. Bd 1(1869)—21(1889), motsv. Bd 35—55. Ny [3:e] följd. Bd 1(1890)—11(1900), motsv. Bd 56—66. — Register till 1—55 (1889), Sth. 1889, utgör tilläggsh. t. Bd 55.

174. Nordisk revy, tidning för vetenskaplig kritik och universitetsangelägenheter. Utg. af Ad. Noreen. Årg. 1 (1883/84) —2 (1884/85). = N:o 1—32 (hvardera årg. à 16 n:r). Ups. 1883—85. 4:o.

Rec. *H. Hildebrand* i Nord. tidskr. (Letterst.) 7 (1884) s. 137—39.

175. Nordisk tidskrift för vetenskap, konst och industri, utg. af Letterstedtska föreningen. Red. (1—2) Claës Annerstedt, (3 o. ff.) Osc. Montelius. Årg. 1—10. Sth. 1878—87. 8:o. — Ny följd. Red. O. Montelius. Årg. 1—14 (forts.). Sth. 1888—1901. 8:o.

176. Nordisk universitets-tidskrift. Årg. 1—10. Kbhn, Lund, Christiania, Upsala 1854—64. 8:o.

Hvarje årg. utgjordes i regeln af 4 häften, ett från hvartdera af de nordiska universiteten.

177. Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmålen. Se N:o *148*.

178. Samlaren. Tidskrift utg. af Sv. litteratursällsk. Se N:o *150 a.*

179. Samling af åtskilliga handlingar och påminnelser, som förmodeligen kunna gifva ljus i svänska historien, utg. af Sven Bring [ↄ: Lagerbring]. D. 1—3. Lund [175..]—1758. 8:o.

Inneh. både litterära texter (Tilökn. til Stora rimkrön.; några Hel. Birgittas uppenb., eljest okända), bref och dokument från medeltiden (bl. a. 3 myntordningar fr. 1400-t.) samt litteraturhistoriska o. a. uppsatser af värde.

180. Schwedische Bibliothec, in welcher verschiedene sowol zur alten als neuern Schwedischen Civil-, Kirchen- und Gelehrten Historie gehörige ... Schrifften, Urkunden, Diplomata, Observationes, Inscriptiones &c ... gesammlet ... sind [von Christian Nettelbladt]. Stück 1—5. Sthlm (Rostock) u. Leipz. 1728—36. 4:o.

Inneh. åtskilliga bidrag till den svenska medeltidens litteratur- och kulturhistoria.

181. Skandinavisches Archiv. Zeitschrift für Arbeiten skandinavischer Gelehrten auf dem Gebiete der Philologie, Philosophie und Geschichte, hrsg. von E. T. Walter. Bd 1*. Lund 1891—93. 8:o.

181 a. Skandinavisk Museum ved et Selskab. Aar 1798—1803. Kbhn. 8:o. (I allt 7 band.)

Inneh. bl. a. afhandlingar af R. Nyerup, G. L. Baden, L. Engelstoft m. fl. af betydelse för kännedomen om Sveriges medeltid.

182. Tidningar utg. af et sällskap i Åbo. Årg. 1—12. Åbo 1771—85. Lit. 8:o.

Innehåller, särskildt i del. 10—12, en mängd handlingar och urkunder, meddelade af H. G. Porthan, de flesta efter den i Riksark. förvarade »Åbo domkyrkas Svartbok», numera i sin helhet utgifven (se A N:o 648).

183. Tidskrift for Philologi og Pædagogik. Aarg. 1—10. Kbhn 1860—73. 8:o. — Fællesregister t. 1—10 ibid. 1874. 8:o. Forts. under tit.:

184. Nordisk Tidskrift for Filologi (1—2: og Pædagogik). Ny Række. Bd 1—10. Kbhn 1874—92. 8:o. — Fællesreg. t. 1—10 ibid. 1892. — Ytterligare forts. under tit.:

185. Nordisk Tidsskrift for Filologi. (Redig. af Karl Hude.) 3:e Række. Bd 1—9 (forts.). Kbhn 1892—1901. 8:o.

186. Tidsskrift for Retsvidenskab, udg. af Bestyrelsen for den Stang'ske Stiftelse i Christiania. Aarg. 1—13 (forts.). Chri:a 1888—1900. 8:o.

187. Tidskrift för lagstiftning, lagskipning och förvaltning, utg. af Chr. Naumann. Årg. 1—25. Sth. 1864—88. 8:o. — Register t. årg. (1—23) 1864—86, utarb. af F. O. Leuhusen. Ibid. 1887. 8:o.

Inneh. flere uppsatser rör. medeltidens rättsförhållanden (de flesta af J. Kreuger) samt anmälningar och recensioner (af K. Olivecrona m. fl.).

IV. Sammelverk och encyklopedier.

188. *Bergius, P. J.*, Tal om Stockholm för 200 år sen. Sth. 1758. 8:o. — (2), 272 s.

Inneh. bl. a. En läke- och örtebok. (Se A N:o 363.)

189. Grundriss der germanischen Philologie. Hrsg. von Herm. Paul. Bd 1—2: Abth. 1—2. Strassburg 18[89—]91—93. St. 8:o. — 2:e verb. u. vermehrte Aufl. Bd 1—2: Lief. 1—3 (forts.); 3. Strassb. (1896—)1900—1902. St. 8:o.

Inneh. (af fornsv. intresse): *A. Noreen*, Geschichte der nord. Sprachen. — *H. Schück*, Schwedisch-dänische Literatur. — *K. v. Amira*, Nordgermanische Schriftwerke och Rechtsaltertümer. — *Kr. Kålund* (Aufl. 2: *V. Guðmundsson & Kålund*), Sitte. Skandinavische Verhältnisse. (Se de särsk. art.)

190. *Hildebrand, Hans O. H.*, Sveriges medeltid. 1879 ff. Se N:o *837*.

191. *Klemming, G. E.*, Ur en antecknares samlingar. H. 1—8. Sth. 1868—73. 4:o. — (9), 300 s. — Ny uppl. Ups. 1880—82. 8:o. — (3), 279 s. (= Skrifter utg. af Sv. Literatursällsk. 3.)

Inneh. ett flertal fornsv. texter äfvensom bibliografiska, litteratur- och kulturhistoriska uppsatser.

Rec. *F. L. Hoffmann* i Serapeum 31 (1870) s. 27—29 o. s. 250—51.
G. F[runk] i Ny svensk tidskr. 1882, s. 271.
[*E. Hildebrand*] i Hist. tidskr. 3 (1883) s. 139.
I. F[ehr] ibid. 6 (1886): Ö. & gr. s. 11.

192. Klemming, G. E., Ur en samlares anteckningar. Sth. o. Ups. 1883—86. 4:o. — (1), 254 s.

Inneh. är af samma art som i föreg.

193. Nordisk familjebok. Konversationslexikon och realencyklopedi, utg. af N. Linder (Bd 1—4), forts. af J. Rosén, B. F. Olsson o. Th. Westrin (Bokst. S utg. af B. Meijer). Bd. 1—20. Sth. 1876—99. 8:o. — Bd. 19—20, 1895—99, utgöra Suppl. 1—2, utg. af Th. Westrin. Ny uppl. af hela verket förberedes f. n. (1902).

194. Peringskjöld, J., Monumenta Uplandica per Thiundiam. Sthlmiæ 1710. Fol. — (9), 306 s.

195. ——, Monumenta Ullerakerensia. Sth. 1719. Fol. — (6), 352 s.

Bägge dessa verk, af hvilka det senare är en forts. af det förra, äro rika på biografiska upplysningar i första hand.

196. Pipping, H., Gotländska studier. Upps. 1901. 8:o. — IV, (1), 136, (1) s. + 2 pl. (hvaraf en med facsim.).

Inneh. 1. Gotlandslagen (efter cod. AM. 54, 4:o). — 2. Om den yngre hdskr. af GotlL. — 3. Strödda [språkliga] iakttagelser.

Rec. Finnur Jónsson i Nord. Tidsskr. f. Filol. 3:e R. 10 (1901/02) s. 163—64.

197. Porthan, Henr. Gabr., Opera selecta. — Skrifter i urval. Utg. af Finska litteratur-sällskapet. D. 1—5. H:fors 1859—73. 8:o. (= Suomal. kirjallis. seuran toimit. Osa 21.)

Innehåller flere värdefulla bidrag till Finlands och Sveriges medeltida kyrko- och kulturhistoria (här upptagna å resp. fack).

198. Uppsalastudier tillegnade Sophus Bugge på hans 60-åra födelsedag d. 5 Jan. 1893. Upps. 1892. 8:o. — (3), 236 s.

Inneh. bl. a. uppsatser af fornsv. intresse af E. Brate, E. Lidén, M. Lundgren, F. Tamm o. E. Wadstein.

Rec. E. Svensén i Hist. tidskr. 13 (1893): Öfvers. o. gr. s. 93—95.
H. Schück i Nord. tidskr. (Letterst.) (2) 7 (1894) s. 358—61.
F. Kauffmann i Arkiv f. nord. filol. 11 (1894/95) s. 309—11.
B. Kahle i Lit.-blatt f. germ. u. roman. Philol. 15 (1894) sp. 145—47.
A. Heusler i Deutsche Lit.-zeit. 15 (1894) sp. 140—41.
A. Olrik i Nord. Tidsskr. f. Filol. 3:e R. 3 (1894/95) s. 68—74.
Athenæum 1894: 2, s. 157.

199. Ur några antecknares samlingar. Gärd af tacksamhet och vänskap till mästaren i svensk bokkunskap G. E. Klemming. Ups. 1891. Fol. — (6), 150 s.

Inneh. bl. a. *L. A. Andersson*, Bibliographia Klemmingiana 1844—89 (s. 1—40) och *C. Silfverstolpe*, En blick i Vadstena klosters arkiv och bibliotek (s. 79—115).

V. Medeltidsbiografi och -genealogi.

a. Samlingar.

200. Biographiskt lexicon öfver namnkunnige svenska män. [Red. af V. F. Palmblad, P. A. Sondén m. fl.] Bd 1—23 + Suppl. Ups. o. Örebro 1835—57. 8:o. — Reg. t. 1—23, utarb. af C. W. S[karstedt], i Bd 23, s. 457—558. — Ny [af K. F. Werner] reviderad uppl. D. 1—8. Sth. 1874—76. 8:o. — Rättelser o. tillägg till D. 1—8. Sth. 1877. 8:o. — 4 s.

201. Svenskt biografiskt lexikon. Ny följd. [Red. af H. Wieselgren m. fl.] Bd 1—10: 1—2*. Örebro o. Sth. 1857—92. 8:o.

202. Incerti scriptoris Sueci, qui vixit circa an. Chr. 1344, Breve chronicon de archiepiscopis et sacerdotib. cæteris ecclesiæ Upsaliensis, nunquam antea publicatum. Primus edidit, notisque ac indice necessariis adornavit Joannes Schefferus Argent. Ups. 1673. 8:o. — (10), 256, (22) s. — Ny edit. under tit.:

203. Chronicon vetus de episcopis, archiepiscopis, præpositis, archidiaconis ecclesiæ Upsalensis, ab anonymo qui vixit circa medium sec. 14, inchoatum & ab aliis postea continuatum, editione J. Schefferi emendatius. I Monumenta vetera eccles. Sveog., ed. E. Benzelius, 1709, s. 37—62.

204. Diarium Vazstenense ab ipsis initiis monasterii ad ejusdem destructionem. Ex ms. edidit, bullis, diplomatibus ac notis illustravit Ericus Benzelius, Er. filius. Ups. 1721. 4:o. — (VII), 248, (28) s.

205. Diarium Vazstenense ab anno 1344 ad annum 1545. I SRS. I I, 1818, s. 99—223.

Ett utdrag ur diariet, i hvad det vidkommer Nådendals kloster, ingår i Handl:ar t. upplysn. i Finlands kyrkohist., utg. af W. G. Lagus, H. 3, 1838, s. 40—48. Åbo. 4:o. (Jfr A N:o 641.)

206. *Djurklou, N. G.*, Arfstvisten mellan Nils Nilssons till Traneberg och fru Ingegerds till Öja afkomlingar. [Med en släkttafla.] I Hist. tidskr. 10 (1890) s. 1—22.

Inneh. bidrag till svensk medeltidsgenealogi.

207. ——, Svenska släkter med sparren öfver ett blad till sköldemärke. [Med 4 tabeller.] I Hist. tidskr. 11 (1891) s. 137—84.

Viktigt bidrag till kännedomen om svenska medeltidssläkter.

208. *Daae, L.*, Matrikler over nordiske Studerende ved fremmede Universiteter. H. 1*. Chri:a 1885. 8:o. — (1), 149 s.

Inneh. 1. Universitetet i Prag (1372—1408). — 2. Univ. i Erfurt (1395—1508). — 3. Univ. i Rostock (1419—1758).

208 a. *Ekholm, A.*, Förteckning öfver biskopar i Vesterås stift från 1100-talet till närvarande tid, sammanfattad och upprättad enligt äldre och nyare skrifter och handlingar jämte korta biografier. I Vestmanlands fornm.-fören:s årsskr. 5 (1901) s. 41—71.

Katolska tidens biskopar behandlas s. 43—54.

209. *Engeström, Jac. v.*, Uplifvadt minne af framfarne åldrars vittre landsmän, med deras vitterhetsyrken. I Vitt. hist. o. ant. akad. handl. 4 (1795) s. 121—88.

210. *Eubel, Conr.*, Hierarchia catholica medii ævi sive summorum pontificum, cardinalium, ecclesiarum antistitum series ab anno 1198 usque ad annum 1503 perducta. E documentis tabularii præsertim Vaticani collecta, digesta edita. Vol. [1]—2. Monasterii 1898, 1901. St. 4:o. — 1: VIII, 582 s. 2: VII, 328.

Kompletterar och korrigerar (mest efter otryckta källor) Gams' »Series episcoporum» (se N:o *212*). Anordningen är alfabetisk efter ort, och där återfinnas äfven de 7 svenska stiften från medeltiden. Biskopsserierna fullständigare än hos Gams.

211. *Fant, J. E.*, o. *Låstbom, A. Th.*, Upsala ärkestifts herdaminne. D. 1—3. Ups. 1842—45. 8:o. — 494, 464, 580 s. — Ny följd (= D. 4) af *Ludv. Nyström.* Ups. 1893. 8:o. — 658 s.

212. Gams, P. B., Series episcoporum ecclesiæ catholicæ, quotquot innotuerunt a b. Petro apostolo. Ratisb. 1873. St. 4:o. — (4), XXIV, 963 s.

»Suecia» behandlas s. 337—42 och upptager biskopar (resp. ärkebiskopar) i de 7 svenska stiften under medeltiden, näml. Åbo (s. 337—38), Linköping (s. 338), Skara (s. 338—39), Strängnäs (s. 339), Upsala (s. 339—40), Vesterås (s. 340—41) o. Vexiö (s. 341). S. 342 förtecknas »Concilia in Suecia celebrata» för åren 1152—1527. — Jfr *Eubel* (N:o *210*).

213. Gezelius, G., Försök til ett biographiskt lexicon öfver namnkunnige och lärde svenske män. D. 1—4. Sth. 1778—87. 8:o. — 452, 436, 447, 616 s. (+ Rättelser).

214. Hagström, K. A., Strengnäs stifts herdaminne. D. 1—4. Strengn. 1896—1900. 8:o. — 497, 547, 679, 682 s. Register ibid. 1901. — 22 + 9 s.

215. Hallenberg, Jon., De nobilibus in Suio-Gothia litteratis. Diss. acad. Ups. 1778. 4:o. — 50 s. (oafsl.).

Afbröts innan arbetet hunnit fram till reformationen.

216. [Hildebrand, H. R. T. Emil], Svenska prestslägter under medeltiden. (Af *Hd.*) I Hist. tidskr. 3 (1883) s. 225—26.

217. Hofberg, Herm., Svenskt biografiskt handlexikon. Alfab. ordnade lefnadsteckningar af Sveriges namnkunniga män och qvinnor från reformationen till närvarande tid. D. 1—2. Sth. 1876. 8:o. — 1: (5), 643 s. 2: (2), 511 s.

218. Håhl, J. Is., Linköpings stifts herdaminne. D. 1—3. Norrköp. 1846—47. 8:o. — (4), 386, 392, 360 s.

219. Juusten, Paul, Chronicon episcoporum Finlandensium, annot. et apparatu monumentorum illustratum. Disputationibus acad. [1784—1800] proposuit H. G. Porthan. Aboæ 1799. 4:o. — (1), 812 s. + (Index) 75 opag. s. Omtr. i *Porthans* Opera selecta. P. 1—2. H:fors 1859, 62. 8:o. — 780 s.

Inneh. värdefulla bidrag äfven till kännedomen om Sveriges medeltid, särskildt i Porthans bifogade noter, ett »diplomatarium in nuce för Finland».

Rec. R. Nyerup i Skand. Museum 1800: H. 1, s. 156—67.

Jfr P. Juustenii Chronicon episcoporum Aboensium, i (C. Nettelbladts) Schwed. Bibliothec St. 1, 1728, s. 62—91.

I. Escholin, Positiones historico-politicæ e Chronico episcoporum msc. P. Justen excerptæ. Ibid. s. 92—95.

E. R. Bergstadius, Hypomnemata in Chron. episc. Aboëns. a P. Justen consignatum. Diss. acad. (præs. J. Bilmark). Aboæ 1771—72. 4:o. — 32 s.

220. [*Karlsson, K. H.*], Aspenäs- och Fånö-ätternas härstamning. (Undert. *K. H. K.*) I Hist. tidskr. 3 (1883) s. 457—60.

221. [——], Strödda genealogiska anteckningar N:o 1—5. (Undert. *K. H. K.*) I Hist. tidskr. 5 (1885) s. 169—72. (N:o 6—7 ej utgifna.) N:o 8—11 ibid. 6 (1886) s. 83—86.

222. *Leinberg, K. G.*, Det odelade finska biskopsstiftets herdaminne. Borgå 1895. 8:o. — v, 197 s. = Finska kyrkohist. sällsk:s handlingar 1.

Herdaminne för Finland under medeltiden (sträcker sig intill 1554).

223. ——, Finske studerande vid utrikes universiteter före 1640. I Skrifter utg. af Sv. lit.-sällsk. i Finland. Förhandl. o. uppsatser 10 (1895—96) s. 29—90. H:fors 1897. 8:o.

Medeltiden behandlas s. 32—57.

224. *Lindbæk, Joh.*, Spredte notitser om svenske i Rom i det 15:de og 16:de århundrede. I (Sv.) Hist. tidskr. 21 (1901) s. 136—44.

225. *Meijer, Bernh.*, Svenskt literatur-lexikon. Sth. 1884—86. 8:o. — (3), 500 s. = Samling af facklexika, utg. af B. Meijer, 4.

226. *Messenius, Joh.*, Catalogus præsulum & archipræsulum, quotquot ab 8:o Christi seculo usque 15:um Svecicæ præfuerunt ecclesiæ. Utgör T. 9: lib. 5 af förf:s Scondia illustrata, 1703. Fol.

Inneh. förteckning öfver biskoparne i Sveriges (med Finland) sju älsta stift.

227. ——, Chronicon episcoporum per Sveciam, Gothiam & Finlandiam. Cuilibet successive dioecesi ab anno 835 ad præsentem usque 1611 præsidentium vitam complectens... Sth:iæ 1611. Lit. 8:o.

Ett ungdomsarbete, ofullkomligt och felaktigt. Omarbetadt i Scondia illustr. T. 9. (Se föreg.)

228. *Muncktell, J. Fr.*, Westerås stifts herdaminne. D. 1—3. Ups. 1843—46. 8:o. — (3), 495, 558, 598 s. — Ny följd 1800—80. Af *P. A. Ljungberg*. D. 1—2. Sth. 1880—81. 8:o. — 253, 213 s.

229. Noberg, Andr., De meritis et fatis Joh. et Olai Magnorum. Diss. acad. (præs. P. Ekerman & J. Ihre). P. 1—2. Ups. 1741, 43. 4:o. — 51 s.

230. Olsson, P., Om Jämtlands och Herjeådalens världsliga styrelse och ämbetsmän i äldre tider. I Jämtlands läns fornminnesfören:s tidskr. 2: 2 (1897) s. 81—95.

231. ——, Jämtlands och Herjeådalens prester före föreningen med Sverige 1645. Ibid. s. 95—109.

Dessa landsändar lågo under större delen af medeltiden i kyrkligt hänseende under Upsala stift.

232. [*Porthan, H. G.*], Förtekning på Finlands höfdingar intil k. Gustaf I:s tid. I Tidningar utg. af et sällsk. i Åbo, årg. 12 (1785): Bih. s. 179—242. Åbo. 8:o. — Omtryckt i förf:s Opera selecta T. 5, 1873, s. 240—89.

Enl. förf:s utsago hufvudsakligen grundad på *A. v. Stiernmans* Höfdinga-minne D. 2, hvilken del då ännu var outgifven (utgafs först 1835; se N:o *240*).

233. Rabenius, Ol., De antiquis Westro-Gothiæ legiferis. Diss. acad. Ups. 1769. 4:o. — 92, XIV s.

Inneh. serien af Vestergötlands lagmän under medeltiden.

234. Rhyzelius, A. O., Episcoposcopia Sviogothica, eller En Svea-Göthisk sticht- och biskops-chrönika, om alla Svea- och Götharikets sticht och biskopar, ifrå början, in til närvarande tid. D. 1—2. Link. 1752. 4:o. — (24), 360, 170 s.

Inneh. D. 1. Om the sju gamla Svea och Götha rikets sticht, och theras biskopar. — D. 2. Om Svea och Götha rikets sju nyare sticht, samt om theras biskopar och superintendenter, intil vår tid.

Rec. Anmärkningar vid rev. episc. Lincop. D:ni A. O. Rhyzelii år 1752 utgifne Episcoposcopeia. I Nya Svenska bibliotheket (utg. af C. C. Gjörwell) Bd 2 (1763) s. 645—96.

235. Rosman, H., Genealogiska studier 1—2. I Sv. autografsällsk:s tidskr. D. 2: N:o 11, 12 (1896) s. 309—39.

Inneh. 1. Om den s. k. Röde-ätten under medeltiden. — 2. Om marsken Håkan Matsson d. ä. och Vinstorpa-ättens härstamning.

236. Schück, J. Henr. E., Två svenska biografier från medeltiden. Sth. 1895. 8:o. — 181 s. Särtr. ur Antiqv. tidskr. f. Sv. D. 5, s. 295—474.

Biografierna (på lat.) behandla: 1. Petrus Olavi, förste confessor generalis i Vadstena, d. 1378. — 2. Nicolaus Hermanni, bisk. i Linköping,

d. 1391. De äro aftryckta efter cod. Harley. N:o 612 i British Mus. (London). Den förra fins dessutom i en Oxford-hdskr.: Cod. Bodl. Digby mscr. N:o 172.

237. *Schück*, *J. Henr. E.*, Svenska medeltidsförfattare 1. I Samlaren 12 (1891) s. 154—70.

Handlar mest om medlemmar af predikarebrödernas (dominikanernas) orden i Sverige.

238. *Silfverstolpe*, *Carl G. U.*, Klosterfolket i Vadstena. Personhistoriska anteckningar. Sth. 1898—99. 8:o. — 168 s. + 1 pl. = Skrifter o. handl. utg. genom Sv. autografsällsk. 4.

239. *Spegel*, *Haqv.*, Then svenska kyrkio-historien. D. 2. Link. 1707. 4:o. — (11), 412, (15) s.

Utgör en biskopskrönika för de sju älsta stiften. (Jfr N:o *965*.)

240. *Stiernman*, *A. A. v.*, Svea och Götha höfdinga-minne: eller en chronologisk längd och förtekning uppå öfver-ståthållare, general-gouverneurer, gouverneurer, landshöfdingar, lagmän, ståthållare och commendanter i konungariket Sverige och dess underliggande land och herrskaper. Tilhopa dragen så af tryckta som handskrefna bref och handlingar, ifrån de äldsta tider in til närvarande... D. [1]—2. Sth. 1745, 1835. 4:o.

D. 2, 1835, utg. af J. G. Liljegren o. B. E. Hildebrand. (Jfr N:o *232*.)

241. *Uggla*, *C. H:son*, Svea-rikes råds-längd. St. 1—9. Sth. 1791—93, Norrkpg 1793, Ups. 1844. 4:o.

242. *Warholm*, *J. W.*, Skara stifts herdaminne. D. 1—2. Mariestad 1867—74. 8:o. — 623, 798 s.

243. *Vastovius*, *Joh.*, Vitis Aqvilonia seu Vitæ sanctorum, qui Scandinaviam magnam, arctoi orbis peninsulam ac præsertim regna Gothorum Sueonumque olim rebus gestis illustrarunt. Colon. Agripp. 1623. Fol. — (28), 200 s.

244. ——, Vitis Aqvilonia, sive Vitæ sanctorum regni Sveo-Gothici. Emendavit et notis illustravit Ericus Benzelius fil. Ups. 1708. 4:o. — (25), 160 s. + [Benzelii] Annot. 76 sp. (= 38 s.) o. s. 77—84.

245. *Örnhielm*, *Cl.* (*Arrhenius*), Svecia sancta, sev Veteres vitæ sanctorum & patronorum olim Seveciæ. T. 1—2. 4:o. (Outg. mskrpt, förut tillh. Antikvitetsarkivet, nu Upsala univ.-bibl. med sign. *E 206*, *207*.)

b. Enskilda (alfabetiskt). [1])

Andreas Johannis.

246. *Schröder*, *J. H.*, Andreas Johannis episcopus Strengnensis a. 1409—1419 ejusque sub schismate occidentali ærumnæ. Diss. acad. Ups. 1848. 4:o. — 10 s.

H. Birgitta (Birgersdotter). [2])

247. *Mag. *Petrus Olavi* & Prior *Petrus Olavi*, Vita S. Birgittæ. (På lat. förf. 1373.) Efter cod. Holm. *A 14*, fol. (»Acta et processus super negocio canonizacionis S. B.») i utdrag utg. af C. Annerstedt i SRS. III II, Ups. 1871, s. 188—206.

Denna »Skriftefädernas Vita» har ytterst legat till grund för så godt som alla följande biografiska teckningar af hel. Birgitta.

248. **Birgerus Gregorii* (ärkebisk. i Ups.), Vita S. Birgittæ. (På lat.) Tr. i Acta Sanctorum, Oct. T. 4. Brux. 1780. Fol. S. 485—93. (Omtr. Brux. 1856 och Paris 1866, bägge i fol.)

249. *Lars Romare*, Processus et modus canonizationis S. Birgittæ. (På lat.) Utg. af K. H. Karlsson, 1901. (Se N:o *310*.)

250. Vita metrica S. Birgittæ. (På lat.) Utg. af J. Kruse. Lund 1892. (Se N:o *293*.)

251. *Vita abbreviata prædilectæ sponsæ Christi S. Birgittæ de regno Sueciæ. (På lat.)

Möjligen författad af Nic. Hermanni, i hvars Birgitta-officium »Rosa rorans» (utg. af H. Schück 1893; se N:o *296*) det bildar lektierna. Förekommer allmänt i editionerna af Birgittas Revelationes, bl. a. i den märkliga af Ol. Magni, Rom 1553, i Birgittas eget hus tryckta uppl. in 4:o. En tidig öfvers. till sv. häraf är den under N:o *254* nämda texten.

---

[1]) Öfver de flesta af nedanstående personer finnas biografier i Sv. biogr. lexikon, Nordisk familjebok m. fl. biografiska källor. Sådana uppsatser anföras ej här. En gång för alla hänvisas till dessa källor.

[2]) Ur den af *G. E. Klemming* 1883 utgifna »Birgitta-literatur» (se N:o *26*) hafva här medtagits endast de värdefullare, rent biografiska arbetena (ej de för uppbyggelseändamål författade). Öfver litteraturen efter 1883 åter afser närvarande arbete att lemna en, så vidt möjligt, fullständig förteckning. Birgitta-biografierna upptagas här i kronologisk ordning. De af Klemming nämda betecknas vid början med en *. Äfven för tiden före 1883 finnas några tillägg här.

252. **Bertholdus* (birgittinmunk), Vita S. Birgittæ. (På lat.) Tr. i Acta Sanctorum, Oct. T. 4, 1780, s. 495—533 (dithörande mirakel s. 534—60). Omtr. i uppl. 1856 o. 1866.

Författad i förra hälften af 1400-talet.

253. *[*Buræus J.*], De S. Birgitta vidua Romæ commentarius. (På lat.; sign. *J. B.*) Tr. i Acta Sanct., Oct. T. 4, 1780, s. 368—484. Omtr. i uppl. 1856 o. 1866.

254. *De vita beate Birgitte. (På fornsv., trol. fr. slutet af 1300-t.) Tr. i Vadstena klosterreglor (SFSS. 4), 1845, s. II—XXI. (Se A N:o 164.)

Utgör en ordagrann öfvers. af »Vita abbreviata», eller den »legenda S. Birgittæ», som bildar lektierna i Nic. Hermannis Birgitta-officium »Rosa rorans» (se N:is *251* o. *296*).

255. **Margareta Clausdotter*, Chronicon de S. Birgitta. (På fornsv.) Tryckt flere gånger. (Se A N:o 323.)

256. Genealogia Brahæa, sive certissimæ traducis pervetustæ prosapiæ ill. comitum Brahæorum ... [Ed. J. G. Örnewinge.] Holmiæ 1647. Fol. — (5), 48 s. + 18 grav. taflor.

Innoh. bidrag till Birgittas biografi och genealogi; en latinsk relation om kanonisationen 1391 (efter J. L. Lælii »Jungfruspegel», 1591, som åter hemtats ur Rasm. Ludvigssons berättelse efter Lars Romare; se N:o *310*), s. 36—38: samt ett »documentum Vadstenense Sueticum ex. orig. uthi Wadstene klosters bibliothec» (ett utdrag ur Marg. Clausd:rs Birgittakrönika, sådant det ingår i cod. Holm. »Birg:a Andersdotters bönbok»; se A N:o 323), s. 39—42.

257. Imagines ill. familiæ Braheæ. [Ed. Joh. Widekindi.] Wisingsb. 1673. Fol. — (2), 41, (4) s. + 1 geneal. tab.

Inneh., liks. föreg., bidrag till Birgittas biografi o. genealogi, däribland på sv. samma »documentum» (s. 21—24) och aftryck efter Lælii »Jungfruspegel» (s. 26—27) som de i »Genealogia Brahæa» tryckta. Dessutom (s. 24—25) »S. Birgittæ undervijssninger och förmaningar skriffne aff Rom til sin son herra Byrgie Ulphesson...» (i moderniseradt språk).

258. *Om S. Brigittæ canonicering. S. Brigittæ bref til sin son herr Börje Ulfsson, lagman i Närike. I Burmans Almanach för 1728 (efter en gammal hdskr. af Petrus Benedicti Upsal.). Jfr A N:o 287.

259. *Svänska helgonets St. Britä lefverne, utur åtskillige svenska historier samlat. Och nu för första gången af trycket utgifvit. Link. 1788. Lit. 8:o. — (8) s. — 2:a uppl. Link. 1807.

260. **Kylander, P.*, Berättelse om S. Birgitta och S. Catharina, samt deras, under och efter påfvedömet, i Wadstena förvarade ben. Sth. 1806. Lit. 8:o. — 24 s. (Utgör Bil. 1 till *C. C. Gjörwells* brefväxling bd 4.)

261. *De namnkunniga svenska helgonen St. Britas och St. Catharinas i Wadstena lefvernes-beskrifningar. Sth. 1820. Lit. 8:o. — 52 s.

262. **Marconi, Gius.*, Fordna svenska helgonet S. Britas lefverne, i sammandrag. Öfvers. fr. ital. Med en planche. Jönk. 1830. 8:o. — VIII, 232, (2) s. — Ny uppl. 1899. (Se N:o *304*.)

263. *[*Volk, W. G. W.*], Das Leben der heil. Brigitta. Neu bearbeitet u. hrsg. von Ludw. Clarus [pseud.]. Mit einem Stahlstiche. Regensb. 1856. Lit. 8:o. — 240 s.

264. *Hammerich, Fred.*, Den hellige Birgitta som Forlöber for Reformationen i Norden. I Nord. univ.-tidskr. 8 (1862) H. 1, s. 88—102.

265. *——, Den hellige Birgitta og Kirken i Norden. Kbhn 1863. 8:o. — (6), 353, (2) s. + 1 portr.

Öfvers. till tyska, se N:o *269*.

266. *[*Risberg, Emilie*], Den hel. Birgitta och hennes tid. Efter Fr. Hammerich af *E. R.* Örebro 1864. 12:o. — 131 s.

267. **Hildebrand, H. O. H.*, Den heliga Birgitta. I Läsn. för folket 33 (1867) s. 193—218. (Efter Hammerich.)

268. **Hiltmar, W.*, Das Leben der heil. Brigitta. Mitgetheilt von A. Tobias. I Archiv für d. Studium d. neu. Spr. u. Lit. Bd 48 (1871) s. 69—76.

Utgör en rimdikt i 325 rader, skr. i Nürnberg 1611.

269. **Hammerich, Fr.*, St. Birgitta, die nordische Prophetin und Ordensstifterin. Ein Lebens- und Zeitbild aus dem 14:ten Jahrh. Deutsche autor. Ausgabe von Alex. Michelsen. Mit dem Bildniss d. heil. Birgitta. Gotha 1872. 8:o. — XVI, 296 s. + 1 portr.

Utgör en öfvers. af danska orig. (Se N:o *265*.)

270. *[*Maria Bernardina*, abbedissa i Mainz], Leben der heil. Birgitta von Schweden. Nach historischen Quellen bearb. u. hrsg. von einer Klosterfrau der ewigen Anbetung zu Mainz.

Mit einem Bildnisse der Heiligen. Mainz 1875. 8:o. — VIII. 536 s. + 1 tab. (Birgittas stamtafla) o. 1 portr.

2:e Aufl. 1888. (Se N:o *279.*) Öfvers. till franska, se N:o *272.*

271. [*Schéele, K. H. G. von*], Nordens berömdaste dotter. Ups. 1876. 8:o. — 14 s. (I Redogörelse f. h. elem.-lärov. f. flickor i Ups.)

Behandlar hel. Birgitta efter allmänt tillgängliga källor.

272. *[*Maria Bernardina*], Vie de S. Brigitte de Suède, écrite d'après les documents authentiques par une religieuse de l'Adoration perpétuelle. T. 1—2. Paris 1879. 12:o. — 1: (4), IV, 432 s. 2: (4), 420 s. + 1 tabell (Birg:s stamtafla).

Är en öfvers. till franska af N:o *270.*

273. Den heliga Birgitta. (Undert. —*e*—.) 1—2. I Ur folkens häfder 6 (1879) s. 119—28 och 167—80.

274. **Riant, P.*, Un prétendu portrait de Ste Brigitte de Suède et de Ste Catherine, sa fille. (Extrait du Bulletin de la Soc. nat. des antiquaires de France.) Nogent-le-Rotrou 1882. 8:o. — 6 s.

Rör bl. a. porträttet i F. Hammerichs Birgitta-biografi. (Se N:o *265.*) Å s. 3 afbildning af en tafla med bilder af Birgitta o. Katerina.

275. *Gaeta di Nicola, S.*, Vita e rivelazioni di S. Brigida di Svezia, principessa di Nericia. Vol. 1—2. Napoli 1883, 85. 8:o.

276. **Hildebrand, H. R. T. Emil*, S. Birgittas porträtt, samt några nya upplysningar om hennes hospital i Rom. Sth. 1883. 8:o. — 8 s. Särtr. ur Hist. tidskr. 3 (1883) s. 355—62.

277. *Swainson, J.*, Sancta Birgitta. An historical sketch from medieval times in Sweden and Italy. I Scandinavia 1885, s. 119—22 och 145—48.

278. Den heliga Birgitta. Historiskt utkast. I Svenske arbetaren 1886, s. 70—74 och 103—12.

279. *Maria Bernardina*, Leben der heiligen Birgitta von Schweden. Nach historischen Quellen bearbeitet u. herausg. von M— B—, Klosterfrau der ewigen Anbetung zu Mainz ... 2:e Aufl. Augsb. 1888. 8:o. — VIII, 441 s. + 1 tab.

Första uppl. se N:o *270.*

280. Blüthenlese aus dem Leben der heiligen Birgitta von Schweden. Nach historischen Quellen bearb. u. hrsg. von Schwester Maria Bernardina... Neue Ausg. Augsb. 1888. Lit. 8:o. — (5), 316 s. (1:a uppl. tr. Mainz 1877.)

281. *Jeanjean*, *C.*, Sainte Brigitte de Suède. Essai sur sa vie, ses idées, son œuvre. Thèse. Paris 1890. 8:o. — 69 s.

Rec. *H. S[chück]* i Hist. tidskr. 12 (1892): Öfvers. o. gr. s. 69. [Mycket klent vitsord.]

282. *Ringseis*, *Bettina*, Leben der heiligen Birgitta von Schweden nebst einigen Nachrichten über die Birgittinenklöster nach edirten und unedirten Werken bearbeitet. Regensb. 1890. Lit. 8:o. — x, 327 s.

Rec. *H. S[chück]* i Hist. tidskr. 12 (1892): Öfvers. o. gr. s. 69.

283. *Wallinder*, *J.*, Den heliga Birgitta, vår ryktbara sierska. Ups. 1890. 8:o. — 52 s. I Läsn. för hemmet 12 (1890).

284. *Binder*, *G.*, Die heilige Birgitta von Schweden und ihr Klosterorden. Jubiläumsgabe zum 5:ten Centenarium der Canonisation der hl. Birgitta. München 1891. 8:o. — xvi, 205 s.

Rec. *H. S[chück]* i Hist. tidskr. 12 (1892): Öfvers. o. gr. s. 69—70.

285. »Erinnerungs-Blätter» zur 500-jährigen Jubelfeier der Heiligsprechung der schwedischen Seherin und Ordensstifterin St. Birgitta gewidmet von Verehrern der Heiligen aus Bayern und Schwaben. Augsb. (tr. München) 1891. Lit. 8:o. — 77 s.

286. *Fries*, *Ellen*, Den heliga Birgitta. I förf:s Märkvärdiga qvinnor [2]. Svenska qvinnor. Sth. 1891. 8:o. — S. 3—48. (Med bild.)

287. ——, Den heliga Birgitta. I Idun, utg. af F. Hellberg, 4 (1891) s. 321—23. (Med bild.)

288. Gedenkblätter zum fünften Centenarium der Heiligsprechung St. Birgitta's von Schweden (7 Oct. 1391). Mit Titelbild. Freib. i. B. 1891. Lit. 8:o. — (3), 35 s.

289. *Schück*, *J. Henr. E.*, Birgittas hufvudskål. I Sths Dagbl. 1891, N:o 283.

290. ——, Ännu en gång om Birgittas reliker. Ibid. N:o 297.

291. Flavigny, C. de, née Moitessier, S. Brigitte de Suède, sa vie, ses révélations et son œuvre. Paris 1892. 18:o. — XII, 626 s.

Rec. H. S[chück] i Hist. tidskr. 12 (1892): Öfvers. o. gr. s. 70—72.

292. Schück, J. Henr. E., Birgitta. (Med C. Larssons bild af B.) I Ord och bild 1 (1892) s. 9—17. Sth. 8:o.

293. Vita metrica S. Birgittæ [utg.] af J. Kruse. Lund 1892. 4:o. — (1), 28 s. = Meddelanden fr. det Lit.-hist. semin. i Lund, utg. af H. Schück, 1. (LUÅ.)

Aftr. efter det enda kända orig.: cod. Ups. *C 47*.

294. Bildt, Carl N. D., S. Birgittas reliker i Rom. Sth. 1893. 8:o. — 15 s. Särtr. ur Vitt. hist. o. ant. akad:s månadsblad årg. 22 (1893) s. 16—30. Tysk öfvers. se N:o *301*.

295. Brinkmann, A., Den hellige Birgitta. Et kulturhistorisk Billede fra det 14. Aarh. Med 12 Illustr. Kbhn 1893. 8:o. — VIII, (2), 419 s.

Rec. H. Vendell i Finsk tidskr. 49 (1900) s. 142—43.

296. Schück, J. Henr. E., Rosa rorans. Ett birgitta-officium af Nicolaus Hermanni. Lund 1893. 4:o. S. 29—53. = Meddelanden fr. det Lit.-hist. semin. i Lund, 2. (Paginer. forts. fr. N:o 1.) — (LUÅ.)

297. Bildt, C. N. D., S. Birgittas hospital och den svenska kolonien i Rom under 1600-talet. Sth. 1895. 8:o. Särtr. ur Hist. tidskr. 15 (1895) s. 353—414.

298. Silfverstolpe, Carl G. U., Om kyrkans angrepp mot Revelationes S. Birgittæ. Ett bidrag till Birgittinerordens historia. Sth. 1895. 8:o. — 50 s. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. D. 32 (= Ny följd 12: 4).

Rec. O. Ahnfelt i Hist. tidskr. 16 (1896): Öfvers. o. gr. s. 7—12.

299. Ahnfelt, O., Ett sekularminne [hel. Birgitta]. I Kyrklig tidskr. 2 (1896) s. 1—17.

300. Bildt, C. N. D., Hur S:ta Birgitta skref. I Ord och bild 5 (1896) s. 414—17.

301. (——), Reliquien der hl. Birgitta in Rom. Uebers. aus dem Schwed. von G. Binder. I Augsburger Postzeitung 1897, Beilage N:o 14 o. 16 (S. 99—102 och 112—15).

Är öfvers. af N:o *294* här ofvan med ett par rättelser (Birgitta dog ej i Clarisserklostret vid S. Lorenzo in Panisperna, utan i sitt eget hus vid Piazza Farnese; de vid öppnandet 1878 i Rom af Birgittas relikgömma till Holland sända benen hamnade i klostret Ueden, ej Marienboom).

302. *Bergström*, *J. G. L.*, Sancta Birgitta. Örebro 1898. 8:o. — IV, 213, (1) s.

Rec. —*tt*— i Lit. Centralbl. 1899, sp. 1155—56.
H. Vendell i Finsk tidskr. 49 (1900) s. 144—45.

303. *Cederblad*, *Fanny*, S:ta Birgittas hus i Rom. Några blad samlade under en vistelse i la casa di S. Brigida. I Ny ill. tidn. 34 (1898) s. 396—97.

304. *Marconi*, *Gius.*, Svenska helgonet S. Birgittas lefverne. Kort framställning af Birgittas härkomst, uppfostran och äktenskapliga lif; vistelsen i Rom, inflytande på kyrkan och anseende inom hela kristenheten; pilgrimsfärderna till Jerusalem m. fl. ställen; underverk, förutsägelser, syner och sällsamma uppenbarelser; instiftande af Vadstena kloster; Birgittas död, likfärden till Sverige och underverken därvid samt hennes högtidliga helgonförklaring. Bearb. fr. italienskan. Sth. 1899. 8:o. — 196 s.

Orig. utkom 1789. Äldre sv. uppl. 1830. (Se N:o *262*.)
Rec. *H. Vendell* i Finsk tidskr. 49 (1900) s. 143—44.

305. *Bildt*, *C. N. D.*, Svenska minnen och märken i Rom. [Illustr.] Sth. 1900. 8:o. — (IX), 317 s.

H. Birgitta, hennes kyrka och reliker behandlas s. 1—90.

306. *Hausen*, *Reinh.*, Förstod den heliga Birgitta finska? I Skrifter utg. af Sv. lit.-sällsk. i Finland. Förhandl. o. uppsatser 14 (1900) s. 217—20.

Förfäktar (mot H. Wieselgren och H. Schück) sannolikheten af att Birgitta saknat all kunskap i finska språket.

307. *Lundberg*, *A. V.*, Den heliga Birgitta. I förf:s Vadstena, Omberg och Alvastra, Sth. 1900, s. 49—60. (Jfr N:o *990*.)

308. Den hellige Birgitta. Et kirkeligt tidsbillede fra den senere middelalder. (Af *Th.*) I For kirke og kultur, udg. af Chr. Bruun og Thv. Klaveness, 8 (1901) s. 17—43.

309. *Schück*, *J. Henr. E.*, Några anmärkningar om Birgittas revelationer. [Inträdestal 1894.] Sth. 1901. 8:o. — 57 s. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. D. 33 (= Ny f. 13: 1).

310. *Lars Romare* [Laurentius Romanus], Berättelse om den heliga Birgittas kanonisering. Utg. af K. H. Karlsson. I Samlaren 22 (1901) s. 1—15.

Förf., en Vadstenabroder (d. 1431), som jämte confessorn i Vadstena Magnus Petri var åsyna vittne (»personaliter interfui») vid Birgittas kanonisering, nedskref (på sv.?) en relation därom, hvilken öfversattes till »lingua belgica» (lågtyska). Från ett exemplar på sistnämda språk, tillhörigt Marienbooms birgittinkloster (Kölns stift), öfversattes relationen till latin af birgittinmunken Joh. Mich. van der Ketten, och det är denna text som efter en afskrift i Vatikanska arkivet här utgifvits. Lars Romares berättelse öfversattes till större delen af Rasmus Ludvigsson till svenska. Denna öfvers., som länge ansetts vara hopgjord af Rasmus L., är tryckt i Vadstena klosterreglor (SFSS. 4), 1845, s. XXXIV—XXXIX. Den ringaktning, som egnats detta R. Ludvigssons arbete (se bl. a. C. Annerstedt i SRS. III II, 1871, s. 241) måste alltså numera anses oförtjänt. — En annan likaledes samtidig uppteckning af förloppet vid Birgittas helgonförklaring äga vi i behåll af ett annat åsyna vittne, *Petrus Amelius*, hvars latinska skildring fins bevarad i en hdskr. från omkr. år 1400 i Biblioteca Casanat. i Rom. Texten är efter Mabillon, Museum Italicum 2, 1689, aftryckt i SRS. III II, s. 242—44.

Johannes (Hans) Brask.

311. *Fant, E. M.*, De episcopo Lincopiensi Johanne Brask, religionis Romano-catholicæ in Svecia hyperaspiste. Diss. acad. Ups. 1790. 4:o. — 11 s.

312. [*Ahlqvist, A. G.*], Hans Brask. En skizz af *A. G. A.* I Ny ill. tidn. 1880, s. 325—26, 335 o. 338.

H. Brynolf.[1]

313. *Schröder, J. H.*, In vitam S. Brynolphi svethice prolegomena. Diss. acad. P. 1*. Ups. 1836. 4:o. — 8 s. + tab. geneal. (Jfr **A** N:o 168.)

Jöns Andersson Budde eller Råk.

314. *Leinberg, K. G.*, i De finska klostrens historia, 1890, s. 241—49. (Jfr N:o *972*.)

315. *Hultman, O. F.*, i Jöns Buddes bok, 1895, Inledn. s. V—XVI. (Jfr **A** N:o 111.)

---

[1]) **H. Brynolfs och andra svenska helgons latinska »vitæ» innehållas i våra medeltidsbreviarier, till hvilka härmed hänvisas. Jfr *G. E. Klemming*, Sveriges äldre liturgiska literatur, 1879, s. 20—35.**

316. *Geete, R.*, i Hel. Mechtilds uppenbarelser (SFSS. 32), 1899, Inledn. s. XXII—XXXIV. (Jfr A N:o 299.)

Erik d. helige.

317. *Israel Erlandi*, De vita et miraculis S. Erici Sueciæ regis. Primus edidit notisque illustravit J. Schefferus. Holmiæ 1675. 8:o. — (12), 192 s. (Jfr A N:o 176.)

318. *Stjerna, K.*, Erik d. helige. En sagohistorisk studie. Lund 1898. 4:o. — 34 s. = Meddelanden fr. det Lit.-hist. semin. i Lund 4. (LUÅ.)

Förf. söker bevisa att Erikslegenden såsom historisk källa är så godt som värdelös. Däraf framkallades:

319. *Kjellberg, C. M.*, Erik d. helige i historien och legenden. I Finsk tidskr. 45 (1898) s. 317—39. Härpå följde:

320. *Stjerna, K.*, Påfvebrefvet om S. Eriks korståg. I Hist. tidskr. 19 (1899) s. 237—39. Detta framkallade åter:

321. *Kjellberg, C. M.*, Genmäle [till föreg.]. I Hist. tidskr. 19: Bil. (6 s.). Såsom svar härpå följde:

322. *Stjerna, K.*, Påfvebrefvet om Sankt Eriks korståg, 2. Svar till herr C. M. Kjellberg. I Hist. tidskr. 20 (1900): Bil. (6 s.).

323. *Ahnfelt, O.*, Ännu ett bidrag till tolkningen af »påfvebrefvet om Sankt Eriks korståg». I Hist. tidskr. 21 (1901) s. 144—46.

324. *Janse, O.*, De nyaste åsikterna om Erik d. helige. I Hist. tidskr. 18 (1898) s. 319—28.

Eskil (lagman i Vesterg. c. 1215—27).

325. *Petri, C. M.*, Om vestgöta-lagmannen Eskil, ett blad ur Sveriges medeltidshistoria. Akad. afh. Lund 1859. 8:o. — 43 s.

Hemming Gad.

326. *Carlson, F. F.*, De Hemingi Gadii in patriam meritis. Diss. acad. P. 1*. Ups. 1834. 4:o. — 12 s.

S. Henrik.

327. *Porthan, H. G.*, Om Sanct Henriks ben, fordom ansedda för Finlands största helgedom. I förf:s Opera selecta D. 5. H:fors 1873. S. 431—37.

328. Sankt Henriks dyrkan utom Finland. (Af *K. K. M.*) I Finskt museum 6 (1899) s. 45—48.

H. Ingrid.

329. Fragmentum processus canonizationis b. Ingridis. I Två svenska biografier fr. medelt., utg. af H. Schück, 1895 (se N:o *236*), Bil. B. (Efter ett hdskr.-fragm. i Köbenhavns Univ.-bibl.: Addit. N:o 645.)

330. Litteræ de canonizatione (b. Nicolai et) b. Ingridis. Ibid. Bil. C. (Efter Vadstena kopiebok, sign. *A 26*, i Riksark.)

Jacob Ulfsson.

331. *Fant, E. M.*, De meritis Jacobi Ulphonis Upsalensis. Diss. acad. Ups. 1784. 4:o. — 10, (6) s.

332. *Sundberg, A. N.*, Jacob Ulfsson, Svea rikes ärkebiskop 1470—1515. Akad. program. Ups. 1877. 8:o. — 75 s. (UUÅ. Festskrift 1877.)

Johannes Gerechini.

333. *Djurklou, N. G.*, Jöns Gerekesson, ärkeb. i Uppsala 1408—21. Kulturbild från k. Eriks af Pommern dagar. I Hist. tidskr. 14 (1894) s. 189—226.

Johannes Magni.

334. *Schröder, J. H.*, Johannis Magni Gothi, ultimi Upsaliensium sub papismo archiepiscopi in exsilio labores et ærumnæ. Diss. acad. Ups. 1842. 4:o. — (4), 14 s.

H. Katerina (Ulfsdotter). (Jfr A N:is 206 o. 207.)

335. [*Ulpho*], Vita siue legenda cum miraculis domine Katherine. Sth. [tr. hos B. Ghotan 1483]. 4:o. — 96 s. (Blott 3 ex. kända.) Fotolitogr. facsim., utg. af G. E. Klemming. Sth. 1869. (Tr. i 75 ex.)

Jfr *G. E. Klemming*, Om Vita Catharinæ. Sth. 1869. 4:o. — 11 s. (Särtr. ur Ant:s saml., 1868—73, s. 92—104.) Omtr. o. korrigerad i 2:a uppl. af Ant:s saml., 1880—82, s. 85—96. Se vidare *Dens.*, Sveriges bibliogr. 1481—1600. Ups. 1889. S. 3—5.

336. *Nelk, Th.*, Die heilige Katharina von Schweden. Zur Erbauung vorzüglich für die reifere Jugend neu erzählt. 2:e Aufl. Augsb. 1832. 12:o. — IV, 65 s.

Bygd på Ulphos biogr. (se näst föreg.). Förf. säger i Vorrede s. III: »In diesem Schriftchen habe ich kein einziges Wort gedichtet».

337. *Silfverstolpe*, *C. G. U.*, Förhandlingarna rörande Katarina Ulfsdotters kanonisation. I Hist. bibliotek 2 (1876) s. 1—19.

Laurentius Andreæ.

338. [*Hagström*, *K. A.*], Laurentius Andreæ. (Undert. *Hm.*) I Läsn. f. folket 56 (1890) s. 209—18.

Mathias (H. Birgittas lärare, d. 1350).

339. *Hammerich*, *Fr.*, En Scholastiker [dansken Anders Sunesön] og en Bibelteolog [magister Mathias]. Kbhn 1865. 8:o. S. 151—87.

340. *Bergström*, *J. G. L.*, Sancta Birgitta, 1898 (se N:o *302*), s. 23—31.

Nicolaus Hermanni (bisk. i Linköping, d. 1391).

341. De vita S. Nicholai. I Två svenska biografier fr. medelt., utg. af H. Schück, 1895 (se N:o *236*), s. 312—400; med efterskrift, s. 433—43. (Efter cod. Harl. 612 i Brit. Museum, London.)

342. Litteræ de canonizatione b. Nicolai (et b. Ingridis). Ibid. Bil. C (s. 467—74). — (Efter Vadstena kopiebok, sign. *A 26*, i Riksark.)

343. Fragmentum cujusdam libelli de S. Nicholao. Ibid. Bil. A (s. 444—62). — (Efter en hdskr. på Stafsund, tillh. frih. R. M. Klinckowström.)

Nicolaus Ragvaldi (biskop i Vexiö, sedan ärkeb., d. 1448).

344. *Söderberg*, *Vern.*, Nicolaus Ragvaldis tal i Basel 1434. I Samlaren 17 (1896) s. 187—95.

Talet, på latin, är af betydelse såsom medeltidsfröet till den blifvande »Rudbeckianismen».

Olaus Magni.

345. *Hildebrand*, *Hans O. H.*, Olaus Magni och hans historia. I Hist. tidskr. 4 (1884) s. 307—42.

346. *Hjärne*, *Har.*, Bidrag till Olai Magni historia. 1—2. Sth. 1893. 8:o. — (1), VII, 26; (2), 9 s. = Hist. handl. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. D. 12: 2.

Inneh. 1. Literära fragmenter (bl. a. »Sjelfbiogr. anteckningar af Ol. Magnus» för åren 1518—50). — 2. Handlingar ang. Ol. Magni egendomsförvärf och qvarlåtenskap.

346 a. *Ahlenius*, *K.*, Olaus Magnus' lif och resor. I förf:s akad. afh. Olaus Magnus och hans framställning af Nordens geografi, 1895 (se N:o *1014*), s. 37—58.

347. *Hildebrand*, *Hans O. H.*, Minne af Olaus Magni. I Sv. Akad:s handl. ifrån år 1886, D. 12 (1897) s. 93—280. Sth. 1898. 8:o.

Peder Månsson (Vadstenamunk, bisk. i Vesterås, d. 1534).

348. *Lagerbring*, *Sv.*, Om biskop Peder Månssons skrifter. I Samling af åtsk. handl. . . . i sv. hist., utg. af Sv. Bring [Lagerbring]. D. 1 [u. å., 1750-talet] s. 12—21.

349. *Fant*, *E. M.*, De episcopo Arosiensi Petro Magni. Diss. acad. Ups. 1793. 4:o. — 12 s.

350. *Klemming*, *G. E.*, Peder Månssons anteckningsbok 1514—22. I Ant:s saml., 1868—73, s. 152—58. Ny uppl., 1880—82, s. 146—51.

Anteckningsboken (P. Månssons egenhändiga) in 12:o förvaras i Kongl. Bibl.

Petrus Olavi (förste confessor gen. i Vadstena, d. 1378).

351. [*Mathias Laurentii*], Fragmentum de vita et miraculis mag. Petri Olavi confessoris b. Birgittæ. Utg. [med inledning] af K. G. Graudinson. Karlstad 1888. 4:o. — 16 s. (i Karlstads h. allm. lärov:s årsredog. 1887/88). — (Efter en pappershdskr. i Kongl. Bibl.)

352. [*Ulpho*], De vita domini Petri Olavi. I Två sv. biografier fr. medelt., utg. af H. Schück, 1895, s. 295—312. Med efterskrift, s. 415—33. — (Efter Cod. Harl. 612 i Brit. Mus., London.)

Claus Ryting.

353. [*Hildebrand, H. R. T. Emil*], Doktor Claus Ryting och Gråbrödraordens mästare. (Undert. *Hd.*) I Hist. tidskr. 10 (1890) s. 74—77.

H. Sigfrid. [1]) (Jfr A N:o 226.)

354. *Hallenberg, A.*, De b. Sigfrido, primo Wexionensium episcopo. Diss. acad. (præs. El. Frondin). Ups. 1740. Lit. 8:o. — 54 s.

355. *Celse, M. A. von*, De natalibus Sigfridi Svionum apostoli diu frustra quæsitis. Diss. acad. (præs. L. P. Munthe). Lundæ 1790. 4:o. — 48 s.

356. *Reuterdahl, Henr.*, Den hel. Sigfrid, grundläggare af christen kyrka i det sydliga Sverige. I Skandia, tidskr. f. vetensk. o. konst, utg. af Sv. litteraturfören. Bd 1 (1833) s. 201—25.

357. S:t Sigfrid. (Undert. *P—n.*) I Läsn. för folket 32 (1866) s. 353—63.

Utarb. efter medeltida källor, särskildt Sigfrids officium i medeltidsbreviarierna.

358. *Arcadius, C. O.*, Den helige Sigfrid. I Läsn. f. folket 56 (1890) s. 113—43.

359. *Hildebrand, Hans O. H.*, S:t Sigfrid och hans mission. I Hist. tidskr. 11 (1891) s. 73—88.

Sveno Jacobi.

360. En hittills okänd svensk krönikeskald från medeltiden. I Hist. bibliotek, utg. af C. Silfverstolpe, 5 (1878) s. 151—55.

361. *Ödberg, F.*, Om biskopen i Skara Svenonis Jacobi härkomst och hans arfvegods, de s. k. Kadegodsen. I Vestergötl:s fornm.-fören:s tidskrift Bd I: h. 10 (1899) s. 22—39.

Thomas (biskop i Strängnäs, d. 1443).

362. *Hildebrand, Hans O. H.*, Biskop Thomas. I Ur folkens häfder 3 (1876) s. 247—60.

363. [*Wieselgren, H. O.*], Biskop Thomas. Af *H. W.* I Ny ill. tidn. 22 (1886) s. 158.

364. [*Hagström, K. A.*], Biskop Thomas. Af *Hm.* I Förr och nu 1887, s. 154—57.

365. ——, Tomas Simonsson. I Strengnäs stifts herdaminne D. 1, 1896—97, s. 25—31.

---

[1]) Se noten å s. 296.

366. [*Hagström, K. A.*], Biskop Tomas, frihetskämpen, Engelbrektsvännen. I Läsn. f. folket, årg. 63 (1897) s. 81—92.

Vase.

367. *Schröder, J. H.*, Wasa-ätten under Unionstiden. Akad. afh. Ups. 1854. 8:o. — 34 s.

VI. Språkvetenskap.

1. Inledande och språkhistoria.

368. *Freudenthal, A. O.*, En blick på svenska språkets utvecklingshistoria. Föredrag. I Skrifter utg. af Sv. lit.-sällsk. i Finland IX. = Förhandl. o. uppsatser 3 (1887/88) s. 62—79.

369. *Ihre, Joh.*, Utkast till föreläsningar öfver svenska språket, och thes närmare kännedom. Ups. [1745]. 8:o. — 48 s. 2:a uppl. Sth. o. Ups. 1751. 8:o. — 48 s.

370. *Kock, K. Ax. L.*, Om språkets förändring. Göteb. 1896. 8:o. — (3), 171 s. = Populärt vetenskapl. föreläsningar vid Göteb:s högskola 3.

Rec. *H. Pedersen* i Nord. Tidsskr. f. Filol. 3. R. 5 (1896/97) s. 73—74.
A. Heusler i Deutsche Litt.-zeitung 18 (1897) sp. 607—08.
O. Brenner i Lit.-blatt f. germ. u. roman. Philol. 18 (1897) sp. 297—99.
J. A. E[klun]d i Kyrkl. tidskr. 3 (1897) s. 428—29.
M. H. Jellinek i Anzeiger f. deutsch. Alterthum 24 (1898) s. 96—97.
F. Detter i Zeitschr. f. die österr. Gymnasien 1898, s. 426—28.
G. T. Karsten i Journal of Germ. philol. 2 (1898) s. 273—76.
R. F. v. Willebrand i Finsk tidskrift 44 (1898) s. 331—51.
L. P. i Revue critique d'hist. et de litt. 33 (1899) s. 257—58.

371. ——, Till frågan om fornsvenskt riksspråk och fornsvenska dialekter. Lund 1888. 4:o. I Öfversigt af Filol. sällsk:s i Lund förhandl. 1881—88, s. 26—27. (LUÅ.)

372. ——, Undersökningar i svensk språkhistoria. Lund 1887. 8:o. — 112 s.

Rec. *H. Vendell* i Finsk tidskr. 24 (1888) s. 144—45.
R. Heinzel i Anzeiger f. deutsch. Alterthum 14 (1888) s. 217—21.
O. Brenner i Lit.-blatt f. germ. u. roman. Philol. 10 (1889) sp. 165—66.

373. *Ljungstedt, Karl,* Grunddragen af modersmålets historia. En populär framställning. Sth. 1898. 8:o. — (4), 204 s.

Rec. *A. O. F[reudenthal]* i Tidskr. utg. af Pedag. fören. (i Finland) 35 (1898) s. 434—35.

374. ——, Modersmålet och dess utvecklingsskeden. Sth. 1893. 8:o. — 35 s. = Studentfören. Verdandis småskrifter 46.

375. ——, Språket, dess lif och utveckling. Sth. 1891. 8:o. — 38 s. = Studentfören. Verdandis småskrifter 30.

376. *Munch, P. A.,* Fornsvenskans (Svænsku ok Gøzku) och fornnorskans (Norrœnu) språkbyggnad jemte ett bihang om den äldsta runskriften. Sth. 1849. 8:o. — XLIX, (2), 144 s.

377. *Noreen, Ad. G.,* Aperçu de l'histoire de la science linguistique suédoise. (Extrait du Muséon.) Louvain 1883. 8:o. — 35 s.

Rec. *K. L[indströ]m* i Finsk tidskr. 17 (1884) s. 233—34.
Revue critique d'hist. et de litt. 17 (1884) s. 59—60.

378. ——, Geschichte der nordischen Sprachen. (Strassburg 1891.) 8:o. I H. Pauls Grundriss der germ. Philol. Bd 1: s. 417—525. — 2:e Aufl. Strassb. 1898. 8:o. — (3) + s. 518 —657. Sonderabdr. aus Grundriss. 2:e Aufl. Bd 1.

Rec. *E. Brate* i Nord. tidskr. (Letterst.) Ny f. 2 (1889) s. 660—62.
G. Morgenstern i Anzeiger f. indogerm. Sprach- u. Alterthumsk. 2 (1892/93) s. 53—56.

379. ——, Scandinavian languages. I Encyclop. Britannica 9th ed. Vol. 21. Lond. 1886. 4:o. På svenska med tit.:

380. ——, De nordiska språken. Kårtfattad översikt. Ups. 1887. 8:o. — 48 s.

Rec. *H. Vendell* i Finsk tidskr. 23 (1887) s. 480—81.

381. ——, Vårt modersmåls grammatik och dess indelning. Visby 1898. 8:o. — 12 s. (Öfvertit.: Grundlinjer till föreläsningar.)

Utgör en språkvetenskapens systematik, lämpad på det svenska språkets studium. Endast ett schema.

382. *Nyström, Fr. Gudm.,* Fornlemningar i svenskan. (Konsist. afh. Göteb.) Sth. 1873. 8:o. — 39 s. (+ teser).

Behandlar lemningar af medeltida ord och former i nysv. efter en inledande öfversikt (s. 7—29) af den fsv. ljudläran, ordböjningen m. m.

383. Petersen, N. M., Det danske, norske og svenske Sprogs Historie under deres Udvikling af Stamsproget. D. 1—2. Kbhn 1829—30. 8:o. — 1: 16, 303 s. 2: 15, 328 s.

D. 2, s. 97—244: Det svenske Sprogs Historie; s. 300—20: Svenske Sprogprövor. — Öfvers. i följ. arb.

384. ——, Svenska språkets historia under dess utveckling ur stamspråket. På sv. utg. af J. W. Liffman. Ups. 1837. 8:o. — (4), 154 s.

385. Pleijel, H., En bild af svenska bibelspråkets utveckling ... Sth. 1899. 8:o. (Se N:o *636*.)

Jfr samme förf:s skrift: Om Nya testamentet på fornsvenska. Sth. 1899 (N:o *730*).

386. Rydqvist, J. E., Den historiska språkforskningen. Inträdestal hållet i K. Vitt. hist. o. ant. akad. d. 2 juni 1849. Sth. 1851. 8:o. — 62 s. Särtr. ur Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 20 (1852) s. 103—62. — 2:a uppl. Sth. 1863. 8:o. — 52 s.

387. ——, Ljus och irrsken i språkets verld. Sth. 1865. 8:o. — 48 s. Särtr. ur Sv. akad:s handl. fr. 1796, D. 39 (1864) s. 105—52.

388. Sotberg, Er., Anmärkningar öfver svenska språket. I Vitt. akad:s handl. 2 (1776) s. 61—85.

389. Sundel, Ol., Strödda anteckningar till upplysande af Svenska språket under medeltiden och det närmast derefter inträffande tidehvarf. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 12 (1826) s. 277—334.

390. Säve, Carl F., Om språkskiljaktigheterna i svenska och isländska fornskrifter. Strödda anmärkningar. Ups. 1861. 8:o. — 16 s. (UUÅ.)

391. Söderwall, Knut F., Hufvudepokerna af svenska språkets utbildning. [Prisbelönt afhandl.] Lund 1870. 8:o. — (7), 130, (2) s.

2. Grammatik (allmänt).

392. *Kock, K. Ax. L.*, Untersuchungen zur ost- und westnordischen Grammatik. 1—5. I Skandinavisches Archiv 1 (1891) s. 1—58.

Inneh. 1. Zur Frage über den Nom. Sg. auf -*a* in maskul. *n*-Stämmen. — 2. Zur Brechung des *y* im Altschwedischen. — 3. Ostnordische Endungsvokale. — 4. Vokalverlust bei Hiatus im Altschwed. — 5. Zum Werte von *z* im Altschwed.

393. ——, Grammatiska och etymologiska undersökningar i nordiska språk. 1—4. I Arkiv f. nord. filol. 9 (1892/93) s. 137—70.

Inneh. (fornsv.). 2. Förlust av konsonantiskt *u* och *i* i levissimusstavelser och ljudförlust i förnamn. — 3. Utveckling *īa* > *ēa* i fornsv. — 4. Några enskilda ord (sv. *abbot*, fsv. *længen*, *bruþkumi*, *hwazke*, *hwarce*, *örs*).

394. ——, Studier i svensk grammatik. Sth. 1896. 8:o. — 52 s. = Sv. landsm. Bd 11: 8.

Inneh. 1. Tilljämning i fornsv. — 2. Om adjektivböjningen i den äldre nysvenskan. — 3. Om behandlingen af fsv. *r*-ljud. Med exkurs: Till den fsv. adjektivböjningen. — 4. Växlingen isl. fsv. *skal*, *skulu*: fgutn. *al*, *ulu*. — 5. En dissimilation i 1500-talets svenska. — 6. En kvantitetsfråga i svenskan. — 7. Om diftonger i östnord. språk.

395. ——, Studier i väst- och östnordisk grammatik. 1—6. I Arkiv f. nord. filol. 13 (1896/97) s. 162—95.

Inneh. (fornsv.). 5. Till uppkomsten av bestämda formens dat. pl. i de nordiska språken. — 6. Ytterligare till frågan om akcentueringen av fornnord. personnamn. [Jfr *E. H. Lind* i Arkiv 13, s. 66 ff.]

396. ——, Studier i de nordiska språkens historia. 1—5. I Arkiv f. nord. filol. 14 (1897/98) s. 213—70.

Inneh. 1. Akcentueringen av ord med hiatus i det nord. fornspråket. — 2. Bidrag till fornnord. formlära. (*a*. isl.) *b*. 3:e pers. sing. pres. ind. i fornnord. spr. *c*. 3:e pers. pl. d:o d:o. *d*. 2:a pers. pl. på -*in* i fsv. *e*. Fsv. *hundraþa*, *þusanda*. — 3. Utveckling *weh* > *wæh* i nord. spr. — 5. Några nord. etymologier [*Fenia*, *Menia;* fsv. *nē*, isl. *nei*].

397. ——, Till de nordiska språkens historia. 1—5. I Arkiv f. nord. filol. 16 (1899/1900) s. 241—80.

Inneh. 1. En syntaktisk egendomlighet i nord. språk [ɔ: poss. pron. i t. ex. *din tjuf*. Jfr *E. Schwartz* i Arkiv 15, s. 182 ff.]. — 3. Växling *mpn: mn* och *mpn: mbn* i äldre nysv. — 4. En dialektisk växling -*t:*

-*dh* i flerstaviga ord i äldre nysv. — 5. Till den äldre nysvenskans formlära. *a*. Växling *er: en* i 2. pl. imperat. *b*. Växling av former med -*n* och former utan -*n* i 2. pers. pl. *c*. Om ett par pronominalformer.

398. *Landtmanson*, *C. J. G.*, Undersökningar öfver språket i skriften: Kununga och höfdhinga styrilse. Akad. afh. D. 1*. Ups. 1863. 8:o. — XII, 33, (1) s.

398 a. ——, Undersökning öfver språket i skriften: Um styrilsi kununga ok höfdinga. Akad. afh. Ups. 1865. 8:o. — VIII, 140 s. (UUÅ.)

Dessa bägge afhandlingar behandla olika delar af ämnet.

399. *Läffler*, *L. Fr. A.*, Satser i nordisk språkhistoria. 1—20. I Nord. Tidskr. f. Filol. Ny R. (1—10:) Bd 4 (1879/80) s. 285—88; (11—20:) Bd 5 (1880/82) s. 75—80.

400. *Noreen*, *Ad. G.*, Altschwedische Grammatik mit Einschluss des Altgutnischen. Lief. 1—3 (forts.). Halle 1897—1901. 8:o. — (Hittills) 387 s. = Sammlung kurzer Grammatiken germanischer Dialekte VIII. (= Altnordische Grammatik II.)

Rec. *V. Henry* i Revue critique d'hist. et de litt. 32 (1898) s. 266.
A. Kock i Arkiv f. nord. filol. 15 (1898/99) s. 204—18.
[*E. Mo*]*gk* i Lit. Centralbl. 1898, sp. 941.
R. C. Boer i Museum, maandblad v. philol. en geschied. 6 (1898) sp. 228—30.
F. Detter i Deutsche Litt.-zeitung 20 (1899) sp. 744—45.

401. ——, Inledning till modersmålet grammatik. Ups. 1893. 8:o. — 16 s. (Sommarkurserna i Upsala 1893. Grundlinjer till föreläsningar.) — 2:a uppl. Ups. 1899. 8:o. — 16 s.

402. ——, Små grammatiska och etymologiska bidrag. 1—2. I Arkiv f. nord. filol. 1 (1882/83) s. 150—78.

Innch. 1. Till läran om *i*-omljudet. — 2. Till läran om brytningen.

403. *Pipping*, *H.*, Strödda iakttagelser [rörande språket i Gotlandslagen]. I förf:s Gotländska studier, 1901 (se N:o *196*), s. 87—134.

Innch. 1. Fgotl. *huti*. — 2. Fgotl. *lyndir*. — 3. Till de nygotl. diftongernas kronologi. — 4. Räkneordet *två* i fgotl. — 5. *I*-omljudet i gotländskan. — 6. Urg. *auh* > fgotl. *au*.

404. *Rydqvist*, *Joh. Er.*, Svenska språkets lagar. Kritisk afhandling. Bd 1—6. (Bd. 6 utg. af K. F. Söderwall.) Sth. 1850—74. Lund 1883. 8:o.

Rec. *P. A. Säve* i The gentleman's magazine Vol. 215 (1863) s. 158—59.

405. *Schagerström*, *Aug. F.*, Ströftåg i Sverges medeltidsliteratur. 1—10. I Arkiv f. nord. filol. (1:) Bd 3 (1885/86) s. 330—34. (2, 3:) Bd 4 (1887/88) s. 245—50. (4—10:) Ibid. s. 335—48.

Inneh. 1. Svenskans 3:e konjug. — 2. Några starka verbalfårmer. — 3. Några svaga d:o. — 4. Neutra på *-ande*, *-ende*. — 5. Substantiv på *-else*. — Släktskapsorden. — 7. [Genitivbildningar föregångna af prep. *i*.] — 8. Några adjektiviska böjningsfårmer. — 9. Adjektivets komparatsjon. — 10. Tillägg till N:o 1.

406. *Stephens*, *Geo.*, On the dialect of the first book printed [in Swedish] in Sweden [ɔ: Gersons bok Om djefvulens frestelse, tr. 1495; se A N:o 295]. Ups. 1879. 4:o. — (1), 34 s. Särtr. ur Nova acta R. Soc. scient. Ups. Ser. III. Vol. 10: fasc. 2.

407. *Tamm*, *Fredr. A.*, Strödda språkhistoriska bidrag. (1—10.) I Arkiv f. nord. filol. 2 (1884/85) s. 342—49.

Af grammatiskt och etymologiskt innehåll.

3. Ljud- och formlära.

408. *Beckman*, *Nat.*, Om *y*-typen som tecken för ändelsevokaler i Siælinna tröst. Ett bidrag till läran om fornsvenskans långa ändelsevokaler. I Arkiv f. nord. filol. 8 (1891/92) s. 167—75.

409. ——, Till vokalbalangsen *a: å* (*o*) i fornsvenskans sydligare dialekter. I Arkiv f. nord. filol. 9 (1892/93) s. 92—95.

410. ——, Om uppkomsten ock utvecklingen av sekundära nasalvokaler i några skandinaviska dialekter. Studier. Sth. 1893. 8:o. — 56 s. = Sv. landsm. Bd 13: 3.

Berör äfven fornsvenskan.

411. *Björkman*, *Er.*, Smålandslagens ljudlära. Akad. afh. Ups. Sth. 1896. 8:o. — 65 s. = Sv. landsm. Bd 11: 5.

Rec. *Ax. Kock* i Arkiv f. nord. filol. 14 (1897/98) s. 95—100.

412. ——, Till växlingen *fn: mn* i fornsvänskan. I Arkiv f. nord. filol. 12 (1895/96) s. 270—71.

413. *Brate*, *Er.*, Dalalagens böjningslära. Sth. 1890. 4:o. — 43, (1) s. (Sthlms Södra lat.-lärov. program 1889/90.)
Rec. *Ax. Kock* i Arkiv f. nord. filol. 7 (1890/91) s. 303—08.

414. ——, Dualis in dem altschwed. älteren Westmannagesetze. I (Bezzenb.) Beiträge z. kunde d. indogerm. sprachen 12 (1888) s. 41—44.

415. ——, Äldre Vestmannalagens ljudlära. Ups. 1887. 8:o. — (2), v, (1), 98 s. (UUÅ.)

416. *Edzardi*, *A.*, Brechung und Umlaut im Nordischen. I (Paul-Braunes) Beiträge zur Gesch. d. deutsch. Spr. u. Lit. 4 (1877) s. 132—65.
Berör äfven fornsvenskan.

417. *Friesen*, *Otto von*, Fornsvenska paradigm sammanstälda för propedevtiska kursen N:o 1 i nordiska språk. Upps. 1899. 8:o. — 17 s.

418. ——, Till den nordiska språkhistorien. Bidrag. (Mit einem Resumé in deutscher Sprache.) Upps. 1901. 8:o. — 72, II s. = Skrifter utg. af Humanist. vetensk.-samf. i Uppsala VII: 2.
Behandlar hufvudsakligen växlingen *ǣ: iō: iā* i de nord. språken. Bemött af *A. Kock*, Kritiska anmärkningar om behandlingen av ljudförbindelsen *aiw* i fornnord. språk. (Se N:o *463*.)
Rec. *A. Gebhardt* i Literar. Centralbl. 53 (1902) sp. 412—13.

419. *Hellqvist*, *G. Elof*, Bidrag till läran om den nordiska nominalbildningen. Akad. afh. (Ups.) Lund 1890. 8:o. — (2), 93, (1) s. Särtr. ur Arkiv f. nord. filol. 7 (1890/91) s. 1—62 och 142—74.

420. ——, Om uppkomsten av formerna *ba(d)stu*, *förstu*, *rå(d)stu*. Sth. 1898. 8:o. — 6 s. = Sv. landsm. Bd 15: 6.

421. *Hultman*, *O. F.*, Till behandlingen af *u*-omljudet af *a* i de östnordiska språken. I Finländska bidrag till svensk språk- och folklifsforskn., utg. af Sv. landsmålsfören. i Helsingfors. H:fors 1894. 8:o. S. 94—98.

422. ——, Växlingen *ǣ: iō: iā*. I Arkiv f. nord. filol. 17 (1900/01) s. 209—19.

423. *Karlsson*, *K. H.*, Växlingen mellan *a* och *æ* i stamstafvelser uti Vestgötalagen I—V. I Arkiv f. nord. filol. 1 (1882/83) s. 385—92.

424. Karlsson, K. H., Dialektisk öfvergång $a > o$ i ändelsen hos fornsvenska ord med kort rotstafvelse. I Arkiv f. nord. filol. 5 (1888/89) s. 166—67.

425. Karsten, T. E., Studier öfver de nordiska språkens primära nominalbildning. 1—2. H:fors 1900. 8:o. — 1: XI, (1), 121 s. 2: s. 173—462. I Bidrag t. känned. af Finlands natur o. folk, utg. af Finska vet.-soc., H. 59 (1900). — Afd. 1 utg. redan 1895 såsom akad. afh. H:fors. Afd. 2 äfven sep. H:fors 1900. VII, 283 s.

Rec. *F. Kluge* i Literaturbl. f. germ. u. roman. Philol. 17 (1896) sp. 1.
A. Heusler i Deutsche Litt.-zeitung 17 (1896) sp. 295, o. 22 (1901) sp. 916—17.
Literar. Centralbl. 1896, sp. 1046.
H. Falk i Arkiv f. nord. filol. 13 (1896/97) s. 196—205.

426. Kock, K. Ax. L., Ljudförsvagning i akcentlösa ord. I Nord. Tidskr. f. Filol. Ny R. Bd 3 (1877/78) s. 241—57.

427. ——, Språkhistoriska undersökningar om svensk akcent. D. [1]—2. Lund 1878—85. 8:o. — 1, 1878: (6), 211 s. 2, 1884, 85: 524 s. (D. 1 äfven med disp.-titel.)

Rec. *A. Noreen* i Nord. tidskr. (Letterst.) 1 (1878) s. 591—94.
Karl Verner (Halle) i Anzeiger f. deutsch. Alterthum 7 (1881) s. 1—13.
E. Brate i Sv. landsm. 6 (1885—89): Smärre meddel. s. xlij—xlvi.
E. S[ievers] i Lit. Centralbl. 1886, sp. 476—77.
R. Heinzel i Anzeiger f. deutsch. Alterth. 12 (1886) s. 211—19.

428. ——, Om några atona. Lund 1879. 8:o. — (2), 36 s.

Rec. *A. Noreen* i Nord. tidskr. (Letterst.) 4 (1881) s. 580—83.

429. ——, Om vokalisationen i fornsvenskan. (Ref. med diskussion.) I Forhandl. paa det 2. Nord. Filologmöde i Kristiania 1881, udg. af G. Storm. Kri:a 1883. 8:o. S. 195—97 (diskuss. —199). — I fullst. form tryckt i följ.:

430. ——, Studier öfver fornsvensk ljudlära. 1—2. Lund 1882, 86. 8:o. — 575 s. (fortg. pag.).

Rec. *R. Heinzel* i Anzeiger f. deutsch. Alterth. 9 (1883) s. 192—95, och 13 (1887) s. 249—51.
E. Sievers i Lit.-bl. f. germ. u. roman. Philol. 4 (1883) sp. 50—52.
E. M[ogk] i Lit. Centralbl. 1883, sp. 980—81, och 1887, sp. 61—62.
F. de S. i Revue critique d'hist. et de litt. 16 (1883) s. 295—97.

431. *Kock, K. Ax. L.*, Om svenskans behandling af ljudförbindelsen *iū* ock om fornsvenskans *l*-ljud. En undersökning med stöd af svenska landsmål. Sth. 1883. 8:o. — 13 s. = Sv. landsm. Bd 2: 12.

432. ——, Långa ändelsevokaler i det nordiska fornspråket. I Arkiv f. nord. filol. 4 (1887/88) s. 87—94.

433. ——, *I*-omljudet och den samnordiska förlusten af ändelsevokaler. I Arkiv f. nord. filol. 4 (1887/88) s. 141—62. Tillägg s. 185. — Öfvers. till tyska se N:o *439*.

434. ——, Bidrag till nordisk språkhistoria. I Arkiv f. nord. filol. 4 (1887/88) s. 163—85.

435. ——, Fornsvensk språkforskning. 1—6. I Nord. Tidskr. for Filol. Ny R. Bd 8 (1887/88) s. 284—304.

Inneh. 1. Till behandlingen av brytningsdiftongen *iu*, *io*. Med exkurs: *I*-omljud av brytningsdiftongen *iu*. — 2. Till bruket av *h*. — 3. Spår av regelbunden växling av former med och utan *a*-omljud. — 4. Dialektisk ljudutveckling *e* > *æ* framför dental. — 5. Dativus plur. bestämd form. — 6. Gen. sg. *andæs* i fornsv.?

436. ——, Ett par undersökningar i fornnordisk ljudlära. I Arkiv f. nord. filol. 5 (1888/89) s. 46—65.

Inneh. 1. Ljudövergång från *vā* till (*v*)*ō* framför *u* och analogibildade starka preteriter. — 2. Ljudutveckling från *ū* till *ō*.

437. ——, Fornsvenskans behandling av diftongen *ia*. I Arkiv f. nord. filol. 5 (1888/89) s. 371—84.

438. ——, Om *w*- och *ch*-ljudens förekomst i fornsvenskan och den äldre nysvenskan. I Öfversigt af Filol. sällsk:s i Lund förhandl. 1881—88, s. 6—8. LUÅ. 25 (1888/89).

439. ——, Der *i*-umlaut und der gemeinnordische verlust der endvokale. I (Paul-Braunes) Beiträge zur Gesch. d. deutsch. Spr. 14 (1889) s. 53—75.

440. ——, Växlingen *ī*: *ē* i forngutniskan. Sth. 1889. 8:o. — 9 s. = Sv. landsm. Bd 10: 4.

441. ——, Några bidrag till fornnordisk grammatik. 1—10. I Arkiv f. nord. filol. 6 (1889/90) s. 14—59.

Inneh. 1. Om palatalers invärkan på följ. vokal i fsv. — 2. Till ljudutvecklingen *wi* > *y* och *wā* > *ō* i de nord. språken. — 3. Dissimilationer i de östnord. språken. — 4. Till växlingen *fn*: *mn* i de östnord. språken. — 5. Till växlingen *ft* (*fpt*): *pt* i fornsv. och isl. — 6. Till ljudutvecklingen *iu* > *y* i fornsv. — 7. Till behandlingen av den fornsv.

ljudförbindelsen *tl*. — (8. Hava de efter vokalen följande konsonanterna alldeles icke spelat någon roll vid brytningen i isl.?) — 9. Till behandlingen av *nʀ* i runinskrifter. — 10. Fsv. och fgutn. böjningsformer.

442. Kock, K. Ax. L., Till växlingen *ī: ē* i fornnord. språk. I Arkiv f. nord. filol. 6 (1889/90) s. 221—24.

443. ——, Svenska konsonantstudier. 1—5. I Nord. Tidskr. for Filol. Ny R. Bd 9 (1889/90) s. 140—85.

Inneh. 1. Om *g*- och *gh*-ljuden. — 2. Till ljudutvecklingen *ð* > *d*. — 3. Fsv. *mn:* nysv. *m*. — 4. Ljudövergång från *kk* till *gg* i nysvenskan. — 5. Om fornsvenskans *r*-ljud.

444. ——, Till frågan om *u*-omljudet i fornsvenskan. Sth. 1891. 8:o. — 28 s. = Sv. landsm. Bd 12: 7.

445. ——, Zur laut- und formenlehre der altnordischen sprachen. I (Paul-Braunes) Beiträge zur Gesch. d. deutsch. Spr. 15 (1891) s. 244—67.

Inneh. I. 3. pl. conj. isl. *-i:* aschw. *-in* (*bióþi: biuþin*) und nom., acc. pl. der neutralen *n*-stämme isl. *-u:* aschw. *-on* (*augu: øghon*). — II. Einige pronominalformen u. zahlwörter. — III. Die genetiv-endung *-u(r)* der starken fem. — IV. 2. pers. pl. auf *-r* (anorw. *-ir*, *-ur;* ostnord. *-er* in der 2. pl. imper.). — V. Zur umlauts- und betonungsfrage.

446. ——, Behandlingen av fornsvenskt *y*-ljud och supradentalers invärkan på vokalisationen. (Ref.) I Forhandl. paa det 4:e Nord. Filologmöde i Köbenhavn 1892. Kbhn 1893. 8:o. S. 235—38. — Fullst. tryckt i Arkiv f. nord. filol. 9 (1892/93) s. 50—85 och 235—54.

447. ——, Till frågan om supradentalt *l* och *n* i det nord. fornspråket. I Arkiv f. nord. filol. 9 (1892/93) s. 254—68.

448. ——, Zum Wechsel *ū: ō* in den altnordischen Sprachen. I Indogermanische Forschungen 2 (1892/93) s. 332—37.

449. ——, Anmärkningar till läran om *u*-omljudet. I Arkiv f. nord. filol. 10 (1893/94) s. 288—354.

450. ——, Kritische bemerkungen zur frage nach dem *i*-umlaut. I (Paul-Braunes) Beiträge zur Gesch. d. deutsch. Sprache 18 (1894) s. 417—64.

451. ——, Till frågan om akcentueringens invärkan på svenskans vokalisation. Sth. 1894. 8:o. — 33 s. = Sv. landsm. Bd 13: 11.

452. *Kock, K. Ax. L.*, Studier i fornnordisk grammatik. 1—7. I Arkiv f. nord. filol. 11 (1894/95) s. 117—53.

Inneh. (fornsv.). 2. Växelformer med och utan *-n*. — 3. Växelformer med och utan *-e*, *-a*. — 5. Utveckling *æ* > *a* i östnord. språk. — 6. Till växlingen *gh: g* i fsv. — 7. Till växlingen *dh: d* i 1500-talets svenska.

453. ——, Några grammatiska bidrag. 1—8. I Arkiv f. nord. filol. 11 (1894/95) s. 315—47.

Inneh. 1. Behandlingen av *u* framför assimilerad nasal i nord. språk. — 2. Preteritiformer till fsv. *halda*, *falla* och behandlingen av brytningsdiftongen *iu* i den yngre fsv. — 3. Till växlingen *ld: ll* i fsv. — 4. Växling av *gh-* och *j*-ljuden i fsv. — 5. Till växlingen *y: i* i fsv. — 6. Ett dialektdrag i den hel. Birgittas språk. — 7. Utveckling *a* > *o* i relativt oakcentuerad ställning. — 8. (Ej hithör.)

454. ——, Zur behandlung des durch *u* entstandenen brechungsdiphthongs in den altnord. sprachen. I (Paul-Braunes) Beiträge zur Gesch. d. deutsch. Spr. 20 (1895) s. 117—40.

455. ——, Zur Frage über den *w*-Umlaut, sowie über den Verlust des *w* in den altnord. Sprachen. I Indogerm. Forschungen 5 (1895) s. 153—67.

456. ——, Der *a*-umlaut und der wechsel der endvocale *a: i* (*e*) in den altnord. sprachen. I (Paul-Braunes) Beiträge zur Gesch. d. deutsch. Spr. 23 (1898) s. 484—554.

457. ——, Historiska bidrag till svensk formlära. [1—7.] Sth. 1898. 8:o. — 61, (1) s. = Sv. landsm. Bd 15: 5.

Inneh. 1. Superl. på *-este*, *-esta; -iste*, *-ista*. — 2. Preteritiformer av typen *kalla* ock förlusten av intervokaliskt *ð*. — 3. Oböjda adjektiver. — 4. Genitivus utan *-s* i ortnamn. — 5. Plur. *riken*, *bon*. — 6. Pron. *ho* samt frågan om övergång av *å*-ljud ock öppet *o*-ljud till slutet *o*-ljud. — 7. Presens-participier på *-andes*, *-endes*.

458. ——, Studier över fornnordisk vokalisation. 1—3. I Arkiv f. nord. filol. 15 (1898/99) s. 323—60.

Inneh. 1. Behandlingen av *u* vid nasalförlust med ersättningsförlängning. — 2. Behandlingen av *i* vid nasalförlust med ersättningsförlängning. Med exkurs: Behandlingen av ljudförbindelsen *mf*. — 3. Till frågan om inflytande av *ʀ* på föregående vokal.

459. ——, Till frågan om brytning och nasalvokaler i fornnordiska språk. I Arkiv f. nord. filol. 17 (1900/01) s. 161—97.

460. ——, Die alt- und neuschwedische accentuierung unter berücksichtigung der anderen nordischen sprachen. Strassb. 1901.

8:o. — XII, 298 s. = Quellen u. forschungen zur sprach- und culturgeschichte d. german. völker, hrsg. v. A. Brandl, E. Martin, Er. Schmidt, 87.

Rec. *R. C. Boer* i Museum, maandblad voor philol. 9 (1901) sp. 179—84. *G. Neckel* i Deutsche Litt.-zeitung 22 (1901) sp. 2398—2401. *M. Kristensen* i Nord. Tidsskr. for Filol. 3 R. 10 (1901) s. 78—81. *A. Meillet* i Revue crit. d'hist. et de litt. 36 (1902) s. 118—20.

461. *Kock, K. Ax. L.*, Till frågan om behandlingen av ljudförbindelsen *aiw* i fornnordiska språk. I Arkiv f. nord. filol. 17 (1900/01) s. 355—72.

462. ——, Bidrag till fornnordisk ljudlära. 1—5. I Arkiv f. nord. filol. 18 (1901/02) s. 142—71.

Inneh. 1. Konsonant-balans i fornsv. — 2. Åkirkeby-inskriften och fornspråkets olika *n*-ljud. — 3. Till frågan om behandlingen av ljudförbindelserna *rn*, *rt* i fornnord. språk. — 4. Växling av *th* och *t*, *gh* och *g* i fornsv. — 5. Till frågan om den s. k. parasitvokalen i fornsv.

463. ——, Kritiska anmärkningar om behandlingen av ljudförbindelsen *aiw* i fornnordiska språk. I Arkiv f. nord. filol. 18 (1901/02) s. 226—56.

Riktad mot *O. v. Friesens* afh. »Till den nordiska språkhistorien. Bidrag» (se N:o *418*).

463 a. ——, Der *i*-umlaut von *e* in den altnordischen sprachen. I (Paul-Braunes) Beiträge zur Gesch. d. deutsch. Spr. 27 (1902) s. 166—90.

Berör äfven i någon mån fornsv. ljudförhållanden.

464. *Kristensen, Marius*, Danske og svenske afledninger på *-else*. I Forhandl. paa det 4:e Nord. Filologmöde i Kbhn 1892, udg. af C. Jörgensen. Kbhn 1893. S. 253—60.

465. *Landtmanson, C. J. G.*, Om ordböjningen i den svenska fornskriften Codex Bureanus. (Konsist. disp.) Lund 1875. 8:o. — II, 83 s.

466. *Larsson, A. Rob.*, Södermannalagens språk. 1. Ljudlära. Akad. afh. (Ups.) Sth. 1891. 8:o. — 158 s. = Antiqv. tidskr. f. Sv. D. 12: 2.

Rec. *A. Kock* i Arkiv f. nord. filol. 8 (1891/92) s. 381—89.

467. *Lidblom, Ernst*, Lydekinushandskriften i Kongl. Bibl. (sign. K.B. g. s. *B 59*). 1. Akad. afh. (Upps.) Sth. 1901. 8:o. — (2), 63 s. = Antiqv. tidskr. f. Sv. D. 16: 1.

Inneh. inledning, textkritik, substantivets böjningslära: vokalstammarne. — Återstoden af formläran samt en öfversikt af ljudläran utlofvas snart skola följa.

468. *Lidén, B. P. Evald*, Om några germanska pronomen. I Arkiv f. nord. filol. 4 (1887/88) s. 97—114.

469. *Lyngby, K. G.*, Om indskud af *b* og *d* imellem medlyd på gammel Svensk og tildels på gammel Dansk. I Tidskr. f. Philol. og Pædag. 1 (1860) s. 21—31.

470. *Läffler, L. Fr. A.*, Bidrag till läran om *i*-omljudet med särskild hänsyn till tiden för den germaniska språkenheten. Kbhn 1875, 76. 8:o. — 144 s. Särtr. ur Nord. Tidskr. f. Filol. og Pædag. Ny R. 2 (1875/76) s. 1—19, 146—80 o. 231—320.

Berör äfven, ehuru ej direkt, fornsvenskan.

471. ——, Om *v*-omljudet af *ĭ*, *ī* och *ei* i de nordiska språken. 1. Om *v*-omljudet af *ĭ* framför nasal. Ups. 1877. 8:o. — xv, 96 s. (UUÅ.)

472. *Melin, K. T.*, Öfversigt af substantivens böjning i äldre Västgötalagen. Lidköp. 1889. 4:o. — 7 s. (Skara h. allm. lärov:s program 1888/89.)

473. *Noreen, Ad. G.*, Om behandlingen af lång vokal i förbindelse med följande lång konsonant i de östnordiska språken. Ups. 1880. 8:o. — 17 s. (UUÅ.)

474. ——, Utkast till föreläsningar i urgermansk judlära med huvudsakligt avseende på de nord. språken. Ups. 1888, 90. 8:o. — 143 s. Tysk öfvers. se N:o *477*.

Rec. Lit. Centralbl. 1890, sp. 561—62.

Fr. Burg i Deutsche Litt.-zeitung 12 (1891) sp. 952—54.

475. ——, Några fornnordiska judlagar. 1—5. I Arkiv f. nord. filol. 6 (1889/90) s. 303—39.

476. ——, Bidrag till den fornnordiska slutartickelns historia. I Arkiv f. nord. filol. 8 (1891/92) s. 140—52.

477. ——, Abriss der urgermanischen Lautlehre. Mit besonderer Rücksicht auf die nordischen Sprachen zum Gebrauch bei akademischen Vorlesungen. Vom Verfasser selbst besorgte Bearbeitung nach dem schwed. Original. Strassb. 1894. 8:o. — XII, 278 s.

Utgör ny uppl. i öfvers. af N:o *474* här ofvan.

478. *Noreen, Ad. G.*, Inledning till modersmålets ljudlära. Ups. 1895. 8:o. — 16 s. (Sommarkurserna i Uppsala 1895. Grundlinjer till föreläsningar.) — 2:a uppl. Ups. 1899. 8:o. — 15 s. — 3:e uppl. Ups. 1899. 8:o. — 15 s.

479. ——, Inledning till modersmålets prosodi. Ups. 1897. 8:o. — 16 s. (Sommark. i Upsala 1897. Grundl. till föreläsn.)

480. ——, Inledning till modersmålets formlära. Ups. 1899. 8:o. — 15 s. (Sommark. i Upsala 1899. Grundl. till föreläsn.)

481. *Ottelin, Odal*, Studier öfver Codex Bureanus. 1. Akad. afh. Ups. 1900. 8:o. — (1), x, 172 s. + 8 bl. facsim. (UUÅ.)

Inneh. Paleografisk beskrifning samt Ljudlära 1. Konsonanterna. — D. 2, innehållande Ljudlära 2. Vokalerna, samt Anmärkningar till formläran m. m., utlofvas.

Rec. *B. Kahle* i Literaturbl. f. germ. u. roman. Philol. 23 (1902) sp. 216—17.

A. Kock i Arkiv f. nord. filol. 19 (1902/03) s. 89—98.

482. *Schagerström, A. F.*, Statistiska notiser om substantiv på *het* i några svenska medeltidsskrifter. 1. Olika former af *het* jämte kasusändelser. Hudiksvall 1898. 4:o. — 10 s. (Hud:valls h. allm. lärov:s program 1897/98.)

483. ——, Om tyska lånord med *kt* i medeltidssvenskan. Akad. afh. Ups. 1880. 8:o. — VI, 92 s. + 1 tab.

Rec. *A. Noreen* i Nord. tidskr. (Letterst.) 4 (1881) s. 306—08.

484. *Siljestrand, Karl K:son*, Ordböjningen i Västmannalagen. 1—3. Linköp. 1890, 91, Ups. 1893. 4:o. — 1: (6), 183 s. 2: (4), 70 s. 3: (6), 118 s.

Inneh. 1. Substantivets böjning. Akad. afh. Ups. (Link. h. allm. lärov:s progr. 1889/90.) — 2. Adjektiv, räkneord och pronomen. — 3. Verbets böjning.

Rec. *El. Wadstein* i Nord. Tidskr. f. Filol. Ny R. 10 (1890/92) s. 226—33.

485. *Söderberg, Sv. O. M.*, Forngutnisk ljudlära. Akad. afh. Lund 1879. 4:o. — 48 s. (LUÅ.)

Rec. *A. Noreen* i Sv. landsm. 1: 13 (1881) s. 1—8.

486. ——, Några anmärkningar om *u*-omljudet i fornsvenskan. Lund 1889. 4:o. — (2), 58 s. Särtr. ur Öfversigt af Filol. sällsk:s i Lund förhandl. 1881—88, s. 46—103. (LUÅ. 25.)

487. *Söderwall, Knut F.*, Om främmande ords behandling i fornsvenskan. Lund 1866. 4:o. — 19 s. (LUÅ.)

488. Söderwall, Knut F., Några anmärkningar öfver de svenska kasusformerna under medeltiden. Lund 1865. 4:o. — 17, (1) s. (LUÅ.)

489. Tamm, Fr. A., Om tyska prefix i svenskan. Akad. afh. Ups. 1876. 8:o. — (1), 50 s.

490. ——, Om fornnordiska feminina afledda på *ti* och på *iþa*. Ups. 1877. 8:o. — (2), VI, 50 s. (UUÅ.)

491. Tränne tyska ändelser i svenskan. Göteb. 1878. 8:o. — 32, (1) s. Särtr. ur Göteborgs Vetensk. o. vitterh. samhälles handl. Ny följd. H. 16.

Inneh. 1. Neutra på *-ande*, *-ende*. — 2. Substantiv på *-else*. — 3. Adverb på *-ligen*.

492. ——, Om tyska ändelser i svenskan. Ups. 1880. 8:o. — (3), 44 s. (UUÅ.)

493. ——, Om avledningsändelser hos svenska substantiv. Ups. 1897. 8:o. — 94 s. = Skrifter utg. af Humanist. vetensk.-samf. i Upsala 5: 4.

Rec. R. C. Boer i Museum, maandbl. voor philol. en geschied. 6 (1898) sp. 230—31.
F. Detter i Deutsche Litt.-zeit. 20 (1899) sp. 1592—93.
B. Kahle i Lit.-blatt f. germ. u. roman. Philol. 20 (1899) sp. 197.
A. Heusler i Anzeiger f. deutsch. Alterth. 25 (1899) s. 201.

494. ——, Om avledningsändelser hos svenska adjektiv. Ups. 1899. 8:o. — 69 s. = Skrifter utg. af Humanist. vetensk.-samf. i Upsala 6: 8.

Rec. R. C. Boer i Museum, maandbl. voor philol. en geschied. 8 (1900) sp. 76.
A. Gebhardt i Literaturbl. f. germ. u. roman. Philol. 22 (1901) sp. 238—39.

495. ——, Om ändelser hos adverb ock arkaiskt bildade prepositionsuttryck i svenskan. Ups. 1899. 8:o. — 41 s. = Skrifter utg. af Humanist. vetensk.-samf. i Upsala 6: 9.

Rec. R. C. Boer i Museum, maandbl. v. phil. end gesch. 8 (1900) sp. 76.
A. Gebhardt i Lit.-bl. f. germ. u. roman. Philol. 22 (1901) sp. 238—39.

496. Wadstein, N. Elis, Till läran om *u*-omljudet. Sth. 1892. 8:o. — 36 s. = Sv. landsm. Bd 13: 5.

497. ——, Till läran om *i*-omjudet i nordiska språk. (Ref. med diskussion.) I Forhandl. paa det 4:e Nord. Filologmöde i

Kbhn 1892, udg. af C. Jörgensen. Kbhn 1893. S. 245—53. — Utförligt på tyska i följ.:

498. Wadstein, N. Elis, Eine vermeintliche ausnahme von der *i*-umlaut im altnordischen. I (Paul-Braunes) Beiträge zur Gesch. d. deutsch. Spr. 17 (1893) s. 412—34.

499. ——, Om behandlingen av *a* framför *rt* i nordiska språk. Sth. 1893. 8:o. — 17 s. = Sv. landsm. Bd 13: 4.

500. ——, Nordische Bildungen mit dem Präfix *ga-*. I Indogerm. Forschungen 5 (1895) s. 1—32.

501. Warming, L., Om Overgang af Mærket *j* i nordiske Gerningsord. I Aarböger f. nord. Oldk. og Hist. 6 (1871) s. 303—26.

Behandlar verbalbildn. på *-ja* i de nord. språken. Sv. och fornsv. s. 310—12.

502. Zetterberg, G. Frid., Bjärköarättens ljud- och böjningslära. Akad. afh. Ups. 1893. 8:o. — (4), 108 s.

Rec. A. Kock i Arkiv f. nord. filol. 12 (1895/96) s. 85—92.

503. Åkerblom, Ax., Till öfvergången fornsv. *ŏ* > *y*, nysv. *å*. I Arkiv f. nord. filol. 15 (1898/99) s. 246—55.

4. Syntax.

504. Ahlén, Konr., Om verbets syntax i den äldre fornsvenskan. Örebro 1883. 4:o. — 24 s. (Örebro h. allm. lärov:s progr. 1882/83.)

505. Berg, Rub. G:son, Ett fall av attraktion. I Arkiv f. nord. filol. 17 (1900/01) s. 95—96.

Behandlar ett ställe i dikten Paris och Vienna (se A N:o 72).

506. Bergqvist, B. J:son, Studier öfver den konditionala satsfogningen i fornsvenskan. Akad. afh. Lund 1884. 8:o. — 103 s.

507. Klockhoff, Osc., Relativsatsen i den äldre fornsvenskan med särskild hänsyn till de båda Vestgötalagarna. Afhandling i

syntax. Karlstad 1884. 4:o. — (2), 64 s. (Karlstads h. allm. lärov:s progr. 1883/84.)

Rec. *Th. W[isén]* i Nord. revy 2 (1884/85) sp. 110—12.

P. Groth i Arkiv f. nord. filol. 3 (1885/86) s. 91—94.

508. *Schwartz, Eug.*, Om användningen af kasus och prepositioner i fornsvenskan före år 1400. 1. Akad. afh. Ups. 1875. 8:o. — v, 55 s.

509. ——, Om oblika kasus och prepositioner i fornsvenskan från tiden före år 1400. (Konsist. afh. Hernösand.) Ups. 1878. 8:o. — 144 s. (UUÅ.)

510. ——, Om användningen af possessivt pronomen i *din stackare* och likartade uttryck. I Arkiv f. nord. filol. 15 (1898/99) s. 182—92.

511. *Söderwall, Knut F.*, Undersökningar i svensk språkhistoria. — Om verbets rektion i fornsvenskan. Akad. afh. Lund 1865. 4:o. — 37, (1) s. (LUÅ.)

512. *Wadstein, Alb. P.*, Kasusläran i äldre Vestgötalagen. Akad. afh. Lund 1874. 8:o. — 44 s.

513. *Östergren, Olof*, Några fall av kasusväksling i fornsvänskan. I Arkiv f. nord. filol. 18 (1901/02) s. 17—52.

---

5. Ord- och texttolkning.

514. *Aufrecht, Th.*, Germanisch *guþ*. I (Bezzenb.) Beiträge zur kunde d. indogerm. sprachen 20 (1894) s. 256.

515. *Brate, Er.*, Schwedische wortforschung. [1—6.] I (Bezzenb.) Beiträge zur kunde d. indogerm. sprachen 13 (1888) s. 21—53.

Inneh. 1. *Göjemånad.* — 2. *Häst, hingst.* — 3. Schwed. *fredag* und die urgerm. verschärfung von *j* und *w*. — 4. Schwed. *kalfdans* und die flexion des participium præsentis. — 5. Dualis in dem altschwedischen älteren Westmanna-gesetze. — 6. Das verbum *göra*.

Jfr *S. Bugge*, Svensk ordforskning. I Arkiv f. nord. filol. 4 (1887/88) s. 115—40.

516. ——, *Själ* [etymol.]. I Uppsalastudier tillegnade S. Bugge, 1892 (se N:o *198*), s. 6—14.

517. *Brate, Er.*, *Härad* [etymol.]. I Arkiv f. nord. filol. 9 (1892/93) s. 130—36.

518. ——, *Gubbe* och *gumma.* I Arkiv f. nord. filol. 16 (1899/1900) s. 162—72.

519. *Bugge, Soph. E.*, Etymologisk forklaring af nogle pronominer i Nordisk. I Tidskr. f. Philol. og Pædag. 9 (1870/71) s. 111—29 (med Tillægsbem. s. 273—74).

Behandlar orden *någon* och *denne* i de nord. fornspråken.

520. ——, Sproglige Oplysninger om Ord i gamle nordiske Love. 1. Svenske Ord [i medeltidslagarne]. I Nord. Tidskr. for Filol. Ny R. 3 (1877/78) s. 258—75.

521. ——, Svensk ordforskning [med anl. af E. Brates Schwed. wortforschung (se N:o *515*) och Äldre VmL:s ljudlära (se N:o *415*)]. I Arkiv f. nord. filol. 4 (1887/88) s. 115—40.

522. *Cederschiöld, J. Gust. C.*, Döda ord. Några anteckningar och reflexioner. I Nord. tidskr. (Letterst.) Ny f. 4 (1891) s. 457—78. — 2:a öfvers. uppl. Lund 1893. 8:o. — 34 s. — Ånyo utg. i förf:s Om kvinnospråk och andra ämnen. Lund 1900. 8:o. S. 86—122.

523. ——, Om några ställen i äldre Västgötalagen. Göteb. 1898. 8:o. — (1), 25 s. Särtr. ur Göteborgs Högskolas festskrift tillägnad O. Ekman. (I Göteb:s Högskolas årsskrift 4.) Göteb. 1898. S. 12—36.

524. ——, »þangbrækku». I Arkiv f. nord. filol. 17 (1900/01) s. 274—81.

525. *Freudenthal, A. O.*, Om två ordspråk [ɔ: Reuterdahls N:o 157 o. 722, Kock-Petersens' N:o 158 o. 697]. I Skrifter utg. af Sv. lit.-sällsk. i Finland. Förhandl. o. uppsatser 1 (1885/86) s. 46—47.

526. *Friesen, Otto v.*, Om *gubbe* och *gumma.* Några anmärkningar. I Arkiv f. nord. filol. 18 (1901/02) s. 53—61.

527. *Hellqvist, G. Elof*, Ordförklaringar. 1—2. I Arkiv f. nord. filol. 11 (1894/95) s. 348—50.

Inneh. 2. Fsv. *þræt(t)a.*

528. ——, Etymologiska bidrag. 1—5. I Arkiv f. nord. filol. 13 (1896/97) s. 231—43.

Inneh. 2. Sv. *nötväcka* och på likartadt sätt bildade djurnamn. — 3. Sv. *grissla*, 'Uria grylle' Lin. — 4. Sv. dial. *åma* (kålmask). — 5. Sv. dial. *vipen* (vidöppen).

529. Hildebrand, Hans O. H., Hvad betyder *inna vingæf*? I Vitt. h. o. ant. akad:s månadsblad årg. 12 (1883) s. 73—80.

529 a. ——, Hvad är *vingæf*? Ibid. s. 124—29.

530. Hjelmqvist, Theod., Bidrag till tolkningen af Gutasaga. 1—2. I Arkiv f. nord. filol. 19 (1902/03) s. 162—73.

531. Johansson, K. F., Ueber aisl. *eldr*, ags. *æled*, »feuer« u. s. w. I (Zachers) Zeitschr. f. deutsche Philol. 31 (1899) s. 285—302.

Berör äfven fornsv.

532. Kock, K. Ax. L., Bidrag till svensk etymologi. Förklaring af fornsvenska lagord. Två uppsatser. Lund 1880. 8:o. — 27 s.

Rec. A. Noreen i Nord. tidskr. (Letterst.) 4 (1881) s. 580—83.

533. ——, Tydning af gamla svenska ord. Lund 1881. 8:o. — 36 s.

Rec. A. Edzardi i Lit. Centralbl. 1881, sp. 1726.
K. Verner i Deutsche Litt.-zeitung 2 (1881) sp. 999 o. f.
A. Noreen i Nord. tidskr. (Letterst.) 4 (1881) s. 580—83.

534. ——, Ordförklaringar. I Arkiv f. nord. filol. 1 (1882/83) s. 209—17.

Inneh. *Sokn ok ostbytta. Foræmna.*

535. ——, Några ordförklaringar. I Nord. Tidskr. f. Filol. Ny R. 7 (1885/87) s. 301—11.

Inneh. bl. a. *fanden, fan; hamn* (skugga), *mårmessa;* fsv. *döddylghia* (fem., Bonav.), *bagn* (truncus, Var. rer. voc.).

536. ——, Förklaring af några nordiska ord [ur Söderk. R., Suso m. fl.]. I Arkiv f. nord. filol. 3 (1885/86) s. 146—58.

537. ——, Bidrag till svensk ordforskning. Sth. 1889. 8:o. — 11 s. = Sv. landsm. Bd 10: 3.

Inneh. bl. a. *blodvite, breþa* (betala, UplL.), *gubbe, gumma, hjälte, ærta* (reta, Med. post.).

538. ——, Några etymologiska anmärkningar. I Arkiv f. nord. filol. 7 (1890/91) s. 175—91.

Inneh. orden *kväll, mæþæns, Onas, barnmorska, framtugh, brullunge, brylunge, jämte, bredvid, hvi(t)vitna, hvetvetna.* Jfr i afs. på *kväll* förf:s tillägg i Arkiv 18 (1901/02) s. 94—96.

539. *Kock, K. Ax. L.*, Anmärkningar om några svenska ord. Sth. 1894. 8:o. — 11 s. = Sv. landsm. Bd 13: 8.

540. ——, Belysning af några svenska ord och uttryck. Sth. 1895. 8:o. — 24 s. = Antiqv. tidskr. f. Sv. Bd 16: 3.

Inneh. åtskilliga fsv. ord och uttryck.

541. ——, Små etymologiska bidrag. I Arkiv f. nord. filol. 13 (1896/97) s. 316.

Inneh. förklaring af orden *asa*, *geting*.

542. ——, Etymologisk undersökning av några svenska ord. I Från Filol. fören. i Lund. Språkliga uppsatser. Lund 1897. 8:o. S. 1—16.

De undersökta orden äro *dalkulla*, *kulla*; *fatt* (i *illa fatt*, *huru är det fatt?*), *fatt* (i *taga fatt*), *fyr* ('en lustig kurre'), *fyrbussa* (fyrfota), *galler*, *glättig*, *ofant(e)lig*, *väla*, *väl(l)e*.

Rec. B. Kahle i Lit.-blatt f. germ. u. roman. Philol. 20 (1899) sp. 194.

543. ——, Några svenska etymologier. Sth. 1898. 8:o. — 30 s. = Sv. landsm. Bd 15: 8.

Inneh. förklaring af *Blåkul(l)a*, *evinnerlig*, *faddra*, *gossflygga*, *gubbe*, *kurra-gömma*; *lemna*, *remna*; maske-*seck*; fsv. *nī* (nej), fsv. *redhampne*; *rist*; *skorsten*, *påskeskår*; *slicke-pott*; fsv. *vipa* (*undir-*, *aldinvipa*), fsv. *vævildræt*; *örngått*.

544. *Kreüger, Joh. K.*, Ursprunget till orden *rätt*, *lag*, *dom*. I (Naumanns) Tidskr. f. lagstiftn. 25 (1888) s. 714—17.

545. *Lidén, B. P. Evald*, Etymologien. 1—15. I (Paul-Braunes) Beiträge zur Gesch. d. deutsch. Spr. 15 (1891) s. 507—22.

Inneh. (af fsv. intresse): 2. Nysv. *gärs* (fiskart). — 3. Nysv. *harr* (d:o). — 7. Got. *hlaifs*, fsv. *lever*. — 9. Nysv. *skare*. — 12. Nysv. *masur*. — 13. Sv. *fösa*, vb. — 14. Fsv. *lunder*, lund. — 15. Germ. *vinter*.

546. ——, Vermischtes zur Wortkunde und Grammatik. I Språkvetensk. sällsk:s i Upsala förhandl. 4 (1891—94) s. 60—81.

Inneh. äfven några fornsv. etymologier.

547. ——, Smärre språkhistoriska bidrag. 1—18. I Uppsalastudier tillegnade S. Bugge, 1892 (se N:o *198*), s. 79—96.

Inneh. bl. a. tolkningar af några sv. medeltidsord, ss. *sten-þru*, *sæghl*, *lik* (å segel), *hual* m. fl.

548. ——, Strödda anteckningar om svenska ord hos Olaus Magnus [ɔ: Historia de gentibus septentrionalibus, tr. 1555]. I Arkiv f. nord. filol. 13 (1896/97) s. 30—46.

De antecknade orden höra till den senare medeltiden, enär Ol. Magni's citerade arbete är grundadt på anteckningar och minnen från tiden före 1524, då han för alltid lemnade Sverige.

549. *Ljunggren, Ev.*, *Make* och *maka*. I Arkiv f. nord. filol. 13 (1896/97) s. 212—30.

550. *Lorenzen, M.*, Dansk-svensk *gå* og *stå*. I Nord. Tidskr. for Filol. Ny R. 4 (1879/80) s. 222—31.

551. *Läffler, L. Fr. A.*, Bidrag till svensk språkhistoria. 1—3. I Antiqv. tidskr. f. Sv. 5 (1878, 95) s. 216—94.

Inneh. 1. Uppkomsten af konjunktionen *um* (*om*). — 2. Landskapslagarnes *alf* (*half*). — 3. Gutalagens *taki launs*, *firi hepta launs*.

552. ——, Ordet *eld* belyst af de svenska landsmålen. Sth. 1879. 8:o. — 12 s. = Sv. landsm. Bd 1: 7. Tillägg ibid. 1: 13 (Smärre meddel.:) s. 49—52.

553. ——, Undersökning om de germanska, i synnerhet nordiska formerna af adj. *hög*. I Arkiv f. nord. filol. 1 (1882/83) s. 266—87.

554. ——, Fsv. *ægha* (fdan. *æghæ*). I Arkiv f. nord. filol. 4 (1887/88) s. 191—92.

555. *Noreen, Ad. G.*, Nordiska etymologier. I Nord. Tidskr. for Filol. Ny R. 4 (1879/80) s. 28—38.

Inneh. äfven några fornsv. ord: *husfroya*, *-fru*, *-tru* m. fl. former. *liksto(þ)*, sv. *spof*.

556. ——, Om ordet *hustru*. I Arkiv f. nord. filol. 1 (1882/83) s. 295—98.

Framkallad af *V. Såbys* artikel: *Hustru* (se N:o *563*).

557. ——, Bidrag till äldre Västgötalagens tåkstkritik. [1]—2. I Arkiv f. nord. filol. 5 (1888/89) s. 385—94, o. 8 (1891/92) s. 176—81.

558. ——, Etymologier. I Arkiv f. nord. filol. 6 (1889/90) s. 358—84.

559. ——, Svenska etymologier. Ups. 1897. 8:o. — 76 s. = Skrifter utg. af Humanist. vetensk.-samf. i Upsala 5: 3.

Rec. *A. A. G.* i Revue critique d'hist. et de litt. 45 (1898) s. 41—42.
R. C. Boer i Museum, maandblad voor philol. en geschied. 6 (1898) sp. 230.
O. Heusler i Anzeiger f. deutsch. Alterth. 25 (1899) s. 200.
F. Detter i Deutsche Litt.-zeitung 20 (1899) sp. 1592—93.
B. Kahle i Lit.-blatt f. germ. u. roman. Philol. 20 (1899) sp. 195—96.

560. *Piehl, Karl,* Små bidrag. 1—3. I Nord. Tidskr. for Filol. Ny R. 5 (1880/82) s. 280—83.

Inneh. (fornsv.). 1. Huru böra former som *förunautr,* [Gotl.L:s] *faruschiaut* uppfattas? — 2. Sv. *sutare* [lindare, en fisk].

561. *Reinius, Jos.,* Om kyrkliga lånord i äldre fornsvenskan. [Ups. 1899.] 8:o. — Särtr. ur Språkv. sällsk:s i Upsala förhandl. 6 (1897/1900) s. 41—63. (UUÅ.)

De behandlade orden äro: fsv. *sial* (*siäl*), *synnodagher, kors.*

562. *Schagerström, Aug. F., Han* ock *hon.* I Arkiv f. nord. filol. 3 (1885/86) s. 132—45.

563. *Såby, V., Hustru.* I Arkiv f. nord. filol. 1 (1882/83) s. 200—05.

Framkallad af A. Noreens uttalande i Nordiska etymologier (se N:o *555*) s. 35 ff. Noreens svar till Såby se N:o *556.* På detta sistnämda svarade Såby åter med följande:

564. ——, Endnu engang »hustru». I Arkiv f. nord. filol. 2 (1884/85) s. 158—60.

565. *Söderwall, Knut F.,* Smärre bidrag till textkritiken af svenska medeltidsskrifter. Sth. 1881. 8:o. — 24 s. = Antiqv. tidskr. f. Sv. 6: 4.

Behandlar ställen i *Konungastyrelsen* (s. 1—5), *Svenska medeltidens bibelarbeten* (s. 5—12), *Bonaventura* (s. 12—14), *Gregorius af Armenien* (s. 14—15), *Suso* (s. 15—23) och *H. Bernhards skrifter* (s. 23—24).

566. ——, Om betydelsen af fornsv. *hæzla.* (Lund 1889.) 4:o. I Öfversigt af Filol. sällsk:s i Lund förhandl. 1881—88, s. 21—23. (LUÅ. 25.)

567. *Tamm, Fr. A.,* Om främmande ord förmedlade genom tyskan. Några etymologiska anmärkningar. Ups. 1880. 8:o. — 28, (1) s.

568. ——, Svenska ord belysta genom slaviska och baltiska språken. Ups. 1881. 8:o. — (1), 46, (2) s. (UUÅ.)

569. ——, Om lånord i svenskan av blandat ursprung. I Språkvet. sällsk:s i Upsala förhandl. 3 (1888/91) s. 33—40. Ups. 1891. 8:o. (UUÅ.)

570. ——, Anmärkningar till Östgötalagen (textkodex). I Uppsalastudier tillegnade S. Bugge (se N:o *198*), 1892, s. 24—36.

571. *Tamm, Fr. A.*, Granskning av svenska ord. Etymologiska ock formhistoriska studier. Upps. 1901. 8:o. — 35 s. = Skrifter utg. af Humanist. vetensk.-samf. i Upps. 7: 4.

572. *Wadstein, N. Elis*, Alfer ock älvor. En språkligt-mytologisk undersökning. I Uppsalastudier tillegnade S. Bugge (se N:o *198*), 1892, s. 152—79.

573. ——, Förklaringar ock anmärkningar till fornnordiska lagar. [1]—2. I Nord. Tidsskr. for Filol. 3:e R. Bd 3 (1894/95) s. 1—16, o. Bd 5 (1896/97) s. 19—27.

Inneh. förklaringar af en mängd fsv. och fgutn. lagord, ss. fsv. *folster*, *griþ*, *guzziuiu*, *-lami*, *piœkker*, *swœrþ*, *winskeð*, *œng* (*ang*), *hampn ok stampn*, *skunkufalz maþer* m. fl. samt fgutn. *fempni*, *herþin*, *hetningar*, *siþ*, *wird*.

574. ——, Medeltidsordspråk tolkade eller belysta. Sth. 1896. 8:o. — 72 s. = Sv. landsm. Bd 11: 6.

575. ——, Västgötalagens *konong vrœkœ*. I Hist. tidskr. 19 (1899) s. 109—16.

576. ——, Eriksgatan. I Hist. tidskr. 19 (1899) s. 117—24.

Ett nytt förslag till härledning (mot Lundius, Ihre, Noreen m. fl.), näml. **eþwreksgata*, 'edgärds-', 'edgångsresa'.

577. *Wimmer, Ludv. F. A.*, Oprindelsen till ordet *vederlag* i 'vederlagsret'. Kbhn 1898. 8:o. — II, 32 s. I Oversigt over d. K. Danske Vidensk.-Selsk:s Forhandl. 1898: N:o 2.

---

6. Namnlära. (Ort- och personnamn.)

578. *Bergström, J. Gust. L.*, Bidrag till en etymologisk granskning af Södermanlands ortnamn. Akad. afh. Ups. 1875. 8:o. — 32 s.

579. *Brate, Er.*, Medelpad [etymol.]. I Arkiv f. nord. filol. 16 (1899/1900) s. 172—77.

580. *Bring, Ebbe Sam.*, Förklaring öfver åtskilliga, isynnerhet Skånska, orters namn. Akad. afh. Lund 1832—33. 4:o. — 32 s. (Oafsl.)

Inneh. alfabetisk förteckning (jämte härledn.) af ortnamn: A—Holumby.

581. *Djurklou, N. G.*, Om svenska ortnamn, stälda i samband med historiska ock kamerala forskningar. Föredrag [vid landsmålsföreningarnas 3:e allm. fest i Upps. d. 7 nov. 1879]. I Sv. landsm. Bd 1: N:o 11 (1880) s. 99—119.

582. *Falkman, A.*, Ortnamnen i Skåne. Lund 1877. 8:o. — 284 s.

S. 1—100 äfven utg. såsom disp., Lund 1877, under tit.: Bidrag till en etymologisk granskning af ortnamnen i Skåne.

583. *Freudenthal, A. O.*, Om nyländska mans- och kvinnonamn under medeltiden. I Finska fornm.-fören:s tidskr. 2 (1877) s. 1—59.

Upptager idel svenska medeltidsnamn.
Rec. *H. Vendell* i Finsk tidskr. 4 (1878) s. 144—46.

584. *Hellqvist, G. Elof*, Några svenska ortnamn. 1—4. I Arkiv f. nord. filol. 17 (1900/01) s. 66—79.

Inneh. 1. *Hestra, Hester.* — 2. *Vasa.* — 3. *Hvena.* — 4. *Kisa.*

585. [*Hildebrand, Hans O. H.*], Tillägg till *E. Låftmans* uppsats om fornsv. ortnamn på *-röd*, *-ryd*, *-red*, *-rud* och *-tuna*. Af *H. H.* Se N:o *598.*

586. *Karlsson, K. H.*, Några bidrag till Sveriges uppodlingshistoria, hemtade från ortnamnsforskningens område. I Sv. fornm.-fören:s tidskr. H. 28 (1897) s. 38—54.

587. *Kock, K. Ax. L.*, Om namnet *Sante.* I Arkiv f. nord. filol. 10 (1893/94) s. 181—82.

Framkallad af M. F. Lundgrens Bidrag till nordisk namnforskning, ibid. s. 174—81. (Se N:o *597.*)

588. ———, Etymologisch-mythologische Untersuchungen. I Indogerm. Forschungen 10 (1899) s. 90—111.

Gäller mest vestnord. förhållanden, svenska endast i förbigående.

589. *Liljegren, J. G.*, Förklaring af svenska namn, brukliga i äldre och nyare tider. Sth. 1831. 4:o. — 30 s.

Ortnamn behandlas s. 29—30.

590. *Lind, E. H.*, Några anmärkningar om nordiska personnamn. 1—3. I Arkiv f. nord. filol. 11 (1894/95) s. 259—72, o. 13 (1896/97) s. 66—72.

Inneh. (fornsv.). 1. Betoningsförhållandet mällan för- ock äfternamn. — 3. Ytterligare om d:o.

591. Lundgren, Magn. F., Språkliga intyg om hednisk gudatro i Sverge. Göteb. 1878. 8:o. — 86 s. I Göteborgs Vetensk. o. vitterhetssamh:s handl. Ny f. H. 16.

592. ——, Spår af hednisk tro och kult i fornsvenska personnamn. Ups. 1880. 8:o. — VI, 58 s. (UUÅ.)

593. ——, Smärre bidrag till svensk namnforskning. I Arkiv f. nord. filol. 3 (1885/86) s. 225—34.

594. ——, Om fsv. personnamn på *-ing* och *-ung*. Sth. 1886. 4:o. — 16 s. (Nya elem.-skolans progr. 1885/86.)

595. ——, Bidrag till svensk namnforskning. I Uppsalastudier tillegnade S. Bugge (se N:o *198*), 1892, s. 15—20.

Behandlar svenska medeltidsnamn.

596. ——, Personnamn från medeltiden. Sth. 1892, 96 (forts.). 8:o. (Hittills) 166 s. = Sv. landsm. Bd 10: 6.

597. ——, Bidrag till nordisk namnforskning. I Arkiv f. nord. filol. 10 (1893/94) s. 174—81.

Jfr *Ax. Kocks* tillägg till ofvanst., rörande namnet *Sante*, ibid. s. 181—82.

598. Låftman, E. M. I., Två grupper af fornsv. ortnamn. I Vitt. hist. o. ant. akad:s månadsbl. Årg. 5 (1876) s. 295—99. Med tillägg i samma fråga af *H[ans] H[ildebrand]*, ibid. s. 299—307.

De två grupperna äro bildade, den ena med smsättn.-leden *-röd*, *-ryd*, *-red*, *-rud*, den andra med *-tuna*.

599. Läffler, L. Fr. A., Om namnet *Skandinavien*. I Ny illustr. tidn. 33 (1897) s. 77—78.

600. ——, Om norska ortnamn på *lo*. I Arkiv f. nord. filol. 7 (1890/91) s. 257—62.

S. 261—62 innehålla svenska ortnamn sammansatta med *lo*.

Jfr *O. Rygh*, Norske Stedsnavne på *lo* (*lá*, *sló* og lignende), ibid. s. 244—56.

601. ——, Svänska ortnamn på *skialf* (*skælf*). Ett bidrag till Skilfingarnas restauration. I Arkiv f. nord. filol. 10 (1893/94) s. 166—72.

602. Madsen, E., Sjælandske Stednavne. I Annaler for nord. Oldk. og Hist. 1863, s. 179—365.

Af vikt äfven för svensk ortnamnforskning. En forts. däraf är *A. Hansen*, Forsög til Tydning af nogle hidtil ikke forklarede gamle

sjællandske Stedsnavne (i Aarböger för nord. Oldk. og Hist. 1879, s. 87—110), hvilken uppsats kompletteras genom *L. Varmings* »Bemærkninger» till densamma (ibid. 1881, s. 46—49).

603. *Nielsen, O.*, Bidrag til Fortolkning af danske Stednavne. I Blandinger, udg. af Universitets-Jubilæets danske Samfund Bd 1 (1881—87) s. 168—92, 227—73 och 326—46.

Innehåller rikligt material äfven för svensk ortnamnforskning.

604. *Nordlander, Joh.*, Jämtländska ortnamn tolkade. Sth. 1899. 8:o. — 28 s. = Sv. landsm. Bd 15: 2.

605. ——, Minnen af heden tro och kult i norrländska ortnamn. (Lärov.-progr.) Hernös. 1881. 4:o. — 25 s.

606. ——, Norrländska namnstudier. 1—2. Sth. 1899. 8:o. — 17 s. Särtr. ur Vitt. hist. o. ant. akad:s månadsbl. Årg. 24 (1895) s. 108—24.

Inneh. 1. Några sockennamn. — 2. Några enskilda ord i ortnamnen.

607. ——, Några norrländska ortnamns etymologi. I Sv. fornm.-fören:s tidskr. H. 27 (1896) s. 298—318 (= Bd 9: 3).

608. ——, Om *sil* och *sel* i norrländska ortnamn. Sth. 1882. 8:o. — 21 s. = Sv. landsm. Bd 2: 6.

609. *Noreen, Ad. G.*, Om namnet *Värmland.* Sth. 1896. 8:o. — 8 s. Särtr. ur Värmländingarne. Värml. jultidning 1896, s. 7—10. Fol.

610. ——, Om våra ortnamn och deras ursprungliga betydelse. I Nord. tidskr. (Letterst.) 1900, s. 135—46. — Omtr. i Sv. turistföreningens årsskrift 1901, s. 1—14.

611. *Olsson, Pet.*, Ortnamnen i Jämtland och Herjeådalen jämte upplysningar om byarnes ålder. I Jämtlands läns fornm.-fören:s tidskr. Bd 2: H. 3 (1899) s. 142—82.

612. *Petersen, N. M.*, Bemærkninger om danske og norske Stednavnes Oprindelse og Forklaring. I Nord. Tidsskr. for Oldk. D. 2 (1833) s. 35—111.

Ett grundläggande arbete för studiet äfven af de svenska ortnamnen.

613. *Rygh, Olaf*, Minder om Guderne og deres Dyrkelse i nordiske Stedsnavne. Kri:a 1880. 8:o. — 28 s. Särtr. af P. A. Munchs Norrøne Gude- og Heltesagn. Ny Udg.

614. ——, Norske Fjordnavne. I Sproglig-historiske Studier tilegnede Prof. C. R. Unger. Kri:a 1896. 8:o. S. 30—86.

Erbjuder material äfven för svensk ortnamnsforskning.

615. *Rygh, Olaf*, Norske Gaardnavne. Forord og Indledning. Kri:a 1898. 8:o. — XV, (1), 94 s.

Inneh. viktiga bidrag till tolkning äfven af svenska ortnamn. *Rec.* [*E. Mo*]*gk* i Lit. Centralbl. 1899, sp. 275—76.

616. *Saxén, R.*, Den svenska befolkningens ålder i Finland belyst af ortnamnen. Med en tysk resumé. H:fors 1901. 8:o. — 46 s. Särtr. ur Finska fornm.-fören:s tidskr. 21: N:o 3.

Jfr *H. Appelgren*, Svenskarnes inflyttning i Finland. I Finskt museum. Finska fornminnes-fören:s månadsblad 4 (1897) s. 17—29.

O. Montelius, När kommo svenskarne till Finland? I Finsk tidskr. 44 (1898) s. 81—105.

E. N. Setälä (med samma titel) i Ateneum, internat. ill. tidskr. f. lit., konst ... 3 (1900) s. 336—55. H:fors.

K. B. Wiklund (med samma tit.). Ups. 1901. 8:o. — 36 s.

617. *Seelmann, W.*, Die Ortsnamen-endung *-leben* [schwed. *-löf*, *-lef*]. I Jahrbuch des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung 12 (1886) s. 7—27. Norden u. Leipz. 1887. 8:o.

De skånska och halländska ortnamnen på *-löf*, äldre *-lef*, behandlas s. 18—19.

618. *Selmer, F.*, Om endelsen *-löse* [sv. *-lösa*] i nordiske stednavne. I Aarböger f. nord. Oldk. og Hist. 1884, s. 48—79.

619. *Steenstrup, J. C. H. R.*, Nogle Undersögelser om Guders Navne i de nordiske Stedsnavne. Kbhn 1896. 8:o. — 38 s. Särtr. ur (Dansk) Hist. Tidsskr. 6:e R. 6 (1895/97) s. 353—88.

Viktigt äfven för svensk ortnamnsforskning.

---

7. Ordböcker och ordlistor.

620. *Bergström, J. G. L.*, Ordsamling ur Arboga stads tänkebok (orig.-hdskr. fr. 1451 i Arboga stads Rådhusarkiv). I förf:s Arboga krönika 1. Örebro 1892. 8:o. S. 156—68.

621. *Bureus, Joh. Thomæ*, En kort vttydning på de orden som till äventyrs ike alment förstås kunna ... I Burei edit. af Konunga och höfdinga styrelse, 1634 (se A N:o 352, ed. *a*), 12 opag. sidor vid slutet. — Omtryckt i J. Schefferi edit., 1669 (se ibid. ed. *c*), s. 226—33.

622. [*Forselius, C. A.*], Bidrag till en ordbok öfver landskapslagarne. Af *C. A. F.* I (Naumanns) Tidskr. f. lagstiftn. 9 (1872) s. 76—83; 11 (1874) s. 161—72 o. 737—52.

622 a. *Fryxell, Ol.*, Ordalista [till Ruths bok, öfvers. af Jöns Budde]. I dens:s edit., 1847, i Hvarjehanda H. 1, s. 49—55. (Se A N:o 125.)

623. *Geete, R.*, Ordlista [till Konunga och höfdinga styrelse]. I dens:s edit., 1878 (se A N:o 352, ed. *d*), s. 117—25.

624. Glossarii Latino-Svethici specimen vetustum. E cod. mscr. Bibl. R. Acad. Upsal. [ɔ: *C 22*] edidit J. H. Schröder. Diss. acad. Ups. 1845. 4:o. (Se A N:o 381.)

625. *Hyltén-Cavallius, G. O.*, Ordsamling [till Sagan om Didrik af Bern]. I dens:s edit., 1850—54 (se A N:o 343), s. 443—87.

626. ——, Ordlista till Peder Månssons skrifter. I dens:s edit. af P. Månssons Stridskonst och Stridslag, 1845 (se A N:o 325), s. 43—78.

627. *Ihre, Joh.*, Glossarium Suiogothicum, in quo tam hodierno usu frequentia vocabula, quam in legum patriarum tabulis aliisque ævi medii scriptis obvia explicantur, et ex dialectis cognatis, moesogothica, anglosaxonica ... illustrantur. T. 1—2. Ups. 1769. Fol.

Inneh. 1. Procemium + A—K. XLVIII, 1186 sp. — 2. L—Z. 2040 sp.

628. *Klemming, G. E.*, Ordalista [till Flores och Blanzeflor]. I dens:s edit., 1844 (se A N:o 68) s. 110—20.

629. ——, Ordalista [till Namnlös och Valentin]. I dens:s edit., 1846 (se A N:o 347), s. 61—63.

630. *Lindström, C. F.*, Ordförklaring [till Vadstena klosterreglor]. I dens:s edit., 1845 (se A N:o 241), s. 83—100.

631. *Loccenius, Joh.*, Lexicon juris Sveo-Gothici. Holmiæ 1651. 12:o. — (182) s.

632. ——, —— Ed. 2:a emendatior et auctior, addito etiam novo indice continente simul veterum juris Sveo-Gothici verborum interpretationem Sveticam. Upsaliæ 1665. 8:o. — (IV), 268 s.

633. ——, —— Ed. 3:a multo emendatior et auctior. Accedit appendix seu explicatio verborum Gotho-Teutonicorum iuris feudalis. Holmiæ 1674. 8:o. — 186, (2) s.

634. *Lorenzen, M.*, Gammeldanske glosser i Cod. Arn. Magn. 202, 8:o, med tillæg af andre östnordiske glosser. Kbhn 1885. 8:o. — (2), 56 s. (Särtr. ur Småstykker, udg. af Samfund til udgiv. af gammel nord. litt. N:o 1—3. Kbh. 1884. S. 22—77.)

Fornsv. glossor behandlas särskildt s. 45—56. (Jfr A N:o 382, ed. *b*.)

635. *Noreen, Ad. G.*, Glossar [till] Altschwedisches Lesebuch. Halle 1892, 94. 8:o. S. 121—80. (Jfr A N:o 7.)

636. *Pleijel, H.*, En bild af svenska bibelspråkets utveckling. Samling af numera föråldrade eller annars egendomliga ord och uttryck i de kända delarna af Nya testamentet på fornsvenska ... Sth. 1899. 8:o. — (2), 80 s.

637. *Rydqvist, Joh. Er.*, Svenska språkets lagar. Bd 6 (Ordbok), utg. af K. F. Söderwall. Sth. 1883. 8:o. — VI, 548 s. (Jfr N:o *404*.)

Rec. [*E. Hildeb*]*r*[*and*] i Hist. tidskr. 3 (1883): Öfvers. o. gr. s. LVIII—LIX. *F. Tamm* i Nord. revy 1 (1883/84) sp. 310—11.
Ax. Kock i Lit.-blatt f. germ. u. roman. Philol. 5 (1884) s. 348—50.

638. *Schlyter, C. J.*, Glossarium. — Ordbok till Samlingen af Sveriges gamla lagar. Lund 1877. 4:o. — (6), LIV, 818 s. = SSGL. 13. (Jfr A N:o 386.)

Rec. *X* i Nord. tidskr. (Letterst.) 2 (1879) s. 387—88.

639. *Stephens, G.*, Ordlista [till S. Patriks-sagan]. I dens:s edit., 1844 (se A N:o 133), s. 75—89.

640. *Stiernhielm, G.*, Orde-list oppå the ord förnemligast, som särskilt finnas i Wäst-Götha lagen, här i kortheet vthtydde. I dens:s edit. af Vestgötalagen, 1663 (se A N:o 398, ed. *a*), s. 100—12.

641. *Söderwall, Knut F.*, Några svenska medeltidsord förklarade. Lund 1880. 8:o. — (6), 68 s.

Rec. Vitt. hist. o. ant. akad:s månadsbl. Årg. 9 (1880) s. 32.

642. ——, Ordbok öfver svenska medeltidsspråket. Bd 1—2: H. 12—20 (forts.). Lund 1884—1901. 4:o. = SFSS. 27.

Inneh. Bd 1 (A—L), 1884—90. (3), 831 s. — Bd 2 (M—Unbevorin), 1891—1901 (forts.), utgör f. n. (1902) 808 s.

Rec. *F. A. Tamm* i Arkiv f. nord. filol. 6 (1889/90) s. 164—70.

643. *Tamm, Fredr. A.*, Bidrag till en svensk etymologisk ordbok. [Bokst.] A. Akad. afh. Ups. 1874. 8:o. — VIII, 54, (1) s.

644. Tamm, Fredr. A., Bidrag till etymologisk ordbok öfver svenska språket. [Bokst.] B. Ups. 1875. 8:o. — VI, 146, (2) s.

645. ——, Etymologisk svensk ordbok. H. 1—5 (forts.). Sth. (tr. Ups.) 1890—1902. 8:o. — (Hittills) 272 s.

Rec. G. Morgenstern i Anzeiger f. indogerm. Sprach- u. Altertumskunde 1 (1891/92) s. 123—25.
A. Heusler i Deutsche Litt.-zeitung 13 (1892) sp. 1075—76.
[*E. Mo*]*gk* i Lit. Centralbl. 1892, sp. 1735—36.
F. Holthausen i Anzeiger f. deutsch. Alterth. 20 (1894) s. 399—400, 22 (1896) s. 86, o. 25 (1899) s. 92.

646. Vendell, Herm. A., Terminologin i Äldre Västgöta- ock Östgöta-lagarne. Sammanställd av H— V—. H:fors 1894. 8:o. — (3), 68 s.

Inneh. 1. Termer hänförande sig till rättegångsväsendet (s. 3—37). — 2. Termer hänf. sig till den borgerliga sammanlevnaden (s. 38—54). — 3. Allitererande talesätt eller lagbud (s. 55—68). — I alla afdelningarna lexikalisk och alfabetisk anordning.

VII. Verslära.

647. Brate, Er., Fornnordisk metrik. Sth. 1898. 8:o. — (4), 76 s.

Omarb. af ett 1884 utg. arbete med samma titel. Kap. VI afhandlar fornsv. (o. forndansk) metrik (s. 64—72).

648. Bure, N. H:son, Rytmiska studier öfver knittelversen i medeltidens svenska rimverk. Akad. afh. Lund 1898. 4:o. — 103, cij s. + 1 tab. (LUÅ. 34.)

Rec. N. Beckman i Arkiv f. nord. filol. 15 (1898/99) s. 400—02.

649. Lind, E. H., Om rim och verslemningar i de svenska landskapslagarne. Ups. 1881. 8:o. — 92 s. (UUÅ.)

Rec. A. Kock i Lit.-blatt für germ. u. roman. Philol. 3 (1882) s. 91—92.

650. Lindgren, C. Ad., Satser i svensk verslära. I Ny svensk tidskr., utg. af A. N. Lundström o. A. Lindgren, 1 (1880) s. 221—48.

I förbigående äfven något om sv. medelt.-vers.

650 a. *Mortensen*, *K.*, Studier over ældre dansk versbygning, som bidrag til den danske litteraturs historie før Arrebo. 1. Kbhn 1901. 8:o. — (4), 208 s.

Inneh. värdefulla bidrag i afs. å allitterations- och knittelversens historia äfven inom den svenska medeltidslitteraturen.
Rec. *N. Beckman* i Arkiv f. nord. filol. 18 (1901/02) s. 376—83.

651. *Otman*, *Iv. V.*, Rim och verslämningar i Västgötalagen I. I Äldre Västgötalagen öfvers. o. förklarad af Ivar Otman. Akad. afh. H:fors 1883. 8:o. S. 121—40. (Jfr A N:o 399.)

652. *Rosenberg*, *Carl*, Vor versbygnings grundlove. I Nord. tidskr. (Letterst.) 6 (1883) s. 271—308.

Berör äfven fornsv. verslära.

653. ———, To nordiske versarter. I Nord. tidskr. (Letterst.) 6 (1883) s. 495—511.

N:o 1: »Den yngre tolinie-strofe», berör äfven fornsv. verslära.

654. *Sterner*, *A.*, Några iakttagelser öfver den svenska hexametern och teorierna för densamme. Linköp. 1887. 4:o. — 21 s. (I Linköp. h. allm. lärov. progr. 1886/87.)

655. *Vendell*, *Herm. A.*, Bidrag till kännedomen om alliterationer och rim i skandinaviskt lagspråk. H:fors 1897. St. 8:o. — VIII, 285, (1) s.

Afd. V (den enda af fornsv. intresse) behandlar: »Alliterationer, rim och vislämningar i Magnus Erikssons landslag, M. E—s stadslag och Kristoffers landslag» (s. 145—89).

VIII. Litteraturhistoria.

656. *Afzelius*, *Arv. Aug.*, Om sagans och folkvisans geografi. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 19 (1850) s. 131—43.

657. *Ahlström*, *Ax.*, Om folksagorna. Efter tre vid sommarkurserna i Uppsala hållna föreläsningar. Sth. 1895. 8:o. — 123 s. = Sv. landsm. Bd 11: 1.
Rec. *T. A. Müller* i Dania 3 (1895/96) s. 384—86.

658. *Anjou*, *L. A.*, Om den första svenska öfversättningen af Nya testamentet i k. Gustaf I:s tid. I Frey, tidskr. f. vetensk. o. konst, årg. 1849, s. 531—38.

659. *Annerstedt*, *Claes*, Upsala universitets historia. D. 1* (1477—1654). Med Bihang (af handlingar). Ups. 1877. 8:o. — XI, 412 s. Bih. 416 s.
Rec. *H. Matzen* i Nord. tidskr. (Letterst.) 2 (1879) s. 691—98.

660. ——, Upsala universitets ungdomsår. I Svensk tidskr. f. lit., polit. o. ekon., utg. af H. Hjärne, 7 (1876) s. 743—55.
Rec. [*C. Silfve*]*rst*[*olpe*] i Hist. bibliotek 4 (1877): Anm. o. gr. s. XXXIX —XLVII.

661. *Bagge*, *P. L.*, Den svenska folkvisan. I Läsn. för folket 62 (1896) s. 81—117.

662. *Bartsch*, *Karl*, Altschwedische Schreiberverse. I Germania 17 (1872) s. 444.
Behandlar ett i en lat. codex af dekretaler från 1200-talet (skrifven i Italien och nu tillhörig Kölns Dombibliothek under N:o 130) nedskrifvet verspar (knittel) på svenska från samma tid. Enl. *K. Maurer* (ibid.) härrör skriften sannolikt från en i svenska blott föga kunnig främling. Jfr *H. Schück*, Sv. lit.-hist., 1885—90, s. 80.

663. *Bergström*, *Rich.*, Några anteckningar om våra historiska folkvisor. 1—2. I Hist. bibliotek 3 (1877) s. 417—28, o. 4 (1877) s. 499—512.
Inneh. 1. Axel och Valborg. — 2. Elisifs visa.

664. ——, Undersökningar rörande svenska folkvisor. 1—2. I Framtiden. Ny f. 1 (1877) s. 102—09.
Inneh. 1. Staffansvisan. — 2. »Liten Karin».

665. *Boer*, *R. C.*, Ueber die handschriften und redactionen der Þiðreks saga. I Arkiv f. nord. filol. 7 (1890/91) s. 205—43.

666. *Bosson*, *T.*, Om de svenska folkvisorna. I Läsn. för folket 39 (1873) s. 135—56.

667. *Braunholtz*, *E.*, Die erste nichtchristliche Parabel des Barlaam und Josaphat, ihre Herkunft und Verbreitung. Halle 1885. 8:o. — VIII, 110 s. (Jfr **A** N:o 342.)

668. *Büsching*, *J. G.*, Die Kräfte der Edelgesteine, nach dem Glauben des Mittelalters. I Museum f. altdeutsche Lit. u. Kunst, hrsg. v. F. H. v. d. Hagen u. A., 2 (1811) s. 52—145.
Bygd på tyska och lat. källor (bl. a. Albertus Magnus' »De lapidibus nominatis et eorum virtutibus»). Upplysande äfven för studiet af de nordiska »lapidarierna».

669. *Bäckström*, *P. O.*, Svenska folkböcker. Sagor, legender och äfventyr efter äldre upplagor och andra källor utgifne,

jemte Öfversigt af svensk folkläsning från äldre till närvarande tid. Bd 1—2. Sth. 1845—48. 8:o. — 1: VIII, 360 s. 2: (IV), 295, 178, (1) s.

670. *Cederschiöld, J. Gust. C.*, Om Erikskrönikan, ett historiskt epos från folkungatiden. Göteb. 1899. 8:o. — (5), 265 s. = Populärt vetensk. föreläsningar vid Göteb:s högskola 11.
Rec. H. S[chück] i Hist. tidskr. 20 (1900): Öfvers. o. gr. s. 21—22.
H. G—s i Finsk tidskr. 48 (1900) s. 506—07.

671. *Collin, H. S.*, o. *Schlyter, C. J.*, Om förberedelserna till Corpus juris antiqui Sveogothorum eller en samling af Sveriges äldre lagar. Berättelse till h. exc. justitiæ statsministern. I Svea, tidskr. f. vetensk. o. konst, H. 6 (1823) s. 156—82.

672. *Daae, L.*, Ur en svensk handskrift från början af 16:e årh. I (Sv.) Hist. tidskr. 8 (1888) s. 167—70.
Denna handskrift in 12:o, utförd i Rom 1516 af Peder Månsson (då munk i Vadstena), tillhör Ritter- u. Domschule i Reval. (Jfr A N:o 87.)

673. *Djurklou, N. G.*, Några ord om våra folksagor. Föredrag. I Meddelanden fr. Nerikes fornminnesfören. 1 (1896) s. 89—96.

674. *Eichhorn, Chr.*, Politiska betraktelser från Sveriges medeltid. Ett hittills okändt motstycke till Konunga- och höfdingastyrelsen. I Framtiden, utg. af C. v. Bergen, 3 (1870) s. 15—24. — Omtr. i förf:s Svenska studier. Ny saml. Sth. 1872. S. 120—31.
Uppsatsen gäller Peder Månssons (outgifna) »Barnabok», en öfvers. af Erasmi Roterodami »Institutio principis christiani». (Jfr A N:o 349.)

675. ———, Svenska folket i sina ordspråk. I förf:s Svenska studier. Ny saml. Sth. 1872. S. 191—99.

676. *Estlander, C. G.*, Sveriges skönaste folkvisor. I Finsk tidskr. 15 (1883) s. 210—17.

677. [———], Om folksångens vägar i norden. (Undert. *C. G. E.*) I Album utg. af Nyländingar 8 (1881) s. 77—95. 8:o. — Äfv. särtr. 19 s.

678. *Fant, E. M.*, Observationes (l: selectæ) historiam Svecanam illustrantes. Diss. acad. Fasc. 1—2. Ups. 1785—1805. 4:o. — 1: 171 s. 2: i 17 partes, pag. hvar för sig.
Inneh. en mängd för 1500- (o. 1600-)talets lärdomshistoria viktiga bref och upplysningar.

678 a. *Fant, E. M.*, Specimen scriptorum rerum Svecicarum medii potissimum ævi ex collectionibus Nordinianis. Diss. acad. Ups. 1815. 4:o. — 8 sid.

Inneh. bl. a. den fragmentariska hedna konungalängden på fornsv. (se A N:o 319).

679. ——, De statu rei litterariæ in Suecia sub moderamine Stenonis Sture senioris. Diss. acad. (resp. J. F. Mellin). Ups. 1793. 4:o. — 15 s.

680. *Fryxell, And.*, Orsakerna till den historiska orättvisa, hvarmed katholska tidehvarfvet blifvit i Sverige behandladt. Tal vid prestmötet i Carlstad d. 15 juni 1847. I Handl. rör. prestmötet i Carlstad ... 1847. S. 99—116. Carlst. 1848. 8:o.

681. *Geete, Rob.*, Studier rörande Sveriges romantiska medeltidsdiktning. 1. Eufemiavisorna. Akad. afh. Ups. 1875. 8:o. — (3), 61 s. (Jfr A N:o 66.)

682. ——, En svensk Trojasaga från 1529. I Arkiv f. nord. filol. 9 (1892/93) s. 31—49. (Jfr A N:o 344.)

683. *Geffroy, A.*, Notices et extraits des manuscrits qui sont conservés dans les bibliothèques ou archives de Suède, Danemark et Norvége. Paris 1855. 8:o. — (1), 216 s.

Behandlar bl. a. de fornsvenska bearbetningarna af söderns romantiska ämnen: Poëmes d'Euphémie (s. 41—52), Namnlös et Valentin (s. 52—67).

684. [*Gumælius, G. W.*], Om en gammal svensk handskrift [ɔ: cod. N:o 115, 116 i Skoklosters bibl.] af Wilkina saga. (Undert. *G—s.*) I Iduna H. 10 (1824) s. 243—81. Med Tillägg af *H—r* [ɔ: *Sv. Hylander*] ibid. s. 282—87 (där redogörelse lemnas för en andra hdskr. af samma saga: cod. *K 45* i Kongl. Bibl.).

Utgör troligen det första riktiga uppslaget i afseende på den svenska Didrikskrönikans proveniens (Jfr A N:o 343.)

685. *Gummerus, Jaakko*, Jäännöksiä keskiajan saarnakirjallisuudesta Suomessa. [ɔ: Kvarlefvor af medeltidens predikolitteratur i Finland.] I (Finsk) Teol. tidskr. 1 (1896) s. 204—18 o. 277—96.

686. *Gödecke, P. A.*, Studier öfver våra folkvisor från medeltiden. 1. Hedendomens poetiskt-religiösa verldsbetraktelse och dess ombildning genom kristendomen. I Framtiden 5 (1871) s. 249—67 och 309—53.

687. Hammarsköld, Lor., Svenska vitterheten. Historiskt-kritiska anteckningar. D. 1—2. Sth. 1818—19. 8:o. — 1: (8), VI, 397, (12) s. 2: (1), XII, 266, (11) s. — Ny uppl. öfversedd o. utg. af P. A. Sondén. Sth. 1833. 8:o. — (16), 647 s.

688. Herzog, H., Die beiden Sagenkreise von Flore und Blanscheflur. Eine literaturhist. Studie. Inauguraldiss. Zürich 1884. 8:o. — 92 s. Särtr. ur Germania 29 (1884) s. 137—228.

Äfven den fornsv. behandlingen (jfr A N:o 68) berüres och citat därur lemnas.

689. Hildebrand, H. R. T. Emil, Om äktheten af den Peder Svart tillskrifna biskopskrönikan för Vesterås stift. I Hist. tidskr. 1 (1881) s. 274—83.

Förf. visar att krönikan är skrifven på 1600-talet (möjligen af Nils Rabenius, som förut är »känd») och ej af P. Svart. Om något lat. original funnits, är det numera försvunnet.

690. Hjärne, Rud., Om svenska litteraturen och dess historia. I Framtiden 3 (1870) s. 25—61.

Berör endast obetydligt den äldre svenska litteraturen.

691. Holthausen, F., Studien zur Thidreks saga. Inauguraldiss. Halle 1884. 8:o. — 53 s. Särtr. ur (Paul-Braunes) Beiträge zur Gesch. d. deutschen Spr. u. Lit. Bd 9 (1884) s. 451—503. *Rec. O. K[lockhoff]* i Nord. revy 2 (1884/85) sp. 48—49.

692. ——, Zu dem altschwedischen ratten- und mäusezauber. I Arkiv f. nord. filol. 14 (1897/98) s. 93—94.

Jfr *W. Drexler*, Noch einmal Sancta Kakukakilla-Cutubilla, i Zeitschr. d. Vereins f. Volkskunde 8 (1898) s. 341—42. (S. Kakukylla, som anropas mot råttor och möss, visas här vara identisk med den eng.-gael. Colum Cille. eller den hel. Columba, abbot i klostret Jona, d. 597.)

693. Hydrén, Lars, De primordiis et incrementis poeseos Svecanæ. Diss. acad. Ups. 1748. 4:o. — 41 s.

Skildrar den sv. litt. från älsta tider t. o. m. Stiernhielm o. Rosenhane. »Det första försöket till en svensk litteraturhistoria.» (*Schück.*)

694. Hylander, Sven, Dissertatio de literarum in Svecia studiis sæculo XV. Diss. acad. P. 1*. Lundæ 1818. 4:o. — 20 s.

695. Höst, J. Kragh, Forsög til en Udsigt over de skiönne Videnskabers Skiæbne i Sverige. Kbh. 1794. 8:o. — 54 s. Särtr. ur Minerva, et Maanedsskrivt 1794: Oct.

Berör äfven i korta drag Sveriges medeltidslitteratur.

696. Ingelius, G. E., Om medeltidens skådespel och deras fortgång till sednare tider ... Akad. afh. H:fors 1861. 8:o. — 180 s.

697. Kinzel, K., Zur Kentnis der Alexandersage im Mittelalter. I Zeitschr. f. deutsche Philol. 15 (1883) s. 222—29.

Om källorna till de medeltida behandlingarna af denna saga, som i Sverige uppträder både på vers och prosa. (Se A N:is 67 o. 340)

698. Kjellberg, C. M., S. Erikslegendens författare och en autograf af honom. I Kyrkohist. årsskrift 2 (1901) s. 258—66.

Handlar om biskop Israel Erlandsson.

699. Klemming, G. E., [Om sättet för Eufemia-dikternas öfverflyttande till svenska]. I Flores och Blanzeflor, utg. af G. E. Klemming (SFSS. 1), 1844, Inledn. s. VII—XV.

700. ——, Två äldsta svenska hexametrar. I förf:s Ant:s saml., 1868—73, s. 3—4. Ny uppl., 1880—82, s. 2.

Dessa finnas enl. förf. i cod. Holm. *A 4* (fr. slutet af 1400-t.), som bl. a. inneh. Susos Gudeliga snilles väckare. (Se A N:o 305.)

701. [——], Om Vita b. Catharinæ [ɔ: Ulphos 1483 tryckta skrift]. Sth. 1869. 4:o. — 11 s. Särtr. ur Ant:s saml., 1868—73, s. 92—104. Uppl. 1880—82, s. 85—96, inneh. art. omarbetad.

702. Klockhoff, Osc., Studier öfver Þiðreks saga af Bern. Ups. 1880. 8:o. — 26 s. (UUÅ.)

Rec. A. Edzardi i Germania 26 (1881) s. 242—48.

703. ——, Studier öfver Eufemiavisorna. Ups. 1880. 8:o. — 86 s. (UUÅ.)

Rec. K. M[aure]r, i Lit. Centralbl. 1881, sp. 299—300.
E. Schröder i Gött. gel. Anz. 1882, s. 26—32.

704. Kressner, Ad., Ueber die Thierbücher des Mittelalters. I (Herrigs) Archiv f. das Stud. d. neueren Sprachen 55 (1876) s. 241—96.

Viktigt för den allmänna öfversikten, churu ej Sverige (men väl Island) särskildt nämnes. Som spår af »bestiarier» förekomma äfven i vår medeltidslitteratur, torde arbetet vara af gagn för ett jämförande studium. En litteraturförteckning lemnas s. 249 o. f. De i bestiarierna behandlade djuren genomgås systematiskt s. 250—88.

705. Kölbing, Eug., Die Quelle der Ívents Saga und das Verhältniss der Saga zum altschwedischen Herr Ivan Lejonriddaren.

I Riddarasögur, hrsg. von E. Kölbing. Strassb. 1872. 8:o. Einleitung S. XII—XXXVIII.

706. Kölbing, Eug., Zur älteren romantischen Litteratur im Norden. 1. I Germania 20 (1875) s. 226—49.

Behandlar Eufemiavisorna (s. 226—28), **Didrikssagan** (s. 229 o. ff.) m. m., med anledning af *G. Storms* bägge arbeten: Om Eufemiaviserne (se N:o *776*) och Sagnkredsene om Karl d. store og Didrik af Bern (se N:o *777*).

707. ——, Der schwedische Herra Iwan Lejon-riddaren und anspielungen auf den Iwein-stoff in der späteren isländischen dichtung. I Ivens saga, hrsg. v. Eug. Kölbing. Halle a/S. 1898. Einl. s. XVI—XXIII. (= Altnord. Saga-bibliothek, hrsg. v. G. Cederschiöld, H. Gering, u. E. Mogk. Heft 7.)

708. Lagerbring, Sv., De statu rei literariæ in Suecia, per tempora Unionis Calmariensis. Diss. acad. Lond. Goth. 1772. 4:o. — 35 s. Omtr. i C. C. Gjörwells Thesaurus Sveo-Gothicus T. 1 (1781): fasc. 1, s. 106—34.

»Innehållsrik och ännu läsvärd.» (*Schück.*)

709. ——, Om vetnskapernas forna öde uti Sverige. I Samling af åtsk. handl. ... i sv. hist., utg. af S. Bring [ɔ: Lagerbring], 2 (1754) s. 6—136.

Medeltiden behandlas s. 6—31.

710. Lénström, C. J., Svenska poesiens historia. Örebro 1839—40. 8:o. — (7), 707, (4) s.

711. Lexelius, Joh., De caussis raritatis librorum. P. 1—2. Diss. acad. (præs. Joh. Ihre). Ups. 1741, Holmiæ 1743. 4:o. — 1: (8), 24 s. 2: (8), 24 s.

712. Liebrecht, Fel., Die Quellen des »Barlaam und Josaphat». I (Eberts) Jahrbuch f. roman. u. engl. Lit. 2 (1860) s. 314—34.

Viktigt för kännedomen om sagans genesis, ehuru Sverige ej nämnes. (Jfr A N:o 342.)

713. ——, Zur schwedischen Volksliteratur. I Germania 24 (1879) s. 129—39.

Utgör komplettering till P. O. Bäckström, Sv. folkböcker, särskildt till »Öfversigt af sv. folklitt.» i D. 2. (Jfr N:o *27*.)

714. *Lindblom, J. A.*, Om svenska predikosättet före och närmast reformationstiden. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 8 (1808) s. 387—421.

715. *Lindgren, C. Ad.*, Till frågan om den nordiska folkvisans ursprung. I Nord. tidskr. (Letterst.) Ny följd. 8 (1895) s. 551—63.

716. *Ljunggren, G. H. J.*, Svenska dramat intill slutet af 17:de årh. Lund 1864. 8:o.

Inneh. Medeltiden behandlas s. 1—134. Däraf 1. Inledn. (s. 1—49). — 2. Medeltidsdramat i Europa (s. 50—94). — 3. Svenska dramat under medeltiden (s. 95—134). Utdrag meddelas af »Marieklagan» och »En syndares omvändelse», samt hela »Samtalet mellan Jul och Fasta».

717. *Lundblad, J.*, De historia Alexandri Magni a Boëtio Jonæ filio [Grip] svecicis rythmis composita. Diss. acad. Lundæ 1802. 4:o. — 14 s.

En litt.-hist. undersökning (af texten endast citat), som söker visa att källan varit latinet, hufvudsakligen Julii Valerii öfvers. af Pseudo-Callisthenes' grek. original.

718. *Lyngby, K. J.*, Dansk og svensk litteratur og sprog i anden halvdel af det 14de og i det 15de århundred. I Tidskr. f. Philol. og Pædag. 5 (1864) s. 77—100.

719. *Läffler, L. Fr. A.*, Nunnans dröm (en 600-årig folkvisa). [Med tillägg om dess musik af *Ad. Lindgren.*] I Sv. landsm. Bd 6 (1886—88): Smärre meddel. s. ci—cviij.

720. [*Loenbom, Sam.*], Utkast til en historia om svenska bibel-öfversättningar. (Föret. undert. *S. L.*) Sth. 1774. Lit. 8:o. — v, 144 s.

Medeltidens sv. bibelarbeten afhandlas s. 13—19.

721. *Munch, P. A.*, Kilderne til Sveriges Historie i den förchristelige Tid. I Annaler f. nord. Oldk. og Hist. 1850, s. 291—358. Omtr. i förf:s Samlede Afhandl. D. 2, 1874, s. 476 —528.

722. *Nordin, C. G.*, Monumenta Sviogothica vetustioris ævi falso meritoque suspecta. Diss. acad. (præs. Joh. Ihre). Continuatio 1*. Ups. 1773—74. 4:o. — 52 s.

Behandlar (det enda af fornsv. intresse) Konunga och höfdinga styr. (s. 1—28). »Kanske den första rent filologiskt-litteraturhistoriska afhandling vi äga.» (*Schück.*)

723. *Noreen, Er.*, De versionibus S. Bibliorum Sueo-Gothicis. Diss. acad. Ups. (præs. Ol. Celsius). Holmiæ 1716. 16:o. — (4), 47 s.

724. *Norlind, Tob.*, Schwedische Schullieder im Mittelalter und in der Reformationszeit. I Sammelbände der Internat. Musikgesellsch. Jahrg. 2 (1901) s. 552—607. Leipz. 8:o.

725. *Nyerup, Rasm.*, De fem Mose-Böger paa Svensk, 1800. Se N:o *9*.

726. ——, Schwedische ungedruckte Uebersetzungen altdeutscher Gedichte in der Königl. Bibl. zu Stockholm. I Museum f. altdeutsche Lit. u. Kunst, hrsg. v. F. H. v. d. Hagen u. A., 2 (1811) s. 324—35. — Anmärkningar och tillägg af utg. (v. d. Hagen) ibid. s. 335—54.

Uppsatsen berör: 1. H. Fredrik af Normandie (s. 324—28); 2. Iwain (s. 328—30); 3. Flores u. Blancheflur (s. 330): 4. Valentin u. Namelos (s. 330—31); 5. Visio Tundali (s. 331); 6. Paris u. Vienna (s. 331—35). — Alla dessa äro numera utgifna i tryck.

727. *Olrik, Ax.*, Middelalderens vandrende spillemænd i Norden og deres visesang. I Opuscula philologica, udg. af det philol.-hist. Samfund. Kbhn 1887. 8:o. S. 74—84 o. 265—66.

728. *Paludan, Jul.*, Ere Tove-viserne danske eller svenske? I (Dansk) Hist. Tidsskr. 6:e R. Bd 5 (1894) s. 45—62.

Förf. anser visorna danska i motsats till H. Schücks (se N:o *765*) försök att inrymma dem i den svenska folkungasagan.

729. ——, Danmarks Literatur i Middelalderen med Henblik til det övrige Nordens. Kbhn 1896. 8:o. — (3), IV, 272, (1) s.

Rec. *H. S*[*chück*] i Hist. tidskr. 16 (1896): Öfvers. o. gr. s. 77—80.
[*E. Mo*]*gk* i Lit. Centralbl. 1897, sp. 467—68.
W. Golther i Lit.-blatt f. germ. u. roman. Philol. 19 (1898) sp. 130—31.
W. Ranisch i Deutsche Litt.-zeitung 18 (1897) sp. 1336.

730. *Pleijel, H.*, Om Nya testamentet på fornsvenska. Sth. 1899. 8:o. — (1), 23 s.

Jfr samme förf:s En bild af svenska bibelspråkets utveckling ..., 1899 (N:o *636*).

731. *Reuterdahl, Henr.*, Några undersökningar om de första försöken att bearbeta bibeln på svenska. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 18 (1846) s. 1—36.

732. *Ropp, Gosw. von der*, Zur Deutsch-Skandinavischen Geschichte des XV. Jahrhunderts. Leipz. 1876. 8:o. — IV, 187 s.
Rec. H. H[ildebran]d i Framtiden. Ny följd. 1 (1877) s. (113—)115—17.

733. *Rosenberg, Carl*, Nordboernes Aandsliv fra Oldtid til vore Dage. 1—2(—3). Kbhn 1878—85. 8:o.

Inneh. 1. Hedenold. 2. Den katholske Tid. (4), 676 s. (3. Den gammel-lutherske Tidsalder. 1520—1720.)

734. ——, Om Samfunds- og Statsforholdenes Indflytelse paa de skandinaviske Nationers Visedigtning i Middelalderen. I Nord. univ.-tidskr. 2 (1856): H. 3, s. 49—87.

735. *Rydqvist, J. E.*, Nordens äldsta skådespel. Archeologisk afhandling. I Skandia, tidskr. f. vetensk. o. konst, utg. af Sv. litteraturfören., 7 (1836) s. 167—253. — Omarb. i följ.:

736. ——, Nordens äldsta skådespel. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 19 (1850) s. 1—96.

737. *Schinmeier, J. A.*, Versuch einer vollständigen Geschichte der schwedischen Bibel-Uebersetzungen und Ausgaben ... St. 1—4. Flensburg u. Leipz. 1777—81. St. 4:o.

Sv. medeltidens bibelarbeten behandlas i St. 2, s. 22—66.

738. *Schorbach, K.*, Studien über das deutsche Volksbuch Lucidarius und seine Bearbeitungen in fremden Sprachen. Strassb. 1894. 8:o. — 12, 277 s. (= Quellen u. Forschungen zur Sprach- u. Culturgesch. d. german. Völker. H. 74.)

Behandlar äfven de nordiska bearbetningarna af Lucidarius, hvaraf på svenska finnas två redaktioner (se A N:o 261).

739. *Schröder, J. H.*, Bönen Fader vår och Tron på gammal Svenska ... Ups. 1829. 8:o. — 7 s. (Jfr A N:is 273 o. 292.)

740. ——, De poesi sacra latina medii ævi in Svecia. Diss. acad. Ups. 1833. 4:o. — 54 s.

Inneh. bl. a. värdefulla biogr. notiser om svenska medeltidsförfattare.

741. *Schück, J. Henr. E.*, Anteckningar och samlingar rörande svensk literaturhistoria. Bd [1]—2(—4). Ups. 1886—95. 8:o. — Bd 1, 1886: 164 s. Bd 2, 1892: (3), 222 s.

De hit hörande bd. 1—2 utgöra särtr. (i 25 ex.) af uppsatser i Samlaren årg. 6 (1885)—13 (1892). (Bd. 3—4, 1893, 95, behandla Lars Wivallius och höra ej hit.)
Rec. C. G. E[stlander] i Finsk tidskr. 24 (1888) s. 304—10.

742. *Schück, J. Henr. E.*, Anteckningar om den älsta bokhandeln i Sverge. I Festskrift m. anl. af Sv. bokförläggare-fören:s 50-årsjubileum d. 4 dec. 1893. Sth. 1893. 8:o. S. 1—80.

Medeltiden behandlas s. 1—44.

743. ——, Ars moriendi [af Joh. Gerson m. fl.]. I Samlaren 6 (1885) s. 162—69.

744. ——, Barnaboken [af Peder Månsson]. I Samlaren 6 (1885) s. 67—72.

745. ——, Bibliografiska och litteraturhistoriska anteckningar. Ups. 1896. 4:o. — (1), 164 s.

Tryckt i 100 ex.; ej i bokhandeln.

746. ——, Bokvandalism. I förf:s Ur gamla papper. Ser. 1, 1892, s. 136—47.

Berör äfven något sv. medeltidshandskrifters öde.

747. ——, Författarskapet till legendariet i Cod. Bildst. 1. I Samlaren 5 (1884) s. 43—64.

748. ——, [Om äktheten af Ingrid Persdotters kärleksbref]. I Hist. tidskr. 11 (1891) s. 317—18. (Jfr A N:o 348 a.)

749. ——, Lekare och ballader. I Samlaren 12 (1891) s. 44—57. Med tillägg ibid. s. 171.

Delvis framkallad af *A. Olriks* uppsats 1887 (se N:o *727*), som åter var riktad mot *Schücks* uttalande i hans Sv. literaturhist. 1885 ff. (se N:o *758*), s. 111—14.

750. ——, Marcolfussagan i Sverge. I förf:s Ur gamla papper. Ser. 1, 1892, s. 111—27.

751. ——, Medeltidsstudier. 1—7. I Samlaren 6 (1885) s. 60—72 och 156—69.

Inneh. 1. När öfversattes Didrikskrönikan? (s. 60—62). — 2. Själens kloster (63—65). — 3. En medeltidsdikt (»Pluto satte Proserpina ...»; 65—67). — 4. Barnaboken (67—72). — 5. Tolf mästare af Paris (156—59). — 6. Öfversättaren af Barlaam och Josaphat (160—62). — 7. Ars moriendi (162—69).

752. ——, Den nyfunna Birgittahandskriften [i Brit. Mus. London]. I Samlaren 8 (1887) s. 158—75.

Riktad mot *M. Weibulls* uppsats i Hist. tidskr. 7 (se N:o *786*).

753. ——, Några blad ur sagans historia. Sth. 1901. 8:o. — 46 s. (= Föreningen Heimdals folkskrifter N:o 70.)

754. Schück, J. Henr. E., När öfversattes Didrikskrönikan? I Samlaren 6 (1885) s. 60—62.

Svaret lyder: sannolikt redan 1454, i hvarje fall med säkerhet under tiden 1449—57.

755. ——, En sagas historia [Lunkentus]. I Finsk tidskr. 37 (1894) s. 3—24.

756. ——, Schwedisch-dänische Literatur. Strassb. 1889. St. 8:o. — 16 s. Särtr. ur H. Pauls Grundriss d. german. Philologie Bd 2: 1, s. 143—58. — Ny uppl. utkommer i det f. n. (1902) under utgifning varande Bd 2 af Pauls Grundriss, 2:e Aufl.

757. ——, Själens kloster. I Samlaren 6 (1885) s. 63—65.

758. ——, Svensk literaturhistoria. Bd 1*. Medeltiden och reformationen. Sth. 1885—90. St. 8:o. — (8), 648 s.

Rec. *G. Cederschiöld* i Nord. tidskr. (Letterst.) 9 (1886) s. 340—44.
C. G. Estlander i Finsk tidskr. 27 (1889) s. 130—34.
R. Steffen i Nord. tidskr. (Letterst.) Ny följd. 5 (1892) s. 538—43.

759. ——, Om den svenska folkvisan. I Nord. tidskr. (Letterst.) 5 (1882) s. 203—15.

Med anl. af den nya uppl. af Geijer-Afzelii Svenska folkvisor. (Se A N:o 103 a.)

760. ——, Sveriges litteratur till frihetstidens början. Sth. [1895—]1896. 8:o. — IX, 438 s. — Utgör D. 1 af Illustr. svensk litteraturhistoria af *H. Schück* o. *K. Warburg.*

Rec. *E. L[agu]s* i Finsk tidskr. 40 (1896) s. 72—73.
J. A. E[klun]d i Kyrkl. tidskr. 2 (1896) s. 567—72.
J. Clausen i Nord. tidskr. (Letterst.) Ny följd. 11 (1898) s. 152—57.

761. ——, En teaterföreställning under medeltiden. I Ord och bild 2 (1893) s. 289—301. — Omtr. i förf:s Ur gamla papper. Ser. 2, 1894, s. 144—66.

Rör ej särskildt Norden annat än såsom förebild.

762. ——, Ur gamla papper. Populära kulturhistoriska uppsatser. Ser. [1—]2—4. Sth. 1892—99. 8:o. — 1, 1892: (4), 186 s. — 2, 1894: (4), 187 s. — 3, 1897: (3), 184, (1) s. — 4, 1899: (3), 214, (1) s.

Uppsatserna äro förut tryckta i tidskrifter o. tidningar.

Rec. *I. L[eopol]d* i Finsk tidskr. 38 (1895) s. 71—74.

763. [*Schück, J. Henr. E.*], Utländsk Birgitta-litteratur. (Undert. *H. S.*) I Hist. tidskr. 12 (1892): Öfvers. o. gr. s. 69—72.

Inneh. anmälan af fyra nyutkomna arbeten öfver H. Birgitta (näml. de här ofvan med N:o *281*, *282*, *284* o. *291* betecknade).

764. ——, Vår älsta folksaga. I Samlaren 8 (1887) s. 176—79.

765. ——, Våra äldsta historiska folkvisor. I Hist. tidskr. 11 (1891) s. 281—318.

Söker bl. a. åt Sverige (till folkungasagans krets) vindicera de s. k. Tova-visorna, ett försök som sedan bemötts af *J. Paludan* (se N:o *728*).

766. *Seelmann, W.*, Valentin und Namenlos. Die niederdeutsche Dichtung. Die hochdeutsche Prosa. Die Bruchstücke der mittelniederländischen Dichtung. Nebst Einleitung, Bibliographie und Analyse des Romans Valentin & Orson. Norden u. Leipz. 1884. 8:o. — LX, 138 s. (= Niederdeutsche Denkmäler. Hrsg. vom Verein f. niederdeutsche Sprachforschung. IV.)

Utdrag af den fornsv. bearbetningen (se A N:o 347) lemnas s. 105—08

767. *Silfverstolpe, C. G. U.*, Klostret i Vadstena. 1875. Se N:o *995*.

768. [——], Mysterium resurrectionis. [En notis från år 1506 af Hans Jacobi, präst i Söderköping.] (Undert. *S—e.*) I Samlaren 4 (1883) s. 64.

769. [——], Ett ord om medeltidens fastlagsspel. (Undert. *S—e.*) I Samlaren 9 (1888) s. 165—66.

770. [——], Lyckadt skämt. [Om nunnan Ingrid Persdotters bref till herr Axel Nilsson, hvilket af förf. anses såsom ett falsarium.] (Undert. *S—e.*) I Samlaren 10 (1889) s. 106—10. (Jfr *H. Schück* här ofvan N:o *748*.)

771. *Skarstedt, C. W.*, Predikoverksamhetens och den andliga vältalighetens historia i Sverige till omkr. 1850. Lund 1879. 8:o. — (3), 304 s.

»Den för-reformatoriska tiden» skildras s. 5—26.

772. *Steenstrup, J. C. H. R.*, Saxo Grammaticus og den danske og svenske Oldtidshistorie. . I Arkiv f. nord. filol. 13 (1896/97) s. 101—61.

Framkallad af *Ax. Olriks* skrift »Kilderne til Sakses Oldhistorie».

773. *Stephens*, *Geo.*, Öfverflyttades Eufemia-dikterna på svenska eller norska? I Herr Ivan Lejonriddaren, utg. af G. Stephens o. J. W. Liffman (SFSS. 5), 1849. Inledn. s. XVII—XXIII.

774. *Stiernman*, *A. A. von*, Tal om de lärda vettenskapers tilstånd i Svearike, under hedendoms och påfvedöms tiden. Presidie-tal i Vet. akad. 1758. Sth. [1759]. 8:o. — (1), 126 s.

Följdskrifter:

1. [*Joh. Ihre*], Bref innehållande Bihang till ett nyligen utkommet Tal... Ups. 1759. 8:o. — 28 s.
2. *E. E*[*kholm*], Några anmärkningar öfer et i Upsala utgifet Bref, som kallas Bihang til et nyligen utkommet Tal ... Sth. 1759. 8:o. — 24 s.
3. [*C. J. Strand*], Brefvexling emellan tvänne vänner ang. ett nyligen i Upsala utkommet Bihang innehållande anmärkningar öfver ... v. Stiernmans Tal ... Sth. 1759. 8:o. — 62 s.

775. *Stjernström*, *G.*, Om konungastyrelsen. Sth. 1880. St. 8:o. — 10 s. Särtr. ur Nord. tidskr. (Letterst.) 3 (1880) s. 449—58.

776. *Storm*, *Gust.*, Om Eufemiaviserne. I Nord. Tidskr. f. Filol. og Pædag. Ny R. 1 (1874) s. 23—43.

777. ——, Sagnkredsene om Karl d. store og Didrik af Bern hos de nordiske Folk. Et Bidrag til Middelalderens litterære Historie. Udg. af den Norske histor. Forening. Kri:a 1874. 8:o. — IV, 245, (1) s.

S. 132—68 behandlas: »De svensk-danske Króniker» [Eufemiavisorna, Erikskrönikan, Lilla rimkrönikan, Didrikssagan o. Karl Magnus krönika].

778. ——, Nye Studier over Thidreks saga. Kbhn 1878. 8:o. — 50 s. Särtr. ur Aarböger f. nord. Oldkynd. og Hist. 1877. *Rec.* *H. Treutler* i Germania 25 (1880) s. 240—52.

779. *Ståhl*, *M. L.*, Hypomnemata quædam de ortu et progressu poeseos Svecanæ. Diss. acad. P. 1*. Lundæ 1785. 4:o. — 11 s.

780. *Söderwall*, *K. F.*, Några anmärkningar om bearbetningar af skriften *De regimine principum* af Egidius de Columna [förebild till Konunga och höfdinga styrelse]. I Vitt. hist. o. ant. akad:s månadsblad 9 (1880) s. 51—56.

781. ——, Studier öfver Konungastyrelsen. 1. Lund 1880. 4:o. — 76 s. (LUÅ.)

Rec. Vitt. hist. o. ant. akad:s månadsbl. 9 (1880) s. 32.
K. Maurer i Lit.-blatt f. germ. u. roman. Philol. 1 (1880) sp. 370—71.

[*A. Edzardi*] i Lit. Centralbl. 1880, sp. 1793.
F. Wulff i Revue crit. d'hist. et de litt. 10 (1880) s. 170—71.

782. [*Söderwall, K. F.*], Svenskt fornspråk och fornsvensk literatur. (Undert. —*e*—.) I Svensk tidskr. f. lit., polit. o. ekon., utg. af H. Forssell, 4 (1873) s. 221—42.

En framställning af den sv. medelt.-litteraturen, litterärt och filologiskt, närmast med anledning af SFSS:s skrifter intill 1873.

783. *Tolpo, Mart.*, De initiis rei literariæ in Svethia. Diss. acad. (præs. A. Scarin). Aboæ 1750. 4:o. — (12), 92 s.

784. *Treutler, Hugo*, Zur Thiðrekssaga. I Germania 20 (1875) s. 151—89.

785. *Wahlström, J. G.*, Liber qui inscribitur Um styrilse kununga ok höfdinga sub examen revocatus. Diss. acad. (præs. J. H. Schröder). P. 1*. Ups. 1839. 4:o. — (1), 8 s.

786. *Weibull, Martin*, En vigtig handskrift till Birgittaliteraturen. I Hist. tidskr. 7 (1887) s. 88—99.

Bemöttes af *H. Schück* i Samlaren 8 (se N:o *752*).

787. *Wieselgren, Har. O.*, Reconditi labores. Otryckta böcker af svenska författare från 15- och 16-hundratalen. 1—2. I Samlaren 9 (1888) s. 99—114 och 11 (1890) s. 27—42.

788. *Wieselgren, Pet.*, Bildningsanstalterne i Sverige. I Skandia 3 (1834) s. 182—267.

Omfattar tiden till 1523 och innehåller bl. a. värdefulla bidrag till en svensk klosterhistoria. — I Skandia 5 (1835) s. 161—243 behandlas tiden 1523—1600, som ej hör hit.

789. ——, Sveriges sköna litteratur. D. 1—2(—5). Lund (Ups.) 1833—34(—49). 8:o.

Inneh. D. 1. Kyrkans sköna litteratur. Lund 1833. — xxxii, 479 s. — 2:a uppl. Ups. 1846—47. — 3:e uppl. Gtbg 1866. — D. 2(—5). Statens sköna litteratur. 2: 1. Forn- och medeltiden. Lund 1834. — x, 541 s.

790. *Wilken, Ernst*, Die Anfänge des Dramas in Schweden und Dänemark. I Archiv f. Litt.-geschichte, hrsg. v. R. Gosche, 2 (1872) s. 470—93.

Berör äfven den nordiska medeltiden.

791. *Vising, Joh.*, Om sagans uppkomst och vandringar. Efter senaste forskningar. I Ord och bild 4 (1895) s. 193—206.

792. *Wittmann, P.*, Neue Zeugnisse für alte Wahrheiten. I Der Katholik, Zeitschr. f. kathol. Wissensch. u. kirchl. Leben, 76 (1896): Bd 2, s. 345—49.

Behandlar med anl. af **Klemmings** Medeltidspostillor (SFSS. 23) och **Rietz'** Sv. järteckens postilla (se A N:o 298) predikosättet i Sverige under medeltiden.

793. *Wrangel, Evert*, Några ord om folkets visor i uppteckningar och skillingtryck. I Samlaren 15 (1894) s. 60—78.

IX. Historia (med kulturhistoria) och statsrätt.

794. *Alin, Osc.*, Bidrag till svenska rådets historia under medeltiden. 1*. Akad. afh. Ups. 1872. 8:o. — (1), 60 s. (Äfven i UUÅ.)

795. *Ambrosiani, S.*, Om konungavalet i Sverige under den äldre medeltiden. I Hist. tidskr. 19 (1899) s. 199—212.

795 a. *Baden, G. L.*, Om Indretningerne i Oldtiden og Middelalderen hos de Nordiske, især Danske, for Postvæsenet, Veipolitiet, de Reisendes Befordring og Beværtning. I Skand. Museum 1803: Bd 1, s. 61—116.

Berör äfven svenska medeltidsförhållanden.

796. *Benzelius, Er. d. y.*, Utkast till svenska folkets historia, ifrån des första uprinnelse, t. o. m. k. Gustaf den I:s tid. Utg. af C. J. **Benzelius**. Lund 1762. 8:o. — (16), 262, (2) s.

797. *Blomberg, K. Hugo*, Om svenskt statsborgarskap. Ups. 1891. St. 8:o. — (2), 145 s.

S. 33—88: »Historisk öfversigt öfver den äldre svenska rätten.» Den svenska medeltiden behandlas särskildt s. 33—39.

798. *Bosson, Trued*, Några bidrag till svenska historien under de båda första Sturarna, bearb. efter 1:a saml. af »Nya källor till Finlands medeltidshistoria, saml. och utg. af Edv. Grönblad». Akad. afh. Lund. Malmö 1859. 8:o. — 37, (1) s.

799. *Botin, And. af*, Utkast till svenska folkets historia. Tidhvarf 1—6 [= tiden intill 1520]. Sth. 1757—64. 12:o. — (8), 736 s.

Viktigt för studiet af Sveriges medeltida kultur- o. litteraturhistoria.

800. ——, Svenska folkets historia. D. 1—2. Sth. 1789—92. 8:o. — 1: (9), 341 s. 2: (1), 301 s.

801. *Bring, Ebbe Sam.*, Jemförelse emellan statsförfattningens utveckling hos Romarna och hos de Germaniska, i synnerhet de Skandinaviska folken. Akad. afh. Lund 1835. 4:o. — 40 s. (oafsl.).

802. ——, Om de fordna Skandinavers näringsfång och hushållning. Akad. afh. Lund 1833. 8:o. — 38 s.

Behandlar bl. a. landskapslagarnes stadganden om jakt och djurfång (s. 13—31).

803. ——, Om de från Skandinavien till Heliga landet företagna valfarter och korståg, samt de betydligaste följderna deraf för Skandinaviska kulturen. Akad. afh. Lund 1827. 8:o. — II, 197 s.

804. ——, Om statsförfattningen och krigsväsendet hos de fordna Svear och Göthar. Akad. afh. Lund 1832. 4:o. — 80 s. Ånyo utg. och forts. under tit.:

805. ——, Svenska statsförfattningens historia. D. 1: H. 1*. Lund 1832. 4:o. — 104 s.

806. *Broberg, J. V.*, Bidrag från vår folkmedicins vidskepelser till kännedomen om våra äldsta tider. Afd. 1*. Sth. 1878. 8:o. — 114 s.

Rec. A. F. i Nord. tidskr. (Letterst.) 2 (1879) s. 201—04.

807. *Broman, F. K.*, Om de fordna adeliga värdigheter, Jarlar m. fl. i Sverige. I Vitt. akad:s handl. 5 (1788) s. 168—248.

808. *Budinszky, Al.*, Die Universität Paris und die Fremden an derselben im Mittelalter. Berlin 1876. 8:o. — IX, 234, (1) s.

De svenska »collegia» behandlas s. 62—65. Förteckning öfver stud. skandinaver s. 217—25.

Rec. R. G[ee]t[e] i Hist. bibliotek, utg. af C. Silfverstolpe, 3 (1877) s. CIX—CXVIII.

809. *Cronholm, Abr.*, De Sueciæ nobilium ordine, ante Unionem Calmariensem instituto. Diss. acad. Lundæ 1848. 8:o. — 123, (1) s.

810. *Dalin, Ol. v.*, Svea rikes historia ifrån des begynnelse til våra tider. D. 1—3: 1—2. Sth. 1747—62. 4:o. — D. 1—2. 2:a upl. Sth. 1763, 65. 4:o.

D. 1: »Hedniska tiden». — D. 2: »Påfviska tiden». — (D. 3 omfattar tiden Gustaf I—Karl IX.) Öfvers. i följ.:

811. ——, Geschichte des Reiches Schweden aus d. Schwed. übers. von J. Benzelstierna u. J. C. Dähnert. Th. 1—3: 1—2. Greifsw. 1756—63. 4:o.

812. *Engelstoft, Laur.*, Noget om Fremmedes Studeringer i Paris i 12. og 13. Aarhundrede. I Skandinavisk Museum 1802: H. 5, s. 54—94. Kbhn. 8:o.

813. *Ericus Olai*, Chronica E—i O— decani Upsaliensis. I SRS. II I, 1828, s. 1—166. — Öfvers. i följ.:

814. ——, The Svenskes och Göthers historia, skrefven på latin ... Verteradt på svenska af Joh. Sylvio. Sth. 1678. 4:o. — (XI), 531, (5) s.

815. *Eriksen, A. E.*, Om Trældom hos Skandinaverne. I Nord. univ.-tidskr. 7 (1861): H. 3, s. 1—61, och H. 4, s. 83—110.

»Trælevæsenet i Sverige» afhandlas (utom passim) H. 4, s. 83—92.

816. *Erslev, Kr.*, Dronning Margrethe og Kalmarunionens Grundlæggelse. Kbhn 1882. 8:o. — 504 s.

Rec. [*E. Hildebrand*] i Hist. tidskr. 3 (1883): Öfvers. o. gr. s. XXXIII o. ff. (Undert. *Ehd.*)

K. H. Karlsson, De senaste åsigterna om unionstraktaten i Kalmar. I Nord. tidskr. (Letterst.) 7 (1884) s. 265—74. (Med anl. af ofvanst. och af *O. S. Rydberg*, Sv. traktater D. 2: 2.)

817. *Falkman, L.*, Om mått och vigt i Sverige; historisk framställning. D. 1(—2). Sth. 1884(—85). 8:o.

Inneh. (af fornsv. intresse). D. 1. Den äldsta tiden t. o. m. år 1605. — XXI, 466 s.

Rec. *K. Maurer* i Lit.-blatt f. germ. u. roman. Philol. 6 (1885) sp. 226—27.

H. Hildebrand, Mått och vigt i Sverige. I Hist. tidskr. 5 (1885) s. 199—224.

818. *Fant, E. M.*, De conviviis sacris, Svet. *Gilden*, in Svecia. Diss. acad. P. 1—2. Ups. 1782, 85. 4:o. — 34 s.

819. *Forssenius, A. C.*, De dapifero principe quondam senatus Sviogothici, vulgo drotset. Diss. acad. (præs. Sv. Lagerbring). Lundæ 1781. 4:o. — 25 s.

820. Geete, Rob., Fragment af en gillestadga från 1200-talet [S. Pers gille i Sigtuna, på latin; aftr. efter ett perg.-blad, inklistradt i permen till Cod. Ups. *C 391*, fr. 1379]. I Den vises sten, en hittils okänd rimdikt fr. 1300-talet, utg. af R. Geete, 1900, s. 14—16. (Bil. till Sv. Fornskr.-sällsk:s årsmöte 1900.)

821. Geffroy, M. A., Les étudiants suédois à Paris, au XIVe siècle. I Revue des sociétés savantes T. 5 (1858) s. 659—69.

822. [*Geijer, E. G.*], Om den gamla svenska förbundsförfattningen. (Undert. *G—r.*) I Iduna H. 9 (1822) s. 189—284.

823. ——, Svea rikes häfder. D. 1*. Ups. 1825. 8:o. — (VII), 605, (3) s.

824. Gide, Paul, Étude sur la condition privée de la femme dans le droit ancien et moderne ... 2:e éd. par A. Esmein. Paris 1885. 8:o. — (3), XXIV, 588 s.

Förhållandena i Skandinavien under medelt. behandlas på grundvalen af de inhemska lagarne s. 219—35.

825. Gödecke, P. A., Om [den svenske] bonden i gamla dagar. I Läsn. för folket 42 (1876) s. 193—237.

826. Hammerich, Mart., Nordens Universiteter, i Fortid og Fremtid. 1* Den fælles Baggrund [ɔ: Fortid]. I Nord. univ.-tidskr. 6 (1860): H. 1, s. 1—35.

Behandlar lifvet vid de af nordbor under medeltiden besökta universiteten, särskildt Paris.

827. Hedqvist, R. V. T., Den kristliga kärleksverksamheten i Sverige under medeltiden. Akad. afh. (Ups.) Strängn. 1893. 8:o. — (3), 147 s.

828. Hildebrand, B. E., Svenska sigiller från medeltiden. Ser. I—III. (Med 71 planscher.) Sth. 1862—67. Fol. — XII, (2), 11, (Ser. I:) 9 s. + 11 pl., (Ser. II:) 23 s. + 18 pl., (Ser. III:) 55 s. + 42 pl.; Reg. 12 s.

Ser. I. Kongliga och furstliga personer. Ser. II. Andliga personer och myndigheter. Ser. III. Frälsemän m. fl. icke andliga enskilda personer och offentliga myndigheter.

829. Hildebrand, Hans O. H., Förlustelser under medeltiden. I Ur folkens häfder 6 (1879) s. 214—29.

830. ——, Det germanska huset. (Med 11 fig.) I Sv. fornm.-fören:s tidskr. Bd 7 (1888—90) s. 192—214.

Berör äfven medeltidens svenska bostäder, churu de ej direkt behandlas.

831. *Hildebrand, Hans O. H.*, Gillen under Sveriges medeltid. I Ur folkens häfder 2 (1875) s. 222—32.

832. [——], Inre tillståndet i Sverige vid medeltidens början. (Undert. *H—d.*) I Läsn. för folket 32 (1866) s. 151—65.

833. [——], Lyxen vid 1300-talets midt. (Undert. *H. H—d.*) 1—2. I Vitt. hist. o. ant. akad:s månadsbl. Årg. 22 (1893) s. 30—44.

Inneh. i nysv. öfvers. k. Magnus Erikssons och drottn. Blanches svenska testamente af 1346 $^{1}/_{5}$ (s. 31—40) och norska d:o af 1347 $^{15}/_{7}$ (s. 40—44). Jfr **A** N:o 665.

834. ——, Medeltidsgillena i Sverige. I Hist. bibl., utg. af C. Silfverstolpe, 3 (1877) s. 1—96.

835. ——, Mått och vigt i Sverige. I Hist. tidskr. 5 (1885) s. 199—224.

Med anledning af *L. Falkmans* arbete: Om mått och vigt i Sverige. (Se N:o *817.*)

836. ——, En svensk biskops [ɔ: Hans Brask] hofhållning i början af 1500-talet. I Sv. fornm.-fören:s tidskr. Bd 4 (1878—80) s. 21—45.

837. ——, Sveriges medeltid. Kulturhistorisk skildring. D. 1—3: H. 1—5 (forts.). Sth. 1879—1902. 8:o.

Rec. ✠ i Nord. tidskr. (Letterst.) 4 (1881) s. 569—78.
K. i Nord. revy 2 (1884/85) sp. 355—57.
G. Djurklou i Hist. tidskr. 15 (1895): Öfvers. o. gr. s. 32—34.
Th. Wænerberg i Finsk tidskr. 39 (1895) s. 215—19.

838. ——, Sveriges mynt under medeltiden. (Aftr. ur Sveriges medeltid.) Sth. 1887. 8:o. — 160 s.

839. ——, En tidsbild från början af 1500-talet. I Sv. fornm.-fören:s tidskr. Bd 4 (1878—80) s. 288—96.

Inneh. i nysv. öfvers. en samling bref, 1500—1510, från fru Mätta Ivarsdotter till hennes trolofvade, riksföreståndaren Svante Sture.

840. ——, Tornej, dust och bohord. Ridderliga lekar i Norden under medeltiden. I Ur folkens häfder 1 (1874) s. 32—46.

841. ——, Ur medeltidens hvardagslif. I Sv. fornm.-fören:s tidskr. Bd 4 (1878—80) s. 103—112.

842. ——, Om välgörenhet under medeltiden. 1—3. I Sv. fornm.-fören:s tidskr. Bd 6 (1885—87) s. 103—12, 190—208 och 271—82. Äfven i särtryck.

Inneh. 1. Den äldre tiden. De andliga riddareordnarne. — 2. Den senare tiden. Helgeandshus. Göranshospital. (Med 1 fig.) — 3. Vården om de fattige.

843. [*Hildebrand, H. R. T. Emil*], Om kanslersämbetet i Sverige under den senare medeltiden. (Undert. *Ehd.*) I Hist. tidskr. 1 (1881) s. 196—98.

844. [——], Riksdagar och ständermöten i Sverige under medeltidens sista århundrade (1435—1520). (Undert. *Hd.*) I Hist. tidskr. 13 (1893) s. 282—300.

845. ——, Den svenska kolonien i Rom under medeltiden. I Hist. tidskr. 2 (1882) s. 211—60.

846. ——, Svenska statsförfattningens historiska utveckling från äldsta tid till våra dagar. Sth. 1896. 8:o. — XXX, 684 s.

Rec. *L. S*[*tavenow*] i Hist. tidskr. 16 (1896): Öfvers. o. gr. s. 90—97.
C. Hallendorff i Statsvetenskapl. tidskr. 1 (1897/98): Referat s. 3—4.
C. v. Bonsdorff i Finsk tidskr. 45 (1898) s. 386—90.

847. *Hjärne, Har. G.*, Helsingelif under helsingelag. Söderhamn (tr. Ups.) 1893. 8:o. — 28 s. — Ny uppl. i Föreningen Heimdals folkskrifter 68. Sth. 1901. 8:o. — 30 s.

848. ——, Skandinaviska unioner under medeltiden. Ups. 1897. 8:o. — 16 s. (Sommarkurserna i Upsala 1897.)

849. *Hollander, A. G.*, Svenska undervisningsväsendets historia i sitt sammanhang med odlingens allmänna utveckling. 1. Tiden före 1724. Sth. 1884. 8:o. — XXVII, 572 s.

Rec. *H*[*ug*]*o H*[*ernlun*]*d* i Nord. revy 2 (1884/85) sp. 501—04.
H[*ug*]*o H*[*ernlun*]*d* i Hist. tidskr. 5 (1885): Öfvers. o. gr. s. 59—68. — Genmäle af förf. ibid. Bil. 8 s.

850. *Hyltén-Cavallius, G. O.*, Wärend och virdarne. Ett försök i svensk ethnologi. D. 1—2. Sth. 1864—68. 8:o. — 1: (5), 503, XIII s. 2: (6), 466, LIX s.

851. *Kalkar, F.*, Holmgången i Nordens forntid. I Ur folkens häfder 2 (1875) s. 122—30.

852. *Karlsson, K. H.*, De senaste åsigterna om unionstraktaten i Kalmar. I Nord. tidskr. (Letterst.) 7 (1884) s. 265—74.

Med anl. af *Kr. Erslev*, Dronning Margrethe og Kalmarunionens Grundlæggelse, 1882, och *O. S. Rydberg*, Sverges traktater D. 2: 2, 1883.

853. *Karlsson, K. H.*, Den svenske konungens domsrätt och formerna för dess utöfning under medeltiden. 1. Till 1470. Akad. afh. (Ups.) Sth. 1890. 8:o. — III, 103 s.
Rec. *F. Arnheim* i Hist. Zeitschr. 69 (1892) s. 160.

854. *Key-Åberg, K. V. V.*, Om konunga- och tronföljareval ur svensk historisk och statsrättslig synpunkt. Akad. afh. Ups. 1888. 8:o. — (2), 129 s.
Behandlar äfven Sveriges medeltid.
Rec. [*R.*] *Kj*[*ellén*] i Hist. tidskr. 9 (1889): Öfvers. o. gr. s. 46—50.

855. ——, Ytterligare några ord om eriksgatan. I Hist. tidskr. 10 (1890) s. 364—68.
Framkallad af *R. Kjelléns* afhandl. Om eriksgatan, 1889 (se N:o *858*).

856. *Kjellberg, C. M.*, Fattigdom och fattigvård i Sverige före reformationstiden. Ups. 1894. 8:o. — 40 s. Särtr. ur Läsn. för hemmet 16 (1894).

857. *Kjellén, Rud.*, Om dateringen af Alsnö och Skeninge herremöten under Magnus Ladulås. I Hist. tidskr. 14 (1894) s. 247—60.
Af vikt bl. a. för kännedomen om medeltidens personhistoria. I st. f. till 1285 (såsom af ålder lärts) anser förf. att mötena böra förläggas till resp. 1279 o. 1284. (Jfr A N:is 457 o. 458.)

858. ——, Om eriksgatan. Kritiska studier i gammalsvensk statsrätt. Ups. 1889. 8:o. — IV, 78, (2) s.
Rec. *E. H*[*ildebran*]*d* i Hist. tidskr. 10 (1890): Öfvers. o. gr. s. 7—12.
K. Lehmann i Zeitschr. d. Savigny-Stift. Germ. Abth. 12 (1891) s. 123—25.
F. Arnheim i Hist. Zeitschr. 70 (1892) s. 165—66.
Jfr *K. V. V. Key-Åberg*, Ytterligare några ord om eriksgatan, 1890. (Se N:o *855*.)

859. ——, Stat och samhälle i det gamla Vestergötland. 1—2. I Vestergötl:s fornm.-fören:s tidskr. H. 8/9 (1897) s. 1—11, o. 10 (1899) s. 1—21.
N:o 1 berör den gamla Vestgötastaten, N:o 2 det gamla Vestgötasamhället.

860. *Kock, K. Axel L.*, Västgötalagens stadgande om konungaval i Sverige. I Hist. tidskr. 16 (1896) s. 192—94.

861. *Kreüger, J.*, De fem höga riksembetenas ursprung [i medeltiden]. I (Naumanns) Tidskr. f. lagstiftn. 25 (1888) s. 717—22.

862. *Kreüger, J.*, Studier rörande de agrariska förhållandenas utveckling i Sverige till slutet af unionstiden. (Tr. som mskrpt.) Lund 1882. 8:o. — 109 s.

863. ——, Svar på frågan: Hvad innebär titeln »väpnare», »sven af vapen», »af vapen», som förekommer i svenska handlingar från medeltiden? Bidrag till upplysning om adelskapets uppkomst och utbildning i Sverige. I (Naumanns) Tidskr. f. lagstiftn. 17 (1880) s. 243—57 och 321—40.

864. *Kruse, John*, S:t Knutsgillet i Malmö från medeltiden till början af 1700-talet. Kulturhistorisk studie. I Meddelanden fr. Sv. slöjdfören. 1897, s. 5—46. Sth. 8:o.

865. ——, S:t Knutsgillet i Malmö. Kulturhistoriska bidrag till dess 600-åriga historia. Sth. 1898. 8:o. — 91 s.

866. *Kålund, Kr.*, Sitte. Skandinavische Verhältnisse. I H. Paul's Grundriss d. germ. Philol. Bd 2: Abth. 2, s. 208—52. Strassb. 1893. St. 8:o. — 2:e Aufl. (af *V. Guðmundsson* o. *K. Kålund*) i Pauls Grundr. 2:e Aufl. Bd 3, s. 407—79. Strassb. 1900. St. 8:o.

867. *Lagerbring, Sven*, Svea rikes historia ifrån de äldsta tider til de närvarande. D. 1—4. Sth. 1769—83. 4:o. — Forts. (endast 5:e delens början) utgafs af E. M. Fant, Sth. 1794, 4:o.

Utgör en »ypperlig teckning af vetenskapernas öden till år 1400» (*Schück*). Är äfven af betydelse för Sveriges äldre kyrkohistoria, särsk. del 2 o. 3, som behandla tiden 1060—1397.

868. *Linder, Hj. F.*, De svenske lagmännens ställning till konung och folk t. o. m. år 1347. 1. Akad. afh. Ups. 1875. 8:o. — 38 s.

Inneh. bl. a. en lagmans- och rådslängd intill år 1347 (s. 26—38).

869. *Mankell, Jul.*, Öfversigt af svenska krigens och krigsinrättningarnes historia. D. 1. Hednatiden och medeltiden. Sth. 1890. 8:o. — XIV, 578 s. + 9 kart.

Forts., D. 2, berör tiden 1529—1611 och hör ej hit. Arbetet ingår såsom N:o 61 i serien »Militärliteraturfören:s förlag».

870. *Messenius, Joh.*, Scondia illustrata, seu chronologia de rebus Scondiæ . . . tam ecclesiasticis, quam politicis; a mundi cataclysmo, usque an. Chr. 1612 gestis. Primum edita & obser-

vationibus aucta a Joh. Peringskiöld. Vol. 1—13, 15. (Tillsammans 2 band. Vol. 14 aldrig utgifven.) Sthlmiæ 1700—05. Fol.

Inneh. Vol. 1—8. Chronologia de rebus Sueciæ usque ad an. 1612. — 9. Historia sanctorum & præsulum. — 10. Chronologia ... Finnorum, Livonum & Curlandorum ... ad an. 1628. — 11, 12. Analecta Scondica. — 13. Censura de historia Scondiæ, per alios scripta. — [14. Ostrogothi in Suecia et Hispania, *ej utg.*] — 15. Epitome Scondiæ illustratæ. Arbetet var afsedt att utgöra 20 vol.

871. *Montelius*, *G. Osc. A.*, När kommo svenskarne till Finland? I Finsk tidskr. 44 (1898) s. 81—105. (Jfr N:o *616*.)

872. ——, Zur ältesten Geschichte des Wohnhauses in Europa, speciell im Norden. I Archiv f. Anthropol. 23 (1895) s. 451—65.

873. *Murberg*, *Joh.*, Historisk afhandling om Helge lekamens gille i Stockholm. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 2 (1791) s. 213—316. Med 1 taf.

874. *Möller*, *Pet. von*, Strödda utkast rörande svenska jordbrukets historia. Sth. 1881—82. 8:o. — 288 s.

Rec. *C. F. B*[*ergstedt*] i Nord. tidskr. (Letterst.) 6 (1883) s. 265—70. [*E.*] *H*[*ildebrand*] i Hist. tidskr. 3 (1883): Öfvers. o. gr. s. XIII o. f.

875. *Naumann*, *Chr.*, Svenska statsförfattningens historiska utveckling. Sth. 1864. 8:o. — VIII, 448 s. — Ny uppl. Sth. 1866, 75. 8:o. — VIII, 322 s.

Rec. *P. Kerfstedt*, Några anmärkningar rör. Chr. Naumanns framställning af Svenska statsförfattningens hist. utveckling under forntiden och medeltiden. (Konsist.-afh. Vexiö.) Ups. 1877. 8:o. — 25 s.

876. ——, Sveriges statsförfattnings-rätt. Bd 1—4. Sth. (bd 2 Lund) 1844—74. 8:o. — Ny uppl. öfvers. o. tillök. Bd 1—4. Sth. 1876—84. 8:o.

877. *Nordström*, *J. J.*, Bidrag till den svenska samhällsförfattningens historia. Efter de äldre lagarne till sednare hälften af 17:de seklet. Afd. 1—2. H:fors 1839—40. — 1: (2), VII, XXII, 387 s. 2: (4), VII, 855 s.

878. ——, Bidrag till penningeväsendets historia i Sverige intill konung Gustaf I:s tid. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 19 (1850) s. 159—389.

879. ——, Om länsförfattningen i den Svenska norden intill Gustaf den förstes tid. Acad. afh. Åbo 1826. 4:o. — (1), 30 s.

880. Odhner, C. T., Bidrag till svenska stadsförfattningens historia. 1*. Ups. 1861. 8:o. — 84 s. Särtr. ur Årsskrift utg. af Vetensk.-societ. i Upsala 2, s. 117—98.

Behandlar omständligt medeltidens kommunalförhållanden.

881. ——, Bidrag till svenska städernas och borgareståndets historia före 1633. Akad. afh. Ups. 1860. 8:o. — 92 s.

882. Porthan, H. G., Anmärkningar rörande Finska folkets läge och tilstånd, vid den tiden när det först lades under Svenska kronans vissa och varaktiga välde. Inträdestal. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 4 (1795) s. 1—33. — Omtr. i förf:s Opera selecta T. 5, 1873, s. 1—27.

883. ——, De anno suscepti a rege Erico sancto imperii et expeditionis in Fenniam motæ. Diss. acad. Aboæ 1797. 4:o. — 14 s. — Omtr. i förf:s Opera selecta T. 4, 1870, s. 275—86.

884. ——, Observationes nonnullæ de dignitate Jarlorum in Svecia. Diss. acad. Aboæ 1798. 4:o. — 18 s. — Omtr. i förf:s Opera selecta T. 4, 1870, s. 301—15.

885. Ramstedt, C. W., Om krigs- och skatteväsendet i Svealandens lagar. Akad. afh. Ups. 1875. 8:o. — 43 s.

886. Rein, Gabr., Biskop Thomas [död 1248] och Finland i hans tid. Akad. afh. H:fors 1838—39. 8:o. — (2), 108 s.

887. Riant, Paul, Expéditions et pèlerinages des Scandinaves en Terre Sainte au temps des croisades. Paris 1865. 8:o. — XIII, 448 s. En dansk öfvers. däraf är följ.:

887 a. ——, Skandinavernes Korstog og Andagtsreiser til Palæstina (1000—1350). Kbhn 1868. 8:o. — XV, 624 s.

Berör bl. a. källorna till en del af den svenska medeltidslitteraturen.

888. Rosenhane, Shering, Afhandling om de fem höga riksämbeten uti Sverige ... Sth. 1799. 8:o. — (14), 236 s.

Behandlar bl. a. uppkomsten o. utvecklingen under medeltiden af riksdrotsens (s. 1—15), riksmarskens (s. 47—63), rikskanslärens (s. 89—93) o. riksmarskalkens (s. 152—75) ämbeten.

Rec. R. Nyerup i Skand. Museum 1800: H. 1, s. 167—76.

889. ——, Afhandling om Svea-rikes råd, des uphof, ämbete, tidehvarf och öden. I *C. H:son Uggla*, Svea-rikes rådslängd. St. 1, 1791, s. 1—80. (Jfr N:o *241.*)

890. Runbom, C. L., Om konungavalen enligt landslagarne. I Nord. univ.-tidskr. 10 (1864): H. 4, s. 17—48.

891. *Rydberg, O. S.*, Om det från unionsmötet i Kalmar år 1397 bevarade dokumentet rör. de nordiska rikenas förening. Inträdestal. Med facsim. Sth. 1886. 8:o. — 102 s. = Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. Ny följd. D. 11: 1.

Följdskrifter. *Kr. Erslev*, Unionsbrevet fra Kalmarmödet 1397. I Aarböger f. nord. Oldk. 2. R. 4 (1889) s. 101—48.

O. S. Rydberg, Ett inlägg i frågan om unionsdokumentet af år 1397. I Hist. tidskr. 10 (1890) s. 313—39.

Kr. Erslev, Fortsatte Bemærkninger om Unionsbrevet fra Kalmarmödet 1397. I Aarböger f. nord. Oldk. 2. R. 6 (1891) s. 346—70.

——, Unionsbrevet fra Kalmarmödet 1397. Spörgsmål til Hr ... O. S. Rydberg. Bil. t. Hist. tidskr. 11 (1891) s. 1—8.

O. S. Rydberg, Svar på Hr Prof. Kr. Erslevs spörsmål. Bil. t. d:o s. 9—14.

A. Taranger, Kalmarunionsbrevet af 20. Juli 1397. Kri:a 1898. 8:o. — 11 s. (Ej i bokh.)

892. *Rydfors, Aron*, Bilder ur medeltidens lif. 1—5. I Läsn. för (svenska) folket 64 (1898) s. 1—17, 81—96, 188—206, 273—88, och 65 (1899) s. 21—42.

Inneh. 1. Länsväsendet och riddarlifvet. — 2. Allmogen och lifegenskapen. — 3. Kyrko- och klosterlifvet. — 4. Stadslifvet och gilleväsendet. — 5. Seder och samhällsskick.

893. *Samuelsson, A. J.*, Om Kalmare-unionens betydelse i svenska folkets utvecklingshistoria. Akad. afh. Ups. 1857. 8:o. — 23 s.

894. *Schlyter, C. J.*, Om konungaval, eriksgata, kröning och kungliga rättigheter, enligt Sveriges gamla lagar. I *Schlyter, C. J.*, Jurid. afhandlingar H. 1, 1836, s. 1—54. Med tillägg ibid. H. 2, 1879, s. 276—84. — 2:dra upplagan, 1891, s. 1—57. (Jfr N:o *1147*.)

895. *Schmitz, W.*, Der Einfluss der Religion auf das Leben beim ausgehenden Mittelalter, besonders in Dänemark. Freib. i/B. 1894. 8:o. — XVI, 160 s. (= Stimmen aus Maria-Laach. Ergänz.-heft.)

896. ——, Det kristelige Element i Middelalderens Underholdninger og Festligheder, med særligt Hensyn til de skandinaviske Lande. I St. Olaf, katholsk Tidende 9 (1897) s. 153—56, 162—64 och 170—72. Samma arbete på tyska i följ.:

897. Schmitz, W., Das christliche Element in den Unterhaltungen und bei den Festen des Mittelalters. (Unter besonderer Berücksichtigung des skandinavischen Nordens). 1—2. I Der Katholik Jahrg. 77 (1897) II, s. 336—45 och 440—48. Mainz. 8:o.

898. ——, Privatvelgörenheden i Middelalderen, særlig i Norden. I Nord. Ugeblad for katholske Kristne 45 (1897) s. 769—74, 786—93, 802—08, 817—23, 839—44; 46 (1898) s. 8—11, 20—26, 33—38 och 54—58. Kbhn. 8:o. — Samma arb. på tyska i följ.:

899. ——, Privatwohlthätigkeit im Mittelalter. (Unter besonderer Berücksichtigung des skandinavischen Nordens). I Histor. Jahrbuch (der Görres-Gesellsch.) 19 (1898) s. 288—304 och 772—91. München. 8:o.

900. Schröder, J. H., De luxu aulæ Magni Smek. Ex occasione veteris membranæ a. 1340. I Nova acta soc. scient. Ups. Ser. II. Vol. 8 (1821) s. 315—58.

Inneh. bl. a. äfven några bibliografiska notiser om medeltidens svenska bibelöfversättningar (s. 337 o. ff.).

901. ——, De universitate Parisiensi a Svecis medio ævo frequentata. Diss. acad. (resp. E. M. Olde m. fl.). Ups. 1830. 4:o. — 10, VIII s. + 1 tab. facsim.

902. Schück, J. Henr. E., Svenska Pariserstudier under medeltiden. [1—2.] I Kyrkohist. årsskrift 1 (1900) s. 9—78, o. 3 (1902) s. 118—77.

903. ——, Universitetshistoria. I förf:s Ur gamla papper. Ser. 2, 1894, s. 122—31.

Handlar om de europeiska högskolor, som under medeltiden besöktes af svenskar.

904. Schultz, Alwin, Das höfische Leben zur Zeit der Minnesinger. 2:te verm. u. verb. Auflage. Bd 1—2. Leipz. 1889. 8:o.

Rikt illustr. Af stor vikt för kännedomen om den senare medeltidens kulturförhållanden, äfven i Norden.

905. Sjögren, Otto, Sveriges kulturhistoria för menige man. (Från äldsta tid till Gustaf II Adolf.) Sth. 1898. St. 4:o. — (2), 206 s.

Utgör Bilaga till ill. familjetidskr. »För svenska hem». Rikt illustr.

906. *Sohlman, Aug.*, Om de äldsta ståndsförhållandena i Skandinavien. Akad. afh. (præs. J. H. Schröder). Ups. 1848. 8:o. — 30 s.

907. *Starbäck, C. G.*, Öfversigt af riksföreståndarskapet i Sverige under unionstiden. (Konsist.-afh. Linköp.) Norrköp. 1864. 8:o. — 60 s.

908. *Strinnholm, A. M.*, Svenska folkets medeltidshistoria [intill år 1319]. Afd. 1—2: 1—2. Sth. 1848—54. 8:o.

Utgör bd 3—5 af förf:s »Svenska folkets historia från äldsta till närvarande tider». Bd 1—5. Sth. 1834—54. 8:o.

909. *Styffe, C. G.*, Om aristokratfördömandet i svenska historien: under Folkunga-ätten och Unions-tiden. I (Bergstedts) Tidskr. f. litt. 1 (1851) s. 129—64.

Framkallad af följande tvänne skrifter:

Fryxell, And., Om aristokratfördömandet i svenska historien jemnte granskning af tvenne blad i prof. Geijers trenne föreläsningar. H. 1—4. Ups. 1845—50. 8:o.

Geijer, E. G., Svar till prof. Fryxell. Sth. 1846. 8:o.

910. ——, Framställning af de s. k. grundregalernas uppkomst och tillämpning i Sverige intill slutet af 16:e årh. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 24 (1864) s. 229—331. (Med 13 bilagor på fornsv.)

911. *Sundel, Ol.*, Om sättet att välja och kröna konungar i Sverige före Gustaf I:s tid. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 8 (1808) s. 306—70.

912. Sveriges historia från äldsta tid till våra dagar. Af O. Montelius, H. Hildebrand m. fl. D. 1—2(—6). Sth. 1877 (—81). 8:o.

Inneh. D. 1. *O. Montelius*, Sveriges hednatid, samt medeltid, förra skedet. 1060—1350. — (8), 486 s. med 537 fig. — D. 2. *H. Hildebrand*, Sveriges medeltid, senare skedet. 1350—1521. — (11), 502 s. med 411 fig.

Rec. *Ingv. Undset* i Nord. tidskr. (Letterst.) 1 (1878) s. 385—92.

N. Höjer i Hist. tidskr. 1 (1881): Öfvers. o. gr. s. I—VIII.

[*E. Hildeb*]*r*[*and*] ibid. s. XXXVIII—XLI.

913. *Söderblom, L. O. Jonathan*, Gamla svenska minnen från den södra Seine-stranden i Paris. I Ord och bild 8 (1899) s. 129—44.

Berör svenskars studier vid Parisuniversitetet under medeltiden.

914. *Thyselius, P. E. L.*, De origine, numero et conciliis senatus Suecani antiquis temporibus. Diss. acad. Ups. 1833. 4:o. — 36 s.

915. *Tidander, L. G. T.*, Lefnadssättet i Tjust under katolska tiden. Anteckningar. Västervik 1895. 8:o. — 88 s. (Särtryck ur Vesterviks veckoblad.)

916. *Uggla, C. H:son*, Afhandling om rikets jarlar. I förf:s Svea-rikes råds-längd, St. 2, 1791, s. 3—24. (Se N:o *241*.)

917. *Wadstein, N. Elis*, Tvenne frågor ur den fornsvenska statsrätten. I Hist. tidskr. 19 (1899) s. 109—24.

Frågorna gälla: 1. Västgötalagens *konong vrækæ* (s. 109—16). — 2. Eriksgatan (s. 117—24).

918. Valda urkunder till Finlands historia, utg. af P. Nordmann. H. 1. (Till och med år 1697.) H:fors 1899. 8:o. — IV, 160 s.

Alla de fornsv. urkunderna äro återgifna på nysvenska, de latinska öfversatta. (Jfr A N:o 12.)

919. *Wingqvist, Ol.*, Om svenska representationen i äldre tider, t. o. m. riksdagen år 1617. Sth. 1863. 8:o. — (4), 218 s.

920. ——, Om den svenska riksdagens uppkomst [i medeltiden] och utbildning. I (Bergstedts) Tidskr. f. litt. 2 (1852) s. 385—417.

921. *Vistrand, P. G.*, Anteckningar om handtverksämbeten i Stockholm. I Meddelanden fr. Samf. t. Nord. museets främj. för 1893—94, Sth. 1895, s. 7—15.

922. *Ödberg, J. Frid.*, Om den svenske konungens domsrätt före Svea hofrätts inrättande år 1614. 1—2. Akad. afh:ar. (Ups.) Sth. 1875. — 64; (4), 102 s.

Inneh. 1. Till 1319. — 2. Under k. Magnus Eriksson och Albrekt af Meklenburg (1319—1389).

923. ——, Om svenske konungens domsrätt. 1. I Hist. bibliotek, utg. af C. Silfverstolpe, 4 (1877) s. 187—226.

X. Kyrkohistoria.

924. *Baaz*, *Joh.*, Inventarium ecclesiæ Sveo-Gothorum, continens integram historiam ecclesiæ Svecanæ libris VIII descriptam ... Lincopiæ 1642. 4:o. — (16), 842, (12) s.

Lib. I behandlar Sveriges medeltidskyrka.

925. *Bergroth*, *Elis*, Den finska kyrkans historia i dess grunddrag. Illustrerad. H:fors (tr. Borgå) 1892. 8:o. — VI, 307 s.

Medeltiden behandlas s. 1—64.

926. *Brag*, *C. J.*, De concilio Skeningensi [1248]. Diss. acad. (præs. C. F. Georgii). Ups. 1761. 4:o. — 20 s.

927. *Bredberg*, *L. M.*, De peregrinationibus religiosis. Diss. acad. (præs. Joh. Upmarck). Ups. 1704. 8:o. — 37 s.

928. *Breyer*, *R.*, Die Legation des Kardinalbischofs Nikolaus von Albano in Skandinavien. Halle a/S. 1893. 4:o. — 23 s. (Beil. zu Progr. der städtischen Realschule.)

929. *Broman*, *Fr. Conr.*, Antekningar uti svenska kyrkohistorien. St. 1*. Ifrån hedendomen til Gustaf I:s tidehvarf. Sth. 1782. 8:o. — (5), 124 s.

929 a. *Broomé*, *Gust.*, De concilio Lincopensi [1152]. Diss. acad. Lond. Goth. 1812. 4:o. — 23 s.

930. [Bullarium Romano-Sveogothicum.] Apparatus ad historiam Sveogothicam, quo monumentorum et scriptorum, præsertim antiquiorum, hanc illustrantium, cognitio datur. Sectio I, bullarii Romano-Sveogothici recensionem sistens. Ed. Magn. a Celse. Holmiæ 1782. 4:o. — (VII), 222, (17) s.

Af Sect. II trycktes blott 1:a arket (s. 1—8). Arbetet upptogs sedan af andra (se de 2 följ. titlarne).

930 a. [——] Ad recensionem bullarii Romano-Sveogothici, a nobil. a Celse editam, accessio ed. a H. G. Porthan. Diss. acad. Aboæ s. a. [1796—97]. 4:o. — (1), XVI, 123, (27) s. Forts. i följ.:

930 b. [——] Ad bullarium Romano-Sveogothicum a Magno v. Celse et Porthan editum accessio nova. Ed. J. H. Schröder. Diss. acad. Ups. 1854. 4:o. — 18 s.

931. Bælter, Sv., Historiska anmärkningar om kyrcko-ceremonierna, så väl vid den offenteliga gudstjensten, som andra tilfällen hos de första christna, och i Svea rike ... Sth. 1762. 8:o. — (16), 1006, 34 s. — 2:a upl. Sth. 1783. 8:o. — 3:e uppl. utg. af A. K[righolm]. Örebro 1838. 8:o.

Handlar hufvudsakligen om tiden efter reformationen, dock beröras i öfversikterna äfven de kyrkliga förhållandena i Sverige under medeltiden.

932. Celsius, Ol. d. y., Svea rikes kyrko-historia, ur de bästa den äldre tidens handlingar sammanletad. D. 1*. Sth. 1767. 4:o. — (4), 176 s.

932 a. ——, Svea rikes kyrkohistoria ifrån år 828 til år 1000. Lund 1785. 12:o. — (8), 422, (1) s.

933. ——, Den svenska kyrkohistorien, ifrån år 1000 til 1022. Lund 1792. 12:o. — (2), 140 s.

934. Cornelius, C. A., Handbok i svenska kyrkans historia. 3:e uppl. fullst. omarb. Ups. 1892. 8:o. — VIII, 418 s.

»Det katholska tidehvarfvet» (829—1520) s. 1—181.

935. Daae, Ludv., Symbolæ ad historiam ecclesiasticam provinciarum septentrionalium magni dissidii synodique Constantiensis temporibus pertinentes. Progr. acad. Chri:æ 1888. 4:o. — (2), 40 s.

936. Dijkman, Pet. [d. ä.], Antiquitates ecclesiasticæ, eller gamle svenske kyrkie-handlingar, ang. våra förfäders christeliga troos, och kyrckio-cerimoniers beskaffenheter, några hundrade åhr tillbakars; sammanplåckade uthur gamla stycker, som runstenar, kyrckior, rijmstafvar, bref, griftestenar, pergament, recesser, afhandlingar, beläten, åthskillige Svea provinciers lag- och agendeböcker, och under vissa fläckar förde. Sth. 1703. Lit. 8:o. — (8), 352 s.

Enligt författarens egen uppgift förelåg arbetet färdigt redan 1678.

937. Eklund, J. A., Den medeltida religionsuppfattningen. Föreläsningar vid sommarkurserna i Upsala 1897. Ups. 1897. 8:o. — 30 s. (= Fören. Heimdals folkskrifter N:o 46.)

938. Estrup, H. F. J., Symbolæ criticæ ad illustrandos locos nonnullos historiæ ecclesiasticæ septentrionalis. Hafniæ 1823. Lit. 8:o. — (2), 48 s.

939. *Freisen, Jos.*, Nordisches kirchliches Eheschliessungsrecht im Mittelalter. I Archiv f. kathol. Kirchenrecht 78 (1898) s. 485—515. Mainz. 8:o.

Redogör för formuläret vid äktenskaps afslutande under medeltiden enligt ritualböcker för Roeskilde, Slesvig, Linköping (Manuale Lincopense) och Åbo (Manuale Aboense).

940. *Fryxell, K. A.*, Om svenska biskopsval under medeltiden. Akad. afh. Ups. 1900. 8:o. — VIII, 138 s.

Rec. N. Edén i Kyrkohist. årsskrift 1 (1900) s. 324—36.

941. *Gummerus, J.*, Beiträge zur Geschichte des Buss- und Beichtwesens in der schwedischen Kirche des Mittelalters. 1. Akad. Abh. (Helsingfors). Ups. 1900. 8:o. — (3), 88, LXVIII s.

Rec. K. Müller i Theol. Literaturzeitung, hrsg. von Ad. Harnack u. E. Schürer, 26 (1901) sp. 108—10.

942. *Helsingius, G. F.*, Försök till framställning af Finlands kyrkohistoria. D. 1*. Tavasteh. 1855. 8:o. — V, 298, (1) s.

Framställningen slutar vid reformationen.

943. *Jörgensen, A. D.*, Den nordiske Kirkes Grundlæggelse og förste Udvikling. (Med Tillæg.) Kbhn 1874—78. 8:o. — (3), VIII, 906, (Tillæg:) 111 s.

944. [*Lagerbring, Sv.*], Historiska påminnelser om den förr brukeliga aflats handeln i Sverige. I Samling af åtskill. handl. utg. af Sv. Bring 1 [1750-t.] s. 122—37.

945. *Lundqvist, K. V.*, Bidrag till kännedomen om de svenska domkapitlen under medeltiden jämförda med motsvarande institutioner i utlandet. Akad. afh. (Ups.). Sth. 1897. 8:o. — XII, 255 s.

Rec. J. Freisen i Literar. Rundschau Jahrg. 1898: N:o 4.

946. *Lundström, Herm.*, Hvilka äro våra äldsta domkapitel? I Kyrkohist. årsskrift 1 (1900) s. 79—86.

947. *Messenius, Joh.*, Chronicon episcoporum per Sveciam, Gothiam & Finlandiam. Cuilibet successive diœcesi, ab anno 835 ad præsentem usque 1611 præsidentium vitam complectens. Sthlmiæ 1611. Lit. 8:o. — (7), 126, (2) s. Ny uppl. under titel:

948. ——, Chronicon ... et Finlandiam, sive Compendium historiæ ecclesiasticæ Svecanæ, juxta exemplar Holmiensi recusum. Lipsiæ 1685. 12:o. — (16), 172, (1) s.

949. *Mozelius*, *J.*, De S. Anna ejusque cultu religioso. Diss. acad. (præs. L. Hydrén). P. 1*. Ups. 1755. 4:o. — 42 s.

Berör äfven helgonets dyrkan i Sverige.

950. *Nettelbladt*, *Chr.*, De episcopis regni Svionici romano-catholicis. Diss. Gryphisw. (resp. Ol. Rosenius). Jenæ 1729. 4:o. — 114 s. + Addenda, (8) s. Ingår äfven i Schwed. Bibliothec, hrsg. von Chr. Nettelbladt, 3:es Stück. 1729. (Med samma pag.)

951. *Nordström*, *M.*, Jemtlands kyrkliga ställning före föreningen med Sverige 1645. Hernös. 1884. 8:o. — 83 s.

Jämtland låg alltsedan 11:e årh. intill 1570 under Upsala stift, ehuru politiskt under Norge alltifrån 12:e årh.

Rec. *L. Bygdén* i Hist. tidskr. 4 (1884): Öfvers. o. gr. s. LXXI—LXXIX. *J. Fr. N[yström]* i Nord. revy 2 (1884/85) sp. 197—98.

952. *Norlin*, *Th.*, Kort öfversigt af svenska kyrkans historia från äldsta till nuvarande tid. Lund 1866. 8:o. — (1), 57 s.

»Den katholska tiden» behandlas s. 3—18.

953. *Porthan*, *H. G.*, Observationes circa historiam decimarum ecclesiasticarum in Svecia. Diss. acad. P. 1—2. Aboæ 1796, 98. 4:o. — 14, 14 s. — Omtryckt i förf:s Opera selecta T. 4, 1870, s. 253—74.

954. ——, Observationes circa historiam denarii Petrini in Svecia. Diss. acad. P. 1—2. Aboæ 1802. 4:o. — 20, 15 s. — Omtr. i förf:s Opera selecta T. 4, 1870, s. 333—56.

Inneh. en historik öfver »peterspenningens» utgörande i Sverige.

955. *Quensel*, *J. Osc.*, Medeltidens högmässoritual. I förf:s Bidrag till svenska liturgiens historia. 2: Det svenska högmässoritualets historia intill 1614. Ups. 1890. 8:o. S. 3—20.

956. *Reuterdahl*, *Henr.*, Svenska kyrkans historia. Bd 1—4: 1*. Lund (3: tr. Sth.) 1838—66. 8:o.

Inneh. Bd 1 (1838). Tiden till 1164. — 2: 1 (1843). 1164—1248. — 2: 2 (1850). Sverige under konungarne af Folkungaätten. — 3 (1863). Sverige under Calmar-unionen. — 4 (1866). Sverige under k. Gustaf I. 1. Åren 1520—33.

957. ——, De synodis suecanis medii ævi res civiles respicientibus. (Akad. progr. Ups.) Holmiæ 1860. 4:o. — 12 s.

958. [*Råbergh*, *Herm.*], Reformatoriska tendenser inom den finska medeltidskyrkan. (Sign. *H. R.*) I Litterär tidskr. utg. i Helsingfors 1 (1864) s. 739—63.

Inneh. många bidrag till svensk kyrkohist. från medeltiden.

959. *Schmitz*, *H. Jos.*, Die Pönitentialien in den Bibliotheken Dänemarks und Schwedens. I Archiv f. kathol. Kirchenrecht 51 (1884) s. 377—418.

»Was hier über Schweden mitgeteilt wird, ist teils geradezu falsch, teils völlig unzureichend.» (*J. Gummerus* i det under N:o *941* anf. arb., s. 14 f.)

960. *Schröder*, *J. H.*, De coelibatu clericorum in ecclesia Svecana. Diss. acad. Ups. 1844—45. 4:o. — VIII, 6 s.

Berör endast medeltiden. Ett par fornsv. dokument (fr. 1491 o. 1507; jfr A N:is 804 o. 821) meddelas s. 3—5.

961. ——, Prisca episcoporum jura circa beatificationem sanctorum in Scandinavia e membranis Bibl. R. Acad. Upsal. illustrata. Diss. acad. Ups. 1842. 4:o. — 10 + (Allegata:) VIII s.

962. ——, De visitationibus episcoporum Lincopensium olim per Gothlandiam habitis. Diss. acad. Ups. 1848. 4:o. — 10 s.

963. Skrifter och handlingar til uplysning i svenska kyrko och reformationshistorien [utg. af Uno v. Troil]. D. 1—5. Ups. 1790—91. 8:o. (Jfr A N:o 627.)

964. *Sparrman*, *Joh. Erici*, Antiqva collegia canonicorum et monasteria regni Sveciæ ... [Ups.?] 1671. 4:o. — (2), 8 s.

965. *Spegel*, *Haqv.*, Then svenska kyrkio-historien. D. 1—2. Linköp. 1708, 1707. 4:o. — 1: (7), 92 s. 2: (11), 412, (15) s.

D. 2 utgör närmast en (på Messenii Chronicon episcop. bygd) biskopskrönika, »som innehåller biskoparnas namn, lefverne och ämbetes förrättningar, uti the siu äldsta stifften, alt ifrån christendomens första begynnelse uti Svea och Giöta rike; utur åtskillige skrifter sammanhämtad». [Undertitel.] Jfr N:o *239*.

966. Statuta synodalia veteris ecclesiæ Sveogothicæ post M. a Celse edidit H. Reuterdahl. Lundæ 1841. 4:o. — (5), 216 s.

Viktigt för belysning af det kyrkliga lifvet i Sverige under medeltiden. En komplettering till detta arbete utgör N:o *967 a*.

967. *Styffe*, *C. G.*, Westergötlands kyrkliga indelning vid reformationstiden. (Efter prostarnas register öfver kronotionden

för år 1546.) I Vestergötl:s fornm.-fören:s tidskr. H. 2 (1872) s. 7—14.

Indelningen gäller äfven för den senare medeltiden.

967 a. Synodalstatuter och andra kyrkorättsliga aktstycken från den svenska medeltidskyrkan, utg. af J. Gummerus. Ups. 1902. 8:o. — VIII, 98 s. = Skrifter utg. af Kyrkohist. föreningen II: 2.

968. *Wiberg, C. F.*, Om befästandet af kyrkans friheter i Sverige under medeltiden. Akad. afh. Ups. 1846. 8:o. — 41 s. — 2:a uppl. öfversedd. Ups. 1847. 8:o. — (1), 38 s.

969. *Örnhielm, Cl.* (*Arrhenius*), Historiæ Sveonum Gothorumque ecclesiasticæ libri IV priores, inde a magis conspicua in his oris christianæ religionis origine usque ad finem seculi p. Chr. natum duodecimi ... Sthlmiæ 1689. 4:o. — (16), 726, (16) s.

Lib. III: s. 338—68 inneh. ett bihang: »Sveonum Gothorumque leges antiquæ ecclesiasticæ». Warmholtz säger: »Skada, at et så vackert ... arbete icke blifvit fulbordat.» Rättelser till detta verk äro utarbetade af E. Benzelius d. y. i hans edit. af Vastovii Vitis Aquilonia 1708. (Jfr N:o *244*.)

XI. Kloster- och ordenshistoria.

1. Allmänt.

970. *Cronholm, Abr.*, De varia societatum medii ævi monasticarum indole. Diss. acad. Lundæ 1844. 8:o. — 185 s.

Historik öfver medeltidens munkordnar, af indirekt intresse äfven för svensk klosterhistoria.

971. *Fant, J. E.*, Monasteriologia Upsaliensis. Diss. acad. P. 1—2. Ups. 1842. 4:o. — 20 s.

972. *Leinberg, K. G.*, De finska klostrens historia. H:fors 1890. 8:o. — (2), VIII, 509 s. = Skrifter utg. af Sv. literatursällsk. i Finland. XIV.

Rec. H. Schück, Finsk klosterhistoria, i Finsk tidskr. 33 (1892) s. 165—83.

973. *Lindström, Gust.*, Anteckningar om Gotlands medeltid. (1—)2. Sth. (1892,) 1895. 8:o.

De gotländska klostren behandlas 2: s. 159—397.

Rec. *H[an]s H[ildebran]d* i Hist. tidskr. 13 (1893): Öfvers. o. gr. s. 10—11.

974. *Nilsson, Lars*, Klosterväsendet inom Linköpings stift. 1. Akad. afh. (Lund). Linköp. 1879. 8:o. — (1), 90, (1) s.

Behandlar tiden t. o. m. år 1344.

974 a. ——, Klosterväsendet i Sverige. Ett bidrag till den svenska kyrkans historia. I: 1. Konsist. afh. (Strengnäs). Linköp. 1880. 8:o. — 98 s.

Behandlar tiden till 1348.

975. *Rhyzelius, And. O.*, Monasteriologia Sviogothica, eller Kloster-beskrifning, uti hvilken upräknas ... alla the kloster och helgandshus, som under påvedömet uti Svea- och Götharike ... blefvit byggde och underhållne; samt om the munke-order, som i Sverige haft kloster. Linköp. 1740. Lit. 8:o. — (34), 443, 3 s.

976. *Silfverstolpe, C. G. U.*, De svenska klostren före klostret i Vadstena. [Posthumt arbete.] I Hist. tidskr. 22 (1902) s. 1—38.

976 a. *Spegel, Haqv.*, Rudera Gothlandica ɔ: Guthi lands kamr ... Gothlandz godheet, eller kort beskrifning om then öön ... anno 1683. Utg. af O. V. Wennersten. Visby 1901. 12:o. (Bil. t. Gotl:s Alleh. 15 febr. 1901.)

Inneh. bl. a. (s. 72—79) upplysningar om Gotlands kloster.

977. *Wallin, G.*, Sigtuna stans et cadens. Ætas 1—4 c. Suppl. Diss. acad. Upsaliæ 1729—32. 4:o.

Viktigt arbete för litteratur- och klosterhistorien.

978. *Wieselgren, Pet.*, Bildningsanstalterne i Sverige [under medeltiden]. I Skandia 3 (1834) s. 182—267.

Omfattar tiden till 1523 och utgör hufvudsakligen bidrag till Sveriges klosterhistoria.

979. ——, De claustris Svio-Gothicis, disquisitio historico-ecclesiastica... Sect. [1]—2. Diss. acad. Lond. Goth. 1832[—33]. 4:o. — (4), 114, 74 s.

2. Särskilda ordnar.

a. Birgittinorden. (Ordo S. Salvatoris.)

980. Ahnfelt, Otto, Ett sekularminne [ɔ: Vadstena klosters stängning 1595]. I Kyrklig tidskr. 2 (1896) s. 1—17.

981. Creutz, C. M., Birgittiner klostret i Nådendal. Historiskt utkast. H:fors 1850. 8:o. Särtr. (med ny titel) ur (tidskr.) Suomi 9 (1849) s. 197—257.

982. Diarium Vazstenense, 1721, 1818. Se N:is *204* o. *205*.

983. Fornskrifter, meddelade af S. G. Elmgren. (1—)2—3. I Historiallinen arkisto 2 (1868) s. 89—114. Helsingissä. 8:o.

Inneh. (1. Fragment af Konungastyrelsen; se A N:o 352 II, ed. *b.*) — 2. Fragm. af lat. originalet till *Lucidarium* (ɔ: regler för birgittinnunnornas dagliga lif; jfr A N:o 260), s. 89—110. — 3. Fragm. på lat. af invigningsformulär för klosterfolk, s. 111—14. Handlingarna meddelade efter i Helsingfors befintliga membranfragment, förut använda såsom omslag för räkenskaper.

984. Geete, R., Birgittinritualen [genetiskt framstäld]. I Jungfru Marie örtagård, utg. af R. Geete (SFSS. 30), 1895, Inledn. s. III—LXX. (Jfr A N:o 258.)

985. Gesammelte Nachrichten über die einst bestandenen Klöster vom Orden der hl. Birgitta. München 1888. 8:o. — 215 s.

986. Gröndell, P. A., De coenobiis Birgittinis. Diss. acad. (præs. Ol. Celsius). P. 1 + Contin.* Ups. 1714, 17. 12:o. — (10), 46, (2) s.; Cont. (6), 39, (2) s.

Inneh.: Coenobium Vatstenense. Forts., som skulle innehålla öfriga birgittinkloster, utkom aldrig.

987. [Hildebrand, Hans O. H.], Pilgrimsmärke från Vadstena. (Undert. *H. H.*) I Vitt. hist. o. ant. akad:s månadsbl. Årg. 19 (1890) s. 84—85. (Med 2 afbildn.)

988. Höjer, Torv., Bidrag till Birgittinerordens historia. I Kyrkohist. årsskrift 2 (1901) s. 5—28.

Behandlar de älsta birgittinklostren utanför Sverige, näml. i Danzig, vid Florens (Paradisusklostret), Reval (Mariendal), Lübeck (Marienwold) och Stralsund (Marienkron).

989. Leinberg, K. G., De finska klostrens historia. 1890. (Se N:o *972.*)

Birgittinklostret Nådendals historia behandlas s. 145—442. — Ett tillägg rörande abbedissan Anna Nicolai, af samme förf., lemnas i Skrifter utg. af Sv. lit.-sällsk. i Finland. Förhandl. och uppsatser 11 (1897) s. 188—89.

990. Lundberg, A. V., Vadstena, Omberg och Alvastra. Anteckningar. Vadstena (tr. Sth.) 1900. 8:o. — 132, (4) s.

S. 49—100 behandlas Birgitta och klostret i Vadstena, det senare särsk. s. 60—78.

991. [Nervander, E.], Ett pilgrimsmärke från Vadstena, funnet 1887 i Akkas kyrka [Finland], af *E. N.* I Finskt museum. Finska fornm.-fören:s månadsblad 5 (1898) s. 22—23. (Med en afbildn.)

Jfr *H. Hildebrands* uppsats (N:o *987*).

992. [Nettelbla, Chr. von], Vorläufige kurzgefasste Nachricht von einigen Klöstern der H. Schwedischen Birgitte auserhalb Schweden, besonders in Teutschland, mit Urkunden u. Kupferstichen hrsg. v. C. Fr. W. Freyherr von Nettelbla. Frankf. u. Ulm 1764. 4:o. — (26), 198, (2) s. + 5 grav. Taf. — Äfven utg. med tryckåret 1766. Texten är densamma, men »Vorrede» nytt och kortare.

993. Quensel, J. Osc., Några bilder från Vadstena klosterlif på 1400-talet. 1—3. I Kyrklig tidskr. 3 (1897) s. 56—64, 193—99 o. 299—308.

Skildrar en Vadstenanunnas: 1. första dag i klostret (invigningen). 2. sista dag (begrafningen). 3. arbetsdag i allmänhet.

994. Schück, J. Henr. E., Lifvet i Vadstena kloster. I Dagny. Ny följd. 4 (1901) s. 5—21.

995. Silfverstolpe, Carl G. U., Klostret i Vadstena. Historiskt utkast. I Hist. bibliotek, utg. af C. Silfverstolpe, 1 (1875) s. 1—72.

996. ——, En blick i Vadstena klosters arkiv och bibliotek, 1891. Se N:o *82*.

997. ——, Klosterfolket i Vadstena, 1898—99. Se N:o *238*.

998. Vadstena klosters jordebok 1500 ..., utg. genom C. Silfverstolpe. 1897—98. Se A N:o 659.

999. Vadstena klosters uppbörds- och utgiftsbok 1539—1570, utg. af C. Silfverstolpe. Sth. 1895. 8:o. — (1), XXII, 185 s. + 1 taf. facsim. = Antiqv. tidskr. f. Sv. D. 16: 1.

S. I—XX: Några ord om Vadstena klosters ekonomi, af utg.

1000. Vadstenaklostrets hushållning. (Undert. *I. A.*) I Iduns hjälpreda för hemmet 1901, s. 36—39 o. 49—53. Lit. 8:o.

1001. *Widegren*, *A. P.*, Ad historiam coenobii Birgittini Wadstenensis accessiones. Diss. acad. (præs. E. G. Geijer). Ups. 1819. 4:o. — (3), 10 s.

b. Cisterciensorden.

1002. *Hall*, *Frith.*, Bidrag till Cistercienserordens historia i Sverige. 1. Munkklostren. Akad. afh. (Ups.). Hernös. 1898. 8:o. — VII, (2), 174 s.

Aldrig ventilerad. Omarb. i följ.:

1003. ——, Bidrag till kännedomen om Cistercienserorden i Sverige. 1. Munkklostren. Akad. afh. (Ups.). Gefle 1899. 4:o. — VII, 86 s. (Gefle h. allm. lärov:s progr. 1898/99.)

1004. *Janauschek*, *Leop.*, Origines Cistercienses. T. 1*. Wien 1877. 4:o. VII, LXXXII, 394 s.

Inneh. »Tom. I, in quo præmissis congregationum domiciliis adjectisque tabulis chronologico-genealogicis veterum abbatiarum a monachis habitatarum fundationes ad fidem antiquissimorum fontium primus descripsit L— J—.»

Rec. [*C. Silfve*]*rst*[*olpe*] i Hist. bibliotek, utg. af C. Silfverstolpe, 4 (1878): Granskn. o. anm. s. XCVI—XCIX.

1005. *Borænius*, *Magn.*, Coenobium Wretense in O.-Gothia. Diss. acad. (præs. Fab. Törner). Ups. 1724. Lit. 8:o. — 74 s.

1006. *Breander*, *P.*, De monasterio Warnhemensi in Westro-Gothia celeberrimo. Diss. acad. (præs. Ol. Celsius). Ups. 1723. 12:o. — 50 s.

1007. *Scarin*, *Alg.*, Monasterii Gudhemensis ... historia. Diss. acad. (præs. Ol. Celsius). Ups. 1716. 12:o. — 86 s.

1008. *Wrangel*, *Ev.*, Cisterciensernas inflytande på medeltidens byggnadskonst i Sverige. Profföreläsning. Lund 1899. 8:o. — 20 s.

c. Dominikanorden.

1009. Handlingar rörande dominikanerprovinsen Dacia, utg. ... genom K. H. Karlsson. Sth. 1901. 8:o. — 55 s. = Hist. handl. af Samf. f. utg. af hdskr. rör. Skand:s hist. D. 18: 1.

1009 a. *Stephens*, *Geo.*, Brottstycken av en dominikanerordens eller predikare-brödernas statut- eller capitel-bok ifrån XIII. årh. och gällande för »provincia Dacia» eller de nordiska riken. Kbhn 1852. 8:o. — VI, 92 s. Särtr. ur Kirkehist. Samlinger 1.

Märkliga bidrag till Nordens kyrkohistoria under 1200-talet. S. 20—92 upptaga anmärkningar samt namn-, ort- och sakförteckningar.

1010. *Wedel-Jarlsberg*, *Edla*, née *Rosenörn-Lehn*, Une page de l'histoire des frères-prêcheurs. La province de Dacia (Danemark, Suède et Norvège). Rome & Tournai 1899. 8:o. — (6), 288 s.

Behandlar ordens historia i Norden, dess kloster och dessas medlemmar. Bidrag hafva lemnats af bl. a. d:r K. H. Karlsson (från Vatikanska samlingarna).

d. Franciskanorden.

1011. Historia de inchoatione et propagatione ordinis Fratrum Minorum in Dacia et regionibus Septentrionalibus 1232—1535. I Scriptores rerum Danic. medii ævi, ed. P. F. Suhm, T. 5 (1783) s. 511—28.

1012. Provinciale ordinis Fratrum Minorum vetustissimum secundum cod. Vatic. N:o 1960. Denuo edidit Fr. Conr. Eubel. Ad Claras aquas (Quaracchi) prope Florentiam 1892. 8:o. — 90 s.

Af provinsen Dacias sju kustodier utgöres 1. af Norvegia (med 5 konvent, hvarvid dock Nidaros glömts). 2. Lincopensis (med 5 konvent: Skara, Linköping, Söderköping, Jönköping o. Visby). 3. Stockholmensis (m. 5 d:o: Sthlm, Arboga, Upsala, Nyköping, Enköping). 4—8 utgöra de danska kustodierna Lund, Roeskilde, Odense, Viborg o. Ribe.
Rec. *A. H. L[undström]* i Kyrklig tidskr. 1 (1895) s. 467—69.

XII. Topografi.

1013. *Ahlenius*, *K.*, Die älteste geographische Kenntnis von Skandinavien. I Eranos, acta philol. suec. 3 (1898) s. 22—47. Ups. 8:o.

1014. ——, Olaus Magnus och hans framställning af Nordens geografi. Studier i geografiens historia. Akad. afh. Ups. 1895. 8:o. — x, 434 s. + 2 kart.

1015. *Bergström*, *J. Gust. L.*, Arboga krönika. Efter samtida källor. 1(—2). Örebro 1892(—95). 8:o. — 1: x, 205, (1) s.

D. 1. Medeltidsminnen, inneh. bl. a. flere bidrag till svensk klosterhistoria, särskildt franciskanernas.

1016. *Geijer*, *E. G.*, Sverige vid slutet af hedniska tiden. I Svea H. 13 (1831) s. 236—317.

Utgör en öfversikt af Sveriges geografi vid medeltidens början.

(*1017* vacat.)

1018. *Hildebrand*, *Hans O. H.*, Medeltidens vägar och resor i Sverige. I Pressade blad, utg. t. förmån f. Gutenb. stiftelsen. Sth. 1884. 8:o. S. 161—73.

1019. ——, *Lilljekvist*, *G.*, *Upmark*, *G.*, o. *Wrangel*, *F. U.*, Stockholm under medeltiden och Vasatiden, kort framställning. Jemte Förare genom Gamla Stockholm. (Illustr.) Sth. 1897. St. 12:o. — (3), 102 s.

1020. *Hildebrand*, *Karl E. H.*, Stockholms historia. [Sth. 1897.] 8:o. — 138 s. Särtr. ur Stockholm, utg. af E. W. Dahlgren, D. 1. Sth. 1897. 8:o. S. 63—200.

Medeltidens Stockholm behandlas s. 63—88.

1021. *Lundblad*, *P. S. V.*, Om Vestergötlands gränsor och vigtigare indelningar från äldre till nyare tider. Akad. afh. Ups. 1853. 8:o. — 60 s.

1022. *Lönborg*, *Sv.*, Adam af Bremen och hans skildring af Nordeuropas länder och folk. Akad. afh. Ups. 1897. 8:o. — vi, 182 s.

Viktigt för kännedomen om Sverige under den äldre medeltiden.

1023. *Schlyter, C. J.*, Om Sveriges äldsta indelning i landskap ... Se N:o *1155.*

1024. *Styffe, C. G.*, Skandinavien under unionstiden. Sth. 1867. 8:o. — XVI, 404 s. — 2:dra uppl. öfvers. o. tillökt. Sth. 1880. 8:o. — XVI, 416 s.

Rec. *C. T. Odhner* i (Hamiltons) Nord. tidskr. 2 (1867) s. 629—38.

1025. *Sylvander, G. V.*, Kalmar slotts och stads historia. Afd. 1—3. Kalm. 1865—74. 8:o.

Inneh. Afd. 1. Kalmar slotts enskilda häfder. Byggnadshistoria och länsförfattning från äldsta tider. — Afd. 2. Kalmar stads enskilda häfder. Byggnadshistoria och samhällsförfattning från äldsta tider. D. 1—3. — Afd. 3. Kalmar slotts och stads gemensamma häfder. Politisk historia. D. 1—5.

1026. *Tengberg, J. Rud.*, Om den äldsta territoriala indelningen och förvaltningen i Sverige. Akad. afh. (Ups.). 1*. Sth. 1875. 8:o. — 80 s.

XIII. Rättshistoria och förvaltning.

1027. *Agardh, Fr.*, Om borgen, företrädesvis enligt svensk allmän civilrätt. Akad. afh. Lund 1878. 8:o. — (1), 95 s. — 2:a uppl. Lund 1889. 8:o. — (3), 86 s.

Historisk öfversikt af medeltidens svenska lagstiftning (uppl. 1) s. 1—7 o. 35—38.

1028. *Amira, K. von*, Nordgermanisches Obligationenrecht. 1. Altschwedisches Obl.-recht. Leipz. 1882. 8:o. — XIII, 788 s.

Forts. gäller Norge och Island.

Rec. *A. Winroth* i Nord. tidskr. (Letterst.) 6 (1883) s. 153—60.
H. Brunner i Deutsche Litt.-zeitung 4 (1883): N:o 19.
I. Landtmanson, Svensk rättshist. i utlandet. Karl v. Amira, Altschwed. Obligationenrecht. Ups. 1883. 8:o. — 71 s. (UUÅ.)
Brinz i Götting. gel. Anzeigen 1885, s. 513—80.

1029. ——, [Germanisches] Recht. I H. Pauls Grundriss d. germ. Phil. Bd 2: Abth. 2, s. 35—200. Strassb. 1889—93. St. 8:o. Omarb. i följ.:

1030. *Amira, K. von*, Grundriss des germanischen Rechts. 2:te Aufl. Strassb. 1900. (2:ter Abdr. 1901.) St. 8:o. — VI, 184 s. Särtr. ur H. Pauls Grundriss ... 2:te Aufl. Bd 3.

Rec. *G. Blondel* i Nouvelle revue hist. de droit franç. et étranger 23 (1899) s. 259.

1031. ——, Rechtsaltertümer. I d:o. 2:te Aufl. Bd 3, s. 120—222. Strassb. 1900. St. 8:o.

1032. ——, Thierstrafen und Thierprocesse. Innsbruck 1891. 8:o. — 57 s. Särtr. ur Mittheil. des Instituts f. österr. Gesch.-forsch. 12 (1891).

Berör äfven nordiska förhållanden.

Rec. *M. G.* i Revue critique d'hist. et de litt. 33 (1892) s. 11—12.

1033. En arfsfråga i äldre Vestgötalagen. Ups. 1898. 8:o. — 18 s.

Först sent har utrönts att denna skrift är författad af jur. kand. *Arv. Ulrich.*

1034. *Ask, J. A.*, Om oäkta barns arfsrätt. Sth. 1885. 8:o. — 45 s. Särtr. ur Nytt jurid. arkiv 12 (1885) Afd. 2: N:o 2.

Sid. 6—16 redogöres för de gamla nord. lagarnes stadganden å nämda område. Förhållandet enligt Sveriges medeltidslagar särskildt s. 12—15.

1035. *Beauchet, Lud.*, Étude sur les sources du droit suédois jusqu'au XV:e siècle. 1—2. I Nouvelle revue hist. de droit franç. et étranger 14 (1890) s. 720—86 och 15 (1891) s. 217—77. — Omtryckt under tit.:

1036. ——, Les sources du droit suédois jusqu'au XV:e siècle. I Loi de Vestrogothie, trad. et annotée ... par L. Beauchet, 1894, s. 1—127. (Jfr A N:o 403.)

1037. ——, De la propriété familiale dans l'ancien droit suédois. Paris 1901. 8:o. — (3), 62 s. — Särtr. ur Nouv. revue hist. de droit franç. et étranger 24 (1900) s. 601—23, o. 25 (1901) s. 5—44.

Behandlar arfs- och äganderättsförhållanden enl. de svenska medeltidslagarne.

1038. *Bergfalk, P. E.*, Ett och annat om norska och svenska privaträttens källor [i medeltidens lagar]. I Nord. tidskr. (Letterst.) 2 (1879) s. 633—60.

1039. *Bergfalk, P. E.*, Om försvarslösa personers behandling. Akad. afh. Ups. 1833. 4:o. — 84 s.

Stadgandena enligt Sveriges medeltidslagar s. 35—38 o. flst.

1040. ——, Om svenska jordens beskattning t. o. m. början af 17:de årh. Akad. afh. Ups. 1832. 4:o. — 78 s.

1041. ——, Om svenska städernas författning och förvaltning. Akad. afh. Ups. 1838. 8:o. — 123 s.

1042. *Björling, C. G. E.*, Om bötesstraffet i den svenska medeltidsrätten. Akad. afh. Lund 1893. 8:o. — (8), 156 s.

1043. ——, Den svenska rättens extinktiva laga fång till lösören på grund af god tro. Lund 1896. 8:o. — (5), 204 s.

S. 56—105 behandlas den svenska medeltida rättsutvecklingen af detta slags laga fång (ɔ: sådana bland hvilkas förutsättningar ej ingår fordran på en gifven förutvarande egare; i motsats till s. k. »derivativa» laga fång).

1044. ——, Vår äldsta lagkommentar. 1. Lund 1896. 4:o. Se A N:o 418.

1045. *Bring, E. S.*, De judicio homicidii secundum jura Suiogothiæ vetusta. Diss. acad. Lund 1820. 4:o. — 38 s.

1046. ——, De veterum Suecorum et Gothorum præcipuis quæ rempublicam spectant institutis. Diss. acad. Lundæ 1823—26. 4:o. — 172 s. (Oafsl.)

Behandlar rättsväsendet enl. de svenska medeltidslagarne.

1047. *Broomé, G. A.*, Om svenska allmänna fattigvårdslagstiftningen. Akad. afh. Lund 1856. 8:o. — (1), 124 s.

Medeltidslagstiftn. behandlas särskildt s. 50—59.

1048. [——], Stycken ur den rättsliga symboliken. Af —*oo*—. I (Naumanns) Tidskr. f. lagstiftn. 8 (1871) s. 415—32.

1049. *Brunner, H.*, Der Todtentheil in germanischen Rechten. I Zeitschr. d. Savigny-Stiftung f. Rechtsgesch. Germ. Abth. 19 (1898) s. 107—39.

1050. ——, Die uneheliche Vaterschaft in den älteren germanischen Rechten. I Zeitschr. d. Savigny-Stiftung f. Rechtsgesch. Germ. Abth. 17 (1896) s. 1—32.

1051. *Burman, Fale*, Dissertatio historico-politica indolem et naturam legum Sviogothiæ provincialium sistens. Diss. acad. P. 1*. Ups. 1787. 4:o. — 12 s.

Inneh. endast en inledning: »De legum provincialium relatione ad successionem, formamque imperii, nec non ad præcipuas in hac forma actionum caussas.»

1052. *Burman, Fale*, Kritisk afhandling om provins-lagarnes ålder och hvad anledning de gifva till närmare kännedom om nationens tillstånd. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 6 (1800) s. 186—307.

1053. *Calonius, Math.*, De prisco in patria servorum jure. Diss. acad. Aboæ 1780—93. 4:o. — 224 s. Omtryckt i förf:s Opera omnia, ed. A. I. Arwidsson, T. 1. Holmiæ 1829. 8:o. S. 129—344. En öfvers. däraf är följ.:

1054. ——, Om de forna trälarnes rätt i Sverige. Öfvers. af J. W. Liffman. Jönköp. 1836. 8:o. — (1), 262, (2) s.

1055. *Charpentier, Ax.*, Om gåfva enligt äldre rätt. I Tidskr. utg. af Jurid. fören. i Finland 32 (1896) s. 295—309.

Bygd på de svenska medeltidslagarne.

1056. ——, Om sytning. Akad. afh. H:fors 1896. 8:o. — IV, 152 s.

»Medeltidsrätten» s. 1—45. (*Sytning:* försörjning medelst s. k. »undantag».)

1057. *Dahlberg, B. H.*, Bidrag till svenska fattiglagstiftningens historia intill midten af 18:de årh. Akad. afh. Ups. 1893. 8:o. — (2), 104, 36 s.

1058. ——, Om strandeganderätten enligt svensk rätt. 1. Akad. afh. Ups. 1897. 8:o. — (1), 86 s.

Stadgandena i de svenska medelt.-lagarne behandlas på flere ställen, särskildt s. 23—38.

1059. *Dareste, Rod.*, Mémoire sur les anciennes lois suédoises, à propos du Recueil intitulé: Corpus juris Sueo-Gothorum antiqui publié par M. Schlyter 1827—77. I Journal des savants. Nouv. sér. 65 (1880) s. 565—77 o. 614—22. Omtryckt i:

1060. ——, L'ancien droit scandinave. [1.] La Suède. Utgör s. 279—305 af förf:s Études d'histoire du droit. Paris 1889. 8:o.

Behandlar det mest karakteristiska i den svenska medeltidsrätten enligt landskaps- och landslagarne.

1061. *Delldén, C. O.*, Bidrag till fäderneslandets laghistoria. I Svea H. 12 (1828) s. 3—96.

Handlar öfvervägande om Sveriges medeltidslagar.

1062. *Djurklou, N. G.*, Om vapentaget såsom laglig bekräftelseform i Sverige. I Sv. fornm.-fören:s tidskr. Bd 1 (1871—72) s. 238—60.

1063. *Estlander, Ernst*, Bidrag till en undersökning om klander å lösöre enligt äldre svensk rätt. Akad. afh. H:fors 1900. St. 8:o. — VII, 314, (1) s.

Bygd på de svenska medeltidslagarne. Lemnar bidrag till kännedom om det processuella förfarandet i klandermål under nämda tid.

Rec. Tidskr. utg. af Jurid. fören. i Finland 37 (1901) s. 126—38.

1064. ——, Studier i äldre svensk förmynderskapsrätt. I Tidskr. utg. af Jurid. fören. i Finland 33 (1897) s. 353—456.

Grundade på de svenska landskapslagarne.

1065. ——, Östgötalagens stadganden om oäkta barns arfsrätt samt om arf efter oäkta barn. I Tidskr. utg. af Jurid. fören. i Finland 35 (1899) s. 123—28.

1066. *Ficker, Jul.*, Untersuchungen zur Erbenfolge der ostgermanischen Rechte. Bd. 1—4. Innsbr. 1891—99. 8:o.

Berör äfven svensk medeltidsrätt i afs. på egendomsgemenskap, giftorätt m. m. (särskildt Bd 4, s. 259—78).

Rec. *O. Opet* i Mittheil. d. Inst. f. österr. Geschichtsforschung 20 (1899) s. 288—300 och 21 (1900) s. 166—76.

1067. *Florin, F. E.*, De jure ædificandi antiquo coetuum rusticorum in Suecia. Diss. acad. (resp. E. V. Blåfield). H:fors 1848. 8:o. — 66 s.

Behandlar uteslutande rättsförhållandena enl. de svenska medeltidslagarne.

1068. *Fontell, A. G.*, Om »svenska och finska rätten». Akad. afh. H:fors 1883. 8:o. — (1), 82 s.

Behandlar hufvudsakligen medeltiden.

Rec. *M. G. Schybergson* i Finsk tidskr. 15 (1883) s. 46—51.

1069. *Forsman, Jaakko*, Bidrag till läran om skadestånd i brottmål enligt finsk rätt. H:fors 1893. 8:o. — VIII, 295 s.

Den finsk-svenska rätten under medeltiden behandlas s. 13—86.

1070. *Forssell, Otto H.*, Om ägoskilnader. Akad. afh. Ups. 1851. 8:o. — 62 s.

Hufvudsynpunkt är den rättshistoriska utvecklingen enligt de svenska medeltidslagarne. Se särsk. s. 8—42.

1071. *Freisen, Jos.*, Nordisches kirchliches Eheschliessungsrecht im Mittelalter, 1898. Se N:o *939*.

1072. *Fröman, N. A.*, De jure retractus gentilitio observationes. Diss. acad. Ups. 1844. 8:o. — 48 + [Bil.] 76 s. Öfvers. i följ.:

1073. ——, Anmärkningar om bördsrätten. Sth. 1846. 8:o. — 31, 86, 36 s.

Afhandl. är bygd nästan uteslutande på de svenska medeltidslagarne.

Rec. *J. C. Lindblad*, Anmärkningar vid N. A. Frömans akad. specimen om rättegången i bördstvister. Ups. 1845. 8:o. — 15 s.

1074. *Granberg, P. A.*, Berättelse om Sveriges uppbörd och kammarverk under medeltiden. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 9 (1811) s. 185—264.

1075. *Grimm, Jacob*, Literatur der altnordischen Gesetze. I Zeitschr. f. geschichtl. Rechtswiss. 3 (1817) s. 73—128. Berlin. 8:o.

De fornsvenska lagarne afhandlas s. 76—86. Litteraturförteckning öfver använda källor för studiet af dem s. 73—75.

Rec. *K. Schildener* (se N:o *1146*).

1076. ——, Deutsche Rechtsalterthümer. 4:e verm. Ausgabe, besorgt durch A. Heusler u. R. Hübner. Bd. 1—2. Leipz. 1899. 8:o. — 1: XXXIV, 675 s. 2: (1), 723 s.

Sverige endast i förbigående beaktadt.

1077. *Grotius, Hugo*, De veteri iure Germanico et Svecico commentariolum. Marburgi 1746. 4:o. — 36 s.

1078. *Hamilton, G. K.*, Om ägofrid efter svensk lag. Akad. afh. Ups. 1859. 8:o. — 56 s.

Medeltidsrätten särskildt s. 13—20.

1079. *Hammarskjöld, C. G.*, Om lösdrifvare och deras behandling företrädesvis enligt svensk lag. Akad. afh. (Lund). Ups. 1866. 8:o. — 93 s. (UUÅ.)

Stadgandena i medeltidslagarne anföras s. 42—48.

1080. *Hammarskjöld, K. Hj. L.*, Om grufregal och grufegendom i allmänhet enligt svensk rätt. Ups. 1891. 8:o. — (1), 145, (1) s.

Historik öfver medelt.-lagarnes hithörande stadganden s. 6—27.

1081. *Hellner, J.*, Hustruns förmåga af rättshandlingar efter svensk förmögenhetsrätt. Akad. afh. Lund 1895. 8:o. — (1), IV, 168 s.

Medeltiden afhandlas s. 9—48.

1082. *Herrig, Joh.*, De rebus agrariis Suecicis et Danicis. Diss. inaug. Berol. 1868. 8:o. — 62 s.

Behandlar uteslutande medeltiden, för Sveriges del enligt landskaps- och landslagarne.

1083. *Herzberg, Ebbe*, De nordiske Retskilder. Kbhn 1890. St. 8:o. — (6), 252, (1) s. = Nord. Retsencyklopædi, udg. af T. H. Aschehoug, K. J. Berg & A. F. Krieger. Bd I: Afd. 1.

1084. [*Hildebrand, Hans O. H.*], Om jordens indelning i åttingar under medeltiden. (Undert. *H. H—d.*) I Hist. bibliotek, utg. af C. Silfverstolpe, 5 (1878) s. 342—44.

1085. ——, När antogs k. Magnus Erikssons landslag? I Vitt. hist. o. ant. akad:s månadsblad Årg. 3 (1874) s. 88—92.

1086. *Hjelmerus, Joh.*, Bidrag till svenska jordeganderättens historia. 1. Akad. afh. Lund 1884. 4:o. — (1), 94 s. (LUÅ. 20.)

Medeltiden behandlas s. 41—72.

1087. *Hjärne, Har. G.*, Om den fornsvenska nämnden enligt Götalagarne. Akad. afh. Ups. 1872. 8:o. — 52 s. Något utvidgad uppl. under tit.:

1088. ——, Om den fornsvenska nämnden enligt landskaps-, stads- och landslagarne. 1. Ups. 1872. 8:o. — 61, (1) s. (UUÅ.)

1089. ——, Om förhållandet mellan landslagens båda redaktioner. Några kritiska anmärkningar. Ups. 1884. 8:o. — 13 s. (UUÅ.)

Rec. K. H. Karlsson, Förhållandet mellan landslagens båda redaktioner. (Se N:o *1095*.)

1090. [*Hochschild, J. H.?*], Utkast til historisk beskrifning om Svea rikes äldre province- eller landskapslagar så väl som allmänna stads- och landslagen. Sth. 1775. 8:o. — 79 s.

1091. *Hultgren, O. J.*, Om testamentsklander enligt Sveriges lag. Akad. afh. (Ups.). Sth. 1858. 8:o. — 80 s.

Medeltidens stadganden s. 20—30.

1092. *Humbla, Philib.*, Om vilkoren för eganderättens öfvergång vid köp af fast gods. Med afseende företrädesvis på svensk civilrätt. Lund 1865. — 4:o. — 65 s. (LUÅ. 2.)

Förhållandena enl. de svenska medeltidslagarne behandlas s. 38—57.

1093. *Juel, C. A.*, Om dana-arf. Akad. afh. Ups. 1851. 8:o. — 112 s.

Lagstadgandena under Sveriges medeltid behandlas s. 14—40.

1094. *Järta, Hans*, Försök att framställa svenska lagfarenhetens utbildning ifrån Gustaf I:s anträde till regeringen intill slutet af 17:de årh. Afd. 1. Intill Gustaf II Adolphs regeringstid. I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 14 (1838) s. 179—366.

S. 181—266 innehålla en »öfversigt af den svenska rättens ursprungliga beskaffenhet samt af de betydligare förändringar som densamma undergått före k. Gustaf I:s anträde till regeringen».

1095. *Karlsson, K. H.*, Förhållandet mellan landslagens båda redaktioner. I Hist. tidskr. 4 (1884) s. 273—78.

Riktad mot *H. Hjärnes* uppsats med samma titel. (Se N:o *1089.*)

1096. ——, Äldre Vestmannalag eller Dalalag? I Hist. tidskr. 9 (1889) s. 45—48.

1097. *Kier, Chr.*, Edictus Rotari. Studier vedrörende Langobardernes Nationalitet. Aarhus 1898. St. 8:o. — VII, 153, (1) s.

Behandlar bl. a. »Sagnet om Langobardernes Udvandring fra Skandinavien» (s. 6—9), Gotlandslagen och Götalagarne (s. 97—99). De svenska landskapslagarne citeras passim.

Rec. *A. T[aranger]* i Tidsskr. for Retsvid. 13 (1900) s. 339—44. — Mot Kiers resultat opponerar sig:

J. Ficker, Das longobardische u. die scandinavischen Rechte, i Mittheil. d. Instituts f. österr. Geschichtsforschung, red. v. E. Mühlbacher, 22 (1901) s. 1—50.

1098. *Kjellberg, C. M.*, Södermannalagen och dess konungabalk. I Hist. tidskr. 18 (1898) s. 295—318.

1099. *Kjellén, Rud.*, Studier i äldre Vestgötalagen. I Tidskr. f. Retsvidenskab 11 (1898) s. 205—41.

Af rättshistoriskt och statsrättsligt intresse. Gäller den personliga jämlikhetens graderingar, rester af ättförfattningen, »alle grannar», »alle män» och byn såsom primärkommun.

1100. *Klemming, G. E.*, Upplysningar och anmärkningar om Söderköpings-rätten, 1867. Se **A** N:o 419.

Jfr *C. J. Schlyter* i Föret. till Stadslagen, 1865, s. LXIV—LXVII.

1101. *Kreüger, Joh. K.*, Bidrag till upplysning om de fordna Räfst- och Rättaretingen. I (Naumanns) Tidskr. f. lagstiftn. 2 (1865) s. 552—65. Med forts.:

1102. *Kreüger*, *Joh. K.*, Ytterligare om Räfst- och Rättareting. I samma tidskr. 16 (1879) s. 292—307.

1103. ——, Bidrag till upplysning om de s. k. Lagläsare och Underlagmän. I (Naumanns) Tidskr. f. lagstiftn. 11 (1874) s. 321—31.

1104. ——, Bidrag till upplysning om det kanoniska rättegångssättet i Sverige under medeltiden och dess inflytande på den verldsliga proceduren i detta land under sagde tid. I (Naumanns) Tidskr. f. lagstiftn. 18 (1881) s. 641—51 (oafslutad).

1105. ——, Den svenska kriminalprocessens utveckling från medlet af det 15:de till slutet af det 17:de årh. Sth. 1884—85. 8:o. — 201 s. Särtr. ur (Naumanns) Tidskr. f. lagstiftn. 20 (1883)—22 (1885).

1106. *Lagus*, *K. Ferd.*, Om jordaskiften enlig svensk-finsk lagstiftning. Akad. afh. H:fors 1857. 8:o. — 155, IV, (2) s.

Medeltiden behandlas särskildt s. 9—51.

1107. *Lagus*, *Rob. E.*, Om oäkta barns rättsförhållande till familjen. Afhandling ur den germaniska rätten, särskildt med afseende å Sveriges lagar. Akad. afh. (præs. J. F. Palmén). H:fors 1858. 8:o. — (1), II, 128 s.

1108. *Lancken*, *C. E. von der*, Om länsförfattningen i Sverge under medeltiden. Akad. afh. Lund 1864. 8:o. — 56 s.

1109. *Landtmanson*, *Is. S.*, Några anmärkningar om den äldre svenska panträttens juridiska konstruktion. I Tidsskr. f. Retsvidenskab 2 (1889) s. 228—67.

1110. ——, Om concursbo, dess begrepp, uppkomst och omfattning. Akad. afh. (Lund). Ups. 1866. 8:o. — 74 s. (UUÅ.)

Den svenska lagstiftningen under medelt. behandlas s. 35—38.

1111. ——, Svensk rättshistoria i utlandet. K. v. Amira, Altschwedisches Obligationenrecht. Ups. 1883. 8:o. — 71 s. (UUÅ.)

1112. ——, Till frågan om testamentsinstitutets utveckling i svensk rätt, med utgångspunkt från K. Olivecronas »Testamentsrätten enligt svensk lagstiftning». I Tidsskr. f. Retsvidenskab 12 (1899) s. 1—17.

Behandlar bl. a. landskapslagarnes stadganden rörande testamente.

1113. *Landtmanson*, *Is. S.*, Träldomens sista skede i Sverige. Ett kapitel ur vår äldre rätts historia. Ups. 1897. 8:o. — 41 s. = Skrifter utg. af Humanist. vetensk.-samf. i Upsala 5: 6.

Rec. *—rn— —nr—* i Finsk tidskr. 45 (1898) s. 491.
Hist. tidskr. 18 (1898) s. 84.
E. Hertzberg i Tidsskr. f. Retsvidensk. 12 (1899) s. 67.

1114. *Lehmann*, *Karl*, Abhandlungen zur germanischen, insbesondere nordischen Rechtsgeschichte. 1—2. Berl. u. Leipz. 1888. 8:o. — (3), 173 s.

Inneh. 1. Die Gastung der germanischen Könige. S. 1—96. — 2. Die altschwedischen Festiger [ɔ: *fastar*]. S. 97—173.

Rec. *K. M*[*aure*]*r* i Lit. Centralbl. 1888, sp. 1269—72.
K. v. Amira i Götting. gel. Anz. 1889, s. 266—74.
E. Hertzberg i Tidsskr. f. Retsvid. 2 (1889) s. 499—502.

1115. ——, Die altschwedischen Festiger [ɔ: *fastar*]. Se föreg.

1116. ——, Die Gastung der germanischen Könige. Se N:o *1114*.

§ 3. Die schwedische *gengiærð*. S. 32—57.

1117. ——, Kauffriede und Friedensschild. I Germanistische Abhandlungen zum 70. Geburtstag K. v. Maurers. Götting. 1893. 8:o. S. 47—64.

1118. ——, Der Königsfriede der Nordgermanen. Berlin 1886. 8:o. — VIII, 286 s.

Rec. *M. Pappenheim* i Deutsche Litt.-zeitung 7 (1886) sp. 1655—57; Hist. Zeitschr. 58 (1887) s. 175—76.
Lit. Centralbl. 1887, sp. 1765—66.
K. H. K[*arlsson*] i Hist. tidskr. 8 (1888): Öfvers. o. gr. s. 65—66.
E. Hertzberg i Tidsskr. f. Retsvid. 1 (1888) s. 153—56.

1119. ——, Verlobung und Hochzeit nach den nordgermanischen Rechten des früheren Mittelalters. München 1882. 8:o. — VIII, 134 s.

Rec. *K. v. Amira* i Götting. gel. Anz. 1882, s. 1601—11.
Deutsche Litt.-zeitung 3 (1882) N:o 52.
Lit. Centralbl. 1883, sp. 550.
O. Brenner i Lit.-blatt f. germ. u. roman. Philol. 5 (1884) sp. 129—31.
R. Schröder i Zeitschr. d. Savigny-Stift. Germ. Abth. 6 (1885) s. 227—30.

1120. *Lehmann, Karl*, Zur Frage nach dem Ursprunge des Gesetzsprecheramtes. I Zeitschr. d. Savigny-Stift. f. Rechtsgesch. Germ. Abth. 6 (1885) s. 193—99.

Svenska medeltida domareförhållanden behandlas särskildt s. 197—99.

1121. *Liljenstrand, A. W.*, De nordiska bygningabalkarne. Deras rättsordning i organisk utveckling. H:fors 1881. 8:o. — (1), III, 372, (3) s.

Behandlar bl. a. äganderättsförhållandena enligt de fornsv. landskapslagarne, särsk. s. 52—127.

1122. ——, Om Helsingelagens ålder och betydelse för lagskipningen i Finland under äldre tider. I Tidskr. utg. af Jurid. fören. i Finland 2 (1866) s. 1—14.

1123. ——, Om kanoniska rättens inflytande på Sveriges lagstiftning. Akad. afh. (præs. W. G. Lagus). H:fors 1851. 8:o. — (1), 102 s.

Behandlar omständligt den kanoniska rättens inflytande på Sveriges medeltidslagar.

1124. ——, Om skifte af jord. Akad. afh. H:fors 1857. 8:o. — 100 s.

1125. *Lindblad, J. C.*, Läran om bevisning inför rätta enligt Sveriges lag med fästad uppmärksamhet ej mindre på Sveriges gamla lagar ... än ock på fremmande lagstiftningar och lagförslag. Ups. 1842. 8:o. — 265 s.

Förhållandet enl. de sv. medelt.-lagarne behandlas särskildt s. 7—24 och passim.

1126. ——, Om skifte af jord enligt Sveriges gamla lagar. Akad. afh. Ups. 1838. 4:o. — 28 s.

1127. *Lundius, Carl*, De iustitia et iure Sveonum. Diss. acad. Ups. 1703. 4:o. — (6), 101 s.

Afhandl. är baserad på landskapslagarne.

1128. ——, De legibus hyperboreis. Diss. acad. Ups. 1687. 4:o. — 79 s.

1129. *Läffler, L. Fr. A.*, Om den fornsvenska hednalagen. Sth. 1880. 8:o. — 41 s. Särtr. ur Vitt. hist. o. ant. akad:s månadsbl. Årg. 8 (1879) s. 100—40.

Anses af förf. höra till en codex af äldre VGL., äldre än Schlyters cod. A (*B 59* i Kongl. Bibl.). Fragment af en sådan codex hafva upptäckts i Norge, och senare afskrifter hafva begagnats af Olaus Petri (i hans krönika) och Jonas Bure (i hans uppl. af UplL. 1607). *Jfr* A N:o 391.

1130. Läffler, L. Fr. A., Hedniska edsformulär i äldre Vestgötalagen. Sth. 1878. 8:o. — 12 s. Särtr. ur Antiqv. tidskr. f. Sverige 5, s. 149—60. — En forts. däraf är:

1131. ——, Ännu några ord om de hedniska edsformulären i Norden. I förf:s Smärre uppsatser i svensk språkforskning. Ups. 1880. 8:o. S. 295—301.

Jfr *I. Otman*, De hedniska edsformulären i VGL. I. I Äldre Västgötalagen öfvers. o. förklarad af I. Otman, 1883, s. 116—20. (Jfr A N:o 399.)

1132. Maurer, Konr. v., Das Beweisverfahren nach deutschen Rechten. I Krit. Ueberschau d. deutsch. Gesetzgebung u. Rechtswissenschaft, hrsg. v. L. Arndts u. A. Bd 5 (1857) s. 180—249 o. 332—93. München. 8:o.

Bl. a. behandlas på ett ingående sätt bevissystemet enligt de fornsv. landskapslagarne och lemnas en undersökning af stor vikt för studiet af den svenska medeltidsrätten.

1132 a. ——, Ueber den Hauptzehnt einiger nordgermanischer Rechte. München 1874. 4:o. Ur Abhandlungen d. k. Bayerischen Akad. der Wissensch. Cl. 1. Bd 13 (1873): Abth. 2, s. 211—301.

»Schweden» behandlas i ett särskildt kapitel s. 261—301.

1133. ——, Ueber die Wasserweihe des germanischen Heidenthumes. München 1880. 4:o. — 81 s. Särtr. ur Abhandl. d. k. Bayerischen Akad. d. Wissensch. Cl. I. Bd 15: Abth. 3.

Med ledning af bl. a. de fornsv. landskapslagarne behandlas frågan om den antika och kristna kulturens inverkan på de hedniska germanerna under hedendomens sista skede.

1133 a. ——, Ueberblick über die Geschichte der nordgermanischen Rechtsquellen. I Fr. v. Holtzendorffs Encyclopädie der Rechtswissenschaft. 3:e Aufl. Bd 1. Leipz. 1877. 8:o. S. 267—304. (5:e Aufl. Leipz. 1889. S. 251—385.)

»Die Geschichte der schwedischen Rechtsquellen» behandlas (3:e Aufl.) s. 282—94. Arbetet framträder utvidgadt i följande:

1134. ——, Udsigt over de nordgermaniske Retskilders Historie. Overs. [af E. Hertzberg]. Kri:a 1878. 8:o. — (1), III, 213, (1) s. Tillægsh. til (Norsk) Hist. Tidsskr. R. 2. Bd 2. *Rec. K. H. Blomberg* i Nord. tidskr. (Letterst.) 4 (1881) s. 217—18.

1135. ——, Zum alten schwedischen Hofrechte, 1879. Se A N:o 420, ed. *c*.

1136. *Maurer, Konr. v.*, Das älteste Hofrecht des Nordens. Eine Festschrift zur Feier des 400-jährigen Bestehens der Univ. Upsala. München 1877. 8:o. — (2), 163 s. + 4 taf.

§ 3. Die schwedischen Hofrechte. S. 31 - 86 + Taf. 1—4.

1137. [*Naumann, Chr.*], Om edsöret enligt landskapslagarne. Afhandling i fäderneslandets äldre criminal-rätt, af *-nn*. Lund 1843. 8:o. — (2), 78 s.

1138. *Nordström, J. J.*, Skildring af bevisningsmethoderne i brottmål, efter de gamla landskapslagarne. Akad. afh. (præs. W. G. Lagus). H:fors 1832. 8:o. — (2), 88 s.

1139. Något om landskapslagarnas uppkomst. (Undert. *J. L.*) I Ny illustr. tidn. 34 (1898) s. 67, 70, 78—79.

1140. *Olivecrona, S. R. D. K.*, Föreläsningar uti Sveriges yttre rättshistoria. Litogr. öfvertr. u. å. (före 1864). 4:o. — 398, VII s.

Medeltiden behandlas särskildt s. 96—306.

1141. ——, Testamentsrätten enligt svensk lagstiftning. 2:a öfvers. delvis omarb. uppl. Ups. 1898. 8:o. — VIII, 464 s.

Kap. 6. Historisk öfversigt af testamentsrätten enligt Sveriges äldre lagstiftning [medeltidslagarne] utgör s. 57—101.

1142. *Rabenius, Ol.*, De fatis litteraturæ juridicæ in Suecia. Sect. 1*. Holmiæ 1770—72. 4:o. — (18), 112 s.

De 12 första sid. (+ Inledn.) utgåfvos 1770 ss. disp. i Ups. (resp. J. J. Netzel). Resten trycktes 1772, men makulerades till största delen. Arbetet afslutades aldrig, hvilket (enl. *Warmholtz*) är »en verkelig förlust».

1143. *Rabenius, O. M. T.*, Om tionden. Akad. afh. (Lund). Sth. 1853. 8:o. — 108 s.

Stadgandena enligt de svenska medeltidslagarne afhandlas s. 37—43. *Rec.* *Thurgren, J. A.*, Om tionden ... Sth. 1854. 8:o. — 15 s.

1144. *Richert, M. B.*, Om den rätta betydelsen af Vestgötalagens inlednings- och slutord. I Nord. Tidskr. for Filol. Ny R. 4 (1879/80) s. 1—28.

1145. *Rydin, H. L.*, Bidrag till svenska skogslagstiftningens historia. Akad. afh. (Lund). Ups. 1853. 8:o. — 71 s.

Medeltidsförhållandena behandlas s. 5—8.

1146. *Schildener, K.*, Bemerkungen zu Jakob Grimm's Abhandlung ... betitelt: Literatur der altnordischen Gesetze, —

so weit sie die schwedischen Gesetze betrifft; — nebst einem literarischen Anerbieten. Greifsw. 1818. 8:o. — 35 s.

Grimms afhandl. se N:o *1075*.

1147. *Schlyter*, *C. J.*, Juridiska afhandlingar. H. 1—2. Ups. 1836 o. Lund 1879. 8:o. — 1: (3), 238 s. 2: (1), v, 298 s. — 2:a upl., m. förf:s portr. H. 1. Lund 1891. 8:o. — (3), 284 s.

1148. ——, Allmänna anmärkningar rörande våra äldsta lagar. I förf:s Jurid. afhandl. H. 2, 1879, s. 127—72.

1149. ——, Anmärkningar angående det forna förhållandet emellan domare och nämnd. I Svea H. 1. 2:a uppl. (1824) s. 250—77. Omtr. i förf:s Jurid. afhandl. H. 1, 1836, s. 209—37, samt ytterligare ibid. H. 2, 1879, s. 210—41. — En öfversättn. däraf är följ.:

1150. ——, Bemerkungen über das Verhältniss zwischen Richter und Nämnd in Schweden. Uebers. und mit Anmerkungen begleitet von K. Schildener. I Kritische Zeitschr. f. Rechtswissensch. u. Gesetzgebung des Auslandes, hrsg. v. Mittermaier u. Zachariæ, Bd 5 (1833) s. 412—34. Heidelberg. 8:o.

1151. ——, Om den i några äldre handlingar förekommande benämningen »Medleste lagen». I Vitt. hist. o. ant. akad:s handl. 18 (1846) s. 198—224.

1152. ——, Om den så kallade Värends härads arfsrätt. I förf:s Jurid. afhandl. H. 2, 1879, s. 173—91.

1153. ——, Om det i Smålandslagens Kristnubalk fl. 1. införda, till en förlorad Konungsbalk hörande stadgande, som angår eriksgatan. I förf:s Jurid. afhandl. H. 2, 1879, s. 192—200.

1154. ——, Om en föregifven ännu i behåll varande äldre redaktion af Södermannalagen. Lund 1881. 4:o. — 5 s. (LUÅ. 17.)

1155. ——, Om Sveriges äldsta indelning i landskap, och landskapslagarnes uppkomst ... Ups. 1835. 8:o. — 74 s. Omtr. i förf:s Jurid. afhandl. H. 2, 1879, s. 38—126.

1156. ——, Stycken hörande till läran om äktenskapet, enligt Sveriges äldre och nyare lagar. I förf:s Jurid. afhandl. H. 1, 1836, s. 140—208. (2:a upl., 1891, s. 148—220.) Tillägg ibid. H. 2, 1879, s. 293.

1157. *Schlyter, C. J.*, Tentamina ad illustrandam historiam juris Scandinavici. Diss. acad. (Ups.). Lundæ 1819. 4:o. — 23 s.

Inneh. bidrag till tolkning af några ställen i UplL.

1158. ——, Utkast till edsöreslagarnes historia. I förf:s Jurid. afhandl. H. 1, 1836, s. 55—139. (2:a upl., 1891, s. 58 —147.) Tillägg ibid. H. 2, 1879, s. 284—93.

1159. [*Schrevelius, Fr.*], Om arfvejord, med särdeles hänseende till Sveriges äldre lagar. (Undert. *S—s.*) I (Schmidts) Jurid. arkif 7 (1836/37) s. 161—206 o. 321—99. (Ny uppl. 1847—48.)

1160. [——], Om lagfarenhetens tillstånd i Sverige under medeltiden. (Undert. *S—s.*) I (Schmidts) Jurid. arkif 7 (1836/37) s. 63—77. (Ny uppl. 1847—48.)

1161. [——], Om vindicationsrätten till lösören enl. Sveriges rätt. (Undert. *S—s.*) I (Schmidts) Jurid. arkif 7 (1836/37) s. 41—61. (Ny uppl. 1847—48.)

Förhållandet enl. medeltidslagarne behandlas s. 42—45.

1161 a. ——, De principiis legislationis poenalis maiorum. Diss. acad. Lond. Goth. 1833—36. 4:o. — 56 s.

Skildrar i sammandrag den fornsvenska straffrätten (andlig och världslig).

1162. *Schück, J. Henr. E.*, Bidrag till frågan om Dalelagen. Ups. 1890. 8:o. — 11 s. Särtr. ur Språkvet. sällsk:s i Upsala förhandl. 3 (1888—91) s. 41—51. (UUÅ.)

1163. *Serlachius, J. J.*, Om klander å jord enligt de svenska landskapslagarna. Akad. afh. H:fors 1884. 8:o. — (2), 173, XV s.

Bil. s. I—XV inneh.: Bevismedlen i den fornsvenska rättegången.

1164. *Sjögren, K. J. Vilh.*, Bidrag till en undersökning af kontraktsbrotten enligt Sveriges medeltidslagar. Ups. 1896. 8:o. — (2), 82 s. (UUÅ.)

Rec. *I. S. L[andtmanson]* i Tidsskr. f. Retsvid. 11 (1898) s. 287—91.

1165. ——, Om den fornsvenska skuldprocessens grundformer. I Tidsskr. f. Retsvid. 11 (1898) s. 36—83.

Bygd på de svenska medeltidslagarne.

1166. ——, Om förhistorisk privaträtt i Sveriges medeltidslagar. (Inträdesföreläsning i Upsala 1898.) I Nord. tidskr. (Letterst.) 1898, s. 645—63.

1167. Sjögren, K. J. Vilh., Bidrag till den svenska exekutivprocessens historia. I—IV. I Tidsskr. f. Retsvid. 14 (1901) s. 1—43.

Processen enl. de svenska medeltidslagarne behandlas (afd. I) s. 1—13.

1168. Skarstedt, Sigfr. A., Om straffprocessuella tvångsmedel enligt svensk rätt. 1—2. (1. Akad. afh.) Lund 1895. 8:o. — III, 232 s.

1: s. 55 ff. inneh. »Öfversikt af föreg. rättsutveckling».

Rec. R. A. Wrede i Tidskr. utg. af Jurid. fören. i Finland 33 (1897) s. 509—12.

1169. Sparre, Er. Jos., Aperçu sur le droit public et privé de la Suède. Paris 1847. 8:o. — 30 s. Särtr. ur Revue de droit franç. et étranger 4 (1847).

Behandlar uteslutande medeltiden.

1170. Stiernhöök, Joh. O., De jure Sveonum et Gothorum vetusto libri duo ... Holmiæ 1672. 4:o. — (18), 433, (2) s.

»Grundläggande arbete» (*Schück*).

1171. Sundström, G. E., Lex Dalecarlica antiqua sub examen revocata. Diss. acad. (præs. J. E. Boëthius). Ups. 1827. 4:o. — (2), 14 s.

1172. Tegengren, Ernst, Bidrag till domstolarnes i Finland historia. Geheimerådet P. Törnqvists anteckningar, bearb. och delvis kompletterade. I Tidskr. utg. af Jurid. fören. i Finland 36 (1900) s. 241—82.

Behandlar äfven (i korthet) medeltiden.

1173. Thulin, Gabr., Om mantalet. Akad. afh. Lund. 1. Sth. 1890. 8:o. — (3), 128, (4) s.

Berör äfven medeltiden.

1174. Thyrén, Joh. C. W., Makes gäld enligt svensk rättsutveckling. Med hufvudsakligt afseende på makes före äktenskapet gjorda gäld. Afd. 1. Rättsutvecklingen till 1834. Akad. afh. Lund 1893. 8:o. — (6), 132 s.

Medeltiden behandlas s. 16—87.

Rec. K. Olivecrona i Tidsskr. f. Retsvid. 7 (1894) s. 100—07.

1175. Tiburtius, T. E., Fata juris canonici in Svecia. Diss. acad. (præs. L. Arrhenius). Ups. 1729. 8:o. — (6), 61 s.

1176. Uppström, A. E. W., Öfversigt af den svenska processens historia. Sth. 1884. — 178 s.

Medeltiden behandlas s. 3—74.

1177. *Wadstein, N. Elis*, Runinskriften på Forsaringen. Vårt äldsta lagstadgande. Ups. 1898. 8:o. — 20 s. = Skrifter utg. af Humanist. vetensk.-samf. i Upsala 6: 3.

1178. *Wahlberg, Casp.*, Om lega af jord å landet enligt svensk civilrätt. Akad. afh. (Ups.). Sth. 1870. 8:o. — (1), 173 s.

Medeltidens lagstadganden behandlas s. 34—76 o. flst.

1179. *Wieselgren, P. Sigfr.*, Sveriges fängelser och fångvård från äldre tider till våra dagar. Ett bidrag till svensk kulturhistoria. Sth. 1895. 8:o. — XI, 481 s.

Medeltiden behandlas s. 3—21.

Rec. *F. Dahl* i Nord. Tidsskr. f. Fængselsvæs. 20 (1897) s. 172—92.

1180. *Wijkander, C. R. T.*, Om preskription i brottmål enligt svensk allmän lag. Akad. afh. Lund 1878. 8:o. — (1), 118 s.

Medeltidens stadganden framställas s. 31–38.

1181. *Wilda, W. E.*, Das Strafrecht der Germanen. Halle 1842. 8:o. — XXIV, 997 s. = *Wilda*, Geschichte des deutschen Strafrechts Bd 1*.

Behandlar utförligt den svenska medeltidens straffrättsförhållanden enligt landskapslagarne. S. 26—51 behandlas »Die schwedischen Rechtsquellen».

1182. *Wilde, Jac.*, Sveriges beskrifna lagars grund, art och uprinnelse, samt ålder, omskiftelser och förnyelse ... Sth. 1736. 4:o. — (20), 131 s.

Behandlar den yttre rättshistorien.

1183. *Yrjö-Koskinen, G. Z.*, Tutkimus maanonnistus-seikosta Suomen-maassa keskiaikana. [ɔ: Jordäganderätten i Finland under medeltiden.] Akad. progr. H:fors 1881. 4:o. — 50 s.

1184. *Åström, Ad.*, Om svensk jordäganderätt. Sth. 1897. 8:o. — (1), 218 s.

Befattar sig äfven med medeltidsförhållanden.

1185. ——, Om svensk vattenrätt. Akad. afh. (Lund). Sth. 1899. 8:o. — (1), IV, 154, (2) s.

Medeltiden behandlas s. 1—39.

1186. *Öman, Vict. Eman.*, Forntida straff. I Förenade krafter. (Södermanl:s Nyheters nyårsgåfva 1896.) Nyköp. 1895. S. 22—29.

Rättelser och tillägg.

Afd. A.

Till sid. 7. (*Rättelse.*)

N:o 4. — — — — — — — — — — — —

T. III: I, 1876 (*i st. f.* 1871). — — —

(Samma fel går igen i N:is 316 ed. *e*, 317 och 331 ed. *b*.)

T. III: II, 1871 (*i st. f.* 1876). — — —

(Samma fel i N:is 54 ed. *c*, 55 ed. *b*, 207 ed. *c*, 323 ed. *d* och 328 ed. *c*.) De felaktiga årtalen tyckas hafva fått ett slags häfd i bibliografiska arbeten, äfven de bästa.

Till s. 104. (*Rättelse.*)

295. — — — — — — — — — — — —

Jfr *G. Stephens*, On the dialect — — — Ups. 1879 (*i st. f.* 1880). 4:o.

Till s. 110. (*Tillägg.*)

f. Skrifter af historiskt . . . innehåll.

α. Samlingar.

310 a. Historiska anteckningar från förra hälften af 14:de årh. (Ur bihangen till Collins och Schlyters upplaga af Westgötalagen.) [Utg. af C. J. G. Landtmanson.] Skara 1867. 8:o. — 8 s.

Inneh. 1. Om lagmän i Westergötland (se **A** N:o 322), s. 3—4. — 2. Om kristne konungar i Sverige (se N:o 318), s. 4—6. — 3. Om biskopar öfver Skara stift (se N:o 328), s. 6—8.

Utgör aftryck af den fornsv. texten (utan öfvers.) sådan den finnes i Collin-Schlyters edit. af VGL. (SSGL. 1), 1827, s. 295—307. (Jfr **A** N:o 398, ed. *c*.)

β. **Enskilda skrifter.**

311. **Om Alvastra och Nydala.** (Se s. 110.)

311 a. ANNA FICKESDOTTER BYLOV, **Släktkrönika.**

Undervisning på någon slecht som syster Anna Fickes dotter Bylou hafver först tillhope colligeret (vppå bisk. Hans Brasks i Linkiöping begäran). [Författad vid år 1515.]

Hdskr. Orig., som en gång tillhörde Antikvitetsarkivet, var redan på Peringskiölds tid förloradt. En afskrift däraf ingick i Lars Siggeson Sparres egenhändiga släktkrönika, hvilken förstördes vid Stockholms slotts brand 1697. Af denna krönika hade emellertid Peringskiöld tagit en afskrift, som legat till grund för hans nedan nämda upplaga.

Edit. J. Peringskiöld, Chronicon genealogicum, eller: Undervisning på någon gammal slächt, medh åthskilliga tidahändelser; fordom sammanskrefne af Anna Fickes dotter Bylou, abbedissa i Wadstena ... Sth. 1718. 4:o. — 20 s. (Inledn.) + 60 s. (text).

Anna Fickesdotters krönika upptager af texten s. 1—23. Resten utgöres af Lars Siggesons och hans son Erik Sparres anteckningar om deras släkt, skrifna mellan åren 1534 och 1567 (s. 24—51), samt vid slutet ett register öfver i arbetet omnämda personer (s. 52—60).

Till s. 147. (*Tillägg.*)

391. **Hednalagen.**

Edit.

— — — — — — — — — — — —

e) Fr. Läffler, Om den fornsvenska hednalagen, 1880, s. 1—2 (efter ed. *d*), s. 2—3 (eft. ed. *a*) och s. 40—41 (af utg. rekonstruerad forntext med nysv. öfvers.).

f) E. Hildebrand, Läsebok — — —

Till s. 151. (*Rättelse.*)

396. **Uplandslagen.**

Hdskr. — — — **Q.** Cod. Holm. (f. d. *d'Albedyhll*), fr. midt. 1400-t.

Till s. 159. (*Rättelse.*)

405. **Östgötalagen.**
Hdskr. — — — **F.** Cod. Ups. Lag 71 (f. d. *Rosenblad*), fr. sen. hälft. 1500-t.

Till s. 233. (*Tillägg.*)

713. — — — — — — — — — — — — —
Edit.

— — — — — — — — — — — —

c) Varningsbref från bisk. Thomas i Strengnäs till k. Carl Knutsson. (Odat.) Sth. 1837. 8:o. — 8 s. (Efter »Biskop Magni Aboensis copiebok», d. v. s. cod. *J 13*, i Sv. Riksark.)

Afd. B.

Till s. 267. (*Tillägg.*)

91 a. [*Hammarsköld*, *Lor.*], Bibliographi öfver de manuscripter af landskaps-lagarna, som förvaras å Kongl. Bibliotheket, i nedra galleriet, skåp 25, litt. B. I Juridisk och ekon. läsning H. 4, 1813, s. 1—17. Ups. 8:o.

Behandlar blott N:is 1—10 [nuvarande sign. *B 1* t. o. m. *B 10* i Kongl. Bibl.]. Forts. utlofvas i slutet, men utgafs aldrig.

Till s. 276. (*Tillägg.*)

151 a. Filologiska föreningen. — Öfversigt af F—f—s i Lund förhandlingar 1881—1888. I Lunds Universitets årsskrift 25 (1888/89): III. Filos., språkv. o. hist. 4:o. — 103 s.

REGISTER.

I. CITERADE HANDSKRIFTER.

II. INNEHÅLLSREGISTER.

Anm. **Hänvisningarna gälla (där ej annat uppgifves) n:r i det föregående, hvarvid antikvasiffror hänvisa till afd. A, *kursiv*siffror till afd. B.**

I. Citerade handskrifter.

A. Svenska arkiv.

1. Stockholm.

a. Kongl. Biblioteket.

α) Gamla sign. (från Antikvitetsarkivet).

[1]) Användningen af bokst. *B* ss. sign. för Laghandskrifter är i UB. af ungt datum och förekommer ej hos *Schlyter* o. a. Det har därför ansetts lämpligt att i närv. arbete hällre använda Schlyters beteckningssätt: »Cod. Ups. Lag N:o 00» o. s. v.

6. **Karlstad.**

H. allm. läroverket.

Laghandskr. 414, 420.
Medelt.-handl. i afskr. 567.

7. **Skara.**

H. allm. läroverket.

Medelt.-handl. 661.

8. **Vesterås.**

Vestmanlands Fornminnesförening.

Medelt.-handl. i orig. 673, 678, 690, 774, 792, 793, 828, 829.

9. **Falun.**

Grufarkivet.

Medelt.-handl. i orig. 467, 505, 529, 538, 550, 591.

10. **Fernebo.**

Häradsarkivet.

Medelt.-handl. i orig. 506.

11. **Norberg.**

Kyrkoarkivet.

Medelt.-handl. 512, 533, 551.

12. **St. Tuna.**

Kyrkoarkivet.

Medelt.-handl. 816, 823, 826, 838.

13. **Enskilda familjearkiv.**

a. **Bergshammar.** (*Sack.*)
Lagcodex 398.
Medelt.-handl. 511, 561, 582.

b. **Engsö.** (*Piper.*)
Lagcodex 396.

c. **Fersenska saml.** (Senast tillhör. frih. *R. M. Klinckowström*, Stafsund.)
Medelt.-handl. i orig. 616, 769, 770, 771, 772, 773. 778, 780, 781.

d. **Kaflås.** (*v. Essen.*)
Medelt.-handl. i orig. 824.

e. **Krapperup.** (*Gyllenstjerna.*)
Medelt.-handl. 526(?), 722, 734, 741, 744, 745, 757, 758, 760, 768, 779(?), 787, 791, 798, 799, 800, 802, 805, 812, 814, 815.

f. **Skokloster.** (*Brahe.*)

α) **Signerade.**

Fol. N:o	136.	164, 286.
» »	156.	15, 16, 19, 21, 27, 70, 91, 101, 269.
4:o »	3.	124, 130.
» »	5.	286.
» »	20.	52, 53.
» »	46.	51, 52, 53.
» »	115, 116.	69, 343; *684*.

β) **Osignerade.**

Cod. Aboensis 648.
Lagcodices 97, 319, 351, 393, 394, 405, 406, 414, 420, 422, 595.

γ) **Medeltidshandlingar.**

Orig. 759.
Afskr. 495, 524, 648.

g. **Stafsund.** (*Klinckowström.*)
Fragm. de S. Nicholao *343*.
(Se äfven under c här ofvan.)

h. **Säfstaholm.** (*Bonde.*)
Medelt.-handl. i orig. 547, 703.

i. **Wik.** (*v. Essen.*)
Stureska kopieboken 330.

B. Utländska arkiv.

1. Kristiania.

a. Norska Rigsarkivet.
Magn. Erikssons gårdsrätt (fragment) 420.

b. Kristiern II:s arkiv.
Medelt.-handl. i orig. 623, 837.

---

2. Helsingfors.

a. Universitetsbiblioteket.
Fragm. af H. Bernhard 281, 284.
» » Järteckensbok 128.
» » Postilla 280.
» » Suso 305.

b. Finlands Statsarkiv.
Medelt.-handl. i orig. 637, 647.

---

3. Viborg.

Rådhusarkivet.
Medelt.-handl. 640.

---

4. Köbenhavn.

a. Store Kongel. Bibliothek.

α) Gammel kongel. Samling.
N:o 1209. 408.
» 3124. 395.
» 3137. 395.
» 3363. 390.

β) Ny kongel. Samling.
N:o 2232. 524.
» 2234. 396, 406.
» 2235. 524.
» 2237. 394, 460.

γ) Kall'ske Samling.
N:o 650. 390.

δ) Thott'ske Samling.
N:o 4. 301, 680; *9*.
» 600. 422, 597, 660.
» 2125. 395.
N:o 2196. 394, 524.
» 2197. 414.
» 2198. 396, 406, 468.
» 2200. 408.
» 2204. 394, 408.

---

b. Universitetsbibliotheket.

Den Arnamagnæanske Samling.
Fol. N:o 191. 51, 68, 75, 83, 86, 90, 102, 134, 323, 326, 340, 341, 346, 348: *10*, *137*.
4:o N:o 23. 395.
» » 45. 360, 363, 365.
» » 46. 524.
» » 51. 393, 406.
» » 52. 394.
» » 53. 406.
» » 54. 110, 390; *196*.
» » 55. 390.
» » 683 d. 184.
» » 787. 128, 280, 297, 308.
» » 792. 30, 82, 363, 382.
» » 841. 326.
» » 899. 52, 53.
» » 1056. 405.
» Fragm. (MELL.) 406.
12:o N:o 422. 271, 299, 309; *137*.
Addit. fol. N:o 17. 414.

---

c. Ministeriernas arkiv.
Fragm. af H. Bernhard 281.

---

d. Danska Geheimearkivet och **Rigsarkivet.**
Medelt.-handl. i orig. 454, 491, 493, 497, 498, 499, 500, 633, 640, 642, 672, 686, 687.
D:o d:o i Sturearkivet 654, 822, 825.

---

5. **Berlin.**

Königl. Bibliothek.
Ms. Germanica
Fol. N:o 726. 245, 250, 260, 265.
4:o » 84. 408, 414.

6. **Göttingen.**

Deutsches Seminar.
Fragm. af SdmL. 394.

7. **London.**

British Museum.
Cod. Harl. N:o 612. *236*, *341*, *352*.

8. **Moskva.**

Kejserl. arkivet.
Medelt.-handl. 524.

9. **Paris.**

Bibliothèque Nationale.
Anc. collection
N:o 7,830. 414; *139*.
» 10,503. 394; *139*.

10. **Reval.**

Ritter- und Domschule.
Orig.-hdskr. in 12:o af Peder Månsson 87, 378; *672*.

11. **Rom.**

Vatikanska arkivet.
Helgonlegend (S. Erik) 176.

12. **Wolfenbüttel.**

Herzogl. Bibliothek.
Helmst. Samml. N:o 770. 408.

C. Förlorade handskrifter.

1. **Helt och hållet förlorade (de flesta dock dessförinnan utgifna).**

En hdskr., inneh. Allegori om k. Albrekt (utg. 1616 o. 1674) 57.
En d:o af Petrus Benedicti Ups., inneh. bl. a. H. Birgittas bref t. sonen Birger (utg. 1728) 287.
En d:o af Eriks af Pommern skattebok 1413 (bevarad endast i utdrag af J. Bureus) 609.
En d:o fr. 1470 af Guta lag och saga (outg.) 110, 316, 390.
En d:o af Helsingelagen (utg. 1609) 392.
En d:o af bisk. i Åbo Hemmings skrinläggning (utg. 1775) 191.
Två d:o af Prosaiska krönikan (den ena utg. 1615) 326.
En d:o af Smålandslagens Kristnubalk (utg. 1735) 393.
Dessutom en mängd handlingar, af hvilka dock åtskilliga hunnit utgifvas af J. Hadorph, H. Spegel m. fl.

2. **Delvis förlorade. Följande äro särskildt förtjänta att nämnas.**

Cod. Holm. A 13. 299.
» » D 4. 57, 305.
» Skokl. 4:o N:o 3. 176, 210, 218, 226.

Omöjligt f. ö. att uppräkna alla mer eller mindre lakunariska hdskr. Särskildt bland lagcodices finnes en betydlig mängd sådana, hvarom se de särskilda lagarne (afd. B II 2—5).

II. Innehållsregister.

(Medeltida författare, öfversättare o. s. v., i registret återgifna med KAPITÄLER, äro att finna under resp. förnamn.)

Tryckfel.

Sid.	148	*r.*	16	*nedifr.*	*läs:*	(Se **B** N:o 1122.)
»	314	»	6	*uppifr.*	»	*Lyngby, K. J.*
»	317	»	4	»	»	*i*-umlautsregel